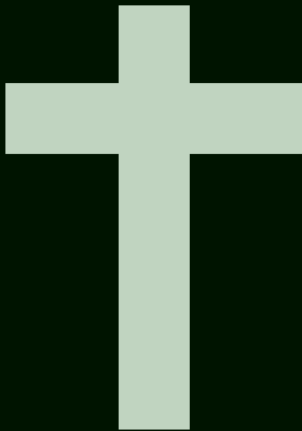

Moocaani iiji

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

Moocaani iijɨ

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	58
SAN LUCAS	92
SAN JUAN	149
HECHOS	190
ROMANOS	239
1 CORINTIOS	261
2 CORINTIOS	283
GALATAS	298
EFESIOS	306
FILIPENSES	314
COLOSENSES	320
1 TESALONICENSES	326
2 TESALONICENSES	331
1 TIMOTEO	334
2 TIMOTEO	341
TITO	346
FILEMON	349
HEBREOS	351
SANTIAGO	369
1 SAN PEDRO AAME	375
2 SAN PEDRO AAME	381
1 SAN JUAN AAME	385
2 SAN JUAN AAME	391
3 SAN JUAN AAME	392
SAN JUDAS AAME	393
APOCALIPSIS	395

SAN MATEO

Jesucristo Sücijeminaa.

(Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiiho Davidco. Jaabo aivojiiho David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiihugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiiinjevi asatyuudiihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaño Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci sino igueenemeheje idiihmobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevaro, bu israelmico babiloniamii iguiinoniihumoro aamocasiunovi. Jaamo nanivaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiiinjevi satyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuhii.

Jesucristo Ifiivuuu.

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuuhii seeji Maria Joseque itajevaqui icacuuhii. Jaarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeebiiifaño icacuuhii Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebii imino iicahicaumaño imuguutiiho miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaa-jaciratino idugaavequi omoonjiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tígafañodi Moocaani toomominaaafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiihoro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofaño seemene ifiivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti

momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi atajasujiibo iicamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onobofenedi unuono imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onono: Moocaani mihaivi gaseuhi, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iiciugoro Jesuti omomoniutinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onocuumivi Judea jiinijevi. Jaasumi Herode onobo toojiinije aivojiibou.* Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaamo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluuhi: ¿Cuuca iicaabo judiomi aivojiibo ifiivoobo? Miho mihai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojiibo Herode uguubuuboro niiji niiji minifutuui, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojiibo paryicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajiibaco miyaminaaco ijiibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatinuhi:

⁶ Ijoho Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinijeo aivojitoguiniovi diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuhi. Miho difañoiti aivojiibo fiiveji taacuumiminaa israelminaaco etemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluuhi diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tah mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicamañoco. Jaamo mahatyimedi uco mijibogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojiibo ijiibuguuneri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuui toosee iicaunohallivi.

¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaavevumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseeguiino ememuivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afagunegui, siijiriro uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiinijejaago Agauno.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima diiciho Egipto jiinijevi digaa. Jaaboro tahi diica

* **2:1** Jaabo Herode Imityaabo onoboro.

jari ico onoonohachuta Herode amñisi seemeneque guiinejiibo igaicaauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agañivuuboro tooseema seejico ñiciuboro fucufeneviro fuuhi Egipto jiinijevi. ¹⁵ Tahí icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihiimaamínaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiinijeti Taseemeneque cuuhvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajaciuboro sihidi sifiratuubo. Jaaboro seemeque paryiñino gaisiraicisuubo mificabaciti guinovi iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyamínaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifivuusehejeque. ¹⁷ Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaamínaafi Jeremia acaatiniuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onohigovi ataacasino sihidi iijjovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotíhi diigoco ajacusunoco ochoomocinicuuneguiiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomomínaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jiinijevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañiivoobo seemeneque seejima dñiñibo dojicuviro duhuumi Israel jiinijevi guiivecumo seemeneque agaicaauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jiinijejaago. ²² Jaarunaa Arquelao onoobo caanibuuna Judeavi aivojiboti iicaunoco Jose agaajauboro tahí ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi iñibuguumoma iicaubo Galilea jiinijejaagoviro fuubo. ²³ Jahígo ñifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaamínaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitimínaafi Sicaihigovi Jñbeguehi. (Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jñ 1.19-28)

¹ Tusumi Jua Nitimínaafi saauhi Judeati icano sicaihigovi jñbogooboro jilli neehicauhi: ² Amíhai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji icajino fiitivucuui, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaamínaafi Isaia jilli nooboro acaatiniubo: Saatoho ico guubuvusuhi sicaihogoti ocoovadiicinino: Moocaani jñhaico mihimibachu; sano ticovoro jñhaico meheetavo, onoono.

⁴ Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajio iimi icanoro. ⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jiinijemínaa, bu Jorda tehi fiitino icano jiinijemínaa icamo diiboco uguubunicivamo. ⁶ Jaamo iimitico iñibogonobuunati Jua diitoco Jorda onohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomíoto, saduceomíoto icamo diibojaa iniquimaaivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: jñinimomíbadí mihicano miyamínaa! ¿Mñijoho amíhaico iñibogonoti mataajaji ñihicuno Moocaani omoonijino ifiitivonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amíhai eedehefifico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui. ⁹ Jaamoro mñhai Abraham iyaachimíhai, noomoro mihíimaadino. Mñiro jino amíhaico neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimíhaiti

Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Miiro jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onoovatihehejeque miquitimoro ciijigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amiihai imitico mejeevesucuuno jibogobadi icano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amiihaico nitiji Moocaani Gajari, ciijigairi icano. Diibo tajanaaniciivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototihii diibo tihaiapaajeque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuuhi. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiiho. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiiho. Jaaboro ibeevanoco jigasujiiho ufucuro ajabaavejitino ciijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saahi Galileati Jorda onoohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua iniqui. ¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutihii. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha ijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihiiica tolli icano, tolli Moocaani atajiiibanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco initiubo iteefifañoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuui. Jaanofañoti Jesu atymeuhi Moocaani Gaija nimiihubadi jeevaabo diibohallivi iniitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijiiho diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutiiho. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuui. ³ Jaaneguiiha ihiji Jesujaa asaaboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji jiba guisibaco tajiiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro Caatinihaame neehi: Idiinoro maahu sefari miyaminaafi icajitihii, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiiho, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu niquevevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casinivo. Miiro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovoba niquevevi. Jaaboro paryi diiboco ifusuubo fanoojiinjeneque paryi ihaivojinoma.

⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinoooco ico uujoho aciji, taaguino ememuvooboro uco idiimohachiiji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miiro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuhi. Jaadi Moocaani toomominaa asaaumoro diiboco jeecivovauhi.

Jesu Ticonihi J#bogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuui Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jinijevi. ¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiboro ufuubo icatuuhi Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jinije onohigo muuajiniri iicaucuumivi. ¹⁴ Tolti icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatiniuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jinije, Neftali jinije icano muuajinidi icano j#hairi, Jordanti aamijjaagovi, Galilea iicahigo judiomi iicatomi iicahigo. ¹⁶ Civono jinijeguiino iicaumoco achiciuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jinijeguiino iicaumoco sese achichi, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoniuihi miyaminaaco i#bogoobo: Amihai imitico mejeevesucu jino Moocaani aivoji fiitivucuui, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuajinidi. Jaabo atyimeuhi miimisici inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoo. Jaamisi fiiciminaatisi iicaumaño isinicuuhuneri muuaifaño fiichicaumisi. ¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amisico miyaminaa fiiciminaatisiti eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinicuuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanici Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacobo onoo, bu Jua icano icamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinicuuhunoco amaahunisico. ²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegi caanico imeenegafaño ejeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco J#beguehi.

(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jinijeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño j#bogooboro. Moocaani aivoji j#bogo iimino j#bogoco j#bogooboro, bu fanoova guihvaneri iguihvamoco buheesuuboro.

²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo pary#cino Siria jinijeri. Jaamoro diibojaa sivaumo pary#cino fanoova guihvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guihvari iicaumoco, bu idino isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jinije cuuminooto Jerusale cuumoteheje, bu Judea jinijeoteheje, bu Jordan aamijjaagoteheje icamo.

5

Ifabaihallivi Jesu J#buguuno.

(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai niquevevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo covivi i#bogominaa igaivuuhi.

² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco i#bogoobo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebino #daasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo #daasuno icamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

5 Imicani icamo, ijeeb#no is#cumo. Diito jiin#jeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

6 Imicani icamo iiminoco omoon#jirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

7 Imicani icamo sitaaco #daasugomo. Diitoco Moocaani idaasugueji.

8 Imicani icamo ijeeb#i imih#nivati#mo. Diito Moocaanico aty#imeji.

9 Imicani icamo sajeeb#i icaco omoon#mo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

10 Imicani icamo Moocaani iimogonoco omoon#nohalliti diitoco ij#heveeme. Diitononeji niqueje aivoji.

11 Imicani am#ihai tahalliti am#ihaico miyam#naa aivonoono onoomoro idaasuno omoon#mo, am#ihaihallivi sicama#nehejeque ij#bocasimo. 12 Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefa#o sihidi jeevano ijaadaco magaayiciji. M#ro tolliro am#ihai imegavi iicaumo Moocaani iimaam#naaco idaasuno moon#umo.

Jiin#je Imuhu Ohoovicino.

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Am#ihai jiin#je imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, #jinejeri bu mihimuhun#jirahi; jinejebagui#ha imicuujit#runo? Jaanoco buhi ma-ga#n#noco miyam#naa quicujirahi.

Jiin#je Aachicin#ta Ohoovicino.

14 Am#ihai jiin#je aachicin#minaa. M#ro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatihi. 15 Bu jaabadi#ro cuugahuco min#moro siinerihallivi mafabaa-cutatihi. Jilliro ofoovoma#novi caamo mificutahi paryi jaahe iicamoco ihachicin#iqui. 16 Jaabadi am#ihai momooni am#ihai foovo miyam#naa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro am#ihai imino momoon#noco aaty#memere, Moocaani niquejefa#o iicaaboco iimequi.

Jesu Taj#baco J#bogono.

17 Uco mehesicin#idino, Moise taj#baco, bu Moocaani iimaam#naa j#bogoco icano fin#suvaabo, noomoro. Jilli toono unuono imiyacafetequi saahi. 18 M#ro miyanotiro am#ihaico neehi: Niqueje, jiin#je icano iicanohachuta taj#bahaame naavtusuti sanooba ga#n#cafetejit#hi, ufucu iicajino iicanohachuta. 19 Jaama#o taj#bati sanoogayi ajashurunoco miyaano nooti#bo tolli omoon#bo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imoon#iqui agaajasuuboco ufucu niquejefa#o tolliro jilli imih#fooboti noocafeteji#bo. Jaanoti imityagooboro imino omoon#bora sitaaco tolliro imoon#iqui ij#bogoobo ufucu niquejefa#o aivo miyaaboti noocafeteji. 20 M#ro jino am#ihaico neehi: Am#ihai caatin#minaa, fariseomi icamo iicabadi#ro mihicamoro Moocaani iimogonoco momoon#tihachiji bu niquejefa#o mefeejit#hi.

Icaj#suditi Jesu J#bogono.

(Lc 12.57-59)

21 Am#ihai muguubuhicacuui, am#ihai eedeetem#haico jilli unuunoco: Gaicaaudino; cajaan#hacho sitaaco agaicaa#bo castigacafeteji, noomoro. 22 M#ro jino uujoho am#ihaico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago is#fiiratomo castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaabo#vidi, onoomo inferno c#jigai #h#icugui#no guinov# minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeesafotooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticoni dinahabojaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimijivotoobo sajeebi minifototo. Jaadi jari duhuumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaanoyhacho dihallivi ijibogomoro ico isisisuqui asatyohachijji, dinahaboma jiihaiviro dimijivo. Ico dugaacuminaafico acitotibo iicaqui. Jaabo diibo sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafaño jiihacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu Jibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amiihairyo muguubuhicacuui sicije unuucunoco: Sifigoma dicadino. ²⁸ Miiro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaanoyhacho gaigooico imogomoro emecimo ijeebifañodi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaalli ico imitifaño agañosuhachijji, toollico dciibo tehesino gañi; imijirunaa difiti samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti imijituruno faabohoro difi cijigaifaño agañicafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifaño agañosuhachijji quiticibo tehesino gañi; imijiruno samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti aivo imijituruno faabohoro cijigaifaño agañicafotono.*

Jesu Jibeguehi Gaigooico Ejeevesufinohallivi.

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu sicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesucunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofaño uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachijji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucugoco icibo diigofañodi ajeva imitico icihii.

Jesu Moocaani Momofañodi Monoonicinohallivi Ijibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, sicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho amiihaico neehi: Moocaani momofañodi mohoovicidino, niquejefañodi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu jiiijefañodi mohoovicidino, toojehallivi Moocaani itihaico ificuunicije iicamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivojibo Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu ooviciboro: Tañigai seseeteji, needino. Toli eneeneri sajbaco diinigaijeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jiihi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanivivi mejeenesucunoo, toono ijiti asaacuuno.

Miño Minaafico Magaijino.

(Lc 6.29-30)

³⁸ Amiihairyo muguubuhicacuui, sicije jilli unuunoco: Saafi aallico ifinicaruhachijji, bu diibo aallico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañisuruva, bu diibo iigaico gañijirumo. ³⁹ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Iimitiboma miñibacasidino. Ivinaaca jilliro saatoho amiihai imeti agabacuhachijji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaanoyhacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumiticigohachijji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minooi kilometro ticovovi satyequi atajibahachijji igueeneme

* 5:30 Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eenejiruno.

kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaanoyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuuihi: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico dihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Amiihai minaaafico magaiji, Moocaanima mihiiamaa amiihaico aivonoono onoomoro idaasuno omoonimohallivi.† ⁴⁵ Jaachiiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo seemeti mihicaji. Miïro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro niijabaco galluhicaabo iimihiijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amiihaico agaijimocoro magaijihachiiji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miïro bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro moonicichi. ⁴⁷ Jaabadïro bu dinahabocoro idilluhachiiji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Miïro bu tolliro Moocaanico agaajatimeheje tolliro moonifihî. ⁴⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Imimo mihica oono amiihai Caani niquejefaño iicaabo aivo imiibo iicabadi.

6

Jesu Jibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

¹ Amiihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amiihaico imityaguequiguiiharo. Jaanoti tolli momoonihachiiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo ijaadaco amiihaico acijitihî. ² Jaaneguiiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaamususumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofaño, callenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli moonicimo miyaminaa diitoti imino ihiimaacui. Jaarunofaño uujoho miyanotiro amiihaico neehi: Jaamaño miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha iijoho iidaasumoco siinoco adaacihachiiji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo, jaachiiji diicaani niquejefaño iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

Jesu Jibeguehi Moocaanima Iimaaco.

(Lc 11.2-4)

⁵ Jaamo bu amiihai Moocaanima mihiiamaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefihî julleecinïbora sinagogajanofaño ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiiharo. Miyanotiro amiihaico neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶ Jaanoti naha iijoho Moocaanima idiimaajisumi, dimecufaño idicafotooboro kuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima iïro idiicahigo. Jaachiiji diicaani niquejefaño iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijiibo.

⁷ Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mihiifoneheje sicamañeheje samañocoro unuucumañocoro siino needino: Oono Moocaanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro eesicifimo. ⁸ Jaamobadi mejeevadino. Miïro Moocaani imegaviro amiihai midillutinaacoro gaajacuui amiihai mucuujivaachunoco. ⁹ Jaaneguiiha amiihai jilli noomoro Moocaanima mihiiamaa:

† 5:44 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imino monoo amiihaico imitino onoomoco, imino momooni amiihaico iijiheguemeque.

Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi.

¹⁰ Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebii onoobadi eetavocafetehi jiiñjehallivi, oono niquejefaño iicabadi. ¹¹ Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ¹² Jaaboro mihaico mohimitico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. ¹³ Jaaboro mihaico inisunofaño gañisudino. Mihaico imiti iji useti taajasu.* Fine.

¹⁴ Miñro amhaico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachijji, bu tolliro amhai Caani niquejefaño iicaabo amhai imitico imibachuji. ¹⁵ Jaanoti amhai sitaama mihimibachucasitihachijji, bu amhai Caani niquejefaño iicaabo amhai imitico imibachujitih.

Jesu Jibeguehi Aigahallivi.

¹⁶ Jaabadiro bu amhai safucuco mahaigasumi amhai imeque idasuno miminiyyudino, oono bañisuminaa omooninicibadi. Diito tolli moonifihii amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amhaico neehi: Toono ijaadaco mihicicuuhi miyaminaa obocigoneriro. ¹⁷ Jaanoti ijoho machutiibo adaigasumi dihmeque nitibo imino feedamaje, ¹⁸ miyaminaa machutiibo adaigañoco gaajacitimo iicaqui, idiiboro niquejefaño iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaaajqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefaño Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deeira ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananinicinehejehallivi icano. ²⁰ Ivi idihigoro niquejefaño sihidi busumijeque mititibaani, deeira ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano. ²¹ Miñro amhai busumijeene iicahigovi, bu amhai jeebii icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 11.34-36)

²²⁻²³ Miñro saafi ihaallii iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitiibo imihusetih. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebii iimibachuhachijji imihusetijiibo. Moocaani iimogobadi icacujiiibo. Jaanoti miño imitico iminobadi mehesicinihachijji, janaanivivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.

(Lc 16.13)

²⁴ Miñhaiñooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Miñro saafico jiihegueebere saaficoro gaijijiruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magaijijitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Lc 12.22-31)

²⁵ Amhaico neehi: Niji nisi amhai jeebii noco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijicinjino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanivivi jaaducafototih? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agaha fomoco mihifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amhai Caani niquejefaño iicaabo† diitoco machuco acifih. Jaamo diito joomi janaanivivi

* **6:13** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miñro paryicinoro diino aivoji, mitya dihovosi ufucuro ifinjitino icano, onoonoco. † **6:26** Moocaani

amiihai majaaducafetehi. ²⁷ ¿Nacu amiihaiti cajaanii siino janaanici ticovovi macamevetejirahi toono fanoovari nijii nijii mihicahicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihi amiihai gaachehuri nijii nijii mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco miihiifinici, ducicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa amiihaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicaga toono naavahu jaachiiiji bajifaño icano, civohogo iquiticafotonoro ciijigaifaño jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco nijiihacubadi moonihi. Jaanegui amiihaico gaachehunoco jicujiiibo, ajashucani amiihai miyaavogo mihicano miyaminaaco. ³¹ Jaanegui nijii nijii mihicadino jillii noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana nijicafeteji? noomoro. ³² Miiro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehicahi. Jaanoti naha amiihai, amiihai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³³ Jaaneguiiha Moocaani aivojijaagoviro dijeebico ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiiha civohogo iicajinehejeri amiihai jeebico nijii nijii momoonidino. Toono amiihaiti civohogoro finijitihii. Fafucuvaaciviro iima ajashutino icahicacuuno toono nijii nijii idiicano.

7

Sifi Imitico Needino. (Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Sitaaco iimiti meneedino, jaachiiiji amiihaico bu Moocaani amiihai imiti needino. ² Toono amiihai sitaaco meneehicabadiro bu amiihaico moonijiiibo, bu oono amiihai sitaaco mohoovicihicaneriro amiihaico oovicijiiibo. ³ ¿Jaabo millii bu dinahabo aallifaño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaallifaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiiboro? ⁴ Jaabo ijoho dihaallifaño cutuucima idiicaabo, ¿millii bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaallifaño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¡Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaallifaño iicatuucico dñici. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aallifaño iicano beevagayico dñiciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amiihaijaagovi emecafotomoro amiihaico dedaahenidimo. Bu amiihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguiino Icano. (Lc 11.9-13)

⁷ Midillu amiihaico Moocaani ihaciqui. Miguiino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amiihaidi ifaayiciqui. ⁸ Miiro idilluubo gaayicifihi, bu iguiinoobo atyimefihi; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amiihaiti amiihai seemeneque maahuco idilusumi guisibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jiiinimocoro mahacijirumo? ¹¹ Miiro amiihai mihimifitirumo iiminocoro amiihai seemeque mahacinoco magaaajahi. ¡Jaanegui imi amiihai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiiha amiihai sitaama imino mihica oono amiihaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Miiro tolli Moise tajiiba neehi, bu Moocaani imaaminaa aamene neehi icano.

*Ijene Jiihai Aamiji.**(Lc 13.24)*

¹³ Ijene jiihai aamijiriro mijicamaaje. Jaanoti oono guijevefaño asatyono jiihai aamiji guiraahi, jiihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jiihai aamiji, bu fiivojaa asatyono jiihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño miiidimoro atyimehicahi.

*Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.**(Lc 6.43-44)*

¹⁵ Amiihai ifiico magaihuini oono abañiififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amiihaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicum sifiirafiimo. ¹⁶ Jaamoco magaajaci omooninehejeti; miiro miiijoho baacuco jaanoti icitatihi, bu añaajeque jarimohoti icitatihi icano. ¹⁷ Miiro paryi iimino imohono iiminocoro noovafih. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafih. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryicino iiminoco onovatino imohono mihillumoro ciijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiiha diitoco magaajaci omooninotiro.

*Famoovaro Niquejefaño Feejitih.**(Lc 13.25-27)*

²¹ Famooro oono uco: Aivojiiho, Aivojiiho, eneehicamo niquejefaño feejitih. Iidimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiiho, Aivojiiho, miihai dimemeri miiimaahicahi, dimomofañodi miihai iimitino ijimico buhi magañiicahi, bu dimomofañodi miihai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amiihaico uujoho gaajatih. Uuti buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco momoonihicamo, nooboro.

*Ucuhufono, Acahajino Icano.**(Lc 6.47-49; Mr 1.22)*

²⁴ Jaamaño uujoho ononoco uguubuuboro uujoho onobadi omooniiho, oono saafi agaajaabo guisibanohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutih, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano inicucinumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuu-ruubo uujoho ononoco omoonitiiho agaajatiibobadi jiiigaibaahohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguno, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuh. Jaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu ijiibuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicauhi, ²⁹ fariseomibadi icatiibo, aivojiiho mityama iicaabo iicanicibadi ijiibeguehicauneri.

8*Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.**(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Jaabo Jesu tobai nijequeti iniituuboco sihidi miyaminaa bucasiuhi. ² Jaanaaca diibojaago saabo saafi foojohoma iicaabo. Jaaboro Jesuguiino ememuuvuuboro diiboco nuuhi: Aivojiiho idiimogohachiiji uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dud#ciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro. Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuui. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi mi#haifnoobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdoteque difico dihfusuto. Jaaboro asigayiti satyooBo Moocanico deecivoto Moise ataj#baubadi, toonoti famooro igaaJaqui toono diguihuvat# idihimitucu-unoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasim#naa Aivoj#bo Cojim#naafico.
(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifa#o jicafutuubaaca romanomi amocasim#naa aivoj#bo diiboJaago asaaboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivoj#bo, tacobojim#naafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifa#o acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivoj#bo iimusuuhi: Aivoj#bo, sihidi jeevahi jaabo iijajaagou efeejiruno. Jilliro taji#ba dihiijico jaaneri tacobojim#naafi ibuheetequi. ⁹ Mi#ro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiino icahi, bu jaaruubo amocasim#naa aivoj#bot# icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi foonic#bo. Jaanoti bu sifico: Disaa, unuusumi bu saanic#bo. Tolliro bu tacobojim#naafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavonic#bo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafiituuhi. Jaaboro diibo dojicut# ufuumoco nuubo: Miyanotiro am#haico neehi. Pary# Israel cuumim#naafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco aty#metihi. ¹¹ Am#haico neehi, ajashutimo saaji niquejeJaagoti, aamij#Jaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifa#o Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acas#vomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifa#o efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro ga#icafeteji tahigo ataacasimoro igai#ooco oojisujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivoj#boco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicojim#naafi buheecuji #joho imiyaavogobadi, nooboro. Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuui.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo aty#meuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti udud#ciuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo aga#iivuugoro ticovaugo diitoco ejeec#vuugo.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi diiboJaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeeb#fa#o iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro pary# famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco pary# buheesuubi. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaam#naafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo ic#hi moniinovaha#ooco, bu moguihuvaha#ooco icano.

Jesuma Ufuujirumo.
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu aty#meuhi diibohallidi sihidi miyam#naa emecuvuunoco. Jaanegui taji#baubo onogoomuaivi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise taji#ba gaaJam#naafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: J#bogom#naafi, #ma uu-joho feejirahi #joho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihi-icunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyam#naafibadi Ifiivuubo iiniga#o conoovi is#ucarujiruma#o chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi ijibogominaaototi diiboco nuuhi: Aivojibo, jaafahiica iticoni guihirubi iguijevedihivi icidihiiica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ijoho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque cijji, nuuruubo.

Jesu Sücutusuhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuhi ijibogominaama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saahi imuuaihaliivi. Jaano ityuucari imeenega niituu-rahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui ijibogominaa diiboco aicusuomoro nuuhi: ¡Aivojibo, mihaico taajasu! Jino miniitucuuhi, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusuubo: ¿Collihi mihiguetehi? ¡Ajashucani amihai miyaavogo! nooboro.

Jaadi aganiivuuboro iguibuhubaco iibaubo, bu imuuaiico iibaubo icano. Jaasumiro sano paryi sücutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nuumo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomyo diiboco imityagoo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuuaiivi Gadara jinijevi ifutubaaca miimisiici gaifimisi cihojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saahi, iimitino ijima ijeebifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiramisi. Jaamaño mihaifinooba toojiri feehicautihi. ²⁹ Jaamisi asaamisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihi mojaago saahi, ijoho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi mihaico imegaviro idaasunisiici gaifimisi cihojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saahi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomoro.

³⁰ Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro iiguumo; ³¹ Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluui: Mihaico buhigovi aganiijihachijji, jaatyo faafaimifañoro mihaico gallu, noomoro.

³² Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuuhi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihiinumoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aaifuumoro paryi macaniuhi imuaifaño.

³³ Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinomoro cuumijaago ufuumoro jibugutuui tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴ Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaamoro diiboco galluumo, iijinjjeti buhigovi ifeequi.

9

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuboro ufuubo ifutuui onogoomuuaiivi iicacuumi iicauhigo. ² Jahi diibojaago sivaumo saafico idiino isifañiubo icigaijefaño siuciniboco. Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico imibachucafutucuui, nooboro.

³ Jaanoco tajiiba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeebifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocaanico imitino moonihi ihiimaari? noomoro. ⁴ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihiica imiticani mehesamaahi? ⁵ ¿Tihicani

jana amihaidi, dihimiti imibachucafutucuuhi onoono, gañiivoobo dingo onoono? ⁶ Eneecau bu amihaiico #fusuqui uujoho Miyaminaafibadi Ifi-ivuubo jinijehallivi imiti imibachu mityama icanoco, nooboro, idino isifañuboco nuubo: Gañiivoobo dicigaijeque #ciuboro diijajaago fuucu, nooboro.

⁷ Jaasumiro idino isifañuboco icigaijeque #ciuboro iijajaago fuucuuhi.

⁸ Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguiumo. Jaamoro Moocanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuyahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo nooboco, impuestoco ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰ Jaanaaca bu Jesu jaache amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaamoro Jesu ijibogominaama icaubo cojivi casicamaaivauhi. ¹¹ Jaanoco fariseomi aatyimeumoro ijibogominaaco dilluui: ¿Milli jaabo oono amihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Iimimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. ¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli onoonoco magaajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeevivo asimico magaicuumoro mejeecivonoco. Miuro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuhuvaqui saatih. Iimitimeguiiha saahi iimiti ifico ijievesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatih? noomoro.

¹⁵ Jaanegui Jesu diitoco oovicuboro iimusuuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumiticafotodihivi idasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miuro mihaiñooba bobaryuri eedecehehu gaachehuco maahunitatih bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiha. Jaaneri toopaa je janaaniviro guiraatejirahi. ¹⁷ Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivo-faihuco eedeejutafaño ficutatih. Jaanoti tolli momoonruva tujutaje jeruca-maajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutah. Jaaneri fanoociro icafih, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedeeljibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududciugo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiomi aivojibo agaseuboro diibo imegavi ajavuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachiijiro guivevecuui. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

19 Jaanegui Jesu agañiivuuoro diiboma fuubo ijibogominaama. 20 Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idinohachuta tijeheri iicaugo ibujinaagoti asaaugoro Jesu gaachehujinibaco dudicivauhi. 21 Jilli igaachehujinibaco ududicineriro: Buheeki, noogoro eesamaaiihicaumaño. 22 Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuui.

23 Jaanaa Jesu ihaivojibo iijafaño ifutuubo atyimeuhi masiminaaco diigoco iciqui iigaiyiciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicinoco icano aatyimeuboro 24 diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino mero guijevetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jehebaciasuhi. 25 Jaarunaaca Jesu diitoco jahisivi ihiinusuboro fañoojavu ufuuboro diigoco ihuseti agaayicuboro gañiyiciuhi. Jaasumiro diigo gañiivuuhi. 26 Jaano paryi toojiinijeri gaajacafutuui diibo tolli omoonuono.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisiko.

27 Jaabo toojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi bucauhi coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

28 Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisiko dilluubo: ¿Nacuhu amisi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Jihhi Aivojibo, noomisiro iimusuuhi.

29 Jaanegui Jesu diitisi aallinoco ududicuboro nuuhi: Jaafa amisi miyaavogobadi icano, nooboro.

30 Jaasumiro diitisiko ihaallino iminuuhi. Jaaboro Jesu diitisiko faguuhi: Jeedicali mihaiñoobaco muguubusudino, nooboro.

31 Jaarunofaño ufuumisiro jibuguumisi paryi toojiinijeri Jesu omoonuonoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatiboco.

32 Jaamo iinuumaacaro saato ho sivauhi Jesujaago ihiimaatibo iimitino ijima iicauboco. 33 Jaaboco Jesu buhi agañiudi jari diibo ihiimaahicautibo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidu abafaituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratitino jilli icano, noomoro.

34 Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gañihicahi, diito aivojibo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

35 Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imidicuumineri icano igoboro sinagogajanofaño jibogoboro. Moocaani aivoji ijico jibogoboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. 36 Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasugubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicbadi iicaumaño icano. 37 Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutihi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa mudihi diitoco icijirumo. 38 Jaaneguiiha ihabajaabo Moocaanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivauqui, nooboro.

10

*Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)*

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijibogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino ijimico buhi igañihicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

² Jaamo ijibogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoobo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi. ³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoobo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomoniubo, ⁴ bu Simon onoobo cananistamiobo, bu Juda Iscariote onoobo Jesuco aaciujiiibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jibogovi Galluui.
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiom iicatimo jiniijejaago mefeedino, bu tolliro samaritanomi cuumico majaaveedino. ⁶ Israel cuumi miyaminaa ovejamibadi imitamojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jibogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivucuui, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, foojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Amihai jilli ticovono jino mityaco magaaayicahi; jaaneri momooninoco majaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco jiihaiguuiha masatyedino icano ivi idijacoro masaty sajaacoro caamoojaco. Bu tihaijaaebaco, queseibaco icano masatyedino. Miho ducicamaajeminaafi imachutaama icafih.

¹¹ Jaamo amihai cuumivi mihifutusumi, bu alio cuumivi mihifutusumi icano, miguiino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafañoro mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebi icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachiji: diitedi mejevesu toono sajeebi ica dilluco. Jaanoti iimogotihachiji toono sajeebi ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amihaco agaayicigotihachiji, bu uguubugotihachiji icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amihai tihaiñoguiino jiiinoco diitojaagovi matatacu ibabadi icano. ¹⁵ Miyanotiro amihaco neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucumi sihidijeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucuumije miyaminaa janaanivivi.

Ijiihevejineheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino amihaco galluui oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicinicu oono jiiinimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amihaco miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amihaco aamijimo sinagoga-janofañovi. ¹⁸ Jaamoro amihaco satyejimo tajibaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihiimaahi diito judiom iimefeenevi, bu judiom iicatimo iimefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amihaco aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amihai jeebifaño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amihai mihiimaajino icatino jilli amihai jeebifañoti amihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicro moonisuji, bu caanimi iseemequere moonisuji. Jaabadiro bu iseeme caanimijaagovi isifiratomoro chuumusujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amihaco jiiheveji

tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji amiihai paryi Israel jiinjije cuumeri mofoomo tuucuumijeque mihimivotinaacaro.

²⁴ Miïro cajaanii ijibogominaafi allinohocivi jeevatatihi, bu cojeecivominaafi ihaivojibbo janaanicivi jeevatatihi. ²⁵ Jaanegui ejeevamaaisuubo ijibogominaafi ticovovi iicacuuneriro imo imo iicaqui, bu ijeeecivominaafi ihaivojibbobadi iicacuuneri icano. Miïro iijaminaa aivojibbo icaruuboco ijimi aivojibbo neehicamo, imi fi jaana, çmilli iyotoco?

Miico Fine Mihiguijirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miïro chahano aivo otoovono agaa-jaciratino, bu chahano afatanicininoo gaajaciratino iicano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amiihaico onoonoco amiihai cuuje eseseehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amiihai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihiguijirahana oono miyaminaa ifiico agaicaaufimoco. Jaarumo ijeebico gaicaaujiturumo. Jaanoti naha idibocoro mihigui allio ifiico agaicaauboro, bu tolliro ijeebico ciijigaifaño iguijenijiruuboco.

²⁹ Miïro miimisiiici jooimisico sajehegayiriro manaajeniciji. Jaarumisiti saafiba guijevetatihi amiihai Caani niquejefaño iicaabo onootimaño hiica. ³⁰ Miïro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. ³¹ Jaanegui mihiguijirahana. Miïro amiihai janaanici majaaducafetehi ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesu cristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditii imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaamoditi, bu ufucu uujoho tuunamaaji Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiinjehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivatihii moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miïro gaifico caanima moonicasisuvahi, bu gaigooco seejima moonicasisuvahi, bu iiyaa-jaco ibaabama moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanicivi caanico, seejico icano agaijibbo tatyahé iicajitihii, bu illico, illeque icano tajanaanicivi agaijimo tatyahé icajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifiico sefano eesiciniiibo tadyojicuti ofootiibo tatyahé icajitihii. ³⁹ Jilli ificoro ataajasugoobo ifiico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifiico imitasuubo ifiico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.

(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayiciiibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneque agaajamaño imino

agaayicübo, diibo imihuseebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaanoyohacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco sücufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo. (Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisiicidimo iicaumo iminisuminaaco ijibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinjieo cuuminovi jibogoooro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuuhi Cristo imino mooniboro efeeihacauno. Jaaboro saatohoti ijibogominaati galluubo Jesuco imeecitequi. ³ Diiboco idillutequi: ¿Naa ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Naacu sifiiquehüica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijibogo milli aatyimetime aatyimeneque, igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme iino buheesucafetehi. Jaanoti #daasumo jibogocafetehi taajasujibogoco.

⁶ Imicani icajiibo uuvi ejeevetiibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amihai memecituuhi sicaihigo iicahigo? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba iguibuhucinicibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jicinuboco? Miro amihairyo magaañahi iminoono ijicinimo aivojito iijanofaño icafihi. ⁹ Ji, ¿jinejeque nacu memecijehi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaanivivi iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinihaame jilli onooxo:

Uujoho tajibogominaafico tahimegavi galluuhi, dihimega jhaico iimibachuqui.

¹¹ Miyantiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaanivivi aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo niqueje aivojifaño Jua janaanivi sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaunobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicauno icano. ¹³ Miro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachijii, miro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo. ¹⁵ Amihai nohojima mihi-camo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Ji, jilli fine oovicihii oono seeme anaajenicisifaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiiciniñibadi: ¹⁷ Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijibaiminitihii, bu idaasu masinoco amihaidi mamasivacuurahi. Jaarunofaño mataatihii, noomoro iicanicibadi jeevamo. ¹⁸ Miro Jua asaaubo aagafiboro machuutirahi, bu aivofaihuco adutirahi icano. Jaaruuboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifivuuho asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amihai uco: Machuffiibo, aduffiibo imitiminaa, bu impuestojaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omoonofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumiminaa.

(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihiiabaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejeevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ Jidaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Jidaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miiro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amiihaifeenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, siicije imitico jeevesucuujirumo. Jaamoro ifusucuujirumo idasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco ifusumo. ²² Jaarunofaño amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amiihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaanici mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujohe niqnejefaño gañiyicicafeteji, noonoro deesicinini? Jaarunofaño guinoviro niitusucafeteji guijeveminaa iicahigovi. Miiro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi. ²⁴ Jino amiihaico neehi: Jaadusufucusumi aivo amiihai Sodoma jinijeo miyaminaa janaanici momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majagusii.

(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqeeje Aivojiiho, bu jinijeo Aivojiiho icano idiicaaboco. Jaanaa jijjegaajaminaaditi, bu jijeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeebiiha iicamocoro diihifusuhi. ²⁶ Jiihi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuui. Miyanotiro aivo miihaiñooba illico gaajatihii. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico miihaiñooba aivo gaajatihii. Idiiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryiicino amiihai amiihai dudicamaajeneri, amiihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amiihaico uujohe jaguisisuuqui. ²⁹ Magaayici amiihaico uujohe atajiihanoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaabicifinoco, bu tajeebi isicunoco icano. Jaamo amiihai jeebico majagusiiujinoco mahatyimehi. ³⁰ Uujoho amiihaico atajiihano, sihidi jeevatihii isaty, bu amiihaihallivi ificuuno aivo ijeevesutihii icano.

12

Jiibogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichi.

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igoooboro feehicauhi. Jaanaaca jiibogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco icimoro ifayinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dijiibogominaa jaguisifucu eheetavusutatinooco dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu amiihai aamefaño memeechicatihii safoono David inahaboniminaama aajebavausumi omooninoco? ⁴ Miiro Moocaani iijafaño ufuuboro machuubo jeechivo imimaahunoco, miijoho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idiimoro sacerdotemi amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiiha aamefaño onoonoco memeechicatihii, sacerdotemi Moocaani iijafaño jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicaninoco? Jaaruno imiti iicatinoco. ⁶ Miiro amiihaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaanici ejeevano. ⁷ Miiro amiihai magaajatihii Caatinahaame jino jilli eneejirunoco:

Uujoho imeguehi mihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraicimoro mejeecivonoco imogotihí, onoonoco. Miiro toonoco magaajaruva oono millí imitico omoonitirumoco iimiti meneejitirahi. ⁸ Miiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo bu tolliro jaguisifucuhallivi mityama icahi.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafaño jicafutuuhi. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyaminaafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omooninoco aatyimemere ifurumo toonohalliti diiboco imooniqui iimugumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguisifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Nacu cajaanoty amihaiti saatoho amihai jooi oveja jaguisifucusumi jacohojifaño ihacaturuva mofoomoro mihicitejitirahi? ¹² Jaanoti miiro miyaminaafi oveja janaanici jaaducafetehti! Jaamaño jaguisifucusumi imino momooninoco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicaru, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afalliricaruuneri tsumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuomoro iimaacasiuhi Jesuco iguijeniqui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucasiuhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro fee-hicauhi. ¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco miiico mijibeguedino, nooboro diitoco faguehicaui. ¹⁷ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

¹⁸ Jaani tajeecivominaafi uujoho icaiibo. Jaaboco uujoho agaijiboro di-iberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagajaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco jibegueji. ¹⁹ Jaaruubo ñaajitibo, coovadiinamaajitibo icano. Mihaiñooba ihimaaco guubujitihí cuumino jihaiñovi. ²⁰ Aivo gañicafetejitino buiga miiivi iguisivuruno, bu jaabadiro jabacarurajitino cuughaba jari inifuturuno. Jarihiica iimi aivojico eheetavusunohachuta. ²¹ Jaadi naha jari paryi jiiñije miyaminaa diibocoro esicinicuiji, unuuno.

Jesuco Iji Mityama Icaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jaanaaca Jesu jaago sivauno ihaallino aatyimetibo, ihimaatibo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuui. Jaaneri atymecuubo, bu iimaacuubo icano. ²³ Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: ¿Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

²⁴ Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijimico buhi gañihicaabo, diito aivojibo Beelzebu mityariro, noomoro.

²⁵ Tollí noomoro eesamaaiunoco Jesu agajaciuboro nuuhi: Sahaivoji minooce udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva guenenecatinoro goovano finijirumo. Jaabadiro bu cuucuumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva guenenecajitirahi. ²⁶ Jaabadi ¿milli bu Satanas ificoro buhigovi gañijirahi? Jaanoti jilli imooniruva, ¿milli bu imitya guenenecajirahi? ²⁷ Miiro amihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijimico Beelzebu mityari buhi agañino meneehicahi; ¿Jaano bu tolli iicahachijji, mijoho nacu oono amihai jibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi igañihicaqui? Jaamaño bu diito tolliro omoonimaño imino gaajaveechuno

amihai guiraano aivo mimitanoco. ²⁸ Jaanoti naha uujoho imitino ijimico buhi gañihicahi Moocaani Gaija mityafeenedi. Jaamaño toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya amihaiivi agasecuunoco.

²⁹ ¿Milli bu sifi esefaabo ijafaño ofooboro inehejeque dumitijirahi iticoni diiboco sisitiboro? Jarihiica naha diiboco isisitiboro inehejeque dumitijiruubo.

³⁰ Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

³¹ Jaanegui amihaiico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitih. ³² Jaabadiro bu cajaanohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitih iijehallivi, bu ufucu siijehallivi icano.

Imohoco Inoovatitiro Magaajatahi.
(Lc 6.43-45)

³³ Miuro iimino imoho, iiminocoro noovanicahi. Jaabadiro bu iimitiho iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi.

³⁴ Iiimimomi cuumi mihicamo? ¿Milli bu iiminoco mihiimaajirahi, imitiminaa mihicamo? Miuro iiji iimaanicahi ijeebifaño agahaficinoti. ³⁵ Miuro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicahi iimino ijeebifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicahi ijeebifaño iimitino iicamaño. ³⁶ Jaanegui amihaiico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. ³⁷ Miuro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imitibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomieto, bu Moise tajiiba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, mihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitih, idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. ⁴⁰ Miuro oono Jonas iguiraano taavaabo jeebifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iijineje cidiifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiveje. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idasuno iicajih diitoco oovicijimo; Miuro Ninive miyaminaa imitico ejeevesuumoro imino icauhi Moocaani jibogoco agallunoco diitoco Jonas iijibugusumi. Miuro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi. ⁴² Tolliro bu ufucu thesino iijineje aivojigo gañiveje jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emeeci. Jaagoro diitoco idasuno iicajihigo oovicijigo; Miuro diigo aivo thesino iijijeti saauhi, Salomon gaajaco uguubuvaugo. Miuro Salomon janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Imitino Iji Siino Uhuuminicino.
(Lc 11.24-26)

⁴³ Miiro iimitino iji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifhi-gaimahejedi ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiboro siino esamaaifibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebico atyimefihhi, iija sicaija, imibachucinija, iguijaacinijabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefibo sahuse juughuseti miimiisiici idino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefihhi. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamahaica ihiimaanaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaaqui omoonimo jahisiro icauhi. ⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo imaaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro ijibuguuboco: ¿Mijoho taaseeji, mijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro ijibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miiro cajaaniyohacho Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tufucu Jesu ihati ihiinuuboro muuajinivi casivutuuhi. ² Jaanaa diibo kojivi sihidi miyaminaa iigaivuumo iijeuneguiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuaifaño casivutuuhi. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuuhi, jiniigaibaahohallivi. ³ Jaaboro diitoco sihidi sinehejeque jibeguehicaubo siinovi ooviciboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaamoro faayisujenihu. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro govano iinucuuno miyaadi ijinije afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachiciuneri chuumucuuno abacocovautimaño fiigatyuuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jariiimihoonofeenevi. Jaano jariiimihoono toonohallivi ujusiuneri toono macaniuhi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jinijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuuno noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amihai nohojima mihichachiji, nooboro.

Milliti Siinovi Oovicubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanegui ijibogominaa diibojaagovi asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Collhiica miyaminaaco siinovi ooviciboro dibeguehica? noomoro.

¹¹ Jaanegui iimusuubo: Amihaico naha Moocaani niquejeje aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miiro sihidi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi icaruno dumiticicafeteji. ¹³ Tooneguiha diitoco siinovi ooviciboro jibeguehica, atyimecuurumo

atyimetimobadi iicahicaneguiiha, bu guubucuurumo gaajahicatihi inohojima achahamobadi iicahicaneguiiha. ¹⁴ Jaamaño diitovi niquejevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amiikai fine muguubuji. Jaarumo magajajitih; Fine mahatyimejirahi.

Jaarunoco mehesicinijitih. ¹⁵ Amiikai jeebino ucuhufunuutu-cumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaallino manihicinihi, ihaallinero atyimetimo iicaqui, bu inohojinero guubutimo iicaqui, bu ijeebiri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujoho ubuheesujiruneguiiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amiikai mihicahi amiikai aallinero mahatyimemaño, bu amiikai nohojineri muguubumaño icano. ¹⁷ Miuro jino miyanotiro jino amiikaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icano jino amiikai mahatyimeneque atyimegueuhi, bu jino amiikai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubuutimoro, bu aatyimetimoro guivevecuuih.

Jesu jibeguehi Basuminaafivi Ohoovicunoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco.

¹⁹ Jino niqueje aivoji ijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiihaifaño aacotonobadi jeevahi. Miuro iji asaaboro ijeebifañoti icicuuih ijeebifaño jibogoco abasucuurunoco. ²⁰ Jaanoti guisihallivi aifuuno onoono onoo jibogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo.

²¹ Jaaruno miyaadi abacooovatimaño guenenene icatino. Miuro diitovi nisu agasesumi, bu tobogohalliti ijiihevesumi icano toonoco jeeveyicifimo.

²² Jaanoti jarimihoonofeenevi abasuuno onoono, onoo jibogoco guubucuurumo sinehejejaagovi ijeebino iicamoro jijeo nehejeriro nihi nihi iicamaño nihibami diitoco bañifihi. Jaano paryi jinehejere tojibogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino. ²³ Jaanoti naha iimino jiiinjehallivi abasucafutuuno, onoono jibogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saatoho jeevahi onoo ciendiyiva sayi ifiivuuno onoo vadadi. Jaanoti saatoho onoo sesentadino onoo vadadi jeevahi, bu saatoho treintadino onoo vadadi icano.*

Trigofeenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu jino siino jibuguuhi siinovi ohoovicuboro: Niqueje aivoji jeevahi onoo miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasu-nobadi. ²⁵ Jaarunaaca paryi cigaumaaca diibo minaafi ijicafutuboro iimitino ñaavahuco abasujeuboro fuuhi. ²⁶ Jaanaaca itrigo ifiivuunoro noovaunofeeneti, bu tolliro toono iimitino ñaavahu fiivuuih. ²⁷ Jaanegui ijeevivominaa ufuumororo abajaaboco nuutuuih: Aivojibo miuro faguifaño imino toogaiñooco basuuih. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro. ²⁸ Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanihacho taminaafi tolli moonihi, nooboro. Jaanegui ijeevivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magaijucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magaijucihigo, bu itrigohiibaimaryo magaijucijirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanoociro jusihi. Jaadi ducicamaajeminaaco tajibaji iticoni toono iimitino ñaavahuco ihiciqui, jaamoro faasihije isisiqui cijigaiifaño mijigasiqui. Jaadi itrigoco icimoro tamachuta iijafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

* 13:23 Jino miyaavogoditi jibogono.

*Mostaza Tooivi Ohoovicino.**(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)*

³¹ Jaadi bu Jesu siino jilli ohooviciiboro nuuhi: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuno iicanicibadi. ³² Muro haagai paryi fanoova toonoguinovi sihajashugayi. Jaarugai ujusidi fahoova janaanivivi iminifotohoro imohodiho minifotonicihi. Jaaho aivo aajashutimaño joomi agahafomo asaamoro ihaafenevi iicuvanichih, nooboro.

*Levaduraguijivi Ohoovicino.**(Lc 13.20-21)*

³³ Tolliro bu siino jilli ohooviciuboro nuubo: Niqueje aivoji jeevahi oono gaigo levaduraco minooci, sano icano oovodino harinaco icigoro toonoma acaisenino toosihima imino acaisecafotonicino iicabadi.

*Jesu Sano Ooviciro Eneehicauno.**(Mr 4.33-34)*

³⁴ Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovi ooviciboro jibeguehicauhi, siinovi oovicitiboro jibeguehicautihbo. ³⁵ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acaatinuno imiyacafetequi: Siinovi ohoovicinofenediro iimaaji; Siicijetiro Moocaani jiinjique ifivusunotiro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jibeguehi Iimitino Naavahuvi Ohoovicinoco.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaaago ijiibogominaa ifiitivuumoro diiboco dilluui: Mhaico dibogo oono iimitino naavahu faguifaño iicanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Muro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo. ³⁸ Jaanoti fagui onoono jiinjije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onoono Moocaani aivoji seemeti onoono. Jaanoti iimitino naavahu onoono iji seemediti iicamediti onoono. ³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco icijino onoono ufucu jiinjije ifnijinoti onoono. Jaanoti toono ibasutaaco icijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰ Jaanoti oono iimitino naavahuco mihicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiinjije ifinidi icajino. ⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo itoomominaaco tajibaji ihaivojifañoti inaniqui oono sitaaco imitico icisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano. ⁴² Jaamoco cijigaiñaño gañijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñonoco catiriri oojisujihigo. ⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba iicaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amihai nohojima mihihachihiji muguubu.

Nihibami Jiinjefaño Toovono Icanovi Ohoovicino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiinjefaño afatanicibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fatanicichi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehejeque anaajeebere toono nihibamiri tomaño jiinjique naajenicih, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Ijaadama Icanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi imiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehejeque anaajeebere tooneri tooyico naajenicih.

Sinicuuhuvi Ohoovicino.

47 Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco icinicino icabadi jeevahi. 48 Jaano isinicuuhu agahafucuudi ificiminaa jiiñigaibaahohallivi isi guiycinicihii. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninicimo. Jaamoro iimifimoco jiiñibañoño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinicimo. 49 Jilli icajino ufucu jiiñije ifinidi; Moocaani toominaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifimofeeneti. 50 Jaamoro iimitimoco ciiñigaifaño gañijimo, tahigo ataacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

51 Jaaboro Jesu diitoco dilluuihi: ¿Naa paryi jinooco magajahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Jiihi, noomoro.

52 Jaanegui nuubo: Miiro Moise tajiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jiiñogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miiro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo icijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jiiñogoco agaajaabo jiiñeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujohe ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Jaadi Jesu siinovi ooviciboro ijiiñbeguehicaudi toonoti fuucuubo. 54 Jaabo ijiiñjivei ifutuuihi. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jiiñogoboro fee-hicaubo. Jaaneri miyaminaa ajabafitomoro neehicauihi: ¿Cuucati jaani gaajahinihi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanoonoco eetavehicauihi? 55 Miiro jaani imohobujene dudidamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacobo onoo, Jose, Simon, bu Juda icamo. 56 Miiro bu inagomi miihaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

57 Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicihicahi. Jaanoti idimoro iicumiminaa, bu iijaminaa icamo gaayicihii, nooboro.

58 Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejeevanehejeque eetavuutiibo diiboco imiyaavuguutineguiha.

14

Jua Nitiminaafi Guijeveque Jiiñogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

1 Tusumi Herode onoo, Galilea aivojiiboti icauihi. Jaabo guubuuihi Jesu-diti. 2 Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubu-hetebe guijeveti. Jaamaño jino sihidi ejeevano mitiyama icaabo, nooboro.

3 Miiro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisisuuboro civojafaño ficusu-uhii. Herodia onoo, inahabo Felipe taabaco unuuneguiha. 4 Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadino, nooboro.

5 Jaanegui Herode Juaco guijeniujirahi. Jaaruubo miyaminaaco ñihicuehicauihi; famooro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro eenehicaunoti. 6 Jaanaa ifiivu ficabavi ifutusuumi jiiñaimoco Herode eheetavuuhigo Herodia acigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. 7 Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanooco conocohacho diigo idilluguunoco. 8 Jaanegui diigo seeji diigoco afajiniubadi, ufuugoro

Herodeque nuutuuhi: Uco butajefaño Jua Nitimīnaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojībo Herodeque sihidi idaasuvusuuhi. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano, tajiibaubo ihaciq̄ui. ¹⁰ Jaanegui tajiibaubo Jua nigaico iquiticiq̄ui civojafaño icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹² Jaanoco ijībogomīnaa uguubuumoro Jua Nitimīnaafi ifico asatyumoro cijjeuhi. Jaadi ufuumoro Jesuco jībugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusui.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyamīnaa agaajaciunoro cuuminoti diiboco bucasiuhi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihinuuhigo atyimeuhi sihidi miyamīnaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaasuguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo. ¹⁵ Jaanaa ijīcuunegui ijībogomīnaa diibojaa asaumoro diiboco noovauhi: Aivo mihijicuuhi, bu mīhahīnooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyamīnaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuq̄ui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Millī bu feejirumo amīhai mahaci imachuq̄ui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Mīiro mīhahama chahano, idīnoro jino sahusedibava momaahuno, bu mīmisiiciro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyamīnaaco tajiibaubo ñaavahuhallivi icasīcamaaiq̄ui. Jaaboro ihusefaño iciubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisico icano. Jaaboro niquejeque emeciuboro Moocanico toonohallivi iimuboro toonoco iquisicuuboro ijībogomīnaaco aciubo. Jaanoco diito imiyamīnaama ifuuhi. ²⁰ Jaanoco famooro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuvoco ananīumo gahafusuuhi jīibaiñoooco fahuseeci motihaiti siino mībaici idīno. ²¹ Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijībogomīnaaco imeenegafaño ijīcuuboro galluuhi ihimega oonogoomuaivi ifeeq̄ui, diibo miyamīnaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocanima ihīmaaq̄ui. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhaba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi saauhi, nifaiuhallidi igooboro. ²⁶ Jaaboco ijībogomīnaa nifaiuhallidi igooboro asaunoco aatyimeumoro gaihivuumo igutuumoro: ¡Ajaani iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojībo, miyaano ijōho idiicahachijī taca, tajiiba bu uujoho dijaa saaq̄ui nifaiuhallidi igooboro, nooboro.

²⁹ Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati inītuuboro ticovauhi nifaiuhallidi iiguubo Jesujaagovi ifeeq̄ui. ³⁰ Jaarunaaca guibuhaba sefano iguibuunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro

ticovaubo inifaihufafaño iniituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojübo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti iguiiyiciuuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collihi miyaavogotihí? nooboro.

³² Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhuba llüviuhi.

³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino ememuüvuumoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.

(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuaico afatyuudi ifutuumo Genesare jinijevi. ³⁵ Jaanaa toojinijeo miyaminaa Jesu iicaunoco agaajacuumoro paryi toojinijeri jübohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovi sivaumo paryi iguihuvamehejeque.

³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli igaachehujiniba njequegayico idudücitequi. Jaanoco paryi famooro ududüciudimo buheeuhi.

15

Miyaminaaco Imihininisuno.

(Mr 7.1-23)

¹ Jaadi fariseomiti saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumiti asaamoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Milliti dijübogominaa moheetetemihai jeevamaaje icabadi moonitihí? Miro momooniniciyadi moonitimoro ihuseneque nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amühai Moocaani tajübaco mejevesumoro amühai jeevamaajequere momoonihicahi? ⁴ Miro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amühai meneehicahi jilli, müno caanico, bu müno seejico icano meneejirahi: Ico acijitihí: Miro paryi tañejeque uujoho Moocaanico ijibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutihí. Jilli momoonimaño Moocaani tajübaco jihovonobadi momoonihicahi. Amühai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño. ⁷ Amühai bañifiraminaa mihicamo. Miro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinisumi:

⁸ Jicuumi uco jilli ticovono ijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebüno uuditi tehesino icahi. ⁹ Jilli sicamañovi iigaivomoro uco imehicahi. Jilli amühai jübogono, ticovono miyaminaa jübogonoro icamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaaja: ¹¹ Miro miyaminaafi ijiri ijicafotono diiboco mühininitihí. Jaanoti naha ijifañoti asaano diiboco mühininíhi, nooboro.

¹² Jaanegui ijübogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiiha diitoco iimusuuho: Guihirubi niquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyicüboro gañüjübo. ¹⁴ Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco süguehicahi. Miro ihaallinoma achahaabo sifico isüguruva faamisicro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mühaico dübogo, nooboro.

16 Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amihai tolliro magaaajatihi? 17 Miiro paryi miyaminaa iijiri ijicafotono moobafaño feehi. Jaadi mofiiti inoonicino. 18 Jaanoti naha miyaminaafi iijifañoti asaano diiboco mihinihi, ijeebifañoti asaamaño. 19 Miiro ijeebifañoti iimitinoono esamaajene saanichi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico icimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono iicaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jibogoneheje icano. 20 Jineheje naha miyaminaafico mihinihi. Jaanoti nifamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihinihi.

Sijiniijeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.
(Mr 7.24-30)

21 Jaadi Jesu tonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jiniijejaagovi. 22 Jaanaaca Canaan jiniije miyaminaago toojiinjeri iicaugo saauhi Jesujaago coovadiicinigoro: ¡Aivojibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

23 Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuuhi. Jaanegui jibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

24 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi icamojaagovi ro galluuhi, nooboro.

25 Jaarunofaño diigo asaagoro diiboguiino ememuivovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojibo, uco daamusu, noogoro!

26 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumicimoro jicumico aacino, nooboro.

27 Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojibo; Jaarunofaño jicumimachufihi iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

28 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovovi ro diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Icamoco.

29 Jaadi Jesu tonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuajinidi. Jaadi ifabaihallivi ufuuboro casivutuuhi. 30 Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuuhi diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi igotimehejeque, bu ihaallino aatyimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene iicamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo. 31 Jaaneri miyaminaa sihidi jabafitehicauhi ihiimaahicautimeheje ihiimaauveri, bu imitino ihusene iicaumeheje imino ihusenema iicauneri, bu iguehicautimehejeque igucuuneri, bu ihaallino aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocaanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.
(Mr 8.1-10)

32 Jaadi Jesu jibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idaasuguehi. Miiro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuhi. Jaanegui imogotihimachutumoco ijanojaago agalluunoco ofoomo jiihavi nacatejirahi, nooboro.

33 Jaaneguiiha jibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino mihaiñooba ijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amiñhai machutaano icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooci idiñoro moaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajiibaubo imiyaminaa jiinjehallivi icasiñcamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minooci, bu itaavagayi icanoco ihusefaño agaayiciuboro toonohallivi Moocanico graciaco aciuhi. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijiibogominaaco aciuhi. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi.

³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananiimo gahafusuuhi sahuse bu juugahuseti miibaici idiño jiibaiñooco.

³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaiñimiu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautihi. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuuhi Magdala onoocuumi jiinijejaagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatinoco Eetavoco Tajiibahi.

¹ Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuuhi Jesuco emecituumo. Jaamoro diiboco ifurumo iimitinofaño igaññisuqui dilluuhi: Miñhaico niquejeñañoono aatyimeratatinoco diñifusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuuhi: Ijicuuvu niqueje tifaño iicasumi amiñhai: Aiguejitino miiro oono niqueje tifañhi, meneefhi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefhi: Jaachiji imijitifucu, miiro oono niqueje tifaño niijama icahi, noomoro. Baññiiraminaa miñhacamo, amiñhai magaajahi niquejeque memecimoro aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magaa-jatíhi milli jisumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijiibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofaño imiyaavogonofaño iicatatimo, dilluhicahi aatyimeratatinoneheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idiñoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji. (Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onogoobavi afatyumo ijiibogominaa jabajeveuhi pan añiminaa maahuco asatuyurumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijinioti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijiibogominaa noocasiuhi: Añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collíhi maahunoma machahanoco monooasihi? Ajashucani amiñhai miyaavogo.

⁹ ¿Nacu magaajatihi, mehesicinicutihi oono cinco mildimoco sahusedibavariro amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicinihi sahuse juugahuseti miibaaci idiñneri cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu milliti amiñhai magaajatihi uujoho machutaati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijiti onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añiminaa maahuno juurisutaguijiti unuutinoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jibogoti mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaajiiho Icanoco Unuuno. (Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Jaanaa Jesu Cesarea de Filipino onocuumi jiiñjivi ñfutuudi ijñibogominaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubediti, ¿nacu millí miyaminaa uudití neehicamo? nooboro.

14 Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitiminaafi, neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho siicijeototi Moocaani iimaaminaavioobo, neehicahi, noomoro.

15 Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amñhai, ¿mñjoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

16 Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ñjoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

17 Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi ñjoho Simon Jona achi idiicaabo. Mñro cajaaní miyaminaafi ico jinoooco gaajasutíhi idñboro Guihirubi niquejefañó iicaabo. 18 Jaaneguiiha uujoho ico jino Pedroti momoníhi, guisiyi eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallívi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guinonijitíhi. 19 Ico uujoho jino niqueje llavenegue aciji. Jaabo ñjoho jñjehallívi isisino, bu niquejefañó sisicafetejino. Jaanoti jñjehallívi isinaayuno, bu niquejefañó sinaayucafetejino, nooboro.

20 Jaadi Jesu ijñibogominaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco mñhaiñoobaco jñibogotimo iicaqui.

Jesu Iguijevejinoco Jñbeguehi.
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

21 Tusumi Jesu ticoníhi ijñibogominaaco agaajasuubo Jerusalemí ofooboco quillahuto, bu sacerdotemi aivojito, bu caatinimínaa icamo diiboco sihidi idaasuno omooníujinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. 22 Jaaneguiiha Pedro sihi Jesuco asatyu-uboro ñbauhi: Jaanova Moocaani ico tollí moonisujitírahi, tollí icatñbo diicaqui, nooboro.

23 Jaarunaaca Jesu dojícuvíro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uuti buhígovi minifoto ñjoho íji idiicaabo. Fine, ñjoho uco acasivusuno. Dihe-samaaje Moocaani esamaajebadi icatíhi. Jíllí miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

24 Saatoho ijñibogominaaco nuubo: Cajaaníyohacho tadyojicuti asaagomo ifico ajabajevemere tadyojicuti isaaqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitimo.* 25 Mñro ifico agajimo ifico mitasuji. Jaanoti naha tahallíti ifico imitasumo ifico taajasuji. 26 Mñro saafi miyaminaafi paryí jiiñje busumijeque gaayíciruubo. Jaaruubo ijeebñco imitasuruva, ¿nacu millíti imijiruno? ¿Nacu minoodino fine miyaminaafi ijeebñco itaajasuqui jaadujirahi? 27 Mñro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo saaji Caani ovosíma, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryí famoovaaco iticovocivi jaadujíbo omooníhicanehijeque. 28 Miyanotiro neehi: Jino iicamoti saatoho guijeve-jitíhi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo ihaivojiri asaaboco aatyímetimoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojiri Asaano.
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

* 16:24 Sahaamefaño noono: diguijeve imohobujeque diñiibo tadyojicuti disaa.

¹ Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu iciuhi Pedroco, bu Jacooboco, bu diibo Jacoobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. ² Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memeecebadi, bu igaachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. ³ Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

⁴ Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachiji masii nijeganoco migaaci, saga idino meheetavequi, idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuuhi. Jaano ihaimuufafañoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuumoro ijibogominaa jinijehallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

⁷ Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududicuboro nuuhi: Magañiivo mihiquetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emeciurumo mihaiñoobaco atyimeciutihi idiboro Jesu icauhi.

⁹ Jaamoco tobaati iniituhigo Jesu faguuhi: Jino mahatyimeneque mihaiñoobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeebe siino ubuheetedi, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diito diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujibo. ¹² Jaarunofaño amihaiico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruuboco gaajacihinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

¹³ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuuhi Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi miyaminaa icauhigo ifutuumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuvuuboro nuuhi: ¹⁵ Aivojibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaifaño aquetehicaabo, bu tehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino dijibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutihi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amihaiico jaabicuboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico ihubaaboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuhi.

¹⁹ Jaadi ijibogominaa ijeevadi Jesuma ihimaamumoro diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana mihai diibo imitino ijico buhi magañitahi? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amihai miyaavogo aajashumaño. Miyanotiro amihaiico neehi, amihai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. ¿Conooba amihaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

* **17:20-21** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idineriro buhi magañitahi mahaigamoro Moocanima mihiimaaneri, onoonoco.

Jesu Iguivejinoco Siino Ijibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jiiijeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. ²³ Jaamo uco gaicaaui. Jaaruubo mifucuci, safucu idinoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubumoro sihidi idaasuvuumo.

Templojaguiiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu ijibogominaama Capernau cuumivi ifutuunaaca templojaguiiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumoro diiboco dilluuhi: ¿Amiihai jibogominaafi templojaguiiha impuestoco jaadujitih? noomoro.

²⁵ Jaaneguiiha Pedro: Jaadujibo, nuuhi.

Jaadi Pedro jaaha ifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, idi milli jiiijine aivojito mico impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jaaneguiihacuva icuumioto jaadutatih. ²⁷ Jaarunofaño miihaiñooba miiiditi imitino eneejiruneguiiha johono caasifaño foobo dificigaico gañito. Jaabo iticoni uduuboco diicibo iijifañoti nihibajeque diici. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jaasumi ijibogominaa asaamoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, amiihai jeebico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachijii niqueje aivojifaño mefeelijitih. ⁴ Muro niqueje aivojifaño imiyaabo icajiiibo oono guinovivi ifico iminiyuuboro jiiise seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaanoyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicih.

Imitifaño Mahaquetejiruno Nihicu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatyigabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniiitusuno. ⁷ Jiiinjeminaadi imiticani icano miyaminaaco imitifaño agañisuno. Jaano jilli fahijivaro icajino. Jaarunofaño idaasucani icajiiibo diibofenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiiha dihuse, ditihai icano ico imitifaño agañisuhachijii quiticibo sih gañi. Imijiruno idi ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti idi imitino dihusenema, ditihaiñoma icano diicaabo ifnijitino cijigaifaño agañicafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalli ico imitifaño agañisuhachijii toohaalliico buhudaruubo tehesino gañi. Imijiruno idi sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaalliicimaryo diicaabo cijigaifaño agañicafotono.*

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 15.3-7)

* 18:9 Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saato hobaco mitimejetasudino. Miro jino amiihaico neehi: Miro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahiiivaro Guihirubi Moocaani niquejefaño iicaabo imefeeneri icahicahi.

¹¹ Miro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² Jinooco milli mehesicinihi amiihai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, znacu fine saato ho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejeevesuhiniboro imitaaboco guinetejitirahi? ¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanici. ¹⁴ Jaabadiro amiihai Caani niquejefaño iicaabo‡ imogotihii jioti saseba imitanoco.

Jilli Miiño Nahaboco Mepardonano.

(Lc 12.3)

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachiiji diiboma iro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachiiji diiboco dimijicarucuui. ¹⁶ Jaanoti ico uguubuhachiiji sitati cuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idimo onono imino igaajacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jii, onootihachiiji Moocaani iijaminaaco diibogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onootihachiiji oono Moocaanico imiyaavogotiboco mihanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro amiihaico neehi jino jiiñehallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefaño fatyusurajitihii. Jaanoti bu jiiñehallivi mafatyusuno niquejefaño fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino amiihaico neehi: Jino jiiñehallivi amiihaiti miimisiici mehesamaaimisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachiiji Guihirubi niquejefaño iicaabo aciji. ²⁰ Miro miimisiici tamomofenedi igaivomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluui: Aivojiiho, tañahabo uco imitino omooninoco, zminoodifooa uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifoooci idiiño ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiha Jesu diiboco iimusuui: Cha, toonoodifooa icatino. Janaanici setentadifooa sietedino.

Jeevivominaafi Imuguutihii Sifico Eperdonauoco.

²³ Jaamaño niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivojiiho ijeevivominaama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafico ajashutino millones ticovovi edebeuboco.

²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiha ihaivojiiho tajiibauhi diiboco inaaajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehejema icano toonoco ijaaduqui. ²⁶ Jaaneguiha ijeevivominaafi ihaivojiihoboguiino ememuivuuboro ihaivojiihoboco neehicauhi: Aivojiiho, uco didaasugo ico paryi faneeri jaaduji, nooboro.

²⁷ Jaaneguiha ihaivojiiho diiboco iidaasuguboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi. ²⁸ Jaabo diibo ijeevivominaafi ihiinuuboro ufuubo atyimeteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco midino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayicuboro sefano dusuuciubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

²⁹ Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememuivuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaaduji, nooboro.

³⁰ Jaarunofaño diibo: Jii, nooti#bo ufuuboro diiboco civojafaño jiihacuui paryi diiboco ajaaduti#nohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aatyimeuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivojii#boco paryi jii#bugutuumo.

³² Jaaneguiiha ihaivojii#bo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticani jeevivominaafi. Ico uujohe didebeque paryi perdonahinihi uco idilluuneguiiha. ³³ Jaabadiro bu iijoho dinahaboniminaafico didaasuguejirahi iico uujohe iicahinibadi, nooboro. ³⁴ Ihaivojii#bo sihidi isifiratuuboro tajii#bauhi diiboco civojafaño ificusuuboro ihaamisuuqui paryi idebeque ajaaduti#nohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuuihi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefaño iicaabo amiihaico mooniji amiihai nahaboco amiihai jeebii#maryo meperdonatihachiiji, nooboro.

19

Jesu Jii#beguehi Gaigooco Mejeevesunoditi.

(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹ Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jiiinijeti. Jaabo ifutuuihi Judea jiiinijevi, Jordan teehiti baagovi iicajiiinijevi. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

³ Jaanaaca saatoho fariseomoto asaamuro diiboco dilluuihi iifurumo iimitinofaño diiboco igañii#suqui: ¿Nacu fine tajii#babadi imijiruno miino taabaco jilli siinohalliti mejeevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu amiihai Caatinahaamefaño onoonoco memeechicatihii? Miiro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuihi gaifico, bu gaigooco icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiladiro minifutuciji, nooboro. ⁶ Jaamaño miimisiici icacuutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli iica-maño miyaminaa dugaacucuujitihii Moocaani agataacucuunoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajii#bauhi miino taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeebii#maño Moise tajii#bauhi amiihai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. ⁹ Jaanoti jino uujohe amiihaico neehi: Mogaico sifiima icatigoco ejeevesuuboro sifigooco iicibo ajeva imitico icihii. Jaabadiro bu sifi ejeevesugooce ataabavaabo ajeva imitico icihii, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha iijii#bogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Miiro saatoho ifiivuunotiro caanimi oovicubadi taabavajitii#bo unuubadi icanicihii. Jaanoti saatoho iguiraacuneguiiharo tolli oovicinichii. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanicihii niqueje aivojii#guinodi. Jaamaño jinooco agaayicigomo jaafa gaayicihii, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque siivaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanimi iimaaqui. Jaarunofaño iijii#bogominaa iibahicauhi iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaa saahi fine mii#bano. Miiro niqueje aivoji seemebadi iicamono, ¹⁵ nooboro toseehejhallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafeŋi Jesuco emeeci tuuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo j̄ibogominaafi, ɔcono iiminoco moonjirahi uujoho ifinjitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: ɔCollihi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinjitino fiivofaño ofoonoco idiimogohachiiɟi taj̄iba onoobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiha sicafeŋi diiboco nuuhi: ɔMilli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moonidino, nani-vadino, sitaaditi sicamañoooco diibeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiɟi difiico agaiɟibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiha isicafeŋi nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ɔCono fine siino tahime icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idiimogohachiiɟi, foobo paryi dinehejeque naajebe iidaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafeŋi uguubuuboro iidaasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

²³ Jaanehuiha Jesu īibogominaaco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono.

²⁴ Siino bu jino neehi: Tihino aivo camello jaanutupaaɟeri afatyono. Jaano janaanici aivo sitihii sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco īibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro noocasi- uhi: ɔJana cajaaty fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiha Jesu diitoco emeeciiboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonjiritirahi. Idiiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonjirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojiiibo, miiro paryi miikai monehejeque mejeevesuhinimoro didojicuti masaahi. ɔJaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusuihi: Miyanotiro amiihaico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tahimi aivoji icagahallivi acasiivoodi, bu amiihai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaajji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehejeque ejeevesumo iijanoco, inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu iijinienehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifinjitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guinovi minifeteji. Jaanoti jisumi guinovi iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

¹ Miiro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omoonnicibadi. Miiro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo.

² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amiihaico jaadui, nooboro

* **19:30** Griego iijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji.

diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono goohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amiihai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amiihaico jaadui, nooboro. Jaaneguiiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniui. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatoho ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amiihai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiiha diiboco nuumo: ¿Eti bu miihoho miihaico atajibatineguiiha? noomoro. Jaaneguiiha diitoco nuubo: Amiihai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.* ⁸ Jaanaa mihiiicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiihoco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miihai fine janaanici magaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayiciumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco miihai ticovoviro daadui, miihai sihidi mududicamaaimoro sihidi aigucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafico iimusuuhi: Fañi, ico uujoho imitino moonitih. Miiro iiho safucuo jaadadineri uma dudicamaaihvahi. ¹⁴ Jaaneguiiha jino dijaadaco ducibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeghehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu iiho diimogotih uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji jisumi oono guinov iicarumo ufucu sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinov minifeteji.†

Siino Bu Jesu Iguivejinoco Jibeguehi.

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jaanaaca Jesu Jerusale jiihairi ufuuhigo iijibogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuuboro nuuhi: ¹⁸ Amiihairyo magajacuih jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco guivefaño ficuji. ¹⁹ Jaamoro siicumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tetcujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucu idiñoti guivefañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.

(Mr 10.35-45)

²⁰ Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaaugoro Jesuguiino memuihvovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiba dihaivojifaño jitisi taseemenetisi dihufovovi icasivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

* **20:7** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihaico imino jaadui, onoonoco. † **20:16** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miiro guiramoo cuuhvacafeteji. Jaarunofaño miihimoro nanicafeteji, onoonoco.

²² Jaarunaa Jesu diitisico iimusuuhi: Am̄isi magaajat̄hi midillunoco. ¿Nacu am̄isi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.‡

Jaaneguiiha diitisi: J̄hi, nuuhi.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: J̄hi, miyaano am̄isi jino idaasunofañodi mafatyeji.§ Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasiivejinoco, ¿milli bu acijirahi? Jaatyo id̄moco Guhirubi aciji diteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

²⁴ Jaanoco sajiibogominaa uguubuumoro diitisi jaago sifiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Am̄ihairyo magaajacu- uhi jiinjeminaa aivojito iyotoco sefano ataj̄banicinoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idaasugotimo moonifihi. ²⁶ Jaanoti am̄ihai tolli mihicajit̄hi. Jilliro ivi am̄ihai miyaavogominaafeenevi sihidi ejeevaabobadi diicaqui, jilli saatoho diitoti jecivominaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu am̄ihaifeenevi imiyaabo iicagoobo saatoho j̄jovonoti iicaqui. ²⁸ M̄iro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uco ijeeceivequi saaut̄hi. Jilli uujoho ejeeivooboro saauhi tafico aaciqui ajashutimohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuuhi Miimisiici Aatyimet̄isico.

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu doj̄cuti fuuhi.

³⁰ Jaanaa j̄haijiniri miimisiici ihaall̄no ifuvusuut̄misi gicin̄uhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivoj̄bo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitisico ībauhi ill̄ivequi. Jaarunofaño janaaniviro sefano coovadiivuumisi: Aivoj̄bo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³² Jaanegui Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli am̄isico omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivoj̄bo mahatȳmeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitisico idaasuguuboro ihaall̄noco dud̄ic̄uhi. Jaa- sumiro aatȳmeumisiro Jesu doj̄cuti fuuhi.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jaamo ifuutuuhi Olivohono iicagajiguiino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiit̄no. Jaamañoti Jesu galluuhi miimisiici ij̄ibogominaatisico jilli nooboro: ² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatȳmeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva.

³ Jaanoti cajaatyohacho am̄isico: ¿Milli? onohachiij̄i, Mohaivoj̄bo eeneguiiha goovajino uhuumisino monoo, nooboro.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaat̄inuono imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivoj̄bo dijaa saahi, oono siicujeeb̄ba icaabo, burrahalliri gicin̄ibo, burrogayihalliri fiiseta, burro seemenhalliri, nooboro.

‡ 20:22 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri minitacafetejirahi, onoonoco.

§ 20:23 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri minitacafetejirahi, onoonoco.

⁶ Jaaneguiiha ijibogominaatisi ufuumisiro Jesu unuubadipi mooniuihi. ⁷ Jaamisi iburraco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casiuhacuuihi. ⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuneri jihaico jeebuuhi. Jaanoti saatoho jaaneri jihaico jeebuuhicauhi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojcuti asaamo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivojibo David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivojibo memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño #futuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaaviuuihi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Miijoho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jiinije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuuihi. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inusuubo. Miyaminaa nihibamico ubu-unanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro diitoco nuubo: Miho Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saaumo aatyimetimeheje, #gotimeheje icano. Jaamoco buheesuubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivojibo David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiratuuihi. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuuhi jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihi, guubuhi. ¿Nacu amihai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memecitih? Miho jilli noono: Jijoho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumi-jaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onoohoco Fajahi Inovatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuihi. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jihaijiniri icahoco. Jaahoco meecituruubaaca inovatama chahauho jilli boti aamenereu. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacujitih, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuihi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ijibogominaa sihidi jabafiituuihi. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amihai neehi, miyaano miyaavogoma mihicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachij: jino uujoho higuerahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi: Jinooti eedeenerere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabadiro bu paryicino Moocaanico midillunoco mimiyaavogohachij: magaayciji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jibeguehicaunaaca diibojaago saaumo sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco

dilluumo: ¿Jineje mityari #joho jilli moonihicahi? ¿M#joho ico tomityaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu am#haico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihimusuhachiiji am#haico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿M#joho nacu Juaco galluuhi initiqiu? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuhi, munuuruva, mi#haico: ¿Collihi janabuu mimiyaavogotihii? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, mi#haico miyaminaa moonijirahi. Mi#ro paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatihi, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Ji, jaaneguiiha bu uujoho am#haico neejitihii jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa am#haidi jino milli? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco diicito, nooboro.

²⁹ Jaarunaa illi iimusuuhi: Chahano, imogotihii, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi #cituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutihii. ³¹ Jaaneguiiha am#haidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuhii? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi, impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaajii am#hai imegaviro. ³² Mi#ro Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro am#haico ij#bogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutihii. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco am#hai mahatyimecuurumo am#hai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutihii, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidi baacuco abasuuborohallidi kuhufono meegueuhi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti toonoco itemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovano anaamucuuhi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañooco diibojaago igalluuqui. ³⁵ Jaarumoco tofagui dudicamaajeminaa diitoco agaayicumoro saafico aamiumo. Jaanoti saafico gaicaaumo, bu saafico guisiri aamiumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuhi guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonubadiro mooniuhii.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bocigujemo, nooboro.

³⁸ Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiibo. Masii magaicaauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaayicumoro tofaguiti buhigovi asatyumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluuhi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imañooco ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amihai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatihí? Miiro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguuisibaco itihisumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro ichi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. Jinooco Aivojibo eetavehi. Jaano miihaidi aivo sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amihai neehi: Amihaiditi Moocaani ihaivojico dumitijibo. Jaaboro sitaaco acijibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheycijiba, nooboro. * Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubumoro gaajacumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicujirumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajamaño.

22

Taabava Jibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijibogoobo jilli nooboro: ² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojibo illi taabava jibaimoco eheetavuuboadi. ³ Jaabo ijeevivominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutihí asaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuui. Tañivimico gaisiraicisucuui, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuui ijibaiminivacuqui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutihí. Jilliro sihigueheje focinumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojibo jeevivominaaco agaayicumoro ahaamumoro gaicaaui. ⁷ Jaaneri ihaivojibo sihidiro isifiratuuboro isoldaomico galluui diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucumije iijanoco ijigasui. ⁸ Jaadi ijeevivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo imuhuminaa imitimaño saatihí. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jiihaiñeri mofoo mahatymemeque jibogomoro jibaimovi isaaqui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijeevivominaa miya jiihaiñeri ufuumo igaiyciui paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidi gahafuui.

¹¹ Jaadi ihaivojibo fuuhi ijibaimoco emecituubo. Jaabo atyimeuhi saafico, jaaruubo jibaimo gaachehuco iimogotiboro jicafututiboco. ¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jibaimo gaachehufaño jicafototiboo? nooboro. Jaarunaa diibo iimusuutihí. ¹³ Jaaneguiiha ihaivojibo ijicavominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihusenque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañi. Tahigo ataajihigo, igaiñoco ojisujihigo icano. ¹⁴ Miiro sihidi cuuhvacafetjimo. Jaarumoti midimoro icicafetjé, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

* **21:44** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ifurumo imitino inuusiqui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatothoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, miikai magajahi ijoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ijoho Moocaaniajaa ofoono jiahaico dibeguehicahi miyaminaa ihiimaanoco jeecivotiboro. Miyaminaaco jilli jeebatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiha jinooti mihaico dinoo: ¿Naa idi imino romanomi aivojiboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Bañifiraminaa mihicamo! ¿Collihi uco imitinofaño magañisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mihifusu, nooboro.

Jaaneguiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeciuboro Jesu diitoco dilluui: ¿Mijoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Romanomi aivojibo ime, noomoro.

Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro diiboco ejeevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tufucuro bu saatotho saduceomito fuuhi Jesuco emecituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonicahi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jibogominaafi, Moise tajibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiboro ochoomohachijii, inahabo ifibaijigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi mihaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumo. Jaanoti iticonioobo ataabavaubo seemevatiboro guijeveui. Jaaneguiha inahabo ifibaijigoco icuihi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco icuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro guijeveui. ²⁸ Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumañ, noomoro.

²⁹ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusuihi: Amikai aivo magaaajatihi Caatinhaame onoonoco magaaajatihi, bu Moocaani mityaco magaaajatihi icano. ³⁰ Miho iguijevecuumo siino ubuheetedi taabavacujitimo, bu iseemeque tajenicjitimo icano. Jilliro Moocaani toomominaa niquejefaño iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amikai memecitihii Caatinhaamefaño Moocaani amihai onoonoco? Miho jilli noobo: ³² Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojibo icatino, ubuheeme Aivojiboro, nooboro.

³³ Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidiro jabafiituuhi ijibeguero.

Ibocima Iicano Tajiba.

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jaabo Jesu saduceomico illinociunoco fariseomi uguubuumoro igaivuui. ³⁵ Jaanoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inisuubo dilluui: ³⁶ Jibogominaafi, ¿cono aivo tajibati aivo obocino? nooboro.

³⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaivojübo Moocaanico gaiji paryi di-
jeebimaryo, paryi difiimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro.
³⁸ Jino aivo ibocima iicano tajiüba, aivo imiyaano. ³⁹ Jaano alliviono bu
aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro,
noonoro. ⁴⁰ Jinoocivi Moise tajiüba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa
jübogo tanoocinihi icano, nooboro.

¿Müjoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴² Jesu dilluui: ¿Milli amühai
mehesicinihi Cristoditi? ¿Müjoho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani
Gaijafeenedi iimaubo: Tahaivojübo, nuuhi? Müiro bu nuubo:

⁴⁴ Mohaivojübo Moocaani nuuhi Tahaivojübo Cristoco: Tamiyanaagonovi
casüvo ditihaiGUIINO diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵ ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David iicaruubohacho
diiboco: Aivojübo, unuuno? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa diiboco mühaiñooaba ajashuno iimusuuütihi. Toonotiro üvi
mühaiñooaba diiboco ajashuno dillucuütihi.

23

Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Jaaboro Jesu ijübogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ² Oono
fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajiübaco magaaasuhicano mityama
mihicahi, noomoro escinühicahi. ³ Jaaneguiiha amühai diito onoonoco: Jii,
menehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi
mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitüno icahicahi. ⁴ Müiro sihidi
jeevanoco miyaminaahallüvi ficuhicamo miyaminaa imoonüqui. Jaarumo
diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyaminaa ihatyimequiro
fanoovaaco moonühicamo. Müiro imeguehicamo ihimecunohallüdi, bu
ihusequejenehallüdi icano satyehicamo gaachehubaryunohallüvi tajiüba
onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaaühicamo fanoovano
janaanicüvi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoro bu imeguehicamo
jübaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya
icaganofaño igicininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuuminofaño diitoco miyaminaa
aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa,
onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti üvi amühai mihimeguedino amühaico miyaminaa: Gaajaminaa,
onoonoco. Müiro saminaaro amühai idüboro amühai gaajaminaafi Cristo.

⁹ Bu jiiñijehallüvi mühaiñooabaco: Caani, menedino, idüboro amühai Caani
niquejefaño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amühaico saatoho: Aivojübo,
onoonoco. Müiro idüboro amühai Aivojübo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo
amühaifeenevi diibo aivo sihidi ejeevaabo. ¹² Müiro: Uujoho sihidi jeevahi,
onoobo guinonücafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevatühi, onoobo sihidi jeevano
miniüucafeteji.

¹³ Jaanoti idaasucani amühai fariseomi, caatiniminaa icamo
mihicaji. Bañüfiraminaa mihicamo. Müiro amühai niqueje guhugaco

cuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jicafototimo iicaqui. Bu amihai mijicafetehicatihhi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicatihhi icano.

14 Idaasucani amihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Muro gaigoomi fibaijito icamo iijanoooco mudumitichicahi. Jaamoro jilli ifurumo Moocanima gueenene mihiimaahicahi. Jaamaño amihai aivo guiraano mahaamicafeteji.*

15 Idaasucani amihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji, bañifiraminaa mihicamo. Amihai jinijeneri, muuaiferi icano thesino mihiguehicahi saatohoco mihicimoro amihai ijico mijibeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco amihai imiti janaanivivi meheetavehicahi cijigaifaño ifeequi.

16 Idaasucani amihai mihicaji agaajatino jibogominaa, aatyimetimo siigominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono sihidi jeevatihhi. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi.

17 Gaajaticanimo, amihai aallinoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocanidi iimibachuno?

18 Tolliro bu meneehicahi: Saatoho jeejicifañodi: Aivo miyaano, onoono sihidi jeevatihhi. Jaanoti naha tojicifañoo icano ijeejivofañodi: Aivo miyaano, onoono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi. 19 Gaajaticanimo, amihai aatyimetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijeejivo, nacu ifajicivi ijeejivoco Moocanidi iimibachuno?

20 Muro tojicifañodi: Miyaano, onoo, bu tojicifañoo iicanomaryo bu neehi. 21 Jaabadiro bu templojafañodi: Miyaano, onoo, bu Moocani tojafañoo iicaabofañodi bu neehi. 22 Jaabadiro bu niquejefañodi: Miyaano, onoo, bu tojefañoo Moocani aivoji icagafañodi neehi, bu togafañoo igicinibo Moocanifañodi neehi.

23 Jaamaño idaasucani mihicaji amihai fariseomi, caatiniminaa icamo. Bañifiraminaa mihicamo. Amihai Moocani onobadi diiboco paryi mahachicahi mentahiibai aamenegayimaryo, bu anisiibai aamenegayimaryo, bu cominohiibai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajibati aivo imiyaano onoonobadi momoonihicatihhi. Jaano jino toono imi ica, idaasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanoooco momooninoguinodi siino jeevesutimo. 24 Amihai aatyimetimobadi mihicamo saatohoco misiguehicamo jootobaco magañimoro guiraaruubo camelloma mafaayihicahi amihai jeebifaño.

25 Idaasucani mihicaji amihai fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allicoro minitihicahi. Jaarumo amihai jeebifaño sano nanivariro magahaficinihhi, fanoova imogori magahaficinihhi, icano. 26 Fariseomi amihai aallinoma machahamobadi mihicamo amihai jeebinooco miniti iticoni oono guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitinicibadi. Jaadi jari bu amihai alliomo imiteji.

27 Idaasucani amihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, cihojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Muro aliohoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficinihhi. 28 Jaabadi amihai mejeevahi. Jilli amihai alliotoro miyaminaa imefeenevi imimobadi

* 23:14 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

mejeevahi. Jaarunofaño amihai jeebifaño sano bañifiraro gahaficiníhi, bu sano imitiro gahaficiníhi icano.

²⁹ Idaasucani amihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo. Amihai Moocaani iimaaminaaivi cihojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa cihojinoco. ³⁰ Jaamoro jilli meneehicahi: Mihai siicije moheetetemihi iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumobadi mihicaujitrarahi, noomoro. ³¹ Tollí monoomaño amihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimihai mihicanoco magaaajasuhi. ³² Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amihai eedeetemihi iticoniunoco.

³³ Amihai jiinimomi, jiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataa-jaji cihigaifaño agañijinoti? ³⁴ Tooneguiiha amihaijaago uujoho galluuji Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jibogominaaco icano. Jaamoco amihai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amihaihaliivi icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tihjoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijenunovi. Miuro amihai diiboco magaaicauhi templojafaño iimimaño, jeecevomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyanotiro jino amihaiico neehi, paryi diito jaada jisumio miyaminaahaliivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihaliivi Taahi.

(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaificuumi, bu Moocaani amihaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihi. Jaanoti uujoho fahijivaró imeguehicahi tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyicínoco oono catava iseemeque ijjecuguiino iigaiyicinicibadi. Jaarunoco amihai mihimeguehicatíhi. ³⁸ Eneecau bu magaaja amihai iijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amihaiico neehi: Uco siino mahatyimecujitíhi jari johono uco: Imicani Aivojibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojaago ijibogominaa asaamoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeeeci paryi tonehejeque. Miyanotiro amihaiico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallídi, sibahallídi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifinijino Gaajata.

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago ijibogominaa ufuumoro toovono dillutuuhi: Mihimeguehi mihaiico idiibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaaajaji ijoho siino asaajinoco, bu jiinije ifinijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini mihaiñooba amihaiico bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco bañijimo. ⁶ Bu minaano icaji juuga, jahigo

icano. Jaarunoti mihiguetedino, miiro tolli icajino. Jaaruno toono jiiinije ifiniijino icatino. ⁷ Tusumi siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, bu sicuumioto sicuumiotooma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiiinije maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiihaico acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu amiihaico gaicauujimo. Paryi jiiinijeminaa amiihaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Miihai Moocanifañodi mihiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gajicasiijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño icaaboro nijequevi ifotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jiiibogo iimibogo fanoojiinjeriro jiiibogocafeteji. Jaadi jari jiiinije finiji.

¹⁵ Miiro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatinuhi: Jaadi idicuno imitino omooniboro ifinisujiiibediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatyimedi jihaamefaño onoonoco miihifiniichicamo magaa. ¹⁶ Jaamoro Judeari mi-hicamo ifabaijaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiihai iijahalliri mihicamo fañoojavi mefeedino siinoco mihiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiihai gaachehuco mihicivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañotio seehejema iicamo icano. ¿Milli bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiiha Moocanico midillu: Amiihai magaaifucu jiiinifafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miiro jino sihidi ejevano idaasu icaji eedeevi jiiinije ifiivuuotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenene icasujitihii guenene iicaruva tusumi iicajimoti miihaifitooba ataa-jajitiruneguiiha. Jaanoti diibo icicuumo gajirari toono idaasuno guenene icasujitiiho.

²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, meneedino. ²⁴ Miiro saajimo bañiminaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro si-hidi ejevanehejeque ifusujimo miyaminaaco ibañiqui, bu tolliro Moocaani icimoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiiha jino amiihaico imegaviro nu-cuuhi. ²⁶ Jaaneguiiha amiihaico: Memeeeci johono sicaihigoti saabo, onoodi memeeecitedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufaño icaabo, onoodi mimiyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuobo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti nijequevi aachicicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyaminaafi atyimeji. ²⁸ Miiro chuuumuhu iicahigo añimi igavefihii. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyaminaafibadi Ifiivuuobo.
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nihibaa jabaaveji, bu fucuo nihibaa achicicujitihii, bu meeciri niquejefaño aifeji, bu niquejefaño iicano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica ifuvusujino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuobo asaajino. Jaaneri paryi bu jiiinije cuuminominaa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuobo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosino asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomominaaco galluuji paryicino fanoojiinijeti tatyaa iicamoco miriicu sefano ojidi iigaiyiciqui.

³² Jaaneguiiha oono higuerahotiro magaaaja; m̄iro ficaba ifiiticusumi bo-hono aamevafiho. Jaanoti magaaajanihi ficaba ifiiticunoco. ³³ Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaaaju finifucu ifiiticunoco. ³⁴ Miyanotiro am̄ihaico neehi: Paryi jilli icajino tustumio miyaminaa guijevetinaacaro. ³⁵ Niqueje, bu jiinjije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitih.

³⁶ Jaaruno jiinjije ifinjifucuco m̄ihaiñooba ajashuno gaajatihi Moocaani toomominaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Idiiboro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ M̄iro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ M̄iro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyaminaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemihaico tajenimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhi; ³⁹ Jaamo gaajacutimoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadijeji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiiici gaifiimisi bajifaño iicaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicatibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoo bo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatigo satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiiha am̄ihai mehesicinimoro motoomo gaajaratino cusumiha-cho Aivojibo saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaaja. Iija abajaabo, nani-vaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igaajaruva cigatiibo icajiruubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicaqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu am̄ihai mihimibaicini. M̄iro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeecivominaafi agaajaaboco ihaivojibo iijaminaaco tuumusuhininihi imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imi-cani icajibo ihaivojibo onoonoco imino omoonibovi ihaivojibo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro am̄ihaico neehi, diiboco ihaivojibo ficuji paryi ineh-ema iijaminaa toomominaafiti. ⁴⁸ Jaanoti saafi imitiibo: Tahaivojibo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaamiboro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojibo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono baniminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojsujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

¹ M̄iro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami icijigaimeecunoco #ciumoro fuuhi taabava jibaimojaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaamoti sahusedifigova imino imibaivuutih. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuuh. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino icijigaimeecunoco ifañoiqui satyuutih. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo icijigaimeecunofaño ifafaihunoco satyuuhi, bu botellanofaño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujibo goovano agaseutimaño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: ¡Saacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami agaaniivuumoro icijigaimeecunoco nifutusuhi. ⁸ Jaanaaca

iimibaivuuti:figueheje oono iimibaivuufiguehejeque nuuhi: Miihaico amiihai ciijigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mociijigaimecuno jabaacamaaicuuhi, noomoro. ⁹ Jaarunofaño iimibaivuufigueheje diitoco iimusuuhi: Chahano, miihaidi ifetejitiruno, bu amiihaidi ifetejitiruno icano. Amiihairyo mofoomoro amiihaiñoti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo ciijigaifaihuti inaaajequi ufuunobuujinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo toojafaño jicafutuuhi igasequi. Jaadi iguhugaco fabaacucuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivojiiho, aivojiiho, miihaico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuuhi: Miyanotiro uujoho amiihaico gaajatih, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho amiihaico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ Miiro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiinjivi ifeequi jeecevominaaco ucuuhuvauboro inihibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafico mildijeva aciubo. Diitoco iticovocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri iiiciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omooniburo, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiiinijeque eseediuboro ihaivojiiho nihibamico ficuuhi.

¹⁹ Jaanobuunati goovacutinoti siino diito aivojiiho gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivojiihoco aciuhi diez mildijevaaco: Aivojiiho, uco daaciuhi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro iiicino, nooboro. ²¹ Jaaneguiiha ihaivojiiho diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. Iijoho aivo imino jeecevominaafi idiimihuseebe. Miiidirunoco imino omoonimaño ico siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivojiihoco: Aivojiiho, uco dos mildijeva daaciuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro iiicino, nooboro. ²³ Jaaneguiiha ihaivojiiho nuuhi: Aivo imino moonihi. Iijoho aivo imino jeecevominaafi idiimihuseebe. Miiidirunoco imino omoonimaño ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro ihaivojiihoco nuuhi: Aivojiiho, iijoho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. Miiiro iijoho sihinicahi abasutiruhigoti, bu tolliro nihibamico dciinicahi ududicamaaitiruhigoti icano. ²⁵ Jaamaño ico iñihicugooboro dinihibamico jiiinjefaño ciijehinihi. Jaano jino paryi faneeri dinihibami, nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha ihaivojiiho diiboco iimusuuhi: Iijoho agaiquiibo idiimitino jeecevominaafi, iiro gaajacuuhi uujoho abasutiruhigoti isihininoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico iiicininoco icano. ²⁷ Jaaneguiiha, ¿collihi jana tañihibamico dusutih? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanicivi siino agaayicijirunaaca, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumitici inihibamico. Jaamoroo oono diez mildijevama iicaaboco mahaci. ²⁹ Miiro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiibo sihidi icanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono miiidino iicarunoco dumiticijiibo.

³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeecevominaafico magaayicimoro buhigo icivohigovi magañi. Tahigo ataaboro igaiñooco oojisujihigo, nooboro.

Jiinijeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Mooaani toomominaama Aivojiboti iicavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi casiveji. ³² Jaadi paryi jiinijeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi udugaacunicibadi. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojibo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Amiihai Guihirubi amiihaico imino omoonimo jino tahaivojifaño mijicafoto siicije jiinije ifiivuunotiro amiihaidi eheetavuunofaño. ³⁵ Miïro ajebavauboco uco machutaati mahaciïhi, bu adufirari iicauboco mihsuuihi, bu siicumioobobadi amiihaifeeneri iicausumi uco amiihai iijafaño magaayiciïhi, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuniïhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu civojafaño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivojibo, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco ico miihai mamachusuuhi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco ico miihai mihsuuihi? ³⁸ ¿Bu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico miihai moojafaño magaayiciïhi? ¿Bu cusumi ico sicaibo diicaaboco magaachehuniïhi? ³⁹ ¿Bu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi ico civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojibo diitoco jilli iimusuji: Miyanotiro, amiihaico neehi: Imiyaavogomoco* sihidi jeevatirumoco tolli momooniïmaño, uco tolli momooniïhi, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uuti buhigovi miminifoto imitino monocinicumo ciijigaifaño mofoo Satanasguiiha, bu paryi ihijimiguiiha icano eheetavunofaño. ⁴² Miïro ajebavauboco uco mamachusuuhi. Adufirama icauboco uco mihsuutihi. ⁴³ Bu siicumioobobadi amiihaifañodi iiguusumi uco amiihai iijafaño majaavevesutihi. Bu agaachehuvautiiboco uco gaachehuti mahaciutihi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautihi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivojibo, ¿cusumi nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiiha uujoho iimusuji: Miyanotiro, amiihaico neehi: Imiyaavogomoco sihidi ejeevatimoco tolli momooniïtimaño, uco tolli momooniutihi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino ciijigaifaño feeji. Jaanoti iimifimo feeji ifinijitino fiivofaño.

26

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno. (Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi iijibogominaaco nuubo: ² Amiihairyo magaaajacuhi jino mifucucirucu Pascua jibaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaiuuhi Caifas onoobero sacerdotemi aivojibo iijatyigaba goohasivi. ⁴ Jaamoro iimaacasiuno Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaauqui.

* 25:40 tañahabomico.

⁵ Jaamo neehicauhi: J#baimofeenevi tolli momoonijit#hi miyam#naa mo-
jaago isifiratomoro #naa#vedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeessugo.
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri foojohoma Simon iicaubo Jesuco unuunegui-
iha diibo iijafa#o #ifutuubo. ⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago saauhi alabastro
eetavotapaajefa#o ifacicifaihu sihidi ijaadama iicano gatyuuci icanoma.
Jaabo Jesu imachuqui mesavi cas#vuubo nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

⁸ Jaanoco ij#bogom#naa aty#meuhi. Jaamoro isifiratuumoro noocasi-
uhi: #Coll#hi jinooco ba#amaa#hi? ⁹ Ajashutino nihibam#ri manaajemere
#daasufiimoco mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: #Coll#hi diigoco mi#bahi?
Imino uco moonigo. ¹¹ Mi#ro fahi#jivaro #daasumo am#hai mi#hacaji.
Jaanoti uujoho fahi#jivaro am#haima icajit#hi. ¹² Jaamo jino tahallivi
facicifaihuco utucaruneri tafico imibachugo c#hojifa#o icicafetejino
imegavi. ¹³ Miyanotiro am#haico neehi, fahigova jino taajasu j#bogoco
faaj#n#j#ri ij#bogohigo jino diigo omoonino j#bogocafeteji, toonoti diigoco
ihesafetehicaui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaaca ij#bogom#naati saafi Juda Iscariote onoobo fuuhi sacerdotemi
aivoj#toma ih#maatuubo. ¹⁵ Jaaboro jilli diitoco nuubo: #M#n#noo#dino uco
majaaduji, Jesuco am#haico aaci#hach#j#? nooboro.

Jaaneguiha diito diiboco jaaduhi treintadijeva nihibam#co.
¹⁶ Jaasumitiro Juda guinehicauhi Jesuco diito usefa#o aaci#ujifucuco.

Aivoj#bo Niinoono Amachuuno.
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno j#baimo
it#covaufucuco Jesujaago ij#bogom#naa ufuumororo diiboco dilluuhi: #Conoovi
diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

¹⁸ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifa#o johono am#hairyo
magaajacubuogaago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivoj#bo jilli neehi:
Tahoovovi #futucuuhi. Jaaneguiha diijafa#o taji#bogom#naama Pascua
machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiha ij#bogom#naa ufuumororo Jesu unuubadi moon#uhi.
Jaamoro toojafa#o Pascua machutaaco eetavuuhi.

²⁰ Jaanaa mi#ij#cuudi Jesu doced#mo ij#bogom#naama mesavi cas#vuuhi.
²¹ Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, am#haico neehi, am#haiti
saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

²² Jaaneri diito sihidi #daasuvuumoro diiboco dilluuhi: Aivoj#bo, #nacu
fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefa#oro uuma amachuubo diibo
uco aciji. ²⁴ Mi#ro uujoho Miyam#naafibadi If#ivuubo Caatin#haamefa#o
onoobadi feehi. Jaarunaaca #daasucani icaji#bo uco aaci#bo. Aivo imijiruno
diibedi fiivut#bo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiha Juda diiboco aaci#ji#bo nuuhi: Aivoj#bo, #nacu fine uje-
heji? nooboro.

Jaaneguiha Jesu nuuhi: J#hi, #jeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro, Moocaanico graciaco aaciudi tohicaco iquisiciuboro ijibogominaaco aciubo: fxaaji, jino tafico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro diitoco aciuhi: Paryi famooro jifaihuhi mahadu. ²⁸ Miuro jino tatyijoho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyijoho gañicafetehi ajashutimohallivi imiti buusu iicano. ²⁹ Jino amihaiico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amihaima johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajijaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amihai uco mejeevesumoro mofociniji. Miuro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaiji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amihai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyantiro ico neehi, jaafañiinofucu catava ojitiibaacaro mifocci, safo icano: Diiboco gaajatih, bu diibo jibogominaafi icatiji, neehi, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa iima iguijevehachijji guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaaijitih, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho ijibogominaa nuuhi.

Jesu Moocaanima Imaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ijibogominaama Getsemani onoomañovi ifutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocaanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuuboro ticovauhi inihicuguuboro sihidi idaasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajebeñifaño idaasu icahi miguijevejibadi. Jaaneguiiha jino mihica uma cigatimo mubuhée, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaanicivi ufuuboro jiiñijehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachijji uco taajasu jino idaasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ijibogominaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collih, jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetih? ⁴¹ ¡Mubuhée! Jaamoro Moocaanima mihimaa iji amihaiico inisunofaño maquetedino. Miyantiro amihai jeeñi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho idaasuno iicanoco idiimogohachijji eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo ijibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacuutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino ijibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa

* **26:39** Griego ijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

usefaño aacifafetejino. ⁴⁶ Jaaneguiiha magañiivomoro masigucu mee oono uco aacivaabo fiiticuuhi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ijibogominaa docedimo iicahicaurumoobo. Jaaboma saamo sihidí miyamínaa niisuganoma, cud-aahenema icano; sacerdotemí aivojito, bu judiomí quillahuto icamo agallu-umo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono ujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesuagaofuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayiciumoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiiha Jesu nahabonimínaati saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemí aivojibo jeecivomínaafi nijimeehuco buiyaacuuhi. ⁵² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Míiro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatihi ujoho Guihirubico dilluruva jaachijigayiro tajaa galluujiuruobo itoomínaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idino dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli iicaruva, ¿milli bu Caatinihaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyamínaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amíhai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivamínaafico magaayiciqui mihanicibadi? Míiro fafucuvaviro amíhaifeenevi ujoho templojafaño casivoooro jibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaayicihicatihi. ⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño Moocaani iimaamínaa acaatiniuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijibogomínaa diiboco ejeevesumoro famooro gaciniuhi.

Jesu Fagomínaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisimoro sacerdotemí aivojibo Caifas onoo imefeenevi satyuuhi. Tahí caatinimínaa, bu judiomí quillahuto icamo iigaiciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhi sacerdotemí aivojibo gohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo. Jaabo policiamí cojivi casivutuuhi.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemí aivojito, bu judiomí quillahuto, bu paryi imiyafagomínaa icamo guínehicauhi Jesuhallivi sicamañooco ijibogonoti diiboco igacaasuqui. ⁶⁰ Jaarunofaño tonogayijehalliti gaicaaujiturumo guíraamo saatoho diibohallivi sicamañooco jibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañooco ijibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Ujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idinotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemí aivojibo agañiivuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusuutihí? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusuutihí. Jaaneguiiha diibo isacerdotemí aivojibo Jesuco nuuhi: Moocaani momofeenedi miyaanocoro mihaico di-noo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: J#hi, uujoho diibo, #joho toono onoobadi. Tolliro bu am#haico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uu-joho Miyaminaafbadi Ifivuubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi gicin#iboco, bu niqueje aimuufafeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivoj#bo igaachehuco gallicuuih sihidi isifiratuuoboro. Jaaboro nuubo: Jaani ijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Coll#hi bu siino sita ononoco mehesujirahi? Am#hairyo muguubucuuhi imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu mill# am#haidi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Toll# ihiimaama#o guijevejiibo, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefa#o ij#rebamaaiumoro gan#ciumo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefa#o agabejen#umoro nuuhi: ⁶⁸ #joho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa m#joho ico gabacuuih? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatihi, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifa#o gicin#unaaca sacerdotemi aivoj#bo jeecivominaago asaagoro diiboco nuuhi: #joho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofa#o Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatihi jinejethacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuboco saafigo aaty#meugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofa#odi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatihi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, #joho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofa#odi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatihi. Jaanoti jilli onoo abaf#hachiji# jaafa uco Moocaani guijenihi, nooboro.

Jaasumiro catava ojuhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuih Jesu diiboco: Catava oojit#naacaro uco mifocci safo id#no tuunamaaiji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivoj#to, judiomi quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicaauqui. ² Jaamoro diiboco sisicin#iboco asatyumoro toojiin#jeo aivoj#bo Poncio Pilato onooboco aciuih.

Juda Iguiveveuno.

(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefa#o Jesuco aaciuboco guijevefa#o ificunoco aaty#meuboro sihidi idaasuvuuih. Jaaboro treintadijeva iicaunoco in#hibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiomi quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico ic#hi aivo imiiboco guijevefa#o aacima#o, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano mill# m#haidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda in#hibamico templojafa#o gavaracuuih. Jaadi ufuuboro gaiba#ri icodaaheti uduujecafutuuboro lluhivuuih.

6 Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico iciumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaniguiha ificunicinofaño mificujitíhi tñjoho jaada iicacumaño, noomoro.

7 Jaadi ihiiimaacasiumoro tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi siijiinjeteheje ochoomomoco icihicaqui. 8 Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tñjohomaño, noocinihi. 9 Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuno: Iciumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificuunoco. 10 Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivojũbo atajũbabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Jaadi Jesuco aivojũbo Pilato imegavi ifutusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa ñjoho oono judiomi Aivojũbo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiha Jesu iimusuuhi: Jñhi, tolli icano toono ñjoho onoobadi, nooboro.

12 Jaanaaca sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icamo diibohallivi imitino ñjũbeguehicaaurunoco Jesu ajashuno iimusuutihí.

13 Jaaneguiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutihí oono dihallivi imitino ihiiimaanoco? nooboro.

14 Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuutihí. Jaaneri diibo Pilato sihidí eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautíhi.

Jesuco Iguijeniqui Ificuuno.
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Jaasumi miuro aivojũbo Pilato omooninicibadi civojaminaafiti saafiico sinaayujibuuhi miyaminaa idilluuboco. 16 Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onobo sihidí ejeevaabo iimitiibo. 17 Jaanaa paryi miyaminaa igaicinumoco Pilato dilluui: ¿Cajaanico mihimeguehi, amñhai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onooboco? nooboro.

18 Tolli nuubo jilli Jesuco ñjũheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaa-jaciuboro.

19 Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saatohoco galluui jilli noogoro: Milli moonidíneheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu ñhicuno tigahi diibo Jesuditi, noogoro.

20 Jaarunofaño sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo miyaminaaco fajñniuhi Barrabaco dihiinusú. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. 21 Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluui: ¿Diitisiti cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

22 Jaaneguiha siino Pilato diitoco dilluui: ¿Jaanaa milli mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiha paryi famooro iimusuuhi: ñmhobujehallivi tetecu! noomoro.

23 Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitínoco mooniibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuui: ñmhobujehallivi tetecu! noomoro.

24 Jaanegui Pilatoco diito sihidí ejenaauumoro janaaniviro aivo añaaivuunoco aatyimeuboro, tajũbaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihusenque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo gujivefañodi icatíhi. Jilli toono amñhai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Miihai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

²⁷ Jaaneguiiha ihamocasiminaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato iijajaago. Jaamoro igaiyiciumo paryi amocasiminaaco Jesuhallivi. ²⁸ Jaamoro diiboco igaaचेहूco ujujuyaacuomoro sichehuco jiihacuumo gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ²⁹ Jaamoro bu iinigaiahallivi javucaruumo janutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguino ememuivomoro diiboco dejecuhicauhi: ¡Imicani ijoho judiomí Aivojiiho! noomoro.

³⁰ Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco iinigaati gafucuhicaumo. ³¹ Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi jujuyaacuumo diiboco tifaibia icacheuco ijiihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jiihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi Cirene cuumioobo Simon onooboco. Jaamoro diiboco tajiibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

³³ Jaadi ifutuumo nigapaajebai onoomañovi; jaanoti hebreomi iijiri Gologota onobai. ³⁴ Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo faafañoco. Jaarunoco inisucuuruhihogi adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallivi: ¿Cajaani fine tochehuma icaji? noomoro.* ³⁶ Jaamoro ifiitino casicamaaiumo diiboco otoomomo. ³⁷ Jaamoro ijiihogoco ihimohobujeti iinigaiahallivi caatiniumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJIIHO, onono.

³⁸ Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiiici nanivaminaatisico, saafico imiyanaagonovi, bu saafico inaninaagonovi icano. ³⁹ Jaanaaca toonodi afatyomo diiboco ihiihamoro ihuseneque gavaracumoro iibajirubadi icano iinigaicoro garya garya moonihicaumo, ⁴⁰ jilli noomoro: ¿Naa ijoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edeetavejiruubo? ¡Eneecata iiro difico taajasu! ¡Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachijii, toono caamoti niito! noomoro.

⁴¹ Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiomí quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojiiho iicahachijii, toono ihimohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³ Miiro Moocaniviro ifico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachijii. Jaadi jari magaajaji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco iibahicauhi.

Jesu Iguivevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

* **27:35** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi acaatiniumo: Tagaachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

⁴⁵ Jaadi ivi paryi jiniije civono minifutuuhi gadiibati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihiba icaaberi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gahivuuhi: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco devesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeeci johonoo Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuuboro icijeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañoña matyusuuhi. Jaaboro toosihico imei niqueve i ficuuboro Jesu iijifaño cabuyaacuui ihaduquui, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco atajasuvaabo mahatyimequi, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agaihivuuboro chuumucuui. ⁵¹ Jaano ticovovi temploja ofoboocinichehu gaachehujetuno feemene iicano galvivuuhi feenedi caamoti sano guinovi. Bu jiniije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuhi. ⁵² Bu tolliro cihojino faayicicafutuui. Jaaneri Moocaanico imiyaavuguumo iguijevecinumo ajashutimo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati icihojinofaño ihiinuumoro iimicuumi Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

⁵⁴ Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojibo ihamocasiminaama Jesuco utuumo jiniije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatyimeumoro sihidiro igutuui. Jaamoro nuuhi: Miyanotiro, jahi jaani Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro ifinicumoo Galileati Jesu dojicuti asaumo diiboco jeecivomoro. ⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onooogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onooogo; Zebedeo seemenemisi seeji icamife.

Jesu Icinoo.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihiiicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onoooboo Arimatea cuumioobo, Jesu onoonoco imiyaaveguehicaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ifico diiboco dillujeuhi. Jaaneguiiha Pilato tajibauhi diiboco ihaciqui. ⁵⁹ Jaadi Jesu ifico Jose icuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro icihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jihacuui. Jaaboro tohojico guisibatyigabari amaninuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onooogo, bu saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico ihifinicumife.

Jesu Cihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevede, Pascua jibaimoguiiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiimaaqui. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojibo, mehasafetehi oono tobañifiboba ubuheesumi: Ochoomodi mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiiha tajiba icihojico kuhufono imooniqui mifucuci safucu idino ticovovi ijbogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jibeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachiji tobañi aivo iticoniono janaanivivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaatyoo toomominaaco mihicimoro amhairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiiha ufuumoro tohojico cuhufutusuuhi. Jaamoro bu igaa-jataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguiisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icaufucu afatyuno sesevede fucugayiro Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi icihojico emeecituumife. ² Jaanaaca sefano jiiniye maryibauhi Moocaani toomominaafi niquejefaŋoti iniiituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agasebora tohoji guisibaco buhigovi #ciuboro tobahallivi casivuuhi. ³ Jaabohalli aricuuhi sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu sesene seseuhi cuugaihallibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumumo aatyimeumoro sihidiro igutumoro inihicuri uchuumucumobadi minifutuuhi. ⁵ Jaaboro Moocaani toomominaafi diitifeque nuuhi: Mihiguetejarahana uujoho gaajahi amife Jesu etetecucafetehiniboco miguiinonoco. ⁶ Jineeri chahacuubo siino buheetecuubo unuubadi. Enecau bu jino diiboco ifcuhinimaŋooco memeeiva. ⁷ Jaaneguiiha goovano mofoomifere ijibogominaaco mijibogoto jilli noomifere: Guijefefaŋoti siino buheetecuubo. Jaaboro amihai imega siigucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diitife toonoti fuucuui. Goovano sihidi igutumifere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jibogominaaco jibugutuui. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluui. Jaaneguiiha diibojaago ufuumifere itihaiŋoco ihilbicimifere diiboco imuui. ¹⁰ Jaaneguiiha diibo diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere taŋahabomico mijibogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jibuguuhi.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumumoti saatoho amocasiminaa cuumifaŋo ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahuto-jaago ufuumoro diitoma iimaajeuhi. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Mihai fucufeene miciganaaca ijibogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojibo uguubuuboro amihaijaago isifiiratohachiji mihai diiboma mihiimaaji amihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo zmilli icatimo mihicahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiiha ihamocasiminaa inihibamico agayicuumoro diito unuubadi moonuui. Jaabadi judiomi jibeguehicahi jsumihachuta.

Jesu Jibogominaaco Atajibano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha ijibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutithi. ¹⁸ Jaadi Jesu asaaboro diitoco nuuhi: Uujoho gaayicuuhi paryi aivoji ijico niquejefaŋo, jiinjehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajiinjeriro mofoomoro tajibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofenedi, bu Illi momofenedi, bu Igaija momofenedi

icano. ²⁰Jaamoro diitoco mijibogo amihaiico paryi uujoho ijibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaaaja uujoho amihaima fahijivaro icaji jinije ifinjinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ² Miïro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuuhi, Moocaani unuunoco:

Dihime galluuhi tajibogominaafico, dihime jiihaico iimibachuqui, nooboro.

³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivojibo jiihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuui.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amihai eedeehifico mejeevesu, amihai imiti ibuuqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeo jiiijeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico jibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onoohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamicoro duuhicauhi, bu bajio iimicoro nejeecuhicaubo icano. ⁷ Jaabo jibeguehicauhi jilli nooboro: Taabuunati saajiibo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño diiboguiino idijivooboro itihaipaaaje duujeque sinaayujitirahi. ⁸ Uujohonaha, amihaiico miyaano nifaihuri nitih. Jaanoti diibo amihaiico Moocaani Gajari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.
(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jiiijeri iicacuumiti. Jaaboco Jua nituui Jorda onoohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu iteehifañoti ihiiinuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofeenedi nimiihubadi jeevaabo Moocaani Gaija ihallivi niitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Ijoho agaijibo taseemene, iiri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gaija diiboco satyuuhi sicaihigovi miyaminaa achahuhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi sanihaba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeecevehicauhi.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi.
(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jibogooboro taajasu jibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuuhi, jino Moocaani aivoji fiitivucuuhi. Jaaneguiha amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuaijnidi igooboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi fiiciminaatisi iicaumaño muuaifaño isinicuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amisico miyaminaa fiiciminaatisiti eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tsumiro isinicuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanivivi afatyuubo Jacoobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuhuco amaahuniumisico

atyi meteuhi. ²⁰ Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesuumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.

(Lc 4.31-37)

²¹ Jaadi Capernau cuumivi ifutuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro jibeguehicauhi. ²² Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicauhi diibo jibegueri diitoco aivojibo iicanicibadi jibeguehicauneri, caatiniminaa jibogonicibadi iicatineri.

²³ Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: ²⁴ Ijoho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi ijoho mihaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa mihaico finisuqui asaabo? nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ihibauboro nuuhi: Lliivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji diiboco baavi agañiiboro ifico vivi vivi iminiyuuboro sefano agaihivuuboro diiboti iinuui. ²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro dillucasihicauhi: ¿Jineje jino bohono jibogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ijimi icarumoco atajibanoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicauhi.

²⁸ Jaanoco Jesuti jibocasiuno paryi Galilea jinijeri goovano gaajacafutu- uhi.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi iijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco jibuguumo diigo iguihuvaunoco. ³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyyiciuhi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeehivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi iijicuuvvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi iguihuvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asauneri guhugavi gahafuui. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicauhi siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumehejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañihicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicautihi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi Jibeguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuujetaviro Jesu agañiivuuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocaan- ima ihimaaqui. ³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuui. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Masigo siicumijaago ifiticuumijaago tahi tolliro jibeguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jinijeri sinagogajafaño jibogooboro feehicauhi ijimico gavaracuuboro.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguiino ememuivuuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

41 Jaanegui Jesu diiboco ñdaasuguuboro ihuseri dudñiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

42 Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. 43 Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluuhi jilli nooboro: 44 Miihaiñooabaco ñibeguedino. Jilli ofooboro sacerdoteqe dihifusoto. Bu jaaboro ñco iimibachuno jeecivoco asimico ficuuto Moise atajñbaubadi toono jñibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaajaqui ñjoho ubuheecunoco, nooboro.

45 Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jñibogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesuunoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiño, jilli buhigueejere miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeevivamo.

2

Jesu Buheesuhi Idñno Isifaññiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubuumo iijafaño iicaunoco. 2 Jaanegui miyaminaa diibojaago ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jñibeguehicaubo. 3 Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihñibimoro idñno isifaññiboco. 4 Jaarumo miyaminaa agahaficiniuneri Jesuvi ñfututimo. Jaanegui caamoti tooja ññibahucuco afaayicimoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema. 5 Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajacñboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ñco imibachucafutucuuhi, nooboro.

6 Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igiciniñañoti jeebñifañodi esamaaiuhi: 7 ¿Collihi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿Mñjoho nacu imitiño buusujirahi? Idñboro naha Moocaani, noomoro.

8-9 Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amñhai jeebñifañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuhi, onono; gaññivoobo dicigaiijema fuucu, onono. 10 Jaamo magaa-jahi jiijehalli uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, 11 idñno isifaññuboco nuubo: ñco neehi: Gaññivo, jaaboro dicigaiijeque ñcñbo fuucu diijajaago, nooboro.

12 Jaasumiro diibo agaññivooboro icigaiijeque ñciuboro fuucuuhi ññfinicmofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro Moocanico imehicaumo: Mahatyimetatíhi aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuaijinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jñibeguehicaubo. 14 Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uuma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agaññivooboro diiboma fuuhi.

15 Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño iññibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu imitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. 16 Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro iññibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amñhai jñibogominaafi,

impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefiimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihi. Jaabadiro uujohe: Imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saahinihi. Iimifitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jibogominaa, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jibogominaa aaganaa dita aigatihi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigoooco ataabavaaboro ijibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miho diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajibogominaati udumitico. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Miho mijoho eedechehuco bobaryuri maahunitatihi? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanicro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿mijoho bohaivofaihuco eedejutafano ficutatihi? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafano mificutahi, nooboro.*

Ijibogominaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisisumi Jesu basutafanodi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijibogominaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi.

²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collihi dijibogominaa olli moonihi jaguisifucusumi momoonitanoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaatatihi amihai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujivaachuusumi diitoco ajeba aivusuneguiha omoonunoco? Miho Moocaani iija tabernaculojafano David ufuuboro Moocaani jeecivo maahunoco machuui mijoho amachutatirunoco, Aviata onoo bo sacerdotemi aivojibo iicaujiibo icau-naaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohoro sacerdotemi amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Miho jaguisifucu miyaminaadi eetavocafutu- uhi. Jaanoti miyaminaa jaguisifucudi eetavocafutuutihi. ²⁸ Jaamaño uujohe Miyaminaafibadi Ifiivuubo jaguisifucu aivojibo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifiigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafano fuuhi jahi icaubo saafi ihuse ifiigatyuubo.

² Jaaboco ifinicimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisisumi buheesujibo? noomoro ifurumo diibohallivi ijibeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifiigatyuuboco nuuhi: ¡Gañivo! ¡Jaaboro feenevi dulleve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluui: ¿Jinejeque jaguisisumi moonisunicimo iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Magaicaunoco, nacu mubuheesunoco?

* 2:22 Jilli Jesu nuuhi eedejibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetavequi.

nooboro. Jaarunaa diito iimusuutihi. ⁵ Jaanegui diito jeeb#no cuhuferi #daasuvuuboro, sifirano ihuufococo emeeciuboro ihuse ifigatyuboco nuubo: ¡Dihuseque fallirihicar! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojicuviro imituuhi. ⁶ Jaasumiro toonoti ifariseomi ufuumoro Herodianomima fitacucasiuhi Jesuco igaicauqui.

Muuaijinivi Miyaminaa Icauno.

⁷⁻⁸ Jaanaa Jesu ij#bogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyaminaa bucasiuhi Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda ooneguehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidi ejeevanoonoco omoonihicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ij#bogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene e#e#ejeruujiruneguiiha momeenegaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhicaunegui sihidi iguihuvanoma icadimo diiboco idudiciqui ijene #e#ejeruhicauhi. ¹¹ Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihivehicaumo: Ijoho Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magaajasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu ifabaiivi fuuhi. Jahigo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saumo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco icuubo diiboma iicaqui, bu diitoco igalluquui j#bogoco ij#beguequi icano. ¹⁵ Jaamoco iijico acubo ijimico iga#hicaqui.* ¹⁶ Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. ¹⁷ Jacobo Zebedeo achi, bu Jua Jacobo nahabo icano. Jaamisico momoniubo Boaneegemisiti, sisiseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda Iscariote diiboco aaciujibo igaicauqui icamoma saubo jaaha.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ij#bogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubumoro saauhi diiboco #icivamo, jilli jeegavoobo enehicauneguiiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivoj#boma. Jaama#o diibo mitya iijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi ooviciboro neehicauhi: #Milli jaabo Satanas bu ifiicoro buhi ga#jirahi? ²⁴ M#ro saafi aivojifa#o minooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaama#o tohaivoji guenenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva guenenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanas iinoro ifimaryo imoonicasiruva, #milli bu guenenene icajiruubo? Iinoro ifico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro #mijoho esefaabo iijafa#o ofoomoro inehjeque icajitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icajirumo.

²⁸ Miyanotiro jino am#haico neehi: Miyaminaaco pary#cino imitino ihiimaaruno buusurafetaji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gajjati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujititahi ufucuro. Jilli tohimitinoma iicacujibo, nooboro.

* **3:15** Sahaamefa#o janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eenehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaumoro jahisitiro diiboco cuuhivasuuhi. ³² Jaanegui Jesuhallidi emecuciniumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhuvahi, noomoro.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Miijoho gaharubi? ¿Miijoho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecuciniumoco emeeciuboro diitoco nuuhi: Jino tacojiri iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaha jino Moocaani iijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafvi Ohoovicino.
(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi muuaijinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuuhi. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro casivutuuhi. Jaanoti diito injinivi jiiigaibaahohalliviro icauhi. ² Jaaboro diitoco sihidi siinovi ooviciboro jibeguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jiihaifaño acutuuhi. Jaanoco joomi asaamoro machujeuhi. ⁵ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno iijinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicuneri arivucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoogahaije aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihiinuurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuhi imino jiiijjevi. Jaano ihiinuunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuuhi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuhi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuhi icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro.

¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacuudi ijibogominaama iicaumo diiboco dilluuhi: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amiihaico naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agajaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi. ¹² Jaamo emeeciurumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miuro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu ijibogominaaco nuubo: ¿Nacu amiihai magaajathi jino jilli ohoovicinoco? ¿Jana milli magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miuro basuminaafi, oono Moocaani iijico ijibogoobo abasuubo. ¹⁵ Miuro jino jiihaifaño aacotono onoono; miuro saatoho jeebifa abasucuurunoco ijibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti dumiticiuui. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onoono; miuro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatimaño guenene icatatino nisuhifivi agasumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jarimihoonofeenevi aacutuuno tobogoco gaayicicuurumo ¹⁹ jiiije busumije jaagoviro ijeebino niji niji iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebifaño agahafonoguiinodi toono miyaaji iicarujico

fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jiinjjevi abasuno onono; onono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuono saatohofaño treintadino, saatohofaño sesentadino, bu saatohofaño ciendino icano.

Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.

(Lc 8.16-18)

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaijeguiino icano mificutatihi. ¿Ivinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miiro chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino. ²³ Jaanegui jinoocono amiihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miiro oono amiihai mohoovicihicaneriro ufucu amiihaico Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco miiidino iicarunoco dumiiicijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiinjjeñaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevedi agaaiivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihiinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jiinjje toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi idecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonichi. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi icinicicuumo niisugari ihicifucu agasecsumi.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jiinjjeñaño mabasuniciyibadi jeevano. Miiro tooyi aivo jiinjjehalliri iicano noovata ajashuyigaiyi.

³² Jaaruhu abasuafutucuudi jusifihi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene lliicuvafihi. Jaaho aafeneguiino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jiiibeguehicauhi miyabogoco siinovi ooviciboro diito agaajajidinoro.

³⁴ Ticovono nootiibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha ijiiibogominaaco ijeevadi paryi imino jiiibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi ijiiibogominaaco nuubo: Masii onago muuavi mafatyequi, nooboro.*

³⁶ Jaadi miyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuavi icuuihi. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigaijeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aicusuumoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi migui-vevenequ? noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¿Lliivicu toonoviro siicutu! nuubo. Jaanegui iguibuhuba lliivicuuihi. Jaanoro paryi imino siicutucuuno. ⁴⁰ Jaadi ijiiibogominaaco nuubo: ¿Collihi sihidi mihiguetehti? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotih? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutuumoro noocasihicauhi: ¿Miiijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onono? noomoro.

* 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

5

*Gadarenomiobo.**(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)*

1 Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jiniijaago. 2 Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa iicahicauhigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. 3 Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco mihiñooaba jigaiñehineri duujenicutihi. 4 Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuurumo. Jaarunoco ihusenehonoco dubaicuubo, bu itihaiñonoco ididaheje mooniubo icano. Jaaboco mihiñooaba guinonicutihi. 5 Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi coovadiiciniiboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujacuuboro feehicauhi. 6 Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojaago ijinafatyuuuboro iguino memuiivutuuhi. 7 Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

8 Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehi-cauneguiiha.

9 Jaanegui Jesu diiboco dilluuhi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiiha, nooboro.

10 Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Mihaico jicuumiti buhi galluudino, nooboro. 11 Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi. 12 Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Mihaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mfeequi, noomoro.

13 Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuaifaño aafuumoro macaniuhi.

14 Jaanoti diitoco etemehicamo agaaumoro ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicajaajefaño icano jibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumoro meecivaumo jineje fine onoomaño. 15 Jaamo Jesujaa asaumo aatyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gachehufaño jiciniiboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguiumo. 16 Jaamoco toonoco aatyimeumo jibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano. 17 Jaanegui Jesuco iijinijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

18 Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Hima saahi, nooboro.

19 Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco diibogo guiraano Aivojiiibo Moocaani ico idasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

20 Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri jibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesuunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafitehicauhi.

21 Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuaivi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaivuuhi muuaijiniri icaubo cojivi. 22 Jaanaa sinagogaja aivojiiibo Jairo onoo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguino ememuivutuuboro nuuhi: 23 Aicigai aivo niinovacuuhi goova foobo diigoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

24 Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasiumo ijene ñeñeruhicauhi. 25 Jaamofeenedi saafigo gaigo tijeheri fahuseeci motihaiti

mificabaci id#no iicaucuugo. ²⁶ Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucuugo. ²⁷ Jaago Jesuti ij#ibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaaugoro ibujinaagoti igaachehuco dud#icivauhi. ²⁸ Jilli igaachehuco udud#cineriro buheeeji, noogoro esamaaihicaumaño. ²⁹ Jaasumiro it#ijoho diigoco figatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheeteucunoco. ³⁰ Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaucoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi #meveuboro diitoco nuuhi: ¿M#ijoho tagaachehuco dud#icahi? nooboro.

³¹ Jaarunaa ij#bogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ij#imatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿M#ijoho uco dud#icahi? neehi? noomoro.

³² Jaarunaa Jesu fahigovaco #finicihicauhi ihatyimequi: ¿M#ijoho fine dud#icahi? onoomaño. ³³ Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememu#vuugoro paryi imino j#ibugougo.

³⁴ Jaanegui diigoco nuubo: Ñiba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiha sajeeb#i fuucu, diguihuvati buheetecuuhi, nooboro.

³⁵ Jilli iimaabaacaro sinagogaja aivoj#bo iijati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai guijevecuuhi. Fine Moj#bogominaafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivoj#boco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro m#ihaiñooba diiboma ufuunoco imuguut#bo id#momaryo Pedro, Jacobo, Jua Jacobo nahabo icamomaryo fuubo. ³⁸ Jaamo isinagogaja aivoj#bo iijavi #futuuh#i atyimeuhi gañuhusuno omoonunoco, miyaminaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. ³⁹ Jaanegui Jesu ij#icafutuuboro ditoco nuuhi: ¿Jinej#i guiraacani gañuhusuno misiramaahi? ¿Coll#i mataacasihi? Guj#evetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiha Jesu pary#cino famoocoro jahisiv#i ih#inusuboro caani, seeji iicamisicoro satyuubo, bu diiboma asaamo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuset#i agaay#iuboro hebreo iij#i nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañiivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja agañ#iuvugoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci motihait#i mificabaci id#no ficabava icacuuhi. Jaaneri miyaminaa sihidi igutuuh#i. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguuh#i: M#ico mij#ibeguedino, nooboro. Jaaboro taj#baubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ijiin#ijejaagovi siino uumiubo. Jaaboma ij#ibogominaa fuuhi. ² Jaadi judiomi jaguis#ifucu iicacuudi ticovaubo ij#ibogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi ajabaf#iituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi j#inehejeque? ¿Milli fine diibo igaaajaco gaay#icuihi? Mee jino agaajaratinehejeque moon#bo, noomoro. ³ M#iro du jaani imohobujene d#udicamaajem#inaafi Maria achi, Jacobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, toll#iro bu jino inagomi m#ihaifeeneri icahi, noomoro diiboti s#ifiratehicaumo.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bocigufihi. Jaanoti ijiinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuutiibo, miidimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificuuneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobuunati Jesu ifiiti cuumijeri feehicauhi jibogoooro. ⁷ Jaadi covaubo ijiibogominaaco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco.* Jaaboro diitoco galluubo miimisiicisaajeri. Jaaboro iimitino ijimico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jiihaivi idiinocoro queseico masaty. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino amihai niivigai meehevi. ⁹ Bu saapaajequere tihaiapaajequere mijicafoto, bu michehuci mijicafetedino saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaavihacho mihifotofajafano mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amihaiico agaayicitihachijii, uguubutihachijii icano toonoti mihiinomoro amihai tihaiapaajeguiino jiiico toonovi matatacu jei diito imitico ijiibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco jibogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañihicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco diribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiinijeo aivojibo Herode* guubuui Jesuditi fahigovadi ijiibocasihunoco. Jaanoco saatohe neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheetebe. Jaamaño sihidi mityama iicaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatohe neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatohe neehicauhi: Jaani sicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheetebe, nooboro.

¹⁷ Miuro Herodia noojiri Herode atajibauneguiiha Juaco isisimoro civojaniimo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiaco icubo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco ijiheguere gaicaausuhicajirahi. ²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeehi iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco milli moonihicautihi. Diibo onoonoco gaajatiruubo jilli imino guubunihicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaausuujifucuvi ifutuuihi. Miuro Herode ifivu ficabavi ifutufucu iicauneguiiha jibaimoco eetavuuihi. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiiinije bocifimoco, bu tajibaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaanaa Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaasteuhi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuihi. Jaaneguiiha ihaivojibo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui.

²³ Miyantiro Moocaani momofenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojibojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuuhi: Jisumiro imeguehi butajafaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

* **6:7** Mt 12.5-15; Lc 9.1-6 * **6:14** (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoocho Jesu ifiivuumi iicaubo chuumucuui. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoocho icauhi.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani mofeenedi unuucuneguiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tusumiro amocasiminaaafi atajibauboro galluuhi Jua Nitiminaaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaaafi ufuuboro civojafaño icaubo nigaico iq-uiticuboro butajefa sivaaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuhi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifico hicijeumoro chohifaño ficuuhi.

Jesu Machusui Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutumoco.
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jibeguehicauhi paryi omoonuno ijibuguno iicanoco. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii majaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miïro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahahicauhi. ³² Jaanegui Jesu ijibogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuhi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajacuumoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinociniuhi. Jaamo ihimegaro tomafiovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuhi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidi idaasuguuhi ovejami itoominaafima achahamobadi iicauneguiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco jibeguehicauhi. ³⁵ Jaanaa iijicuunegui ijibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mihijicuuhi. Jaanomaryo bu jimañovi mihaiñooba iijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiha gallucu miyaminaaco ifitacuumijaago, bu ifitijajejaago icano ofoomoro machutati inaajequi. Miïro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachus, nooboro. Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denarioriro maahunoco manaa-jeteji paryi diitoco mamachusqui? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minoodino nacu amihaima maahuno icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emecijeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñavavuhallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayihu ihusefaño sahesedino imaahuno iicaunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niquejeque emeciboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisiko tolliro ifuumo paryi famoomaryo. ⁴² Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananimumo jiiibañoco gahafusu- uhi fahuseeci motihaiti miibaici idino, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco. ⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifiimi.

Muuaihallidi Jesu Figono.
(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu ijibogominaaco galluuhi ihimega imeenegari onagoo muuavi Betsaida cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocaanima ihiimaqui. ⁴⁷ Jaanaa civucuhi ijibogominaa imeenegari

ufuumo feene muuairi icacuuhi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. 48 Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaihuhallidi igoooro. Jaabo diitoco fatyuujiarahi. 49-50 Jaabo nifaihuhallidi asaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igutuuhi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecul! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

51 Jaasumiro iguibuhuba siicutuuhi. Jaaneri diito sihidiro eetyeuhi. 52 Jilli bu gaajacurumo esicinutithi maahunoco iguiraatusuunoco, jilli diitoco ijeebino ucuhufunuutumaño.

Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.

(Mt 14.34-36)

53 Jaamo imuaaico oonegueehivi afatyuudi ifutuomoro cañavutuuhi Genesare cuumi nagueehivi. 54 Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajaciuhi. 55 Jaamoro faacuumivariro jinocinumo. Jaamoro ticovaumo iguihuvamoco cigaijeneri acañimo Jesu tahi icahi onoohigo. 56 Jaabo fahigovadi ofoohigo imidicumijeri, iguiraacuumijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ificumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauhi.

7

Miyaminaaco Imihinino.

(Mt 15.1-9)

1 Jaanaa Jerusaleti asaamo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesu-ajaa igaivuuhi. 2 Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco. 3 Miuro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo sicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehihiica inita- maaitisumi machutatimo. 4 Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miuro jilli sicijeminaa jeevamaaje- quere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. 5 Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesu- dilluuhi: ¿Collihi dijjibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

6 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amihaiti Isaia caatinuui amihai banisuminaa mihicamoco. Jilli caatinuubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uu- diti tehesino icahi. 7 Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri banisuquimaaimo. Jilli amihai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji, meneehicahi, nooboro.

8 Miuro amihai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayicahi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

9 Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi. 10 Miuro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoboco miyanotiro gujevesu, nooboro. 11 Jaanoti amihai monoonicahi miyaminaaco: Amihai caanimico monootahi: Ico amususithi, paryi uuma iicano Corban, noomoro Moocaanico jibaicuuno eneejiruno. 12 Jilli amihai

monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicatih. ¹³ Jaamaño amiihai Moocaani iijico majabatusuhi amiihai jeevamaajequere sifiiti, sifiiti icano mafatyusumaño. Jaamo jii badije iicanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovaaboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaaia: ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininjiruno. Jaanoti naha ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininihi. ¹⁶ Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

¹⁷ Jaadi imiyaminaaco ejeevesuaboro jaahe fuubo. Jaaboco ijii bogominaa toonoti dilluhi. ¹⁸ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amiihai, amiihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaaiahi? Miiro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininihi ¹⁹ ihesamaajefaño ofootimaño. Miiro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iinonicihi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatihi eneejirunoco. ²⁰ Jaanoti naha: Miyaminaa jeebifañoti ihiinono miyaminaaco mihininihi. ²¹ Miiro miyaminaa jeebifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, ²² sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jii bocasineheje, iino allitiro jiiheveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. ²³ Jaano paryi jino imiti ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininihi, nooboro.

²⁴ Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Miihaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahii diibo iicaunoco gaajacimo. ²⁵ Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimovatuugo Jesuti guubuhi. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuvutuugo. ²⁶ Jaago siicumio griegomiogou, sirofenicia icano jii nijeminaagou. Jaago Jesujaa asaagoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusiqui. ²⁷ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumitii cimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸ Jaanegui diigo nuuhi: Jiihi, miyaano tolli Aivojii bo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicumii machufihi, noogoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuuhi, nooboro.

³⁰ Jaanegui ufuugo iijavi iifutuudi atyime teugo illeque icigaiijefaño icagoco diigoti ihiji ihiinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiboco.

³¹ Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jii nijefeenedi fatyuhii, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaaubo gaseuhi Galilea muuajinihi. ³² Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutii bo llaallabano ihiimauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificuqui. ³³ Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuaboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiinihi. Jaadi ijii rebamaaiuboro inejebaco dudiciuhi. ³⁴ Jaaboro niquejeque emeeiuboro sefano ajaguisiuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayaafoto, eneejiruno.

* 7:14 Mt 12.10-20 * 7:16 Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco. † 7:24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuhi, bu inejeba imitauno sinafutuuhi icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguuhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofaño janaaniviro jibogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino moonibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi.

(Mt 15.32-39)

¹ Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuuhi. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu jibogominaaco ocoovauboro nuuhi: ² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi. ³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jihaiivi ajebari nacatejirumo. Miuro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui jibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino mihaiñooba ijano achahigo mihicamo? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluuhi: ¿Nacu minoodino amihai maahuno icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idino, noomoro.

⁶ Jaanegui tajiibaubo miyaminaa baavi icasicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocanima tohicafehallaivi iimaaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuuboro jibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ⁷ Jaabadiro bu midino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocanima ihiimaauuboro diitoco aciuhi imiyaminaama ihifequi. ⁸ Jaanoco famoro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco naniumo gahafusuuhi sahuse juugahuseti miibaici idino. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluuhi. ¹⁰ Jaadi jibogominaama meenegafaño ijicafutuumoro fuuhi Damanuta jinijevi.

Fariseomi Niquejeo Jibogoco Dilluhi.

(Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaumoro Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluuhi: Eneecata niquejeo mityaco mihaico dihifusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebifañodi sefano ajaguisuboro nuuhi: ¿Collihi jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluhi? Miyanotiro, amihaiico neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya ifusurajitih, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejeevesuuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onagoo muuavi jibogominaama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihaica fariseomi, Herode icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri jibogominaa sanumiro noocasihicauhi: Fine añiminaa maahunoco misivatineguiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onoocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasih? ¿Nacu aivo magaatitih, mehesicinicuutih? Cuhufocani amihai jeebino fine. ¹⁸ Amihai aallinoma mihicarumo

mahatyimetih, monohojivarumo muguubutih. Jaana mehesicinithi sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu minoodiibaiva ihatyuuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu minoodiibaivaco mananiumo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui iimusumo: Sahuse juugahuseti miibaici idino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinithi, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatyimetiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatyimetiboco sivaumo: Diiboco dudici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaallihico ijireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuui. Jaaboro diiboco dilluui: ¿Naa, miivigayi daatyimehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atyimehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaallihallivi ficuui. Jaadi siino emeciuhigo ivi diiboco ihaalli imitucuui. Foovono paryi imino atyimecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco iijajaa agalluuboro imino faguui: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro Jibeguehi: Diibo Cristo Asaaujiibo Jesu Icanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ijiibogominaama fuuhi Cesarea de Filipino cuumino-jaago jahi jiihaivi dilluubo ijiibogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatoho neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana amihai, mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: Ijoho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguui: Mihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco ijiibuguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifivubo guiraajino idaasuno icano. Quillahuto iijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco jiiheveji. Jaamoro uco gaicauujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuboro ticoniurahi iibaabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ijiibogominaaco emeciuboro Pedroco ibauhi: ¡Uuti buhigovi minifoto ijoho Satanas idicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatih. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu ijiibogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimo-goobo difiico guinodi ficu. Jaaboro ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitiibo tadyojicuti disaa.* ³⁵ Miro ifiico agaijibo ifiico mitasuji. Jaanoti taajiguiinodi, bu tajiibogo iijiguiinodi icano ifiico imitasuubo, ifiico taajasuji. ³⁶ ¿Nacu milliti imijiruno miyaminaafi paryi jijnaje busumijeque

* **8:34** Sahaamefaño noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque diciibo tadyojicuti disaa.

gaayiciruubo ijeebico imitasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodino fine jaadujiruubo ijeebico itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajibogojiti icano jisumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufevebeti, bu tolliro ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji johono Guihirubi aivojiri itomominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

¹ Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, amahaico neehi: Jineeri jino iicamoti saatoho guijevejithi Moocaani aivoji imityama asanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacoobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuhu seseene nitiminaati cajaatyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Masi migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito ijiibogominaa sihidi igutumoro milli eneejiruno achahauneguiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuui. Jaanaa ihaimuufafañoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeciurumo mihaiñoobaco atyimecuutithi idibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui mico jibuguuimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guijevefeneti siino ubuheetjino onoono? noomoro. ¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jihhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujibo. ¿Milli nacu Caatinahaamefaño ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miho idaasuno icajibo, jivecafetejibo icano noono. ¹³ Miho jino amahaico neehi: Miyaano Elia saahinicuui. Jaaruuboco iimogobadi moonumo diiboti Caatinahaamefaño: jilli icajibo unuucubadi, nooboro.

Jesu Buheesuhi Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi ifutuumo saatoho ijiibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito uufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaucasimo. ¹⁵ Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinociniuhi idillutuumo. ¹⁶ Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasihii? nooboro.

¹⁷ Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatithi. ¹⁸ Jilli fahijivaro diiboco agaayiciboro baavi gañhicahi. Jaaboro diiboco ijiti jvaasecucu iinusuuboro igaiñooco ojissuhicaabo. Jaadi diiboco

sifañisuhicaabo. Jaanegui dijibogominaaco tajibacurahi ihijico diiboti buhi igañiqui. Jaarumo fiivototíhi agañinoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii, jeedi fine amiñhai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amiñhaima icaji? ¿Mihachuta fine, amiñhaico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiyübo. Jaaneri baavi cavininamaaboro acutuubo iijiti jivaasecunoco gañiboro. ²¹ Jaanegui Jesu caanico dilluuhi: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. ²² Fiiva foova ihiji diiboco ciijigaifaño, nifaihuñaño icano gañisuhicahi, ifuruubo diiboco igaicauqui. Jaanegui miñhaico didaasugoobo millihacho miñhaidi mooni, nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachiiji. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatíhi, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihivuuhi: ¡ññhi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico iñbahi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño d'cafutucuuđino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniiyühi. Jaadi diiboti iinuubo miguijavecubadi diiboco omoonihinüboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijvecuubo, neehicauhi. ²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaayicuboro diiboco gañiiyicühi. Jaaneri diibo julleveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu iijafa ijicafutuuhigo ijibogominaa ijeevadi diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana miñhai magañitíhi tohimiti ijico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatíhi. Jilli Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

Sino Jesu Iguijejejinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhi. Jaamoco miñhaiñooba agaajacinoco Jesu imuguutihi, ³¹ ijibogominaaco ijibugumañaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ijibugurunoco gaajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicaui.

¿Cajaaní Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi ifutuuhi jaache iicacudi Jesu ijibogominaaco dilluuhi: ¿Jinejeque jana jñhaiví amiñhai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito iimusutihi: ¿Cajaaniji fine aivo miñhaiti imiyaabo? noomoro jñhaiví ihiimaacasiumaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acasiñvuboro fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho amiñhaiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinoví iminifotooboro famoocoro ijeeceivequi, ³⁶ nooboro seemeneque icuboro diitofeneví ficuui. Jaaboro tooseque ihiiñicuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomañaño jibadi

* 9:29 Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

seemeneque agaayicimo uco gaayicih. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayicih, nuubo ijibogominaaco.

Mominaafi Iicatibo Mojaagodi Iicaabo.
(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Mojiibogominaafi, meeci, saafico mihai mahatymehi dimemeri iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco mihai mihibahi, mihaima igotineguiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mihibajirahana. Miuro saafi tamomofaodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajitibehiica.

⁴⁰ Miuro mojaagodi iicaabo mominaafi iicatibo. ⁴¹ Jaanoti cayaatyohacho amihaiico Cristooto mihicaneguiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayiciji.

Imitifaño Agañisujiruno Ñihicu.
(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cayaatyohacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifaño agañisumoco aivo imijiruno guisibatygabari icodaa-heti mudujenimoro muuaifaño magañino. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agañisuhachi quiticibo buhi gañi. Miuro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahusecima diicaabo cijigaifaño ofoono tahi ufucuro icijigai ajabaavejitihigo, ⁴⁴ bu jijoho icarumo echeeme-jitihigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifaño agañisuhachi quiticibo gañi. Miuro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti fatihaicima idiicaabo cijigaifaño gañicafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo jijoho icarumo echeemejitihigo, icijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaalli ico imitifaño agañisuhachi buhudaruubo gañi. Imijiruno Moocaani aivojifaño sahaimaryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo cijigaifaño gañicafetejirahi. ⁴⁸ Tahi jijoho icarumo echeemejitihigo, icijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi miuro paryi famooro cijigairi imuhunifafetejimo. ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, jinejeri dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanegui amihai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebi mihicacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jiinjeri, Bu Perea Jiinjeri Icano Iguehi.
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinjervi Jorda onegueehi iicano jiinjervi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaivuui. Jaamoco jibeguehicaubo icahicaubadi.

Jesu Jibeguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.
(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaamoro diiboco dilluvauhi ifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amihaiico tajibauhi? nooboro.

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno. ‡ 9:49 Sahaamefaño noono: Jaabadi miuro paryi famooro cijigairi imibachucafetejehi.

4 Jaanegui nuumo: Miiro Moise tajibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amiihai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

5 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro amiihaico Moise tolli tajibauhi amiihai huhufojeebiiico aatyimeuboro. 6 Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. 7 Jilli iicaamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunicihii mogaima iminifetequi. 8 Jaamisi saafibadiro icanicicuuhi. Jaamaño miimisiiici icacuutino saafirucu. 9 Jilli iicaamaño Moocaani agataacucuunoco miyaminaa mudugaacucuudino, nooboro.

10 Jaadi jaaha iicacuudi ijibogominaa siino diiboco toonoditi dilluuhi. 11 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco iicibito iticoniogohallivi ajeva imitico icihii. 12 Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sififico atajevago tolliro ajeva imitico icihii, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca ijibogominaa toseejeque sivaumoco ibahicauhi. 14 Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuuhi. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme saahi fine miihibano. Miiro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono. 15 Miyanotiro amiihaico neehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitiibo ufucu feejitihii Moocaani aivojifaño, nooboro.

16 Jaaboro toseejeque ihiihiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuboro iguiino ememu#vuuboro diiboco dilluuhi: Idiimiibo Jibogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

18 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Miijoho, nacu, iimiibo? Idiboro saafiro Moocaani iimiibo. 19 ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaadiiti sicamañoooco diibeguedino, bañisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

20 Jaanegui diibo nuuhi: Jibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino mooninichi, nooboro.

21 Jaanegui Jesu emeciuboro diiboco gaijuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo dihimega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

22 Jilli diiboco unueneri sihidi idaasuvuuboro, idaasuno fuubo sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gaijuhi.

23 Jaanegui Jesu ihuufococo emeciuboro ijibogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! nooboro.

24 Jaaneri ijibogominaa sihidiro jabafituuhi. Jaarunaa Jesu siino diitoco nuuhi: ¡Taseeme, tihicani Moocaani aivojifaño ofoono!† 25 Miiro sihidi jeevajitiruno camello januutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

* 10:21 Sahaamefaño noono: Diguijeve imohobujeque diicibito tadyojicuti disaa. † 10:24 Sahaamefaño noono: ¡Tihicani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono!

²⁶ Jaaneri imi janaanici ajabafituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco emeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocaanidi sihidi jeevatino. M#iro diibedi jineje itih#noba chahahi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: M#iro m#hai paryi mubusumijeque mejeevesuhinimoro #ima mihiguehi, nooboro.

²⁹⁻³⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyantiro am#haico neehi, cajaanotyhacho iijaco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, iseemeque, ijinijeque icano taguinodi, bu tahalliti taajasujiibogoguinodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jiiinijehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomihaico, inagomihaico, seejico, seemeque, jiiinijeque icano idaasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niqeejevi ifinjitino fiivoma icajimo icano. ³¹ Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinovu minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinovu iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji, nooboro.†

Jesu Igujevejinoco Siino J#beguehi.

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jaanaa j#hairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaa Jesu i#ibogominaaco imegavi siiguehicaui. Jaamo diito sihidi jabafituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici id#no iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi i#ibuguaubo diibo idaasuno iicaujinoco.

³³ Jilli nooboro: Memeeci, jino Jerusalejaago mefeehi. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefa#o, caatiniminaa usefa#o icano acicafeteji. Jaamo uco gujivefa#o ohoovicimoro sihgootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, j#rebamaaajimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati gujivefa#oti siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaamisiro diiboco nuuhi: Moji#bogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.*

³⁶ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli am#sico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifa#o acas#acunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo am#si toono magaaajatino midil-luhi. ¿Nacu am#hai uujoho idaasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno iicajifaihuri uujoho init#cafotofaihuri minit#cafetejirahi? nooboro.‡

³⁹ Jaanegui: J#hi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho init#cafetejibadi minit#cafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono ta#aninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macas#ivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo id#imeguuiharo iimibachucininoco diito gaayiciji, nooboro.

⁴¹ Jaanoco saatoho i#ibogominaa uguubumoro Jacobomisijaago sifiratuuhi. ⁴² Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Am#hairyo

† **10:31** Griego iijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji. * **10:35** Mt 22.20-28 § **10:38** Jilli eneejiruno: ¿Nacu am#si uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi?

magaajacuuhi jiiñjeminaa aivojito ijiñijeque atajñibafinoco. Jaamofeeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyaminaaco guinonñifihi. ⁴³ Jaabadi amñihaifaño tolli icajitino. Jaanoti amñihaifañoti sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeecibominaafiti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaanihacho amñihaifañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amñihai jeecivominaafiti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi mñiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo, uco ijeeceivequi saautihi. Jilli uujoho ijeeceiveoboro miyaminaahallivi tafico aacinofenedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jaanobuunati ñifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu ijñibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onoobo ajashuno aatyimeutñibo Timeo achi jñihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaunoco agaajaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma iicamo saatoho diiboco: Illiveequi, noomoro ñibauhi.

Jaarunofaño janaaniviro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucñvuuboro: Diiboco mocoova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganizaruuboro sefano ujulleveuboro Jesu-jaago fuuhi. ⁵¹ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutñibo diiboco nuuhi: Jñibogominaafi, aatyimeunque imeguehi, nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuuhi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti jñhairi fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafeteji.

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino ñifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jñivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijñibogominaatitsiti miimisiicico galluuhi: Mofoo, oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi duujecinñiboco mñihaiñooba diiberihi ñgotñiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³ Jaanoti mñihaiñooba amñisico: ¿Collihi misinñihi? onoochachi, monoo: Mohaivojñibo eneeneguiiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeuteuhi burrogayico guhugajñivi jahisivi jñihaifaño duujecinñiboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatoho tooneri iicaamo diitisisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihi muburroco misinñihi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusu-umo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ñifutusudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casñvuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehuneri jñihaico jeebhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaainoco iquitimoro jñihaifa tafusuhi-cauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojñibo memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji asaano;

mootadi s̄icijeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejefa Hosana Moocaanico masahago! noomoro.

11 Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emecihicaudi fuucuubo paryi ijibogominaama Beta-niavi mihijicuneguiiha.

12 Jaano seseveedi Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi.* 13 Jaanaa tehesinoti atyimeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aameneru noovautiho noovafisumi iicautimaño. 14 Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Miñhaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejithi, nooboro. Jaanoco ijibogominaa guubuuhi.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuuhi. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimihumico anaajehicaumo icaganoco mooniubo icano. 16 Jaaboro imuguutiibo miñhaiñooba siinoco toojafañodi acañunoco. 17 Jaadi jilli nooboro diitoco jibeguehicauhi: Miñro Caatininhaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amiñhai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

18 Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicauqui ituma ifehicauhi: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguhicauhi paryi miyaminaa diibo ijibegueneri ajabafitehicaunoma iicaumo. 19 Jaadi mihijicuneguiiha Jesu tuucuumiti fuucuuhi.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

20 Jaano seseveedi siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibacoconomaryo uchuumucunoco. 21 Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, mee oono higuerahoco ijoho afaijahiniho chuumucuhi, nooboro.

22 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaanico mimiyaavogo. 23 Miyanotiro amiñhaico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, onoomoro agalluhachijji tolli icajino. Jaamo ijeeñifañodi guucibatimo jino onobadi iicajinoco imiyaavogohachijji onobadi icajino. 24 Jaanegui amiñhaico neehi: Paryi Moocaanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachijji amiñhaidi tolli icajino. 25 Jaamo bu Moocaanima mihi-maasumi cajaatyomahacho imitino mihicahachijji diitoma mihimibachusihachijji niquejefaño iicaabo amiñhai Caani amiñhai imitico buusuji. 26 Jaanoti mihimibachusitihachijji amiñhai Caani niquejefaño iicaabo amiñhai imitico buusujihi, nooboro.*

27 Jaadi uuumio Jerusalevi ifutuuhi.* Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaumoro 28 diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri ijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco jilli mooniqui aacineri? noomoro.

* 11:12 Mt 22.18-19 * 11:26 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. * 11:27 Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu tolliro amiihaico diluji. Jaanoco uco mihiimusuhachiji, amiihaico neeji comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihiji cuucatioji? ¿Niquejeaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiimusu, nooboro.

³¹ Jaanegui sanomiro noocasihcauhi: Niquejeoji munuuruva du mihaico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotih? neejiruubo. ³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguiumoro. Miuro paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani imaaminaafi iicaunoco agaajauneguiiha. ³³ Jaamoro: Mgaajatih, nuumo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujoho amiihaico jilliti moonihi eneejiruno, nooboro.

12

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticoniuh iinovi ooviciboro ijibuguuvo: Saafi miyaminaafi baacuo ifaguifaño abasuuboro toonocohallidi mecuniuhi, bu ifafaihuco icijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeenet torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco itemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhinuboro sihi tehesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoavacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco diicito, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayiciumoro ahaamihicaudi botiboco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaati agafucuhicaumoro diiboco aivonoono enehicaumoro botiboco galluui. ⁵ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaumo. Jaaneguiiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aamiumo, jaanoti saatohoco gaisiraiciumo icano.

⁶ Jaanobuuna saafirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijubo. Jaaboco niinonoro galluubo achico: Fine bociguejimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masi miguijeniqui. Jaadiji mihaai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayiciumoro guijeniumo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi gañiumo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluui: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Miuro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihica Caatinihaamefaño jilli onoonoco?

Guisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinoooco Aivojibo Moocaani eetavehi. Jaano aivo mihaidi sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui mooniumo diitoco eneejirunoco siinovi ooviciboro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyaminaaco iiguuumoro diiboco ejeevesuumoro fuucuumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomoto, Herodianomoto iicamoco ifurumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui. ¹⁴ Jaamo asaamoro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, ijoho miyaminaa onoonoco jeevotiibo

miyaabo idiicanoco mīhai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicinifinoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jiihaico miyanotiro diibeguehicahi. ¿Naa iidi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitih? noomoro.

15 Jaarunaa ibañifiira jeebiico agaajaciuboro diitoco nuubo: ¿Collih uco minisuihi? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciui, nooboro.

16 Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu miijoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

17 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

18 Jaanaaca diibojaa saatocho saduceomi iguijvecumo siino buheetejitih onoonicimo asaamoro diiboco dilluvauhi: 19 Jii bogominaafi, Moise mīhaidi jilli caatinuihi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevachiiji inahabo ifibaijigoco iicuboro inahabobuuna eseemevase caani momofaño icaji, nooboro Moise. 20 Mīro saatochoti sano nahabomiro icauhi sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaamoti saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevatiuboro guijevuehi. 21 Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuihi. Jaaruubo tolliro seemevatiuboro guijevuehi. Jaaneguiiha bu allivoo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. 22 Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevautih. Jaano nijequeti bu tolliro diigo guijevuehi. 23 Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaan taabaji? fine famooro diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

24 Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Jilli am̄hai mitihivehi Caatinhaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaajatimaño. 25 Mīro guijeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitih niquejefaño iicamo toomominaabadiro icacuujimo. 26 ¿Nacu toono guijeveminaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco am̄hai memecitihica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho ijigaunofeeneti? Mīro nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo, nooboro. 27 Jaamaño Moocaani guijevue aivojibo icatino. Moocaani ubuheeme Aivojiboro. Jaamaño aivo am̄hai jilliro guiraano mitihivehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajiiba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

28 Jaanaaca saafi caatiniminaafi gaseuhi diitoma ihiimaacasinoco uguububoro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajiibati aivo obocino? nooboro.

29 Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya tajiiba jino; muguubu Israel idiuboro saafiuro Mohaivojibo Moocaani. 30 Jaabo Moocaani Dihaivojiboco gaiji paryi dijeebimaryo, paryi difimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajiibaji. 31 Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difico agaijibadiro, onoono. Chahano satajiiba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

32 Jaanoma iicaubo icatiniminaafi diiboco iimusuhi: Jiih jii bogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiuro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. 33 Jaaboco magaijino paryi mojeebimaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magaijino icano aivo imino.

Jaabadiro asimico agaicaaumoro jeecivonoco ifajicivivi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magaijino imino fanoo janaanivivi, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusuunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jii, tehesithi ijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro mihihaifooba siino diiboma dillamaaicuutih i gutumaño.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani ijafaño ijibogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatiniminaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Miro David icaruubo Moocaani Gaijafenedi ihimaasumi nuuhi:

Mohaivojibo Moocaani Tahaivojibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco ditihaguiino uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojibo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyaminaa iicaumo imono guubunichicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ijibogoobo neehicauhi: Icigusuno mihica caatiniminaati, oono caamovonoono gaachehunoma igomoco, goohasinofeneveni aivo imino idillunoco iimoyicifimoti.* ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujivicamaaifimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udumiticimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaanico sitaaco ibaniqui. Jaamaño guiraajino aivo cijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

⁴¹ Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani ijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igicinimañoti ifinichicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidi inihibamima icameheje guiraano jicuhicauhi.

⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijeegayicico jihacuvauhi midino ijaada iicajecico. ⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ijibogominaaco ocovauboro nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumo janaanivivi aivo ficuui.

⁴⁴ Miro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifinisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijibogominaafi nuuhi: Meeci mojjibogominaafi, bañifira guisibano bañifira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono icagajijaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluui: Mihimeguehi mihaico idibogonoco cusu ijoho onono iicaji. ¿Milliti magajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esicinino mihica mihihaifooba amihaiico bañidino. ⁶ Guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

* 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

⁷ Jaabadiro bu minaano jibogonoti muguubusumi, imucugai ñihicunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono injequeevacuujino icatino. ⁸ Mïro siijiinjetootoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idaaసు iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amiihai ifico magaihuini amiihaico aivojito iigavomoco acijimo. Jaamo amiihai uco mimiyaavogomo tajibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco mijibeguehi. ¹⁰ Mïro jiinije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faajiinjero jibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amiihaico aivojito ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine menejeji? noomoro mehesamaajirahana. Tolli iicacuudi Moocaani amiihai jeebifaño ificuunocoro monoo. Amiihairyo mihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amiihaifañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicauqui aciji. Jaabadiro bu caaniro iseemenequeje iseemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicauqui icano. ¹³ Jaasumi faaboho amiihaico jiiheveje tamomohalliti. Jaaruna tolli icarunofa ejenaaubo taajaji.

¹⁴ Mïro Moocaani iimaajibogominaafi caatinuhi: Johono imitino idicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacuutinoco mahatyimecuudi, aameque mihifinichicamo magaaja. Jaadi Judeao jiinjeri mihicamo ifagajinojaa magaacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri mihicahachiji miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco mihiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño mihicamo amiihai gaachehuco mihiciqui jaahevi muhuumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idaaసుani icajimo gaigoomi tusumi ovato iicamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanegui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje sicurasumi gaatimo mihicahi. ¹⁹ Tuseumiji sihidi aivo idaaసుno mihicaji fucuje icaji jiinijeque Moocaani ifiivusunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitih. ²⁰ Jaafucujeque Mohaivojibho ibaaresutiruva tusumi iicajimoti mihihañooba taajajitirahi. Jaaruubo tufucujeque baaretesujiibo itaadimo diibo iciumo toono idaaసుnoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti amiihaico saatoho: Memeeci jaani Cristo, memeeci jaadi Cristo, onohachiji: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaajibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanonoco etavejimo niqueje mitya iijnobadi icanehejeque ifurumo miyaminaaco ibañiqui, bu Moocaanita iicacuurunoco ijishitihachiji bañijimo. ²³ Jaanegui amiihai mityano mihimibaicinicu amiihaico jino uujoho imegaviro jibugucuui, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivubo Siino Asaajino.
(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono idaaసుfucujebuunati nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitih, bu meeciri niquejefañoti aifeji, paryi niquejefaño iicamo mitya maryibaji icano. ²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo aimuufaifeedi sihidi mityama, tahavojima icano asaanoco. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyomominaaco atajibamo tañanitamoco igaiyicijimo fahigovati jiinijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higerahotiro magaaja mïro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunichi. Jaanoti ficaba ifiiticunoco magaajanicih. ²⁹ Jaabadi

am#hai magaaja paryi fanooro jino uujoho onoono iicanoco mahatyimecudi mehesicinicu jiniije ifinijino ifiit#cinoco. ³⁰ Miyanotiro jino am#haico neehi, paryi jineheje icaji miyam#naa toonoco aatyimejimo guijevetimaacaro. ³¹ Niqueje, bu jiniije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onoono sicama#ovi fatyejitihi.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco m#hai#ooba gaajatihi. Moocaani toomom#naa niquejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatihi icano id#iboro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui am#hai mihimibaicinicu toomomoro magaaajatihi ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesino ifeequi iicoj#m#naaco idud#icamaajeque aac#iboro iguhugaco ofoonobuuna saafico utuumusuuboro, diibo iican#ic#badi uujoho feejihiica. ³⁵ Jaanegui mihimibaicinicu magaaajatihi aivoj#bo cusumihacho agasejinoco ij#cuuv#bahacho, fucufenev#bahacho, catava oj#beribachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui mihimocisu am#haico imima#obati asaaboro m#ic#gamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino am#haico onoonoco famoocoro neehi mihimibaicinicu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucuc#rucu Pascuaco eheetavuujiino iicauno, bu ij#cutaama achahano maahuno j#baimoco eheetavuujiino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatinim#naa icamo guinehicauhi millihacho #furumo sicama#ooco aba#imoro toonohalliti Jesuco igaicauqui. ² Jaarumo neehicauhi: J#baimofa momoonijitihi miyam#naa #aa#ivotimo iicaqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari fojohoma Simon iicaubo ijafa icauhi. Jaabo imachuqui acas#vuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavota-paajefa#o facicifaihu nardo onoo#faihu gatyuuci sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucugoro ifacicifaihuco Jesu nigaihallivi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho toma#eri iicaumo isifiratuomoro noocasiuhi: #Coll#hi oono facicifaihu ba#naamaaiquifete#hi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanic#vi manaajemere #daasufiimoco mahacitanoco, noomoro diigojaa sifiratuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. #Coll#hi macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Idaasufiimo fahijivaro am#haima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho am#haima fahijivaro icajitihi. ⁸ Ajaamo id#igoro imino uco moonihi tafuico afacicisugo ci#hoj#fa#o ic#cafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro am#haico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasuj#bogoco faajin#j#eri ij#bogohigo tolliro jino diigo omoonino j#bogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca Juda Iscariote onoono, ij#bogom#naa fahuseeci motihaiti miimis#iici id#moobo fuuhi sacerdotemi aivoj#itoco emec#toobo diitoma ih#imaaboro Jesuco diito usefa#o ihac#iqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nih#bamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefa#o ihac#iqui moon#hicauhi.

Aivoj#bo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno j#ibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ij#ibogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui ij#ibogominaati miimiisicico agalluuboro nuubo: Cuumi-faño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi ic#i#uuri nifaihuco asatyoo-boco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo ij#icafotojaoboco monoo: Mohaivoj#bo jilli neehi: ¿Comecufaño taj#ibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi am#ihaico #fusuj#ibo guiraamecu caamovohi iicamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo m#ihaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui ij#ibogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamis atyimeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro toma#ovi #pascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica ij#icuuv#i Jesu ij#ibogominaama fahuseeci motihaiti miimiisici id#imoma gasevauhi. ¹⁸ Jaamo amachumo giciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro am#ihaico neehi: Jino am#ihai uuma mamachumooti saafi uco acij#i igaicauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi #daasuvuumoro diiboco saafiiri dilluhicahicaumo: ¿Uu-joho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino am#ihai fahuseeci motihaiti miimiisici id#ino mihicamoti saafi uuma butajefaño maahuco efeeyacu-ubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinihaamefaño uuti onoobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifivvubo feehe. Jaarunofaño #daasucani icaj#ibo uco aac#ibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivvut#ibo iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaay#icuboro Moocaanico graci-aco aciuh#i. Jaadi iquisicuboro diitoco aciubo: #faaji, mamachu. Jino tafi, taahucu icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaay#icubo. Jaanoco tolliro graciaco aac#uboro ifuuhi.

²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino taty#ijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohall#ivi aga#icafotono. ²⁵ Miyanotiro am#ihaico neehi: Siino aducujit#i jino vinofaihuti jari bofaihuti Moocaani aivoji icadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono icagaji onoohigo. ²⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Pary#i am#ihai uco mejeevesuji.* M#iro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ²⁸ Jaaruubo siino ubuheetenebuunati am#ihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro #co jeevesurumaaca uujoho #co jeevesujit#i, nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro #co neehi: Jaafa#iino fucu mifoo#i catava oj#ibaacaro mifoo#i, safo icano uco agaajaruubo uco tuuna-maaji, nooboro.†

* **14:27** Sahaamefaño janaanicivi jilli ficuumo; jifucu, onoonoco. † **14:30** Sahaamefaño ficuutimo: mifoo#i oj#ibaacaro, onoonoco.

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa ñima iguijevehachijji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaajitihii, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Iimaahi.
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijñibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaanima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi ñidaasuvuuboro ataaafirruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebi sihidi uco ñidaasuhi miguijevejbadi esicinihi. Jinooviro mifitafotomoro mihica cigatimo mubuhée, nooboro Jesu janaanivivi ufuuboro jiniñehallivi ajavuvuuboro Moocaanico dilluubo toono ñidaasuno iicaujineri ñidaasuno icatibi iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova ñidi sihidi jeevatihii. Jaanegui jino ñidaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ñijoho idiimogobadi icano, nooboro.

³⁷ Jaadi ijñibogominaajaa asaambo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano ñihiba oovo ticovovi aivo buheetihii?

³⁸ Moocaanima mihiimaamoro mubuhée Satanas amñihaico inisunofañ jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amñihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofañ amñihai allio ifi ñiinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaambo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaallño iicacumaño. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo. ⁴¹ Jaadi siino asaaboro diitoco nuubo: Ivi jisumi mñicigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuubo imitiminaa usefaño aacacafetejino. ⁴² Jaaneguiha magañiivomoro masñigucu, mee oono uco aacivaabo fiiticuuihi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaabaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimisiici icamo iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saaumo miyaminaa nisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. ⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jñibuguuihi diito igajaqui: Oono uujoho diibo iicaaboco inñiciboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, jñibogominaafi? nooboro Jesuco inñicuihi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayiciumo isatyequi.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuuihi. ⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amñihai taticovodi masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? ⁴⁹ Miñiro fafucuvaaciviro amñihaifenevi Moocaani ijafaño ichicahi jñibogooboro. Jaaruboco du magaayicihicatihii. Jaarunofañ jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño onono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro ijñibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaacinihi.

Sicafefi Agaambo.

† 14:36 Griego ijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

51 Jaanaaca saafi sicafeffi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuriro minicinibo. Jaaboco gaayiciurumo. 52 Jaarunaaca igaachehuco ejeevesuhiniuboro sicaibo gaabo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

53 Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojübo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi. 54 Jaanaaca Pedro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo sacerdotemi miya aivojübo goohasifeeneri casivuuhi sacerdote toomominaama cijigaiti efeemeubo.

55 Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañoooco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi. 56 Fiivaamo sicamañoooco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi. 57 Jaanaaca saatoho agañiivuumoro diibohallivi sicamañoooco bañiuihi: 58 Miihai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifimi usetio eetavotajaco acallajaniboro mifucuci, safcucu idinotiro boojati boobaniji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

59 Jaarunofaño diito jübogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

60 Jaanegui isacerdotemi aivojübo famoofeeneti agañiivuumoro Jesuco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iiti dhallivi ijübocasimo? nooboro.

61 Jaarunofa Jesu iimusutiübo. Jilli lliivi moonicinihicauhi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojübo dilluuihi: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

62 Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jühi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuumo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniiboco, bu ufucu niqueje aimuu-faifeenedi asaaboco icano, nooboro.

63 Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojübo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collihüica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyiicicuijirahi? 64 Mee, amiihairyo muguubucuuihi Moocaaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli amiihaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guijevejiübo, noomoro fañusuuihi.

65 Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijürebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganiihicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jübogominaafi idiicahachijji gaajaci: ¿Naa müjoho ico ganiihi? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauhi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

66 Jaanaa Pedro guiino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojübo jeecevominaago agaseugoro 67 cijigaijiniri efeemeebe iicauboco aatyimeugoro diiboco guenene ihüfinicihicaugoro nuugo: ijoho bu tolliro Jesu Nazareooboma idigüehicaabo, noogoro.

68 Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatihii, bu ¿jine-jetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehiniübo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuhi. 69 Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeciugoro tomañeri iicaumoco neehicauhi: Jaani diitoobo, noogoro.

70 Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunatiro bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ijoho diitotiobo Galileaobo idiicamaño, noomoro.⁵

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi jibacasiiboro ihiimaubo Moocaani momofañodi ooviciboro: Gaajatihi ujoho diiboco diiboti toono mihiimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifooci ojubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojitiibaacaro siino mifooci, safo idino uco tuunamaaiji unuunoco esafutuuboro taacuubo tsumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaivuuhi paryi fagominaama iimaacasiqúi. Jaamoro Jesuco sisciniiboco asatyumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa ijoho judiomi Aivojibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jihí, ijoho toono onoobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallivi iimitinono jibeguehicauhi. ⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluui: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi jibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutineri Pilato sihidiro eetyehicauhi.

Jesuco Guijefefaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jibaimosumi civojaminaati saafico miyaminaa idilluboco sinaayuhicauhi. ⁷ Jaanaa Barraba onoobo civojafa icauhi sano ihaivojitohalliti saatohoma omoonicasihigo miyaminaaco agaicaaunohalliti icivojanubo. ⁸ Jaanaa imiyaminaa asaamoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jibaimosumi omoonihicaubadi imooniqúi. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco amihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquivomoro aciunoco Pilato agaa-jauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajiniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqúi, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluui: ¿Jana milli judiomi Aivojibo amihai meneehicaaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaaniviro coovadiivuui: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

16 Jaasumiro diiboco ihamocasimīnaa satyuuhi aivojībo iijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryi ihamocasimīnaaco iigaiyīciūmoro gachico-hai decanoo tifaibadi itifai iicachehuco jīhacuumo. 17 Jaamoro ijanuutunoma iicanoco aafeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. 18 Jaamoro ticovaumo sahangomoro: ¡Imino diica judiomī Aivojībo! 19 noomoro diiboco imeiri iinigaīti gafucuhicaumo jīrebamaaimoro iguiino ememūivomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. 20 Jaamoro jillī diiboco edejecuhicaunobunati diiboco iīhacuuchehuco ujujuyaacuomoro jari imiya gaachehuco iīhacuomoro diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

21 Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamīsi caani buhigoti isiti asaabo tomañodi fatyuboco ocoovaumoro Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

22 Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaiīpaajebai eneejiruno. 23 Jahigo diiboco isuurumo facicīfaihuma vinoco ificuumoro. Jaarunoco Jesu adutiūhi. 24 Jaadi diiboco etetecucuudi ihamocasimīnaa diibo gaachehunoco sanomīro iticovoocivī ifocasiūhi suerteque abañamaaiumoro: ¿Naa cajaanī cochehuco satyejī? noomoro.

25 Jaasu baagotirehiica nihība icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi. 26 Jaamoro toonohallīti diiboco omoonūnoco iguijeve imohovi inigaiīhallīti acaatinūmoro ficuumo: JAANĪ JUDIOMĪ AIVOJĪBO, onoonoco. 27 Jaabo uufocovī bu tollīro mīimīsīci nanivamīnaatisico tetecuumo saafico imiyanaagonovī, sifico inanīnaagonovī icano. 28 Jillī Caatinīhaamefañoo onocinīno nījequevauhi; iimitīfīmofeenedī ovocafutuubo, onocinīno.*

29 Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco iīhībamoro ihuseneque gavaracuumoro iībajirubadi icano inigainocoro garya, garya omoonīhicaumoro neehīcauhi: Ajaanīvahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojīcuvīro mīfucuci, safucu idīnotī boojati edeetavejīruubo. 30 Eneecata iīro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

31-32 Jaabadīro bu sacerdotemī aivojīto, caatinīmīnaa icamo edejecumoo noocasihīcauhi: Sitaaco naha ataajasuhīcaabo, ¿cono bu jaabo jīsumi ifīicoro taajasunoova. Miyaano iījoho Cristo Israel Aivojībo idiīcahachīijī jīsu diguijeve imohoti niito, maatyīmemere īco mīmīyaaveguequi, noomoro. Jaabadīro bu diiboma etetecucinīmīsī diiboco gubūubusuhīcauhi.

33 Jaanaa gadīcība paryi jīinīje cīvono iījūhi. Jaano jari sano iījīcuuvī imohonohallīti nihība icaabovī sesevevūhi. 34 Jaasumi toonoti nihība icauberi Jesu hebreo iījīri gāihīvuūhi: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaanī, Moocaanī, ¿collīhi uco deevesuhi? eneejiruno.

35 Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

36 Jaanegūi diitoti saafi iīnafatyuboro icījeuhi faasīhi iicanoco iimitīno aivofaihuña ichīmīyaacuuboro imei nījequevī ifīcuuboro Jesu iījīfañoo cateejeruūhi. Ene, jaafa Elīa saahi diiboco iniītusuvaabo mahatyīmequi, nooboro.

37 Jaarunaa Jesu sefanotyīgaba agāihīvuuboro chuūmucuūhi. 38 Jaasumīro Moocaanī iīja temploja ofoboocīnīu chehu gaachehujetuno feemene iicano gallīvuūhi sanoodīnoocīro nījequetī sano baavī. 39 Jaanaa

* 15:28 Sahaamefañoo toversiculoco ficuūtimo.

ihamocasimínaa aivojübo Jesu imega julleeciniúnaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Miyanotiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadíro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinichicauhi. Jaamofeneri icaumo Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igairoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeeçivomoro diibo dojicuti efeehicaumo. Jaabadíro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Içüuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuúnaa imibaivofucusumi judiomi jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tollíro eteemehicaubo asaauboro iguitübo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifiico dillutuuhi. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasimínaa aivojüboco coovauhi idilluqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivojübo ijübuguunegui jari Joseque Jesu ifiico Pilato acisuuhi. ⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifiico iníitusuuboro tochehuri mibociuhi. Jaaboro guisiigajifaño seedicinihojifaño icüuboro iguhugaco guisiibatyi gabari fabaacuuhi. ⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onoogo, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi icüunoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifiico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevedi tohojivi ifutuumo nihiba inuucuberi. ³ ¿Mijjoho mihaima iguisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafehi sesechehu caamovochehufa jücinübo imiyanaagueneri giciniüboco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amühai Jesu Nazareoobo etetecucafetehiniüboco miguinehi. Buheeteuubo chahacuubo jineeri. Eneecu, memeci jino diiboco ifichinimañooco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ijübugomínaa, Pedro iicamoco mijübogoto amühai imegavi Galileavi fuucuubo tahi diiboco matyimeji amühaico unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi iigutumoro tohojiti gaaumo jiterere. Jaamoro ajashuno mühaiñoobaco jübuguutimo sihidi iiguumaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.**

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Jaanaa fucuro mühai jaguisifucu iicauno sesevedi ubuheeteubo ticoniuihi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti mümisiici idimoco ijimico agavaracuugovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco jübugutuuihi.

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficuutimo. Jimañoviro ifotono.

¹¹ Jaano Jesu ubuheeuono diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucururomo miyaavuguutih.

Jesu Jafeveuhi Ijibogominaati Miimisiivi.
(Lc 24.13-35)

¹² Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi. ¹³ Jaanegui uhuumisiro saatho ijibogominaaco jibugutumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

Jesu Ijibogominaaco Minisui.
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebiihalliti buheete-
cuuboco aatyimeumo ijibuguunoco imiyaavuguutinohalliti iibaubo. ¹⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Faajiinijeriro mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijibogo. ¹⁶ Jaanoco imiyaavogooboro initsiquimaaibo taajaji. Jaanoti imiyaavogotibo taajajitih. ¹⁷ Jaamoro uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi ijimico gavaracujimo, bojijeri iimaajimo, ¹⁸ ihusenefa jiinimomico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitih. Jaabadiro igu-
ihvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefano Feehi.
(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

¹⁹ Aivojibo Jesu jilli ijibogominaama ihimaahicauno nijequeti gañiivuubo niquejefano. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufuumoro taajasubogoco faajiinijeri jibogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojibo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicaui niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoonihicaunofeenedi.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatinujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti ijibugumoco amusuuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi idi agaijibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jibeguehicanoco.

Moocaani Toominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdoti Zacaria onoo, Abia onoojoagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onogo Aaron iyaachimihai cuuminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajibauboro unuubadi. Jaamaño mihañooba diitsisico milli neehicautihi. ⁷ Jaarumisi iseemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi iicacumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamoto Moocaanico ejeecivefifucu iicauno. ⁹ Moocaani jeevivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofooboro Aivojibo Moocaani imefeenevi aimoguijico ijigasiqui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihimaamo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toominaafi Zacariavi jafeveuhi fañojavai aimoguijinoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toominaafi nuuhi: Zacaria, diiguete-dino, Moocaani guubucuhi diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseeque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivo-faihunoco adujitibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seeji jeebifaño icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuuminaaco sihidi umisujiiho dojicuviro Ihaivojibo Moocaanijaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojibo Jesu asajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico iseemema sajeebhi ificucui, bu tolliro icajisufimoco: Jii, onoonoco igajasuqui. Jilli imibachujiiho miyaminaaco Mohaivojiboco igayiciqui, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluuhi: ¿Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajibanoco omoonifiibo. Jaabo uco galluuhi ico jibeguequi jino imino jibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotiibo idiicamaño dihimaa ico buuji. Jaaneri iimaatiibo diicaji guenene toosee ifiivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toofafañoti diibo goovano iinutineguiiha. ²² Jaaruubo

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoo.

tahigoti ihiinuudi iimaacuutiibo. Jaanoti gaajaciumo tojafaño Zacaria gaijaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi iicano ihuseriro j#beguehicaubo ihiimaacuutimaño.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejecivuujifucu afatyunobuunati fuucuubo iijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi iijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutihi Aivoj#bo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi J#beguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaaunobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluuhi itoomominaafi Gabrielque Galilea jiinije cumi Nazare onoocuumivi, ²⁷ gaifiquehi agaajatigo bagocaja Maria onoogoco imecitequi. Jaago Jose onoo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivoj#bo Moocaani ima icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecuhi. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivoj#boti iheedebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico taj#baji. Jaano ufucuro finijitih, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Maria dilluuhi: ¿Milli jaano icajirahi uujehehica duhu tajevatih? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacujii aimuufabadi. Jaamaño itti seemene ifiivosee ijeevadi Moocanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuuro. Jaagoco achiba enehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba idino icacuui oovago.

³⁷ Moocanidi chahano jineje itihino, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivoj#bo Moocaani jijovogo. Uco onobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuui.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago.

⁴⁰ Jaago Maria Zacaria iijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuui. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubuusumiro ijeeb#faño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuui. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomihallinoocivi tolliro disemeneque imino moonibo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahaivoj#bo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubuusumiro taseemene iimooboro tajebe#faño maryibahi. ⁴⁵ Imicani #joho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivoj#bo enehinibadi #ma icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajebe#ma Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyaaajsuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho #daasugo

ijjovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro paryiicino miyaminaa fahiijivaro iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiibo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijimoco fahiijivaro idaasugoobo. ⁵¹ Sihidi jeevanoco mooniibo. Guinoniibo ifiicoro: Mityahi, noomoro iicamoco. ⁵² Imityaafiurumoco guinoví niitusuubo. Jaaboro ijeebino siicuno iicamoco sihidi ejeevamoti ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inihibamivamoco sicaihusejema galluubo. ⁵⁴ Ijeecivominaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeevetiibo diitoco iidaasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahiijivareji unuucuubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria guenene icauhi Elizabema minihibaci, sanihiba icano. Jaanobuunati jari uumiugoo iijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevaujino. Jaago gaifico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifiitino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momoniujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collihica? Diyototi chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguiihahica ihuseneri caani omomoniinoco igaajaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatinuui: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeui. ⁶⁴ Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveui. Jaaneri ihiimaauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryi icojineri iicaumo sihidi jabafituuhi. Jaanoco paryi Judea jiniije gajineri jibocasiumo. ⁶⁶ Jaanoco paryi uguubuumo esamaahicauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Mili fine jusijisee? noomoro Aivojibo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omoonineri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficiniibo iimaauhi Moocaani diibo jeebifaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imociniibo israelmi Aivojibo Moocaani. Miihai diibo cuumiminaa mihicamojaa asaaboro miihaico taajasuubo. ⁶⁹ Miihaico aciibo sihidi jeevaabo Motaajasuminaafico ijeecivominaafi David iyaachimihafañoti. ⁷⁰ Tolli nuubo iimimo ihiimaaminaafeenedi siicijetiro. ⁷¹ Miihaico mominaafañoti, ataajasujinoco, bu paryi miihaico ijiheguemeti icano, ⁷² tollirovaha bu moheedetemihaihiico: iidaasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Miihaico mominaati ataajasujinoco, diiboco mejeecivequi miihicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofiino diibedi icaqui jiijehallivi mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanoti ijoho, tasemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojibo imega ijihhaico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igaajaqui mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi

iiɗaasugooboro miɗhaico acihi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucuu niija iicafucuu nihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹ Jaabo seseeqe siwaji ciwohigo iicamedi, guijewe ciwoguino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco siɗgueji sajeebii iicano jiihairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebii sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sicaihigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifico jafenuboo.

2

Jesu Fiivuuhi. (Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivojiiɓo Augusto onooɓo tajiɓbauhi paryi jiniije miyaminaaco iheveequi. ² Jilli ohoovonoco ticoniumo, iticoni Cirenio onooɓo Siria aivojiiɓoti icaunaaca. ³ Jaanegui famooro fuuhi iicumijajaago tahi imomonoco icaatiniqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiniijeti Nazare cuumiri icaumañoti Judea jiniijevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuuhiɗo, Jose diibo iyaachimiɗai cuumioobo icaumaño. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaquii aivucuuhi. ⁷ Jaago iticoniseeqe seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro faiji iibañeri ejeebunohallivi tooseeqe siucaruuhi miyaminaa icigafija diitisivi ifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiitjiiisuno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico ootomomo. ⁹ Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojiiɓo Moocaani imi diitohallidi aricuno achicuihi. Jaaneri sihidi iguumo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguiddino, amiihaidi imibogoco siwahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachijji fiivoobo amiihaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojiiɓo Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneeqe gaachehubaryuneri minicinisee faiji iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeqe, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saathoo Moocaani toomominaa niqeejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocaanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ Imicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiniijehallivi gaifiimi diibo onooɓadi imino iicamo sajeebii iicajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niqeejefaño ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masigo Belenjaago jino iicanoco memeeceequi Aivojiiɓo itoomominaafeenedi miɗhaico ijiiɓogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atyimeteuhi Jose, Maria, bu seemene faijiihuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jiiɓuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti ijiiɓuguunoco. ¹⁸ Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco liivi Maria ijeebiiifañodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuuhi. Moocaanico agaiimoro, imehicauhi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco ijiiɓuguubadi icauneguuiha.

Jesuco Templojafaño Ifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoniiumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiiba onoobadi ifico iimibachufucuva iifiniudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojibo Moocaanidiro ificuuqi. ²³ Jilli mooniumisi Moocaani tajiiba jilli noonoro acaatinicinineguiiha: Paryi gaifimi iticoni ifivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneeneguiiha. ²⁴ Jaaneguiiha fuumisi Moocaani tajiiba onoobadi, iicanoco jeeçivo asimico ficuumisi: Namuduucumisi iicahachijji, nimihumisi iicahachijji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeeciivoobo teemehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauhi. Jaabo diiboco jibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiiba onoobadi imooniqi. ²⁸ Jaaseeque Simeon ihiibiciuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojibo, ivi sajeebi jaafa chuumucuui. Daatyimesucuui uujoho dijeecivominaafico unuunoco: ³⁰ tahaalliri imino atyimecuui taajaa suminaafico ³¹ paryicino miyaminaa imefeenevi ificuuoboco. ³² Diibo seseehachici. Jaabo israelmi iicatirumoco achicijibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafitehicaui. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisi imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jisee seemene icahi diibofeenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aafomo finiji. Jaanoti saatoho taajaji. Jaabo jibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho jiihegvejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeebinofaño esamaano. Jaanotiji idi paryi toono aamigari dijeebico miqiticibadi jeevajo, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onooço; Famuel onoobo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci idinoro aijima icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi oçenta y cuatro dino ficabava icacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigo cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeeçivehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahi iicaumojaagovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi jibuguuço paryi famooro Jerusale miyaminaa ataajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojibo Moocaani tajiiba onoobadi omoonihicaunoco iimiyuuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea jiiinjevi iicumini Nazare cuumijaago.

⁴⁰ Jaanaa toosee ujusee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moonihicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicauhi Pascua jibaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahijivaro tojibaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa

tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhi seejimisi gaajaciutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuuumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutineguiiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguiniutumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safuco icano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajiiba gaajaminaafeeneri giciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubuniciboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihidiro jabafiitehicauhi, sihidi diibo agaajaneguiiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Beshha, ¿collihi misico jilli moonihi? Dücaani, uujoho icano gaihuinimisiro ico miguiinehicaui.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaaajatihi Guihirubi iijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicaui. Jaarunoco seeji lliivi ijeebifaño ficuhicaui. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicaui ifiiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gajihicaui.

3

Jua Nitiminaafi Jübeguehi Sicaihgoti. (Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onobo fahuseeci satihai icano ficabava aivojiboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiboti icauhi. Jaanoti Herode onobo* Galilea aivojiboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojiinije aivojiboti icauhi. Jaanoti Lisania onobo Abilinia jiinije aivojiboti icauhi.

² Jaanoti Anas onobo, Caifas onobo icamisi sacerdotemi aivojitisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijübogoco acuihi sicaihgovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoojiinidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro amihai eedehefifico mejeevesucu amihai imitico ibususqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatinuono:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojübo jühaico; ticovoyi meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jühaiño ciryu ciryu iicajije ticuvusucafeteji. Iimitijije imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiinjeminaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifico initsuqui asaamoco neehicaui: ¿Amihai jiinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Müjoho amühaico jübeguehi iñihicuno ifiitivonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amihaiti, amihai eedehefifico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Mühai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amühaico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onoovalo quiticafeteji cüjigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo cüjigaifaño ijigasucafeteji, nooboro.

* **3:1** Herode Imityaabo onobo Jesu ifiviuusumi iicaubo chuumucuuhi. Jaaneguiiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onobo icauhi.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluui: ¿Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuuhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initsuquimaaiwaumo. Jaamo Juaco dilluui: Jibogominaafi, ¿milli jana mihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluui: ¿Jaanaa mihai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumitiicidino. Jilli amihai ducicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaahicauhi sicujebeije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amihaiico nifaihuri nitihi. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gajjari, cijigairi icano initiijiibo. Diibo tajanaanici sihid i mityahi diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño conovaha bu diibo tihaijaaje duujeque sinaayujirunova.

¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuui trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagañooco ficujiibo iijafaño. Jaanoti iimeehunoco ifinjitino cijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiniboro Jua miyaminaaco jibeguehicauhi iimino jibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojibo Herode onooboco jibaubo Herodia onogo inahabo Felipe taabaco udumitiicunohalliti, tolliro sihid iiminootino omoonihicaunohalliti icano. ²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua inithicausumi, tolliro bu Jesu nititsuquimaaiuhi. Jaabo itehifañoti ihiinuuboro Moocaanima ihiimaanaaca niqueje faayacafutuui. ²² Jaanofenedi Moocaani Gaija foovono niituuhi diibohallivi nimihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Hijo Agaijibo Taseemene, firi sihid i imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetemihaiti Jibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi iducicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onooobo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose. ²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu

Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficinibo Jordan onoohifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihgovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiboco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachijiji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitihhi, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco ifusuubo goovanogayi paryi jiniije miyaminaa cuuminoco. ⁶ Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajibahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. ⁷ Jaanegui taaguiino ememuivooboro uco idiimooboro edeecivohachijiji paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhgovi diica Satanas, Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojibo Moocaanico diimo. Jaaboro saafiicoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusalem cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijiji juugati daacoto baavi, ¹⁰ miiro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoominaaco tajibaji ico iteemequi. ¹¹ Ico ihusenehallivi ganiyicijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatibo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivojibo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhgovi minifutuubo gueenenehachuta.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojinijeminaa jibocasihcauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jibogooboro feehcauhi. Jaaboco famooro imehcauhi.

*Jesu Nazarevi Icahi.**(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuuhigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleveubo Caatinahaameque ihiimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque aciumo. Jaahaameque faayiciubo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸ Aivojibo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino jibogoco idaaufimoco aciQUI. Uco galluubo ijeebino idaaufimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajasubogoco jibeguequi, aatyimetimo aallinoco faayiqui, idaauno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹ Aivojibo imino omoonijisumico jibeguequi, ononoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aaciuboro casivuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco ifinichicauhi.

²¹ Jaadi ticoniubo onoo: Jifucu icacuuno amihai imefeenevi Caatinahaamefafaño jilli onoono, nooboro.

²² Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafitu- uhi ovosino iimaaco diitoco enehecuaneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amihai uco meneeji onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi iro difiico buheesu, noomoro. Jaamoro uco meneeji: Capernauvi omoonunoco muguubuubadi jino dimiya jinijevi mooni, meneeji, ²⁴ nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Miyanotiro amihaiico neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi iijinijevi imino agaayicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibajito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoo iicausumi aiguumino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojinijevi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo Israel cuumi fibajitojaa Moocaani Eliaco galluutihi, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fitino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jinijevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautihi idiuboro Naaman onoo Siria jinijeoobo buheesucafutu- uhi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiratuuhi. ²⁹ Jaamo agaaniivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi ganiuhi. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco iganiqui togajihallivi tuucuumi iicaugajifaño. ³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyu- uboro fuucuuhi.

*Saafi Iimitino ijima Icaubo.**(Mr 1.21-28)*

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernauvi Galilea jinije cuumivi. Jahi jibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojibo iijibadi icaneri jibeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima iicaubo. Jaabo gaihivuuhi: ³⁴ Mihaiico suufeni. ¿Collihi mihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareo- obo? ¿Jaabo saahi mihaiico finisiqui? Ico uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu ibauhi: ¡Llivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi gañi#uhi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli mooniti#bo diiboti iinuuhi.

³⁶ Jaaneri famooro iigutuumoro fahigova noocasihicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivoj#bo iijiri taj#bahi ijimico. Jaaneri diito iinehica#i, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi j#bocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihinuudi fuubo Simon Pedro iijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiha Jesuma iimaauomo diigohallivi. ³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idij#vuuboro iguihu-vaco i#baubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuhi. Jaasumiro agafi#vuugoro diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Jaanaa mihij#cuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihinomoro gaibacinimoro neehicauhi: ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ih#bauboro iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaajahicauneguiha.

Jesu Galileavi J#beguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa meseseveecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiinuomo diibovi ifutuuhi. Jaamoro diiboco gaijiurumo footi#bo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijequ aciji Moocaani aivoji j#bogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño j#bogooboro.

5

Sihidi Ejeevano Fiici.

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuaijiniri. Jaanaa miyaminaa si-hidi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicauhi Moocaani j#bogoco uguubunoco iimugumaño. ² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meene-gaacico j#nigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiiciminaa ih-iinuomoro isinicuhunoco niti#hicauhi. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuuhi Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro taj#baubo tehesijisuno imeenegaco ijiniti iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasi#vuudi ticoniubo ij#buguubo tahigoti. ⁴ Jaabo ihimaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañi. Jaabo taavaco di#cihi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: J#bogominaafi, m#hai fucuhachuta dudicamaaimoro mihicuurumo ajashuno mihicitihi. Jaarunaa ijoho eneenegui gañiji tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañi#mo. Jaabo sihidi taavaco baasuhi. Jaaneri isinicuuu gallicamaaihu.

⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco cooavomo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaumoro fagaacicoro gahafusuuhi taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiino memi#vuuhi. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, uuti buhi difoo, ujoho

imitiminaafi, nooboro ⁹ sihidi taavaco iicuneri sihidi ajabafivutuumaño. Bu tolliro famooro igutuui. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuui Jacoobo onoo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatisi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa fiiciminaafti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuuuubo, jiinijejaagoviro dijiicimiboro diiboco nuuhi: Aivojibo, idiimogohachiiji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududiciuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu tajibauhi mihaiñoobaco jibogoti iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotajaa difico dihfusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoo Moocaanico deecivoto Moise atajibaunobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaaajiqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti ijiibocasiuno janaaniciiviro feehicauhi. Jaabojaa sihidi miyaminaa igavehicauhi diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocaanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Idiño Isifañuboco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi. Jaanaa diibo fitino giciniumo saatoho fariseomoto, caatiniminaa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuumijeti asaacinumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofenedi. ¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaifiimi idiño isifañuboco cigaiijeri ihuimoro fañojavu ijiuhacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijicafetequi imoonicuuruhi sihidi miyaminaama eteteciniunegui caamo ufuumoro inibahucuo afaayicumoro iguihuvauboco icigaiijema caamoti niituumo miyaminaa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo.

²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuui, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿Mijoho jaani jilli onoooboro Moocaanico ihimaari imitino omoonibo? ¿Mijoho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collih amihai tolli mehesamaahi? ²³ Fameediro itihirunoco dihimiti imibachucafutucuui neehi, tolliro bu gañivoobo, diigo onoono. ²⁴ Jaaneguiiha amihai gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idiño isifañuboco: Ico neehi, gañivo. Jaaboro dicigaiijeque diicibo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idiño isifañuboco gañivuui diito imefeenevi. Jaaboro icigaiijeque toonohallivi isucinihicaunoco iicuboro fuucuubo iijajaago Moocaanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocaanico

imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutumoro nuumo: Jaachiji mahatyimehi aivo ajabafiiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onobojaago, ajaadusuhicaumañeri giciniiba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi iijafaño guirajjibaimoco. Jaanaa sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui giciniiciniuhi diitoma, bu sihidi saatoho miyaminaa icano. ³⁰ Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu jibogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihi amihai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoyicifihi taabuminaafico. ³² Jaabadiro uujho imino icahi onoomoco cuhuvaqui saahinitihi. Iimifitimegui saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluuhi: ¿Collihi jana Jua jibogominaa, fariseomi jibogominaa icamo machutimo aagamoro sihidi Moocaanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu oovicuboro iimusuuhi: Taabava jibaimovi oovicahi. ¿Nacu amihai taabava jibaimojaa mucuuhvamoco machusutimo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi tajibogominaama icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehuica diitediti uco udumitijino. Jaadi jari hdaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani jibogoco ijibeguequi jilli ohoovicuboro nuubo: Mihaiñooba aivo bochehu gaachehuti quiticitatihi eedechehuco imaahuniqiu. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufanoti imijitirahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimí meehe eetavota eedejutafaño mificutatihi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyeyirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañcafeteyirahi.

³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanoociro imino ficucafetefihi.* ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatihi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

Jibogominaa Ichi Arrozbadí Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedi i gooboro feehicauhi. Jaanaa ijibogominaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagañooco ihuseneri iquichecimoro ifagañooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomiototo diitoco dilluuhi: ¿Collihi amihai mududicamaaihi jaguisifucusumi momoonitatino? noomoro.

* **5:38** Jilli Jesu nuuhi eedeeljibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetaveji. † **5:39** Jilli nuubo eedehefifico mihimogomoro bohono ifico mihimeguitinoco.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amiihai magaaatíhiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omoonuonoco? ⁴ Miiro Moocaani iijafaño ufuuboro jecivo maahunoco iiciuboro machuubo, jaaboro bu tolliro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico jeecivucuuno maahunoco idimoro sacerdotemi machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tolliro nuubo: Jaguisifucuco mityano mehesicinihi. Miyaano tolliru. Jaaruno janaanici uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ijibogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaago-huse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatiniminaa, fariseomi icamo ifinicihicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesujiibo? noomoro siibadi iicanohalliti diibohallivi ihiimaaqi.

⁸ Jaamo tolli eesamaaiunoco agaajaciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañiivoobo joono diitofeenevi dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agañiivuuboro feenevi julleeveuhi. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Ene amiihaico dilluji: ¿Jinejeque Moise tajiibauhi jaguisifucusumi momoni qui iiminoco, nacu imitinoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeciuboro nuubo ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicar, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruuneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saatoho sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoni jirahi? noomoro Jesuditi.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabajago Moocaanima ihiimaaqi. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocaanima ihiimaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ijibogominaaco. Jaamoti icubo fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoo Simon nahabo, Jacobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacobo Alfeo onoo achi, bu Simon onoo cananistamoo, ¹⁶ Jacobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoo Jesuco aaciujiibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijibogominaama fitafutuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jinijeo miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu iijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaumo. ¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijii bogominaaco nuuhi: Imicani amiihai Moocanico mihimogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amiihai Moocaani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amiihai jisumi Moocanico magaanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amiihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejejebacasiji.

²² Imicani amiihai mihicahi miyaminaa amiihaico ijiihevesumi, buhi amiihaico agañsumi, amiihaiditi imitino ihiiimaasumi, amiihai momoco iimitinobadi ijiihevesumi uujohe Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amiihai jaadama niquejefaño mihicajineguiiha. Tolliro tuucuumijeo eedeetemihai Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amiihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amiihai imino imo imo jisumiro mihicacuimo.

²⁵ Idaasucani amiihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idaasucani amiihai jisumi mejejebacasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amiihaiji, amiihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jii bogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amiihai uco muguubunicimoco neehi: Amiihai minaaco magaiji. Imino momooni amiihaico ijiiheguemeque. ²⁸ Imino monoo amiihaico imitino onoomoco. Moocaanima mihiiamaa amiihaico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatohe amiihaico, amiihai ime saanaago imeti agabavacuhachiiji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatohe amiihai caamoojaco udumitiihachiiji, bu tolliro amiihai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cajaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco icicuunoco dihiimaasucuuino. ³¹ Amiihaico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amiihaico agaijmocoro bu magaijihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifiitimo bu tolliro moonifihi icano.

³³ Jaanoti bu amiihaico imino omoonimocoro, imino momoonihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifiitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahaci hachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifiitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro.

³⁵ Jaanoti amiihai, amiihai minaaco magaiji, sinehejeque ditoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachiiji guiraajino amiihaico niquejefaño ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino moonibo famoocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo icahicarumoco, iimitimeheje iicarumoco icano.

³⁶ Jaanegui amiihai sitaaco mihidaasugo amiihai tahe Moocaani iicabadi.

Amiihai Sitaaditi Imitino Mehesisinimoro Mihimaadino.

(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehesisinimoro mihiiimaadino, jaachiiji Moocaani amiihaico tolliro neejitih. Sitaaco iimitico meneedino, jaachiiji Moocaani amiihai imitico neejitih. Sifiima miihiihacasinoco imino mihimibachucasi amiihai imitico Moocaani ibusuqui. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiiha

amiihaico bu Moocaani tolli aciji; illeegucufaño imino ooviciboro, imino gatyuuci cuhufono cabiciboro tetecuuboro. Jaanoti amiihai sitaaco mo-hoovobadiro Moocaani amiihaico eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli oovicuui: ¿Nacu ihaallima achahaaboco bu sifi ihaallima achahaabo siiguejirahi? ¿Nacu famisiciro ifapaajefaño aquetetejitirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cajaanoty miyaminaa ijibogominaafi janaanici jeevatatihi. Jari ijibogonoco iimivu-cuudi ijibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aallifaño iicano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaallifaño cutuucidino iicanoco daatyimetehi? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tañahabo, ene ico dihaallifaño iicano beevagayico iciqui, neejirahi dihaallifaño cutuucidino iicanoco daatyimetibo? Tajeebii imihi, nooboro sitaaco abañiifibo, iticoni dihaallifaño iicatuucico diici. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aallifaño iicano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusu-ubo gañiji.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añaahebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihusebe iiminocoro neefihi miyaano ijeebifaño iicamaño. Jaabadiro iimitibo imitino iimaanicihi, ijeebifaño iimitino iicamaño. Jaamaño iijiri ihiimaano ijeebifaño agahaficininoti saahi.

Iija Tano Eetavovi Oovicino.

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collihi amiihai uco: Aivojibo, Aivojibo, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehicatihi? ⁴⁷ Amiihaico neeji: ¿Jineebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajibanoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi ijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanoooco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati teehi amachitu-uno inifaihu sefano toojaco icihinirahi. Jaaruno toojaco maryibasuu-tihi, guisibanohallivi cuhufono tano inicuciniumaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubu-curuubo uujoho atajibarunoco omoonitibo jilli jeevahi; ticovono ijaco jiiñigaibaahohallivi cahajino ificuubobadi jeevahi. Jaaja teehi amachitu-neri inifaihu toojaco sefano icihinineri tooja acutuuihi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuui ifinija.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojibo Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivojibo romanomiobo. Jaabo icojiminaafico sihidhi agaijubo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuihi. ³ Jaabo ihaivojibo Jesuti ihiimaunoco uguubuuboro judiomifeenetii iquillahutoco galluubo Jesuco ijibeguetequi asaaboro diibo jeevivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojiboco daamusu, aivo imihusebe ⁵ muucuumico aivo gaijibo. Jaaboro miihaidi sinagogajaco eetavusuhiniibo, noomoro.

⁶ Jaanogui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivojibo saa-toho inahaboniminaaco galluuihi Jesuco ineetequi: Iijoho Aivojibo, jaafa

icacuuno sihidi jeevahi jaabo iijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico icitoobo foonova. Jaaneguiha saatiboro tahigotiro dinoo. Jaaneri tacojiminaafi buheej. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito tajiibaguino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivojiboti icahi. Jaamoti saato-hoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saato-hoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tacojiminaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavonicibo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaamoco emeeciuboro nuubo: Miyanotiro aivo Israel cuumiminaa icarumofaño atyimetihii jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojibo agalluumo iijajaa dojicuviro uhuumiumo atyimeuhi icojiminaafi ubuheetecunoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onocuumijaago. Jaaboma feehi-caumo ijibogominaa, sihidi miyaminaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumiti ifiitivuubo atyimeuhi chuumuhuco icitequi asatymococo fibaijigo seemene idiboro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi. ¹³ Jaagoco Jesu aatyimeuboro idasuguuhi. Jaaboro diigoco nuubo: ¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudicituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiiibum julleecamaaiuhi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafehi, ico neehi: ¡Gañiivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uchuumucuo agañiivuuboro casiivuuhi. Jaaboro iimaacu-ubo. Jaaboco Jesu siino sejeico aciui. ¹⁶ Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro Moocanico imehicaui: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi mihaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicaui: Moocaani saahi iicumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinjeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omooniunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jibugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo iicatihachijii sififico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuumoro nuuhi: Jua Nitiminaafi mihaico galluuihii ico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sififico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi ifutuunaaca Jesu buheesuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijibogo mahatyimeneque, muguubunoco icano. Mijibogo milli aatyimetimo atyimeneque, igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuihii, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti idasufiimoco taajasujibogoco jibeguehi. ²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiboro imiyaavogoo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amihai memeecejuhi sicaihigovi? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba ejebehininobadi iicatiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memeecejuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gaachehunofaño jiciniuboco?

Jilli icautino. Amiihairyo magaajahi iminoonofaño ijicinimo aivojito iijanofaño icanicini sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿jinejeque nacu memecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agalluujinoco Caatinihamefaño jilli onoobo:

Uujoho tajjibogominaafico, dihimegavi galluui, dihimega jiihaico iimibachuui.

²⁸ Amiihaico neehi: Paryicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejevatiibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayicimo miyaavuguui Moocaani tajjiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatininaa icamo Jua nitico agaayicimotimo tihisuui Moocaani iimuguuboro diitedi omoonujirunoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? ³² Jiihi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasiivomo abanamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotihii magaaseneque, noomo. Jaanegui iidaasujijeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotihii, noomo. ³³ Jaabadi iicano Jua Nitiminaafi saauhi machutiiboro aigafiibo, aivofaihuco adutiibo icano. Jaaboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amachuubo, aaduubo icano. Jaaboco amiihai uco meneehicahi machufifiibo, adufifiibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicano gaajacifafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomioboo Simon Iijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomioboo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaahe ufuuboro imachuqui casivuui. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomioboo iijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diriba imono facicisucinifaihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai covivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguri ifilluugoro totihaijeque ninicihicaugo. Jaadi ifacicifaihuco toonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomioboo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi iicaruva gaajajiruubo majoho diiboco coyomo miyaminaago ududicinoco miiro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomioboco nuuhi: Simon eneeau ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomioboo iimusuuhi: Dinoo, jibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aaciunoco debehicaui. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicano. ⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduuinoma iicaubo famisicoro ideudaco jeevesucuui. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaanii fine diitisi janaanici diiboco gaijiihi? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edebeuruubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: J̄hi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruuboco nifaihuti daacitihī tatyihaiico nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyihaiico ihaalli tofaihuri nitihī. Jaagoro imeebaiguiri filluugo. ⁴⁵ Uco nin̄icitihī. Jaanoti diigo agasenetiro suufenitihī tatyihaiico in̄in̄icigo. ⁴⁶ Uco deesutihī facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo d̄iriba facicinoco tatyihaiico jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuneguiiha uco sihidi agaijinofeedeni gaajacafotono. Jaanoti saafico ajashunoco uujoho ubuusubo ajashuno uco gaijihī, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuuhī, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo iḡiciniumañoti ticovauhi onocasumo: ¿M̄ijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuuhī imiyaavogomaño, sajeeb̄i fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicauhi j̄bogooboro acihicauhi Moocaani aivojī iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicaui diibo, diitoco iimitino ij̄imiti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onogo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino ij̄imi ihinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode cojiminaafi taaba Juana onogo, bu Susana onogo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehjema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeecivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi oovic̄iboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiñoco. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhī j̄ihaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaaumoro machuuhī. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhī guisihallivi. Jaano ihinuuruno chuumuuhī amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhī jar̄imihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihinurunoco ijar̄imi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhī iimino jiin̄ijevi. Jaano ifivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Am̄ihai nohujima mihicahachiiji mugubu, nooboro.

Jesu J̄ibuguuhī Milliti Tolli Ohoovicinoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco ij̄ibogominaa dilluuhī: ¿Milli eneejirunoco tolli dohovicihi? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am̄ihaico imino Moocaani aivojī agaa-jaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi oovic̄iboro uujoho neehicahi. Jaamo emeecirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovic̄ihī jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu J̄ibuguuhī Jilli Eneejirunoco Ohoovicinoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jiihaifaño ahaacotono onono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti icihimiyaavogomoro atajajiruneguiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacooovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jariiimihoonofeenevi aacutuuno onono guubucuurumo guenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeebiiicamaño nihibami imiguiharo, jiiinjeminanaa iimogono jaagoviro ijeebiiicamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti iimino jiiinjjevi aacutuuno onono imino jeebiiima iicamo imino uguubunicimoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Cijigai Mecuvi Ohoovicino.
(Mt 4.21-25)

¹⁶ ¿Miiijoho cijigai mecuco inifutusumoro siineri fabaacutatihii, cigaiijeguiino ficutatihii icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño ijicafotomo ihatyimequi. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono ifufvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani iijico gaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogotiboti dumitaciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saamoo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutihii sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco jiiibuguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu Llicaruhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu iijibogominaama jicafutuuhii muuaifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masiiigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano icuuihi. Jaaneri imeenegafa sihidi nifaihu gahafuuhi. Jaaneri imeenega niituurahi. ²⁴ Jaanegui Jesuco aaicusumoro nuumo: ¡Mojiiibogominaafi, Mojjiiibogominaafi, miniituuuuhi! noomoro.

Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhuba, tyuucai icanoco jibauhi. Jaasumiro illiivuunoro paryi sicutuuno. ²⁵ Jaanegui iijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amiihai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafituuhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Miiijoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco atajjibano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomiobo Jjimima Icaubo.
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi ifutuumo gadarenomi jiiinjjevi Galilea jiiinije cojivi. ²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saaubo tuucuumiobo, sicijetiro ififaño jiiimima iicaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutiiibo, jaahe icacuutiiibo ciihojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco

aatyimeuboro diiboguiino memuuvuubo gaibaciniuboro, sefano nuuhi: ¿Collihi tajaa saahi, ijoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocaanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajibahicauneguiiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicihicauhi. Jaaneguiiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jigaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaiçuboro ihiji diiboco gaasuhicauhi sihiguehejevi.

³⁰ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Mijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitino ijimi ijicafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluuhi; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijimico igañiqui iguiraaohojifaño diitoco gañitiibo iicaqui. ³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluuhi ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihinuunoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti imuaifaño aafuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toominaa aatyimeumoro iigutuunoro goovano fuomo ifaacuumifaño buhi iicameheje icamoco jibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli iicano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicauhigo ifutuumo ijimima iicauboco atyimeuhi ihijimima chahacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufaña jiciniibo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jibuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo ijinijeti ifeequi diibo tolli omooninoti sihidi iiguunoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihinuubo Jesuco dilluuhi diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajibauhi ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Diijajaa duhuumi. Jaaboro paryi dibogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jibogooboro fuuhi Jesu diiboco omooninoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududçicugo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuaivi ifutuuboco miyaminaa imo imo gaayicuihi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onoobo sinagogaja aivojibo. Jaabo Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo ijajajaa ifeequi. ⁴² Idigoro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idño icacuurugo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tijeheri. * Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaagoro igachehujinibaco dudçicugo. Jaasumiro diigoco itijoho llivuihi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho uco dudçichi? nooboro.

Jaarunoco famooro: Chahano, enehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati jimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluuhi: ¿Mijoho uco dudçichi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudçichi gaajacihitamiyari saatoho ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omooninoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuuvuugoro miyaminaa imefeenevi jibuguugo

* **8:43** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehejeri jaaduhicaarugo, onoonoco.

milliti udud#ciunoco, jaasumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuhi imiyaavogomaño. Sajeeb# fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivoj#bo iijati saafi asauboro Jairoco noovauhi: Daicigai guivecuuhi; j#bogominaafico dihiimaasucudino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheeji, nooboro.

⁵¹ Toojavi #futuudi m#hai#noobaco faño satyuut#bo id#imoro Pedro, Ja-coobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fa#oojavi saatoho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayiciuboro sefano nuuhi: Bagocaja, ga#iivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro ga#iivuuhi. Jaanegui Jesu taj#bauhi diigoco ihobajaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: M#hai#noobaco mahatyimeneque mij#beguedino, nooboro.

9

Jesu Galluui Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Id#imo Ij#bogominaaco. (Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici id#imo ij#bogominaaco igaiy#ciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji j#bogoco ij#beguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo que-seibaco, lleequbaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco miijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotofafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari toma#oti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti am#haico agaayicitima#oti mihiinomoro am#hai tihapaajeguiino j#nico diitojaa matatacu diitohallivi toono j#bogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ij#bogominaa fuuhi fahigovadi taajasuj#bogoco j#bogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivoj#bo Herode guubuui Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaaihicauhigo iinigai mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro. ⁸ Jaanoti saatoho neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: S#cijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, #m#joho jaani diibediti ij#bocasinoro uguubuubo? nooboro Herode atyimegehicauhi Jesuco.

Jesu Machusuhi Cinco Mild#moco. (Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco j#buguui imino moonimoro efehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciunoro diito dojicacuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji iijico j#beguehicaui, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihiiꞑcuudi Jesujaago saaumo fahuseeci motihaiti miimiꞑcidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachus, nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Mihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimiꞑci taavaabomisigayici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaifimiroo cinco mildimo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi. Jaanegui Jesu iijibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omooninero famooro casicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahuse imahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niquejejaagoco emeeciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro iijibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. ¹⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimo gahafusuuhi jiiibañoco fahuseeci motihaiti miibaici idinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Icanoco.

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Safoono Jesu Moocaanima iinoro ihiimaahicaudi iijibogominaaco dilluubo: ¿Nacu miihohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹ Jaanegui iimusuumo: Saatohe neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatohe: Elia neehicahi. Jaanoti saatohe: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheeteebe, neehicahi, noomoro.

²⁰ Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amihai, ¿miihohova uujoho iicanoco me- neehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Iijoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi miihaiñooobaco jibogotimo iicaqui, nuubo. ²² Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idaasuno icaji quil- lahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiiheveji. Jaamoro gacaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³ Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabajeveebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaacqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitibo. ²⁴ Jaanoti ifico agaijibo, ifico mitasuji. Jaanoti taaguinodi ifico imitasuubo ifico taajasuji. ²⁵ Miho saafi miyaminaafi paryi jiiñije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuuboro ifnisuruva, ¿nacu milli imijiruno? ²⁶ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajiibogojiti icano unucufveebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufveveji guhirubi aivojiri, itoomominaama aivojibobadi asaadi. ²⁷ Miyanotiro amihaiico neehi: Jino mihicamoti icamo saatohe Moocaani aivojico aatyimetinohachuta gujivetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagajijaago Moocaanima ihiimaacqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. ²⁹ Jaabo Jesu Moocaani- ima iimaanaaca ihime siibadi minifutuuhi igachehu sisese minifutuuhi

aricuno. ³⁰ Jaabovi jafeveumisi miimisiici gaifimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijeveujinoco. ³² Jaanaa Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masii minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; ïdi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esiciniïbo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihiiamaunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufafaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufafañoti unuunoco: Jaani tasemene agaijïbo. Diibo onoonoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito mïco jïibogotimo lliivi icaumo.

Jesu Buheesuhi Sicafefi Ijïma Icauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevedi Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jïibogominaafi, tasemeneque meemi, idïboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayicïboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, iijiri jivaasecuro iinusuhicahi ïdaasuno omoonïboro suufenihicatïbo. ⁴⁰ Dijïibogominaaco nuucuurahi buhi igañïqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotïbo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, çmihachuta fine amïhaico jaabicïboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jiiinijehallivi agañïuboro diiboco chuumusuboro. Jaarunaa Jesu ihijico ïbauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafituuhi Moocaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jïibeguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omoonïneri eetyeunaaca nuubo ijïibogominaaco: ⁴⁴ Jinoco imino muguubi. Jaamoro majabajeevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafefeti, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ijïibogominaa gaajahicautihi diitoco unuurunoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco ijïibeguequi diillujirumo ñihicuguehicauhi.

¿Cajaan Fine Imiyaabeji? Onocasino.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro ijïibogominaa jenaucasihicauhi cajaan fine diitoti imiyaaboti iicaqui. ⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajacuihi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque ïcuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiisee seemeneque agaayicimo, uco gaayicihï. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicihï uco agalluuboco. Jaanoti paryi amïhaifeeneti sihidi ejeevatïbo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicatïbo Mojaagodi Icaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, mïhai mahatyimehi saafico dimomofañodi ijico agañïboco. Jaaruuboco mihïbahi mïhaima ïgotineguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mih**ib**ajirahana. Mominaafi iicat**ib**o mojaagodi iicaabo, nooboro.

*Jesu **ib**ahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.*

⁵¹ Jesu niquejefaño ufuucuujino ifiiticuudi: quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega j**ib**bogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria j**in**ijeo cuumijaago diibo imega **if**fetejimañoco iimibachuqi. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguut**i**hi diiboco toonovi agaayiciuno Jerusalevi ufuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivoj**ib**o, ¿diimeguehi niquejefañoti diitohallivi **ci**ijigaico magalluunoco diitoco ifinisuqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeeciuboro diitisico **ib**bauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo j**ih**hairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivoj**ib**o, **ib**ma feejirahi fahigova **ih**joho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihiiicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tañigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica it**ic**oni guihirubi iguijevedihivi **ic**i**ih**iica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque **ci**iji. Jaanoti **ih**joho difoo. Jaaboro Moocaani aivoj**ib**o **ib**bogoco di**ib**o, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivoj**ib**o, **ib**ma feejirahi. Jaafahi it**ic**oni taa-jaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: M**ih**joho siinojaa ofoomo doj**ic**uagoco esamaaitatihi imijitiruno Moocaani aivoj**ib**o, nooboro.

10

Jesu Galluuhi Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivoj**ib**o Jesu **ic**i**uh**i setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisiici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi.

² Jilli nooboro: Misaano sihidiro basuta onovanoo naamucuuhi. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihid**i** miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, dudicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago. ³ Jaanegui am**ih**ai mofoo; Mehescini, am**ih**haico galluuhi oveja seeme j**ic**umifeenedi ofoonicibadi.

⁴ Lleegucubaco masatyedino. M**ih**hai**ñ**oobaco j**ih**hai**vi** midillumo mehecafetedino. ⁵ It**ic**oni majaanhevejaotoco midillu, jilli: Sajeeb**ib** mihica j**ih**jaato, noomoro.

⁶ Jaajaoto sajeeb**ib**ma iicafimo iicahach**ih**iji: Am**ih**ai sajeeb**ib**, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahach**ih**iji am**ih**aijaagovi**ro** uumijino.

⁷ Saajafañoro mihicamoro mamachu, mahadu icano diito am**ih**haico

* **9:54** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonubadi, onoonoco.

† **9:55** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Am**ih**ai magaat**ih**i coyomo gaijama am**ih**ai mihicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaut**ih**i miyaminaa ifiinoco finisuqui. Diitoco taajasuqui sauhi, nooboro, onoonoco.

aacinehejeque. Jilli dudidamaajeminaafi ijaadaco gaayicifihi. Iijaneri siijati, siijati icano mefeedito. ⁸ Cuucuumivihacho amiihaico imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amiihaico aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amiihaiti ifiticuui, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicimañovi jahisi mihiinomoro monoo: ¹¹ Amiihai cuumio jiini motihaipaajeguino ijivonoco matatacuhi amiihai mihimitimo jibogobadi icano. Jaarunaa magaaja Moocaani aivoji amiihaiti ifiticurunoco. ¹² Amiihaico neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 11.20-24)

¹³ iidaasucaniji ijoho Corazin cuumi! iidaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Iivi iicabadi aatyimeratatinooco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva siicije iimiti ifico ejeevesumoro, ifusujirumo idasuvono gaachehuco ijicamaaimoro, baiguijiri ejeemere icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanivivi. ¹⁵ Jaanoti ijoho Capernaucuumi: Fine uujoho niquejefaño gañiivicafeteji, neehi. Jaarunaa guinoviro gañicafeteji gujeveminaa iicahigo, nooboro ijibogominaaco nuubo: ¹⁶ Amiihaico uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amiihaico agaayicitimo, uco gaayicitihhi. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitihhi.

Jibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojiboo iimitino ijimi icarumomaryo miihaico mityagomo dimomofeenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jihi, ifinicinaaca Satanasi niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujoho amiihaico mityaco acihhi jiiinimomi, juuvemi icamohallivi miqicuqui. Tolliro paryi iji mityaco miguiinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idinoro amiihai momo niquejefaño iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhhi Moocaani Gajjari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojiboo, jiiinijeo Aivojiboo idiicaabo. Jinooco agaajafimoti, eesicinimoti icano afataniboro seemebadi iicamoco dihifusuhhi. Jihi Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acihhi. Mijoho gaajatihhi Illico. Idiboro Caani gaajahi. Jaabadiro mijoho gaajatihhi Caanico. Idiboro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, ²³ nooboro ijibogominaaco emeeciuboro diitocoro nuubo: Imicanii icamo amiihai mahatyimeneque aatyimeme. ²⁴ Amiihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atyimeguehicauihhi jino amiihai mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutihhi. Guubuguehicaumo jino amiihai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Iimihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajiiba jibogominaafi agañiivuboro fuuhi Jesuma ihimaatuubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dilluuhhi: Jibogominaafi, ¿milli fine moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise tajjibaco caatinuhi? ¿Milli nacu meecihihacahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojiiibo Moocaanico gajji paryi diifiima, dijeebiiima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gajji difitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, imino neehi tolli omoonihachiiji ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuunuboro siino nuubo: ¿Miihohu nacu tafitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu ooviciboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocinijiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamiunoro inehejeque iciumo paryi igachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaaruboo tehesinotiro emeeciuboro fatyuuhi. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeeciuboro fatyuubo. ³³ Jaanaa tolliro Samaria jiiijeoobo toojiri ufuubo diiboco emeeciuboro idasuvuuhi. ³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diiribari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisuboro iburrohallaivi ificuboro satyuubo icigatonicjafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano sesevedi isamaritano ufuucuudi toojaoboco aciubo mijeeci nihibajeecco. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohallaivi agaanihachiiji uujoho ico jaaduji siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli ooviciboro Jesu Moise tajjiba jibogominaafico dilluuhi: ¿Nanivaminaafi ahaamiuboco diitoti cajaanii fine idi ifiitnominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco #daasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo iijoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efeehicaubo saacuumivi ifutuuhi. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaayiciuhi. ³⁹ Jaago Marta inagama icauhi Maria onoogoma. Jaago Maria Jesugiino acasiuvuugoro guubunichicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivojiiibo, ¿nacu daatyimetihii uuro dudicamaainaaca tañago ticovono iicanoco? Tajjiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaajejaagoviro idiicamaño dijeebii ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihii miihohu diigoti udumiticijitinoco, nooboro.

11

Jesu Jilli Jiiibuguuhi Moocaanima Mihiimaaqi.

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Safoono Jesu Moocaanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi iijibogominaafi nuuhi: Aivojiiibo, mihaico diibogo Moocaanima mihiimaaqi Jua iijibogominaaco iijiiibuguuhi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocaanima mihiimaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoji

saahi.* ³ Miihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro miihaico mohimitico buusu, oono bu miihai, miihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro miihaico iji inisunofaño gañisudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro ijiibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amiihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufeenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruboco aacjiruno achahaneguiiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañoojati: Lliivi diica; kuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuuhi. ¿Milli bu ico agañiivooboro acjirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Inahabo iicaneguiiha agañiivonoco imogotiruboo. Jaaruboo jilli agañiivooboro paryi idillunoco diiboco acjiibo siino dillutiibo iicaqui. ⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Midilluhachijji amiihaico Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachijji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova amiihaico ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifihi. Bu tolliro iguiinoobo atyimefihi. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

¹¹ ¿Nacu cajuatyo, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acjirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jiinimoco acjirahi? ¹² ¿Nacu bu iivinoco idillusumi fine juuvehuco acjiruboo? ¹³ Jaamo amiihai mihimitirumo, iiminoco amiihai seemeque mahacjirahi. Jaanegui Moocaani niquejefaño iicaabo Igaijaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Ijima Iicaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ijico gañihuhi saafi miyaminaafico iimaasutiibo iicauboco. Jaabo ihiji ihinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuuhi. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafituuhi. ¹⁵ Jaarunaa saatoho nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivojiiibo Beelzebu onoo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatoho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco. ¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajacuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojiiibo miyaminaa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaaoto sanomiro igaicaaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanas iyotomaryo imoonicasiruva, ¿milli bu imitya gueneene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojiiibo Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañino uco meneeneguiiha. ¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañihachijji, ¿nacu miijoho mityari amiihai jiiibogominaa ijimico buhi gañihicahi? Jaamaño diito amiihaico gaajasuhi amiihai sicamañoooco mihiimaanoco. ²⁰ Uujoho idiiiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañihicahi. Jaanoti magaaja amiihaiivi Moocaani aivoji agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano añjinoma iijaco ootoomoobo iicasumi inehije imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco iguiinoniiiboro ihañiijnococo dumitiichihi toonovi equehecutehicanoco. Jaadi inehijeque iiiciiiboro sitaama ifehi.

²³ Jaabadi tajaagodi iicatiiibo taminaafi, bu tajaagovi iigaiyicitiibo jilliro fahigovavi gavaracusuhi.

Iimitino Iji Dojicuviro Siino Uhuuminicino.

(Mt 12.43-45)

* **11:2** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi, jiinjehallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † **11:4** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti miihaico taajasu, onoonoco.

²⁴ Iimitino iji miyaminaafiti ihiinoobo foonicahi, ifigaimañehējedi ijaguisiqui guinooboro. Jaaruubo aatymecuutisumi esamaahiniciibo: Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahinihigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeebico iija imino imibachucinija imino iguijaacinibadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisici idino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamo paryi imiyaminaafi jeebifaño ijicafotomoro icafihi. Jaaneri imiyaminaafi iticoni imitino iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi.

Miyano tiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeeneti sefano nuuhi: ¡Imicani icago ico eseemevaugoro ico ifiivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiha Jesu nuuhi: ¡Imi janaanici imino Moocaani onoonoco uguubumoro omoonimo! nooboro.

Iimitino Miyaminaa Sihidi Ejevano Ifusuco Dilluhi.
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igaivomoro saahicauhi. Jaanegui ticoniubo ihiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitihhi. Jaamoro dillumo sihidi ejevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitihhi; idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadireji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba onocuumi jinijeo aivojigo agañivogoro diitoco janaanici guinoniji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco igubuquci asaumaño. Jaarunaa jino amhaifeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumiminaa niino jaadufucu agañivomoro jisumio miyaminaaco guinoniji. Miuro Ninive cuumiminaa imitico jeevesuhi Jonas diitoco Moocaani unuunoco ijibuguumi. Jaabadiro jino Jonas janaanici uujoho iicaabo jino amhaifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿Mijoho cijigai mecuco inifutusumoro otoovohigo ficutatihhi, guirihilluguiino? Caamo mificutahi fañojavahi ijicafotomo iseseque ihatyimequi. ³⁴ Miuro saafi ihaalli iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitiibo imihusetihhi. Jaabo imitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebico iimibachuhachijii imihusetejiiibo. Moocaani iimogobadi icacujiiibo. ³⁵ Jaanegui deesicini: Uujoho imihuseebe, unuuruno dijeebifaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryi dififaño imino, imitino aivo achahahachijii, paryi difi imino ifuvusujino cijigamecu ico ifoovori achiciniibadi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatiniminaa Icamoco Hbauhi.
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaunoco iimivuudi, saafi fariseomi oobo Jesuco coovauhi iijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casivuuhi imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomi oobo jabafitiuuhhi Jesu diito tajiiba onoobadi ihuseque nitamaaitiibo amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivojiiibo Jesu nuuhi: Amihai fariseomi minitihhi guirihilluno, butajene icano allicoro. Jaanoti amihai, amihai jeebifaño gahaficinihi imitino momoonimoro mananivahicanehejeri. ⁴⁰ ¡Gaajaticanimo! ¡Jana nacu magaatitihhi allionoco

eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui amiihai jeebñifaño iicanoti ñdaasufiimedi mahaci. Jaadi jari paryi amiihai ifi imiteji.

⁴² ñdaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Amiihai Moocaanidi fahuseeciti sahaame mahacihí menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejeti icano. Jaarumo sitaaco imino momoonitíhi Moocaanico magaijítíhi. Jinooco jeevesutimo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ ñdaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoyñicifíhi. Tolliro jiihaiñofaño imino amiihaico idillunoco mihimoyñicifimo.

⁴⁴ ñdaasucaniji amiihai caatinimínaa, fariseomi icamo: Mojeebñi imihi, noomoro sitaaco mabañifímo! Cíhoji toovono icahojibadi mihicamo. Jaahojíhallidí miyamínaa toojico gaajatímo toojíhallidí ñgonicibadi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatinimínaati saafi iimusuhi: Jiihogomínaafi, miihaico eneejiruno tollí neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: ñdaasucani amiihai caatinimínaa mihicaji! Amiihai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahi miihaiñooba ajaabicítinoco. Jaamoro amiihai jillí usegai sagaibari mududñicíhacatíhi.

⁴⁷ ñdaasucaniji amiihai mihicaji! Moocaani iimaamínaa ciihojinohallico misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahi amiihai eedeetemíhairyo agaicaaumo ciihojinoco. ⁴⁸ Jaamo tollí momoonímo amiihíhallíviro mijiiñbeguehi amiihai eedeetemíhai omoonunofañodi mihicanoco; Míro díto gaicaauhi. Jaamo ciihojinoco amiihai meheetavehicahi.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaajafeenedí neehi: Galluují Moocaani iimaamínaa, Moocaani minisumínaa icamoco. Jaamotí saatohoto gaicaaujimo, saatohoto idaasuno moonijimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyamínaaco Moocaani ihíiimaamínaa tíjoho jaadaco icíji jiiñije ifívuunoti jisumiví icaumoco díto agaisiraicíumo tíjoho jaadaco, ⁵¹ Abel tíjohotí iticoníibo Zacariaco Moocaani iijafaño, Moocaanico ijeecívequi asimico agaicaaufímañotí iimímecu situví agaicaaubo tíjohoví níjequeeníjiibo. Jaanegui amiihaico neehi: Jisumio miyamínaaco Moocaani ihíiimaamínaaco agaisiraicíumo jaadaco icíji.

⁵² ñdaasucani amiihai mihicaji caatinimínaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanimoro mijicafototíhi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusutíhi, nooboro.

⁵³ Jillí Jesu dítooco unuunoma ícamo fariseomi, caatinimínaa icamo síhídí díibojaa ísífíratuumoro tícovauhi fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Ifurumo díiboco síibadí onoonohallítí aivojito imega díibohallíví imítino jiiñbeguequi.

12

Uujoho Imihusehi, Noomoro Abañifimohallívi Jiiñbogono.

¹ Jaanaaca aivo síhídí miyamínaa ígaívuumo íjene quicucasihicauhi. Jaanaa Jesu iticoníi jiiñbogomínaaco nuuhi: Mehesicíní fariseomí juurisutaguijii: Imihusehi, noomoro abañifinotí. ² Aivo chahano afatanicínino, atyimératino ícano. Jaabadíro chahano otoovono, gaajaratino ícano. ³ Jaamaño amiihai fucu cívohí munuuruno cuuje seseehigo guubvusuji. Jaabadíro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayí mihíimaaruno, coovano noocafetejii íija níjequetí.

¿Mico Fine Mihiguijirahi?

(Mt 10.28-31)

⁴ Tañahabomí, amíhaico neehi: Mihiguijirahana oono miyamínaa ifiico agaicauufimoco. Jaarunobuunati millí mñnoco moonicujitirumo. ⁵ Jaanoti naha idibocoro mihigui guijeninobuunati tollíro ijeebico cijigaiñaño agañjiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ Míro sahusedímo joomico mijeegayiciriro manaajenicíhi. Diito iicaru-moti Moocaani jabajeevetíhi. ⁷ Míro paryí amíhai nigai ijeene paryí oovocinicuui sajehesari. Jaanogui mihiguijirahana, míro amíhai síhidi joomi guiraarumo janaaníci magaijicafetehi.

Miyamínaafeeneví Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Amíhaico neehi: Miyamínaa imefeeneví uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyamínaafibadí Ifívuubo tollíro Moocaani toomomínaa imefeeneví: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tollíro uujoho Miyamínaafibadí Ifívuubo tuunamaaiji Moocaani toomomínaa imefeeneví.

¹⁰ Tollíro cajaatyohacho uujoho Miyamínaafibadí Ifívuubedití imitino íhiimaaruno diitoco buusucafetehirahi. Jaanoti Moocaani Gaijadití imitino íhiimaaruno toono aivo buusurajitíhi jiijehallívi, bu ufucu níquejeví icano.

¹¹ Amíhaico sinagogajañaño fagomínaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Millí fine iimusují? ¿Millí fine neeji? noomoro gaihuiiba mihicadino. ¹² Tollí mihicasumi Moocaani Gaija jübegueji millí mihíimusujinoco, nooboro.

Sihidí Níhibamíma Icaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyamínaafeenetí Jesuco nuuhi: Jübogomínaafi, tañahaboco dínoo guihirubihívi nehejeti uco feenedí ihicóqui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu díboco nuuhi: ¿Nacu miijóho uco amíhaihallívi ficuui fagomínaati níhibamí dugaacumínaafití? nooboro.

¹⁵ Siino nuubo: Amíhai ifiico magaihuini. Jaamoro síhidi sinehe-jeque mihimoyicidino; Miyamínaafi ífi síhidi sinehejema ícanoti saatíhi, nooboro. ¹⁶ Diitoco jillí oovicubo: Icaubo saafi síhidi sinehejema ícaubo. Jaabo íjiniíjeque abasuuno síhidi noovauhi. ¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Millí fine mooníji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaaihicaubo. Jaadí nuubo: Gaajacuuihí mooníjinoco.

Tamachutanoco ificuhicaaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajañaño paryí tabasuta noovataco ficuji paryí tañejeje ícanoco. ¹⁹ Jaaboro tajeebíico neeji: Tajeebi, síhidi sinehejema dícahi ajashutinó ficabano ticovoví. Jaanogui daguisí, machu, daadu. Jaanoro imo imo díca, nooboro. ²⁰ Jaarunaa díboco Moocaani nuuhi: Íjóho agaajatino miyamínaafi, jaachíijo fucuro guíjeveji. Jaanobuuna, ¿mídji fine toono paryí ificuuno? nuubo Moocaani. ²¹ Jillí ícafíbo miyamínaafi síhidi sinehe-jeque ífiguiharo ítitibaníbo. Jaaruubo Moocaani imefeeneví ídaasuubo.

Moocaani Iseemeque Teemefíhi.

(Mt 6.25-34)

²² Jaadí Jesu íjübogomínaaco nuuhi: Amíhaico neehi, gaihuiiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guíjevetímo mihicaqui? ¿Jinejeque miijicafetehí? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu ícano janaaníci jaaducafetehi. ²⁴ Memeeci uuhimico abasumoro ícititirumo ímachuta íjanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acífihi. Jaamo díto joomí janaaníci amíhai majaanucafetehi.

²⁵ ¿Nacu cajaanu fine gaihũa iicaneri ifico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? ²⁶ Jino tihitiruunoco momoonijitirumo. ¿Collihi sinehejeque mehesamaaimoro gaihũa mihichahahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco mihifinici, ducicamaaitiruno jaadahunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojũbo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ²⁸ Jaabo Moocaani ñaavahu icarunoco imino gaachehuco mijihacubadi omoonũbo safucu jahisi icano sifucu cijigaiñaño mijigasufirunoco. Jaanegui amihai miyamĩnaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihi mimiyaavogotihĩ? Jaabo ñaavahu janaanici amihaiico imino jicujũbo? ²⁹ Jaanegui ¿jinejeque machuujĩ? ¿jinejeque mahadujĩ? noomoro gaihũa mihicadino. ³⁰ Mũro imiyaavogotimo idũnoro jiinijeonehejequere guinefihi. Jaanoti amihai Caani niquejefaño iicaabo.* Jaabo gaajacuui amihai paryĩ tonehejeri mucuujiavaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryĩ tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijirahana amihai agaijimo amihai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³ Amihai nehejeque manaajemere idaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleegucuco niquejefaño ifinijitinehejeque mificu tahi nanivamĩnaa achahahigo amihai nehejeque deeira ifinisutihigo. ³⁴ Mũro amihai busumijeene iicahigovi tolliro amihai jeebi icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amihai cijigai mecunoco minifutusumoro. ³⁶ Ihaivojũbo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojimĩnaafi ootomonibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojũbo jeevivomĩnaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyanotiro amihaiico neehi: Ihaivojũboro iimibaivooboro diitoco casihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma ifejũbo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachijĩ imicani icajimo tolli icano jeevivomĩnaa. ³⁹ Jinooco magaaja iija abajaabo tsumi nanivamĩnaafi asanoco igaaaruva cigatũbo teemejiruboo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruboo diibo nehejeque nanitũbo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiha amihai mihimibaivomoro motoomo mehesicinitinaaca uujoho Miyamĩnaafibadi Ifiivuboo siino saaji, nooboro.

Imino Jeevivomĩnaafi, Iimitino Jeevivomĩnaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluui: ¿Aivojũbo, jino odoovicino mihaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojũbo nuui: Cajaanihacho ihaivojũbo cojimĩnaafi imino iicaabo agaaaboo iijamĩnaaco ootomoboro machutaaco ihaciqui ificuboo. ⁴³ Imicani icajũbo ihaivojũbo agasesumi imino mooniboco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyanotiro amihaiico neehi: Diiboco ihaivojũbo paryĩ inehejehallivĩ aivojũboti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebĩfaño esamaaiboro: Fine tahaivojũbo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojũbo jeevivomĩnaaco idaasuno omooniboro, ticovono amachuuboro, aaduuboro iguiriicavoo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojũbo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamiboro ficujũbo saatoho iimitimoco

* 12:30 Moocaani

omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojiiḅo atajiiḅanoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitiiḅo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatiiḅo imitinoco omoonihachiiḅi miidino aamicafeteji. Miiro Moocaaniti guiraano agaayicihiiḅoboco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saauhi jiiḅijehallivi ciijigaico inifutusuvaabo; jimeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi idasufaḅodihiiica nisucafeteji. jGuiraacani idasuno icahi toono afatyotinoḅachuta! ⁵¹ jNacu fine amiḅhai uco: Jiiḅijehallivi sajeeḅii icaco sivaabo, noomoro mehesicinihi? Jaarunaa amiḅhaico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaamaḅo jisumitiro sahusedimo sajaanoto iicamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamoḅhallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyyaaja ibaaboḅhallivi, bu ibaaboḅhallivi iyyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimaḅovi Jerusalevi oestejaagoti niijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadi icafiino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonicahi. Jaabadi icafiino. ⁵⁶ jBaḅiiḅiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jiiḅijehallivi iicanoco icano magajarumo. jCollihiiica magaajatihi amiḅhai mihicanoco?

Diminaafima Sajeeḅii Minifoto.
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ jCollihiiica amiḅhairyo mihimibachutihi? ⁵⁸ Saafi jujoho idiiḅegueeḅe dihallivi aivojitoco ijiiḅogotooboma ufuusumi jiiḅhaiḅi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacuminaafijaa satyediiḅo. Jaabo dugaacuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaḅo jiiḅacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

13

Amiḅhai Imitico Mejeevesutihachiiḅi Famooro Mifiniji.

¹ Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diiboco jiiḅuguumo Pilato Galilea gaifimico agaisiraicuboro Moocaanico ijeecevequi asimico agaisiraiciumo tiiḅohoma diito tiiḅohoco acahiiseniunoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: jJito Galilea gaifimi famoova janaanici fine iimitimaḅo jilli icamo, noomoro fine mehesamaaihi? ³ Amiḅhaico chahano neehi: Tolliro amiḅhai, amiḅhai imitico mejeevesutihachiiḅi paryi mifiniji. ⁴ jNacu fine amiḅhai joono Siloe torrehaci dieciochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaaihi? ⁵ Amiḅhaico chahano neehi: Tolliro amiḅhai, amiḅhai imitico mejeevesutihachiiḅi paryi mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohoovicuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuerahoma icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuuhoo nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco

atyimetatihi. Jaanegui, diillucu; ¿Collíhi bu toonovi onoovatího icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuuhi: Aivojiiho, jaafahi jificaba icaho; ijiinijeque seediibo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovaiho. Jaanoti onoovacutihachijí jeí diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyobai Imitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jibeguehicaui. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omoonineri iyobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro julleevectigo. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovaboro nuuhi: Gaigo, diguihuvatí buheetecu, nooboro ¹³ ihuseneque diigohallivi ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleevogoro ticovauhi Moocaanico iimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sinagogaja aivojiiho Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesu-noma iicaubo síhidi isifiiratuuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juuhuseti safucu icano icahi mududicamaaqui. Jaasumi masaa amiihaico íbuheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui Aivojiiho Jesu diiboco iimusuuhi: Bañiiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amiihai joomico misinimoro masatyefíhi nifaihutí mihisuumoto. ¹⁶ ¿Jaanegui jaamo Abraham iyaacigaico Satanas guihuvari diecihodino ficabava ticovovi isisihinigoco, jaguisifucuvi iicanegui nacu misinaayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jílli Jesu unuuneri, paryi diiboco ijiiheveumo nucufeveuhi. Jaarunaa saatoho miyaminaa imo imo icauhi, Jesu síhidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? ¿Jinejevi fine ooviciji? ¹⁹ Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifetehi. Jaahaafenevi joomi agahafomo íhiicunoco eetavehi.

Juurisutaguijivi Ohoovicino.*

(Mt 13.33)

²⁰ Jaadi nuubo Jesu: ¿Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico? ²¹ Fine juurisutaguijico gaigo itacufaño minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi iitacuco adicíhi, nooboro.

Ijene Jiihai Aamiji.

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jiihaivi afatyocuumijevi jibogooboro feehicaui. ²³ Jaanaa saafi diiboco dilluuhi: Aivojiiho, ¿naa miihimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: ²⁴ Migiino jaamo ijene jiihai aamijiriro* mijicafetehi. Jaanegui amiihaico neehi: Síhidi miyaminaa imegueji ijicafotonoco. Jaarumo jicafetejitíhi. ²⁵ Iija abajaabo agañiivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amiihai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivojiiho, miihaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amiihaico iimusuji: ¿Miijóho amiihai? Amiihaico uujojo gaajatíhi, nooboro. ²⁶ Jaanegui amiihai mitcovaji diiboco monoomo: íma miihai mamachuhicaui, mahaduhicaui icano tolliro iijóho muucuumijefaño diibeguehicaui, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amiihaico

* 13:19 Levaduraguijivi Ohoovicino. † 13:24 Griego iijiri: aajashuno guhuga, noono.

neejiibo: Am#haico nuucuuhi, am#haico uujoho gaajatihi uuditi buhigovi miminifoto am#hai iimitinoco momoonifino miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahigo mataacasimoro am#hai igai#ooco mohojisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivojifa#o icamoco maatyimemere am#haico diitoti buhigovi# agaa#cuumo mihicajimo. ²⁹ Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivojifa#o acas#vomoro imachuqui. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guinov# iicarumoti tusumi saatoho sihidi# ejeevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi# jeevano iicarumoti saatoho tusumi guinov# minifeteji, nooboro.†

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Mt 23.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomi asaamoro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaunoco, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachiji, civohogo icano imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo seseved# imiveji. ³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachiji, bu civohogo, bu seseved# icano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi# gujivejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, am#hai Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifihi, tolliro Moocaani am#haijaago j#bogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihicahi. Jaanoti uujoho imeguehicahi fahijjivaro tuucumi seemeque tajaagovi# igaiy#cinoco oono catava iseemeque ijjecuguiino ifcuunicibadi. Jaarunoco am#hai mihimeguehicatihi. ³⁵ Eneecau bu magaja am#hai iijano jihovonodi fiiveteji. Jino am#haico neehi: Uco siino mahatyimecuujitihi jari johono uco: Imicani Aivoj#bo momofened# asaabo, meneejifucu agasetinohachuta, nooboro.

14

Jesu Ic#d#hallivi N#faihu Agahafuuboco Buheesuuhi.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivoj#bo iijafa#o fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi #finichicauhi. ² Jaanaa Jesu imega ic#d#hallivi# n#faihu agahafuuner# iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise taj#ba j#bogominaa icamoco dilluuhi: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuutihi. Jaanegui iguihuvaaboco #ciuboro buheesu- uhi. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ ifariseomico nuuhi: ¿Cajaaty fine am#hait# am#hai joo# ifapaa#efa#o aacotooboco m#hicijitirahi jaguis#fucu iicaneguiiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco milli iimusuutimo.

Taabava J#baimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu #finicinaaca ucuuhuvaumo asaamo imiyama#ejeviro cas#camaaihicauhi.

Jaanegui Jesu ovic#feened# diitoco faguuhi: ⁸ Saafi #co taabava j#baimojaago ucuuhuvsumi imiyama#ovi# cas#vedino, fine gasejiruubo sifi dijanaan# iicaabo. ⁹ Jaanegui am#sico ucuuhuvaabo asaaboro #co neejirahi: Jahigovi# diica toma#ovi# jaani# icas#vequi, nooboro. Jaanegui

† 13:30 Griego ijiri noono: jisumi dojicuv# iicarumoti tusumi saatoho imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi iicarumoti saatoho tusumi dojicuv# minifeteji.

ñjoho unucufeveebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰ Tolli icatino, ico ucuuhvasumi ofoobo allibavi casivo. Jaachijji fañojoaobo asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casivoto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadi uujoho mityahi onoo bo guinovi ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onootiibo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹² Jaadi bu fañojoaoboco nuubo: Jibaimofaño machutaaco edetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difiitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco ñicicujirahi. ¹³ Tolli icatino; jibaimoco edetavusumi ñdaasufimoco, ifiino imitimehejeque, ñgotimehejeque, aatyimetimehejeque icamocoro cuuhuva. ¹⁴ Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano Jibaimovi Ohoovicino.

¹⁵ Jilli Jesu unuunoco saafi igiciniumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiibo Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhi machuta jibaimoco. Jaaboro tajibauhi sihidi miyaminaaco icuuhuvaqui. ¹⁷ Jaanaa amachucuujiño iicacuunegui iicojiminaafico galluubo, ucuuhuvaumoco ijibeguetequi: Masaacu paryi fanooro icacuuh mamachuqui, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachijjiro jiinijeque naajejehi. Jaanoco meeciteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro.

¹⁹ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijjiro fahusecidimo bueymico naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ²⁰ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijjiro atyabaco icjehi. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro.

²¹ Jaanegui ijeevivominaafi uhuumiuboro ihaivojiboco jibogovauhi paryicino. Jaaneri ihaivojiboco isifiratuuboro, ijeevivominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi jiihaiñeri. Jaaboro siva ñdaasufimoco, ifiino iimitimehejeque, ñgotimehejeque, aatyimetimehejeque icano, nooboro.

²² Jaanobuunati ijeevivominaafi nuuhi: Aivojiboco, onobadi moonicuui. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. ²³ Jaanegui ihaivojiboco diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigueeje jiihaiñofaño iicamehejeque ñicito taaja igahafequi.

²⁴ Miyantiro amñhaico neehi: Iticoni ucuuhvarumo tamachutaati ajashuno itivejitih, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

²⁵ Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicutiviro diitojaa ñimeveuboro nuuhi: ²⁶ Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoo bo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ijiihevetiibo tadyojicuti saajitih. ²⁷ Tolliro tamomohalliti ifiico igu-ijenisunoco iimogotiibo tadyojicuti saajitih. ²⁸ ¿Nacu amñhaiti saafi tor-rehacico eetavonoco iimogoo bo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino ñfetejidino iicaruva eetavejiruubo.

²⁹ Jaanoti ihmahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi: ³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinithi, noomoro. ³¹ Jaabadiro saafi aivojiboco si-ijiinije aivojiboma omonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? ³² Jaarunaa diiboco sahigotiro iguiononijirunoco agaajaaboro tehesiibaacaro diibojaa

jibogoco galluujiruubo iimitocasiqui. ³³ Jaabadi cajaanihacho amihaiti paryi iinoco ejeevesutiibo tadyojicuti saajitih.

Imuhu Iimo Afatyusumi.
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, zmilli bu siino imitejiruno?
³⁵ Jilli magañitacuuihi jiiinjeguiiha imitino, bu abonoguiiha imitino icano. Amihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino.
(Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. ² Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovicuuihi: ⁴ zNacu miiijoho fine amihaiti ciendino ovejama iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimamañovi ificuhiniboro feejitirahi iguiinotoobo aatyimetinohachuta?
⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo ijiebaihallivi ficuunicih. ⁶ Jaabo iijajaago agaseebere inahabomico, ifiitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniboco atyimecuuihi, nooboro. ⁷ Amihaiico neehi: Tobadiro niquejefano iicamo aivo imo imo icanicih saafi iimitiibo iimitico ejeevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamañojinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaaniciivi imo imo iicano saafi iimitico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ zNacu cajaanoma gaigo fahuseeciyeve inihibami iicanoti saje imitaruva cuugahuco inigoro guijaagoro, iminogayi guinejitirahi aatyimetinohachuta?
⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifiitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atyimecuuihi tanihibaje imitahinijeque, noogoro.
¹⁰ Amihaiico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanicih, saafi iimitiibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañifjübovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisiiici iseemene misima icauhi.
¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi iicajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuuihi. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruuihi. Jaaboro toonoma tehesino siijiinjeyi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañuubo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañicuunobuunati toojiinjeyi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guiniutuubo toojiinjeyominaafjaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuihi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitnoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa mihaiñooba diiboco toonoti achicautih. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi iijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvonocinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guihirubi iijajaago. Jaaboro diiboco neeji: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutih. Jilli didudicamaajeebebadiro uco deesticinico, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani iijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idaasuvuuhi. Jaaboro diibo-jaago ijinafatyuboro diiboco ihiihicituuboro niniihiubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacutihi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijecivominaaco: Goovano iimichehuco miihimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaiiicuti ihusefa mificu, tihaiapaajeti diiboco mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai icavaaboco miihitomoro magai-icaau, muduumoro jiiibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchu-umucuuho siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniboco siino mahatyimeneguiiha, nooboro jiiibaimoco eetavuuho.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaahe asaauho guubuuhi agaaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovauboro dilluubo: ¿Milli iicano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusu-ubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai icavaaboco gaicaausuhi milli icatibo imino agaseneguiiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaahe fuuguutiho. Jaanegui caani asaauho diiboco noovauhi jaahe isaquui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: Iiro gaajahi sihidi ficabano iima dudicamaaihicahi diijico gañiitibo. Jaaruuboco safooba diniivimiti saafiigayiba daacitathi, tagataavominaama jiiibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiboro agaseebedi naha diniivigai icavaaboco gaicaaui, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Besha, ijoho fahiijivaro uuma diicanicahi. Jaamaño paryi tañejeje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jiiibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuuho siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniboco mahatyimeneguiiha, nooboro.

16

Iija Toomominaafi Iimitibovi Ohoovicino.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi ijiiibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuuhi iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi agañihicaunoco. ² Jaanegui ihaivojiiho ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco iiditi guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco diibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafiti diiacuujithi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaaihicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivojiiho tadyudicamaajeti uco agañiidi? Sefathi jiiijejeque eseedijiruubo nudufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuui jilli saatohoco aamusunoti diito uco iijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicjinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiiri paryi saatoho ihaivojiihoco edebeumoco. Jaaboro saafico dilluubo: ¿Minoodino ijoho tahaivojiihoco debehi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje dñribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano casiiivoobo bohonoti deetavo cincuntadinoro oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minoodino ijoho tahaivojiihoco debehi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivojiiho agaajaciudi nuuhi: Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiiijeje miyaminaa gaajahi jiiijeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Jino iimitino jiniijeonehejeri gataavominaati mihici jiniijeoneheje ifinidi amiihaico diito ufucu niquejefano ifinijitino iijanofano igayiciqui.

¹⁰ MiiDIRUNOMA imino omoonibo, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omoonibo, iguiraanoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamaño jino iimitino jiniijeonehejeri imitino momoonimoco, zmiihoho bu amiihaico imiyaanehejeque acijirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, zmiihoho bu amiihaico acijirahi amiihaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeecivominaafi miimisiici aivojitisico ejeeivoobo, saafico ijihegueebere, saafiicoro gaijijiruubo. Saafiima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejecivejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa iicamaño jilli unuunoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amiihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amiihai jeebico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiheguehi.

Moise Tajiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siiijeti Moise tajiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinahi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jiniije icano ifnino. Jaano janaanici jeevano tajibati sasitugayi afatyejiruno.

Jesu jibeguehi Gaigooco Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaaco ejeevuuboro sifigoco icibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco icibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofano jicamaaihicauhi ovosinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jibaimoco sihidi ovosinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ idasuubo sihidi icinisinoma icaabo baavi gicinihicaubo inihibamima iicaubo guhugavi.

²¹ Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inihibamima iicaubo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejecuhicauhi. ²² Jaanofene iguijevubomajeque ciumo. Jaaboco Moocaani toomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo gujiveuehi. Jaaboco ciumo.

²³ Jaabo inihibamima iicaubo idasuono icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atymeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiba ofooboro ihusegai niquequeque nifaihufano amatyusuuboro tañejeba niquequeque isicusuvaqui. Jino cijigaifano sihidi idasuono icahi, nooboro.

²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jinijehalliri idiicahinisumi imino diicahinahi. Jaanoti Lazaro idasuono icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinahi. Jaanoti jihoho idasuono diicahi. ²⁶ Jaanomaryo bu amiihai miihaiti sicaisitu oonaagonovi mihicahi. Jaamaño juugati tahifeejirumo. ZMilli bu feejirahi tahigototo? ZMilli bu juugavi fatyejirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluui guhirubi

iijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico ijibeguetequi. Jaanoti juuga jino idaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatiniuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatiniuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecumoti ditoco ijibogotururva imitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachijji, tolliro bu saatoho iguijevecumoti ifuuruva guubujirumo, nooboro.

17

Iimitinofaño Agañisujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañisuno. Jaarunaa idaasucani icajjiibo sitaaco imitinofaño agañisuubo. ² Imijiruno diiboco guisibatyigabari icodaaheti muduujenimoro muuaifaño magañino. Jaano janaanici idaasuno icajjiirubo seemeneque imitinofaño agañisuubo.

³ Mehesicini amihai nahabo amihaiico imitino omoonihachijji diiboco mihiba. Jaabo imitico ejevesuhachijji diiboma mihimibachucasi.

⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifooci icano imitino omooniboro, bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitihino onohachijji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivojibo Jesuco nuuhi: Mihaiico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojibo Jesu diitoco nuuhi: Amihai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachijji jiho sicomor onohoco moneejirahi: Jinooti gajjuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amihaiico tooho: Jii, neejirahi.

Jeevivominaafi Omoonifno.

⁷ Amihaiti cajaanihacho ijeevivominaafima iicaruva ududicamaaihicaabo faguifañoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, casivoobo, machucu, moneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine moneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari jho machuji, daaduji icano, moneejirahi. ⁹ ¿Nacu dijeecivominaafico atajibanoco eetavonohallivi graciaico daacijirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro amihai Moocaani atajibanoco mihimivucuudi monoo: Jilli mihai mihifono jeevivominaa jilli atajibanocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco Foojohoma Icamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiniije, Galilea jiniije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojiniijeocuumi saacuumivi ifutuubojaaago saaumo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jibogominaafi, mihaiico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mihifusuto, nooboro.

Jaanegui ufuumoti jihaiivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuumo iicaubo dojicuviro uumiubo Moocaanico imooboro

sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguino ememuivuuoboro jiinjehallivi javuvuobo graciaco ihaciqúi. Jaabou Samaria jiinjeeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubuheetihi? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani idiiboro siicumioobo uumihí Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañiivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheetecuhi, nooboro.

Míli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.
(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluui: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amíhaifeeneri icacuui, nooboro. ²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amíhai mihimegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifiivuuobo fucuti. Jaarumo mahatyimejitihi. ²³ Jaasumi amíhaico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeedinno. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuobo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaagojetti siinaagojeví anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumiomiyaminaa uco jíheveji icano. ²⁶ Míro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuobo asaajino imega. ²⁷ Míro miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajenihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuui. Jaanaaca sihidi níija aaguuneri paryi saatoho guijeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onooobo iicausumi icauno machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno chíjigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa guijeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuobo ajafevedi.

³¹ Tusumi saatoho ijjahalliri mihicahachijí; miniitomoro ijjafañoti amíhai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihicahachijí; amíhai ijjajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Míro ifico idaasuno omooninoti ataajasugoobo ifico mitasují. Jaanoti ifico Moocaanijaagodi imítasuubo ifico taasují.

³⁴ Amíhaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotiibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogooobo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyiíhañijí. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojiiibo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo añimi igaivefíhi, nooboro. Jaabadi níino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18

Iimitino Fagominaafivi Ohoovicino.

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

1 Jesu ooviciuhi Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. 2 Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocaanico ñihicuguutiibo. Tolliro miñhaiñooobaco gajihicautiibo. 3 Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa feehicauhi iminaafima imitino icahicaunoco digigama iimibachuubi. 4 Saicino diibo diigo unuurunoco: Jii, neehicautiibo. Jaanofoene esafutuuro nuubo: Moocaanico ñihicugotihi, miñhaiñooobaco gajitititahi icano. 5 Jaarunaa jaamo fibaijigo asaagoro gafiuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacutigo iicaqui tajeebico uco niji niji moonidigo, nooboro.

6 Jaanoco Aivojiibo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. 7 ¿Nacu jaabadi Moocaani ñicimo diibovi ñidaasuvomo fucuhachuta, cujehachuta icano idilluruva diitohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tumusujiruubo? 8 Amihaico neehi: Tuumusutiibo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino jiinijevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

Fariseomiibo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

9 Saatoho: Miñhai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itisuhicaunoma iicaubo jilli ohooviciuboro nuubo: 10 Safoono miimiisiici gafiimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaahui. Saafiu fariseomiibo. Jaanoti saafi impuesto jaadusuminaafi. 11 Jaanaaca ifariseomiibo julleeciniboro Moocaanima ihiimaabo jilli neehicauhi: Moocaani ico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatitahi, sitaaco imitino moonititahi, gaigoomima icatatitahi, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatitahi, 12 sajaguisivi mifooci machutiibo icafitahi, uujoho paryi agaananti fahuseeciti sano ico acifitahi, nuuruubo, nooboro.

13 Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meecitiibo, jilli icidit covoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitinaafi uco didaasugo, nooboro.

14 Jaanoti amihaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebi imicuubo. Jaanoti fariseomiiboco Moocaani gaayicititahi. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onono guinovi ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, nootiiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiciqui. Jaanoco ijiibogominaa aatyimeumoro isivaumoco iibahicaumo. 16 Jaanegui Jesu diitoco ocoovaboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivoji icahi. 17 Miyanotiro amihaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicititibo, tahi ufucu feejititahi, nooboro.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Jaanaa saafi aivojiibo Jesuco dilluui: Idiimiibo Jiibogominaafi, ¿milli fine mooniji ifinjititino fiivoma iicaqui? nooboro.

19 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Iðiboro saafi iimiibo Moocaani. 20 ¿Nacu gaajahi Moocaani tajiibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dñibeguedino, diicaani, diiseejicamisico gajiji, nooboro.

21 Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiꝛo uujoho paryi tolli moonifihii, nooboro.

22 Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihiimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

23 Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño.

24 Diibo idaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. 25 Tihijitiruno camello januutu ojiri afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

26 Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanegui cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

27 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi tihino Moocaanidi tihitihi, nooboro.

28 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo mihai paryi monehejeque mejeevesumoro ima mihiguehi, nooboro.

29 Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amihaiico neehi: Cajaanotyohacho ijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano 30 Moocaani aivojiguinodi ejeevesumo jijehallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefaño ifinjitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Iguivejejinoco Jibeguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ijibogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeehi paryi Moocaani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti acaatinuobadi iicaqui.

32 Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jirebamaajimo, 33 ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati gujefeeneteti siino buheeteji, nooboro.

34 Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejeti unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimetiboco Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiiticuunaa saafi aatyimetibo jihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. 36 Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli iicano? nooboro. 37 Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro. 38 Jaanegui sefano coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

39 Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco jibauhi illivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniviro coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

40 Jaanegui Jesu ujulleveuboro tajibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui icijeuboco Jesu nuuhi: 41 ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutibo nuuhi: Aivojibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

42 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¡Jii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

43 Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocaanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi.

19

Zaqueo.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onoobo impuesto jaadusuminaa aivojübo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautihi baareebegayi icamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma iicaubo imegavi ijinafatyuuboro imoho sicomor onohori caamo fuubo Jesu afatyujino fitino iicauheri tohoti diiboco ihatyimegui. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachiji dii-jafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayiciubo. ⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño Jesu ifeteji, noomoro. ⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleveuboro Jesuco nuuhi: Mecci Aivojübo, tañehejete fenedi #dasufimoco aciji. Jaanoti saatedhedi abañüboro ananihichahachiji, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiijaavi jaachiji taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi icamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli oovicuubo Jerusaleti ifiiticuuneguiiha. Jaanaa diito esamaahicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifübo. Jaabo fuuhi tehesino si-ijinijevi tahi diiboco aivojüboti ificuudi dojicuviro ihuumiqui, aivojüboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijeecevominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro.

¹⁴ Jaaruuboco iijinije miyaminaa jüheguehicauhi. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jübogoco galluumo: Mihimogotihidi diibo mohaivojüboti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivojüboti ficuumo. Jaadi diibo sino iijinijevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijeecevominaaco nihibamico aaciumoco minoodino agaanacuunoco igaajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticonioobo asaaboro diiboco nuuhi: Aivojübo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui ihaivojübo diiboco nuuhi: Aivo imino, ijoho aivo iimino jeecevominaafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivojüboti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asaaboro nuuhi: Aivojübo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusuubo: Ijoho sahuse cuumivahallivi aivojüboti diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asaaboro nuuhi: Aivojübo, jino dinihibami fillucheufaño ificuhinino; ²¹ Ico ñihicuguehi sihidi edeevaneguiiha. Jaabo ijoho ificutimañoti diicahi abasutirumañoti inoovataco diicahi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivojübo diiboco nuuhi: Imitino jeecevominaafi dihiimaatiro ico mooniji, iro gaajacuui uujoho sihidi ejeevaaboro ificutimañoti icinoco abasutimañoti onooasanoco. ²³ Jaanegui, ¿collihi jana tañihamico bancojafaño ficuuhinithi uujoho uhuumiibo tañihibami agaanamico fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Iicojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumitici. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaaruna diito diiboco nuuhi: Aivojübo,

diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivojiîbo diitoco nuuhi: Amiîhaico neehi: Icanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryi iicarunogayico dumitîciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivojiîboti iicanoco imeguehinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiitacuunaaca tolliro Olivohono iicagaji fiitino iicacuudi miimisiici ijiîbogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifiitacuumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogayiduujeccinîboco miîhañoooba diiberi igotîboco. Jaaboco misinaayumisiro misiva. ³¹ Amisico cayaatyohacho: ¿Collihii momoonihii? onoohachijii, monoo: Mohaivojiîbo eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyimeuui paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collihii moburroco misinihii? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivojiîbo eneeneguiiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohallivi ificumoro Jesuco diibohallivi casiîhacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jiîhaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono iicagajiri guino niituunaaca, paryicino miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocaanico iimomo sihidi ejeevanoco aatyimeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivojiîbo, Mohaivojiîbo memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeebii! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatocho fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: Jiîbogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiîhaico neehi diito illivuruva guisibano coovadiinamaajirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiitacuunoco aatyimeuboro tuucuumihallivi taabo: ⁴² Hijocho jaachijii difucuvii ico sajeebiîco aacijirunoco gaajaruva sajeebiî diicajirahi. Jaaruno iidi otoovomaño daatyimetihii. ⁴³ Safucu iidi idaasufucu gaseji diminaa dihallidi emecuvejifucu dihallidi emecuvomoro fahigovati ico moonijii, ⁴⁴ ico jiînehallivi agañimoro dimiyaminaaco gaisiraicijimo. Jaamoro sababa dihallivi guisibaco jeevesujitimo, Moocaani ico abaavafucuco agaajacitimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemeque isivi agañîubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatinihaamefaño jilli noono: Taaja Moocanima iimaajareji, noono. Jaarujaco amiîhai nanivaminaa iijatiro miminiyuihi, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jiîbogooboro icahicauhi. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijeniqui ituma ifehicauhi. ⁴⁸ Jaarumo toonhalliti omoonijirunoco atyimehicautimo paryi miyaminaa diibo onoonoco uguunicimico iicaumaño.

20

Jesu Mitya Iiji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco ijibogoo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo: Miihaico diibogo, emiihoho iijiti jilli moonihi; miihoho ico eeneguiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amiihaico dilluji, uco mihi-imusu: ⁴ enacu, miihoho Juaco tajibauhi miyaminaaco iniqui? emooaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihcauhi: emilli fine meneaji? Moocaani tajibari munuuruva du: emollihi jaanoco mimiyaavogotih? miihaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti miyaminaa tajibari munuuruva, miihaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocaanifañodi ihimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatih. emiihohohacho fine Juaco miyaminaaco inijinoco tajibauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amiihaico uujoho neejitih miihoho tajibari omooninoco, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihimaaburo jilli oovicuhi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuui. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusu-uboro. Siihitehesino fuubo tahiguenene iicaqui. ¹⁰ Jaano ibaacu onoovacuudi iicojiminaafico galluubo diitojaago imañoonoti diibojaago diito igallu-uumi. Jaaruuboco diito ahaamihcaumoro botiiboco dojicuviro diibojaa gal-luumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifico galluui. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiumo. Jaamoro botiiboco dojicuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino bu sifiiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañiumo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: emilli fine mooniji? Agaijibo taseemeneque galluji. Jaaboco aatyimemere fine bocigujimo, nooboro.

¹⁴ Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii miguijeniqui. Jaadi jari miihai toono abajatoti mihicaji, noomoro.

¹⁵ Jaamoro tomañoti sihigovi asatyumoro diiboco guijeniumo, nooboro Jesu diitoco dilluui: emamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶ Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: emchaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeeuiburo nuuhi: enacu, milli eneejiruno jino Caatinahaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guisiiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisuumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño.

Jaaboro aivo imimañofi ficuubo, noono Caatinahaamefaño.

¹⁸ Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaiji ididaaheje. Jaanoti cajaanoyhallivi toba aacotohachiji diitoco quicheycijiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

19 Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayiciujirahi diitoti onoobo siinovi ohooviciboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuhi. 20 Jaamoro saatohoti gallumo iimimobadi asaamoro diibo silbadi onoonoco uguubuomoro diiboco asatymoro aivojibo usefaño ihacitequi. 21 Toonegui diito diiboco jilli dilluui: Jibogominaafi, miñhai magajahi ijoho miyaanoco imino onooboro, miyaanoco idibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniboro Moocaani jihaiti imino dibeguehi. 22 Miñhaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduji? ¿Nacu, majaadujitihí? noomoro.

23 Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihí uco mabañihí? 24 Eneecata uco saje nihibajeti miñifusu. ¿Nacu miñjoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo Cesarno, noomoro.

25 Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

26 Jaamaño diiboco inisuurumo iciutimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidi jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro liivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihí onoonicimo Jesujaago asaamoro diiboco nuumo: 28 Jibogominaafi, Moise miñhaidi caatinuui: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iiguijevachihii, inahabo ifibaijigoco iiciboro diigoma iseemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. 29 Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevaticiboro. 30 Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco iciuhi. Jaaruubo tolliro seemevaticiboro guijeveuhi. 31 Jaanegui jaano allivooobo digoco icaurahi. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevaticimoro paryi guijeveumo. 32 Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. 33 Jaamoti buheetefucu, ¿cajaaní taabaji fine? Famooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

34 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jiniñehallivi miyaminaa taabavacasihi. 35 Jaanoti ufucu ubuheetemere siijiniñevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihí, iseemeque tajenjititimo icano. 36 Siino tahigo iguijevecujitimaño Moocaani toomominaabadiro icacujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuui icamo. 37 Moise tolliro miñhaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatininhaamefaño imohogayí ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo. 38 Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojibo icatino ubuheeme Aivojibo. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro.

39 Jaanegui saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jibogominaafi, 40 noomoro siino diiboco dillucuitimo.

¿Miñjoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi?

42 Miñro David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivoj#bo Moocaani Tahaivoj#bo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi cas#vo, ⁴³ dim#naaco dit#haiguiino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivoj#bo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatinim#naaditi Neehi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famooro miyam#naa guubunici#naaca Jesu ij#bogom#naaco nuuhi: ⁴⁶ Mehesicini, caatinim#naati caamovonoono gaachehunoma #gonoco iimoy#fici#fiimoti. Bu tolliro imoy#fici#fimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafa#no ufuusumi imiya icaganocoro ujovicamaaifimo machujafa#no iimima#nehejequere juvicamaaifimo. ⁴⁷ Tolliro fibaijito iijanoco udumit#fici#fimo. Jaamo #furumo guenene Moocaanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco iba#niqui. Jaamo guiraa#jino c#ijigaifa#no ijaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibaijigo Aacino.

(Mr 12.41-44)

¹ Jaanaa Jesu templojafa#no atyimeuhi sihidi inih#bam#ma iicameheje Moocaanico aacimo ificufi#nofa#no ificuhicaunoco. ² Jaabo atyimeuhi tolliro #daasuno fibaijigo mijeegay#icico ificuunoco. ³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi: Jaamo #daasuno fibaijigo pary# famoova janaanici acihi. ⁴ Jaanoti pary# diito, diitedi sihidi aatyuu#vucunoti acihi. Jaanoti diigo ih#daasuti iicanoco pary# acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocinoti, tolliro fa#noojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: ⁶ Ufucu icajino pary# jino am#hai mih#finicunoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino J#bogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaanegui diiboco dilluumo: J#bogom#naafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaajaji toono iticovacuunoco? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, am#haico sita ba#nidino, guiraa#jimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihcacuuhi, noomoro. Jaarumo doj#cuti mefeedinno. ⁹ Jaamo m#naati, sanomi#ro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifin#cuujino icatino, ¹⁰ nooboro cuhubacafutuubo ih#maaubo: Siiji#n#jeoto, siiji#n#jeotoma moonicasiji. Siiji#n#jeo aivoji, siiji#n#je aivojima moonicasiji. ¹¹ Jaasumi sihidi sefano ji#n#je mary#baji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, ni#quejefa#no #h#icunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹² Jaano jilli iicajino imega iticoni am#haico agaayicimoro #daasuno moonijimo am#haico satejimo sinagogajanofa#no imitino imooniqui am#haico icivojaanimoro aivojito imegavi satejimo tamomohalliti.

¹³ Jaamo imefeenevi tamomoco mij#begueji. ¹⁴ Jaanegui jilli momooni, imegav#ro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino. ¹⁵ Tusumi

jari amihaiico uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri amihai minaa amihai iijico jenaaujitihi amihaiico guinonijitimo. ¹⁶ Jaarunaa amihaiico, amihai caanimi, amihai nahabomi, amihai yoto, amihai gataavominaa icamo amihaiico aivojitojaago satyeji. Jaamoco amihaiti saatohoco gaisiraicisujimo. ¹⁷ Paryi jiiinjeminaa amihaiico jiiheveji tamomohalliti. ¹⁸ Jaarumo milli mihicajitihi. ¹⁹ Tolle icarunofa quehecuno mihicahachiiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucininoco mahatyimecuudi magaajacu tuucuumi ifinicuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jiiinjeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinihaamefaño idaasujino onobadi tusumi icajino idaasufucuno. ²³ Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato iicamo, mifañotioseejema iicamo icano jiiinjehallivi sihidi idaasu iicajimaño jiiinje miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴ Jaanoti saatoho amocasifaño guijeveji. Jaanoti saatohoco fahigova jiiinjenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cumico siijiiinje miyaminaa jiiinjehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifivuubo Siino Asaajino.
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguinodi jiiibogo icaji cujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiiinjehallivi paryi jiiinjeminaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinijimo muuai ñihicuno ojineri, ityuucal ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jiiinjehallivi iicajinoco eesamaaimoro iñihicuri choomocinijimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo aimuufafeenedi mityama, aivojima icano asaanoco. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memecicu mataajasucafutucuujineguiiha, ²⁹ nooboro jilli oovicuubo: Memeci higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amihairyo magaajafihicaba ifiticunoco. ³¹ Jaabadiro jino ononoco mahatyimecuudi magaajacu Moocaani aivoji ifiticunoco.

³² Miyanotiro amihaiico neehi: Paryi jino iicanoco tsumioto aatyimeme guijevejitihiica, ³³ niqueje, jiiinje icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihi.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofeenedi amihai jeebi kuhufetedino, guirihicavono jiiinje busumije imoyici icano guinodi tufucu amihaiivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ amihaihallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jiiinjehalliri iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicinicu. Jaamoro fahiijivaro Moocaanima mihiiimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafaño jiiibeguehicaubo. Jaanoti mihiijicuudi Olivohono iicagajijaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicauhi diiboco iguubuniciqui.

22

Jesuco Iguijeniqui Omoonino.
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua jibaimo fiiticuunaaca, ² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicauhi: ¿Milliti fine magaicaauji? noomoro Jesuco igaicaauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicauhi.

³ Jaanaa Satanas jicafutuuhu Juda Iscariote jeebifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti mimiisiici camoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jibaimo icacuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluuhu Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluuhu: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafico mahatyimeji icifuuri nifaihuco asatyoboco. Jaabo dojicuti mofoo ijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivojiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañi tajiibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi amisico ifusujiibo iguiraamecu, caamovohi icamecu, imibachucinicumecuco. Jaamecufañi meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuuhu.

¹⁴ Jaanaa amachucuuji di Jesu iminisuminaama casivuuhu imachuqui. ¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amihaima Pascua machutaaco amachunoco iguijevecuuji noomega. ¹⁶ Amihaico neehi: Siino Pascua jibaimo machuco machucuujihi. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayicuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amihaiico neehi: Jisumitiro siino aducujitihi baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayicuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amihaihallivi aacifafetejino jilli momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayicuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji icajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amihaihallivi agañicafotono.*

²¹ Jaarunaa jino amihaiti uco aacijiibo igaicaauqui tajojiri icahi. ²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo uuditi unuucuubadi feehe. Jaarunaa idasucani icajijiibo uco aacibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaani fine aacijiibo? noomoro.

¿Cajaaniji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa ijiibogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaaniji mihaiti imiyaabo? noomoro. ²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiom iicatimo

* **22:20** Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

aivojito idaasugotimo sefano tajubanicahi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amihai tolli mihicajitih. Jaanoti siibadiro amihai mihicaji, amihafañoti imiyaaboti iicaqui jilli saato ho jeecevominaafiti minifeteji. Jaabadiro atajubaabo jeecevominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, miiho imiyaabo, acasivooboro amachufiibo, nacu jeecevefiibo? ¿Eti acasivefiibo? Jaaruna uujoho amihafeeneri icahi jeecevominaafibadi.

²⁸ Amihai uuma mihaafih uo inisunehjefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amihai aivojico aciji uo guhirubi aacihiniyadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojibo icagafaño macasivomoro matajibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici canohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amihai idillunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amihai igañucuqui. ³² Jaarunofaño uujoho Moocanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iiti finitino iicaqui. Jaabo iijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecutusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojibo imibaicini cuuhi ima civojafaño feequi, ima guijevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaró mifooi, safo icano uo tuunamaajii; uo gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amihai dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihapaajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amihaidi cuuji vaachuuhi? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihaaabo masatyó. Jaanoti aamigama machahaabo amihai caamoojaco manaajemere aamigati mihihi. ³⁷ Amihai neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onono icaji: Iimitimofenevi ficucafetejiibo, onono, paryi uuditi onono tolli icaji, nooboro.

³⁸ Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo, miigaacima mihaahi, noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajjaago iicanicibadi. Jaaboma iijibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomañovi ifutuudi diitoco nuubo: Moocanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuuvuubo Moocanima ihiimaaqui. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachijii jino idaasuno iicajinoti uo taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa iijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocani toomominaafi niquejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.‡ ⁴⁴ Jaabo sihidiro idaasuvooboro Moocanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jinihahallivi aquetehicauhi tiiho ocoojinobadi.

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

‡ 22:43 Sahaamefaño

toversiculonoco ficuutimo.

45 Jaabo Moocaanima ihiimaanoti agañiivuboro ijibogominaajaago fuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeteubo. 46 Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihi micigahi? Magañiivomoro Moocaanima mihiimaaji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesu ihiimaanaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siguubo Juda onoobo Jesu jibogominaati fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iicahicauru-moobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhi diiboco ininiciqui. 48 Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiciiboro Miyaminaafibadi Ifiivuboco daacih? nooboro.

49 Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

50 Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonubo buiyaacuhi imiyanaago nijimeehuco. 51 Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musu-ufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududiciuneri buheesuubo. 52 Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiciqui asaumoco nuubo: Tatyicovodi amihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihi-canicibadi. 53 Amihaifeeneri fahiijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruboco uco magaayichicatih. Jaarunaa jisumi amihai imitiminaa tolli momoonicichi jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Jaasumiro Jesuco agaayicumoro satyuumo sacerdotemi aivojibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti finiciboro feehicauhi. 55 Jaamoro ihaivojibo iija gohasifeenevi cijigaico eebasuumoro casicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casivuuhi. 56 Jaaboco jeecivominaago cijigaijinivi gicininiboco guenene ihifinicugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

57 Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatih, nooboro.

58 Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: Ijoho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatih, nooboro.

59 Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahinibo Galileaooobo icamaño, nooboro.

60 Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatih ijoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaanaaca catava ojuhi. 61 Jaanegui Aivojibo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meečiuo. Jaaneri Pedro esafutuuhi Aivojibo Jesu diiboco: Jaachiji catava ojitinacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaiji, nooboro unuunoco. 62 Jaaboro Pedro ufuuboro sihidi aivono tauuhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jaanaa Jesuco utuumumo diiboco edejecuumoro aamiuhi. 64 Ihaallinoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro ihimeque gabacuhicauhi: Gaajaci. ¿Naa mijoho ico aamihi? noomoro 65 famaño vaje diiboco ibahicaumo.

*Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.**(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)*

⁶⁶ Jaanaa eseseveudi igaivuumo judiomi quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagominaa imegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷ Miihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amiihaico jiihi, nuuruva nacu mimiyaaveg-uejitirahi? ⁶⁸ ¿Jaanoti amiihaico nuuruva nacu uuma mihiimaanoco mihimeguejitirahi, uco misinaayujitirahi icano?§ ⁶⁹ Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo gicinihi Moocaani imityaabo miyanaagonovi, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿ijoho Moocaani Seemene? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, amiihai monoobadi, nooboro.

⁷¹ Jaanegui diito nuuhi: ¿Collihi bu sita onoonoco mihimeguejirahi? Miihairyo muguubucuuhi iijiri onoonoco, noomoro.

23*Jesu Pilato Imega.**(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Jaamoro famooro agaiivuomoro Jesuco satyuumo Pilato imegavi. ² Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo: Jaanico miihai mahatymehi, muucuumico naaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojiiho Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³ Jaanegui Pilato diiboco dilluuihi: ¿Naava ijoho judiomi Aivojiiho? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jiihi, ijoho toono onoobadi, nooboro.

⁴ Jaanegui sacerdotemi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato nuuhi: Jaanivi iimitinoco aivo atyimetihhi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diito janaanici nuuhi: Paryi Judea jiniije miyaminaaco naaisuhicaabo iijibegueri Galileavi iticonihiniho, juu icacuuihi, noomoro.

*Jesu Herode Imega.**

⁶ Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluuihi: ¿Nacu diibo Galileaoo? nooboro.

⁷ Jaanegui diiboco: Jiihi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojiiho Herodejaago tusumi Jerusale cuumivi agaseubojaago. ⁸ Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutuuihi siicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihididi ejevanoco Jesu omooninoco ihatymequi. ⁹ Jaaboro Jesuco sihididi dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi. ¹⁰ Tolliro tomañeri icaumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo diiboco iguijenisuqui mityano iimaahicauhi. ¹¹ Jaanegui Herode ihamocasiminaama diiboco: Jilli miihiifoobo, noomoro imitino mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojiiho gaachehubadi iimichehufañho jiihacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago galluuihi. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹² Jaanoti iticoni jiihevecasihicaumisi.

*Jesuco Igaicauqui Unuucuumo.**(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)*

§ **22:68** Sahaamefaño: uco misinaayujitirahi, onoooco ficuutimo.

* **23:5** Herode Antipa onoooco.

13 Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiciuhi. 14 Jaaboro diitoco nuuhi: Amihai jaanico tajaa misivahinihi: Miyaminaaco naaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucurahahi amihai imefeenevi. Amihairyo magaaajuhi diibediti: Imitibo, noomoro monoonoco aatyimetinoco. 15 Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetibo siino tajaa sivasuuhi magaa ja milliti bu miguijenijirahi. 16 Jilli ahaamiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

17 Jaabo Pilato jibaimosumi saafi civojaminaafiti sinaayuujiirahi miyaminaaco imono iicasuqui.† 18 Jaarunaa famooro sano sefano neehicauhi: jDiiboco guijeni! jBarrabacoro sinaayu! noomoro.

19 Jaabo Barrabaco civojaanumo tuucuumi miyaminaaco aivojitohallivi añaaisuuneguiiha, tolliro bu saatohoco agaicaauneguiiha icano. 20 Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. 21 Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: jImohobujehallivi tetecu! jTetecul noomoro.

22 Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: jNacu, jineje iimitinoco moonibo? Diibovi atyimetih iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaamiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

23 Jaarunaa diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: Imohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito icamo sihidi ocoovadiinamaaifano diito iiji diibohallivi fatyuumo. 24 Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onoobadi imooniqui. 25 Jaaboro sinaayusuubo civojaminaafico diito idilluuboco añaaisuunoti, agaicaaunoti icano icivojaanuboco. Jaaboro Jesuco diito usefano jeevesuubo diito iimuguubadi imooniqui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onoobo buhigoti asaauboco agaayiciumoro iguijive imohobujeque iibusumo Jesu dojicuti isatyequi.

27 Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idaasuri. 28 Jaamoco Jesu emeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amihaihalliviro mataa, amihai seemehallivi icano 29 ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatatino jeebino, iisutino mifaano icano, meneejifucu. 30 Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. 31 Jaamo imihusemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofano fine imitinoco eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro‡

32 Jaamo bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicaaqui. 33 Jaamo ifutuuhi nigaijaaibai onoomafovi. Jaamoro tomafano Jesuco tetecuuno. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inaninaagonovi saafi icano tetecuuno. 34 Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehallivi suerteque eetavuumo: jNaa mijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. 35 Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihifiniciumoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata

† 23:17 Sahaamefano toversiculoco ficuutimo. ‡ 23:31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine millijiru uchuumucuuuhoco, noono.

jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani #ciubo iicahachijji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasimīnaa edejecumoro diibovi ifiitivomoro idicuno vinoco diiboco isuurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano #joho judiomi Aivoj#bo idiicahachijji, #ro difiico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatinūmoro § JAANI JUDIOMI AIVOJ#BO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecuciniubo Jesuco #bahicauhi: Miyaano #joho Cristo idiicahachijji #ro difiico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco #bauhi: ¿Aivo #joho Moocaanico #hicugot#hi, tobadiro ico omooninoco gaajati#bo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino moononūno jaadaco mihic#hi. Jaanoti diibo aivo imitino moonitruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi id#fotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi: Jaachijiro #joho uuma diicaji imima#ovi Moocaanico imiyaavogomo ofooma#ovi, nooboro.

Jesu Igujjeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadi#ba mihicacuuihi. Jaarunaa paryi jiinije civono minifutuuihi; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteuhi. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuuihi. Jaanaaca temploja ofobociniuchehe gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuuihi. ⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuuihi: Guihi, dihusefa#o tagajaco gaayici, nooboro chuumucuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasimīnaa aivoj#bo tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavomīnaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaamo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ih#finiciumo.

Jesuco I#uno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatati#bo Jose Arimatea cumi#bo onoo#o Judea jiinijeri iicacuumi. Jaabo judiomi fagominaati#bou.

⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco teemehicaubo. Jaama#o paryi fagomīnaa omoonunofa#o icauti#bo. ⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifico ihmohoti iniitusuuboro gaachehuri iimibociuboro cihoji guisigajifa#o esediuhojifa#o ciubo bohoji m#hai#ooba ic#rautihojifa#o. ⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi iicacuujineguiiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaamo ufumoro Jesuco ic#unoco meecituuihi. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacauma#oco. ⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufumoro facicifaihuno, bu facici di#ribano icanoco iimibaivuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise taj#ba onoobadi.

24

*Jesu Siino Ubuheeteuno.**(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)*

¹ Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi cironotiro fuuhi Jesu cihojijaago ifacinoco iimibachuunoma* ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojibo Jesu ifico atyimecutihi. ⁴ Jaaneri iigutuumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimiisiici gaifimisi diito cojivi julleciniimisico aricunoono gaachehunofaño jicucucinimisico. ⁵ Jaamisiti iigutuumoro guinovivi jinijehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi amihai ubuheetecuuboco iguijeveme icamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahacuubo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amihaiico unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisico.

⁸ Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo icihojijaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idimoco, tolliro paryi saatohoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jibuguumo Maria Magdalena onooگو, bu Juana, bu Maria Jacobo seeji, bu saafigueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeejavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuboro Jesu cihojijaago. Jaaboro idijivuuboro toojifañoco emeciubo atyimeuhi tochehuri iminiichehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafituuboro uumiubo dojicuviro iijajaago.

*Emaus Onoocuumi Jihaijaago.**(Mr 16.12-13)*

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimiisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴ Jaamisiro ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asaaboro diitisima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jihairi mofoomisi? ¿Collihi idaasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiti Cleofas onooگو iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro iicahininoco. Jaanoti ijoho idiboro tuucuumiri diicarubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareoboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihiimaanoti, bu paryi omoonihicahininoti icano sihidi ejeevahininoboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohavojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihinihini: Imino diibo iguijeveme, noomoro tetecusuumo. ²¹ Jaanoti mihai meteemehicaurahi Israel jinijeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuuhi. ²² Jaarunaaca mihaiti saatoho gaigoomi fucuro diibo cihojico emeciijeme mihaiico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo ifico aatyimetineguiiha mihaiico jibogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu

* **24:1** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

buheehi, onoonoco mihaico ijibegueneri. ²⁴ Jaaneguiiha mihaiti saatoho toojico emecijeme gaigoomi onobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihi, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisiso nuuhi: ¡Gaajaticanimisi, fine amiisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño diibediti ononehejeque diitisiso ijibogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi ifutucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyuujiirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuuihi civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuuhi diitisisa iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitisisa acasivvuuboro imaahuco agaayicuboro toonohallivi Moocaan-ima iimaaubo. Jaadi iquisicuboro diitisiso aciubo. ³¹ Jaasumi jari diitisiso ihaallino imino faayacafutuuhi. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebino imono icahicahinihi jiihairi masaa-sumi Caatinihaamefaño ononehejeque misico jibogooboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino guenene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicinimoco. ³⁴ Jaamo diitisiso nuuhi: Miyaano Aivojiiibo siino buheetecuuihi. Jaaboco Simon atyimecuuihi, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jibuguuihi jiihaivi diitisisa iicaunoco, diitisisa maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacininoco icano.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluuihi: Sajeebi mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaauihi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro. ³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihi mihiguetehi? ¿Collihi uco amihai jeebifañoti mimiyaavogotih? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñoco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududicimoro, memeeeci; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo. ⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo[†] ⁴³ Jaanoco agaayicuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli icajinoco amihaima iicausumi amihaiico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño onoonoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicinino, Cristo guijejeji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofeenedi fahigova jiniije miyaminaaco mijibegueji Jerusaleti miticonimo amihai eedeehimitihifico mejeevesucu amihai imitico ibuusiqui. ⁴⁸ Jaamo amihai maatyimemere jinooco mijibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaaaja, uujoho amihaihallivi galluuji

[†] 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: iimihu gaami icanoco, onoonoco.

Guihirubi unuunoco. Jaanegui jiiicumiti buhiigovi mefeedino niquejefañoti mitya asanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihiigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agañiiyiciubo diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iiumumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templo-jafaño icahicaumo Moocanico imomoro. Fine.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofoenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivutuinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani.

² Miiro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofoenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui; miiro chahano aivo diibofoenedi eheetavuutino icano* ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cironofañoti achichi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miiro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachicibo iicaubediti iibeguequi. Jaabo iibogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachicibo icatino. Jilli aachicibo iicaabo iibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachicinibo, jino jinihallivi gasefivucuui.

¹⁰ Miiro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jinihalliri icacuui. Jaabofoenedi Moocaani jinijeque eheetavehinirunofaño jinijeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miiro iijinijevi sauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayiciutihi. ¹² Jaarunofaño saatoho diiboco agaayicimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatihimi miyaminaati ifiivomo icatino, bu gafi iimoyicnoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa iicahinibo miyaminaafi ifiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijima icano. Jaabo imico miihai mahatymeui, diibo idiboro Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miiro diibediti Jua iibuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacuumaño, nooboro. ¹⁶ Miiro jaaboti paryi miihai diiboma shidhi iicanoti magaayicihimi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miiro Moisefoenedi Moocaani tajuba saauhi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miiro miihaiñooba Moocaanico atyimetihimi, idiboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo miihaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Iibeguehi. (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomi sacerdotemico, levitamico icano galluui Juajaago diiboco: ¿Miijoho ijoho? noomoro idilluqui. ²⁰ Jaamoco diibo imino iibuguuui: Uujoho Cristo icatihimi, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miijoho ijoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihimi, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu ijoho oono Moocaani iimaaminaafi asaiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miijoho ijoho miihaico diibogo, oono miihaico agalluumoco iibeguequi millidi difiti ijoho neehi, noomoro.

* 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaihigovi ocoovadiicinibo: Aivojibedi jiihaico sanoticovoro mihimibachu, onoo bo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatiibo, bu Elia idiicatiibo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatiibo icano, ¿collihi jana nitihicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuriro nitih. Jaanoti amiihaifeeneri iicaabo saafi amiihai magajatii bo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaanici vi iicaabo, diibovi uujoho ifototih. Jaamaño diibo tihai paaje duujeque sinaayujitirahi, nooboro.

²⁸ Paryi jino jilli icauhi Betabara onoomañovi, Jordan onoo hi onegueehivi Jua inithicauhigo.

Jesu Guijevefeenedi Mohimiti Buusucafetehi.

²⁹ Jaano sifucuti Jua, Jesu diibojaa asauboco aatyimeuboro nuuhi: Memee ci jaani Moocaani Cordero, iguijevefeenedi jiiinjeminaa imitico ubu-usujiibo. ³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaabo: Taabuunati saajiibo tajanaanici vi iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacumaño. ³¹ Uujoho icaru-bo diiboco gaajahinithi. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitii boro saahi Israel cuumiminaa diiboco igajjaqui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho atyimehi Moocaani Gaijaco nimiihubadi jeevaabo diibohallivi niquejefañoti iniitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatih mii joho diibo iicanoco; jilli naha uco nifaihuri nitigui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaanihallivihacho iniitooboro iicaabo diibo tagaijari inithi iibo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyimecuuhi. Jaamaño uujoho jii beguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticonioto Jesu Jii bogominaa.

³⁵ Jaano sesevedi siino Jua tomañeri icauhi miimisiici jii bogominaatisima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyimeuboro nuuhi: Memee ci ajaani Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jii bogominaatisi uguubuumisiro Jesu dojicuti fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu dojicuco emee ciuboro, diibo dojicuti ufuunoco aatyimeuboro diitisico nuuhi: ¿jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui nuumisi: ¿jii bogominaafi, cuuca diicafih? noomisiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Juu masaa. Jaamisiro memee civa, nooboro.

Jaanegui ufuumisi atyimeuhi diibo iicahicauhigoco. Jaamisiro mihiijicuuneguiiha tufucu diiboma icaumisi.

⁴⁰ Jaamisi diitisi Juati uguubuumisiro Jesuma ufuumisiti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque mooniti boro inahabo Simonco iguiinutuuboro diiboco nuuhi: Meeci mahatyimecuuhi Mesia Cristo onoboco, nooboro. Mesia, Moocaaniti asaabo ihai vojiisucuqui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauhigo. Jaaboco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Iijoho Simon Jona achi, jaaruubo jisumitiro dimemeji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onoono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamisico.

⁴³ Jaano sesevedi Jesu imuguuhi Galilea jii njevi ufuunoco. Jaabo Felipe aatyimeuboro diiboco nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri tolliro Andre, Pedro icamisi icahicauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque iicijeuboro nuuhi: Miihai

mahatyimecuuhi, diibediti Moise itajiba aamefaño acaatiniuboco. Tolliro Moocaani iimaaminaa diibediti acaatiniuboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memecitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelminaafi abañifitatibo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluui: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miuro ico uujoho atymehi Felipe ico coovatinaacaro higuerahoguino diicaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jibogominaafi ijoho Moocaani Achi, ijoho israelni aivojibo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli ijoho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguino diicaaboco atymehi eneenequiiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicininoti Moocaani toomominaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubohallivi iniitocinimoro bu caamovi foocinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi Jibaimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jibaimo icauhi Cana cuumivi Galilea jinijevi. Jahi Jesu seeji diitofaño icauhi. ² Jahi tolliro Jesuco ijibogominaama cuhuvaumo tobaimovi. ³ Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi ifototih, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecevominaaco: Paryi diibo amiihaico onoonoco momooni, noogoro.

⁶ Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahuseti sañu icano iciñuuno. Tuñuujeñaño judiom iicanicibadi ifinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicañuuje. Jaano sañufaño fine ifetehicauno ochenta o cien litrodino nifaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino iciñuunoco nifaihuneri magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujeque jiti jiti gahafusuuhi. ⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi midino mihicimoro mahacito ijibaimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniuno. ⁹ Jaafaihuco ijibaimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautibo cuucati icinunoco; idimoro diito ijeecevominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco iciumaño. Jaanegui ijibaimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocoovauboro nuuhi: ¹⁰ Iticoni famoova iimi vinoco ifefihi. Jaanoco ijibaimo guiraano aaducuunobuunati iimijisutinoco ifefimo. Jaanoti ijoho aivo iiminoco ficuuhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iticoni Jesu sihidi ejeevanoco omoonuuno Cana cuumivi Galilea jinijevi, imityaco ifusuubo. Jaaneri ijibogominaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ijibogominaa icamoma fuubo Capernau cuumijaagovi jah, icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

13 Jaanaaca judiomi j̄ibaimo Pascua ifiti:cuuneguiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi. 14 Jahi atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico, nimiihumico icano anaajemeque. Tolliro miyaminaama nihibamico acafaryuucumoco gicinimoco atyimeubo. 15 Jaanoco aatyimeuboro Jesu gaabaico gaic̄it̄ati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañiubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuucuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. 16 Jaaboro bu nimiihumico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buhigovi mīci! ¡Guihirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

17 Jaanoti īibogominaa esafutuuhi Caatinihaamefaño: Diijaco agaijino uco finisuhi, onoonoco.

18 Jaanegui judiomi diiboco dilluui: Eneecata mīhaico siibadi iicanoco dihiifusu toonoti magaajaqui: Ji, olli iicaneguiha jahi olli mooniibo menequi, noomoro.

19 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

20 Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco mill̄i ījoho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

21 Jaarunaa Jesu ificoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. 22 Jaamaño Jesu iguijeveunofeeneti ubuheetusumi īibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco īibuguumoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

23 Pascua j̄ibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveguehicaui sihidi ejevanoco omooninoco aatyimemere.

24 Jaarumovi Jesu jeevamaahicautihi famoovaaco agaajahicaumaño.

25 Mīhaiñooba diiboco j̄ibeguehicautihi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeeb̄ifaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

1 Icaubo saafi fariseomiobo Nicodemo onoobo judiomi aivojitoobo.

2 Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: J̄ibogominaafi, mīhai magajahi ico Moocaani mīhaico diibeguequi agalluunoco. Chahamo mījoho sihidi ejevanoco ījoho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicatiruva, nooboro.

3 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi, siino dojicuviro ifiivotiibo Moocaani aivojifaño feejitih̄i, nooboro.

4 Jaanegui diiboco Nicodemo dilluui: ¿Mill̄i jaabo miyaminaafi uju-sicuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Mill̄i jaabo siino seeji jeeb̄ifaño ījcafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

5 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gaijari icano ifiivotiibo Moocaani aivojifaño feejitih̄i. 6 Miyaminaafiditi ifiivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gaijati ifiivomo Moocaani Gaijama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. 7 Daabafiitedino siino fiivo ico onoonoti. 8 Mīro guibuhaba iimogohigoti asaanoco ījoho guubufihi. Jaaruubo gaajatihi conooti asaanoro conoovi ifotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gaijari ifiivomo, mill̄i ifiivonoco mill̄i miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhi: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿ijoho aivo sihidi edeevaabo israhelminaa jibogominaafi idiicaruubo, nacu jinoco gaajatihi? ¹¹ Miyanotiro ico neehi: Miihai mihiimaahi magajaanoco. Jaamo miihai mijibeguehi mahatyimeneque. Jaarunoco amiihai mimiyaveguehicitahi miihai monoonoco. ¹² Jiinijeono icarunoco onoonoco uco mimiyaveguehicitahi. Jaanegui: ¿Fine millijiru niquejeonoco jibuguruva?

¹³ Miihaiifoooba niquejefaaño footihi idiiboro tahigoti iniitehinibo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niquejefaaño iicaabo. ¹⁴ Miiro Moise sicaihiigovi jiinimoco caamovi agaiiivicubadi; tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo caamovi guijeve imohobujehallivi gaaiivicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuui*

Moocaani Jiinije Miyaminaaco Agaijino.

¹⁶ Miiro Moocaani sihidi jiinije miyaminaaco agaijiboro idiiboro iicaabo Illico aciuihi. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitahi. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji. ¹⁷ Miiro Moocaani jiihelliivi Illico galluutihii jiinije miyaminaaco cijigaifaño igañisuqui. Jilli galluubo diibofeenedi jiinije miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo cijigaifaño ifetejitahi. Jaanoti imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuuihii idiiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuui. Miiro jiinijehallivi aachicinibo asaaboboco imogotimo icivonocoro imuguumo imiticoro omoonihicaumaño. ²⁰ Miiro famooro iimitinoco omoonimo aachicinoco jiiheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonino foovovotino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fiitivehi diito omooninofaño Moocaani icano igajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ijibogominaama Judea jiinijevi. Jaabo toonovi guenene icaubo miyaminaaco initiubo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomañovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jibogominaa jenaacasiuhi judiomima ifino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojiibogominaafi, meeci ima oono Jorda oonogueehi iicaubo icahi diiboti miihaico idiibuguubo. Jaabojaa sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miiro amiihairyo uco muguubuhinicuuihi: Uujoho Cristo icatitahi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miiro taabava jibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicibo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaanivivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanohalliviro icahi. Jaanoti jiinijeoobo jilli jiinijeminaafi. Jaabo jiinijenehejequere iimaanicihi. Jaanoti niquejefaañoti asaabo famohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

iimaahi. Jaaruboo onoonoco miihainooba miyaaveguehicitahi. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jiiibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jiiibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acihi. ³⁵ Moocaani Illico gaijahi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanoooco ficuui. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifniijitino fiivoma icacuui. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñihicuno Moocaani omoonijnofaño icacuui.

4

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuui Jua janaanici Jesu iijibogominaama iicaabo inihicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicautihi idiimoro iijibogominaa nitihicaui. ³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguui Samaria jiiinjefeenedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuui Sicar onoooumi Samaria jiiinije cuumivi Jacob illi Joseque iijiiinijeque aaciumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onoohoji. Jaanaa Jesu asaaubo, iniinovatucunegui tohoji cojivi casiiivuubo, fine gadiçiba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa iijibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saahi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihuti daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaago nuuhi: ¿Miiilli jaabo ijohoo judio idiicaabo, uujohoo samariaago iicagoco nifaihuco dilluui? noogoro. Jilli nuugo judiomi samaritanomima iimogocasihicautimaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ijohoo Moocaani aacinoco gaajaruva, bu miiijohoo jino ico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ijohoo uco dilluruva ico uujohoo buheeniifaihuco acijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojiiibo, nacu jinejerei jaabo inifaihuco dñicijirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheeniifaihuco dñicijirahi? ¹² Miiiro jino moheedebe Jacob miiihaidi jihojico ficuui, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ijohoo diibo janaanici deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jihoji nifaihuti aadumoco siino adufira aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujohoo aacino nifaihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitahi. Uujohoo aacino nifaihuco diitofaño finitino niivaji ifniijitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojiiibo, uco tofaihuti daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jihojijaago nifaihufoori saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujohoo tajevatahi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatahi onooogo. ¹⁸ Miiiro sahusedimoma diiacuui, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatiibo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojiiibo ijohoo baacho Moocaani iimaaminaafi. ²⁰ Miiiro moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajihallivi imejiibuui. Jaarunaa amiihai judiomi Jerusalemi Moocaani imomaño meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amiihai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumi-jaago footimo icano. ²² Miïro amiihai samaritanomi magaaajatiiboco mihimehi. Jaanoti miihai magaaajaaboco mihimefihi; Mïïro judiomiti taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu iicajino, jaano jino tusumi mihicacuuihi, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igaijari, miyaaneri icano. Miïro tolli iimomoco Moocaaani imeguehi. ²⁴ Moocaaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igaijari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoobo, asaajinoco. Jaabo asaadi miihaico paryi fanoocoro jiiibeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ijiiibogominaa gaseuhi. Jaamo jabafitiuuihi. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluutihi. ¿Jinejeque dilluhi? ¿Jinejeque mihimaacasihi? nuutimo. ²⁸ Jaanegui diigo ihicifitoco ejevesuhiniugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jiiibugutuuihi.

²⁹ Enecauhu masaamoro memeciva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onooboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatiibo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca ijiiibogominaa diiboco neehicauhi: Mojiiibogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amiihaima magaaajitino, nooboro.

³³ Jaanegui ijiiibogominaa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine miijoho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agallu-ubo onoobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miïro amiihai me-neehe: Icanehiica minihibaci, minihibaci idiino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño amiihaico uujoho neehi: Memeeeci basutaaco, oono paryi tifaicuuihi ihicifafetequi. ³⁶ Miïro basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifihhi. Jaabo basuta noovaco ananinicibadi miyaminaaco nanihi ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco iicibo icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinicihhi, onono. ³⁸ Jaanegui uujoho amiihaico tajiiibahi mihiciqui amiihai mabasuhinitinoco; sita abasuhininoco amiihai meque-heevahi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jiiinije cuumiminaa miyaavuguuihi diigo ijiiibuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiituihi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuumoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi iijoho eneeneriro mimiyaavogocuuutihi: Miihairyo muguubucuuihi. Jaamoro magaaajacuuihi miyaanoro diibo Cristo jiiinijeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojiiibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiiinijejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaaani iimaaminaafi ijiinijevi bocigoratihi, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomafoto imino gaayicuihi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jiiibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahii tobaimovi Jesu fanoovaco omooninoco.

46 Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiinjjevi toonovi nifaihuco aivofaihuhi iminiyumañovi. Jaanaa Capernaui icaubo saafi aivojibo. Jaabo seemene guihuvauhi. 47 Jaabo guubuuhi Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijjaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiha. 48 Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi icanehejeque omooninoco mahatyimetihachiiji mimiyaaveguejithi, nooboro.

49 Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojibo goovano masigo taseemene guijvetinaacaro, nooboro.

50 Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuui. 51 Jaabo iijati fiiticuuboco idudicamaajeminaa asaaumoro jibogovauhi: Diseemene buheecuuhi, noomoro. 52 Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehinibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dijiiveberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro. 53 Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguui.

54 Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omooninoco alliniuhi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi Igotiboco.

1 Toonobuunati judiomi eetavuui jibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. 2 Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onoo huga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi iijiri Betesda onoo ba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. 3 Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafimo icahicauhi aatyimetimo, idino iimitimo, ifino isifañneri igotimeheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba nifaihu amaryibanoco. 4 Miuro tobajaago Moocaani toomominaafi niitehicaui safohosa jaaboro inifaihuco maryicuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegaviro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoo va guihuva* 5 Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. 6 Jaabo siucinuboco Jesu aatyimeuboro gaajacuihi aivo guenene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

7 Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo, miijoho bu uco tobafaño jihacujirahi toba amaryibasumi fahijivaro tobafaño feeqi mooninaacaro sita tahimegaro feehicahi, nooboro.

8 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañivo jaaboro dicigaijeque dicibo fuucu, nooboro.

9 Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaijeque icuboro igucuubo. Jaafucuu judiomi jaguisifucuu. 10 Jaanegui judiomi Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachijiji jino jaguisifucuu. Jaanegui dicigaijeque satyejithi, noomoro.

11 Jaanegui diibo iimusuuhi: Miuro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaijeque dicibo fuucu, nooboro.

12 Jaanegui dilluumo: ¿Miijoho diibo ico dicigaijeque dicibo digo onoo? noomoro.

13 Jaarunofaño diibo gaajautihi diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyaminaa iicaumo cojiti Jesu sihigovi ufucumaño. 14 Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aatyimeuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino miijoho

* 5:4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

ubuheecunoco; siino imitino diiacacujirahana janaanici iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiomico jibugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco. ¹⁶ Jaanoma iicaumo judiomi Jesuco imitino moonihicauhi, diibo jaguisifucuvi tolli omoonihicaumaño. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dudicamaahi. Jaano ticovovi bu uujoho dudicamaahi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiomi janaanici imeguehicauhi diiboco agaicaaunoco. Miuro toono jaguisifucucoro diitobadi teemehicautiibo, tolliro bu Moocaanico: Guihirubi, onooboro ifico Moocaanibadi moonihicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iji.

¹⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Miyantiro, miyanotiro amihaiico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebitiro moonitih. Miuro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi moonih. ²⁰ Miuro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Miuro imi janaanici ejeevanoco ifusujibeheica. Jaaneri amihai majabafiteji. ²¹ Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco acibadiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. ²² Miuro Moocaani mihaiñoobaco iimitico nootih. Jaaruubo paryi toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevesuubo, imitico iimibachuqui; ²³ Toonoti famooro Illico ibociguequi Caanico iicabadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotih diiboco agalluuboco.

²⁴ Miyantiro, miyanotiro amihaiico neehi: Uco agalluhiniboco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubuumo ifinjitino fiivoma icacuhi. Jaamo cijigaifaño fuucujitih; Jilliro gujivetih fiivofaño fatyucuuubo.

²⁵ Miyantiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuhi; iimitifaño migujivecubadihiica iicamo Moocaani Achi iijico uguubujino. Jaanoco uguubumo fiivoma icaji. ²⁶ Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco acibo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. ²⁷ Tolliro bu mitya iijico acibo miyaminaafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuubo iicamaño. ²⁸ Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryicino chhojinofaño iicamo ihiimaaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omooniumo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omooniumo buheeteji cijigaifaño ifeequi.

Cristoti Jibogono.

³⁰ Miuro uujoho aivo, uuro tajeebitiro moonijitirahi. Jaamaño uujoho iimitinoco dugaacuhi uco atajibabadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeebiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhinibo iimogonocoro moonih. ³¹ Uujoho uuro tafitiro jibuguruva tajibogo saatehedi ibocima chahajirahi. ³² Jaanoti sifi uuditi jibeguehi. Jaamaño uujoho gaajahi uuditi diibo onono miyaano iicanoco. ³³ Miuro amihai saatohoco magalluui Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofaño uujoho gaayicitihi miyaminaafi jibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amihaiico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. ³⁵ Miuro Jua cijigaimecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachicinunofaño amihai jihachutagayiro imo imo mihi-cauhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua jibuguuno janaanici uujoho onono jeevahi. Miuro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro

tahallivi jibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jibeguehi. Jaaruuboco amihai safooba mahatimetatithi, bu ihiimaaco safooba muguubutatithi icano. ³⁸ Tolliro bu diibo iiji amihaihaifaño chahahi; Diibo agalluuhiniboco amihai mimiyaavogotimaño. ³⁹ Miïro Caatinihaameque imino amihai mihifinichicahi fiivo ifico toohaamefaño mahatymeneque mihimogomoro. Jaano miïro toohaame uuditi ijibuguruhaame. ⁴⁰ Jaarumo tajaa masaanoco mihimogotithi fiivoma mihicajiruneguiiha.

⁴¹ Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitithi. ⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi amihai Moocaanico magajitinoco. ⁴³ Miïro uujoho Guihirubi memeri sahinihi; Jaaruuboco uco magaayicitithi. Jaanoti sifi jilli ijeebitiro asaaboco naha amihai magaayicijirahi. ⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaño toonoguinodi idiboro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinotithi. ⁴⁵ Jaanegui uuditi mehesamaaidino: Caani imefeenevi mihaico imitino neejiiibo, noomoro. Icaabo amihai imitico eneejiiibo Moise. Jaabo tajibafeenedi mataajibadi mehesicinirahi. ⁴⁶ Miïro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. Miïro diibo uuti caatinuhi. ⁴⁷ Jaabo acaatinuunoco mimiyaavogotimo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuui. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejeevanoco omooniboro iguihuvamoco ubuheesunoco aatymehicauneguiiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro ijibogominaama casivuubo. ⁴ Jaasumi fiiticuuno judiomi jibaimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeciubo atymeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaunoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiiibo? onoomaño jilli omoonijinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno ifetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ijibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miimisiici tavaabomisi icanoma icase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñaavahu icauhi. Jaanohallivi casicamaaiumo cinco mildino gaifimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco icuboro Moocaanico graciaaco aciuboro, toonoco ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi gicinuumoma. Tolliro bu itaavaco ifuumo iimuguudineheje. ¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ijibogominaaco: Paryi manaani ihatyuuvoco gañicafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco ananiumo gahafusuuhi, jiiibaifinoco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyvuunoco. ¹⁴ Jaano

Jesu sihidi ejeevano #fusuco eheetavuunoco aatyimeumoro diito nu-
uhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi jinijehallivi asaaujiibo,
noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco #ciumoro satyuujirumo aivoj#boti iheetavequi. Jaanoco
agaajaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi ijibogominaa muuaijaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro
meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernauijaagovi. Jaanaa
ciuvucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseutihi. ¹⁸ Jaanaa imuaifa ticovauno
sihidi guibuhuba asaano. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idiino
kilometronohachuta icacuumaa Jesu saauhi nifaiuhallidi igooboro.
Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho;
mihiguetejirahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayiciuhi. Jaadi goovano
#futuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guinehi.

²² Jaano sesevede tonegueehivi miyaminaa ifitafutuumo gaajauhi
sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijibogominaama footinaaca
diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asaano,
jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno
fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijibogominaa icano achahaunoco miyaminaa
aatyimeumoro toono imeenefafaño ijicamaaiumoro fuumo Capernauijaago
Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuaivi aatyimeumoro nuumo: J#ibogominaafi, ¿cusumi
gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro am#haico
neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidi
ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui
ifinino machutaguiiha mududicamaaidino, ifinijitino fiivoco aacino
machutaguiiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaafibadi
Ifiivuubo am#haico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asaanoco
miyaminaa igaajaqui, bu uuvi Moocaani igaajataco ificucuuno icano,
nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico
meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco
am#hai mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco m#haico dihi#fusu
maatyi#memere ico mimiyaaveguequi? ³¹ M#ro moheedeetemihai machuuhi
mana onoonoco sicaihiigovi iicausumi, oono Caatinahaamefafaño: Niquejeo
maahunoco machusuubo, onobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi:
Moise am#haico niqueje maahuco acitih, Guihirubi am#haico jino miya
maahu niqueje maahuco acihi. ³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo nique-
jefafañoti iniitoobo jinijeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivoj#bo, fahijivaro m#haico toono maahuco
daacihiica, noomoro.

35 Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajevavacuujithi, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujithi icano. 36 Miiro amiihaico uujoho enehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicatithi. 37 Miiro paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijithi. 38 Uujoho niquejefañoti niitehinithi uuro imogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhiniibo iimogobadi mooniqui saahinihi. 39 Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutiibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. 40 Jaano jino uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

41 Jaanegui judiomi ticovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo, unuuneguiiha 42 neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatiibo? ¿Miiro caani, seeji icamoco miihai magaajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

43 Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono amiihai dejecufiraco. 44 Miihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi uco agalluuhiniibo tajaa isivatiruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. 45 Miiro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro jibegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

46 Miihaiñooba Moocaanico atyimetihi idiiaboro uujoho Moocaaniti asaabo Moocaanico atymehi. 47 Miyantiro, miyantiro amiihaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. 48 Uujoho fiivo maahu. 49 Miiro amiihai eedeete manaaco sicaihgovi amachuuro chuumuui. 50 Jaanoti naha jino niquejefañoti iniitono maahu. Jaanoti amachumo guijevetimo iicaqui. 51 Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniitehininiibo. Jaamo uco agaayicimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahucu. Jaanoco uujoho jiiinjeminaahallivi aacijino, nooboro.

52 Jaanegui judiomi ticovauhi sanomiro iimaacasiumo: ¿Milli jaabo jaani miihaico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

53 Jaanegui Jesu nuuhi: Miyantiro, miyantiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uucuco mudutihachijiji, bu itijohoco mahadutihachijiji icano fiivoma mihicajithi. 54 Jaanoti taahucuco amachuubo, tatyijohoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. 55 Jaano tafi miya machuta, tatyijoho miya adufaihu icano. 56 Jaamo tafiico amachumo, tatyijohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. 57 Miiro Moocaani uco agalluubo ifiima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. 58 Jino niquejeti iniituuno maahu; amiihai caanimiihai manaaco amachuumo iguijeveubadi iicano icatino. Jaanoti jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

59 Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagogajafaño ijibuguubo.

Jesu Iimaa Fiivoco Achi.

60 Jaanoco sihidi saatoho ijibogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihimaa sihidi jeevahi. ¿Miijoho fine gaayicijirahi? noomoro.

61 Jaanoco Jesu ijibogominaa onocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu amiihaico imitino moonihi? 62 ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco caamo iticoni iicauhigo ofooboco

mahatyimeruva? ⁶³ Miiro Moocaani Gaija miinoco fiivoco acihi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho ihiimaano amiihai jeebico ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo amiihaiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. Miiro Jesu imegaviro gaajacuuhi imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicaaqui aaciujiiboco icano. ⁶⁵ Jaamaño nuubo: Toonegui amiihaico neehinihi: Miihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidi saatoho diibo dojicuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucuumo. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amiihai tolliro diitobadiro mefeeci? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: ¿Aivojiibo, miijaago bu miihai mefeecirahi? Miiro ima icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹ Miiro miihai mimiyaaveguehinicuuhi. Jaamoro magaajahi ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amiihaifañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaubo Jesucristo iguijeniqui aaciujiibo.

7

Jesu Inahabomi Miyaaveguehicautihi.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jiiinjeri igooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jiiinjeveri ofoonoco imeguehicautiibo judiomi diiboco tahi agaicaauguuneguiiha. ² Jaanaa fiiticuuno tabernaculojano jiiibaimo iicaujino; tusumi judiomi nijeganofañooro icanicimo. ³ Jaaneguiiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miiro miihaiñooba miyaminaaco ifico igaajasuqui omoonimo toovono moonitatihi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicautiimaño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amiihaidi naha fafucuvano imihi. ⁷ Miiro amiihaico jiiinjeminaa jiiheguetihi. Jaanoti uco jiihegueme diito imitico onoonohalliti. ⁸ Amiihairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tafoovucuvihica uujoho ifototihica, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jiiibaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiibo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujiruneguiiha. ¹¹ Jaaboco judiomi tobaimoguiino iguiinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihidi miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miihaiñooba foovono diibediti iimaahicautihi judiomi ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa ijiiibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuhi. Jaaboro ticovaubo ijiiibuguubo. ¹⁵ Jaaneri judiomi sihidi eheetyemere neehicauhi: ¿Milli jaabo sihidi fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

16 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeeb#tiro j#bogot#hi uco agalluuhin#bo j#bogoco uujoho j#beguehi. 17 Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani j#bogoco ij#bogonoco nacu tajeeb#tiro uujoho ononoo iicanoco. 18 Jaanoti ijeeb#tiro ihuimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguef#hi. Jaanoti diiboco agalluhin#boco obocigoo#bo, miyaanoco iimaahi. Jaabofa#no ba#fifira chahahi.

19 M#iro am#haico Moise taj#baco aci#hi. Jaarunoco am#haiti saatohoba imino moonit#hi. ¿Coll#hi jaamo uco magacaaujirahi? nooboro.

20 Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: I#joho ij#ma diicahi. ¿M#ijoho nacu #co gaicaaujirahi? noomoro.

21 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguis#fucusumi omoonihinineri famooro meheetyehinihi. 22 M#iro Moise am#haico taj#bauhi am#hai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoni#t#hi omoonu#bo, am#hai eedeetem#hai toonoco ticoni#hi eheetavuumo. Jaanoco am#hai jaguis#fucusumi meheetavonicihi. 23 Jaano Moise taj#ba ga#cafototino iicaqui momoonimoro jaguis#fucusumi gaifi seemene meeheque miquiticinihi. ¿Jaamo coll#hi tajaa misifiratehi jaguis#fucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohallit#? 24 Imino meecit#moro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magajaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

25 Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguinehicaabo icat#bo? 26 Memeeeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco m#hai#nooba milli moonit#hi: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuuhi diibo Cristo iicanoco? 27 Jaanoti m#hai magaajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi m#hai#nooba gaajajit#hi cuucati diibo asaanoco, noomoro.

28 Jaanegui Jesu templojafa#no ij#buguuma#noti sefano nuubo: Uco naha am#hai magaajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeeb#tiro saat#hi. Jaabo uco agalluuhin#bo miyaabo iicaaboco am#hai magaajat#hi. 29 Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahin#ma#no. M#iro diibo uco galluuhin#hi, nooboro.

30 Jaanegui diito diiboco gaayiciujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofa#no m#hai#nooba diiboco gaayiciut#hi ihoovofucuvi #futuut#ma#no. 31 Jaarunofa#no sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisim#naaco Galluuhi Jesuco Igaayiciqui.

32 Jaanoco fariseomi guubuuhi miyaminaa toonoti imir#bacasiunoco. Jaaneguiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisim#naaco galluuhi Jesuco igaayiciqui. 33 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica am#haima icaji. Jaadi doj#cuviro feeji uco agalluubojaago. 34 Jaaboco migui#nejirahi. Jaarumo uco mahaty#mejitihi uujoho iicahigo am#hai m#hifetejit#ma#no uco mahaty#mejitihi.

35 Jaanegui judiomi sanomiro noocasiuhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahaty#mejitihi? ¿Nacu fine griegom#feenevi judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomico ij#beguequi? 36 ¿Milli fine eneejirunoco oono m#haico noobo: Uco migui#nejirahi. Jaarumo uco mahaty#mejitihi uujoho iicahigo m#hifetejit#ma#no, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai N#faihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiya jibaimofucu Jesu agañiivuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mihicahachiji; tajaa masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiyaavogoobo, Caatinihaamefaño onoobadi: Dijeebifañoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiyaavogomo Igajaco agaayicijinoco. Tsumihiica Moocaani Gaija niutuutihica Jesu niquejefaño ufuutimañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jilli Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miñro Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojibo David yotofañoti tolliro Belen allio cuumijefañoti David iicauhigoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutíhi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotíhi.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collíhi jana jaaboco misivatíhi? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tolliro bu nacu amíhai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amíhaidi saatoho aivojítoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajibaco agaajatimo jilli ciijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onooobo safoono Jesuco fucu emeeciyebo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu miíhai tajiba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacimoro? noomoro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ijoho Galileaoo? Eneecau, imino Caatinihaameque dihiñinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatatíhi, noomoro ⁵³ ijeevadi sahaje iijanojaa fociniumo.

8

Gaifimima Iicafitgo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajjaago. ² Jaano seseevedi fucuro Jesu siino templojafañoti saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasiivuboro ticovaubo ijíibuguuubo. ³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigooco gaifimima iicafifihicaugoco. Jaagoco diitofeenevi ificumoro ⁴ nuumo: Aivojibo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifiima faguifaño icagoco mahatimehi. ⁵ Miñro Moise itajibafaño jilli miíhaico neehi: Tolli iicagoco guisiri mahaamimoro magaicau, nooboro. ¿Jana ijoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisuumo, ñfurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiinijehallivi idijíivuboro ticovaubo ihusegairi jiinijeque acaatinubo. ⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, agañiivuboro diitoco nuuhi: Eneecata amíhaidi saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idijíivuboro ijiinijeque caatinihicauhi. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebifañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safisari

ofoociniimo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agañiivuudi miñhaiñoobaco atyimecuutiibo, idiigoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿Miñro saatohoba ico milli moonitih? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojiibo, saatohoba milli uco moonitih, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu icaruubo milli ico moonitih. Fuucu. Jaagoro siino imitino diicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebñnoco Aachicinñbo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jinijeminaa jeebñco aachicinñbo, tadyojicuti asaabo civohi icajitih. Jaano ifinjitino fiivoco aacino foovoma icajiibo.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Ijoho difitiro dñbeguehicahi. Jaano dijñbogo ibocima chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro ijñbuguruno tajñbogo ibocima icahi, uujoho asaahinihgoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amñhai magaajatih uujoho tahigoti asaahinihgoco, ofoohigoco icano. ¹⁵ Jaamo amñhai miyaminaa imitico meneehi jinijeminaa tajñbafeenedi. Jaanoti uujoho miñhaiñoobaco dugaacutih. ¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiuro uujoho icatih, Guihirubi uco agalluuhiniñboma mihicamaño. ¹⁷ Miñro amñhai tajñba aamefaño noocinino: Miimisiici ijñbogono ibocima icahi, noonoro. ¹⁸ Miñro uujoho tafitiro jñbeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhiniñbo uuti jñbeguehi icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu diicaani icahicahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amñhai magaajatih, bu tolliro Guihirubico magaajatih icano. Jaanoti uco magaajaruva tolliro Guihirubico magaajarahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño ijñbuguubo niñbamico ijicuhicauno cojivi. Jaaruuboco miñhaiñooba gaayicutih, ihoovovi ñfutuutiamaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amñhai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo amñhai mefejejih, nuubo.

²² Jaanegui judiomñ nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifico guijeniñbo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefejejih, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Amñhai baato. Jaanoti uujoho caamoobo. Amñhai jinijeminaa. Jaanoti uujoho jinijeminaafi icatih. ²⁴ Jaamaño amñhaico: Amñhai imitimaryo miguijeveji, neehi. Miñro uco mimiyaavogotihachiñ amñhai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿Miñjoho nacu ñjoho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siñcietiro amñhaico neehicacuui. ²⁶ Sihidi icano amñhaico eneejino, amñhaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefih. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jinijeminaaco jñbeguehicahi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicautih Moocaniditi ihiimaahicaunoco.

²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi Ifivuuboco guijeve imohobujehallivi magañiyicidi magaajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeññtiro uujoho omoonihicanocoro magaajaji, bu tolliro Guihirubi uco ijñbeguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhiniñbo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutih, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguui.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamohallivi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomi diiboco imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutimo mihicahachiji miyaano tajiibogominaa mihicaji. ³² Jaachiji magaaaji miyaanoco. Jaano miyaano amiihaico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: Miihai Abraham iyaachimihai mihicamo sita jijovoto mihicatathi. ¿Milliti jaabo miihaico ijoho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaamaño jijovoboti iicaabo ihaivojibo seemefañodi icatathi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanicahi. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene amiihaico isinaayuhachiji miyanotiro jijovoto mihicacuujithi. ³⁷ Uujoho gaajarahi amiihai Abraham iyaachimihai mihicanoco. Jaarumo uco magaaicaaguehichahi, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco ijibogobadi. Jaanoti amiihai momoonihicahi amiihaico amiihai caani ijibogobadi, nooboro.

Diito Caani, Iji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: Miihai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano amiihai caani Abraham iicaruva diibo omoonibadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collihi jaamo uco magaaicaaujirahi? Tolli iicanoco Abraham safooba mooniutithi. Miiro amiihaico miyaanoco jibeguehichahi Moocaani uco unuubadi. ⁴¹ Jaanoti amiihai, amiihai caani omoonicibadi momoonihicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Miihai ajeva seeme mihicatithi, saafiro miihai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai caani Moocaani iicaruva uco magaijirahi. Uujoho diibojaagoti saahinihi, tajeebitiro uujoho saahinithi diibo uco agalluuhininegi saahinihi. ⁴³ ¿Collihi jaamo taajico muguubuhicatithi? ¿Collihi tajiibogoco mihimeguehichathih muguubunoco? ⁴⁴ Amiihai caani Iji. Jaabo onoobadi momooninoco mihimeguehichahi. Miiro diibo sicijetiro imoyicibo miyaminaaco agaicaaunoco, imoyicitatibo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicamaño sicamañooco iimaabo, bañifira caani iicamaño bañiffiibo. ⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuurunoco uco mimiyaaveguehichathih. ⁴⁶ ¿Nacu miijoho amiihaiti saatoho ifusujirahi tafifa sanogayiba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collihi uco mimiyaaveguehichathih? ⁴⁷ Moocaanitahe iicaabo, Moocaani iijico guubunichih. Jaanoti amiihai Moocaanita mihicatimaño Moocaani iijico muguubugotithi, nooboro.

Cristo Sahiijitiro Iicacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiomi iimusuuhi: Aivo miyaano ijoho samariaoobo idicanoco ico monoono. Jaabo ijima diicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho ijima icatithi, uujoho Guihirubico bociguehi. Jaaruuboco uco amiihai mobocigotithi. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi bocigoco guinotithi, iicaabo saafi uco obocigonoco iguiinooboro udugaacubo. ⁵¹ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Taajico imimiyaavogomo ifinijitino guijevefaño feejitithi, nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco judiomi iimusuuhi: Jisu aivo imino magaaacuui ijima idiicanoco. Miiro Abraham, bu paryi Moocaani iimaaminaa icamo paryi guijeveuhi. ¿Milli jaabo ijoho neehi: Taajico uguubumo guijevetimo

icaji? nooboro. ⁵³ ¿Nacu ijoho mootadi Abraham janaanici deevahi? Jaaruboro du guijeveuhi, bu paryi Moocaani iimaaminaa icaurumo guijeveuhi. ¿Jaanoti miijoho ijoho idilicaabo guijevetiibo diicaji? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho taficoro bocigoruva, uuro obocigono jaaducafetejitirahi. Guihirubi uco bociguehi diiboco amiikai Moocaani monoobo. ⁵⁵ Jaaruboco amiikai magaatihahi. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho diiboco gaajatihahi, nuuruva amiikaibadi bañifijirahi. Miyanotiro uujoho diiboco agaajamaño diibo iijico moonihahi. ⁵⁶ Miuro Abraham amiikai tyadi imo imo icauhi uco aatyimegueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaajacuuboro imo imo icaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: ¿Milli jaabo cincuentadino ficabano diicatiibo, Abrahamco daatyimeuhi? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiikaico neehi: Abraham chahaunaacaro uujoho icacuuhahi, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guisibanoco iciumo diiboco ihaamiqumi. Jaarunaa Jesu templojafaño afataniuuboro diitofeenedi ihiinehinuuboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifivuunotiro Ihaallino Isicautiboco.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo atyimeuhi ifivuunotiro aatyimeutiiboco. ² Jaabediti ijiibogominaa Jesuco dilluuhahi: ¿Mojibiibogominaafi, miijoho imitico omooniumaño, jaani atyimetibiibo fiivuuhahi, caanimisi nacu diibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanimisi, diibo icano imitico omooniumaño icatino. Jilli Moocaani mitya diibovi ihifusucafetequi ifivuuno. ⁴ Miuro cuuje iicanohachuta uco agalluuhiniibo dudicamaajeque eetavehi. Jaanoti mihijicuudi miikaiñooba dudicamaaitacuutatihahi. ⁵ Miuro jino jinijehalliri iicanohachuta uujoho jinijeminaaco achicinihi, ⁶ nooboro jinijehallivi ijiireuboro toonoco jiniima illiheenuuboro ijiniri aatyimeutiibo aallinoco nicuubo. ⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba jicooba nifaihuri nitito, nooboro. Jaaba jicooba momo hebreo iijiri Siloe. Jaanegui initamaaijeuboro tahigoti atyimecuubo sauhahi. ⁸ Jaanegui ifiitinominaa iticoni atyimetibiibo iicahicaunoco agaajauomo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasiivooboro nihibamico idilluhicaubo icatiibo? noomoro.

⁹ Jaanoti saatoho: Jiihi, diibo, neehicauhi. Jaanoti saatoho: Sifi diibobadi ejeevaabo, neehicauhi. Jaarunofaño diibo neehicauhi: Uujoho diiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano ico dihaallino faayacafeteahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onooobo jiniico ijiirema eetavooboro uco tahaallinoco nicuuhahi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneenegeui ofooboro nitijehinihi. Jaaneri tahaallino uco faayacafetehinihi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.

Jaarunaa diibo: Co, gaajatihahi, nuuhi.

Fariseomi Dilluuhahi Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiiboco satyuumo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiniibari ihaallinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluuhahi: ¿Milli ico dihaallino faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiinibari uco tahaallinoco nicuhinibo. Jaanoco inita-maainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saato ho nuuhi: Diibo Moocaaniti saatihi. Jaamaño jaguisifucuco imino toomotibo, noomoro.

Jaanoti saato ho neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco eetavejiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallivautiboco nuumo: Jaanoti ijoho, ¿milli neehi dihaallinoco afaayicihinibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocaani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomí miyaavuguutihí diibo ihaallinoco afaayicunoco icano. Jaamoro caanimisico cuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisico dillu-umo: ¿Naa jaani amiisi seemene aallivatibo ifivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jihi, magaajahi diibo mosemene aallivatibo ifivuunoco. ²¹ Jaaruno magaajatihi fine millihacho tahi atyimeebe, bu tolliro magaajatihi mijohohacho fine diiboco ubuheesuhinoco. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amhaico jibeguejiibo, noomisiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguumisiro, judiomí cajaanoyohacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magañiji, noomoro ifitacucasiuno ñihicuti. ²³ Jiliti caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanicoro dihimó. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco mihai magaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Coó, tahi fine imitiminaafi uujoho gaajatihi. Idinocoro gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallinoco omoonihinineri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amhaico jibugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collihi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amihai tolliro diibo jibogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco jibaumoro nuumo: Ijohonaa diibo jibogominaafi. Jaanoti mihai Moise jibogominaa. ²⁹ Mihai magaajahi Moocaani Moisema ihimaanoco. Jaanoti magaajatihi diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi sihidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magaajatino. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo. ³¹ Miíro mihairyo magaajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubunicibo. ³² Siicjetiro guuburatatino saato hoba ifiivonotiro aatyimetiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonjituruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Ijoho aivo sihidi imitima ifivuubo, mihaiico dibeguejira? noomoro diiboco gañumo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañunoco. Jaaboco atyimeuboro nuubo: ¿Ijoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojibo, uco dibogo mijoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: #iro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo #ima ihiiimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememu#vuuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivoj#bo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiihelli#vi saahinihi dugaacuguiiha, aty#metimo ihaty#mequi. Jaanoti aty#meme, aty#mecuutimo iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuomoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu mi#hai tolliro mahaty#metimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Ami#hai aall#no ih#fuvusut#ruva ami#hai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahaty#mehi, monooma#no ami#hai imitima mi#hacahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino. (Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro ami#haico neehi: Ovejami mecufa#no iguhugari j#cafototi#boro sinaagonodiro ofoobo nanivam#naafi. ² Jaanoti to mecufa#no iguhugari ij#cafotoobo naha diito toomom#naafi. ³ Jaabedi iguhuga toomom#naafi iguhugaco faayic#fihi. Jaahugari ij#cafotooboco ihovejami ihiiimaatiro gaajac#fihi. Jaamoco iticovoci#vi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufi#bo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihiiinusuboro ihime foonic#bo. Jaabo dojicuti ihovejami foonic#hi diibo iimaaco agaajamoro. ⁵ Jaanoti agaajat#bo dojicuti footatimo. Jilliro gaafimo diibediti diibo iimaaco agaajatima#no, nooboro.

⁶ Jilli Jesu oovic#uboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajac#utihi milli eneej#runoco unuunoco.

Jesu Iimino Toomom#naafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro ami#haico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaumo paryi nanivam#naa. Jaamo iimaaco ovejami gaajauti#hi. ⁹ Uujoho guhuga, tafa#odi ij#cafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanic#badi to mecufa#no ij#cafotooboro siino ihiiinoobo #aavahuco aatyimenic#badi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivam#naafi saanic#hi inaniqui, igaicaa#quiro, ifinis#quiro icano. Jaanoti uujoho saahinihi fiivoma mi#hacqui, sihidi janaanici toonoma mi#hacqui. ¹¹ Uujoho miya toomom#naafi; M#iro miya toomom#naafi iicaabo ihovejam#hallivi ifiico acinici#hi. ¹² Jaanoti ijaadaguiiharo otoomoobo j#cu diitojaago asaanoco aatyimeebere ihovejamico ejevesuhini#boro iicojiti gaanic#hi ita iicatima#no. Jaanobuuna ij#cu asaaboro diitoco buhigovi gavaracunici#hi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunic#hi jilli ijaadaguiiharo ududicamaa#nao. Jaama#no diitoco jeecivotati#bo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino toomom#naafi. Jaama#no taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taatya iicama#no. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaama#no tahovejam#hallivi uujoho tafico acih. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahii#maaco guubu#ji. Jaamo samooro icaji. Jaamo toomom#naafi saafi#ro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gai#jihi, tafico diitohallivi aac#boro, siino ubuheetejima#no. ¹⁸ Mi#joho uco guijen#jiti#rahi, jilli uuro iimogobabadi tafico aciji. Jaabo iguijeveruubo siino doj#cu#viro

buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajibauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unueneri judiomí siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti síhidi saato ho neehicauhi: Híma icaabo jilli jeegavucuubo. ¿Collíhi jaaboco muguubuníchi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saato ho neehicauhi: Híma iicaabo jilli iimaatatíhi. ¿Nacu íji ihaallíno aatyimetímoco atyimesujiráhi? noomoro.

Jesuco Judiomí Gaayícígotíhi.

²² Jaanaa Jerusaleví eetavuumo jíbaimoco templojaco Moocaanicoro íjeecivehicaquí ificuuno jíbaimoco jínijadíhívi. ²³ Jaasumi Jesu templojahallídi, Salomon goohasino onoohasijeri ígooboro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallídi judiomí emecuvovaumoro díiboco nuuhi: ¿Míhachuta jaabo míihaico, esamaaisuuboro díicají? Míyaano íjoho Cristo ídiicahachííji míihaico foovono díibugucu, noomoro.

²⁵ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Amíihaico neehicacuuráhi. Jaarunoco mímiyaaveguehicatíhi; Míiro Guihirubi atajíbabadí uujoho omooníno toono foovono uutí jíbaguehí. ²⁶ Jaarunoco amíihai mímiyaavogotíhi, tahovejamíoto míhicatímaño, amíihaico eneehínícubadí. ²⁷ Míiro tahovejamí uco tahíimaatí gaajáhi. Jaabadíro bu díitoco uujoho gaajáhi. Jaamaño tadyojícúti foonícímo. ²⁸ Jaamoco uujoho ífíníjítíno fíivoco acíhi. Jaamo ufucuro guíjevejítíhi. Jaamoco míihaiñooba tahusefañotí dumítícíjítíhi. ²⁹ Guihirubi uco díitoco aciubo famoohallínocovíro síhidi ejeevamaño. Jaamoco bu cajaanooaba Guihirubi usefañotí dumítícíjítiráhi. ³⁰ Jaamísi uujoho, Guihirubi icano míhicáhi. Jaarumísi saafíiro míhicáhi, nooboro.

³¹ Jaaneguí judiomí siino guísibanoco íciuhi díiboco íhaamíquí. ³² Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Míiro síhidi íminehejeque amíihai ímefeeneví eetavehicáhi Guihirubi mítyari. Jaamo, ¿conohallítí uco magaaicaujíráhi? nooboro.

³³ Jaaneguí judiomí díiboco íimusuuhi: Ímino omooníhicanohallítí íco moonígotíhi; Moocaanídítí ímitíno díimaahi míyamínaafí ídiicaabo: Uujoho Moocaaníbadí jeeváhi, onoonohallítí, noomoro.

³⁴ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Caatíníhaamefaño Moocaaní jillí neehí: Amíihai Moocaaníbadí mejeevamo, nooboro. ³⁵ Míiro jaanoco famooro amíihai magaaajáhi, Caatíníhaamefaño onono gañícafototíno íicafínoco. Jaamaño míro Moocaaní íjico agaayícíumoco Moocaaní nuuhi: Amíihai Moocaaníbadí mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadí Moocaaní íjeevadí híciuboro agalluubedití: ¿Míllí Moocaanídítí ímitíno íimaabo, meneejiráhi, Moocaaní Seemene uujoho, onoonodítí? ³⁷ Jaabo Moocaaní omoonínoco uujoho omoonítíhachííjí uco mímiyaaveguedíno. ³⁸ Jaanotí omooníhachííjí uco mímiyaavogotírúmo toonoco mímiyaavogo. Jaanoco magaaajamoro mímiyaavogo mísi Moocaanísa saafíiro míhicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma íicaumo díiboco síino gaayícíujírúmo. Jaarunofaño díito usefañotí Jesu taajauhí.

⁴⁰ Jaaboro síino fuubo Jordan oonegueehívi ítíconí Jua tomañoví íníthícauhígo. Jaaboro tahí íchícaubo. ⁴¹ Jaabojaa síhidi míyamínaa asaamoro, neerumo toonoco mímiyaavogo. Jaanoco magaaajamoro mímiyaavogo mísi Moocaanísa saafíhicauhi: Míyaano Jua síhidi ejeevanoco mooníhícautíhi. Jaanotí díibedití Jua eneehícaubadí paryí aivo míyaano, noomoro ⁴² síhidi saato ho tomañoto Jesuco míyaavuguuhi.

11

Lazaro Igujeveuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoobo. Jaacuumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoobo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivoj#bo Jesuco facicifaihuri eeesuugoro itihaiñoco imeebaiguiri ifilluhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago j#bogoco galluui: Aivoj#bo, #joho agaijhicaabo guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jilli Moocaani mitya toonofenedi ihifusucafetequi icano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofenedi imityaco igaajasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gaijhicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvauunoco Jesu guubucuu-ruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ij#bogominaaco nuubo: Masigo siino Judea jiinijejaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: J#bogominaafi, tahigo du ico judiomi gaicaahinirahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooci icano icatihu? Cuije mihigomo mananigaivatatihu nihiba foovono aachicinimaño. ¹⁰ Jaanoti fucu #goobo nanigaivafihu, fucu esesetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aaicotihica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui ij#bogominaa diiboco nuuhi: Aivoj#bo, icigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

¹³ Tolle Jesu diitoco nuuhi: Lazaro gujivecuuhi unujjirunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esiciniuhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro gujivecuuhi. ¹⁵ Jaano am#haidi aivo imino uujoho tahi iicatino. Jaaneguiiha masigo diibojaago. Jaamo am#hai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onooboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu j#bogominaaco nuuhi: Masigo, tolliro bu m#hai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheetebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco ic#uno mifucuci, mifucuci icanobuunati. ¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. ¹⁹ Jahigo sihidi judiomi Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. ²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaanoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuui. ²¹ Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivoj#bo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo gujivehinijitirahi. ²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocaanico paryi idillunoco ico aacijinoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: J#hi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuurumo buheeeji. ²⁶ Jino paryi iicamo uco imiyaavogomo, ifinijitino gujivefaño icajitihu, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooci? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: J#hi, Aivoj#bo, uujoho miyaaveguehi #joho Cristo Moocaani Achi jiinijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro C'ihojihallivi Taauhi.

²⁸ Jilli unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jibogominaafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano agaŋiivuugoro Jesujaago fuuhi. ³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifaŋehi ifutuutihica Marta diiboco aatyimeuŋoviro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiom: diitifeque ijacusuqui asaamo ijafaŋo iicaumo atyimeuhi Maria goovano agaŋiivuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Icihjojijaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguino ememuivuugoro diiboco nuuhi: Aivojibbo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevejitirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaaunoco, bu tolliro judiom: diigoco anahobonumo taamoro asaaunoco icano aatyimeuboro sihidi idasuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebi niji niji isinafutuuneguiha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi mic'ihinini? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojibbo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taauhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiom: nuuhi: Memeci sihidi fine diiboco gaijihicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaan aatyimeutiiboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco igujeveti fine buheesuhinijitirubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo #daasuvuuboro ic'ihoji imegavi fiitivuuhi. Jahoji ifaagajiguinojaagovi eseediumoro guisibari ihimegaco afabaacihigo.

³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magafiŋi, nooboro.

Jaarunaa Marta diiboivi nago nuuhi: Aivojibbo, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootihi: Imiyaavogohachijji Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui ic'ihoji imegati iguisibaco gaŋiŋumo. Jaadi Jesu niquejeque emeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco acihi uco uguubuneguiha.

⁴² Jaarunofaŋo gaajacuuhi fahijivaro uco uguubuhicanoco. Jaarunofaŋo jito miyaminaa icamede neehi; uco ijoho agalluuhininoco imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¡Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuuhi, itihaiŋo, ihusene icano minicinibbo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri minicinibbo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Imaacasiuno.
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiom: Mariamifema asaamo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro diitoco jibuguumo Jesu omoonunoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaaco iigaiyiciumoro nuuhi: ¿Milli fine moonijirahi? Aivo sihidi ejevanoonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Miŋo diiboco milli momoonitihachijji famooro diiboco miyaavegueji. Jaachijji romanomi asaamoro Moocaani ijaco finisuvajimo, bu tolliro moojinije miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaubo di-itoco nuuhi: Amihai aivo magaatathi. ⁵⁰ ¿Nacu mehesicinihi saafiro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuumiminaaro mifinijirumohallivi? nooboro.

⁵¹ Ijeebitiro tolli nuutiibo; tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaumaño Moocaani diibo jeebifaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jibuguubo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro icautino, tolliro bu Moocaani seeme fahigova iicamoco iigaiyiciqui. ⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijenujinoco.

⁵⁴ Jilliti Jesu foovono igucutithi judiomifeenedi jilliro toonoti fuucubo sicaihigovi toonoti fiitino iicaucumi Efrain nooocuumijaagovi. Jahi jibogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiiticuano Pascua judiomi jibaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalevi fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifiinoco iimibachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihicauhi: ¿Milli mehesicinihi, fine saajiibo? ¿Nacu fine jino jibaimovi saajitibo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajibauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachijij mihaiico mijibogo, magaayicimoro diiboco micivojaaniciqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaaca Pascua jibaimoco eheetavuujino sahuse juugahuseti safucu icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma. ³ Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onono facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu thaiñoco ejeesuogoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuuhi ifacicifaihu usuri. ⁴ Jaanegui jibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aaciujibo: ⁵ ¿Collihi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere idaasufimoco acitimo bañamaahi? nooboro.

⁶ Jilli nuubo idaasufimoco agaijumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleeucuco utuumusuunoti nanihicaubo.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihoji imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Mihro amihhaifeenevi fahijivaro idaasufimo icaji. Jaanoti uujoho amihhaima fahijivaro icajithi, nooboro.

Lazaroco Igujeniqui Ihiimaano.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuuhi Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguuiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheete-suuboco ihatyimequi. ¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasuahi, tolliro bu diiboco iigaicaauqui. ¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Ijacafotono.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua jibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano sesevedi guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³ Jaamoro

imohono jaainoco iquitiumoro diiboco cabaacutuumo sahaomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojiĩbo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casivvuubo. Caatinihaamefaño onobadi; ¹⁵ Diiguetejirahana Sion cuumi; Meeci oono dihaivojiĩbo burrogayihalliri gicinĩboro saahi, noonoro onobadi. ¹⁶ Jaarunoco ĩjiĩbogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciuumo Caatinihaamefaño onocinĩubadi omoonuunoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jiĩbeguehicauhi Jesu omoonuboro ubuheetesunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asaauboro cabaacutuuhi sihidi ejeevano mityaco omoonuunoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuhi fine jino mĩhairyo milliba momoonitino. Memeeeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guinehi.

²⁰ Jaanaaca Jerusalem Pascua jiĩbaimovi Moocaanico iimequi ufuumofeeneri, bu icamo saatoho griegomioto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojiĩbo, mĩhai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jiĩnjeri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andrequ jiĩbugutuuhi. Jaadi famisiciro ufuumisiro Jesuco jiĩbugutuuhi. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihi-cauui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuho sihidi jeevanofaño iicajifucu. ²⁴ Miyantiro, miyanotiro amiihaico neehi: Trigo noovatayi jiĩnijehallivi aacotoyiro jiĩnijefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihiinoyiro janaanici guiraano noovafihi. Jaanoti abasuratiyi sayiro icafihi. ¿Milli bu guiraatejiruyi? ²⁵ Jaabadi ifiico agaijiĩbo ifiico mitasuji. Jaanoti jiĩjehallivi ifiico agaijiĩbo ifinĩjitino fiivoguiiha ficuui. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeeivequi. Jaamo uco ejeevomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeevomoco Guihirubi bocigusuji.

Jesu Iguivejinoco Jiĩbeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebĩ gaihuiba icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli iicajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiiha uujoho saahinihi. ²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumiro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuui, bu siino cahacisujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubuumoro: Sisi iimaahi, neehicaui. Jaanoti saatoho: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicaui.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uguuiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatihi, amiihaiguiiha ihiimaano. ³¹ Jisumi jino jiĩnijehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino ĩji jiĩje aivojiĩbo icahicaabo buhi gañicafeteji. ³² Jaabo uujoho guiveve imohobujehallivi jiĩnijehalliti agañivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguivejinoco diitoco agaajasuubo. ³⁴ Jaanegui imiyaminaa iimusuuhi: Mĩro mĩhai muguubuhicahi tajĩbahaamefaño: Cristo asaadi guijevetĩbo icaji, ononoco. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ĩjoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivuuho guiveve imohobujehallivi gañiicisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, mĩjoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivuuho? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai feeneriica gueenejisuno ica-jino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amiihaifeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amiihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatihi ihimega ofoohigoco. ³⁶ Jaanegui amiihaifeeneri sese iicanohachuta seseeqe mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiiamaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuui.

Judiomi Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Miiro noono:

Aivojübo, ¿miiijoho nacu mojübogoco miyaaveguehi? ¿Miiico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

³⁹ Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatinuui:

⁴⁰ Diito aallinoco Moocaani jabaiyütusuui; tolliro ijeebünoco kuhufutusu-ubo ihaallinineri atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaasaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuui. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañitimo iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iiji Miyaminaaco Dugaacusuji.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco miyaavogomo, ucoro miyaavogotihitolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyime me uco agalluuboco atyimehi. ⁴⁶ Uujoho seseene aachicinübo jünijehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitih. Uujoho jünijehallivi saahinitih jünije miyaminaaco cüjigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu cüjigaifaño gañisuji. ⁴⁹ Uujoho tajebeütiro iimaahicatih Guhirubi uco agalluhinübo atajübahinibadi iimaahicahi, jübeguehicahi icano. ⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guhirubi tajüba ifinijitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guhirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Ijübogominaa Tihaiñoco Nitih.

¹ Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua jübaimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaajacuui, jünjehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi ifutucuunoco. Jaabo ita jünijehalliri iicamoco gajihicaubo. Jaaboro ifusuubo diitoco sihidi agaijino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaajefaño jühacucuui Jesuco aaciujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaaniti asaunoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro.

⁴ Amachuumañoti agañiivuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuboro ⁵ nifaihuco butajefaño ificuboro

ijibogominaa tihaiñoco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyicinuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi ifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojübo, ¿milli jaabo ijoho uco tatyihaiñoco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihicaa ijoho gaajatihi. Jaaruubehi ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco ijoho uco nitijitihi, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inititihachiji tajaagodi diicajitihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojübo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatihi itihaiñocoro nitifihii imihinivatimaño. Jaabadi amihai mihinivatitihi. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolle nuubo diiboco aaciujiboco agaajaumaño, famooro mihinivatitihi, nuubo.

¹² Jaadi diito tihaiñoco Jesu initihicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casivuuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amihai omooninoco? ¹³ Miiro amihai uco meneehicahi jibogominaafi, aivojübo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo amihai tihaiñoco initibadi, bu amihai sanoomiro amihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ Miiro amihai jibeguehicacuuhi. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyantiro, miyanotiro amihai neehi: Chahaabo saafi jeevominiaafi ihaivojübo janaanivivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanivivi iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaaamoro jilli momoonihachiji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro amihaiditi iimaatitihi. Uuro gaajahi amihai uujoho icihinimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinihamefaño onono imiyaavequi. Uma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehi, onono. ¹⁹ Jaanegui amihai megaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacudi magaaamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyantiro, miyanotiro amihai neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicahi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniboco gaayicahi, nooboro.

Jesu Jibeguehi Juda Diiboco Aacjinoco.

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajacihuhi ifi jeebifaño gaihuiba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyantiro, miyanotiro amihai neehi: Amihaiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui jibogominaa fahigova meeciasihuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro. ²³ Jaanaa saafico jibogominaati Jesu agaijhicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliri tajibauhi Jesuco idilluqui cajaaniti Jesu tolli unuunoco igaaajaqi. ²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fañogayivi fitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivojübo, cajaaniti diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciuubo Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeebifaño

jicafutuuhi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoonijinoco jisumiro moonicu, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajacicutihi milliti diibo tolli unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatohe esamaaihucahi. Juda inihibami lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro jibaimovi mucuuji vaachujirunoco. Jaanoti #daasufimoco siinoti ihaciqui noobo baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tahigoti iinuuruubaaca mihijicuuhi.

Bohono Taj#ba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo cahacisucafeteji. Jaabofeenedi Moocaani boci cahacisucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani bocico #fusumaño Moocaani, bu ifusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro #fusucuujibo. ³³ Taseeme amihaima uujoho gueneene icacuujiitihi: Uco miguiinejirahi. Judiomico eneehinibadi. Tolliro bu amihaiico neehi: Uujoho ofoohigo amihai mefeetiitihi. ³⁴ Jaanegui amihaiico bohono taj#baco uujoho acihi. Fahigova magaijicasi. Amihaiico uujoho agaijibadi fahigova magaijicasi. ³⁵ Jaamo fahigova magaijicasihachiiji miyaminaa gaajaji miyaano amihai taj#bogominaa mihicanoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivoj#bo, cuuca feeji? nooboro. Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisu ofoobo dojicuti #joho feetiitihi, ufucu jari tadyojicuti feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivoj#bo, milliti jaabo jisumi didojicuti feetiitirahi? Dihallivi uujoho tafiico aacinoico imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difico #joho tahallivi daacjirahi? Mijanotiro ico neehi: Jaafañiino catava ojitiinaacar, uco agaajaruubo uco #joho tuunamaaji mifocci, safo id#no, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono J#hai.

¹ Amihai jeeb#fañodi mihiguetedino. Moocaanico mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi iijafaño mihicajimañejeje sihidi icahi; tolli iicatiruva amihaiico uujoho neejitirahi. Jaanegui feehi amihai imega amihai mihicajimañejejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo amihai mihicajimañejejeque iimibachuudi siino saaji; amihaiico #civaabo. Jaamo uujoho iicahigo amihai tolliro mihicaji. ⁴ Amihairyo magaajacuui uujoho ofoohigoco, tolliro bu tahi ofoono j#haico magaajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivoj#bo, magaajatihi #joho efeejihigoco; ¿Milli fine magaajajirahi toono j#haico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono J#hai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Id#noro tafeenedi Moocaanivi mihifetjirahi. ⁷ Uco magaajahachiiji bu tolliro Guihirubico magaajahi. Jaaboco jisumitiro magaajacuui mahatyimecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivoj#bo, mihaiicota dihiifusu: Moocaanico maatyimemere siino dillucuuimo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Siicjjetiro amihaima icahicacuui. ¿Jaaruuboco nacu #joho Felipe uco gaajatihica? Mi#ro uco aatyimeme bu Guihirubico atyimehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihiifusu, neehi?

¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogotíhi uujoho Guihirubifaño iicanoco, bu Guihirubi tafaño iicanoco icano? Míro amíhaico uujoho eneehicano, jilli tajeebítiro eneehicano icatino. Guihirubi tafaño iicaabo dudícamaajeque mooníhícahi. ¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifaño, díibo tafaño icano iicanoco. Jaabadiro bu sílbadi omooníhicanotí uco mimiyaavogo. ¹² Míyanotíro, míyanotíro amíhaico neehi: Uco míyaavogoobo bu tollíro mooníji uujoho omooníhicanoco. Jaabo imi janaaníci mooníjiibo uujoho jimaño ícacutíibo Guihirubijaago efeejimaño. ¹³ Jaamo amíhai paryí tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho acíji uujoho Illifañodí Moocaani síhídí ejeevanoco míyamínaa ígaajaquí. ¹⁴ Jaamo síinoco tamemeri midillunoco uujoho acíji, nooboro.

Jesu Moocaani Gaijaco Agalluujinoco Jíibeguehi.

¹⁵ Uco magaijíchííji tatyajíibaco imino momooni. ¹⁶ Jaadí uujoho Guihirubico dílluji amíhaijaago Ígaija, míya Gaija ícaaboco ígalluuquí, amíhaico íjacusuquí. Jaabo amíhaima fahííjívaro ícají. ¹⁷ Jaaruuboco jíiníjemínaa gaayícijítirahí díiboco aatyímetímoro agaajatímaño. Jaanotí amíhai díiboco magaaajacuuhí amíhaima díibo ícamaño. Jaabo amíhaifaño fahííjívaro ícajíibo. ¹⁸ Amíhaico jeevesujítíhi jíjovonotí míhícaquí; síino saají amíhaijaago. ¹⁹ Fíitícuuno míyamínaa uco aatyímecuujítíno: Jaanotí amíhai uco mahatyímejí. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu amíhai míhícají. ²⁰ Jaasumí amíhai magaaajají uujoho Guihirubifaño iicanoco. Jaabadiro bu amíhai tafaño míhícají bu, uujoho amíhaifaño ícají icano. ²¹ Jaanotí tatyajíibaco ímíyaavogooboro ímino omooníibo, uco agaijíibo. Jaabo uco agaijíiboco Guihirubí gaijící, tollíro bu uujoho gaijící icano, uujoho díitoma íicanoco ígaajaquí.

²² Jaaneguí saafí Juda onooobo, jaarunaa Juda Iscariote íicatíibo nuuhí: ¿Aívojíibo, míllí jaabo míhaícoro dífíico agaajasuuboro jíiníjemínaaco dífíico gaajasujítíhi? nooboro.

²³ Jaaneguí Jesu díiboco nuuhí: Uco agaijíibo taajíco mooníhi. Jaaboco Guihirubí gaijícíhi. Jaabojaago masaamísíro díiboma sano míhícají. ²⁴ Jaanotí uco agaijííibo, taajíco moonítíhi. Jaano jíno uujoho amíhaico jíibeguehícabogo tabogoro ícatino Guihirubí uco agalluuhíníibobogo.

²⁵ Jaanoco jíllí amíhaico jíibeguehícahi, jíno amíhaima íicanohachuta. ²⁶ Jaarunaa tafañodí Moocaani Ígaijaco agalluubo amíhaico fanoovaco jíibeguejí, tollíro paryí amíhaico uujoho eneehicanoco esaayujíibo icano.

²⁷ Míro jíno amíhaico fítacuhi sajeebí míhícaquí. Tasajeebí ífíico amíhaico acíhi. Jaaruno jíiníjemínaa ísajeebíico aacíbadi uujoho acíjíitíhi. Amíhai jeebífañodí gaihíiba míhícadíno, bu míhígúidíno icano.

²⁸ Amíhairyó magaaajacuuhí amíhaico eneehíníno: Uujoho feejí. Jaaboro amíhaijaago síino saají, nooboro eneehíníno. Míyaano uco magaijírúva ímo ímo míhícajírahí Guihirubíjaa ofoonoco magaaajamoro. Míro Guihirubí tajanaaníci ví síhídí jeevahí. ²⁹ Jaanoco amíhaico ímegavíro neehí, tollí íicacuudí jaamo mímiyaaveguehí.

³⁰ Gueenene amíhaima íimaacuujítíhi, jííje aívojíibo íjí asaacumaño. Jaaruubo tahallíví mítyama chahahí. ³¹ Uco Guihirubí atajíbaubadí jíno uujoho mooníhi, jíiníjemínaa ígaajaquí uujoho Guihirubíco agaijínoco, nooboro díitoco: Magaííivucu, jínootí mufuucuquí, nuubo.

¹ Uujoho imiyacoohai, añimínaa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoohai aba-
jaabobadi iicaabo Guihirubi. ² Mïiro baacu coohai aafene iimitihaafejeque
iquitimoro agavaracunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro
taajico iguiraaatusimoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraaatusimoco
toaco aafene onoova aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji
janaanici siino iguiraaatusuqui. ³ Jaanoti amiihai mimihiñivaficuutih
amiihaico ijibeguehacacuunofañodi. ⁴ Jaanegui uuviro mihica uujoho
amiihaivi icaqui icano. Mïiro oono basuta aafe ifahooti ihiinocinitihaafe
iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu amiihai mihicaji uuti mihicatihachijii.

⁵ Mïiro uujoho ifacoochai. Jaanoti amiihai ifahaafene; uuma iicaabo,
bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhi. Jaanoti uuti ijeevadi
mihicahachijii aivo milliba momoonijitirahi. ⁶ Jaabo uuti icatiibo buhi
gañcafeteji iimitihaafejeque iquitimoro buhi agaññicibadi. Jaano ifigaty-
onoco ananimoro cijigaifaño agañoño ñifetefihi.

⁷ Jaanoti uuti mihicahachijii taaji amiihaima icaji. Jaachijii paryi
mihimogonoco midillu amiihaico aciqui. ⁸ Mïiro amiihai sihidi
monoovasuhachijii Moocaani cahacisucafeteji. Jaachijii amiihai miyaanoro
tajibogomínaa mihicahi. ⁹ Guihirubi uco agaijibadiro, bu amiihaico uujoho
gaijiji. Jaanegui amiihaico agaijinofañoro mihica. ¹⁰ Tatyajibaco imino
moomoonihachijii amiihaico agaijinofañoro mihicaji; Uujoho Guihirubi
tajibaco imino omoonimaño diibo uco agaijinofañoro iicabadi.

¹¹ Jilli amiihaico neehi, tahimohica amiihaima iicaqui. Jaaneri jaamo
imo imo mihicahi. ¹² Jaano jino amiihaico uujoho atajibano: Fahigova
magaijicasi, amiihaico uujoho agaijibadi. ¹³ Janaanici aivo gaijima mihicano;
mãno gataavomínaafihallivi moñico mahacino. ¹⁴ Jaabadi amiihai
tañahabomi mihicaji, uujoho amiihaico atajibanooco moomoonihachijii.
¹⁵ Amiihaico tajeecivomínaa nuucuujitih, mïiro jeecivomínaafi gaajatatih
ihaivojii bo omooninoco. Jaaneguiiha jino amiihaico tañahabomi neehi;
paryi Guihirubiti agaajahinoco amiihaico agaajasumaño. ¹⁶ Amiihai uco
mihicacutih. Jaanoti uujoho amiihaico icuhi. Jaaboro amiihaico ficuui,
toonoco mofoomoro sihidi miguiraaatusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica;
Jaamo tamomofenedi Moocaanico siinoco midillunoco amiihaico ihaciqui.
¹⁷ Jino amiihaico atajibano: Fahigova magarijicasi.

Jiinjemínaa Amiihaico Jiiheveji.

¹⁸ Jiinjemínaa amiihaico ijiihevehachijii magaaaja, amiihai imegaro
uco ijiihevenegue. ¹⁹ Amiihai jiinjemínaa mihicaruva amiihaico
jiinjemínaa gaijijirahi. Jaanoti uujoho jiinjemínaafeeneti amiihaico icuui.
Jaamaño jiinjemínaa amiihaico jiihevehi, jiinjemínaa mihicacuutimaño.
²⁰ Mehesafoto amiihaico eneehinoco, mïiro jeecivomínaafi ihaivojii bo
janaanici vi jeevatatih. Uco icaruno ijiihevehe, imi amiihaico jiiheveji.
Amiihaico ijiihevehecanoco imino moomoonihachijii, tolliro bu amiihaño
ficucafeteji. ²¹ Jilli tahalliti amiihaico moonijimo, uco agalluuboco
agaajatimaño.

²² Uujoho saahinitiruva, bu diitoco jiihevehacatiruva icano iimitico
gaajajitirumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico
agaajasucumaño. ²³ Mïiro uco ijiihegueme, bu tolliro Guihirubico jiiheguehi.
²⁴ Uujoho diitofeenevi miihañooba eheetavotinoco sihidi ejeevanoco
eetavehacatiruva iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejeevanoco
atymehicacuurumo uco jiihevehi, bu Guihirubico jiiheveme icano.

²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajüba aamefaño onoono imiyaavequi iicano: Sicamañohalliti uco jüheve, onoono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubifañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uutü iimaaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amühai uuditi mijübegueji, iticonitiro uuma mihichicamaño.

16

¹ Jilli amühaico neehi jinejeba amühaico dugaacusutino iicaqui. ² Amühaico gañüjimo sinagogajanofañoti. Tolliro bu icajino cajaatyohacho amühaiti iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocaanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amühaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magajahi uujoho toonoco amühaico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amühaico nuutühi, amühaima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fucucu uco agalluubojaago. Jaaboco amühaiti saatohoba midillujitühi: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amühaico unueneri mihidaasuvuühi. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amühaico neehi: Aivo amühaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footüruva Jacusuminaafi amühaijaa saajitürahi. Jaanoti ofooboro amühaijaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jünijeminaaco gaajasuübo imitüminaa iicanoco, bu tolliro iticovono jühai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitüminaa iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotümaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasuübo iticovono jühai iicanoco, uujoho Guihirubi iichahigo ofoomaño. Jaaboco amühai siino uco mahatyümecujitühi. ¹¹ Tolliro bu gaajasuübo Moocaani udugaacujinoco, diibo jüje aivojübo iicaabo ijico chüjgaifaño igañüqui ificucumaño icano.

¹² Sihidi amühaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amühai magajajitürahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amühaico miyanotiro jübeguejübo. Jaaruno ijeebitiro jübeguejübo Moocaani ononoco jübeguejübo, tolliro bu amühaico gaajasuübo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco hocigusuji taaño iicanoti agaayücüboro amühaico gaajasuübo. ¹⁵ Guihirubima icano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayücüboro amühaico gaajasuübo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amühai uco siino atyümecutümo mihicano. Jaarunobuunati goovajüsutinoti siino uco mahatyümeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaanegüiüha ijübogominaati saatoho noocasiühi: ¿Milli fine eneejirunoco mühaico noobo: Goovacujino uco atyümecutümo mihicano, siino bu goovajüsutinoti siino uco mahatyümeji Guihirubijaa efeejimaño? onoono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajüsutitüno, bu goovajüsutüno onoono? Magajatühi ihümaanoco, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajacüboro diitoco nuubo: Sanamüro midillucasühi, uujoho goovajüsutüno uco atyümecutümo mihicano, bu toonobuunati goovajüsutinoti siino uco mahatyümeji onoonoti. ²⁰ Miyantüro, miyanotiro amühaico neehi: Mataacasimoro idaasuno mihicaji. Jaaneri jüje miyamünaa imo imo icaji. Jaaruno amühai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Müro gaigo esemejavajisumi idaasuno minifotogo ihavofucüvi üfotomaño. Jaarugo esemevacuunobuunati ihavoco esicücuutatügo jünijehallüvi sisee seemene ifüveneri imo imo iicamaño. ²² Jaabadi amühai jisumi mihidaasuvehi. Jaarunaca amühai siino uco mahatyümeneri amühai

jeeb#no sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco m#hai#ooba am#haiditi udumit#icijitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujit#i. Miyanotiro am#haico neehi: Guihirubi am#haico aciji fanoovaco tamomofenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica am#hai jinejebaco midillutihica tamomofenedi: Midillu. Jaamo mag-aayic#i. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Jesu Jiin#jeque Guiinon#uhi.

²⁵ Jilli am#haico neehi siinovi oovic#iboro. Jaarunofa#o tufucu gaseji siino am#haico siinovi oovic#iboro ij#bugucujitino. Jilli foovonoro am#haico Guihirubiti ij#bugucujino. ²⁶ Jaasumi am#hahallivi Moocanico uujoho dilluji am#haico noot#i: ²⁷ Guihirubiro am#haico gaj#i, uco am#hai magajma#o, tolliro bu uujoho Moocaniti asaahininoco mimiyaavogoma#o icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti ihiinehin#boro j#jehallivi saahin#i. Jaaruubo siino jiin#jeque ejeevesuboro doj#cuviro Guihirubijaago fuucuuji, nooboro.

²⁹ Jaanegui ij#bogominaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi oovic#i. ³⁰ Jisumi naha jari magajacuui ijoho fanoovaco agaajanoco. Jaama#o m#hai#ooba ico dillucujit#rahi, bu m#hai imino magajacuui ijoho Moocaniti asaahininoco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisumi miyaaavegehi? ³² Tufucu jino gasecuj#i; fine tusu mihicacuui, jino am#hai fahigovavi safisa am#hai naagonovi magavaranamaajino tacobiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajit#i Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli am#haico neehicahi. Jaamo uuv#i sajeeb#i mihicahi. Jiin#jehallivi sihidi idaasuma mihicaji. Jaarunofa#o ucoro mehesicini, uujoho jiin#jeque guiinon#cuui, nooboro.

17

Jesu Ij#bogominaahallivi Moocanima Iimaahi.

¹ Jilli Jesu unuunobuunati, niquejeque emeeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi ico icahacisuqui. ² Ijoho Daachico diijico daac#i paryi miyamaahallivi. Jaamo paryi ijoho uco adaacimoco ifin#jitino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifin#jitino fiivo, id#boro ijoho miyaabo Moocani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco ijoho agalluuhin#boco agaajano icano.

⁴ Uujoho ico jiin#jehallivi bocigusuhi; imivucuui uco ataj#bahininoco omoonhicaabo. ⁵ Jaaneguiiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jiin#je fiivutinaacaro dicojivi uco obocigusuubadi.

⁶ Jiin#jeminaati id#ic#iboro uco adacimoco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahinimoco uco daacinin#i. Jaamo imino diijico ficuui. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacinin#o it#i asaanoco. ⁸ Diijico uco adaacinin#oco diitoco achicacuui. Jaanoco agaayicimoro gaajacuumo miyaanoro uujoho it#i asaahininoco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro ijoho uco agalluuhininoco.

⁹ Jaamohallivi ico dilluhi, Famoohalliviro jiin#jeminaahallivi ico dillutihi, dita iicamoco uco adaacinin#mohalliviro dilluhi. ¹⁰ Mi#ro paryi taa#o iicano diino, tolliro bu diino iicano taa#o icano. Jaamofa#odi uujoho cahacisucafeteji.

¹¹ Jaaruubo uujoho jiin#jehallivi icacujit#i. Jaanoti diito jiin#jehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, ijoho idiimiibo, uco adaacinin#moco dimityari toomo, saafilbadiro diito iicaqui ima mis#i saafiuro

mihicabadi. ¹² Uujoho jiniñehalliri iicahinisumi diitoco teemehicahinihi dimityari uco adaacihinimoco imino teemehinihi. Jaamaño saafiiba diitoti mitatishi; idiiboro johono imitacuubo Caatinahaamefaño onono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuui. Jilli neehi jino jiniñehalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. ¹⁴ Miro diijico uujoho diitoco acicuui. Jaarumoco jiniñeminaa diitoco gaayicitihi jiniñeoto iicatimaño, uujoho bu jiniñeminaafi iicatimaño icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jiniñehalliti diiciqui ico dillutihi. Diitoco ijiti dihiñiciquiro ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito jiniñeminaa icacuutimo uujoho jiniñeminaafi iicatibadiro. ¹⁷ Jaamoco iiguuharo ijeevadi ficu miyaanofenedi, dijiibogo aivo miyaano. ¹⁸ Ijoho uco jiniñeminaafeenevi agalluuhinibadiro, bu uujoho diitoco jiniñeminaafeenevi galluui. ¹⁹ Jaamaño uujoho diitofaño di uuro tafiico iidiro ijeevadi ficuui. Tolliro bu diito iidiro ijeevadi ificucafetequi miyaanofenedi.

²⁰ Diitohalliviro ico dillutihi, tolliro bu diito jiiibogofenedi uco imiyaaveguejimohallivi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafiibadiro misima iicaqui; Guihi, iijoho uuma, bu uujoho iima icano mihicabadi iicaqui, jiniñeminaa imiyaaveguequi iijoho uco agalluuhinino. ²² Diitoco acicuui, uco adaacihinino bociyomonoco, sanobadiro iicaqui iima misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, iijoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofaño di jiniñeminaa igaaajauqui iijoho uco agalluuhinino, bu diitoco agaijinoco, bu uco agaijinoco icano igaaajauqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihinimo uujoho iicahigo tolliro iicano uco bocico adaacihinino ihatyimequi, jiniñe fiivutinaacaro uco iijoho agaijumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiniñeminaa agaaajimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuui iijoho uco agalluuhinino. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuui dimomoco. Jaarunoco janaanichiiica gaajasuji iijoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu iijibogominaama fuuhi Cedro onoohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhiguino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujibo tomañoco gaajauhi fahiijivaro Jesu tobajijaago iijibogominaama efeehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda iicuboro satyuui. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuneri, cijigaimecuneri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuui diiboco omoonujinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Mico amihai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusuumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jiniñehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluui: ¿Mico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amihaico duhu: Uujoho diibo, nuucuui. Uco miguiinohachiji taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacihinimoti saafiiba mitatishi, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro

Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyiciuboro saafico buiyaacuui, jahi saafi Malco onoobo sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimehuco quiticisuui imiyanaagomehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro diihacu. ¿Nacu ijoho gaajatihi idasuno iicaqui uco Guihirubi atajibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiboma, bu judiomi sisiminaa icamo Jesuco agaayiciumoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniuno Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyumo tusumi Caifas sacerdotemi aivojiboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomico afajiniubo: Imino saafiro faacuumihalliviro iguijevne, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijibogominaatisi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojiboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuui sacerdotemi aivojibo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuui. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiboco agaa-jaubo ufuuboro iguhuga toomominaagoma ihiiamauboro Pedroco fañovi jiihacuui. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ijoho tolliro diibo jibogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihi, nooboro.

¹⁸ Jaanaa isicuneguiha cijigaico eebasumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Jaanaa sacerdotemi aivojibo Jesuco dilluhicauhi ijibogominaaditi, ijibogoti icano.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jibeguehichahi famooro judiomi iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatihi. ²¹ ¿Collihii jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihiiamaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

²² Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuui: ¿Nacu tolli ijoho aivo diimusuhi sacerdotemi aivojiboco? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imitino ihiiamaahachijii, enecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onoono? ¿Collihii jaabo uco daamihii? nooboro.

²⁴ Jaanegui Anas Jesuco sisiciniuboco sacerdotemi aivojibo Caifasjaago galluui.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Jaanaa Pedro julleeciniuboro feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijoho diibo jibogominaaobo diicatihi? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatihi, nooboro.

²⁶ Jaanegui sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivo-hono icagajiguino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro. Miñro Pedro

diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagajiguino iquiticubo. ²⁷ Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuih.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

²⁸ Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas ijati tomañohaivojiiibo ijajaago. Jaanaa seseveecuuno. Jaanegui judiomi toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onoadi imitiri ijeebico imihininumoro Pascua machuco amachuujitiruneguiiha. ²⁹ Jaanegui aivojiiibo Pilato ihinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejhalliti diiboco misivahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui iimusuumo: Gaicaauminaafi iicatiruva ico mahacijitirahi, noomoro.

³¹ Jaanegui diitoco nuubo: Amihairyo masatyomoro amihai tajiiiba onoadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Mihai judiomi, mihaiñoobaco milliti magaicaujitirahi, noomoro.

³² Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guijeveji, nooboro enehicauno. ³³ Jaadi siino Pilato fañoojavii jicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Jijoho naa judiomi Aivojiiibo? nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

³⁵ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomi oobo? Chaha, siicumioobo. Miuro diijijnijeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

³⁶ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatíhi. Jijeono tahaivoji icarua tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatíhi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaaneguiihacuva ijijoho aivojiiibo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: ¿Jijoho du eti, uco aivojiiibo, neehi? Tooneguiiha uujoho ifivehiniiibo jiijehallivi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agajamo uujoho onoonoco guubunichi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomi jaago sauhi diitoma ihiiimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetíhi, nooboro. ³⁹ Miuro amihai amihai jeevamaajefi uujoho Pascua jibaimosumi saafiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiiha, ¿naa mihimeghehi judiomi Aivojiiiboco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuih: Diiboco sinaayujitíhi, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco icuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januu-tuno coohaiñooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco jiihacuumo aivojiiibo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡Judiomi Aivojiiibo Diica! noomoro, diiboco ihimefaño ganicichicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asaaboro diitoco nuuhi: Memeeeci, enecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu inovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tifaishiiba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisiminaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatyomoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetih, nooboro.

⁷ Jaarunofaño judiomi diiboco iimusuuhi: Miihaima icano tajiiba jaano onoobadi guijevejiibo imooniqui ijeeb#tiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jilli diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino iijafaño ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo #joho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutih.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujitirahi? ¿Nacu gaajatihi ico etetecusujiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaamaño ico uco aac#bo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

¹² Tolli unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiomi sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachijji aivoj#bo Cesar nahaboniminaafi diicatih! M#ro: Uujoho aivoj#bo, onoomo Cesarminaafiti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito tolli unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro cas#vuubo ihaivoji icagahallivi. Jaano hebreomi iijiri Gabata, onoono guisibano nicuta eneejiruno. ¹⁴ Jaasumi Pascua j#baimo iicaujino fiit#cuuhi gadic#barucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomico nuuhi: ¡Jaani am#hai Aivoj#bo! nooboro.

¹⁵ Jaarunofaño diito sefano coovadiivuuhi: ¡Jaafa guijeveebe! ¡Jaafa guijeveebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Am#hai Aivoj#boco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi aivojito iimusuuhi: Mohaivoj#bo Cesar uufocovi sifi mohavoj#bo chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco #ciumoro satuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jaadi Jesu fuucuuhi icubujeque agafai#cihin#boro nigaipaajebai onooma#novi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onooba#ivi. ¹⁸ Jaama#novi diiboco tetecuuno, tolliro bu miimisiicico tetecuuno icano. Jaamisifenevi Jesuco ficuumo. ¹⁹ Jaabo Pilato imomoco acaatin#uboro Jesu guijeve imohobujevi ficusuuhi: JESU NAZAREOOBO JUDIOMI AIVOJ#BO onoonoco. ²⁰ Jaanoco guiraamo saatoho judiomi toonoco meeciui. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifiit#umaño. Jaano toono imomo caatiniciniuhi hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano. ²¹ Jaanegui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivoj#bo nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomi Aivoj#bo uujoho, enehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

²² Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatin#badiro icacuujino, nooboro.

²³ Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecuunobuunati Jesu gachehuco dugaacuumo sano nahabovacasidino. Jaamoro sanohosa iticovovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi niiciniujaco #ciumoro ²⁴ noocasiumo: Jichehuco mas# ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaan# tochehuco iciji, noomoro. Jilli mooniumo Caatin#haamefaño onoono imiyaavequi:

Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooniuhu.

²⁵ Jaanaa Jesuco etetecuboguino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onogo icano. ²⁶ Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaijihicaubo ijibogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi ima iicajiiho, nooboro.

²⁷ Jaadi bu tolliro ijibogominaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi ima iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ijibogominaafi ijafafano satyuuhi.

Jesu Igujeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinihaamefano onono imiyaavequi. ²⁹ Jaamañeri guirihillufano icaufaihu iquigano aivofaihu idicufaihu. Jaafaihu fano faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onoho usuhu. Jaaho aafeque iciumoro tootaataco toohaafe nijequevi ificumoro diibo ijifafano cabuyaacuumo. ³⁰ Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuuboro gujivecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹ Jaanaa Pascua jibaimo sesevede iicacuujineguiiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiiha judiom iimuguutih diito ifino tubujejeviro iicaunoco. Miuro diito jaguisifucuvi jinejeba aivo eheetavorahicauti fano. Jaanegui Pilatoco dilluumo saatohoco itajibaqui idinoco agafaryucumoro diitoco toonoti sihigovi ificuuqui. ³² Jaanegui amocasimi asaamoro saafico idinoco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico mooniumo Jesu cojivi etetecucini umisico. ³³ Jaadi Jesuvi ifutuurumaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo idinoco gafaryucuumo.

³⁴ Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofanoti iinuono tiihoho, nifaihu icano. ³⁵ Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro jibeguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo amihai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶ Jilli icauno Caatinihaamefano: Dibacino quisicurajitih, onono imiyaavequi. ³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefano noono: Cafatyicarucini boco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Icinuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efeehicauruubo judiom iñhicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifico ihiciqui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifico icijeubo. ³⁹ Tolliro bu Nicodemo fuuhi iticoni Jesuma fucu ihiimaajeubo. Jaabo guiraano facicfaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaaanoco tooneri afacisumisiro Jesu ifico minihuhi, judiom jeevamaaje tolli icinicibadi. ⁴¹ Jaano diboco etetecuumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoji chhoji icauhi mihaiñoobaco tohojifano icihutihoji. ⁴² Jaahojifano Jesu ifico cumisi tohoji tomañoti ifiitumaño judiom jaguisifucu iticovacuuneguiiha.

20

*Jesu Siino Ubuheeteuno.**(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)*

¹ Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevedi Maria Magdalena onogo Jesu cihojijaa fuuhi fucugayiro cívonaacaro. Jaago atyimeuhi icihojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi aacaubaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijihicaubo ijibogominaafi icamisijaa ijinafatyuugoro diitisico nuuhi: Aivojiboco icihojifañoti cuucahacho satyucuumo. Jaanoco magaa-jatihi, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiha Pedromisi icihojijaago ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro icihojivi ifutuuhi. ⁵ Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeeciubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutihi. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaaciniunoco. ⁷ Tolliro bu Jesu imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuhi tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi. ⁹ Jaarumisi gaajautimisihica Caatinihaamefaño: Jesu iguijeebe siino buheeteji, onoonoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro ijajaago uumicuuhi.

*Jesu Maria Magdalena Onogovi Jafeveuhi.**(Mr 16.9-11)*

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuhi tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohojifañoco emeeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisiici Moocaani toomominaatisico sesechahunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaivojiboco asatyomoro ificuuneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautihi.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Miico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivojiboco, ijoho baacho asatyoboro, ¿cuucahacho ficuuhi? Uco diibogo icitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluuhi: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi ijiri nuuhi: Raboni, noogoro; Jibogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihiru-bijaago footihica. Jilliro foogo tañahabomico diibogoto: Guihirubi, bu tolliro amihaiti amihai Caani iicaabojaago feehee. Taacaani Moocaani iicaabojaago feehee. Jilli noogoro diibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onogo fuuhi ijibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijibugutuugo.

*Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.**(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)*

¹⁹ Jaafucuro ijicuuvijibogominaa igaiciniuhi samecufañooro judiomi ñihicuti iguhaganoco kuhufono ofoboocumoro icauhi. Jahi Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebi mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco #fusuubo ihuseneque etetecuunopaajeneque, bu imecuhuti ahaamiupaajeque icano. Jaaneri ijibogominaa imo imo minifutuuhi Ihaivojiboco aatyimeumoro. ²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeeb#ma mihica; Guihirubi uco agalluubadiro bu uujoho amiihaico galluui, ²² nooboro diitohallivi foonaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gajjaco, nooboro. ²³ Jaamo cajaanocohacho iimitico mubuusumo iimitima chahacuji. Jaanoti mubuusutimo imiti buusuracujitih, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

²⁴ Jaarunaa Tomasco Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi. ²⁵ Jaaboco saatoho ijibogominaa jibuguuhi: Aivojiboco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecuunopaajeneque aatyimeebere toopaajejefaño tahusegaiñoco ijihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamiupaajefaño ijihacutinohachuta miyaavegejitihi, nooboro.

²⁶ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti siino ijibogominaa igaivuuhi toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano cuhufono fobococinrunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeeb#ma amiihai mihica, nooboro.

²⁷ Jaaboro Tomasco nuubo: Haaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño diihacu. Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavi saabo jino tamecuhufaño dihuseque diihacu. Jaaboro mabañihi nootiibo, miyaavogo, nooboro.

²⁸ Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivojiboco Moocaani! nooboro.

²⁹ Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi. Imino icajino atyimetirumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰ Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ijibogominaa imefeenevi guiraano eetavehicaui. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino. ³¹ Jaanoti jinocoro caatiniumo amiihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodi diibovi ifniijitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ijibogominaavi.

¹ Jaanobuunati siino Jesu ijibogominaavi jafeveuhi Tiberia muuaijinivi. Jilli diitovi jafeveubo. ² Jaamo samañero icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seemenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro miñhai #ma masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icitimo. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jiinigaibaahovi. Jaaruuboco ijibogominaa gaajacutitih diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicitihi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai sinicuuhuco amiihai meenegati momiyanaagonovi magañi. Jaamo mihicitihi, nooboro. Jaanegui tahigovi agaiñiimo isinicuuhuco guiiyicicutitih itaava bociri sihidi ijivusuumaño.

⁷ Jaanegui Jesu ijibogominaafico agaijhicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojiboco jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavu-
 ubo, igaachehuco ujujuuvuumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo. ⁸ Jaanaa
 sanoodimo ijibogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro ijinijaagovi
 sivaumo ijiniti cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isivi ihiinuumo
 atyimeuhi cijigaihallari taavaabo gaaruciniibo aacaabobo maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiyiciubo
 sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma
 isinicuuhu gallivuutih. ¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva,
 nooboro.

Jaaruuboco ijibogominaati saafiiba dilluutih: ¿Mijoho ijoho? noomoro
 Ihaivojibo iicaunoco agaajaumaño. ¹³ Jaadi Jesu asaaburo itaavaaboco
 icuboro diitoco aciubo, bu tolliro imaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifoci, safo icano icacuuno Jesu ijibogominaavi ajafeveuno
 iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajibauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi,
 uco gaijahi jino janaanivivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuhi: Jihhi, Aivojibo, iiro gaajacuui ico
 agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiha taca oono toomominaafi ihoveja
 seemeque ojoobinicibadi oono uco imiyaavogomoco diibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijahi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuhi: Jihhi, Aivojibo, iiro gaajacuui ico agaijinoco,
 nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico ootomonibadi,
 nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijahi? nooboro.

Jaaneri Pedro idasuvuui diiboco mifoci, safo icano: ¿Uco gaijahi?
 nooboro idillucuneguiha. Jaaboro nuubo: Aivojibo, iiro paryi gaajacuui
 ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota diibeguehica ovejamico ojoobinicibadi.
¹⁸ Miyanotiro, miyanotiro ico neehi: Sicafehi idiicausumi digaahehuco
 idicafotooboro idiimogohigovi feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuui:
 di-hueseque gañiyiciboco ico sita digaahehuco jihhacuji. Jaamoro ico satyeyimo
 idiumogotiruhigovi, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri iguijeveujinoco agaajasuubo
 neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nu-
 ubo: ¡Tadyojicuti disaa! nooboro.

Ijibogominaafico Agaijhicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojicuco emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijhicaubo
 ijibogominaafi idojicuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi ifituuvu-
 uboro: ¿Aivojibo, cajaanico aacijibo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro
 aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojibo, jana jaaniji milli? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachijii icajibo uujoho siino uhuuminoh-
 achuta. ¿Jaaruno idi milli icatih? Jaanoti ijoho tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomi jibocasiuhi: Diibo jibogominaafi fine
 guijevajitih, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevajitibo nuutih. Iimogo-
 hachijii siino uhuuminohachuta icajibo. ¿Jaaruno idi milli icatih? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo j#bogominaafi jinooco j#beguehicaahi. Jaaboro caatinuubo. Jaanoco mi#hai magaajahi diibo ij#bogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi icaatiniruva uujoho onoono fine paryi jiinjehalliri iicano aamenevi #fetejitiruno.

HECHOS

Jilli Jesu J̄ibogom̄inaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asaajino.

¹ Agaij̄ibo Teofilo, iticoni acaatin̄i uhaamefa caatin̄i uhi Jesu j̄iinijehall̄ivi iicaunohachuta omoon̄i uboro ij̄iibeguehicaunoco. ² M̄īro niquejefa ufuucujino imega, imin̄isuminaaco ocoovauboro Igaijafañodi diitoco imino j̄iibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igaaajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco j̄iibeguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco am̄ihaico ij̄iibeguehinibadi. ⁵ Miyaano naha Jua nifaihuri nit̄ihicauhi. Jaanoti am̄ihai goovajino Moocaani Gaijari minit̄icafotono, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivoj̄iibo, ¿jaanegui jisumi Israel aivojico siino doj̄icuv̄iro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Coll̄ihi magaajirahi tuseumico id̄iiboro Moocaani tufucuco omoon̄i j̄iibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija am̄ihaihall̄ivi in̄itoodi mityaco magaaȳiciji. Jaadi uuti mij̄ibegueji Jerusalevi mihicabadiro Judea j̄iinijevi, Samariavi, paryi j̄iinijejinibaacidi icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.
(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito iifin̄icinaaca caamovi fuucuubo aimuufaifeenedi niquejefaño. Jaaboco atyimecuutimo. ¹⁰ Jaanegui imino iifin̄iciumo atyimeuhi miimisiici gaifimisi sesechehunofa j̄ic̄in̄iumisico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifimi, ¿coll̄ihi niquejeque mih̄iifin̄ic̄ihi? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa mih̄iifin̄icinaaca ofoobo siino saaji j̄iinijehall̄iti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaco Boobanimo.

¹² Jaanegui doj̄icuv̄iro Jerusalejaa uumiumo Olivohono icagajiti fitino jaguis̄ifucuvi judiomi iigon̄icinohachuta. ¹³ Jaamo ij̄iibogom̄inaa doj̄icuv̄iro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi icamecufaño iicahicauhigo. Jaamofeneri icaumo Pedro, Jacoobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacoobo Alfeo achi, Simon cananistamiobo, Juda Jacoobo nahabo icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igaivehicauhi Moocaanima ihiimaqui Jesu nahabomi, seej̄i Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veintedi mofeeneti ujulleveuboro nuuhi:

¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija Caatin̄ihaamefañodi unuucuuno miyaavucuhi Davidfeenedi Judaditi ihiimaano: Jesuco miyaminaa usefaño aac̄ij̄iibo, unuuno. ¹⁷ Jaabo Juda m̄ihaiobou jino dudicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimithall̄ivi ajaaduuruuno nih̄ibam̄iri j̄iinijeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iinigaijaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuuhi toono Juda nih̄ibam̄iri anaajeumañoco Alcedamati momoon̄iumo t̄ijohojic̄i eneej̄irunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefaño jilli noono: Jaafa iija sicaijarucu

miihainooba toojafa iicacuutiq̄ui. Jaabadiro simañovi noono: Sifirucu idudicamaajeque gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeeneri icamo saatoho gaifiimi Mohavojibo Jesu miihaima iicausumi, ²² Jua diiboco iniiunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti miihajaa iminifetequi Mohavojibo ubuheeteunoco ijibeguequi, nooboro.

²³ Jaanegui miimsiiciti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo nooboo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitishallivi Moocaanima iimaamo, jilli noomoro: Moocaani ijoho famoojeebico agaajaabo. Miihaico gaajasu, ¿naa diitisi cajaanico d̄ic̄ihi ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitinoco omoonubo inaagonovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agañuno Matiavi ifutuuhi. Jaabo tsumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuuhi.

2

Moocaani Gaija Asaano. (Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañovi igacinuui. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito icin̄iuhigo. ³ Jaasumiro famoovahallivi niituuno cijigaiguihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gajjari paryi gahafuui. Jaamoro sijijeri iimaamo Moocaani Gaija ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icamo judio gaifiimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguehicaumo fahigova jiinjetei agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaivuui. Jaamo sihidiro eetyeui faaboho iijineri ihiimaanoco saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihiimaanoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eheetyeumoro dillacasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa iicarumo moojineri iimaamoco muguubuuhi muucuumi iijiri ihiimaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jiinjjeo miyaminaa, Elam jiinjjeo miyaminaa, Mesopotamia jiinjjeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jiinjjeminaa, Asia jiinjjeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jiinjjeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuumijeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jibogoco agaayicicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubuhi Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famooro jaaneri ajabafituumoro sihidi esamaaimoro dillacasihicaui: ¿Milli fine jino icano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicaui: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimaano.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amiihai monoobadi miihainooba fucuro guiriicavotatihi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuno:

¹⁷ Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagajaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quillahuto t̄gaji. ¹⁸ Tagajaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco ijibeguequi. ¹⁹ Caamo niquejefaño ifusujii jabafiranoco, baavi jiinjehallivi ifusujii toono jibogoco,

tiījoho, ciījigai, aimuufaiguuihu icano. ²⁰ Cuujeo nīh̄iba civeteji, fucuo nīh̄iba tiījohobadi minifeteji, Moocaani fucu īnīhicufucu imegavi. ²¹ Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²² Muguubu jino onoonoco amiīhai Israel gaifimi: Moocaani Jesu Nazareoboco miyaaboti ifusuhinicuhi amiīhai imefeenevi jabafiirano mityanoco eetavonofenedi amiīhaico īfusucunoco magaajacubadi. ²³ Jaarunofaño diiboco magaayiciumoro mahacīuhi Moocaani sīicijetiro unuucubadi masatyumoro magaicaaui. Jaamoro imoho bujevi metetecusuhi iimitino gaifimi useri. ²⁴ Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti atajasuubo. Jaamaño diiboco guijeve gaayiciutihi. ²⁵ Mīro aivojiībo David Jesuti iimaaubo nuuhi:

Aivojiīboco uujoho fahiījivaro atyimehicaui tahimefeene icaaboco. Jaabo tamiyahusenaagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui.

²⁶ Jaaneri uco tajeebī imo imo minifeteji. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebī jaguisiji. ²⁷ Jaabo iījoho tajeebīco iguijevehicamo iicahi deevesujitihi. Dihimi jeevomīnaafi agaijiībo īfiico tuucisusujitihi. ²⁸ Uco d̄ibeguehi fiivojaa asatyono jiīhaico. Jaaboro uco dīhime ificuuneri imo imo miniyujiī, nooboro.

²⁹ Fañi, jaanegui jino amiīhaico foovono nehi: Moheedebe David iguijeveubo ciīhoji jino mofeneri icahi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaaminaafiu. Jaabo gaajacuui Moocaani diiboco miyanotiro ufucu saafi Cristo diiyaachi miīhaiti dihaivojifaño acasiīvejiibo unuucunoco. ³¹ Jaabo sīicijetiro mahatyimecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaamaño nuubo Cristoti: Tajeebīco deevesujitihi iguijevehicamo iicahigo tafico tuucisusujitihi, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevefañoti buheetesuui. Jaanoco paryi miīhai magaajahi. ³³ Jaaboco Moocaani agaaīyiciuboro imiyanaagonovi ficuui. Jaabo Caaniti Igaijaco gaayiciuhi Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatyimene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niquejefa eguejeutihi. Jaaruubo jilli nuuhi:

Moocaani Mohaivojiībo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casiīvo, ³⁵ diminaaco ditihaiiguino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino magaaia, jaani diibo Cristoco amiīhai metetecuboco Moocaani Aivojiīboti ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idaasuvuumo ijeebīfaño. Jaamoro dillu-umo Pedroco, bu sajībogominaaco icano: Fañi, ¿milli jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Moocaani imefeenevi amiīhai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivojiībo Jesucristo momofenedi minitisuquimaaje amiīhai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani amiīhaico Igaijaco aciji. ³⁹ Jaano jino iimaa amiīhaidi, ufucu icaji amiīhai seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino iicamedi, paryīcino Aivojiībo Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidiī nooboro Pedro diitoco fajiīnīuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofañoti, nooboro.

Jilli Moocaani Iija Fiivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo jiībogoco imiyaavuguumo nitisuquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuui. ⁴² Jaamoco minisuminaa jiībogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igaivehicaumo Moocaanima īhiimaamoro panco iquisicuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicauhi.

⁴³ Jaaneri famooro jabafiitehicauhi minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri. ⁴⁴ Jaamo famooro imiyaavuguudimo sahi icahicauhi. Jaamoro inehejeque ifocasihicauhi. ⁴⁵ Inehejeque anaajemere inihibamico ucuujivaachudino saje ifocasihicaumo. ⁴⁶ Fafucuvaaciviro templojafa igavehicaumo. Jaadi iijanofaño panco iquisicimoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeebino iicamoro. ⁴⁷ Moocanico imehicaumo. Jaamoco miyaminaa gaijihicauhi. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igotiboco Ifigusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihimaahicausumi. ² Jaanaa ifiivunotiro igotiboco asatyumoro fafucuvaaciviro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iicahuga imegavi toojafaño ofoomoco nihibamico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toojafaño ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeeciudi Pedro diiboco nuhi: Misoro dihiifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino ifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofenedi gañivoobo, dugo, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayicuboro caamo gañiyicuhi. Jaasumiro irubuino, ithaño icano diiboco imituuhi.

⁸ Jaasumiro acasiniivuboro ujulleveuboro igucuubo. Jaaboro diitisisima toojafa fuubo casiniinamaaboro Moocanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igoboro Moocanico iimehicauboco.

¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomorosi sihidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacuumaño ovosihuga imomo iicahuga imega acasivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutiibo diitisisima feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyemoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuhi: Israel gañiimi, ¿collihi misico majabafihisi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mahigusu ivibadi: mohiimihiijiri mihiha ivibadi? ¹³ Tolle icatino diiboro Moocaani, siicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amihai magaayicimoro amihai aivojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayujirunaa amihai mihimugutihi. ¹⁴ Jaabo iimitima iicatiibo limiiboco mijihheguemere iimitibocoro gaicauminaafico misinaayusuumoro, ¹⁵ fiivoco aciboco magacaasuhi. Jaaruuboco Moocaani guijevafañoti buheetesuhi. Jaanoco mihai imino magaajahi. ¹⁶ Jino igooobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amihai mahatyimehicaucubo magaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheetesuhi jino amihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuhi famooro amihai aivojitoma magacaauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli siicije paryi iimaaminaafañodi unuucuno miyaavucuuhi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amihai imiti ibuuqui.

Jaadi Aivoj#bo am#haidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofeenedi sahijitiro am#haidi Cristo unuucuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenene niquejefano icajiibo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihi-imaaminaa si#cije iicaumofeenedi unuucubadi. ²² Mi#ro Moise nuuhi: Aivoj#bo Moocaani galluuji ihiimaaminaafiico uubadi iicaaboti am#hai nahabomifa#oti. Jaabo Moocaani agalluujiibo am#haico paryi onoonoco muguubu. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuji, nooboro.

²⁴ Mi#ro famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jsumivi iicamo paryi jilli iicajinoco j#buguui. ²⁵ Am#hai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachim#hai mihicamo. Jaama#o mootadi Abrahamco Moocaani unuunofano am#hai mihcahi. Mi#ro Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jinijeminaa diyaachim#haifeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Mi#ro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni am#haijaa galluubo am#haico imino imooniqui. Jaamo am#hai, am#hai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimo.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco j#beguehicaunaacaro saaumo sacerdotemi temploja toomoinaafi aivoj#boma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihidi sifiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaajacuui, noomisiro i#beguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayicumoro civojafa ficuumo sesevedi iinusuqui mihijicuuneguiiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuui.

⁵ Jaano sifucu Jerusalevi igaivuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivoj#bo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevi ificumoro diitisico dilluumo: ¿Mi#joho ijiti, mi#joho momofeenedi icano jilli am#si momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeeb#fano iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ i#gotiboco fine mubuheesuhininoco misico midilluhi diibo ubuheehininoco magaajaqui. ¹⁰ Jaanoco am#hai imefeenevi mij#begueji paryi Israel miyaminaa igaaajaqui. Mi#ro jaani am#haifeeneri ujulleecin#bo buheeteui Cristo Jesu Nazareoobo momofeenedi am#hai metetecuboco Moocaani guijevefa#oti ubuheetesuubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco am#hai ijano etavominaa mitihisumoro magan#ubo aivo iimima#ovi iminifutucuubo. ¹² Jaama#o sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinovi simomo miyaminaafeenevi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaaniti ihiimaunoco uguubuumoro, bu aamenefano icautirumisi sihidi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo i#gotiboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleecin#uhi. Jaama#o mill# nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihidi ejeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaajirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masi diitisisico mihibaqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijibeguedino. Musuufenitihachiji amisisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro.

¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuhi: Eneecata mehesamaaimoro mono; ¿Naa imijiruno miyaminaa iijico: Jii, monoomoro, Moocaani iijico magañino? ²⁰ ¿Milli bu jibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro muguubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanegui aivojito diitisisico sihidi ihibaumoro ticovono suufeniuih milliti bu diitisisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicaui diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisisico unuunoco. ²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojibo, ijoho paryi niquejeque, jinijeque, muuaico icano fanoco ifivusuubo. ²⁵ Ijoho Digaijafenedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañoooco esamaahi? ²⁶ Jiinijeminaa aivojito gañivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igaivehi Moocaanihallivi, bu Cristohallivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miuro Herode,* Poncio Pilato icamisi jiuuumivi igaivuuihi siicumijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco ijoho Moocaani ijeevadi ificuubohallivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniumo ijoho Moocaani edeesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucuubadi diiboco mooniumo. ²⁹ Jaaneguiiha ijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro mihaico daamusu igototimo diijico miyaminaaco mijibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mityari iguihuvamoco mubuheesuqui, bu ifusuco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofeenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaumoro liivimaacaro tomaño diito iigaicinumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebifañoro Moocaani Gaija gahafuuih. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebino sabadiro icahicaui, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicaui icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicaui. ³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicaui. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicaui. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicaui. Iijanoma jiiinijenema iicadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicaui. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje. ³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa

* 4:27 Herode Antipa onoobo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23.6.

Bernabeti omomonũbo jacusumĩnaafi eneejiruno Levitamĩnaafi Chipre onochugaivi ifiivũbo. ³⁷ Jaabo ijĩĩnjeque anaajeuno nihĩbamĩco isivauboro minisumĩnaaco acivauhi.

5

Ananiamĩsi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoo, Safira onoo mogaima ijĩĩnjeque anaajeumisiro ² samañoooci ĩciumisiro samañoonoco minisumĩnaaagaogoo satyuuhi fanooro iicahĩvĩbadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ĩcollĩhi Satanas dijeebĩfaño jicafetehi Moocaani Gaijaco ibañĩsuqui? ĩJaaboro diijĩĩnjeque anaajene nihĩbamĩco samañoonoco diĩciqui? ⁴ ĩNacu diije jĩĩnje icahĩnĩtihi? Bu jaa-jeque anaajecuuno, diino inĩhibami. ĩCollĩhi dijeebĩfaño deesamaaihi tolli omooninoco? Miyamĩnaaco bañĩsutĩhi. Moocaanico bañĩsuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubũboro baavi aacutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryĩ miyamĩnaa agaaajumoro sihidĩ iguũmo. ⁶ Jaaboco sicafe imĩnũmoro satyuuhi icĩqui.

⁷ Jaanobuunati minoooci, sano idĩino nihĩba oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco dĩbogo, ĩnaa miya tonoodĩneri amĩsi jĩĩnjeque manaajehĩnĩhi? nooboro.

Jaanegui diigo: Jĩhi, tonoodĩneri, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ĩCollĩhi sabadiro mihicamĩsiro Moocaani Gaijaco minisujĩrahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque ĩcĩjeme. Jaamo tolliro ico cĩteji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguiino. Jaamo sicafe faño agaseumo atyĩmeuhi diigo chuumucugoco. Jaagoco asatyumoro itaje cojivi cĩjeumo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijamĩnaa, bu sihidĩ miyamĩnaa icano agaaajumoro sihidĩ iguũmo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisumĩnaafeenedi sihidĩ ejeevano ĩfusu ajabafirano moonicafetehicauhi miyamĩnaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomañoovi. ¹³ Jaarunaa saatohoba minisumĩnaavi fiitĩvehicautĩhi. Jaarumo famoro miyamĩnaa diitoco gajĩhĩcauhi. ¹⁴ Jaamo sihidĩ miyamĩnaa Moocaanico miyaaveguehĩcauhi gafiĩmi, gaigoomĩ icano. ¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jĩhĩhĩĩojĩnĩnovĩ ficuhĩcaumo cigaijenefañoo, siucĩnitajefañoo icano Pedro tomañodi afatyooovi ĩi ihallidi afatyeneri ihuuequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahĩcauhi iguihuvamehejeque, emeimĩvatomehejeque icano isivaumo. Jaamoco paryĩ buheesuhĩcaumo.

Pedroco Sacerdotemĩ Aivojito Jĩhevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemĩ aivojĩboma saduceomĩoto iicamo diitoco sihidĩ jĩheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisumĩnaaco agaayĩcũmoro cĩvojafañoo ficu-umo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomomĩnaafi fucu iguhuganoco afaayĩuboro diitoco ĩĩnũsuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafañoo mujuleevetemere miyamĩnaaco mĩjĩbogo Cristo fiivoco acĩnoco, nooboro.

²¹ Jaanegui seseevedi fucuro templojafañoo ufuumoro miyamĩnaaco jĩboguehĩcaumo.

Jaanohachuta sacerdotemi aivoj#bo diiboma iicaumoma, igaiy#ciumo fagom#naaco, pary# Israel cuumim#naa quillahutoco icamoco. Jaamoro j#bogom#naaco cuuhuvaumo civojafa#oti isivaqui. ²² Jaanegui sisim#naa ufuurumo sicaijaco emeeci#jeumoro i#bogoma saauhi. ²³ Civoja cuhufono fabaacin#jaco memee#ci#jehi imegari pary# itoomom#naa icarahi icano. Jaadi mafaay#ci#moro fa#oco memee#ci#rumo m#hai#oobaco mahaty#met#hi, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemi aivoj#bo, temploja toomom#naa aivoj#bo, pary#ci#no sacerdotemi icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo: ¿M#hachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Am#hai civojafa#o mifuhinimo Moocaani i#jafa#o icahi miyam#naaco j#bogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomom#naa aivoj#bo isisim#naama ufuuboro diitoco sivauhi, mill# moonit#bo, miyam#naaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco ahaam#ujiruneguii#ha. ²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagom#naa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemi aivoj#bo nuuhi: ²⁸ Am#haico du aivo imino mafaguuhi tomomoti m#j#beguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuuhi pary# Jerusale cuumico am#hai j#begueri. Jaamoro mohalliv# majavucarujirahi diibo Jesu t#johoco aga#umoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Mill# bu Moocaani i#jico magañ#moro miyam#naa i#jico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ M#ro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuuhi Jesuco am#hai magaicaaumoro imohobujevi metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuuhi Aivoj#boti Taajasum#naafiti Israel cuumim#naa diibofeenedi iimitico ijeevesuqui. Jaabo diito imitico ibusuqui. ³² Jaano gaajam#naa m#hai tolliro Moocaani Gaija gaajam#naafi. Jaaboco Moocaani acihi diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagom#naa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi diitojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofeene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onooBo Moise taji#ba j#bogom#naa aivoj#bo pary# miyam#naa agai#hicaubo. Jaabo diitofeeneti ujulleveuboro iminisum#naaco diitofeeneti bu#igovi galluubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro i#havojitoco nuubo: Israel gaifimi, mehesicini jito gaifiimico momoon#jinoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto am#hai, m#ro safoono Teuda onooBo aga#i#vuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodimova. Jaarumo pary# fin#uhi diiboco agaicaaunobuunati imiyam#naa pary# gavarinamaaiuhi. ³⁷ Jaanobuunati miyam#naa momonoco acaatin#usumi bu ga#i#vuubo Juda galileaooBo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojcuti efeehicaumo gavarinamaaiuhi. ³⁸ Jaanegui am#haico neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro mill# momoon#dino. Jino miyam#naa i#jicoro omoon#no iicahachii#i fin#jino. ³⁹ Jaanoti Moocaani i#j# iicahachii#i am#hai mifinisujit#hi. Mehesicini, Moocaanimaryo momoon#casidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisum#naaco ucuuhuvau-moro jilli diitoco aamiuhi. Jaamoro siino Jesu momofeenedi m#j#beguedino, noomoro diitoco suufen#uhi. ⁴¹ Jaamo minisum#naa aivojitofeeneti imo imo iinuuhi Moocaani diitoco agai#b#oro imit#no covamomovaumo Cristo

momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro suufenitimo jibogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficuumo.

(1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicauhi. Jaamoti saatoho griegomi iijiri ihiiamaamo judiomi iijiri iimaamoditi isifiratuumoro noocasiuhi: Mofibaijitoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiici idiimo minisuminaa iicaumo, paryi miyaavogominaaco igaiyiciumoro nuuhi: Imijitiruno miikai Moocaani iijico mijibogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino. ³ Jaaneguiiha fañi, amiihaifeeneti iimihusemeti mihiici sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani Gaija ijeebifaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeeceivequi. ⁴ Jaanoti miikai Moocaanima iimaamoro mijibegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryi iimuguumoro iciumo Esteba onoboco ijeebifaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomooco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomi iijico agaayiciuboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneque ificumoro Moocaanima iimaauomo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniviro jusinoro feehicauhi. Jaaneri Jerusalemi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomiti sacerdotemi Cristoco gaayicihicauhi.

Esteba Onoboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicauhi sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo.

⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jinijeminaa, Asia jinijeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco aacineri ihiiamaahicaumaño. ¹¹ Jaanoma iicamo iimitimoco tajibaumo ibañiqui: Miikai muguubuui Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiiamaaboco, noomoro ineequi. ¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiratusumo quillahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaamoro diiboco agaayiciumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohoto ficuui sicamañoooco ibañiqui: Jaani aivo suufenihicatihi Moocaani iija templojati, Moise tajibati icano iminootino ihiiamaabo. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuboro mihaico Moise atajibauno mojeevamaajequeva buunanijiiibo ononoco muguubuui, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeciumo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemi aivojibo Estebaco dilluui: ¿Naava miyaano paryi jino diito onono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amiihai agaijino nahabomi, bu amiihai caanimihai icamo, uco muguubu. Miiro Moocaani ihaivojima buhugaavuuhi Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jiiijeri iicausumi Haran jiiijevi fuutibaacaro. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Diiijinejeque deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho jiiibeguejino jiiijējaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiiha Abraham fuuhi Caldea jiiijeti. Jaaboro icatuubo Haran jiiijevi jahi caani chuumuui. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jiiijevi jino amiihai jis u mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciitiiibo jiiijebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuhi iguijevnebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca ⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimihai sita jiiijehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jjuvuvujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jiiijeminaaco uujoho mooniji diitoco ijjuvuvusu jiiijequ. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeecevejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani iijico aciuihi Abrahamco iimee-heque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiiha Abraham Isaac eseevevausumi iimee-heque quiticiubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuihi Jacobco eseevevausumi. Jaabadiro Jacob mooniuihi iseemeque Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiiijevi satyuumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti ataajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciuihi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojiiibo diiboco sihidi agaijiuboro Egipto aivojiiiboti ficuuihi, tolliro bu iija aivojiiiboti ficuuihi icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jiiijevi, Canaan jiiijevi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi. ¹² Jaanaa Jacob guubuuihi Egiptovi machutaaco ucuuhuniuno iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahii galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafeniihi. Jaanoti jari Egipto aivojiiibo gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famooro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuuihi Egipto jiiijevi jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro ciituumo Siguem onoomañovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaa-jeuchojifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifiitivucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifivuumo guiraatucuuihi. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivojiiibo icauhi Joseque agaajautiiibo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañiuboro idaasuno mooniuihi moheedeteque atajiiibaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovosiihi. Jaaboco caanimi jaahe tuumuuihi minihibaci, sanihiba icanohachuta. ²¹ Jaasumi ejeevesuuboco Egipto aivojiiibo aicigai aatyimeugoro iicuboco fiivusumi iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jiiibuguumo. Jaamaño mityano ihiiimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emecitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuhi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omoonuunoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicauhi. ²⁵ Jaabo esamaaihicauhi: Tayoto israelminaa fine gaajacuumo uujohofeenedi Moocaani diitoco ataajasujinoco, nooboro.

Jaarunoco iyoto gaajaciutih. ²⁶ Jaano sesevedi Moise atyimeuhi samisi Israel cuumiotisi omoonicasunoco. Jaamisico faguubo: ¿Collihi jaamisi samisiro mahamocasihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamũbo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Miĩjoho ico mohallivi aivojĩboti, fagominaafiti icano ficuui? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipcioo agaicaahinĩbadi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco ononoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jiinjivi. Jahi miseecico gaifimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavabuunati sicaihigovi Sinai gaji fitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi cijigaiguihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafituuhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifiitĩvuubo guubuui Moocaani icoco: ³² Uujoho Moocaani, dihedete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejecivũbo ononoco. Jaaneri Moise sihidi veveveve igutuuboro meeciutih. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Dithaipaaqueque dujuuvo jino uujoho Moocaani iicamaño imino jiinije. ³⁴ Uujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idasuno Egiptovi iianoco idasuno acanifonoco guubuucuuhi. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluuhi, nooboro.

³⁵ Moiseque diito ithisuumoro: ¿Miĩjoho ico aivojĩboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuui? unuuboco Moocaani galluuhi aivojĩboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi cijigaiguihu jiganoco aatyimeunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidi ejevano mityaco Egipto jiinjivi Tifai Muuaifeenevi omoonũbora. Tolliro sicahigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonũbo. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluuji amĩhaidi iimaaminaafico amĩhai nahabomifeeneti uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneeji, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicahigofeenevi igaiyĩciumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihĩmaaubo moheedeteferi iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco mĩhaidi agaayicũbo.

³⁹ Jaaruboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeebĩnofañodi imuguumo Egiptovi dojĩcuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi mĩhaidi diosmico edeetavonoco mohimega isiĩguequi. Magaajatihi millihacho Moise mĩhaico Egipto jiinjieti isivahinĩbo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iĩciumoro niivigai seemeneti eheetavuumoro asimico gaisiraicumo ihijinita jeecevoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhigovi minifutuuhi. Jaaboro diitoco niquejeo meeciroro jeecevũbo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino: ¿Nacu amĩhai Israel miyaminaa uco mejeecevequi asimico magaisiraicuihi cuarentadi ficabava ticovovi sicaihigovi? ⁴³ Tollĩ icatino. Jilli Moloc onooboco dios noomoro, magaayicuihi. Tolliro Refan onoobo meecirigaico magaayicuihi amĩhairyo mihijininehejeque mejeecevehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho amĩhaico amĩhai jiinjieti sihi thehesino gafiiji Babilonia janaanacivi, nooboro.

⁴⁴ Mĩro moheedete Egipto jiinjieti agaamoo Moocaani unuuneguiiha iijinijejaagovi imevaurumo scaisituviro icahicaumo iĩgomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo toojafaño tajĩba guisiba bujeque ificuhicauja.

* 7:44 Toono jĩbogogayĩ Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovi ficuui imino igaaajuqui.

Jaaja eetavociniuhi Moocaani Moiseque #fusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciuhi. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jiinjeneque udumitiicituusumi juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jiinijeque. Jilli iicaunaa David fiivuuhi. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavuguuhi. Jaaneguiha David Moocaani iijaco eetavuujiruubo Moocaani toojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo miyaminaa userio eetavotajafaño icatíhi. Ihiimaanaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagiciníta jiinije tatyíhai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitíhi? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amíhai aivo jihovoto, amíhai Moocaanico agaatimobadi, cuhufono aivo amíhai jeebí, amíhai nohojino, amíhai aivo Moocaani Gajaco mejenaauhicahi. Amíhai caanimíhai iicaubadiro amíhai momooníhicahi. ⁵² ¿Cojibogominaafico nacu amíhai edeete idaasuno moonitíhi? Diito gaisiraiciuhi siicijetiro diibo Iimiibo asaaujinoco iijibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amíhai mahacimoro magacaasuhi. ⁵³ Amíhai Moocaani toomominaafeenedi tajibaco magayiciniirumo miyaano meneehicatíhi, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiratumoró igaiñooco ojisuumo Estebajaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficiníbo caamo niquejeque emeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciníiboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifiivuuubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco cuhufono afabaacuumoro sefano coovadiivuuhi. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafefi Saulo onooboco igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaabobo Esteba: Aivojibo Jesu, tagajaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuivuuuboro sefano gaihivuubo: Aivojibo, jino imitico diitohallivi ficuudino, nooboro guijevecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuuihi. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifimi iciumoro sihidi taamó. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi iijanofañodi feehicaubo gaifimi, gaigoomi icamoco #ciiboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofoocinimumo Moocaani iijico jibogomoro fahigovadi feehicauhi. ⁵ Felipe Samaria jiinjieri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jibeguehicaubo. ⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro

guubunicihicaumo Felipe ijibogonoco, sihidi ejeevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi ijimima icamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti inehicauhi gaibacinimoro, bu ifino isifañineri igotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifilluumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jiliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniboro Samaria miyaminaaco abañihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro. ¹⁰ Jiliti famooro diiboco guubunicihicauhi ihaivojitejmaryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo ononoco miyaano neehicaumo sicijetiro ihapichuri diitoco abañihicaumaño. ¹² Jaarunaa Moocaani jibogoco Cristoti Felipe diitoco ijibugunegui gaifimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Filipema gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusaleri iicaumo guubuui samariaminaa Moocaani jibogoco agaayicunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaamisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gajaco diito igayiciqui. ¹⁶ Tusumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gajaco gaayicutihica; jilliro nitisuquimaaiumi Aivojibo Jesu momofenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diitohallivi ihusenegue ificuuneri jari Moocaani Gajaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gajaco igayicihicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicahi, neehi fine. ²¹ Idi jino icatino jinofaño ijoho diicatih. Moocaani imefeene dijeebi ticovotih. ²² Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebifaño edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miuro uujoho ico ifinichi aivo sihidi dihimiti faafañofaño idiicanoco, aivo imitifañoco kuhufono isisicinicuunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihiimaa. Toono uco monoonofaño idasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jibeguehicaumisi taajasuhijico Samaria jiniije cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jiinjeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañivoobo, difo gadicibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomañodi ofocinijiri, nooboro. ²⁷ Jaanegui Felipe agañivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaa-jatiibo etiopiaoboco; aivojigo tajibaminaafi Candace onooogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihiimaaqui ufuubovi.

²⁸ Jaabo dojicuviro iijinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniboro ifinichicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifiitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubuui. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿M#ijoho bu uco ij#begueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque icojivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco ifinic#iboro feehicaubo, jilli noonoco:

Ovejaco igaicaauqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iq-uit#moguiino iimaat#bo iicanicibadi diibo iimaaut#hi. ³³ Diiboco guinon#umo, miyaano iicatineri. Ifico agaicaaumoro jiinjehall#ti gañ#umo. ¿Jaabo iyaachimihaiti m#ijoho j#beguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluuhi: Uco d#bogo. ¿M#iditi jilli iimaabo Moocaani iimaaminaafi, ifiitiro nacu sifiti? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticoni#hi Jesuti diiboco ij#buguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuhi ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nit#jitrachi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeeb#maryo imiyaavogohachiji, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco niti#hi. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino aty#mecuut#hi jilli imo imo fuucuubo ij#hairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi aty#meumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco j#bogooboro Cesareavi ifutuubo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gajjari Fiivutuuhi.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufenit#bo Jesuco imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicauhi. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivoj#bojaago.

² Diiboco aameneque acaatin#iboro ihaciqui Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu j#bogo ij#ifañodi iicamoco gaigoomi, gaifimi icamoco isis#iboro Jerusalevi civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiiticuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achic#uno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubu#hi niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasih? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿M#ijoho nacu #joho aivoj#bo? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu #joho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivoj#bo, ¿nacu mill# iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañ#ivoobo difo tuucuumijaago tahi ico ij#beguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuuhi. Toll# onoonoco uguubu-umoro jaarumo m#ihaiñoobaco aty#meut#hi. ⁸ Jaadi Saulo baati agañ#ivuudi emeciuruubo aty#mecuut#hi. Jaanegui diiboco ihuseti agaay#icumoro Damascajaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu id#no jinejebaco machut#bo, adut#bo, aty#met#bo icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onoobo Cristoco imiyaaveguehi-caubo. Jaabovi Jesu buhugaavu#hi. ¡Anania! nooboro.

* **8:37** Sahaamefaño toversiculoco ficutitimo.

* **9:5** Sahaamefaño janaanici jilli ficuuno: Hiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajabo imogobadi iicanoco imogot#iboro iinoro fegai niqueque itivadiivooboro icanicibadi, nooboro, onoonoco.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivoj#bo, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivoj#bo diiboco nuuhi: Gañiivoobo difo j#hai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda ijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco.

¹² Jaabo gajafaño Anania onooboco atyimehi asaaboro ihuseque ifihallivi ificuuneri siino aatyimeneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivoj#bo, famoova uco diiboti j#beguehicahi paryi Jerusalemico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito ijima paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho #cicuubo si-ijinijeminaaco ihaivojitoco tolliro israelmi icamoco taajico ij#beguequi.

¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahalliti sihidi idaauno iicajinoco, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivoj#bo Jesu #ivi j#haiivi asaahinis u ajafevehin#bo uco dijaa galluuhi, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gajaco gaayicichi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aall#fañoti aifuuno taavaabo meehebad#jeevano. Jaasumiro Saulo agañiivuuboro nitisuquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudi sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo J#beguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuhi sinagogajanofaño ij#bogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuumo ajabafitomoro neehicauhi: ¿Nacu jaani icati#bo Jerusalemico Jesu momoco imiyaavogomoco idaauno omoonihicaubo icatino? M#iro tooneguiiha juu saahin#bo jimañootoco isis#boro sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano j#beguehicauhi Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo judiomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomiti Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacuut#noti sanoomiro judiom# iimaacasiuhi Sauloco igaicauqui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cuujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicauqui. Jaanoco Saulo gaajac#uhi.

²⁵ Jaanegui miyaavogominaa j#ibaifaño diiboco ij#hacuumoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi iniiusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalemico ifutuudi #futuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi moon#ruubo. Jaarunaaca diiboco #h#icuguumo: Fine miyaavogominaafi icati#behiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuuhi. Jaaboro diitoco j#buguubo Saulo j#haiivi Cristoco aatyimeuboro uguubuunoco, Damascavi Cristoti #h#icugoti#bo ij#beguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalemico iftafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo #h#icugoti#bo Jesucristoti iimaahicaubo. Judiom# griego ij#iri ihiimaahicaumoma jenaucasi#boro feehicaubo. Jaanoma iicamo diiboco gaicaaugu-
³⁰ Jaanoco inahabomi agaajacuumoro Sauloco sattyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuui, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutomoro feehicauhi Moocaani #h#icufaño icamoro, Moocaani Gajaa aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciiboro efeehicaubo ifutuuhi Lidavi, tomañeri iicamoco emecituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onooboco ifi ininovaneri sahuse juugahuseti mificabaci, saficaba icano ticovovi igotiibo iicahicauboco. Jaabo icigaiijefaño siuciniboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaijeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuui. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehijico ejeevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguivegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegomi ijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicauhi ñdaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guiveveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fiituihi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogominaa uguubuumoro miimiisicico galluumo diibo-jaago iijibeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitisima fuuhi. Jaabo ifutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco satyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciiguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheesumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuivuuboro Moocaanima iimaaubo. Jaaboro diigo chuuhuhuco emeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeciugo Pedroco aatyimeugoro casivuui. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyciubo. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocoovauboro ifusuubo buheetcuugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cumiminaa uguubumoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi guenene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo ijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomi Amocasiminaa onoomo aivojibo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icahicauhi. Jaabo sihidi nihibamico acihicaubo judiomiguiiha ñdaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti nihiba iicaaberi gaijafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ihifiniciuboro dilluui: ¿Milli Aivojibo? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucuubo, judiom ñdaasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano.

⁵ Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoobo asimimeehene imibachuminaafi iija muuaijiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jibegueji omoonijnoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiimaauboro ufuunobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomiboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimiisici iicojiminaatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino ijibuguumoro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevedí diito Jopeti fiitiçuunaaca Pedro caamoví fuuhi iijahallivi gadicüba Moocaanima ihiiamaqui. ¹⁰ Jaaboco sihidi ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavuumaaca gajjaco atyimeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofañoti niituuno baavi gaachehubaryutyigababadi jeevano fahigovati duujecinino. ¹² Jaanofaño faaboho asimí icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomi, faaboho jiiinimomí icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuhi niquejefañoti diiboco unuunoco: Pedro, gañiivohi diitoti gaicaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivojübo, uujoho duutatühi jihovonoco idicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco ijoho: idicuno, needino, noonoro.

¹⁶ Mifocö, safö icano iniituunoro caamo niquejefañö fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajeri Pedro: ¿Milli fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi ifutuuhü. ¹⁸ Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gajjaco aatyimeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meeci johono miimiisiici, saafi icamo ico guinehi. ²⁰ Gañiivo. Jaaboro niitoobo bañimo nootiübo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Pedro niituuhi baavi Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amühai miguiinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Aivojübo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñihicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiomí agaijübo. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuhuva. Jaabo iijico guubuuhi, eneneguiiha masaahi, noomoro.

²³ Jaanegui Pedro diitoco jaahevesuuhi. Jaamo tufucu toono diiboma cigamo. Jaano sesevedí Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomí gataavuuhi Joperi iicaumo.

²⁴ Jaano sesevedí ifutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco iigaiyüciumoma diitoco utuumuuhigo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio iijavi ifutuuhü. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memüvuubo Pedroco iimequi. ²⁶ Jaarunaa Pedro diiboco gañiicyiühi: Dulleve, uujoho tolliro übadüro miyaminaafi, nooboro.

²⁷ Jaaboma ihiiamaaboro fañoojavü ufuubo atyimeuhi sihidi miyaminaa igaicinimoco. ²⁸ Jaanegui Pedro nuuhi: Amühairyo magaaajahi sacerdotemi neefihü imijitiruno judiomüoobo siicuornelio iijavi ifutuuhü. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memüvuubo miooboma agataavooboro diibo iijafa ofoono onoonicinoco. Jaarunofañö uco Moocaani jübeguehi sitaaco idicumo mihinivamo needino, nooboro. ²⁹ Jaaneguiiha amühai uco mucuuhuvanoco milli nootiübo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Igueenemeheje fucuva mihicacuuhü jisumi nihüba icaaberi jaahe machutiübo iijicuuvü Moocaanima iimaanaaca uuvü jafevehinübo gaifi aricuchehufa jücinübo. ³¹ Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuhi idiimaanoco gaajacuubo üdaasumoco adamusuhicanoco. ³² Jaanegui gallu Jope cuumivü saatohoti Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoobo iija muuaijiniri iicajafa icaaboco. Jaabo asaadi üma iimaajübo, nooboro. ³³ Jaanegui galluuhi tusumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui

jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajjibanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jjibeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuhu nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco inihicugomoro imino iicamoco. ³⁶ Miuro Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebi icano jibogoco jibuguuho Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojibo. ³⁷ Amihairyo imino magaajacuhi paryi judiomi jinijevi iicaunoco. Miuro Jua jibogooboro inihicunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareoboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniboro iimitino ijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco mihai magaajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jinijevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaamoro imohobujevi tetecumoco. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi mifucuci, safucu icanoti. Jaabo mihai jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevetiibo mihai jafeveubo mihai iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iicumovi. Jaaboma mihai mamachumoro mahaduhicauhi iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo mihai galluui miyaminaaco mijibeguequi Moocaani diiboco iguijevehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojiboti ificuunoco mijibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro sicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibofeenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomi Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayicahi.

⁴⁴ Pedro ihimaanaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo jibogoco uguubunicumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaamo, tolliro judiomi icatirumoco, Moocaani Igaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijijeri ihimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, ¿mijoho bu collihi neejirahi nifaihuri nitiratimo iicaqui mihai badiro bu Moocaani Gaijaco agaayicicuumo? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui tajibaubo diito initsuquimaaiqui Jesucristo momofeenedi. Jaadi Pedroco ifitunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuui tolliro siicumimoto icarumo Moocaani jibogoco agaayicinoco.

² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomi miyaavogominaa itihisuumoro, nuuhi: ³ Collihi judiomi icatimojaago edeeguejeebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jibuguuhi fanootiro nijequevi tahi iicaunoco.

⁵ Jilli nooboro: Uujoho Jope cuumivi iicahinisumi Moocaanima ihimaahinibo atyimehinihi gaijafaño gaachehubaryutyigababadi jeevanoco fahigovati duujecinino niquejefañoti tajaa initonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequi emeeçibo atyimehinihi fanoo asimi igueenemeheje itihaiño iicamehejeque, inihicufimoco, jiniimomoco, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niquejefañoti uco onoonoco guubuuhi: Pedro gañivo. Jaaboro diitoti gaisiraicibo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehinihi: Chahano, Aivojibo, uujoho duutatihu jihovono idicunoco, nooboro. ⁹ Jaanegui niquejefañoti siino uco noono: Moocaani iimibachucunoco

iihoho: Idicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niqnejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimiisiici, saafi icamo ifutuuhi uujoho iicaujavi uco iicivamo Cesarea cuumiti agalluumo. ¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluuhi bañigotiibo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa majaanveuhi. ¹³ Jaabo mihaico jiiibeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehiniibo ujulleeveebere diiboco eneehininoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onooboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jiiibegueji diijaminaama atajajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivi niitehinihi iticoni mihihallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinihi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nituhi. Jaanoti amihai miniticafeteji Moocaani Gajjari, unuunoco. ¹⁷ Mihai Aivojiiibo Jesucristoco mimiyaavuguusumi aacicuubadiro diitoco aacicuunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, ¿milli Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro lliiviuhi. Jaamoro Moocaanico imuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehifico ejeevesumoco acihi ifinjitino ifico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Iicano.

¹⁹ Esteba onooboco agaicaaunotiro saatoho miyaavogominaaco idaasuno omoonunoti sanoodimo gaaciniuhi Feniciavi, Chiprevi, Antioquiavi icano. Jahi jaamo Moocaani iijico jiiibeguehicauhi saatohocoro judiomico sitaaco jiiibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivi ifutuumo judiomi icatirumoco jiiibuguuhi Jesucristo Moocaani Achi jiiibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicauhi. Jaamaño sihidi saatoho iheedehiijico ejeevesuumoro Aivojiiibo Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque galluumo Antioquiavi. ²³ Jaabo Bernabe ifutuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco fajiniibo sefano ijeebico omoonimoro Aivojiiibo Jesucristo iijifañoro iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi icihicaubo.

²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco icituubo. Jaaboro Antioquiavi satyuubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jiiibogomiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momoniuomo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeenetu ujulleveeuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jiinijeviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojiiibo Claudio onoobo atajiiibusumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicauc miyaavogominaa esamaaiumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehejema iicaudimo aaciunehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

¹ Jaasumi aivojiībo Herode* ticonīuhi Cristotaco idaasuno omooniīubo. ² Jua nahabo Jacooboco aamigari gaicaasuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jiībaimosumi. ⁴ Jaaboco isisisuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejediīhaiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejediīmova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi sufenitimo Moocaanico dilluhicauhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihinusuujino iijicuuviofucu Pedro miimisiici soldaomisifeene cigahicauhi mihici jigaiñehiiciri sisciniībo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achicuihi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganñicuihi ihaiquequi. Goovano gañiivo, nooboro.

Jaasumiro Pedroti iijigaiñehi ihuseti acutuuhi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque cuhufono siyaavoobo ditihaipaajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicamaaiuhi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaiivoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saauhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omoonunoco. ¹⁰ Jaamisi ticonīuhi afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga inoro faayacafutuuhi. Jaaneri ihinumisiro jiīhairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuhi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacih miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaaafico galluuhi uco Herode useti, judiomiī omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iija-jaago. Jahi sihidi miyaminaa igaicinuihi Moocaanima ihiiamaumo. ¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuuh: ¿Miījoho fine? noogoro emeecitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo iminifutuugoro iguhugaco faayicutigoro jinafatyuugo ijiībogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro sufenitiībo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafituuhi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuhi lliivi iicaqui. Jaaboro diitoco jiībuguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihinusuunoco. Jaaboro jilli Jacooboco, saatoho monahabomico icano mijiībogo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaaivocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guinusuuhi. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatuubo.

* 12:1 Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiimaacasiumoro saaumo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojii^{bo} Blasto onoboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiimaaqui. Jaabofeedeni Iherodeque dilluumo sajeebii icaqui diibo jiiijeti machutaaco agaayicihicauneguiiha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji gicinitafa casivuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiinamaaiuhi: jino ihiimaabo miyaminaafi icatii^{bo} Moocaaniro! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jiiijoho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi jiiibegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhumiumisi Jua Marco onoboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Siicumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani ijafaño. Jaamou diito jiiibogominaa Bernabe, Simon Civucu onoo^{bo}, Lucio cireneobo, Manae onoo^{bo} Galilea aivojii^{bo} Herode* cojivi ifiivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaivuumo Moocaanima machutimo iimaauqui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajejaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jiiibogominaa machutimo Moocaanima ihiimaauobunati ihuseneque diitisihallivi ificumoro diitisico galluumo.

Jiiibogominaa Chipre Chugaivi Jiiibeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi.

⁵ Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi judiomi sinagogajanofaño Moocaani iijico jiiibeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onoo^{bo} fuuhi diitisico ihamusuqui.

⁶ Jaamo tuchugairiro efeehicamo Pafu cuumivi ifutuuhi. Jahi atyimeumo judiomi^oo^{bo} BarJesu onoo^{bo} maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaaimo Sergio Paulo onoo^{bo} aivojii^{bo} fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojii^{bo} cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui.

⁸ Jaarunaa tomaaimo griego iijiri Elimas onoo^{bo} diitisico jenaauhicauhi ihaivojii^{bo} imiavavugujiruneguiiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoo^{bo} Moocaani Gaija ijeebii^ofaño gahaficini^{bo} diiboco imino ihifinicuboro nuuhi: ¹⁰ Bañifiiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimitii^{bo} miyaano jiiheveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jiihaico, ¿collihi suufenitii^{bo} ciryu ciryu moonii^{bo} diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalliico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseque atyimetii^{bo} diicahi gueneene, nooboro.

* **13:1** Herode Antipa onoo^{bo}. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4.22.

Jaasumiro cívono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dudiví icaubo. Jaanegui saatohoco guinuubo ihuseti agaayicimoro diiboco isatye-gui. ¹² Jaanoco ihaivojibbo aatyimeuboro miyaavuguhi. Jaaboro Moocaani ijicobogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomí Písidia Jiinjéeri Iicano Antioquiaví Hfetehi.

¹³ Jaadi Pablomí ijicamaaimoro Pafó cuumití ufuumo ifutuuhi Pergeví Panfilia jiinjévi. Jaamañoví Jua Marco onoo bo diitísico ejeevesuuboro uumiuhí dojícuvíro Jerusaleví. ¹⁴ Jaanobuunatí diitísí Pergetí fatyuuhí Antioquiaví Písidia jiinjévi. Jahí judíomí jaguísísumí sinagogafaño ufuumísíro casívvutuumsí. ¹⁵ Jaadí Moíse tajíiba aameneque, bu Moocaaní iimaamínaa aameneque icano emeeciudí sinagogaja aivojító atajíibauneguí dilluumo: Fañí, fagojibogoma mihicahachíjijí miyamínaadí jisú mihiímaa, noomoro.

¹⁶ Jaaneguí Pablo agañívuuboro ihuserí faguubo llíví iicaquí. Jaaboro nuubo: Israel miyamínaa muguubu; amíhai tollíro Moocaaní jeevívomínaa. ¹⁷ Moocaanico amíhai Israel cuumínaa mimíyaavogoo bo moheedeeteque íciuhí. Jaaboro diitotí ajashutí cuumí eetavuubo síicumífeeneví Egiptorí iicausumí. Jaadí toojiinjéti imityarí diitoco íinusuubo. ¹⁸ Jaadí Moocaaní míimísíicí tícovoví ficabano sícaihígo diitoco jaabíciuhí. ¹⁹ Jaaboro sahuse juughusetí míicumíicí icano jiinjé miyamínaaco Canaan jiinjévi ífínísuuboro moheedeeteque íjijíneque aciubo. ²⁰ Jaadí cuatrosíento cincúentadí ficabavabuunatí diitoco fagomínaafeenedí tajíibahícaubo. Jaanobuunatí Moocaaní iimaamínaafi Samuel ícausumí ²¹ Moocaanico dilluumo aivojíbotí diitoco íhacíquí diitoco ítajíibahícaquí. Jaaneguí Moocaaní diitoco aciuhí míimísíicí ficabanohachuta tícovoví aivojíbotí Saul onoboco Sísis onoo bo achico, Benjamín cuumíoboco. ²² Jaadí Moocaaní Saulco íhaivojítí gañíuhí. Jaaboro aivojíbotí Davidco fícuubo. Jaabotí Moocaaní nuuhí: Ísai achí Davidco atýmehí: Tajeebí onobadí ícaaboco uujóho íimogobadí ícajiboco, nooboro. ²³ Jaabo David íyaachímíhaíobou Jesú, Moocaaní Israel cuumínaaco ítaajasuquí ífícuubo díibo unuubadí. ²⁴ Jaabo Jua Jesú saautínaacaro jíbéguehícauhí paryí Israel cuumínaaco: Míntísuquímaaje amíhai eedeéhífíco mejeevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua íjibogoco ímívucuujíno fíitíno nuubo: Amíhai uco díiborucu, noomoro mehesícíníbo ícatíhí. Tabuunatí saajíibo tajanaanícíví ícaabo. Jaaboví ífototíhí díibobadí síhídí jeevahí. Jaabou, díibo tíhaípaaje duujeque ísínaayújírúunova, nooboro.

²⁶ Jaamo amíhai tañahabomí Abraham yoto seeme míhicamo, tollíro amíhaifeene síicumíjoto Moocaanico mejeevívomo icano. Amíhaidí íicano jino taajasujibogo. ²⁷ Míiro Jerusaleví íicamo paryí íhaivojítoma Jesuco gaajautíhí, Moocaaní iimaamínaa aameque fahíjívívaro jaguísísumí ífínícírúmo gaajahícautímo. Jaamoro díitoro Jesuco íguíjenígúsumí toohaamefaño onoonoco míyaavusúumo. ²⁸ Toonohallítí agaícaaujírúnoco díiboví aatyímeutíneguí Pilatoco díllumo díiboco ígaícaauquí. ²⁹ Jaamoro díibotí aamefaño onobadí ícacuusumí íhímóhobujetí íníitúsúumoro cíumo. ³⁰ Jaarúuboco Moocaaní guíjevafañotí buheetesúuhí. ³¹ Jaabo gueenene fucúva íafevehícaubo díiboma Galílea Jiínjéti Jerusale cuumíví ufuumoví. Jaamo díito jisumí díibotí miyamínaaco jíbéguehícahí.

³² Jaamo míhai amíhaíco míjíbéguehícahí íímíno jíbógoco Moocaaní moheedeeteque unuúnoco. ³³ Míhai díito íyaachímíhai míhicamedí díibo

unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuubo Salmo onoohaamefaño capitulo dos onoobadi: Hjóho taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuujinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijibo dijeecivominaafi ifiico deevesujitíhi tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David ísumiotoco imino moonibo Moocaani onoobadi: Jaabo iguijeveuboco íheedete cojivi ciumo. Jaabo tuucíuhi. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuubo tuucitíhi. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaja diibo Jesufeenedi imiti buusuco amíhaico mijibogonoco. ³⁹ Míiro Moise tajiibaco omoonirumo taajatimo íicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañodi taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani íimaaminaa jilli unuuno amíhahallívi ícadino:

⁴¹ Memeeci amíhai dejecuminaa, majabafítomoro mifnícini uujoho Moocaani íicaabo amíhai mihicasumi síhidi ejeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amíhaico íjibogorunoco miyaano meneaítirahi, onono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahabonimínaama judíomi sinagogajati ihíinumoco judíomi íicatímo nuuhi: Sijagúisivi jei míhaico síino mijibogo, noomoro.

⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi ínuucuumisi dojicuti fuumo síhidi judíomíoto, síicumio miyaavogomínaa ícamo. Jaamoco díitísi fajíñihícauhi: Moocaani ímihíjigúinoro mihíca, sefano noomísiro.

⁴⁴ Jaadi sífoo jagúisivi fíitícuujírúno faacuumíro ufuuno Moocaani íijico íguubuquí. ⁴⁵ Jaanegui judíomi síhidi míyamínaa ufuunoco aatíimeumoro díitohallíti Pablocó jííheveuhi. Jaamoro Pablocó ejenaamoro dejecuhícaumo. ⁴⁶ Jaarúnaa Pablomisi ígototímisi nuuhi: Ítíconi amíhai judíomíco Moocaani íijico mijíibeguejírahi. Jaarunoco magaaýícítimoro ífníjítino ífíma mihícatótihi. Jaanegui amíhai cojítí síicumíotojaagovíro mefejeji, noomísiro. ⁴⁷ Jíllí nooboro Moocaani míhaico tajiíbauhi:

Íco fícuuhi faajíiníjemínaahallívi judíomi ícatírúmoco gaajasuquí. Amíhaifeenedi taajasujíibogoco jíiníjéjíníbaacívi gallúuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco síicumíoto uguubuumoro ímo ímo mínífutúuhi. Jaamoro: Moocaani íiji aívo ímíhi, noomoro miyaavugúumo, paryi fíivo ífíma íicaquí ícícúudímo. ⁴⁹ Jíllí paryi toojíiníjeví Moocaani íiji jíibogocafutúuhi.

⁵⁰ Jaarúnaa judíomi íimaacásiuhi Moocaani íija gaígoomí obocífímoma, tuucuumio gaífími obocífímo ícamoma. Jaamoro tíconíuhi Pablomísíco íjííhevemere ídaasuno omooníumo. Jaamoro díitísíco toojíiníjéti gañíumo.

⁵¹ Jaanoma íicumísi díitohallívi ítháipaaje jíiníco tátacuumísi toono jíibogobadi íicano. Jaamísiro Íconíco cúumíjaa fuumísi. ⁵² Jaarúnaa Crístotaco ejeevesuumo ímo ímo ícauhi Moocaani Gaíja íjeebínofaño íicaumaño.

14

Pablomisi Iconio Cuumívi.

¹ Jaadi Iconíoví Pablo, Bernabe ícamísi judíomi sinagogajafaño fúuhi. Jaamísiro jíibeguehícauhi. Jaanoco síhidi miyaavugúumo judíomi gríegomíoto ícamo. ² Jaarúnaa saatoho judíomi ímíyaavugúutímo síicumíotoco esaayusuuhi inahabomíco íjííhevequí. ³ Jaarunoco ígototímisi tuucuumívi gúeenene ícaumísi Moocaanítí jíibogomísiro. Jaabo Moocaani íimíhusetí íhíimaanoco miyaavugusuhícauhi ífusunoco, síhidi ejeevanehejeque ícano omooníhícanofeenedi. ⁴ Jaarúnaa tuucuumio míyamínaa dúgaacíníuhi saatoho judíomíjaagodi, saatoho mínísumínaajaagodi ícano.

⁵ Jaanoma iicamo judiomi, siicumimoto icano aivojitoma jicucasiuhi diitoco idaasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiqui. ⁶ Jaanoco Pablomisi agaa-jaciumisiro gaauhi Litra, Derbe icanovi, Licaonia jiniije uufoco cuumino-
novi icano. ⁷ Jahi tolliro taajasubogoco jibeguehicaumisi.

Litra Cuumivi Pabloco Guisibaneri Aamimo.

⁸ Litra cuumivi icaubo saafi ifiivuunotiro igotibo icaubo. Jaabo giciniuhi igotibo itihai iimiutneri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunichicauhi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeciubo gaajaciuhi: Ujoho buheeki, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: iSano ticovoro ditihaihallivi dulleve! nooboro. Jaanegui sefano casiniivuubo.

Jaaboro igoboro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omoonunoco miyaminaa aatyimeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia iijiri: iDiosmi, miyaminaa ifibadi ifivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo jibeguehicauneguiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari icaja abajaabo sivauhi niivimico deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamisico sihidi miyaminaa diitisico iimomoro jeevivuujirumo iniivimico agaisiraicumoro. ¹⁴ Jaanoco iminisuminaatisi Bernabemisi agaajaciudi igaachehunoco agallicumisiro jicafutuuhi miyaminaafeenedi coovadiicinimisiro: ¹⁵ Amihai, collihi tolli momoonihi? Amihai badiro misi miyaminaatisi, tooneguiha misi masaahi. Tolli icaneheje jihovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idiboro Moocaani iicaabojaago miminifetequi, niquejeque, jiniijeque, muuaifoco icano paryi faabohoco ifivusuubojaago. ¹⁶ Siicijenaha Moocaani paryi cuumiminaaco ficuuhi iimogobadi iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahijjivaro: Ujoho iicanoco igaaajqui, nooboro imino moonibo, nijjabaco agisuubo, basutaaco noovasuubo, mamachujidinoco acibo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jilli noomisiro diitoco faguumisi. Jaarunofaño sufeniutirumo iniivimico agaisiraicimo diitisico ijeeceivequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomi Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomaño miyaminaaco diitisihallivi abañiimo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloco guisibaneri aamiuhi. Jaaboco: Fine guijevecuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi iguiiyicumoro gañijjeuhi. ²⁰ Jaabohallivi Cristota igaiivuuhi. Jaanaa Pablo agañiivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevedi Bernabema Derbe cuumivi fuumisi.

²¹ Jaacuumivi taajasujibogoco jibeguehicaumisi. Jaadi sihidi Cristota iicacuudi dojicuviro uumiumisi Litra, Iconio, Antioquia icanovi.

²² Jaacuumijevi Cristota iicaumoco quehecusuumisi. Jaamisiro fajjinihicaumisi quehecuno miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojifaño mefeelijimoco idaasuno moonijimo, noomisiro. ²³ Jaamisiro Moocaani iijanohallivi iquillahutoti ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavuguudimohallivi Moocaani iteemequi.

Pablomisi Siino Uumih Siria Jinijeri Icano Antioquiavi.

²⁴ Jaanobuunati fatyuumisi Pisidia jiniijefeedi. Jaamisi ifutuuhi Panfilia jiniijevi. ²⁵ Jaamisiro Perge cuumivi jibeguehicaumisi. Jaadi fuumisi Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti ijicafutuuumisiro muuairi fuumisi Antioquiavi iticoni diitisico Moocaani imihijifañodi idudicamaaiqui ificuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyicumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jibeguehicaumisi paryi Moocaani diitisima

omoonihicaunoco judiomi icatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico ijibogomo ticoniuh: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miquiticiji Moise atajibaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaucasihicauhi. Jaanofeenevi Pablomisiko ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusalemi iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuh i Fenicia jiniije, Samaria jiniije icanofenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauhi siicumimoto icarumo iheedehijico ejeevesuumoro Moocaanico agaayicumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo imo icauumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi ifutuumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitisico gaayiciuhi. Jaamoco diitisi jibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleevuumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiomi iicatirumo imiyaavogomo meeheneque miquiticino. Jaamoro mataajibano Moise atajibaubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igavuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihi-imaaqi. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunati Pedro agañiivuboro diitoco nuuhi: Tañahabomi, amihairyo magaajacuhi iticoni uco Moocaani icuhi amihafeenet, taajasujibogoco judiomi iicatirumoco jibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jeebinocoro agaa-jaabo ifusuuhi tolliro diito agaayicumoco Igaajaco aacunofenedi mihaiico iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco mihaifañoti guinov i ficuutihi. Jaamo jeebinoco niticuubo diiboco imiyaavugumaño. ¹⁰ Jaamo ¿collihi amihai mimiyaavogotih Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitajibaco mificuuhi, moheedeete, mihai icarumo meheetavejiturunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro mihai mataajajinoco magaajahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanegui famooro illivuumoro Bernabemisi jibogonoco guubunicumo gaajataco, ajabafiranhehejeque icano diitisifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumiotofeenevi. ¹³ Jaanoco ihiimaaunobuunati Jacobo nuuhi: Tañahabomi, uco muguubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro mihaiico jibeguehi, iticonibo Moocaani judiomi iicatirumoti iyototi icinoco. ¹⁵ Miro jilli noono Moocaani iimaaminaa acaatinuuno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino gañiyciji aacutuua David iijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano covooto paryi Moocaanico iguineequi paryi jinijeminaa tamomoco ijeecivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinoooco agaajasuubo sicijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujoho amihaiico neehi: Judiomi iicatimoco gañuhusuno momoonidino iheedehijico ejeevesuumoro Moocaanijaagoviro iicumomoco. ²⁰ Imicujuno aameque macatinihaamefaño jilli meneji: hñita jeevivoco deetavucudino, saatohoba ataabatavimo buhiguejedi gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucuudimo, tijohoco aducuudimo. Jilli noomoro ²¹ faacuumivariro icamo

siicijetiro Moise taj#baco ij#beguehicamo sinagogajanofaño fahijivaro jaguisifucuva ticovoocivi, nuubo Jacoobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, pary; Moocaani iijaminaama ihiiamaacasiunoro saatohoti ifeeneti icuui. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onoobo aivo diitofeeneti imiyaamisi icamisico iciumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluui. ²³ Jaamoma aameque galluumo: Mihai minisuminaa, quillahuto, pary; monahabomi icamo moojico magalluuhi, monahabomi judiom; icatirumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano jinijeri icamojaago. ²⁴ Mihai muguubuhi jimañoti saatoho ofoomovaha amihaiico ihiiamaari gañuhusuno moonihicahi mihai mataj#batimo. Jaamo amihaiico mitasuhicahi: Amihai meeheque miqutici. Jaamoro Moise ataj#babadi mihica, eneehicamo. ²⁵ Jaamoma mihicamo sabadiro monoomoro mofofeneti saatohoti mihicahi amihaijaa magalluui magaijino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi ñihicunofenedi ifico ficuui Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui amihaijaaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi amihaima ihiiamaamisiro imino amihaiico j#beguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gaijadi imino, mihaidi imino icano janaanici siinoco amihaiico mataj#batih. Jino id#nocoro amihaiico meneehi: ²⁹ Ij#nitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, tijohoco mahaduudino, saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachij; imino momooniji. Tah; imino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaamañootoco iigaiy#icumoro toohaameque aciuhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emeeciunoro sihidi imo imo minifutuui toohaamefaño diito ajacusunoco aatyimeunoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaamañoo inahabomico sihidi iijiri afaj#nimisiro diitoco quehecutusuuhi. ³³ Jaanobuunati guenene iicauno nijequeti inahabomi diitoco galluuhi: Sajeebima mofo, noomoro dojicuviro diitoco agalluumojaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuui.* ³⁵ Tolliro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuui. Jaamo sihidi saatohoma j#bogomoro icahicauhi Jesucristo j#bogoco.

Pablo Siino Allinhi Ij#bogotoobo.

³⁶ Jaanobuunati goovacutinoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memeecitequi, ¿naa milli icamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onoboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfilia; ejeevesuuboro uumiui diitisico idudicamaajeque amusut#bo. Jaaneguiha, Pablo diiboco imuguutih; asatyunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutuumisiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco #ciuboma fuuhi Moocaani imihijifañodi inahabomi agalluui. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria jinije, Cilicia jinije icanofenedi inahabomico quehecutusumisiro Cristotaco.

16

Pablomisiima Timoteo Gataavehi.

* 15:34 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

1 Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Litra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogominaafi Timoteo onooboco miyaavogominaago judiomiogo griegooboma iicaugo achico. 2 Jaaboti inahabomi Litrari, Iconiori icano iicaumo imino iimaahicauhi. 3 Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeheque quiticisuihi tahi iicaumo judiomi iimugu-ujitiruneguiiha famoro diibo caani griegoobo iicaunoco agaajaumaño. 4 Jaamisi faacuumivafaño di ufuumisi inahabomico jibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. 5 Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jiinijeominaafi Gaijaco Atyimehi.

6 Jaanaa Moocaani Gaija jibugusuutuhi Moocaani iijico Asia jiinijeve. Jaanegui fatyuumo Frigia, Galacia icano jiinijefeedi. 7 Jaamo ifutuuhi Misia jiinijejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiinijeve ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutuhi. 8 Jaanegui Misia jiinijefeedi sanoticovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. 9 Jaamañovi Pablo fucu gaijafaño atyimeuhi macedoniaanaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiinijeve disaa. Jaaboro mihaico daamusu, nooboro. 10 Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani mihaico coovahi tahi taajasubogoco mijibeguequi, munuui.

Pablo Filipino Cuumivi.

11 Jaadi Troa micuti mijicafutuumororo sanoticovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevedi mihifutuuhi Neapolis micuvi. 12 Toonoti mufuui Filipino Roma cuumi Macedonia jiinijeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. 13 Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuui muuaijinivi tomañovi Moocaanima ihiimaanicimañovi macasiivuumoro Moocaani iijico mijibuguuhi gaigoomi igaivuumoco. 14 Jaamotiu saafigo Lidia onoogo Tiatira cuumiogo. Jaago iiminoono gaachehunoco tifaihiba iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeecevehicaugo mijibogonoco guubunichicauhi. Jaago jeebico Moocaani faayiciuhi Pablo iijibogonoco imino iguubuniciqui. 15 Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro mihaico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe iicahachiji taajafa masaamoro mihicava, noogoro mihaico iijavi fiituihi.

16 Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaajacinohallivi. 17 Jaago mihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeevivominaa. Jaamo amihaico taajasu jiihaico jibeguehi, noogoro feehicaugo fahiijivaro.

18 Jaanofeene Pablo agañuhusuvuuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuuboro igaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofeenedi ico tajibahi. Diigofañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuuihi.

19 Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofeenedi nihibamico icihicaurumo icicuujitinoma icamo Pablomisiko agaayicumoro satyuumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. 20 Jaamisico fagominaa imega ifutusuumororo nuumo: Jitisi judiomisi icamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi iijibegueneri.

²¹ Jaanoco miihai magaayicimoro minisugotihî romanomî mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyamînaa Pablomisijaa sifiratuuhi. Jaanegui ifagomînaa tajîbauhi igaachehunoco ujujuucumoro diitisico imeiñeri ihaamîqui. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomomînaafico tajîbaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui itoomomînaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño cuhufono jîhacuuhi.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomîsi Moocaanima ihiimaamîsiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojamînaa guubunîcîhicauhi.

²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryîbauhi. Jaaneri paryî icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojamînaa sisita ijigaiñehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomomînaafi aaicuuboro meeciurunaaca paryî icivoja guhugano faayicinîuhi. Jaanoco itoomomînaafi aatyimeuboro ihaamigaco guiyîcîuhi ifico iinoro igaicauqui: Paryî fine icivojamînaa gaacuui, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Millî difico moonîdino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomomînaafi cuugahuco dilluui. Jaaboro goovano jîcafutuubo icivojafaño sihidi vivivî iigutuuboro Pablomîsiguiino memuiivutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuuboro nuubo: Aivojîtisi, ¿millî uujoho moonîji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi imusuui: Aivojîbo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryî diijaotoma, noomîsiro.

³² Jaamisiro diiboco paryî iijaotoma jîbuguumîsi Moocaani iijico.

³³ Jaafucuro itoomomînaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nituubo. Jaadi paryî iijamînaama nîsisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuboro machusuubo. Jaabo paryî iijamînaama imo imo icauhi Moocaanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagomînaa sisimînaaco galluui icivoja toomomînaafijaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomomînaafi Pablomîsico nuuhi: Fagomînaa uco tajîbahi amîsico sinaayuqui. Jaanegui sajeebî mihîinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisimînaaco nuuhi: Misi romanomîotisi mihicamisico miyamînaafeenevî ahaamihicamoro. ¿Mîsivî iimitinoco aatyîmetimoro mîsico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro mîsico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisimînaa ufuumoro ifagomînaaco jîbugutuui. Jaanoco romanomîotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumo. ³⁹ Jaanegui ufuumoro diitîsima toonoco iimibachujeumoro diitisico iinusuumo. Jaamoro diitisico: ¿Jiicumîti collîhi mufuucutihi? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onogo iijajaa fuumîsi. Jaamisiro inahabomîco emecijeudi diitoco equehecutusumîsiro tuucuumîti fuumîsi.

17

Tesalonica Cuumivî Ñaaivomo.

¹ Jaanaa Pablomîsi Silama ufuumîsi Anfipoli, Apolonia icano cuumînofeenedî afatyumîsi Tesalonica cuumivî ifutuui judiomî sinagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanîcîbadi sinagogajafaño feehîcauhi mijaguisîci, sajaguisî idîno fucuva diitoma iimaahicaubo. ³ Jaabo

Caatinihaamefañodi diitoco jübeguehicaubo Cristo idaasuno iicauboro igu-
ijevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco
uujoho amühaico jübeguehicahi. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomi imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa
minifutuuihi, tolliro sihidi griegomi Moocaanico ejeecivehicaumo
miyaavuguuui, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguuui
icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi imiyaavuguutimo ataaquivuumoro
iimitino gaifimico iigaiyüciumoro tuucuumico gañuhusuno ñaaisumo.
Jaamoro Jason onoobo ijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro
miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaarumo Pablomisico aatyimeutinegui toojao
abajaabo Jason onooboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi
aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiditi: Jito
faajiinijequere rugueenimoro efeehicamo juu gasecuuhi. ⁷ Jaamoco
Jason ijafaño ficuuihi. Jaamo famooro romano aivojübo* tajübaco imino
moonitimo: Sifi aivojübo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi
ñaavuumo. ⁹ Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihibamico
ificumoro iinuuihi.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomi Pablomisico fucu Berea cuumivi galluuihi. Jaadi
tahi ifutumisiro judiomi sinagogajafaño fuuhi. ¹¹ Jaamo tomaño judiomi
Tesalonica cuumiri iicaumo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani
ijico imino agaayicimoro fafucuvaaciviro Caatinihaamefaño onoonoco
ifinichicauhi: ¿Naa miyaanoco mühaico noomisi? noomoro. ¹² Jaamoro
sihidi saatoho diitoti miyaavuguuui. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi
obocifimo miyaavuguuui, bu sihidi gaifimi icano. ¹³ Jaanoco Tesalonica
judiomi Pablo tolliro Bereavi Moocaani ijico ijübogonoco uguubuumoro
tahi fuuhi. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaisutuuihi. ¹⁴ Jaarunaa Bereari
iicaumo inahabomi Pabloci goovano galluuihi muuajinivi ifeequi. Jaanoti
Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuuihi. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufumo diiboco
satyuuihi Atena cuumivi. Jaamo uhuuumococo Pablo nuuhi: Sila, Timoteo
icamisico müjübugo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootoomoobo atyimehicauihi
faacuumifañoro ijinita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma
iicaubo judiomi siicumoti Moocaanico ejeecivehicaumoma sinogoga-
jafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro goohasinofaño iicamoma
ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaifimi epicureo onono
jübogoco nisuguimaahicaumo. Jaanoti saatoho estoico onono jübogoco
nisuguimaahicauihi. Jaamo ticoniuihi Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saa-
toho neehicauihi: ¿Milli fine mühaico neejiruubo, jaani ihiimaaffiibo?
noomoro. Jaanoti saatoho neehicauihi: Fine siomo diosmi jübogominaafi,
neehicauihi Pablo Jesu ubuheeteunoco ijübeguehicauneguiiha. ¹⁹ Jaanoma
iicaumo diiboco satyuumo Areopago onoobaivi: Mühaico diibogo jino
bojübogoco isivanoco. ²⁰ Magaajatinehejeque mühaico diibeguehicahi, ¿milli
iicanehejeque neehicahi? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, siicumijeoto icamo jinejebaco moonitimo toono
iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

* 17:7 Cesar onooob.

²² Jaanegui Pablo Aeropagobaivi diitofeeneti ujulleveuboro nuuhi: Amiihai atenaminaa diosmi jeecivominaa mihicamo. ²³ Miuro amiihai diosmico mejeecivehicamañehejedi afatyoobo samañovi atyimehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiiboco, onoonoco. Miuro diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicahi.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jiniñeque paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jiniñe, niñeje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatiibo, miyaminaa jeecivo sefari icatiibo, ²⁵ jinejetei cuujivaachutiibo icano. Jaabo mihihai famoocoro fiivoco aciibo, guibuhubaco majaguisiqui aciibo, fanoovaco aciibo icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tiijotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojiiniñehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovoboro ficuubo. ²⁷ Jaamo Moocaanico miguiñehi dudivi mahatyimequi famoova cojiti tehesijitiruuboco. ²⁸ Jaabo Moocaanifeenedi miñiguehi, mihicahi. Tolliro amiihai poeta caatiniminaafi: Mihihai Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehesamaaijirahi, Moocaani oro eetavota, niñibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaifimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebiñfañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Siicijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicicuui miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saafico ifcuubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiibo. Jaanoco diibo guijevefeenetu ubuheetunofañodi Moocaani gaajasucuhi, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevenebunati siino mubuheetejinoco uguubunoro saatoho diiboco dejecuui. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuji, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniuhi. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobaivi efeeñimo bocibo iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onogo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aguila onoo, Ponto jiniñeoo, bohonoro mogaima Pricila onogoma Italia jiniñetei asaamisi gaseuhi. Tahigo aivojiibo Claudio onoo iinusuuhi paryi judimico Roma jiniñetei ifeequi. Jaamisico Pablo baatuuhi. ³ Jaabo diitisi ududicamaañi yomonocoro bu dudicamaaihicauhi carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisi fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomii, griegomii icamoco miyaavusuhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiniñetei asaamisi gaseunaa Pablo judiomioo iñibogohigoviro icacuui diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amiihai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco iñiñevemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igachehuco gaivirisuubo diitoco ejeevesuno jñibogobadi iicano. Jaaboro diitoco nuubo: Amiihai tiijoho amiihahalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomii iicatimojaagoviro fuucuui, nooboro sinagogajati iinuubo.

7 Jaaboro Justo onoobo Moocaanico ejeecivehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja ufequeriro iicaujajaago. 8 Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojiībo Jesuco miyaavuguuhi paryi iijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuomoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiuhi. 9 Jaanobuunati Jesu, fucu gajafeenedi Pablocu nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitībo diibogo. 10 Ima uujoho icahi, mīhaiñooba icomilli moonijitihini, jiiicumiri sihidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

11 Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhini Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani iijico diitofeeneveni jiībogooboro.

12 Jaarunaa Galion onoobo Acaya jiīnivevi aivojiīboti iicaudihivi. Judiomi iijicucasiomoro Pablocu satyuumo ihaivojiībo itajiība icagahallirini giciniubojajaago. 13 Jaamoro diiboco nuumo: Jaani miyaminaaco miyaano nuusuuboro feehicahi Moocaanico siibadiro ijeecivequi tajiībafa onootibadi, noomoro.

14 Jaanegui Pablo iimaacuujiirunaa ihaivojiībo Galion onoobo judiomico nuuhi: Jaani imitino iicaaboro sitaaco imooniruvani amiīhai judiomi monoonoco miyaano uujoho guubunicijirahi. 15 Jilli ticovo iimaano, bu ticovo momonoro, bu jilli amiīhai tajiībaro icano iimaanoco: ¿Milli bu uujoho moonijirahi? Tahini amiīhairyo mihimibachucasi imogotihini uujoho tonehejeri ihiimaanoco, 16 nooboro diitoco tomañoti galluubo. 17 Jaanoma iicamo paryi griegomi, sinagogaja aivojiībo Sostene onooboco agaayiciumoro aamiumo Galion imefeene. Jaarunoco Galion milli nuutihini.

Pablo Siino Uumihi Antioquiavi.

18 Jaanobuunati Pablo toonovi gueneene icauhi. Jaadi inahabomico ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivi. Jahigo iinigaico cidaubo Moocaani unuunoco ihifutusuqui. Jaadi iijicafutuomoro Siria jiīnivevi muuairi fuumo. 19 Jaamo Efeso cuumivi iifutuudi Aquilamisico ifichiniuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomima iimaahicaubo. 20 Jaaboco inahabomi fiituihi. Jaarunaa diibo imuguutihini. 21 Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachiīji siino uumiji, nooboro fuucuubo Efesoti. 22 Jaabo Cesarea micuvi iifutuudi Jerusalemaja fuubo Moocaani iijaminaaco idillutuubo. Jaadi Antioquiavi fuubo. 23 Jaanobuunati gueneene nijequeti tuucuumiti fuubo siino dojicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jiīnivevi cuumineri iicamo Cristotaco quehecutusuuboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivi Jiībeguehi.

24 Jaasumi Efeso cuumivi gaseubo Apolo onoobo judiomioobo Alejandria cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatinihaamefaño onoonoco imino agaajauboro jiībeguehicauhi. 25 Jaabo imino jiībogociniuhi Moocaani jiīhaiti. Jaabo imo imo foovono Jesuti jiībeguehicauhi Jua niticoro gaajauruubo. 26 Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno jiībeguehicauhi. Jaanoco Pricilamisi uguubuunisiro iijajaago diiboco asatyumisiro imino jiībuguuhini Moocaani jiīhaiti. 27 Jaabo Apolo Acaya jiīnivevi uufuujinegui inahabomi aamusuomoro diibedi aameque caatiniuhi. Tahini iicaumo Cristotaco ihaciqui diiboco imino igaayiciqui. Jaabo Acayavi iifutuudi sihidi amusuhicaubo Moocaani imihijirini imiyaavuguumoco. 28 Jaabo mityano judiomico miyaminaafeeneveni taajahicaubo, Caatinihaamefeenedi diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco iijiībogoobo.

19

Pablo Efeso Cuumivi.

¹ Apolo Corinto cuumivi iicaunaaca Pablo ifagajinofeedeni ofoocinijiri fuubo Efesovi. Jahi atyimeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Amiñhai Moocaani Gajjaco magaaayiciuhi mimiyaavugusumi? nooboro.

Jaanegui diito iimusuuhi: Mñhai magaaajatihi Moocaani Gajjaco magaaayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluui: ¿Coyomo nitico jana amiñhai magaaayiciuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Eti bu Jua inituonoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nithicauhi iheedehifico ejeevesuno jibogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitisuquimaaiuhi Jesucristo momofeedeni.

⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gajja diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijjjeri iimaamo. Jaamoro Moocaani ijico jibeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimisiicidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi ñihicugotiibo miyaminaaco ijibeguequi. Jaabo ihiiimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicauhi Moocaani aivoji ijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ifico eesiciniumoro miyaavuguutih. Jaamoro Jesu jibogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicauhi. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco icuboro satsuubo Tiraano onoobo aameneque ijibequehicajafaño. Jaamoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jiinjjeri iicaumo Moocaani ijico guubuuhi Jesuti ijibequehicaunoco judiomi, bu judiomi iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeedeni Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifiivi ijivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicaui icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiomi gaifimi iguefifimo: Mñhai ijimico magaññifhi, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivojibou Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igaññiqui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimisiici idimo icamo saafi Esceva onoobo seeme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivojibou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico matajñbahi Pablo ijibequehicaabo Jesu momofeedeni saafiiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tolliro Pabloco gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu mñjoho amiñhai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi tigailivuuhi. Jaaboro diitoco guinonubo sefano diitoco ahaamiboro ijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicaimhejeque. ¹⁷ Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiomi, bu judiomi icatimo icano agaajaumoró sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

¹⁸ Tolliro bu sihidi imiyaavugumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jibogomoro saahicauhi. ¹⁹ Jaabadiro bu sihidi apichuco ihiiimaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami icanoco. ²⁰ Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

²¹ Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jiinjjejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi

feeji, nuubo. ²² Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jiinjiveji iftafutuubo tomañovi gueenene icauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaisumo.

²³ Tusumi sihidi ñaaisumo Jesu jibogoti. ²⁴ Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotiboro miyaminaaco fajiniubo Jesujaagodi iicatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicauhi diosa Diana onoogo* iija ijinitagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayicihicauhi. ²⁵ Jaamoco paryi sano igaiyicuboro nuubo: Amiihairyo magaaajahi jidudicamaajehallivi sihidi miihai nihibamico magaaayicihicanoco. ²⁶ Jaano icanaaca amiihairyo maatyimemere muguubuhicacuui diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro efeehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jicuumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jiinjiveji. ²⁷ Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejevago diosa Diana jeevico iija ibocima chahacuui. Jaadi jilliti diigoco bocigucuujiitirumo paryi Asia jiinjeminana, bu paryi jiinjeminana icamo ejeecevehicarugoco, nooboro.

²⁸ Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesomi aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹ Jaaneri faacuumiro añaaivumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayicumoro satyuumo sinehejeque ihiiamaaqui igaivojafaño. ³⁰ Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaaqui. Jaarunaa Cristota diiboco galluuthi. ³¹ Jaabadiro bu saatoho Pablo nahabovaminaa Asia jiinjije aivojito iicaumo saatohoma jibogoco galluuthi: Diitofaño feediibo, noomoro. ³² Jaanohachuta igaiivuumo coovadiicinihicauhi saatoho siibadi onoono, saatoho siibadi onoono icano ñaaicinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine igaivuunoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaaihicaumo. ³³ Jaanegui diitofeeneri iicaumo Alejandro onooboco toonoti imino jibuguumo. Jaamoro judiomi diiboco chimucumoro satyuui miyaminaama diitohallivi ihiiamaaqui. Jaanegui imiyaminaaco ihuseri faguruubo illivequi. ³⁴ Jaarunaa Ihalejandro judiomiyooobo iicaunoco agaa-jacuumoro sefatuumo janaaniviro famooro ocoovadiinamaaiumo, siino minocci nihiba oovo ticovocivi: ¡Imino diica Diana efesomi aivojigo idiicago! noomoro.

³⁵ Jaamo illiivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, miiro famooro miyaminaa gaajahi jicuumivi sihidi ejevago diosa Diana caamoti Mercurio onoobo† iicahigoti ihiji iniiuugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ¿miihoho tuunamaaijirahi? Jaanegui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Miiro jiiitisi gaifimisico amiihai misivahi amiihai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiimaatimisico. ³⁸ Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiiamaajihachiiji; jaafa fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti sinehejeque mihigaivomoro mihiiamaajihachiiji aivojito atajjibanicibadi iminoro mihigaivomoro mihiiamaa. ⁴⁰ Jilli ñaaimoro mihicamaño jimaño jiinjije aivojibo miihaiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco milli miihai mihiiimusujirahi jino mañaañoti? nooboro.

* 19:24 Griego iijiri, Artemis onoogo. † 19:35 Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuutimo.

41 Jilli nooboro diitoco lli#caruubo.

20

Pablo Macedonia Jiinjije, Bu Grecia Jiinjije Icanoco Mee#boro Fuuhi.

1 Jaamo illi#vuudi Pablo Cristotaco coovaubo iji#baguequi. Jaaboro diitoco ifitacuuboro fuucuuubo Macedonia jiinjijevi. 2 Jaabo paryi Macedonia jiinjijeotoco emee#boro, equehecutusuboro icano fuuhi. Jaadi #futuubo Grecia jiinjijevi. 3 Jahigo icaubo minihibaci, sanihiba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiinjijevi. Jahigo judiomi diiboco agaicaauguunoco agaajaciuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino. 4 Jaaboma gataavuumo Sopater onooBerea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiinjijeotisi icano. 5 Jaamo imegavi ufuumoro #futuumo Troa micuvi mi#hai Pablomi#ma mihicaumoco iteemetequi. 6 Jaadi jari mi#hai ijicutaama achahano maahunu, jibaimobuunati, Filipino cuumiti meenegari mufuuhi. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi mihifutuuhi. Jahigo sajuguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Mee#ituubo.

7 Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaiuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui jibogooBoro fucuvuubo. 8 Jaamo igaiciniuhi caamo mecufa#o sihidi cuugahuno aachicinihigo. 9 Jaanaa saafi sicafe#i Eutico onooBogiciniuhi iventanavi. Jaanaa Pablo guenene iji#buguma#o sihidi diiboco cigara aivuuhi. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuuhi. Jaaboco ga#i#yicimo chuumucuboco. 10 Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihiibiciniuhi. Jaaboro nuubo inahaboni#maaco: Mihiguetedino. Jaani buheebe, nooboro.

11 Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuuboro #funoco machumo. Jaanobuunati siino ihiimaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. 12 Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuuhi.

13 Jaanaa mi#hai imegavi mufuuhi meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloc meteemequi, diibo j#hairi asaajiiboco. 14 Jahi diiboco mahatyimedi Asoni meenegari saano mufuucuhi. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuuhi. 15 Jaano sesevede#i Quio cuumi cojidi mafatyuuhi. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuumo majaguisi#i Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuuhi Mileto cuumivi. 16 Jilli momooni#i Pablo guenene Asia jiinjijevi icanoco iimuguuti#ma#o Efeso cuumivi footi#bo iicaqui goovano Jerusalevi ihifetequi, tahi Pascua jibaimoco ifatyequi.

Efesovi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco J#baguehi.

17 Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. 18 Jaamo asaumoco Pablo nuuhi: Ami#hairyo magaajahi Asia jiinjijevi icausumi iicahicaunoco. 19 Mi#ro fahijivaro ami#haifeenevi icahicauhi Aivoj#bo Jesuco jeecivooboro: Uujoho sihidi gaajahi, nooti#bo. Jilli icahicauhi sihidi idaa#suno icahicauhi judiomi uco aamigueneri tahaalli# tofaihuco filluuboro. 20 Jaarunaa suufeniti#bo jibaguehicauhi ami#haidi iiminoco miyaminaafeenevi, bu tolliro iijanofa#o icano. 21 Judiomico, bu tolliro judiomi icatimoco icano iji#bogooBoro neehicauhi: jAmi#hai eede#hifico mejeevesu Moocaani imefeenevi! jJaamoro Aivoj#bo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. 22 Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani

Gaija tajjibari, tahigo uco omoonijinoco gaajatiiboro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi ijibogoboro neehicahi: Ijoho Jerusalejaago idasuno civojafaño diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uujoho esamaaitihi. Tafico gaijitihi, idinocoro imeguehi tajjhai niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojibo Jesu imino jibogoco atajbahininno Moocaani imihuseti ijibogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuui uujoho saatohobati amiihaifeenevi Moocaani aivoji iijico ijibogomoti siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amiihaico neehi: Amiihai imiti jaadaco jisu amiihahalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷ Jilli amiihaico jibeguehicahi paryi Moocaani iijico tuunamaaitibo. ²⁸ Jaanegui amiihairyo mehesicini. Tolliro imino mootomo igaiivominaaco Moocaani Gaija amiihaico tajjbaui diitoco meteemequi atajibaunoco. Aivojibo Jesu imiyatiijeheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho amiihaifeenevi gaseji amiihaico ifinisiqui jicu ovejamico ifinisunicibadi. ³⁰ Miiro amiihaifañoti saatoho agaaniivomoro jibeguejimo sicamañejejeque miyaanobadi, toonoguiinodi amiihai mimiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini, ³¹ majabajeevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryi amiihaico fafucuaaciviro tahaalli tofaihuco gañiboro ijibeguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocaanima mihica. Diibo imihiji jibogoco mehesicini. Jaano toonofeenedi sefano mihicahi, jaano amiihaico Moocaanico ejeecivehicamofeenevi ificucui. ³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihi. ³⁴ Amiihairyo magajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco icihicanoco, tolliro bu uuma iicamedi icihicanoco icano. ³⁵ Miiro saicino amiihaico jibeguehicahi jilli mududicamaaiqui. Jaamoro ucuujivaachuuboco tooneri mahamusuqui Aivojibo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aaciboc, toonoco agaayicibo janaanivivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememuivuboro diitoma Moocaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famooro Pabloma ihiihicasiunoro taumo, ³⁸ sihidi idasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatyimecujitihi siino, unuuneri. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejeevesuumoro meenegari sanoticovoro mu-fuuhi Cos onochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuui. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyimeugari mufuuhi. ³ Jaamo mafatyuumo mahatyimeuhi Chipre onochugaico monaninaagonovi iicachugaico. Jaamo mufuuhi Siria jiiñivevi Tiro cuumijaago sinejejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatyimeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajaguisi ticovovi. Jaamo diito Pablocu jibuguuhi Moocaani Gajari: Jerusalevi feejarahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguisi ifiniudi mufuumo famooro mogaimima, isemema icano miihaico ficutuumo. Jaamo mihifutuhi tuucuumijinivi. Jaamoro jiiñigaibaahohallivi mememunamaaiunoro Moocaanima mihiimaaui. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mijicafutuhi meenegafaño. Jaanoti diito dojicuviro uumiumo iijano-jaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuui Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi.

8 Jaano sifucuti miihai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jibogominaafi ijafaño mijicafutuuhi, sahuse juugahuseti miimiisiici idinomoo bo diaconomiobo ijafaño. 9 Jaabo Felipe igueenemehejedimo isemema icauhi sano gaigoomiro ataa jevatimo. Jaafigureje Moocaani ditoco onoonoco iimaahicauhi. 10 Jaamo miihai toono fiiva fucuva mihi-caunaaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onoo bo Judea jiniijeti gaseuhi. 11 Jaabo miihaico emeeçiboro Pablo niivigai meeheque icuui. Jaaboro toomeeheri ifiico itihaiño, ihusene icanoco isisiuboro nuuhi: Moocaani Gaija jilli neehi: Jerusalevi judiomi jimeehe abajaabo ofooboco jilli sisiiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. 12 Jaanoco muguubumoro Pablocu munuui, Jerusalevi ifootiqui. 13 Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collihi uuri mataahi, uco mihi daasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitihi uco isisiimoro agaicaaujinoco Aivojibo Jesu momohalliti, nooboro.

14 Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaanegui milli munuu-cuutihi. Jiliro: Jii, munuuhi tahi Moocaani Aivojibo jeebi onobadi diica, noomoro.

15 Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuuhi. 16 Jaamoma saato ho Cesarea cuumiri iicaumo Cristota gataavuui. Jaamofaño bu saafi icauhi Chipre onoochugaiobo Mnason onoo bo. Jaabo ijafaño mihi futuumoro gueneene mihi cahicauhi siicijetiro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo ijafaño.

Pablo Jacooboco Meeçituuhi.

17 Jaamo Jerusalevi mihi futuudi monahabomi imo imo miihaico gaayiciuhi. 18 Jaano sifucuti miihaima Pablo fuuhi Jacooboco memeeçitequi. Jahigo tolliro icaumo famoro quillahuto. 19 Jaamoco Pablo idilluuboro jibuguhi, paryi Moocaani diibo jibogofeenedi judiomi iicaturumofeenevi omooniunoco. 20 Jaanoco uguubumoro Moocaanico imuumo. Jaamoro Pablocu nuumo: Fañi, imiruno aivono. Jaarunaaca iiro gaajacuui judiomi sihidi ajashutimo, imiyaavugucuumo famoro Moise atajibaubadi iicaqui ejenaauhicanoco. 21 Jaamoro neehicahi ijohova diibeguehicahi paryi judiomi siicumijejaa iicamoco, Moise atajibaunoco mimiyaaveguedino. Tolliro bu seeme meeheque miqiticujititahi, siino mojeevamaajebadi momoonicujititahi, ijohova neehicahi, noomoro. 22 ¿Milli jaanoco momooniji? Iijoho jinovi agasecuunoco agaajacumoro ñaavejimo. 23 Jaanegui jilli mooni: Miihaifaño icamo igueenemehejedimo gaifiimi Moocaanico unuucuunoco omoonijimo. 24 Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemi unuubadi amiihai ifiinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitedi daadu. Jaanobuunati inigaanoco cidasuujimo. Jaanoti famoro gaajajimo iidi miyaano iicatinoco iimaahicanoco. Jilli ijoho imihusene Moise tajibajico edeetavehicanoco gaajajimo. 25 Jaanoti saato ho judiomi iicaitimo imiyaaveguemedi, aameneque magalluumoro matajibahi: Ijinitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro tijohoco mahaduudino, bu udusuucimoro amacanismehejeque muduudino, bu saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino icano, noomoro.

Pablocu Templojafaño Agaayicimoro Civojaanimo.

26 Jaanegui Pablo diito igueenemehejedimo iicamoco iicuboro satyu-uhi. Jaano sifucuti diitoma ifiinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ijibeguequi, ifiinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadi ijeecivonoco ificujinoco.

²⁷ Jaamo sajaguisico imivusutimaacaro judiomi Asia jinijeti agaseumo atyimeuhi Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyaminaaco añaaismoro Pabloco gaayiciumo. ²⁸ Jaamo agaiacasimoro nuuhi: Israel miyaminaa, mihaico mahamusu. Jaani fahigovadi feehicahi imitino jibogoboro israelminaahallivi, bu Moise tajibajihallivi icano. Jaaboro jino saatoho griegomico jiija templojafaño sivaabo toojaco imihiniqui, noomoro.

²⁹ Jilli neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onooboco Pabloma tuucuumivi aatyimeumoro: Fine diiboma templojafaño foobo, noomoro.

³⁰ Jaanoco famooro tuucuumioto imiyaavugumoro Pablojaa saumo jinoomoro. Jaadi diiboco agaayicimoro templojati sihigovi sefano satyuumo. Jaamoro goovano fobociumo temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa jibogo gaseuhi amocasiminaa aivojibojaago, famooro Jerusale cuumioto añaaunojibogo. ³² Jaanegui ihaivojibo, ihamocasiminaama, saatoho ihaivojitoco icano igaiyiciubo. Jaamo jinoomoro fuuhi miyaminaa iicauhigo. Jaamo miyaminaa imiya aivojiboco, bu amocasiminaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³ Jaanegui imiya aivojibo ifiitivuuboro tajibaubo Pabloco civojaminaafti isisiqui mihiciri jigaiñohiciri. Jaadi dilluubo: ¿Mijoho diibo? ¿Jinejeque moonibo? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiinamaahicaumo saatoho siibadi onono, bu saatoho siibadi onono icano. Jaanoco imiya aivojibo guubutibo diito iimaano toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi tojafaño ifutuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiibimoro satyui miyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyaminaa idojicuti bucasiuhi: ¡Magaicau! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Imaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloco tojafaño ijihacucuneguiha nuubo ihaivojiboco: Imeguehi ima ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu ijoho gaajahi griego iijico? ³⁸ ¿Nacu ijoho egipciobo diicatihi? ¿Johono safoono aivojitojaago isifiratuuboro cuatro mildimo gaicaauminaaco sicaihigovi asatyuubo diicatihi? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiomiinaafi Tarso cuumi, Cilicia jinijeocuumi obocuumiobo. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivojibo Pabloco iimaasuhi. Jaabo cuuhuti ujulleveuboro ihuseri faguubo miyaminaa illivequi. Jaadi illivudi iimaubo hebreo iijiri:

22

¹ Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici amihafeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo iijiri ihiimaanegui lliviumo.

Jaanegui Pablo janaanivivi ihiimauboro nuuhi: ³ Uujoho judiomiobo Tarso cuumi Cilicia jinijevi ifiivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel jibeguehicauhi imino sicijeminaa tajibajico. Jisumi amihai Moocaanico sefano imino mejeecivobadiro uujoho jeevivehicaui.

⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicaui, bu isisiboro satyehicaui gaifimi, gaigoomi icamoco civojafaño diitoco ijihacuqui. ⁵ Jaanoco sacerdotem iivojibo, famooro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluui monahabomi

judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaujirahi Jerusalevi idaasuno imooniqui.

Pablo Imiyaavugunoco J#beguehi.

(Hch 9.1-18; 26.9-18)

⁶ Jaabo uujoho j#hairi fuunaaca gadi#ba Damascati fiiti#uurunaaca imañobati niquejefañoti uco sefano achicuno. ⁷ Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuuihi, niquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuuhi: ¿Mijoho #joho, aivoj#bo? nooboro. Jaanegui uco iimusuuno: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, #joho bucasihi, noonoro. ⁹ Jaaneri uuma ufuumo sihidi igutuuihi, tolli onoonoco uguubuumoro. Jaarumo mi#haiñoobaco atyimeutih. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivoj#bo, ¿jaanegui milli iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañiivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi ico idiicajinoco ij#beguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco aachic#neri tahaall# jaabatuuihi. Jaanegui tañahabonim#naa uco tahuseti agaayic#moro feetuucumoro satyuuihi Damascavi ihifutusuqui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onooobo sihidi imiyaaveguehicaubo Moise taj#bajico. Jaabediti judiom# Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emeecivaubo tajaago ujullevevuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daatyime, nooboro. Jaasumiro uujoho diiboco atyimecuuihi. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimi Dios ico ficuhi diibo jeebi iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu limiiboco ihatyimequi, pary diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo #joho faabohoco di#begueji pary adaatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivoj#bo Jesu memeri dihimiti initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiom# Iicatimoco Ij#bugunoco J#beguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi doji#cuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocaanima iimaaqui. Jaabo iimaanaaca gaijafañodi Aivoj#boco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uuti #joho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivoj#boco nuuhi: Diito pary gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoooro ahaam#hicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi t#johoco aga#nusumi uujoho ujulleecin#bora diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivoj#bo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluuji tehesino judiom# iicatimojaagovi, nooboro.

Pablo Amocasim#naa Aivoj#bo Civojaniji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubun#moro sefano nuumo: Diiboco magacaa. Mihimogotih# diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihidi ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco #cimoro gaiffic#hicaumo caamovi icano.

²⁴ Jaanegui ihamocasim#naa aivoj#bo taj#bauhi Pabloco civojafaño isatyequi. Jaaboro saathoco taj#baubo Pabloco niivigai meeheri ihaam#iqui. Jaaneri ij#beguequi collihi diiboti sihidi miyam#naa añaainoco.

²⁵ Jaaboco ihaam#iqui sisiumo. Jaanegui Pablo sahaivoj#bo ifitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu #joho niivigai meeheri dahaam#jirahi romanom#ooboco, iticoni milli iicanoco gaajati#bora? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivoj#boco j#bugutuubo. Deesicini omoon#jinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivoj#bo Pablovi ifit#vuuboro dilluuhi: ¿Naava miyaano #johoho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Ji#hi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivoj#bo nuuhi: Uujohoho sihidi jaaduhin#cuuhi romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujohoho romanoobo sahiij#tiro fiivuuhi, nooboro.

²⁹ Jaanegui aam#timoro diibediti sihigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivoj#bo romanooboco isisinoco agaajauboro #h#hicugucuuhi.

Pablo Judiomi Fagom#naa Imefeenevi Icaaubo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasim#naa aivoj#bo imuguuhi agaajanoco; milliti Pabloditi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivoj#toco, famooro fagom#naaco icano taji#baubo iigaivequi. Jaadi Pabloco ijgafi#hohinoco isinaayuboro satyuhidi diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiomi fagom#naaco aatyimeuboro nuuhi: Am#ihai tayoto, uujohoho imino icafihi imino tajeeb#co esicin#ma#ovi sajeeb#i Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onooobo sacerdotemi aivoj#bo taji#bauhi Pablo cojiri iicaaboco Pabloco ihaam#iqui iijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani #co aamiji. Ijohoho miyam#naa imefeenevi imiibobadi difico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono g#cin#hi Moocaani taji#bafa#odi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaam#suhidi Moocaani taji#ba onootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatoho nuuhi: ¿Tolli aivo #johoho neehi oboc#bo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujohoho gaajatihidi diibo jahidi oboc#no sacerdotedi iicanoco. Mi#ro Moocaani Caatin#haamefa#o noono: Diicuumi aivoj#boti imitino diimaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagom#naati saatoho saduceomi iicaumoco, bu saatoho fariseomi iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujohoho fariseom#oobo guhirubim#i fariseom#i iicauma#o. Jaaruubo uujohoho uchuumoosiino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, saduceomi iicamo jenaucasiuhidi sanoom#iro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseom#i saduceom#iti.

⁸ Mi#ro saduceom#i noon#ic#hi uchuumucuumo buheetecujitihidi, bu Moocaani toomom#naa chahahi, bu gajjam#i chahahi, noon#ic#hi. Jaanoti fariseom#i fanoocoro miyaavogon#ic#hi. ⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadiivunobuunati saatoho caatin#im#naa ga#iivuuhi fariseom#ijaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitihidi. Jaabofa#odi baachogaija iimaahi, Moocaani toomom#naafi baachogaija iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoon#ic#sidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasim#naa aivoj#bo #h#hicuguuhi Pabloco fahigovati agall#icujirunoti. Jaaboro ihamocasim#naaco taji#baubo diitofeeneti Pabloco #c#imoro c#ivojafa#o siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucuti Pablojaa Aivoj#bo Jesu asauboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefa#o idiimaabadi toll#ro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicaauqui Afaj#n#icasiuno.

¹² Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiuhi Pabloco igaicaaui. Jaamoro imitino unuunofañodi nuumo: Mamachujitihí, mahadujitihí icano diiboco magacaautinohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tolli unuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemi aivoj#bojaago, judiomi quillahuto icamojaago ufuumoro diitoco nuumo: M#hai munuucuuhí iimitinofañodi Pabloco magacaautinohachuta mamachujitihí, noomoro. ¹⁵ Jaanegui am#hai fagominaama mofoomoro amocasim#naa aivoj#boco c#vohogo midilluto diiboco is#vaqui am#hai imefeenev#i, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gaset#bo imegaro m#hai mihimibaivucuují diiboco magacaauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro ic#vojafa fuubo Pabloco ij#beguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saatohotí aivojitoco ocoovauboro nuuhi: Jaanico sicafefico masatyo imiya aivoj#bojaago siinoco diiboco ij#beguequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tosicafefico ihaivoj#bojaa asatyuboro nuuhi: Pablo c#vojafañotí uco galluhi jaan#i sicafefico dijaago s#vaqui icova siinoco ij#beguequi, nooboro.

¹⁹ Jaanegui ihaivoj#bo tosicafefico ihusetí agaay#ciuboro sih#goví diiboco asatyuboro dilluuhí: ¿M#llí uco neejirahí? nooboro.

²⁰ Jaanegui is#cafefí nuuhi: Judiomi esamaaihi ico idilluqui c#vohogo Pabloco satyequí fagominaa imefeenev#i. Jaamo jillí ico neejí: Siino mihimeguehí imino diiboco midillunoco, noomoro. ²¹ Jaarumoco miyaaveguejirahana, síhídí cuarenta janaan#ic#v#i icamo teemej# Pabloco. Jaamo imitino onoonofañodiva machujitimo, adujitimo icano Pabloco agaicaautinohachuta. Jaamo imibaic#n#cuumo #johova: J#hí, Pabloco gallují, eneejinoco ootomomo, nooboro.

²² Jaanegui ihaivoj#bo is#cafefico ifitacuuboro nuuhi: Di#b#gedino m#haiñ#obaco jino uco id#b#gonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobojaago.

²³ Jaad#i ihaivoj#bo covauhí saatisí aivoj#tisico. Jaaboro diit#sico nuuhi: Mihimibaivusu doscientodimo amocasim#naa baad#i efeejimoco, bu setentadimo jeej#mirí efeejimoco, bu doscientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumiví tufucuro ifeequí, nooboro. ²⁴ Jaamoma ihaivoj#bo galluhi Pabloco jeej#r# ifeequí. Imino Pablo tahí ihifetequí aivoj#bo Felix onoobojaago. ²⁵ Jaaboro diitoma galluubo aameque jillí onoohaameque:

²⁶ Uujoho Claudio Lisio, imino iij#co galluuhí #joho idiimihusene aivoj#bo idiicaabo Felixjaago. ²⁷ Jaan#i Pabloco judiomi ic#vojanimoro diiboco gaicaauj#rahí. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaom#na ofooboro diiboco taajasuhi judiomi usetí. ²⁸ Jaad#i diiboco judiomi fagominaa imegav#i satyehin#hí jinejeque diibedití ih#imaanoco gaajaquí. ²⁹ Jaarunaa judiomi taj#baj#hallití idilluhicaunoco agaajauboro m#llí nuut#hí: Toonohallití mag#aicaauj#runoco, mic#vojaan#j#runoco icano uujoho aty#met#hí. ³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaaujinoco uguubuuboro jino galluuhí dijaago. Tolliro bu jito diibedití ih#iimaahicamoco dijaa galluuhí tahí dih#imefeenev#i diibedití ih#iimaqui. Tahí imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasim#naaco ihaivoj#bo unuubad#i fucu satyumo Pabloco Antipatrí cuumiví. ³² Jaano sifucuti ihamocasim#naa baad#i ufuumo uumiumo doj#cuv#ro ic#vojajaago. Jaanotí jeej#mirí ufuumo Pabloma fuuhi. ³³ Jaamo Cesarea cuumiví #futuud#i aivoj#bo Felix onooboco ac#iumo Pabloco

toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeeciuboro ihaivoj#bo dilluuhi Pabloco: ¿Cuucaobo #joho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia jiinijeoobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jisumi uco idi#bogonoco guubunici#hi. Jaanoti jarihiica #diti ihiimaamo asaadi #joho onoonoco bu guubunici#ji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafa#o, toomominaa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivoj#bo Felix Imefeenevi Iimaahi.

¹ Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoobo sacerdotemi aivoj#bo ifutuuhi sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaaminaafi Tertulo onoobo saauhi. Jaamo agaseudi aivoj#bo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallivi imitino iimaumo. ² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoobo ticovauhi ihiimaaubo jilli nooboro: Aivoj#bo Felixco, imino aivo #joho aivoj#bo mi#haico teemehi. Jaama#o aivo sajeeb#i mi#hacahi imino mi#haico ataj#bama#o. ³ Jaanoco fanooro aivo imino magaayicihi fahigova #joho aivoj#bo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvot#bo diicatiqui imeguehi ajashuno #ma ihiimaanoco. ⁵ Mi#hai jaani Pabloco magaajacuhi ga#nhusuno isiramaaihicanoco. Jaabo fahigovavi judiomico dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavominaa aivoj#bo iicama#o. ⁶ Jaama#o templojaco mi#hininjiruubo. Jaarunaa mi#hai diiboco magaayiciuhi diiboco midilluqui motaj#baji onobadi. ⁷ Jaarunaa amocasiminaa aivoj#bo Lisio onoobo asaaboro sefano dumiti#ciuhi mi#haiti. ⁸ Jaabo ihamocasiminaa aivoj#bo galluuhi, Pabloditi ihiimaamoco, di#imefeenevi diibediti ihiimaaqu. Jaabo enecau #ro diiboco dillu. Jaabo #ro gaajahi mi#hai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco paryi judiom: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivoj#bo Felix Pabloco taj#bauhi ihiimaaqu.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi di#imefeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi #sijetiro jiicummi aivoj#bo idiicanoco. ¹¹ Jaabo enecahicau bu #ro dilluubo gaaja uujoho Jerusalevi Moocaanico imequi asaahin#bo agasehininoti fahuseeci motihaiti mifucuci idi#no fucularo iicanoco. ¹² Jaaruubo uujoho ejenaaubo templojafa#o, sinagogajafa#o, tuucumifeenevi buhigueeje icano #aaisuuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uuditi iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujoho tadimi#hai Caani Moocaani iicaaboco jeeci#vehicahi bohono j#hai onobadi. Jaanoco oono diito dugaacuminaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujoho Moocaani iimaaminaa aamenefa#o, bu Moocaani taj#bano aamenefa#o iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujoho tolliro Moocaanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi paryi uchuumucumo imifiimo, bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaama#o uujoho quehecuno taje#bico ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyaminaa imefeenevi icano imino icauhi.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijeri igooro efehicadi taacuumijaago saahin#hi judiomico ni#hibamico aciqui, Moocaanidi jeeci#voco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafa#o icaunaaca judiom Asia jiinijeti asaamo uco templojafa#o atyimeuhi tafico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama sihid#i igaivuutih#i, #aaisuuboro icauti#hi icano. ¹⁹ ¿Jaamo judiom Asia jiinijeoto coll#hi saat#hi jinoovi di#imefeenevi ihiimaavamo uuditi imitino iicanoco eesicini#hachiji? ²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu ¿Naa

milli judiomi fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacihinimo imitino iicanoco? ²¹ Ivi idinoro uujoho diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaaajqui uco midilluhi jaachijji, ivi uujoho nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro milli nuutiibo. Cristota imiyaavogonoco agaaajuboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojibo Lisio asaadi toonoti imino uujoho gaajaji, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojiboco galluuhi Pabloco palaciojafaño ijihacuqui. Jaaruubo civojaminaafibadi icautihi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicauhi diiboco siinoco ihaciqui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiomiogo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco ijibogonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu moficoro miguiinoninoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo ijibuguunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿cusumihacho ico siino cuuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaaihicauhi: Fine Pablo uco nihibamico acijiibo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhuvahicaubo diiboma ihimaauqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojibo Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomima imino iicaqui Pabloco civojafañoro ficuubo iinusutiiboro.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idino aivojiboti icacuudi fuubo Cesareati Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojito judiomi obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iimaumo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jahaivi igaicaasuqui. ⁴ Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesareavi civojafaño icahi. Tolliro uujoho goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amihai aivojito uuma Cesareavi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihimaauqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachijji, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuui. Jaadi siino Cesareavi uumiubo. Jaano sifucuti ihaivoji icagahallivi acasivuuboro Pabloco cuuhuvaubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asaumo judiomi diibojaa igaivuhi. Jaamo iimaacasiuhi siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icautino. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iimaauhi: Uujoho judiomiditi, templojaditi, bu romanomi aivojibo Cesarditi icano imitino iimaatatihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomima imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahi dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojibo Cesar onoobo tajibamañeri icahi imino uco idilluqui iro imino gaajacuhi imitino judiomiti ihimaatinoco. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachijji jaafa uco magaaicau. Jaanoti sicamañooce ihimaahicahachijji diito usefaño mihaiñooba uco acijitahi. Jaanegui imeguehi romanomi aivojibo Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajiniminaama ihimaauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojibo imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojibojaago ijoho feeji, nooboro.

Pablo Aivoj#bo Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivoj#bo Agripa onoobo Berenice onoogoma #futuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onooboco Festo Pabloditi ij#buguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafa#o ificuhin#bo. ¹⁵ Jaabohall#vi sacerdotemi aivoj#to, quillahuto icamo dilluuhi diiboco imitino imoon#qui Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: M#hai romanomi mejeevamaait#hi t#covono miyam#naafico mag-aicaaunoco. It#coni diiboco diibohall#vi imitino ih#imaano imefeene ifihall#vi ih#imaauqi, mificuutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jima#ovi asaahinisumi uujoho gueneene icat#bo sifucuti tatyaj#bama#oti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimaano aivo iimitinoco nuutihi uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Id#nocolo diibediti neehicaumo jilli diito iimaa iij#tiro, bu tolliro Jesu uchuumuuboco Pablo buheebe eneehicaunotiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho milli fine moon#ji, onooma#o Pabloco dilluhi: #Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqi? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivoj#bo Cesar Augusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho diiboco civojafa#oro ficuui. #Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluuqi? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ih#imusuboro nuuhi: C#vohogo diiboco jei guubuun#ci, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi ataj#bafima#ovi aivo sihidi jeevano #futumisi miyam#naa diitisico iimuunofeenedi. Jaamisima saumo amocasim#naa aivoj#to, bu tuucuumio boc#fimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivoj#bo Agripa, famooro jino m#haima mihicamo, memeeci jaan#co. Jaan#diti sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahin#hi. Jaafa guj#veebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moon#hicat#bo. #Milliti bu jaaboco magaicauj#rahi? Jaabo inoro imeguehin#bo aivoj#bo Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluuqi. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivoj#bojaago acaatin#jiruno diibohall#vi. Jaanegui tahaivoj#bo, Agripa, dih#imefeenevi diiboco sivahi. Jaabo #joho diiboco idilluudi fine diibohall#vi iicanoco caatin#ji. ²⁷ M#iro uudi imitino civojam#naafico agalluuno aivoj#bojaago milli diibediti icanoco j#bogot#bo, nooboro.

26

Pablo Aivoj#bo Agripa Imefeenevi Iimaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: #ro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque aga#i#y#ciuboro t#covauhi jilli iimaabo: ² Aivoj#bo Agripa aivo imo imo icahi dih#imefeenevi tafihall#vi ih#imaaboro j#beguequi famooro judiomi uuditi ih#imaahicanoco. ³ Fanoocolo #joho imino gaajahi pary# judiomi jeevamaajeque, tolliro fanooro m#hiimaanicinoco icano. Jaanegui ico dilluhi uo guubun#ciqui s#cuno.

⁴ M#iro famooro judiomi uo seemenetiro gaajauhi. It#coni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohach#ji im#d#usumi fariseobadi iicaunoco j#bogomo. Jaamo m#hai fariseomi mihicamo Moocanico saatoho janaan#ci aivo imino

mejeecivonichi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco Moocaani unuubadi. Jinhalliti jino uco sivamo ihaamiqi. ⁷ Jaamaño miuro Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icano iicamo. Toono imiyaavejinoco otomomo Moocaanico jeecivehicahi cuujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸ Hijo aivojübo Agripa, ¿nacu amihai judiomi mimiyaavogotihimi Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jübuguhi.

⁹ Miuro uujoho iticoni imino moonihi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicauhi. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicauhi Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafaño ficuhicauhi sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofañodi uujoho ichicauhi. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicauhi paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiratooboro diitoco bucasihicauhi fahigova jinijenedi.

Pablo Siino Jübeguehi Cristoco Agaayicunoco.
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Jaabo tooneguiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aaciumoro agalluuneguiiha. ¹³ Jaabo aivojübo Agripa, uujoho jühairi fuunaaca gadicüba niquejefañoti uco sefano achicuno sano uuma ufumoma, nihiba aachicino janaanici icano sefano namecuno. ¹⁴ Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuui uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihimi? Hiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotiboro iinoro fegañi niquequeque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Mijoho ijoho, aivojübo? nooboro. Jaanegui Aivojübo uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco ijoho uco bucasihimi. ¹⁶ Jisumiro gañiivo. Toonegui ivi uujoho buhugaavehi uco deecivequi fanoocoro uuditi adaatyimecunoco, tolliro adaatyimejinoco icano dübseguequi. ¹⁷ Jaabo ico uujoho taajasuji judiomi useti, bu judiomi iicatimo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aallinoco faayicisuqui. ¹⁸ Jaamo imitino icacutimo iicaqui civonoguiinodi igotimo seseehi iicacuqui Satanasco jeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicimo imitico busuji Moocaani iciumofeenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

¹⁹ Jaanegui, aivojübo Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguuhi. ²⁰ Jaaboro jübeguehicauhi iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jübeguehicauhi Jerusalevi, bu fahigova Judea jinijeveri icano, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. Jaamo famoocoro jübeguehicauhi iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagoviro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofañodi ihifusuqui. ²¹ Jinhalliti judiomi uco templojafaño agaayiciumoro gaicaujirahi. ²² Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino jübeguehi paryi miyaminaaco obocifitimoco, obocifimoco icano. Jaanoco tolliro fahijivaro jübeguehicahi siibadi jübogotiübo Moocaani iimaaminaa, bu Moise icano jilli iicajino unuubadi. ²³ Cristoditi nuumo Cristo asaadi idaasuno icajübo. Jaadi chuumucuruubo buheetejiübo, uchuumucumo ubuheetejinoco iticonübo. Jaanoco jilli jübuguubo mataajajinoco judiomi, bu tolliro judiomi iicatimedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayicinoco.

²⁴ Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ijoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaaajano ico jeegavusuhi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotihhi. Imino eesamaaiboro miyaanoco neehi. ²⁶ Jaani jino aivoj#bo Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi ñihicugot#boro iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono iicatinoco.

²⁷ Jaanegui aivoj#bo Agripa ico dilluuhi: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuji? nooboro.

²⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocaanico dilluhi, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo iro icatino, paryi jaachiji jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinimo iicaqui, nooboro.

³⁰ Jilli Pablo unuunobuunati aivoj#bo Agripa, bu aivoj#bo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agañiivuumoro ³¹ fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonihicat#bo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivoj#bo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutiruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi m#haico Italia jinijevi igalluqui aciumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivoj#bo Julio onoboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivoj#bo iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuuhi, Asia cuuminoco muuajiniri iicamicujeque emecituugari. Tolliro Aristacu onoobo Tesalonica cuumioobo, Macedonia jinijeoobo m#haima fuuhi. ³ Jaano sesevedi Sidon onomicuvi mihifutuhi. Jaamañovi Julio Pabloco imino omoonuboro galluui inahaboniminaaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onochugaico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba m#haico sihigoviro asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jinijeque, bu Panfilia jinijeque icano mafatyumoro mihifutuuhi Mira unuucuumivi, Licia jinijevi.

⁶ Jahigo amocasiminaa aivoj#bo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jinijevi ufuugaco. Jaaboro m#haico togafaño jicafutusuubo mefeequi.

⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuuhi Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi mufuumo Salmon onocuumi onegueehidi, Creta onochugaihahidi mafatyuhi.

⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuuhi Imimicu onomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueneene tahi mihicaumaño ñihiccuuno muuairi mufuujino jinija guibuhubama iicacuujino ifiticuumaño. Jaanegui Pablo diitoco afaj#nuboro nuuhi: ¹⁰ Am#haico gaifimico neehi: Ñihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeki. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañ#cafeteji, jaabadiro saatoho miyaminaa ifiino gañ#cafeteji icano, nooboro.

11 Jaarunoco Pabloco ihamocasimīnaa aivoj#bo miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusumīnaafi icano unuunocoro miyaavuguhu. 12 Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitatimicu j#nijad#hivi. Jaanegui masiigo mufuucuqui jinooti Creta j#nivevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Toma#oti noreste, sureste icahigo #fuvusuhicauneguiiha, tomicuvi j#nijaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuaifeenevi.

13 Jaadi guibuhuba s#cuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeki, noomoro mufuuhi Creta chugai fiitnodi. 14 Jaanobuunati gueenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onooguibuhuba. 15 Jaano sefano guibuhuba m#haico agaayicinoro #gusuutinegui mejeevesucuuhi. Jaaneri m#haico iguibuhuba sihigoviro satyucuuhi. 16 Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Claudia onochugai buj#naagoti iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti im#di meenegaco imino mudujenuhi iguiraagati. 17 Jaadi ihajashugaco caamo iguiraagajinibaavi duujenuimo. Jaamoro iguiraagaco sisiumo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiiha. Jaamoro muuaifa#o j#nigaibaaho Sirte onoobaahohallivi ifiigatyujirunoco i#hicugumoro imeenega gaachehuco niitusumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi. 18 Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafa#oonoco gaificiumo muuaifa#o. 19 Jaano sifucuti bu famooro siino magafificiuihi togaonehejeque muuaifa#o. 20 Jaamo fiiva fucuva mahatymehicautihi nihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicauma#o. Jaamoro: Mataajajitihini fine, munuuhi.

21 Jaamo gueenene amachucutinegui Pablo diitofeenevi ujulleveuboro nuuhi: Imino uujoho enehininoco muguubuhiniruva Creta chugaivi masaajitirahi. Jaarunaa masaama#o idaasuno mihicahi monehejeque magafificihi. 22 Jaarunaa #hicugotimo quehecuno mihica. Saatohobati miguijejejitihini idigaaro meenega fiimaveji. 23 Jaanoco uujoho gaajacihini Moocaanico ejeecivehicaabofa#odi uujoho icama#o. Jaabo itoomom#naafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: 24 Pablo diguetejirahana, romano aivoj#bo imefeenevi dihifeteji. Tolliro difa#odi #ri Moocaani taajasuji famooro #ma meenegafa#o iicamoco, nooboro. 25 Jaanegui quehecuno mihica #hicugotimo. Uco Moocaani itoomom#naaffa#odi onobadi iicajinoco miyaaveguehi. 26 Jaarunaa m#haico sachugaivi ga#ijino guibuhuba, nooboro.

27 Jaadi mijaguisichachuta mihigucuudi Adria muuaivi mihifutuuhi. Jaama#ovi sihigovi aga#ino, sihigovi aga#ino fuuhi. Jaanaa toga dudicamaajem#naa fucufeenevi gaajacuuhi j#nijeti ifiitivuunoco. 28 Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici siino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. 29 Jaanegui guisihallivi imeenegaco aga#ijirunoco iiguuumoro igueenemehejedino obocinonoco toga doj#cuogati udujenuimoro imuuaifa#o ga#iumo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tuuumo isesevequi. 30 Jaamoro toga dudicamaajem#naa togati itaajaqui mooniui ihajashugaco togati imuuaifa#o iiniitusumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati mooniumo aba#isumo. 31 Jaanegui Pablo ihamocasimīnaa aivoj#boco nuuhi: Diito meenegati ofoohachijini am#hai mataajajitihini, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasimīnaa ihajashuga sīsitaaco iquitiumoro togaco muuaifaño gañi#uhi.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo guenene mijaguisici micigacutihi, bu mamachucutihi icano. ³⁴ Jaanegui amiīhaico neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Mi#ro saatohoba milli icacujitihī, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayiciuboro Moocaaanima iimaauhi diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famooro amachumoro imo imo minifutuuihi. ³⁷ Jaamo mi#hai meenegafaño mihi-cauhi doscientas setenta y seisdimo miyamīnaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gañi#umo imeenega ijadijetequi.

Meenega Niitui Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudicamaajemīnaa gaajautimo comañoō jiiñjerihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atyimeumo. Jaamañovi jiiñgaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitiumo. Jaaneri ibocisutano muuaifañoro fitana-maaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniyuumo. Jaaneri fiitivuga jiiñgaibaahojagovi. ⁴¹ Jaadi ifutumo samaño fahigovaciti sefano cucumañovi. Jaaneri jiiñgaibaahohallivi nijequeoga figatyuhī kuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamaaiuhi sefano tyucaī cauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasimīnaa gaisiraicijirahi icivojamīnaaco isimoro ataaajurinegui-ihā. ⁴³ Jaarunaa diito aivojii#bo Pabloco itaajasuqui milli moonisutuuihi. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni tajiibaubo muuaifaño acasiniivomoro ijiiñija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatimoco tajiibaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro ataaajumoro jiiñjevi ifutumo.

28

Pablo Malta Onoohugai Icauhi.

¹ Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoohugai iicanoco ma-gaajacuihi. ² Jaamo toojiñjeeto imino mi#haico gaayiciuhi. Jaamoro si-hidiñija si#cura icaneri mihichicauneguiiha ciiñgaico mi#haidi ebasumo. Jaamoro mi#haico famoocoro feemesuumo. ³ Jaanaa Pablo icuihi cuuhafene ifiigañoco. Jaaboro ciiñgaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aiguuçuri toonoti jiiñimo iinuuihi. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañovi guenene feetuciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyamīnaa atyimeuhi ijiñimo Pablo useti efeeduciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiumoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaaumīnaafi. Jaamañō muuaifaño ifiimaavonoti ataaajacuruuboco Moocaañi imucugai icasujitihī, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo ciiñgaifaño ijiñimoco efeefaiquiyuuboro milli icautihī. ⁶ Jaarunaa famooro esiciniumo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo guenene ihesicinicuuruhī milli iicacutinegui boobaniumo ihesamaajeque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojii#bo Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo mi#haico imino gaayiciuhi mifucuci, safucu icano ticovovi imino mi#haico ficuubo. ⁸ Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaiijefaño icauhi. Jaabo sihidi guihuvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuihi. Jaaboro Moocaañi ihiimauboro diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tusumiro

buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablo-
jaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo
miihaico imino jeecivuuhi. Jaadi bohoga meenegafaño mijicafutuudi aciumo
miihaico sihidi duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati minihibaci, sanihiba icanoti tuchugaiti meenegari
fuuhi jinijaco tuchugaivi afatyugari. Jaagau Alejandria jiniije meenega.
Jaagahallivi eetavociniumo jihovo diosmi Casto onoobo, Polu onoobo icamisi
ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mihifutuuhi Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi
mifucuci, safucu idiino mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuuhi Italiajini fiitino.
Jaadi mihifutuhi Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibuhuba saauhi surjaagoti.
Jaano sifucuti mihifutuhi Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi
Cristotaco. Jaamo miihaico gaijuhi diitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi.
Jaadi mufuuhi Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaa-
jacuuhi miihai tahi mufuunoco. Jaamoro saaumo miihaico ootomovaumo.
Jaamovi macabivuuhi jiihaiivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovi.
Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocaanico imuuhi. Jaaboro quehecutu-
ubo. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasiminaa aivojiiho icivojaminaaco
aciuhi Roma civojaminaa toomominaa aivojiihoco. Jaanoti Pabloco ijeevadi
ficuumo saafi amocasiminaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi Jiihobogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idiino iicauno nijequeti cuuhuvaubo
Romari iicaumo judiomi aivojitoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuuhi:
Tañahabomi, uujoho judiomiditi milli iimaatishi, tolliro motadimi jeevamaa-
jediti milli iimaatirahi icano. Jaarunaaca Jerusalemi uco romano civojafaño
ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutihi: Jaamoro ¿milliti
bu magacaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiomi
sihidi uuditi imitino ihiiamauneguiha uujoho imuguuhi Roma aivojiiho
uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumiminaahallivi, ¿milli nootishi?
²⁰ Jaanegui amiihaico cuuhuvahi amiihaico aatyimeebere iimaacui. Jaano
israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi
jigaiñeri sisiciniboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Miihai aamebaco magaayicitihi Judea jinijeti iditi
iimaanoco. Tolliro saatohoba monahabomi judiomi tahigoti agaserumo
imitino idiicanoco miihaico jiihobotihi. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho
edeesamaañoco magaajanoco. Toono bohono iijiti fahigovavi imitino ihii-
imaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidi miyaminaa gaseuhi Pablo
iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivoji iijiti jiihobogoobo suufeniuhi
iijicuuvi. Jaabo Moise tajiihafañodi, bu Moocaani iimaaminaa aamene-
fañodi Jesuditi jiihobeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui. ²⁴ Jaanoco saatoho
miyaavuguhi, jaarunaa saatoho miyaavugutihi icano. ²⁵ Jaamañovi sabadiro
ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi:
Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihiiamaaminaafi Isaiafeenedi.
Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amiihai fine muguubuji. Jaarunoco
magaajajitishi. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitishi.

²⁷ Amiihai jeehi kuhufono iminifotomaño, imitino muguubumo.
Amiihai aallino mihicicinihi. Jaaneri amiihai aallineri aatyimetimo
mihicaji. Bu amiihai nohojiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amiihai

jeeb#ri gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesujiruneguiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui am#hai magaaja, jisumitiro Moocaani taajasu j#bogoco judiomi iicatimediro iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaucasi-moro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayic#hicaubo toojafa#o.

³¹ Jaaboro #ihicugoti#bo j#beguehicaubo Moocaani aivoji iijico. Tolliro Aivoj#bo Jesucristoditi j#beguehicaubo. Jaaruuboco m#hai#ooba Pabloco milli neehicautihi.

* **28:29** Sahaamefa#o toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanomidi Acaatinuhaame.

Pablo Caatinuhi Romari Iicaja.

Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeeçivominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaubo diibo minisuminaafiti icaqui, Moocaani iijico jibbeguequi uco #ciubo.

² Jibogoco Moocaani sicijetiro ihiimaaminaafeenedi Caatinuhaamefaño unuucuuno. ³ Moocaani Achi Aivojibo Jesucristoditi ihiimaano jibbogo diibo miyaminaa ifiiti iicausumi ijibogono, Jesucristou aivojibo David iyaachimihaooboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gaija imityari jafenuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijevemeleeneti ubuheeteubo.

⁵ Jesucristofañoði Moocaani mihaico iminoco acihi diibo momofañoði mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jinijeminaa uguubumoro imiyaavogomo iicaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amihai ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amihaidi caatinuhi paryi Roma cuumiri mihicamedi. Jaamoco Moocaani agaijiboro ucuuhuvamo iimino ifiima diibedi iicaqui. Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebi icanoma mihica.

Pablo Roma Jinijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aaciibo amihai miyaavogoti fahigova jinijeminaa jibbogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeebi maryo ejeeçivehicaabo Ili jibogoco jibbogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiimaahicasumi amihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi diibo imogohachijji millitihacho tahi jisumi amihai baateji. ¹¹ Imeguehi amihai aatyimeebere amihai jeebinoco Moocaani Gajjari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofañoði mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amihai fahijivaro abaateguehicanoco magajaanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihitusuhicahi. Imeguehichi ofoonoco amihai feenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jinijevi omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajibahi famoovahalliviro jibbogooboro feequi añiminaa iijico agaajamoco, bu agaajatimoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaajamoco, agaajatimoco icano jibbogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amihai jibbogonoco paryicino amihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jibbogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufvetihi Jesucristo jibbogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryicino toonoco imiyaavogomoco ataajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiom iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jibbeguehi Moocaani mihaico gaayicahi momiyaavogoti, Caatinuhaamefaño onoobadi: Jaamaño Moocaani agaayicibo imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifiira paryi iimitimo miyaminaahallivi nihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutuhi.

19 Imuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaajajirunoco. Jaanoco diiboro ifusucuhi, 20 Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetejirahi diibo fanoovaaco eheetavuunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jinijeque ifivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahijivaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. 21 Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeecivotihi bu tolliro diiboco imotimo. Jiliro ajaaducafototino esamaajeneriro ijeebino mitahi. Jaamaño iguubutijeebii diitoco civono minifetehi. 22 Magaajahi, unuurumo gaajatihi. 23 Jiliro Moocaani sihidi ejeevaabo ufucuro ifinijitiboco ejeecivotimoro cafaryuhacumo, miyaminaafi ifinifibo ijimiriro, bu tolliro joomi ijimiri, jininomii ijimiri, paryicino faaboho asimi* ijimiri icano.

24 Jiliti Moocaani diitoco iimiti iimogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiha. Jaamaño nucufesunoonoco fahigova moonimo.

25 Moocaani miya iijico iimiyaavogotimoro sicamañejejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifivusuunocoro ejeecivotimoro imehicamo, Moocaanico imotimoro idibocoro naha diiboco fahijivaro mihimejiruubo. Fine.

26 Jiliti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti mihaiñomaryo gaifimima iicanicinoco ejeevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi icasahicahi. 27 Jaabadiro buunaji gaifimi gaigoomima iicanicinoco ejeevesumoro aivo sihidi imogomo sifiima sano gaifimiro iicasinoco. Sano gaifimiro nucufesunoonoco moonihicahi fahigovavi. Jaamaño toono iimiti jaada ifihalliviro guihuvanehejeque icimo Moocaani afaijaneri.

28 Moocaanico eesafototimaño; diitoco iimiti esamaajefañoviro jeevesuubo momoonitinehejeque imooniqui. 29 Fanoova imitima icamo ifico idicunoonoonineheje, imitineheje, sitaanoco imoyicineheje, sitaaco imitino omoonineheje icano. Siinohalliti sitaaco jiiheveme, gaicaauffimo, ibacasififimo, bañififimo, sitaaco jiihevefifimo, sicamañejejeque jibocasififimo. 30 Sitaaditi iminotino iimaamo, Moocaanico jiiheveme, sitaaco gaijitimo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifico cahacisumo, imitino omoonijinehejequere esamaaimo, caanimico: Jii, nootimo. 31 Aivo esicinitimo, unuucuunoco eheetavotatimo, gaijitimo, sitaaco imitino omooninoco iimibachunoco gaajatimo, sitaaco idaasugotimo. 32 Moocaani atajibanoco imino gaajacurumo. Tolli omoonifimo ifinijitino guijeveque gaajacurumo. Jaarumo suufenitimo moonihicahi, tolliro sita omooninoco atyimemere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacufihi.

1 Jilli iicamaño agatyavequimaajirunoma chahahi, ijoho sitaaco imitico udugaacuubo. Ijoho cajaanihacho idiicaruubo, sita: Imitico, onoboro udugaacuubo, iiro bu dificoro toonofaño gañisuhi sita: Imitico, onoboro bu ijoho tobadiro moonihicahi. 2 Magaajacuhi Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoonimoco ijaadaco acifinoco. 3 ¿Nacu ijoho fine deescinahi: Moocaani idaasuno omooninoti taajaji, onoboro? Jaaboro ijoho sitaaco iimitihalliti idaasuno omoonihicaabo, bu

* 1:23 Griego iijiri: faaboho asimi igueenemeheje itihaiño iicamo, noono.

diito omoonibadiro moonihicahi. ⁴ ¿Nacu ijoho diimogotihí Moocaani imihuseque, bu ijaabicifihicanoco; ijoho gaajatihí diibo imihuse ico dihimítico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeebi aivo ico ucuhufomaño dihimítico deevesugotihí. Jaamaño dihalliviro sihidi titibaníhi Moocaani ico idaasuno omoonijinoco ufucu atymecafetejino Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco acijifucuvi. ⁶ Tusumi jari jaadujilbo famoovaaco iticovocivi iiminoco omooniboco iimineri, bu iimitinoco omooniboco iimitineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu bocico icano iguiniomoco, ifinjitino fiivofeenedi iminoco suufenitimo omoonimoco ifinjitino fiivoco acijiibo. ⁸ Jaanoti sefano idaasuno moonijiibo: Uujoho sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ijivotimoro iimitinocoro eheetavomoco ⁹ sihidi aivoma idaasuno icaji paryicino imitinoco omoonihicamedi, imegavi judiomidi, tolliro bu judiomí iicatimedi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acijiibo imico, bocico, sajeebico icano paryicino imino iicahicamoco, imegavi judiomico, bu jabadiro judiomí iicatimoco icano.

¹¹ Moocaanidi miyaminaa sabadiro iicamaño. ¹² Paryicino Moise tajibama achahamo imitico omoonimo finiji totajibama chahamo. Jaanoti Moise tajibama iicacuurumo imitico omoonimo totajibafeenedi dugaacufetejimo ifiniqui. ¹³ Moocaani gaayicitihí totajibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino iicamoco gaayicibo. ¹⁴ Jaanoti siicumimoto Moise tajibama chaharumo ijeebítiro Moise tajiba onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajibama chaharumo, tolli ijeebi onoobadi omoonino. Toono diitedi tajibabadi jeevahi. ¹⁵ Imihiicafeenedi gaajasumo ijeebifaño Moocaani tajibama iicanoco ijeebi diitoco jibeguehi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jibegueji iminoco, bu imitinoco icano omoonihicanoco. ¹⁶ Ufucu Moocaani paryicino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeeciiboro jaaduji Jesucristofeenedi taajasujibogoco uujoho ijibogoboro eneehicabadi.

Judiomí Moise Tajibaguino Icahi.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyohacho: Uujoho judiomioobo, onooboro Moise tajibafañodi icahi, bu Moocaani uco gajihí, neehicahi. ¹⁸ Jaabo ijoho Moocaani jeebi onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiba gaajasuhi iimino ifico dūciqui. ¹⁹ Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomaño diito Moocaanico agaajatimoco jibeguejirahi, bu imitifañó iicamoco gaajasujirahibadi deesicinihi. ²⁰ Agaajatimoco jibeguejirahi, bu uguubutumoco fajinijirahi, nooboro deesicinihi, tajibafaño miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. ²¹ Jaarunofaño ijoho sitaaco idibeguehicaabo, ¿collíhi jaabo difíciloro dūbeguehicitihí? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idibeguehicarubo, ¿collíhi jaabo nanivahicahi? ²² Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicarubo, ¿collíhi jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jibeguehi, eneehicarubo, ¿collíhi jaabo jihovono caanimí iijanó busumijeque nanihicahi? ²³ Tajibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaarubo Moocaanico nucufevesuhicahi diibo tajiba onoobadi omoonitimaño. ²⁴ Miro Caatinihaamefaño noono: Amíhai tolli mihicamaño judiomí iicatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

²⁵ Moise tajibaco imino mooniruva dimeehé njequeque iquiticino idi imijirahi. Jaanoti Moise tajibaco imino omoonitihachijí Moocaanita iicatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehé njequeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? ²⁶ Jaanoti iquiticiratirubo tajiba onoobadi omoonibo

imeehe nijeque iquiticinibobadi gaayicafetehi quiticiratuubo. ²⁷ Imeehe nijeque quiticiratuubo tajiiba onobadi omoonihicaabo ico dihimitico atyimesuji, ijoho tajiibaco: Jii, eneehaticimaño toohaamaa diicaruubo, dimeehe nijeque quiticiratuubo icano. ²⁸ Jaabo judioru jaaruma Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatiibo. Jaano tolliro quiticirumu ijeebifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino. ²⁹ Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebifañodi omoonibo miya quiticima iicaabo. Jilli aamefaño acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojeebifaño Moocaani Gaija onobadi miicaqui. Jilli omooniboco miyaminaa imotih, idiboro Moocaani imehi.

3

¹ ¿Jaanegui collihi judioti mihicajirahi? ¿Collihi bu miquiticijirahi? neejirumo. ² Jaarunofaño aivo sihidi imino judiomiti mihicano judiomico Moocaani ijibogoco aaciumaño. ³ ¿Jaanaa millijiru, diitoti saatoho imino imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumitiicijirahi? ⁴ ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehejehaca Moocaani iimi-huseque jeevesutih. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onobadi ee-tavehi, paryicino miyaminaafi bañifirunaaca. Miuro Caatinihaamefaño noono:

Iimiiboti diicaji dihimi icafeenedi, bu ico inisumoro emecirunoti imino dihiineji, onoonoro.

⁵ Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saatoho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitih, monoonicih miihaico idaasuno diibo omoonimaño. Jilli miyaminaa esamaaje imitacinimo noonicih. ⁶ ¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani imitiminaafi icaruva, ¿milli bu jaabo miyaminaaco iimitihalliti idaasuno moonijirahi?

⁷ Jaanoti saatoho esamaaje imitacinibo neejirahi: Uujoho abañififiboti saatoho Moocaani miya ijico onoonoco agaajamoro janaanici diiboco acahacisuhachijji, ¿collihi jana uco imitiminaafibadi idaasuno moonijiibo?

⁸ Jaaneguiha iimitinoco momooniqui iiminono isaaqui, nooboro. Jilli saatoho imitino esamaaimoro neehicahi miihaiva iminotino mijibeguehicanoco. Jaarumo tolli eneehicamo idaasuno moonicafeteji toonovi ifotomo.

Famooro Mihimifitih.

⁹ ¿Milli jaanoco meneejirahi? ¿Nacu miihai judiomiti diito janaanici mihimifih? ¡Cha, tolli icatino! Miuro: Judiomiti imitico, munuucuhi, bu famoovaaco monoobadiro, imitiguiino paryi famoovaro mihicahi. ¹⁰ Miuro Caatinihaamefaño noono:

Iimimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omoonibo chahahi. ¹¹ Miijoho agaajamo chahahi. Miijoho chahahi Moocaanico iguiinomo.

¹² Famooro mitacuhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuuhi. Miihaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi.

¹³ Oono iiji cihojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihiimaamaño. Jaamo bañifihicamo, ihiimaa jiinimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. ¹⁴ Sano iminotinocoro iimaamo avonoonocoro. ¹⁵ Sitaaco iguijenijinojaagoviro goovano foomo.

¹⁶ Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. ¹⁷ Jaamo sajeebii icaco gaajatimo. ¹⁸ Moocaanico iñihicugonoco esamaaitimo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁹ Jaanoco magaaajacuhi paryiicino Moise tajiibafaño iicano totajiibaguiino iicamedi noono. Jaanoti famooro illiivomoro Moocaani aivojiguiino iminifetequi. ²⁰ Miñhaiñooba Moocaani imefeene gaayicafetejitihí tajiiba onoonoco omooninofenedi. Jilli tajiiba miñhaico mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

²¹ Jaanoti jisumi tajiiba uufocodi magaaajahi milliti Moocaani miñhaico agaayicinoco. Jaarunofaño tajiiba aamefaño, bu Moocaani iimaaminaa aamefaño icano toono mataajajinohalliti ihiimaacuno. ²² Jaanoti jino naha Moocaani miñhaico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofenedi. Chahamo saatoho sita janaaniciví iicamo icano. ²³ Famooro imitico momooniuihi. Jaamaño Moocaani imi iijiti tehesino mihicahi. ²⁴ Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri ticovono gaayicahi, Cristo Jesufaño di atajasucumaño. ²⁵ Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi guijenisuihi. Jaamaño diito imiyaavuguusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaaasuqui siicijeo imiti icarunoco ajaabiciuboro jeecevotiibo fatyubo. ²⁶ Jilli mooniubo diibo Moocaani jisumihachuta iimihuseneque igaaasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicunofenedi gaajasuubo jisumihachuta iimihuseneque.

²⁷ ¿Jaamaño milli bu moñicoro quehe quehe mehesicinijirahi? Tollí mihichicano chahacuui. ¿Collíhi jaano tollí icatino? Cha, tajiiba onoonoco momooninoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti. ²⁸ Jaamaño magaaajahi miyaavogofenediro Moocaani miñnoco agaayicinoco. Jilli tajiiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹ ¿Nacu Moocaani saatohoro judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomi iicatimotahe icatino? ¡Janabuu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰ Idiiboro Moocaani saafiuro iicamaño miyaavogofenedi gaayicibo judiomico, bu judiomi iicatimoco icano.* ³¹ ¿Jilli miyaavogofañodi mataajahi, monoomaño jaanegui nacu Moise tajiibaco imitino meneehi? ¡Cha, tollí icatino! Jiliro janaaniciví tajiiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaajano.

¹ Masii Abraham miñhai judiomi eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayicibo? ² Siinoco omooninofenedi Moocaani diiboco igaaayicuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeeneví icatino. ³ ¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaani miyaavuguuihi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayicuihi, noonoro. ⁴ Jaanoti saatoho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco aacino icatino. Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaani miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciboco miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayicíhi jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icaabo saafiico Moocaani agaayicibo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi: Imicani icamo jaatyo diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafototiibo jeecevucuutino. ⁸ Imicani icaabo diibo imitico Moocaani ejeevesucuubo, nuubo.

* **3:30** Griego iijiri: miyaavogofenedi gaayicibo iimeehe nijeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noono.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatothoro imeehe nijeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiniratimedi? Miiro munuucuuhi, Abraham imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayiciunoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusumi gaayiciubo imeeheque iquiticinobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meehe quiticico gaayiciuhi imiyaavugunofeenedi diiboco Moocaani agaayiciuno jibogobadi icano. Jiliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeehe quiticiratirumoco Moocaani tolliro gaayicihi. ¹² Miyaano Abraham imeehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticirautisumi imiyaavuguubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatibo, imeehequere iquiticiumaño.

Moocaani Unuunoco Magaayicihi Miyaavogofeenedi.

¹³ Miiro Moocaani: Amiihaico jinijeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimahaico icano; atajibaco omooniumaño aciguutiibo. Jilli imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayiciuboro: Jinijeque aciji, nuuhi. ¹⁴ Jaaneguiiha Moise tajibaco omoonimo idimoro Moocaani aaciguunoco igaayiciruva. Jaaneguiiha jahi miyaavogo miyaano icacuutihu, tolliro bu Moocaani aaciguuno miyaano icacuutihu jahi. ¹⁵ Miiro tajiiba miihaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti minoco idaasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiiba achahahigo magaajatihu imitino mihicanoco.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimahaidi aivo miyaano iicaqui. Jino Moocaani aaciguuno idimoro Moise tajibaco omoonimedi icatino, tolliro buunaji Abraham imiyaavuguubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavuguubo imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinahaamefaño neehi: Ico ficuuhu ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevecurumoco fiivoco acihi. Jaabadiro bu ifivejiturunehejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirunoco eesicinuboro miyaavuguubo. Imiyaavogoma iicaumaño ajashutimo miyaminaa caaniti icaabo. Moocaani diibo iseemema iicautiruuboco: Tonoodimeji diiyaachimahi, unuunoco imiyaavugumaño. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovoocivi. Jaaruubo jeevesuutihu imiyaavogoco, diibo mogai Sara icano aivo amiyatisi iicacumaño eseemevacuujitirunoco ²⁰ guucibautiibo. Bu tolliro bañiguutiibo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguboro esicinubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ esicinubo Moocaani imityari aaciguuno imiyacarujinoco iyaachimahaiditi. ²² Jiliti diibo imiyaavogoco agaajauboro Moocaani diiboco gaayiciuhi.

²³ Tolli diibo miyaavogoco Moocaani gaayiciuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihu, ²⁴ tolliro bu miihaidi caatinumo. Miihai miyaavogoco tolliro Moocaani gaayicihi miihai Jesu Mohaivojiboco guivefañoti ubuheetesuuboco mimiyaavogomaño. ²⁵ Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuuhi iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibofeenedi miihaico Moocaani igaayiciqui.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuuhi.

¹ Jaamaño Moocaani miihaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubusuuboro agaayiciumo, sajeebi Moocaanima mihicacuui,

Mohaivoj#bo Jesucristofeenedi. ² Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocaanivi mifitivehi, diibo imihuseque magaayiciqui. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifaño mihicajinoco magaaajamaño. ³ Toonotiro imo imo mihicatihi, tolliro bu idaasuno mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco m#haico agaajasumaño. ⁴ Jaano majaabicinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomaño mehesicinahi Moocaani m#haico imino omoonijinoco. ⁵ Jaanoco mehesicinino m#haico jeevesutahi Moocaani mojeebinoco igaijiri gahafusucuhi Igaijaco aacinofeenedi.

⁶ M#hairyo mo#ico mataajasujitirahi. Jaaneguiha Cristo guijeveuhi pary#ino imitiminaahallivi. ⁷ ¿Cajaani fine guijevejirahi sifi Moise taji#ba onoobadi omoon#bohollivi, nacahajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihusebehallivi iguijevejiruubo. ⁸ Jaanoti naha Moocaani m#haico agaijinoco ifusuuhi, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofeenedi. ⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofeenedi m#haico Moocaani agaayicicumaaño, diibofeenedi mataajacuuhi idaasuno m#haico Moocaani omoonijirunoti. ¹⁰ Iticoni iminaati mihicaurumo Moocaanima sajee# miminfutuuhi Illi mohallivi iguijeveunofeenedi. Jaamo sajee# mihicacumaño magaaajahi mataajajinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocanifaño imo imo mihicahi Mohaivoj#bo Jesucristofeenedi. M#iro diibofeenedi Moocaanima sajee# mihicacuuhi.

Adan, Cristo Icamisiditi Pablo Imaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofeenediro jinijehallivi imiti jicafutuuhi. Jaano imitifeenedi, bu tolliro guijeve jicafutuuhi. Jaano guijeve pary# miyaminaavi fatyuuhi famooro imitico eheetavumaño. ¹³ Taji#ba chahaunaaca imegaviro imiti jinijehallivi icacuuhi. Jaasumi taji#ba achahaumaño imitico omoonuono gaajaveechurautihi. ¹⁴ Jaanoti tusumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta guijeve imityama icacuuhi imitico omooniumohallivi. Moocaani taji#baco Adan ijihivuutimaño imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatiji. Jaabo Adan jaadi Cristo asaaujiibo j#bogobadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti ovvicafotono ifototiji m#haico Moocaani aacinovi. M#iro saafi Adan imitifeenedi famooro guijeveuhi. Jaanoti Moocaani m#haico ticovono taajasuco acihi, saafiro Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutimoco imino omoonijino. ¹⁶ Saafi imitiro ifototiji Moocaani m#haico taajasuco aacinovi. Saafiro imitico omoonuono famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidi imitico moonirumoco Moocaani ticovono taajasuco acihi. ¹⁷ M#iro saafi imitifeenediro guijeve mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanici imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofifaño saafiro Jesucristofeenedi.

¹⁸ Jaamaño saafiro Adan imitifeenedi famooro idaasufaño icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciboro bohofico acihi, diiboro Cristo omoonuono Moocaanidi iimiumaño. ¹⁹ M#iro saafi guubutifeenedi ajashutimohallivi imiti javuvuuhi. Jaanoti bu saafi guubufeenedi ajashutimoco Moocaani gaayiciji.

²⁰ Jaamaño taji#ba saauhi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani m#haico agaijino aivo allinoocivi. ²¹ Jaabadi

imiti imityari guijeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiraatono miihaico diibovi ifitivirusuqui. Jaano miihaico ifinijitino fiivoco ihaciqui Mohaivojiiho Jesucristofenedi.

6

Mohimiti Ifico Mifinisucuuhi, Cristodiro Mihicacuuhi.

¹ ¿Jaanoco milli meneeji? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti miihaima Moocaani gaiji iguiratequi? ² ¡Tolli icatino! Miihai mohimiti ifico miguijenicummo, ¿milli bu jaamo imitifano icamoro mihicajirahi? ³ ¿Nacu amiihai magaajatihini niti Cristo Jesujaago miihaico iminiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guijevefano miihaico iminiyuno eneejiruno. ⁴ Jaamaño nitisumi Cristoma sano miguijevemere micifafotonobadi jeevahi. Jilli mohimiti ifico mejeevesucunoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheeteme bohono ifiima mihicano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guijevefanoti ubuheeteubadi.

⁵ Cristofano mihicacuuhi. Jaanogui mihicacujitihini mohimiti ifi onoobadi. Jaanoti bohono ifi onoobadiro mihicacuhi, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. ⁶ Miihai imino magaajacuuhi iticoni mihicauno ifi Cristoma etetecafutucunoco, miihai ifi imitino imeguehicano ifinicuuqui. Jaamoro siino imiti jiovoto icacutimo miicaqui, miiho aivojiiho atajiihanoco momoonicibadi moonicutimo miicaqui. ⁷ Miiro iguijevecuumo imiti mityati sihigovi icacuuhi. ⁸ Miihai mohimiti ifico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuumobadi jeevahi. Jaanoti mehesicinihi diiboma sano mihicajinoco. ⁹ Jaamaño magaajahi safooro Cristo guijevefanoti ubuheeteubo siino uchuumucujitino. Guijeve diibohallivi janaanici imityama chahacuuhi. ¹⁰ Miiro Cristo sano paryicino imitihallivi safooro guijevecuui. Jaabo ubuheeteubo Moocaanidiro icacuui. ¹¹ Jaabadiro bu amiihai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihicaji Cristo Jesufano mihicamaño.

¹² Jaaneguiiha amiihai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucudino, amiihai ifi iimoyicinehejeque momooninofanodi. ¹³ Amiihai ifico imitiguiinovivi mificudino. Jilliro Moocaanijaagoviro miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteme iicanicibadi. Amiihai ifico Moocaanidi mificu iiminocoro momooniqui. ¹⁴ Miiro imiti amiihaihallivi mityacujitihini. Amiihai tajiibaguino mihicacujitihini Moocaani gajifano mihicacuumaño.

Jeevivominaavi Oovicino.

¹⁵ ¿Jaaneguiiha milli meneeji? ¿Imitico momooniji tajiibaguino icatimo Moocaani imihusefanoro mihicacumaño? ¡Cha, tolli meneejitirahi! ¹⁶ Amiihairyo imino magaajacuui sifiguino jiovonoti miminifutusumi diibo atajiihanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihicatahi ifinijitino guijeveque aacinoguino. Jaanoti Moocaani atajiihanoco: Jii, monoohachiiji iticovono ifiima mihicaji. ¹⁷ Jaamaño uujoho Moocaanico imehi; iticoni amiihai imiti jiovoto mihicaurumo, amiihai jeebifanodi magaayicuuhi toono jiihogogaagovi miminifutucumaño. ¹⁸ Imititi mataajacuumo imino jeevivominaatiro mihicacuui. ¹⁹ Miyaminaa ihiimaanicibadi iimaahi amiihai jeebiihiro magaajajitirahi jinooco. Jaabadi amiihai iticoni amiihai ifinoco, fanoova idicunoono iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amiihai ifinoco mificu iticovono ifi eetavoguiiharo ijeevadi Moocaanidiro iicaqui.

20 Amñhai imiti jìjovototi mihicausumi iticovono ifi ica eetaveguiiha mihicautihi. 21 ¿Jinejeque nacu mihiciuhi tonehejeti toono amñhai jisumi munucufegueneti? Miiro toono guiivejaagoviro mñnoco asatono. 22 Jaanoti jisumi imiti mñnoco ijìjvusunoti mataajacuumo Moocaaniguiiharo mihicacuui. Jino naha idñnoco amñhaidi iimino. Miiro amñhaico Moocaaniguiiharo ficuuno. Jaanoti ifinìjitino fiivojaago satyono. 23 Miiro imiti jaada ifinìjitino guiive. Jaanoti Moocaani aacino ifinìjitino fiivo Cristo Jesu Mohaivojñbofeenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

1 Tañahabomi, amñhai tajñbaco magaaacuumo, magaaajahi tajñba mityaguino mihicafnoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijevenebuunati toojiinije tajñbati mataajacuumo. 2 Miiro gaigo atajevacuugo aijivi gataacinihi tajñba onoobadi aiji iguijevetinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajñba, diigoco diibovi agataacinisuhicanoti taajacuugo. 3 Jilli iicamaño aiji icanaaca sifiima iicago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifico atajavaruno, toono ajeva icatino.

4 Jaabadiro bu amñhai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuui, uchuumucuumo tajñbaguiino iicacuutibadi mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuui. Jaamo jisumi Cristo guiivefañoti ubuheeteubotaro mihicacuui Moocaanidiro imino momoonimoro mihicacuui. 5 Jaanoti mñhai moheedehefi iimogobadi momoonihicausumi tajñba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaniviro momoonihicauhi. Jaano mñhaico guiivefaño satyuuhi. 6 Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajñba mityaguino iicacuutibadi, mihicacuui. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocaanico mejeecivucuui bohofiri Moocaani Gaijafenedi eedeetajñba acaatinicininofañodi mihicacuutimo.

Imiti Mñno Ififaño Iicano.

7 ¿Jaanoco, millì meneejì? ¿Tajñba nacu imitihi? ¿Tollì icatino! Uujoho imitico gaajajitirahi tajñba: Imiti, inootiruva. Miiro uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono imiti iicanoco, tajñba: Sitaanoco diimeguejirahana, inootiruva.

8 Toonofeenedi imitico gaajacuruubo mejeevesutano janaanici imeguehicaui imitincoro. Jaanoti tajñba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. 9 Safoono uujoho tajñbaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajñba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuui iguijeveujinoco. 10 Jilli mooniuno tajñba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitnoro jilliro uco ifinìjitino guiivefaño ficuui. 11 Tajñbaco imino omoonñboro ifinìjitino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri cñjigaifaño efeejinoco gaajacuui. Jilli tahimiti toono tajñbafenedi uco bañiui.

12 Jaaruno toono Moise atajñbauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. 13 ¿Jaaneguiiha nacu fine jino imi tajñba uco guijeniuihi? ¡Cha, tollì icatino! Imiti uco guijeniuihi. Jaanoti tajñbafenedi magaaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

14 Magaaajacuui tajñba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jìjovonoti iicano. 15 Uujoho gaajathi millitihacho fine tollì iicanoco. Iimogonoco omoonitñboro, iimogotinocoro ijñhegueneque moonihicahi. 16 Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajñba: Imitino, onoomaño

tajjiba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujocho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaajahi tafifaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaaruboo moonihicatihi. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicatihi, iimitinoco imogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinocoro omoonibo, uujocho moonihicatihi imiti tafifaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi tafifaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebifañodi Moocaani tajjibaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca tafifaño iicano tajeebifañodi iimugurunoco tihisuhicahi; imiti tafico isisinoro atajjibacumaño.

²⁴⁻²⁵ Miïro tajeebii tajjibahicahi Moocaani onobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijjaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujocho. ¿Miïjoho fine uco taajasuji jino ifinjitino guijevefaño asatyono ifiti? Idiïboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojïbo Jesucristofenedi. Jaamaño ¡Moocaanicoro mihimehi!

8

Moocaani Gaijafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufaño iicacuumo idaasuno mooniracuujitihi. ² Miïro Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufenedi aaciïbo tajjiba uco taajasuhi imiti jijovoboti, ifinjitino guijeve mityati icano. ³ Miïro Moise tajjibafeenedi miïhaiñooba taajajitirahi. Tajjibaco saatohoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idiïbocoro illico galluuhu miyaminaafi ifiti iminiyyuuboro. Jaabo igujeveunofenedi imitico guinoniïbo, miïhaico imiti guinonicutino iicaqui. ⁴ Jilli mooniïbo Moise tajjiba onobadi meheetavehicautinéguiiha, jilliro tajjiba onobadi imino iicaqui. Miïro mofi onobadi mihicacuutíhi, Moocaani Gaija onobadiro mihicacuui.

⁵ Miïro ifi onobadiro iicamo ifi ononehejequere moonifíhi. Jaanoti Moocaani Gaija onobadi iicamo toonojaagoviro ijeebii icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino guijevejaagoviro miïnoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino miïnoco satyehi sajeebii, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diïbo tajjibaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onobadiro iicahicamo Moocaanico imo imo moonitíhi.

⁹ Jaanoti amiïhai, amiïhai ifiguiïharo mihicatihi, Moocaani Gaijadiro mihicahi diïbo Gaija amiïhaifaño iicacumaño. Jaamaño Cristo Gaijama icatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amiïhaifaño iicahachiiji amiïhai ifi imitiri guijeveji. Jaarunaaca amiïhai jeebii buheehi, Moocaani agaayicicumaño. ¹¹ Cristoco guijevefañoti ebeheetesuubo Gaija amiïhaifaño iicahachiiji, diïboro Moocaani amiïhai ifi ucheetesjirunoco bohofiti acijiïbo diïbo Moocaani Gaija amiïhaifaño iicanofenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, miïhai Moocaaniguiïharo mihicacuui. ¹³ Jaanoti amiïhai, amiïhai ifi onobadiro mihicahachiiji migujeveji. Jaanoti Moocaani Gaijafenedi amiïhai ifi imitinoco atajjibahanocoro mejevesuhachiiji mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Miïro amiïhai miïnoco ijjuvusuno gaijaco magaayicihiniitihi, siino toonofañodi miïhichiguequi icatino, miïnoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayicuihi. Jaamo Togaijafenedi Moocaanico meneehi: Ijoho

Guihirubi, monoonicihi. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija j#beguehi mo-
jeeb#ifaño m#hai Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo m#hai diibo seeme
mihicamaño magaay#iciji Moocaani aacigonoco. Jaamo toonoco magaay#iciji
sano Cristoma. Jisumi diibo #daasuno iicaubadi mihicamo tolli#ro ufucu
diiboma ihaivojifaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi #daasuno mihicaruno sihidi jeevat#hi #fototino aivo ufucu
imino mihicajinovi. ¹⁹ Pary# fanoova Moocaani ifivusuudino, Moocaani
seeme ih#fufusucafetejifucuco ihaty#imequi sihidi iimogonoro teemehicahi
miyam#naa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno pary# fanoovaaco Moocaani ifiivusu-
uruno Adan imit#noco omoon#usumi Moocaani afaijacuuno imicuut#hi.
Jaarunofaño esicinino, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifin#suhicanoti icano
ufucu ataa#sacafetejinoco. Jaano Moocaani seeme ufucu imino ataa#-
sacafotonofeenedi, bu tolli#ro fanoova taajasucafetejino. ²² Magaajacuui
pary# fanoovaaco Moocaani eheetavuuno jisumihachuta, acan#fehicanoco
gaigo isemevaqui aivogo acan#fon#icibadi. ²³ Jaano id#noro toono #daasuno
icat#hi. Tolli#ro bu m#hai, ufucu sinehejeque sihidi magaay#iciji. Jaanoti
jisumi Moocaani Gaijamaryehi#ca mihicahi. Mojeeb#ifañodi mahaivovo-
moro meteemehi Moocaani ufucu iseemeti m#haico agaay#icijifucuco.
Jaaneri mofi ataa#sacafetejinoco. ²⁴ M#ro Moocaani Jesufeenedi mataa-
jaji, eneehicanoco mehesicin#hicanofeenedi mataajahin#cuuhi. Jaanoti ma-
haty#imecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. #Mahaty#imecuunoco
coll#hi bu mehesicin#jirahi? ²⁵ Jaanoti mahaty#metinoco mehesicin#mo tolli
icarunofaño majaabic#moro meteemehi.

²⁶ Jaamaño Moocaani Gaija m#haico miniinovarumoco amusuhicahi,
Moocaanima imino mihi#maanoco magaajat#maño. Jaabo Moocaani Gaija
mohall#vi dilluhicahi Moocaanico si#jiri magaajat#rujiri. ²⁷ Jaabo Moocaani
famoo jeeb#nofañooco agaajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo
Igaija diiboco ijeeb# onoobadi dilluhicahi diibota iicamohall#vi.

Fanoohall#vi Mimityano.

²⁸ Magaajacuui Moocaani diiboco agai#j#medi fanoovaaco imino
omoon#noco, jaamo diitoco cuuhuvaubo ijeeb# onoobadi. ²⁹ Si#icijetiro
Moocaani agaajacuumoco imegaviro ijeevadi dugaacucuubo, Illibadiro
iicaqui. Jaamo ajashut#mofeeneti, Illi diito amiyaaboti iicaqui. ³⁰ Jaamoco
Moocaani si#icijetiro udugaacuumoco bu tolli#ro coovaubo. Jaamo
ocoovaumoco gaay#ic#ubo. Jaamo agaay#ic#umoco, bu tolli#ro ihaivojico
aciubo.

³¹ #Jaanoco bu milli meneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacuuno-
faño, mom#naa m#haico gui#non#icuj#tirahi. ³² M#ro Moocaani Illi icaru-
uboco m#haiditi gaijiti#bo pary# mohall#vi aciubo iguijevequi. #Milli bu
jaabo m#haico sano Ilima fanoovaaco aciti#bo icajirahi? ³³ #M#ijoho bu
Moocaani ananicuumoco: Iimiti, neejirahi? Id#boro Moocaani agaay#ic#bo
iimimo unuucuumoco. ³⁴ #M#ijoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Id#boro
Cristo mohall#vi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi
jisumi iicaabo mohall#vi Moocaanima ihi#maasu. ³⁵ #M#ijoho nacu m#haico
Cristo gaijiti dugaacujirahi? #Nacu fine #daasuno m#noco omoon#neheje?
#Nacu fine m#noco it#h#suhicaneheje? #Nacu fine Moocaani iij#halliti
m#noco ij#heveneheje? #Nacu fine ajeba? #Nacu fine gaachehuti mu-
cuuj#vaachuneheje? #Nacu fine mutu#jaavoneheje? #Nacu fine gujeve? Cha,

chahano. ³⁶ Caatinihaamefaño onobadi mihicahi. Jilli Caatinihaamefaño noono:

Moocaanihalliti miihaico fahijivaro guijeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatyonibadi miihaico moonihicamo, noonoro.

³⁷ Jaarunehejefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu miihaico agaijubofeenedi.

³⁸ Jaamaño uujohe gaajahi chahano jineje miihaico Moocaani agaijnoti udugaacujiruno gujeve icaruno, bu fiivo icaruno, bu Moocaani toomominaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gaijano icaruno, jisumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icaruno, ³⁹ bu caamo iicaruneheje, jiiñije dojibavi iicaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifiivusuuno miihaico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojiihofeenedi miihaico agaijinoco ifusuunoti.

9

Moocaani Israel Cuumico Ficumo.

¹ Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucuumaño bañitihhi. Miiro tahe samaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jiihbeguehi miyaano iicanoco.

² Aivo idasuno icahi tajeeliihaño fahijivaro idasuno aivo icahicahi.

³ Jaaneguiiha uuro taacuumiotohallivi Cristoti sihigovi, bu Moocaani imucugaiguino icajirahi toono tolli iicano tayotoco itaajasujiruva. ⁴ Miiro diito Israel iyaachimihai. Jaamoco Moocaani iseemeti agaayicicuumo. Miiro diitofeenevi Moocaani icauhi ihaivoji ifiima. Jaaboro diitoco unuonoco aciubo, Moise tajiihaco, Moocaanico iijafaño iimejinehejeque, imino mooniji unuunehejeque icano aciubo. ⁵ Jaamo motadimihai iyaachimihai diito iicamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanohallidi iicaabo. Jaaboco fahijivaro mihimo. Fine.

⁶ Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifiivurumo miya israelmibadi icatihhi. ⁷ Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautihhi. Miiro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diiyaachimihaima diicaji, nuubo. ⁸ Jilliti magajahi tuucuumiti ifiivomo paryi Moocaani seeme iicatinoco. Jilli idimoro Moocaani unuuboti ifiivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. ⁹ Miiro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifico seemevaji, nuubo.

¹⁰ Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedebe Isaac seemenetisi. ¹¹⁻¹³ Jaamisi fiivuutinaaca bu iimino, iimitinoco icano mooniutimisahaaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisiti ihamiyaabo iguihooboco jeeceveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onobadiro neehi: Jacobco gaijiihi. Jaanoti Esauco jiihguehi, nooboro. Jilliti magajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeeceivotiihoro iimogobadi iicinoco.

¹⁴ ¿Jaanoco bu milli: Moocaani imitihhi, meneejirahi? Tolli icatino! ¹⁵ Miiro Moiseque nuubo: Iimogomoco gaijiji bu diitocoro idasugueji, nooboro.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegi mesefaquimaaiñoti icatino. Jilli Moocaani idasugomaño. ¹⁷ Miiro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiihboti ficuuhhi, tamityaco hvi ifusuquui. Jaanofañodi tamomoco gaajasuqui fanoojiiñjeri, nooboro. ¹⁸ Jaamaño iimogomoco idasugoobo. Jaabadiro bu saatohe jeehico Moocaani iimogobadi kuhufutusuubo.

19 Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu miijoho diibo onoonoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonicihi. 20 ¿Nacu miijoho ijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collihi uco jilli deetavehi? neejirahi? 21 Miïro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosiithillu fanoova eetavoguiiha.

22 ¿Jaanoco bu milliti Moocaaniditi meneejirahi? Jaabo imitino iicahicamo ufucu ifinisujimoco idaasuno moonijiruubo. Jaaruubo jaabichicahi imityaco igaajasuqui. 23 Jilli mooniïbo ihaivoji sihidi ejeevanoco igaajasuqui. Miïro miïhaico idaasugooboro siicijetiro ificucuumo ihaivojifaño miicaqui. 24 Miïro miïhaico Moocaani judiomifañoti icihi, bu tolliro saatohoco judiomi iicatimofañoti iciïbo icano. 25 Oseas onoo bo aamefaño jilli caatinicinino: Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi iicautirucuumijeque. Jaacuumijequere agaijirucuumijeque: Amiïhaico gaijahi, neejiiïbo. 26 Amiïhai taacuumi mihicatihi, unuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seeme, monoocafeteji, noono.

27 Jaanoti Isaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuaijinio jiiñigaiyihaidimo icarumoti miidimoro taajasucafeteji. 28 Miïro Aivojiiïbo jiiñijehallivi paryi unuunoco goovano moonijiiïbo, nooboro. 29 Miïro iticoni tolliro diiboro bu Isaia nuuhi: Niqueje Aivojiiïbo sihidi ejeevaabo miïhaico ihatyucaruuiruva, Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofenedi Imino Omoonino.

30 ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiomi iicatimo tajiiïbafenedi Moocaani diitoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafeteji miyaavogofenedi. 31 Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocaanivi ifutusuujiruno tajiiïbaco. Jaarumo toonovi ifutuutihi. 32 ¿Jaamo milliti ifutuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuujiruno miyaavogogaagovi ijeebii iicautimaño jilli iinoro omooninojaagoviro ijeebino iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumorosi futucuumo, 33 Caatinahaamefaño onoobadi: Uujoho Sion cuumivi ficuuhi saafico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10

1 Tañahabomi, imeguehicahi israelmi ataajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima diitohallivi iimaahicahi. 2 Uujoho neehi diito Moocaanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moonitihi agaajatimaño. 3 Miïro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicicafeteji, onoomaño tolli moonimo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. 4 Miïro Moise tajiiïbaco saafiro Cristo imino moonihu. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayicahi.

5 Jaanoti tajiiïbafenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatinuuh: Tajiiïbaco aivo imino omooniiïbo toonofañodi taajajirahi, nooboro. 6 Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayicinoti jilli noono: Cristo iiti tehesino iicaaboco deesamaaboro dijeebiiñofañodi needino: ¿Miijoho caamo niquejefaño feeji Cristoco iniiitusuqui? nooboro. 7 Bu ¿miijoho jiiñije dojibavi

feejirahi Cristoco gujivefañoti siino isivaqui? Jilli meneedino. ⁸ ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa iti fiiticuuhi diijifañoti, bu dijeebifañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojibogoco miñhai mijibogono. ⁹ Jaamaño Jesu Aivojibo iicanoco diijiri idibogooboro diiboco Moocaani gujivefañoti ubuheetesuunoco dijeebifañodi imiyaavogohachiji taajaji. ¹⁰ Miño mojeebifañodi mimiyaavogomaño miñoco Moocaani gaayicihi. Jaabadiño bu moojiri monootahi Jesucristo miyaabo iicanoco mataajaqui.

¹¹ Miño Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevevejitihi, noono. ¹² Judiomí icarumo bu saatohobadiño jeevahi. Jaabadiño bu Aivojibo Jesucristo famoo Aivojiboro. Jaaboco ejeevivomoco guiraano imino moonibo. ¹³ Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro diiboco ejeevivomo taajaji, noono. ¹⁴ Jaaboco bu ¿milli jeevevejirumo imiyaavogotiboco? ¿Milli jaaboco miyaavegvejirumo diiboti jibogonoco agaajatiiboco? ¿Milli jaanoco gaajajimo mijoho diitoco jibogotinoco? ¹⁵ ¿Milli jaanoco jibegvejirumo, mijoho diitoco: Mijibogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosicani sajeebico aacino jibogoma asaamo, bu iimino jibogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaavegvehicatíhi. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivojibo, chahamo aivo mojjibogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañodi miyaavogo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo jibogo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubuutimo tobogoco? Cha, imino du guubucuurumo. Miño toonoti Caatinihaame jilli neehi: Diito jibogono fanoojiniñeri guubuvusurahi, diito iimaa jiniñejinibacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatihi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuurumo. Jaabo Moise jilli nuuhi: Moocaani neehi: Uujoho amñhaico cigueguesuji siicumí taacuumi icaticuumihalliti. Bu tolliño amñhaico sifiratusuji igajati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiño bu Isaia guucibatibo nuuhi:

Jilli Moocaani neehi: Uco iguiniuutirumo, jisumi uco iguiniomoro atyiméhi, uutí idillutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiiamaubo nuuhi: Fahijivaro coovaaboro icahicahi uguubutino, iicajisuno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelmiti Ataajacuumo.

¹ Jaanegui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuuhi? ¡Tollí icatino! Miño uujoho Pablo israelmiñoobo, Abraham iyaachimñoobo, Benjamimio cuumioobo. ² Siicijetiro Moocaani israelmi ita iicanoco gaajacuuhi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesutiibo. ¿Nacu amñhai magajatihi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi jibogohaame Caatinihaamefaño jilli ononoco? Diibo Elia Moocaanima ihiiamaunofañodi israelmi imitico nuubo. ³ Aivojibo, dihiimaaminaaco gujenicummo, bu jaabadiño dijejevomañejejeque finisucuumo. Jaanoti uujoho saafiño atyuuvoboco gujenigomo, nooboro. ⁴ Jaanegui Moocaani diiboco iimusuuhi: Cha, iño diicatihi. Ajashutimo siete mildimoco uujoho ijeevadi dugaacuhi Baal onooobo jihovo caani jiniñtaguino ememuñvotimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiño

bu jisumi m̄idimoco Moocaani #daasugooboro gaayicihi. ⁶ Jaano Moocaani #daasugomaño agaayicino. Jaaneguiiha m̄ihai imino momoonimaño m̄ihaico agaayicino icatino. Jaanoti m̄ihaico mohimihuseti igaayiciruva, toono Moocaani #daasugono icajitirahi.

⁷ ¿Nacu milli? Mīro israelmi iguiinuurunovi #futuutihi. Jaanoti sanoodimoco Moocaani #c̄umo toonovi #futuuihi. Jaanoti sanoodimo ijeeb̄ino ucuhufomoco nuubo: Jilli mihimogobadi mihica, nooboro. ⁸ Jilli Caatinihaamefaño onobadi:

Moocaani diito jeeb̄inoco cuhufutusuhi ihaall̄inoco jabacaruubo atyim̄imobadi iicaqui, inohoj̄inoco jabacaruubo guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumihachuta tolli iicamoro Moocaani #̄bogoco gaajatimo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi:

Jaafa diito j̄ibaimono jegañ̄ibadi, sinicuhunobadi icano minifeteji toonoti ananigaivamoco idaasuno imooniqui. ¹⁰ Jaafa ihaall̄ino ajabaȳitobadi Moocaani iimaanoco gaajatimo iicaqui, tolliro bu iyoobaiño diitoco iimitīboc̄iri ijebeivequi ufucuro gañ̄iivucuūtimo iicaqui, nooboro.

Judiom̄i Iicat̄imo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiiha dilluuhi: ¿Nacu fine judiom̄i ananigaivaumoco Moocaani siino gaayicicuujītihi? ¡Cha, tolli icatino! Diito tolli guubutimo iicamaño judiom̄i iicat̄imo itaajaqui diitofenedi Israel cuumim̄inaa eesafotomoro diito iicabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiom̄i imitino iicauno j̄in̄ijem̄inaadi imino minifutuuihi, bu diito Moocaani iimugunoti aacutuuno judiom̄i iicat̄imedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaan̄ic̄i imijino parȳi judiom̄i siino iimitoodi.

¹³ Jaanegui am̄ihai judiom̄i mihicat̄imoco neehi, judiom̄i iicat̄imojaago Moocaani uco agallumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacisuhi.

¹⁴ Jaaneguiiha imeguehi saatoho tayototi am̄ihaibadi iicanoco imogomoro ataajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesuunofenedi j̄in̄ijem̄inaaco sajeeb̄i Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaayicidi guivefañ̄oti siino ubuheetemebadi icajimo. ¹⁶ Moocaani judiom̄i eedeetem̄ihaico #̄c̄uneguiiha, j̄isu bu parȳi judiom̄i #̄c̄icafotomo icano. Mīro iticoni meheetavohica maahu Moocaani j̄ēc̄ivoguiiha iimibadiro bu iisihi faasihiro Moocaanidi imihi. Jaabadiro bu imohohife Moocaanidi iimibadiro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadi judiom̄iti saatoho miya olivohohaafeneque iquit̄in̄icibadi quit̄icafutuuihi. Jaanobuuna #̄joho siicumioobo j̄ihoro olivohohaafe diicaruubo tooho aafeneque iquit̄in̄unobuuna camayaacucafetehe. Jaabo tohifefañ̄odi udiicamaño tohoti diicahi. Toono jilli enejiruno: Moocaani judiom̄ico uufocovi ificuuboro judiom̄i iicat̄imoco igaayiciqui, onono.

¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaan̄ic̄ivi sihidi sihidi jeevahi, needino. Jaanoti tolli onohachij̄i imino deesic̄ini, disefari tohife icatihi, #̄joho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: J̄ih̄i, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quit̄icafutuuihi iibuuna uujoho tohovi camayaacucafetequi, nooboro. ²⁰ J̄ih̄i; mīro toohaafeje quit̄icafutuuihi imiyaavuguūtimaño. Jaanoti #̄joho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deesic̄ini. ²¹ Buhicaga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gaij̄it̄ihi. Jaabadiro imi ico gaij̄it̄iruubo. ²² Magaaja Moocaani iimihuseneque. Jaaruubo

bu iimitimoco gajijitiruubo. Jaamaño aacutumoco idaasuno mooniubo. Jaaruubo amihaima imihuseebe. Jaanegui iimihusefaño imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicatihachijji, tolliro bu amiihaico iquiticiuboro gañijiiubo. ²³ Jaanoti bu judiomí siino imiyaavogohachijji diitoco siino toohovi camayaacuujii, Moocaani sihidí imityamaño diitoco siino dojicuviro camayaacujiruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi ijoho judio diicatiruuboco jihovo olivohohaafeti iquiticiuboro imiya olivohovi ico camayaacuubo. Jaanegui judiomí imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuviro camayaacufeteji.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

²⁵ Tañahabomí, imeguehi amiihai jino agaajarautinoco magaaajanoco: Jaamo amiihai: Aivo sihidí miihai magaaajahi, nootimo mihicahi. Miiro israelmiti sanoodimo kuhufutuscafeteji, israelmí iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmí taajasucafeteji, Caatiníhaamefaño onobadi:

Taajasumínaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmí* imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujibogoco agaayicitimaño judiomí Moocaanimínaabadi icahi, amiihai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gajijhi diito eedeeteque diibo iciumaño. ²⁹ Miiro Moocaani aacicuunoco dumiticitatiibo, bu tolliro diito ucuuhuvacuunoco sihogovi siino jeenesutatiibo. ³⁰ Amiihai iticoní Moocaanico muguubutihi. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi judiomí diiboco uguubutiamaño. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutihi, tolliti Moocaani diitoco ihidaasuguequi amiihaico iicabadiro. ³² Miiro famoovaro guubutihi. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatihi, nuuhi diito famoovaacoro sabadiro ihidaasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jibogoratino, aivo diibo jiihai gaajaratino. ³⁴ ¿Nacu miijoho Moocaani esamaajeque gaajajirahi? ¿Miijoho nacu diiboco jibeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaani nacu Moocaani Aivojiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Miiro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuuhi. Jaano paryicino diibonoro. Imicani Moocaani fahijivaro. Fine.

12

Moocaanidiro Icano Ifi.

¹ Jaaneguiiha tañahabomí, amiihaico aivo neehi Moocaani idaasugofeenedi: Amiihairyo amiihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeecivobadi diibediro iicaqui diiboco imo imo imooniqui. Tollí aivo Moocaanico imino mejeecivotahi mojeebifañodi. ² Jaanegui Moocaanico agaajatimo onobadi* siino mihicacuudino. Jilliro amiihai esamaajeneque paryi siibadi mubuunani tolliti amiihai ifino paryi ibuunanícafetequi. Jaadi jari magaaajaji onocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo imooninoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³ Uco Moocaani iimihusefeenedi atajibanegui famoocoro amiihaico neehi: Amiihaiti saatohoba amiihai ifitiro janaaníci mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje amiihaico Moocaani dudicamaajeque aacino

* **11:26** Griego iijiri: Jacob iyaachimihai, noono.

* **12:2** Griego iijiri: Jaanegui jiinije onobadi, noono.

ticovoviro. Jino dudicamaajeque miyaavogofeenediro meheetavejirahi. ⁴ M̄iro mofiivi oovicinino; mofi saafiro mihicaruuboti fiivaano icano. Sano mohaalli, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi m̄ihai miyaavogominaa saafibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famoro sahi magataacin̄ihi saafi ififañoro.

⁶ Jaanoti Moocaani m̄ihaico dudicamaajeque acihi saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefeenedi aacibadi. Jaano diibo aacinoco imino momooni. Moocaani iimaaco mij̄ibeguejinoco magaayic̄ibo mimiyaavogono ticovovi momooni. ⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayic̄ibo imino mejecivo, mij̄ibogonoco magaajamo toonojaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaaco mequehecatusunoco magaajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, am̄ihaiguiiharo gaijitimo mahaci. Sitahallivi aivoj̄iboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusumo, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Icano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magaijicasi, iimitinoco mij̄ihegue, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magaijicasi momiyannahaboco magaij̄iboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivoj̄ibo Moocaanico quehecuno jeeb̄iri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicin̄ineri, majaabic̄ihica idaasuno mihicarunoco, Moocaanima mihiimaanoco mejeevesudino.

¹³ Miyaavogominaaco ucujivaachunehejeti mahamusuhica, am̄ihaico abaamoco imino magaayic̄ihica.

¹⁴ Am̄ihaico idaasuno omoon̄imoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo m̄ihai sihidi mejeevahi, meneedino. Am̄ihai jeeb̄ico s̄icuno miminiyu. Aivo magaajafih̄i, meneedino.

¹⁷ Sita am̄ihaico imitino omoonimoco bu iimitineri macab̄acudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeeb̄i mihicahi. ¹⁹ Agaijimo tañahabomi, am̄ihairyo, am̄ihaiño jaadaco mihicidino. Jilli Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. M̄iro Caatinihaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaaduj̄i, noobo Moocaani.† ²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachij̄i machusu. Jaanoti bu adufirari iicahachij̄i diisu; tolli momoonino diiboto inucufesuqui, noono. ²¹ Janeguiiha iiminotino am̄ihaico sahigotiro guinonidino, sahigotiro iimineri iimitinoco miguinoni.

13

¹ Famoro aivojito taj̄ibaguiño miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatino, paryic̄ino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani ataj̄ibaanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idaasuno moonimo. ³ M̄iro aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitoti iguit̄ibo idiicanoco? Imino diica iico aivojito icahacisuqui. ⁴ Diito Moocaani ataj̄ibanoco omoonimo, ij̄oho

† 12:19 Griego iijiri: Aivoj̄ibo, noono.

imino diicaqui. Jaanoti imitino idiicahachii; ivi diigui. Sicamañoti iica-jitino ico aivojito idaasuno omoonijino, Moocaani dudidamaajeminaa iica-maño miyaanohalliti imitino iicamoco idaasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiiha aivojito onobadi mihicatahi, miinoco idaasuno omoonijirunoti mihigu-imoro icatino, jilli diito atajjibanoco: Jil, monoono imino momooninoco mag-aajamaño. ⁶ Jaamaño amihai impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani dudidamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajjibamo.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idil-lunoco mahaci, impuestoco medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magaijijimoco magaiji. ⁸ Sitaaco medebedino idinoro sitaaco magaijijinehejequere miguiino. Miïro sitaaco agaijimo Moocaani Moisefeenedi atajjibanoco imino moonicuuhi. ⁹ Miïro Moise tajjiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajjibano icaruno sanooviro jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonitihi. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajjiba onobadi paryi momoonicuuhi.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejeti mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucuubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miïro mataajacuujino jisumi mihaiti aivo fitivucuui. Iticoni taajasujjibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fiiticuuno. ¹² Toojijinehallivi gueenene mihicacuui. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fitivucuui. Jaamaño mejeevesucu civohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro seseehi momoonifinehejeque mijicamaaicuuqui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminoro mihiguequi cuuje mihigonibadi guiriicavofaño icacuutimo miicaqui, bu jibaimono agañuhusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoyicico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijiheguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivojibo Jesucristocoro amihaihallivi mificu amocasigaachehuco mohallidi mijicafotonicibadi. Jaamoro amihai ifi imiti atajjibanoco momooniqui mehesamaaicuudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino.

(1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹ Saatoho imiyaavogo equehecutimoco magayici. Jaarumo diiboma mejenaaucasidino diibo imino agaajatinohallivi. ² Miïro saatoho imiyaavo-gomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³ Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutimoco dejecujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaayicumaño. ⁴ ¿Nacu mijjoho ijoho sita jeecivominaafico dejecuqui? Idiboro diiboco ihaiivojibo: Jino imino, jaanoti jino imitihi, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idiboro Aivojibo imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucoco sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavogonojaagoviro mihicacuqui. ⁶ Jaabo safucoco ifi-cuubo Aivojibo Moocaanicoro iimequi ficuuhi. Jaanoti bu safucu sihidi jeevahibadi ificutibo, bu: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo.

Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivoj#bo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomaño. Jaabadiro bu fanoovaaco uduuti#bo: Aivoj#bo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duutihi, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷ M#iro m#ihaiti saatofo ifiguiharo icatihi, bu jaamo ifiguiharo guijevetihi icano. ⁸ Jaamaño mihicasumi Aivoj#bo Cristoguiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivoj#bo Cristojaagovi mefeeji. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivoj#bo Cristotaro mihicaji. ⁹ M#iro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo Aivoj#boti iicaqui.

¹⁰ ¿Jaabo #joho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collihi jaaboco di#heguehi? M#iro famooro ufucu Cristo imefeenevi mihigaiveji m#ihaico diibo imeeciqui. ¹¹ M#iro Caatinihaamefaño noono:

Uujoho iicaabo noobo Aivoj#bo, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memui#veji. Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neeji.

¹² Jaamaño paryi m#ihai Moocaanico jiijehallivi mihicahicadinoco mij#begueji.

Dinahaboco Gañ#sudio.

¹³ Jaaneguiiha fahigova tih#sucasicuutimo mihica. Jaamo am#hai nahaboco nanigaañ#sutimo mihicahi, bu imitifañ# gañ#sutimo mihicahi icano.

¹⁴ Uujoho Aivoj#bo Jesuco imiyaavogomaño gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saatofo toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. ¹⁵ Jaanoti #joho uduunoco dinahabo aatyimeebere iimitinobadi eesicin#boro idasuvohachiji diiboco imino gaijitihi. Jaaneguiiha dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofeenedi diibohallivi Cristo iguijevecuuboco.

¹⁶ Jaanegui toono am#haidi iiminoco momoonidino, sita am#haiditi: Imitinoco moon#bo, eneejiruneguiiha. ¹⁷ M#iro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeeb# ica, imo imo ica icano Moocaani Gaijafeenedi mihicahi. ¹⁸ Jilli Cristoco ejeeci#voobo Moocaanico imo imo moon#hi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹ Jaaneguiiha mas# guinomoro mefeequi sajeeb# icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusucasiqui m#hai miyaavogo jeeb# ijusiqui.

²⁰ Jaaneguiiha Moocaani sita jeeb#faño omooninoco #joho fanoovaaco amachunoco aatyimenefeenedi mitasudino. M#iro paryi machutaano idicunootihi. Jaarunofañ# mamachunofañ#odi sifico imitifañ# magañ#suno imitihi.

²¹ Imijiruno asimico duuti#bo idiicano, bu vino aivofaihuco aduti#bo idiicano icano, bu saneheje toonofañ#odi dinahaboco imitifañ# agañ#sujirunoco icano. ²² H#ro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajilbo ijeeb#fañ#odi imino iicanoco eesicin#bo.

²³ Jaanoti siinoco ñihicugoooboro uduubo imitico icahi miyaavogoooboro uduuti#maño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

15

Sitaguiharo Mooni Imo Imo Icaqui.

¹ M#ihai momiyaavogo mequehecumo saatofo imiyaavogo iniinova-moco mahamusuji m#haiguiharo moonitimo. ² Jaanegui paryi m#hai sitaaco imo imo momoon#su diitedi imino momoon#nofeenedi imiyaavogo iquehecutequi. ³ M#iro Cristo icauruubo ifiguiharo icautihi. Jilliro

Caatinihaamefaño onobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifaifetehi, nuubo Cristo. ⁴ Miïro siicijetiro Caatinihaamefaño paryi unuunoco caatiniumo toonoti miïhaico iïbbeguequi toonofenedi Moocaani miïhaico aamusunoco mehesicinimofenedi fanoovaaco ma-jaabicihi. Jaanofaïodi majacusucafetehi. ⁵ Moocaani miïnoco fanoova jaabico, jacusuco icano aaciïbo, jaafa amiïhaico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebi fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onobadi. ⁶ Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivojïbo Jesucristo Caanico.

Judiomi iicatimoco Taajasujïbogoco Acimo.

⁷ Jaaneguiiha Moocaani imiguiiha fahigova sitaama magaayicasi, miïhaico Cristo agaayicibadi. ⁸ Miïro uujoho amiïhaico neehi: Cristo saauhi judiomico ejecivovaubo, moheedetemiïhaico unuuno imiyaavegui. Jaanoco Cristo igaajasuqui Moocaani ononoco abañitatinoco. ⁹ Tolliro bu saaubo judiomi iicatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco ïdaasugueneguiiha, Caatinihaamefaño onobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomi iicatirucuumimïnaafeenevi, bu diibediti imino masivaji, noono.

¹⁰ Jaabadiro bu simañoohaamefaïovi noono:

Judiomi iicatirucuumimïnaa imo imo mihica, Moocaani cuumimïnaama.

¹¹ Jaabadiro bu simañovi noono:

Aivojïbo Moocaanico mihimo, paryi cuumimïnaa diïbo mityaco famooro miyaminaa macahacisu, noono.

¹² Jaabadiro bu Isaia caatiniïhi:

Isai onobo iyaachimihaiïbo agaïïvooboro cuumimïnaa Aivojïboti icaji.*
Jaabo diitoco atajasujinoco esicinijimo, nooboro.

¹³ Moocaani miïhaico taajasu, esicini icanoco aaciïbo. Jaafa Moocaani amiïhaico imo imo omoonïboro sajeebi icaco acïhi diiboco mimiyaavogonofenedi, amiïhai sihidi janaanivivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomi, uujoho imino gaajacuuhi amiïhai mihimihuseneque, sihidi magaaanoco, bu fahigova mafagocasinoco magaaanoco icano.

¹⁵ Jaaneguiiha jihaamefaño amiïhaidi caatinihi nucufeguetïbo iïbbogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefaïodi atajïbaaboro acïhi mooniqui, ¹⁶ Jesucristoco jeevicequi judiomi iicatimofeenevi. Diiboco ejecivoobo uujoho jïbbeguehichi Moocaani jïbbogoco taajasuguiiha judiomi iicatimoco Moocaaniïgaagovi satyequi, ijeevobadi igaayiciqui Igaïjafenedi ijeevadi iiguiïharo ificuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeqe omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejeti iimaatihi idïinoro Jesucristo tafaïodi omooninoti. Judiomi iicatimoco Moocaani ononoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho moonihi tafaïodi Jesucristo ihiimaaneri, bu iiminoco omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafenedi, bu aatyimeratino eetavofenedi, bu Moocaani Gaija mityafenedi icano. Jiïbadi Cristo taajasujïbogoco jïbbuguucuuhi Jerusaleti fahigovadi ifutusucuuhi Iiricu jïmïjevi. ²⁰ Jaanoco iimogoooboro jilli jïbbeguehi taajasujïbogoco johono Cristo momo agaajaraticuumijefaño sita iticoni iïbbogonohallivi iïbbogonoco iimogotimaño. ²¹ Jïlliro moonihi Caatinihaamefaño onobadi:

* **15:12** Griego iijiri: Isaia onobo caacamiti ruutuji. Jaabo agaïïvooboro cuumimïnaa Aivojïboti icaji, noono.

Jaatyo diiboti agaajatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jilliti jimañovi sihidi dudicamaaje iicamaño uujohe feehicatihi fahiiiva amiihaico abaateguehicaruuho. ²³ Jaarunaa jisumi jiiicumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu siicijetiro amiihaico abaatonoco iimeguehicañaño, ²⁴ España jiiinijejaago ofoodi amiihaico baahiniji. Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu Españavi feequi. ²⁵ Jaanoti jisumihiiica feehi Jerusalem, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyoo. ²⁶ Miiro Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusalem monahabomi iidaasumoco ihamusuqui. ²⁷ Tolli moonimo judiomioto imiyaavogomo Cristo jiiibogoco diitojaagovi asatyuneguiha. Jaaneguiha diito judiomiiti imiyaavogomoco inehajeti acimo. ²⁸ Jaaneguiha jinehejeque paryi iimivooboro toono nihibamico diitoco aacidi Españajaago ofoobo amiihaico meecihiniji. ²⁹ Imino uujohe esicinihi, tahigo ifotoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

³⁰ Tañahabomi, Mohaivojiiho Jesucristofeenedi amiihaico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico aacinofeenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihiimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveguehicatimediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusalem iicamedi asatyunoco imino igaayiciqui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachiiji uujohe imo imo amiihaico atyimequi, bu jaabo amiihaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebiiho aaciiho Moocaani amiihaima icahi. Fine.

16

Iijico Agalluuno.

¹ Amiihaico neehi, monago Febe onoogohallivi siicijetiro Cenrea cuumiri iicaja Moocaani iijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magayici Mohaivojiiho momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujiivaachunehejete, miiro diigo sihidi saatochoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajeti uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifiico nihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujirunoti itaajasuqui. Jaamisico uujohe toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro monahabomi Moocaani iijaminaa judiomi iicatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi iijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jiiinjevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiihaifeenevi sihidi ududicamaahicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahabonimisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavugumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojiihobofañodi agaijiiho tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque miihaico amusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaijiiho Estaquu onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobo Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojiihoboco imiyaavuguumo

Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojii^{bo} dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magajigo monago Persidaco sihidi Aivojii^{bo} dudicamaajefaño ududicamaaihicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofaño obocii^{boco} taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonigoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebii^{co} ihifusuqui. Paryiicino Cristo iijaminaa amiihaijaago iijico galluuhi.

¹⁷ Tañahabomi, amiihaico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agañisuhicamoti. Diito omoonino amiihaico miihai mijii^{beguehicabadi} icatihi. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Tolli omoonii^{bo} Mohaivojii^{bo} Jesucristoco jeecivotihi ifi onoobadiro omoonimoro bañihicamo civojeebii^{ba} iicamehejeque imo imo ihiimaanehejefenedi bañihicamo. ¹⁹ Famooro gaajacuuhi amiihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amiihai iiminocoro momooniqui mihimibaicinoco imitinocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofaodi sajeebii^{co} aacii^{bo} Moocaani saajii^{bo} iji Satanasco ifinisuvaqui* amiihaiguino. Jaabo Mohaivojii^{bo} Jesucristo jaafa amiihaico imino moonihi.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amiihaijaago iijico galluuhi. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoobo icamo tayoto.

²² Uujoho Tercio jihaamefaño Pablo uco onoonoco acaatinii^{bo} amiihaijaa taajico galluuhi Mohaivojii^{bo}fenedi.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoobo amiihaijaago iijico galluuhi jino diibo iijafaño uujoho iicaabo, tolliro toojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoobo jiiuumi nihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.†

Moocaanico Imono.

²⁵ Jaanegui masii Moocaanico mihimequi. Diibo amiihai miyaavogoco equehecatusujruubo uujoho ijii^{beguehicaabogo} onoobadi, bu Jesucristoditi ijii^{beguehicabadi}, bu siicijetiro jiniije ifiivuumi iicauno agaajaratinoco ificunoco Moocaani agaajasuuno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaa-jacafutucuno Moocaani ifiniⁱⁱbo taji^{ba} onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatiniuhaamefenedi. Jaano toono agaajarautiruno jisumi gaajacafutucuuhi paryi faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

²⁷ Jaanegui jaafa idii^{boro} Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesucristofenedi diiboco mihimono ufucuro finijitih. Fine.

* **16:20** Griego iijiri: ijmatajeruqui, noono. † **16:23-24** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojii^{bo} Jesucristo amiihaico imino moonihi, onoonoco.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

1 Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano. 2 Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufeenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jinijevi Mohaivojiiho Jesucristo, bu diito Aivojiiho icaabo momoco mihiimaahicamo icano. 3 Jaamo imino sajeebiiha mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojiiho Jesucristofeenedi icano.

Cristofeenedi Moocaani Imino Omoonino.

4 Fahiijivaro amiihaihallivi Moocaanico imehicali; Cristo Jesufeenedi Moocaani amiihaico imino omooninohallivi. 5 Miïro Cristofañodi mihica-maño Moocaani amiihaico aciui mojeebii gajadi fanoova busumijebadi fanoohiijico, bu fanoogaajaco icano. 6 Oono amiihaivi Cristoti jiihogo miyaano iicano imino agaajacafotobadi. 7 Jaamaño amiihaiditi jinehejeba cuujivaachutuhi Moocaani aacinehejeonoti Mohaivojiiho Jesucristo asaa-jinoco motoomonohachuta. 8 Jaabo amiihaico imino teemejiibo niinofucuvi. Jaamo imino mihinivatimo mihicali Mohaivojiiho Jesucristo agasejifucu. 9 Bañitaiiho Moocaani. Jaabo amiihaico cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojiihojaagodi miicaqui.

Moocaani Ijaminaa Udugaacamaaiuno.

10 Jaanegui jino amiihaico neehi; Tañahabomi, Mohaivojiiho Jesucristo momofeenedi, famoro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amiihaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano eesamaajeagoviro sabadiro miminifoto. 11 Tañahabomi, miïro amiihaiditi uco jiihogomo Cloe onoobo yoto, amiihaifeeneviva iibacasi iicanoco. 12 Toonoti jilli amiihaico neejirahi: Amiihaiva jilli meneehicali: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicali. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. 13 ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amiihaihallivi tetecucafutuuhi? ¿Nacu amiihai uujoho Pablo memeri niniticafutuuhi? 14 Miïro uujoho, amiihaiti miihaiñoobaco nitihinitihini, ivi idimisiicoro nitiuhi, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaaneguiiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. 15 Jaamo miihaiñooba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicali, 16 bu tolliro nitiuhi Estefanoco iijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacuutuhi tahi fine cajaanocohacho nitiuhi. 17 Miïro uco Cristo nitifiri galluutihini, iimino jiihogocoro jiihobeguequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidi gaaja iijiri jiihobeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

18 Jaamaño miïro Cristo imohohallivi iguijeveuno jiihogo jilli jihovonobadi jeevahi ciijigaifano efeejemedi. Jaanoti ataaajjemedi, jino miihaidi, Moocaani mitya icahi. 19 Miïro Caatinihaamefaño noono: Finisuji gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicimico, noono. 20 ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jiihobogominaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jisumio jenauminaafi? Miïro Moocaani jeegavusucuhi

jiinjeminaa gaajaco. ²¹ Imooni qui jiinjeminaa, Moocaani gaajafeenedi, Moocaanico gaajacihinihi. Jaabo Moocaani igaajafeenedi diibedi imineguiha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jibogofeenedi saatehedi tobogo jihovonobadi icarunofañodi.

²² Miïro judiomî dilluhicahi sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi jiije gaajacoro guinehicahi. ²³ Jaarunaaca miïhai mijibeguehicahi Cristo etetecuciniboco. Jaanoco judiomî inucufegueme tîimejetasuhicamo. Tolliro judiomî iicatîmedi jilli jihovono. ²⁴ Jaanoti naha ucuuhuvacîmedi, judiomîti, bu judiomî iicatîmedi icano, Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miïro Moocaani gaajati icarunovaha miyamînaa gaajahallinohocivi sihidi jeevahi, bu Moocaani niinova icaruno miyamînaa sefa janaanîci sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaja, tañahabomî, Moocaani amîhaico ucuuhuvaumoti bu miïdimo jijeogaajamînaaotou. Jaabadiro bu miïdimo aivojima iicamootou miyaamo iyaachimihaiototi. ²⁷ Jaanoti naha Moocaani icuhi jiinjeminaadi miïfomo iicamoco agaa-jafiimoco inucufevesuqui, tolliro bu Moocaani jiinjeminaadi iniinovafi-moco icuhi esefafiimoco inucufevesuqui, ²⁸ tolliro bu icuho jiinjehallivi jihovono iicanoco, miïfomo iicamoco icano jijehallivi miyaamo iicamoco inucufevesuqui. ²⁹ Jilliti diibo imefeenevi miïhaiñooaba: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miïro Moocaani amîhaico Cristo Jesu-jaagovi miniyuihi, tolliro bu mooniubo Cristo miïhai gaaja iicaaboco. Di-ibofañodi Moocaanima sajeebî miicaqui, mataajacuumoro diibediro miicaqui. ³¹ Jaanegui Caatinîhaamefaño onobadi: Difîco iidiimuuruubo; Aivojibocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniboco Mijibogono.

¹ Tañahabomî, miïro Moocaaniti jibeguequi amîhaijaago eeguejeusumi iimino ihîmaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutihi. ² Jilliro amîhaifeenevi jinejebaco gaajatiibobadi minifutuuhi idibocoro Jesucristoco jaani etetecuciniboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amîhaifeenevi niinovano icauhi. ¿Milli fine diitoco jibegueji? nooboro sihidi iguiiboro veveveve. ⁴ Jaabadiro bu tahiîmaa, tojibogo icano miyamînaa gaajasuri icautino. Jilliro Moocaani Gajjari, mityari icano ifusuhinihi. ⁵ Jilliti amîhai miyaavogo miyamînaa gaajafañodiro icatino Moocaani mityafañodiro iicaqui.

Moocaani Gajjafenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofaño mihiîmaahi gaajaco miyaavogofaño ujusicuumofeenevi. Jaaruno jijeo gaajari icatino, bu jidihijeo aivojito iimitimo gaaja goovano ifinîfineri icatino. ⁷ Jilli Moocaani gaajaco mihiîmaahi agaajaratino itihînoco tovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani siicijetiro ficucuuhi miïhai taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaanoyoba saatohoti jijeo aivojito gaajacutihi. Miïro igaajaciuruva tetecujitirumo niquejeo imi Aivojiboco. ⁹ Jilliro jilli, Caatinîhaamefaño onobadi:

Miyamînaa aatyimeutinehejeque, bu uguubutinehejeque, bu miyamînaa jeebîfaño ijicafetehinihinoco icano, Moocaani imibachucuuhi diiboco agaijmeguiiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani miïhaico gaajasuhi Igaijafenedi. Miïro Igaija paryi fanoocoro gaajahi, bu Moocaani jeebî faicuvahi icarunoco.

11 ¿Nacu, cajaaní gaajahi sifi esamaajeque? Iidiiboro igaija diibofaño iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji miijoho gaajatíhi Moocaani esamaajeque, idiiboro diibo Gaija gaajahi. 12 Jaabadi miíhai magaayicinihihi miijeho gaijaco, idiiboro Moocaaniti asaano Gaijaco magaayicinihihi, toonoti magaajaqui Moocaani miíhaico iimihuseri aacininoco. 13 Jaanehejeque miíhai mihiimaahi Moocaani Gaija miíhaico iijibogobadi. Jaano miíhai gaajariro magaaanoco icatino. Jilli miijibeguehi Moocaani jibogoco miyaavogominaaco.

14 Jaanoti Moocaani Gaijama achahaabo gaayicitihi Moocaani Gaijaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaajatimaño. Jaanoco Moocaani Gaajariro magaaajacitahi miyaano iicanoco. 15 Jaanoti naha Moocaani Gaijama iicaabo paryi fanoovaaco agaajaaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, miijoho neejitirahi. 16 Miíro Caatinihaamefaño noono: ¿Nacu, miijoho gaajaciuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico miijoho conoco jibeguejirahi? Jaanoti naha miíhai Cristo esamaajema mihicahi.

3

Moocaani Amusuminaa.

1 Jaamaño tañahabomi, uujoho amihaima Moocaani Gaijama iicamoma mihicanicibadi iimaatíhi, jilli Moocaani Gaijama achahamoma mihicanicibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehiica iicamoma mihicanicibadi iimaahi. 2 Amíhaico itihitincoro jibeguehinihi oono seemeneque machuco acitimoro mifañocoro ihiisunicibadi. Itihitincoro jibeguehinihi magaayicijitiruneguiha, bu jisumihiica magaayicitihiica icano. 3 Jilli amíhaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miíro amíhaifeeneri icanehejehiica siinohalliti sitaaco miijiheneheje, iibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omooninibadiro momoonihicahi. 4 Miíro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloobo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apoloobo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

5 ¿Nacu miijoho Pablo? ¿Nacu miijoho Apolo? Jilli miíhai Moocaani amusuminaa toonofenedi amíhai mimiyaaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi miíhaico Aivojübo aacidineheje. 6 Miíro uujoho basuuhi. Jaanoco Apolo maaisuuhi. Jaanoco Moocaani jusisuihi. 7 Jaamaño abasuubo sihidi ejeevano icatino, bu amaaisuubo sihidi ejeevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanooico omoonibo toohoco ujusisuubo. 8 Miíro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijeevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. 9 Miíro miíhai Moocaani nahaboniminaa. Jaanoti amíhai Moocaani dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani iijaco eheetavojabadi mihicahi.

10 Jaamaño Moocaani imihuseti uco aacidino, uujoho aivo iijano eetavoco agaajaabobadi ihmahacinoco cuhufono basuhi. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanijihachijiji imino esicinimoro majaani. 11 Miíro siino sita ihmahaciti ficuucuujitirahi ihmahaciti Jesucristo iicacumaño. 12 Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, nihibajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano iijaco eetavoo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaineri, jiihunerí icano ajaanijihachijiji 13 eheetavodübo dudicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miíro ciijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaaní miyaanoco eheetavuunoco. 14 Jaanoti cajaaní dudicamaajehacho Moocaani nisufaño di afatyoo ijaadaco gaayiciji.

15 Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo dudidamaaje gañ#cafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono c#ijigai iijaco ijigasunoti atajan#icibadi.

16 ¿Nacu magaa#at#ihi am#ihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija am#ihaifaño iicanoco? 17 Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani iijaco ifinis#uuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. M#iro am#ihai Moocaani iija. Jaaja mih#inivatija.

18 Jaanegui cajaan#i am#ihai ifico jilli mabañ#sudino. Cajaanihacho am#ihaifañoti: Jidihivi uujoho gaajam#inaafi, monoobo gaajat#bobadi minifoto. Jaabo miya gaajam#inaafiti minifetehi. 19 M#iro jijeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. M#iro Caatinihaamefaño noocinino: Moocaani gañ#suih#i agaajamoco abañ#ficamañovi, noonoro. 20 Tolliro bu noono: Aivoj#ibo gaajahi gaajam#inaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onono. 21 Jaanegui m#ihaiñooaba miyam#inaafi j#ibegueri am#ihai ifico mitya mitya momoonidino. M#iro pary#i sabadiro am#ihaiñeheje. 22 M#iro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano am#ihaico m#ij#ibeguequi fanooro Moocaani am#ihaico aacino j#in#jehallivi mihicanohachuta, j#isumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icano pary#i am#ihaiguiiha. Tolliro gu#ivefeenedi Moocaanijaago mih#ifetejineguiiha icano. 23 Jaanoti am#ihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisum#inaa Dudicamaaje.

1 Jaaneguiiha am#ihai m#ihaico Cristo jeecivom#inaati mehesicini, bu Moocaani j#ibegueji itih#ino j#ibogom#inaati icano. 2 Jaamo pary#i diito toono taj#ibama iicamo imino omoonifimoti mihica. 3 Jaanoti naha uudi mill#i icatino miyam#inaa tahimiti unuuruno, bu miyam#inaa aivoj#i icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejit#rahi. 4 Jinejeti uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusuca#otot#i. Jaanoti naha id#iboro Aivoj#ibo Moocaani uco tahimitico neejirahi. 5 Jaanegui am#ihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivoj#ibo Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovo#caruji, bu tolliro c#ivoguino toovono iicarunehejeque. Bu tolliro jaabo j#ibeguej#ibo miyam#inaa jeeb#ino eesamaañehejeque. Jaadi naha jari iticovoocivi Moocaaniti gaayic#ijimo ditoco acachacisunoco.

6 Tañahabomi, jilli am#ihaico neehi am#ihai imiguiiha Apoloti, uuti icano, jaamo magaa#jahi. Jaanoco misiti magaa#ja. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onono janaanicivi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiditi mitya mitya mihicamoro sifico tih#sutimo mihica. 7 ¿Nacu m#ijoho ico miyaaboti ficuuhi? ¿Nacu cono #ima chahahi agaayic#itino? Jaano bu agaayic#icunoco, ¿coll#ihi sifiti agaayic#it#bobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

8 M#iro pary#icino toonoma mihicacuui. M#iro sihidi mubusumi#jevacuui. M#ihai aivo aivoj#itorucu, monoomoro m#ihaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahaivoj#ivejirahi, m#ihai am#ihaima bu sano mahaivoj#ivequi. 9 M#iro jilli tahesicini neehi: Moocaani m#ihai minisum#inaaco famooguiinoviro ficuui iguijen#iguucuumoco iicanicibadi. M#iro m#ihaico miyam#inaa iimogotimoro ajabafinovi mih#ifutucuui, Moocaani toomom#inaa ihatymequi, miyam#inaa ihatymequi icano. 10 M#ihaico naha jihovotobadi esiciniumo Cristohalliti. Jaanoti naha am#ihaico Cristoti: Aivo gaajafimo, neehicamo. M#ihai miniinovaf#ihi. Jaanoti am#ihai mequehecuf#ihi. Am#ihaico: Miyaamo, noomo.

Jaanoi miihaico jilli: Mihifomo, noomo. ¹¹ Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganicicafetehi, moojanoma machahahi, ¹² miniinovatehicahi, muhuseri mududicamaaimo. Miihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeriro meneehi. Miihaico idasuno omooninehejeque majaabicihicahi. ¹³ Miihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco siicuno mihiimusuhicahi. Jiinije beevabadi miihaico moonihicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

¹⁴ Jino amiihaico nucufevesuqui jilli caatinithi. Jilli amiihaico fajiniiqui agaijimo taseemeque icabadi. ¹⁵ Miiro diez mildimo amiihai jibogominaa Cristoti amiihaico jibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icatithi. Miiro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufaadi iimino jibogofenedi. ¹⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino icabadiro mihica.

¹⁷ Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluui taseemenebadi agaijibo Aivojibofaadi imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuui Cristofaadi uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaadi jibogoboro efeehicabadi. ¹⁸ Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufuucujitiivibadi. ¹⁹ Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojibo iimogohachijii. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiimaarunoco, omooninoco icano. ²⁰ Miiro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. ²¹ Jaanegui jinejeque mihimeguehi? Amiihaijaa feeji imeima, nacu gaijima, siicu ifi gaijama?

5

Ajevati Onoono.

¹ Miyaano amiihaifeeneviva ajeva iicano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miiro saafivaha caanimi taabamima icahi. ² Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idasuno mihicatano. Tolli omooniboco amiihaifeeneti buhigovi magaanii. ³ Miiro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaano: Tolli iicaabo imitico, nuucuui amiihaifeeneri iicaabobadi. ⁴ Mohaivojibo Jesucristo momofaadi amiihai mihigaicininoma sano tajeebi icahi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. ⁵ Jaabo diibo iimitiboco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisuqui omooniruubo, idasuno iicaneguiiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucu Mohaivojibo Jesu asaajifucu iicasumi ijeebi itaajaqui.

⁶ Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. Nacu magaatithi ajashuruno levaduraguiji paryi ifaashifaadi acaisecafetefinoco. ⁷ Jaanegui toono eedelevaduraguijico magaanicibadi toonoco amiihaifeeneti magaanii. Jaamo boosihi toguiijima achahasihibadi mihicahi, toono amiihai mihicabadi. Miiro siicijeminaa oveja seemeneque gaicaaujibuumo Pascua jibaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesuco guijenimo safooro miihai imitihallivi. ⁸ Jaanegui masi Pascua jibaimoco meheetavequi tohimitico magaanimoro, oono eedelevaduraguiji iimitiguijico mihicanicibadi. Jaamoro ivi toguiijima achahano maahuneriro meheetavequi abaanitino jeebiri, miyaaneri icano.

⁹ Miiro amiihaico juufajii acaatinuhaamefaadi nuucuui: Ajevafimoma magataavedino, nooboro. ¹⁰ Jaaruno tolli onoo bo paryi jiinjehalliri

iicamo aajevafimoti, ifiguiiharo fanoovaaco imeguefimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro ijinitaco ejeecivefimoti icano nootihi. Muro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiinijeti siijiinijevi mefeelijirahi. ¹¹ Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuruubo ajevaco imoyicibbo, ifiguiiharo fanoovaaco imeguiffiibo, ijinitaco ejeeciveffiibo, sicamañoco ijibocasiffiibo, bu iguiricaveffiibo, bu ananigaiffiibo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolli iicaaboma ajashuno safooba mamachudino. ¹²⁻¹³ Milliti bu uujoho imiyaavogotimo: Imitico, neejirahi? Idiboro Moocaani diito: Imitico, neeji. Jaanoti naha amihai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneelijirahi. Jaaneguiiha diibo iimitiboco amihafeenetu buhi magañi.

6

Dugaacuminaa Imefeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amihaiti saatoho amihai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, collihii miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonicahi? ² Nacu amihai magaajatihi miyaavogominaa jiiijeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jiiije amihairi udugaacufatejino icanaaca, collihii toono sihidi ejevatinoco amihafeeneviro mihimibachutihi? ³ Nacu magaajatihi Moocaani toomoinaaco mihai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴ Jaamo bu amihai jijeonehejehalliti mihibacasinoma mihicamo bu, collihii jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefeehicahi? ⁵ Jino amihaiho nucufevesuqui neehi: Nacu amihafeenevi gaajaminaafi saafiiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruuvo? ⁶ Jaano icanaaca, collihii masatyehicahi amihai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷ Amihafeenevi ibacasima mihicamaño aivo imitino mihicacuuhi. Collihii jilli tolli icarunoco majaabicitihi? Jaafa jilli amihaiho nanimo. ⁸ Jaarunaa amihai sahigotiro imitino momoonihicahi, mananihicahi amihai nahabomico.

⁹ Nacu amihai magaajatihi iimifitimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amihai ifico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecivefimo, sigoma iicaffimo, bu sano gaifimimaryo iicaffimo, ¹⁰ ananivaffimo, fanoovaaco iiguiiharo iimoyiciffimo, bu iguiricaveffimo, bu sitaaco imitino eneefimo, bu sitaaco imitino omooniffimo icano Moocaani aivojifaño feejitihi. ¹¹ Jilli icauno amihaiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucafutucuhi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebi icacuumo Aivojibo Jesu momofeenedi, bu Moocaani Gaijafeneedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mificuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guinonijitihi. ¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta mño jeebuiha, mojeebi machutaguiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisuji. Jaanoti mofi ajevaguiha icatihi Aivojibo Cristoguiiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mihaiho imityari tolliro buheetesujiibo.

¹⁵ ¿Nacu amiihai magaaajatihi amiihai ifino Cristo ifiioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiiti iciboro ajevaminaago ifiivi ficuji? Cha, tolli icatino.

¹⁶ ¿Nacu bu amiihai magaaajatihi ajevaminaagoma icicasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Miiro Caatinihaame neehi: Famisiciro sahucurucuji, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivojiihobjaa iminifotoobo sagajarucuji diiboma.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifihi mofifañodi iicatinoco. Jaanoti ajevaco omoonibo ificoro imitino moonihi. ¹⁹ ¿Nacu magaaajatihi amiihai ifino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amiihaifaño iicaabo, Moocaani amiihaico aacibo. Jaamo amiihai, amiihai ifi abajatoro mihicatihi. ²⁰ Miiro amiihaico ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuhi. Jaanegui Moocaanico amiihai ifiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti oono uco aamefaño menehininediti amiihaico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigoco dudicitibo iicano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amiihai ticovohocivi amiihai taabamima mihica. Jaabadiro bu gaigoomi amiihai ticovohocivi amiihai tajemima mihica. ³ Amiihai tajem amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amiihai taabami amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ Miiro mogai ifi abajagoro icatihi, idiboro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaaboro icatihi, idigoro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, menedino mihimogocasisumi ivi idisumiro famisiciro sabadiro mihiiimaacasimisiro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihimaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihicaji. Jaanobuunati siino dojicuviro mihicacasi iji Satanas onoobo amiihaico abañneri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli amiihaico uujoho neehi, tajiba icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifimi jino uujoho icabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovocivi Moocaani aacihinibadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabatimehejeque, fibaijigomiihaico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro icabadiro mihicano. ⁹ Jaanoti saatoho ticovono mihicajitiruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihicano, majaabacijitiruneri idasuno mihicatiqui.

¹⁰ Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajibahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojiiho tajibahi, mogai aijico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachiji siino tajevacuutino mihica. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijivo. Jaabadiro aijimi mogaimico mejeevesudino.

¹² Jaanoti bu jino uujoho onoono, Aivojiiho onoono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino iicagogoco mejeevesudino. ¹³ Jaabadiro bu saafigo miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruumo diigoma imino iicagohachiji mejeevesudino.

¹⁴ Miiro aiji imiyaavogotiruumo mogaifañodi Moocaanidi imicuibobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijifañodi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihicaova amiihai seeme imifijitirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogomaño toseeheje Moocaanidiro icacuuhi. ¹⁵ Jaanoti oono imiyaaveguchiatimo ejeevesugohachiji, jaafa

* **6:20** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amiihai ifiri, amiihai gajari icano macahacisu. Jaano toonoci fanociro Moocaaninhoci, onoonoco.

jeevesumo. Jilliṭi tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli iicago ejeevesuubo icano sajeebii icacuui. Miiro Moocaani miihaico sajeebiiḡuiiḡharo cuuhuvauhi. ¹⁶ ¿Nacu fine ijoho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itaajaqui? Jaabadiro bu, ¿ijoho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itaajaqui?

¹⁷ Oono amiihai ticovohocivi amiihaico Aivojiiḡbo aaciuno iicabadi, bu Moocaani amiihaico ucuuhuvausumi mihaicubadiro icano mihica. Jilli tajiiḡbahi paryiiḡcino Moocaani iijanofaño. ¹⁸ Saatoḡo mucuuhuvacafutu- uhi amiihai meehe quiticiniḡmo mihicamo, tobadiro quiticiniḡmo mihica. Jaabadiro bu saatoḡo quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuui to- badiro quiticiratimo mihica. ¹⁹ MiQuiticiniḡno siḡhidi jeevatihii. Jaabadiro bu miQuiticiratino siḡhidi jeevatihii. Idiiḡnoro Moocaani tajiiḡbaco meheetavano naha siḡhidi jeevahi. ²⁰ Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutusumi mihi- cabadiro mihica. ²¹ ¿Sifi jijovono diicaabo cuuhuvacafutuui? Jaarunoco deesiciniḡdino. Jaanoti bu toonoti ataajajino iicahachiiḡi, tolli mooni. ²² Miiro sifi jijovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Aivojiiḡbo ataajasucuborucu. Jaabo jilli sajeebii diiboco jeevivucuḡi. Jaabadiro bu sajeebii iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo jijovonurucu. ²³ Miiro ajashutiḡno jaadari Cristo gujeveri majaaducafutuui. Jaanegui miyaminaa jijovototi amiihai ifico meheetavedino. ²⁴ Jaanegui tañahabomi, oono amiihai mucuuhuvacafu- tusumi mihaicubadiro, bu jisumi Moocaanima mihica.

²⁵ Jaanoti ivi bagocajamiihallivi Aivojiiḡbo tajiiḡbama chahahi. Jaarunaa jino eesiciniḡnoco neehi, uco Aivojiiḡbo idaasugonofeenedi imihuseebe iica- maño, jilli amiihaico neehi: ²⁶ Uudi imino gaifi oono iicabadiro iicano jisumihije jino idaasuno mihicaneheje iicamaño. ²⁷ Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. ²⁸ Jaaruubo bu ataabahachiiḡi, imitico diicijitihii. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitihii. Jaarumo idaasuno icaji. Jaanoco jeeḡi uujoho amiihaiti buḡigovi miniyujirahi.

²⁹ Tañahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jiiḡhallivi gueneḡe mihica- jitihi. Jaanegui amiihai taabamima mihicamo mataabavatimobadi mihica. ³⁰ Jaanoti bu mataamo mataatimobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicatimobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicatimobadi mihica. ³¹ Jaanoti bu jijeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotimobadi mihica. Miiro jijeononeheje jilli ihifuvusuro icaruno finifihi.

³² Uujoho imogotihii sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavatiḡbo Aivojiiḡbo Cristo nehejeque imino teemeḡi, Aivojiiḡboco imo imo imooniqui. ³³ Jaanoti ataabavacuubo jiiḡijeonehejejaagoviḡo icahi mogaico imo imo imooniqui. ³⁴ Jaabadiro bu atajevacuugoti atajevatiḡmo siibadiro diitoti icahi. Atajevatiḡo Aivojiiḡbo nehejeque imino moonihii; ijeebii, ifi icano imino Moocaanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jiiḡijeonocoro imino moonifihi aijico imo imo imooniqui.

³⁵ Jaanoco jilli neehi amiihaidi iimiqui, amiihai imeḡa jegaiteereque fi- cuuqui icatiḡno, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivojiiḡboco miyaano fanoovari jeevivomoro mihicahi.

³⁶ Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, tajejatiḡo iicano imitihachiiḡi, matajeni. Matajenino imiti icatiḡno. ³⁷ Jaanoti ijeebiiḡfaḡodi quehecono eesiciniḡbo: Jinejeti ucuujivaachutiḡbo ifi, onobadiro iicaabo ijeebiiḡfaḡodi ille bagocajaco imino ificugoobo aivo imino moonihii. ³⁸ Jaanoti bu atajeniḡbo imino moonihii. Jaanoti bu atajeniḡtiḡbo aivo sihimi moonihii.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajjibari aijimaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijevachiji, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogoooboco tajejavjirugo ivi miyaavogominaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Miiro uujoho tafiico esicinihi, tolliro bu fine Moocaani Gajjama iicanoco.

8

Jihovocaanimico Ejeecivono. (Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ivi jisumi jihovo caanimico ejeecivehicanoti amiihaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magajacuui. Jaaruno togaaja miihaico moficoro mitya mitya momooninoviros jusisui. Jaanoti naha saatohoco magajjimo diito miyaavogoco mujusisui. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agajjiboco, bu Moocaani diiboco gaayicahi.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucuunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jinijehallivi sihidi jeevatihivi ivi idiiiboro saafiuro Moocaani. ⁵ Jaarunaa niquejefano, bu jinijehallivi icano bu sihidi jaatyos diosmi onoomo icahi, tolli eneehicamedhi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha miihaidi icaabo saafiuro Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi. Jaabeguiiha miihai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafiuro Aivojiiibo, Jesucristo, diibofoenedhi paryi fanoova icahi, bu miihai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinooco paryi famoovaro gaajatihivi. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibuumaño, ijinitaco ejeecivucuunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaño, toonoti ijeebiiico mimihininibadi esiciniimo. ⁸ Miiro mamachunoti Moocaani miinoco gaayicitihivi. Miiro mamachunoti mojeebii imitejitihivi, bu mihivatejitihivi icano. ⁹ Jaarunoco mehesicini, amiihai siibadi esicinitimo mamachunofaño, sifi imiyaavogo iniinovaaboco imitifaño magañaasudino. ¹⁰ Eneecau bu amiihaico neequi: Iijoho tonehejeque agaa-jacuubo ijinitaco ejeecivehicamañovi acasiivooboro amachuuboco, saafi miyaavogominaafi miyaadi imiyaavogo equehecutiiibo aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejeecivucuunoco. ¹¹ Jaamaño jilliti ijoho agaa-jacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiiiboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguijevucuuboco. ¹² Jaamaño jilliti amiihai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebiiico mimitasumaño amiihairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiiha uduunofaño, tañahaboco imitifaño igañisujiruva uujoho ufucuro asimico duujitihivi.

9

Minisuminaafi Dudicamaaje. (Ga 1.11-2.10)

¹ Miiro uujoho sifi jiovono icatihivi, uujoho minisuminaafi. Uujoho Aivojiiibo Jesuco atyimehinicuui. Jaamo amiihai Aivojiiibedi ududicamaañofaño mihicamo. ² Saatehedi uujoho minisuminaafi icatihivi. Jaanoti naha amiihaidi uujoho minisuminaafi. Amiihai Aivojiiiboco magayicimaño uujoho miyaano minisuminaafi iicanoco magajasuhi.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditihivi eneehicamoco: ⁴ Miiro famoovadiro imino. Jaanoco misi paryi magayicihivi machuqui aacinoco, aduqui aacinoco

icano. ⁵ Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogominaagoco ataabavano uuma ihiguequi. Tolliro bu Bernabe ihiciruva diiboma ihiguequi, oono saatoho minisuminaa iicabadi, oono bu Aivojibo Jesu nahabomi iicabadi, bu oono Pedro iicabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amihai mehesiciniri idimisiro misi Bernabe, uujoho icano dudidamaajeque jeevesutimisiro, bu jibegueriro mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaan amocasiminaafiti iicaabo iinoro inehejeque naajenichi? Jaabadiro bu, ¿cajaani nacu baacuco abasuubo inoovati guenetibo icanichi? Jaabadiro bu, ¿cajaani nacu ihovejamico imifañoco amaamiboro toonoti adutiibo icanichi? ⁸ Jilli ononoco miyaminaaro onono noomoro mehesicinidino. Miuro bu tajibafaño tolliro noono. ⁹ Moise tajibahaame jilli neehi: Buey itrigohallidi igoneri jehetiibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaamaño, noonoro. Jaaruno jilli bueymicoro agaijumaño nuutiibo. ¹⁰ Mihaiditi unuunoco jilli nuubo. Mihai imiguiha totajibaco eetavuubo. Miuro jiiñjeque acaajaabo, bu itoogaiñoco ejehetiibo icano ufucu inoovataco icicjinoco esiciniboro moonifih. ¹¹ Jaaneguiha amihaifeenevi Moocaani dudidamaajeque meheetavomo. ¿Milli bu jaamo busumijeque gaayicitimo mihicajirahi? ¹² Buhicaga sita icarumo amihaiti ijaadaco gaayichicahi. Jaanegui imi mihai.

Jaarumo mihai toonoco midillutihi. Jilliro paryi jaabicimoro mihicahicahi Cristo iiji jibogoco jeevesutimo miicaqui. ¹³ Miuro amihairyo magajahi temploja jeevivominaa tooja jeevivo sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeevivo asimico agaicaamoro ejeevivo toonoti duufih. ¹⁴ Jaabadiro bu Aivojibo nuuhi: Cristo jibogoco ijibogomo Moocaanico ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dillutihi, bu jilli nooboro caatinithi uco siinoti mahaciqui. Imeguehi aivo mihaiñooba uuti: Mihaiico dilluhicaabo, nootimaacaro iguijeveneque.

¹⁶ Uujoho Cristo jibogoco ijibogonoti tafiico sihidi mityano esicinitih. Miuro toono dudidamaajeque Moocaani uco tajibauhi. Jaamaño idasucanijiru uudi toonoco jibogotiibo icaruva. ¹⁷ Jaamaño jilli uuro iimogooboro toonoco mooniruva ijaadaco gaayicijirahi. Jaanoti tajibari omoonimaño jino toono tadyudicamaaje Moocaani uco atajibauho. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayicino? Ijaada uudi Cristo jibogoco ijibogono sitaaco toono jaada busumijeque dillutiibo icano.

¹⁹ Miuro uujoho sifi jijovono icatiruubo famoojijovonoti minifetehi Cristodi sihidi miyaminaaco iciqui. ²⁰ Judiomifaño iicasumi judiomibadi minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Oono judiom Moise tajibaba onoobadi iicamo iicabadi icafih, diitoco iciqui; miyaano totajibaguiino icatiruubo. ²¹ Jaabadiro bu Moise tajibaguiino icatimofaño iicasumi diitobadiro minifetefihi miyaano Moocaani tajibaguiino icaruubo, Cristo tajibaguiinodi iicamaño. ²² Jaanoti bu iimiyaavogo iniinovamofaño iicasumi diitobadi minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Jilli oono famoova iicabadiro minifetehicahi tolliti diitoti saatohobaco taajasuqui. ²³ Paryi jilli moonihicahi taajasujibogoguiha, tobogo iminoco isivanofaño: iciqui.

²⁴ Amihairyo magajacuuih jinafatyofaño iicamo paryi famooro jineefih. Jaarumoti saafiuro ijaadaco gaayicifih. Jaaneguiha tolliro amihai Cristo imogobadi imino momooni. Jaamo ijaadaco magayicih. ²⁵ Miuro paryi bañamaajefano iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonitatih. Jaamo tolli moonifih ijaada minihaiico igaayiciqui, jilli gueneene iicajitirunoco. Jaanoti naha mihai momoonih ufcuro ifinijitino jaadaco magayiciqui.

26 Jaanoti naha uujoho mihiciciniiboro ijiinoobobadi icatihu. Jaabadiro bu sicamañejejeque aganihicibobadi amocasitihu. 27 Jilliro ivi tafico uuro tajibafihu uujoho imogobadi iicaqui, uujoho saathoco ijiibogonobuunati uujoho imitino ihiinejiruneguiha.

10

Ijinitaditi Afajinino.

1 Tañahabomi imeguehi amihai magajaanoco moheedete paryi famooro Moocaani aimuufaihaciguiinodi efeehicaunoco. Jaamaño famooro Tifai Muuai oono muuaico fatyuuhi. 2 Moise dojicuti Moocaani aimuufaihaciguiinodi, Tifai Muuaifeenedi icano ufuunofeenedi Moise nitiminaabadi minifutuuhi. 3 Jaabadiro bu famooro sabadiro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, 4 bu paryi famooro aduumo Moocaaniti asaanonifaihuco. Miuro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehecutonibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. 5 Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevi imitino icauhi. Jaamaño jiihaifeeneviro sicaisituvu finiumo ofoohigovii ifototimoro ijiinijevi.

6 Jilli icauno toonoti mihihi magaaajaci. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonubadi. 7 Jaaneguiha amihai ijinitaco mejeecivedino diitoti saathoco ejeecivuubadi. Miuro Caatinihaame neehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi jiiibaiminicuumo, noonoro. 8 Ajevaco momoonidino, diitoti saathoco ajevaco omoonubadi. Jaamoco safucuro finisuubo sano ajashutino veintitres mildimoco. 9 Bu Moocaanico minisudino, diitoti saathoco inisuubadi. Jaamoco jiiinimomiri eheedusuneri finiumo. 10 Bu imitino Moocaaniditi mihiimaadino, diitoti saathoco iimaubadi. Jaamoco guijeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, finisuuhi.

11 Jilli icauno moheedetemihaima. Jaanoco Caatinihaamefaño ficuumo toonoti mihihi mihiguicivomoro magaaajaci. Jino niinosituvu mihicamo. 12 Jaaneguiha: Uujoho imino aivo sefano icahi onoo, deesicini daaquetedino. 13 Amihaiho ijiinisunicibadiro bu paryi famoovaaco nisufiibo. Jaasumi Moocaanicoro mehesicini, diibo amihaiho teemeji iji janaanici amihaiho inisunofaño gañisutiiibo iicaqui. Jaano toono nisuu amihaihi agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani amihaiho aciji. Jaamo maabichih.

14 Tañahabomi, jaaneguiha ijinitanoco mejeecivedino. 15 Jilli amihaiho neehi, gaajaminaa mihicacuuneguiha. Jaanoco jino amihaiho afajininoco amihaiho mehesamaaje. Jaamoro magaaajaci. 16 Jesu guijeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadumoro Moocaanico mihimonicih, Cristo itijohoco etetecucafutusumi agañunofañodi, famooro sahigoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miqisicarunichih Cristo ifico itetecucafetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicah eneejirunoco. 17 Miuro mihihi Mohaivojiiibo Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica idihicaro sahicaro. Jaamaño saafiibadiro mihihi Jesucristoco mimiyaavogonichih.

18 Enecau oono Israel cuumiminaati magaaaja, oono jeecivo asimiti uduumo imitino gajamima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. 19 Jilli onoo: Ijinita miyaamo iicanoco, nootihu. Jaabadiro bu: Diitoco ejeecivonicimaño asimico ificunicimaño sihidi jeevano, nootihu. 20 Jaanoti

naha jilli neehi: Saatoho Moocaanico agaajatimo jeecivoco eheetavomo jihovo gajamicoro jeecivefihi Moocaanico jeecivotimoro. Jaaneguiha uujoho imogotihii amihai imitino gajamifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadumoro, bu ijimi adutahilluti mahaduno. Jaabadiro bu imijitiruno Aivojii bo imi machutati mamuchumoro, bu ijimi machutati mamachuno. ²² Mohaivojii bo misifiratusudino. Miihai diibo janaanici vi sihidi mejeevatihi.

Jilli Cristotaco Magajineri Imino Mihicano.
(Rm 11.1-23)

²³ Miyaanoco noonicimo: Jilli mihimogonoco paryi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno paryi fanoovaro miiñedi imitatihi. Jiihi, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusisunoco amusutihi. ²⁴ Ivinaaca naha moficoro imino moonitimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabadiro bu paryi fanoovano machuta naajehasivi anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillutimo: ¿Naha tohasimi jihovocaanidi jeecivugucunoo asimi iicanoco? magajaruva amihai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁶ Miiro paryi jiinjehalliri iicano Aivojii bo Moocaanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatibo amiihaico diiboma mamachuqui ucuuhvasumi, mamachu paryi fanoovaaco amiihaico aacinehejeque dillutimo, amihai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁸ Jaanoti saatoho amiihaico: Jino asimi ijinita jeecivo, noomoro ijii bogohachiiji muduudino, diibo amiihaico ijii beguebedi imijitiruneguiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiha.

²⁹ Jaanoco saatoho dillujirahi: ¿Collihii sifi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonitii bo icajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallivi Moocaanico graciaco aacicunoco, bu ¿collihii sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. ³¹ Jii, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiharo momooni. ³² Miihaiñoo baco toonofañodi imitifañovi magañii sudino judiomico, bu judiomii iicatimoco, bu Moocaani iijanominaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino moonii boro icaji. Tafiguuiharo imino omooninoco imogotihii, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani ditoco itaajasuqui.

11

¹ Jaaneguiha jino uujoho iicabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo iicabadi icanoti.

Jilli Gaigoomi Cultofaño Mihica.

² Tañahabomi, amiihaico sihidi imehi, fahiiivaroo uuti mehesafotomoro, amiihaico ijii beguehinibadi mihicahicaneguiha. ³ Jinooco bu imeguehi magajaanoco Cristo gaifimi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaifi. Jaabadiro bu Cristo abajaabo Moocaani. ⁴ Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocaanima cultofaño ihiiimaajisumi, bu diibo iimaaco ijii beguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima cultofaño ihiiimaasumi, bu diibo iimaaco ijii bugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aijidi nucufesujiruno diibo omoonibadiro iicano. Oono iinigaico icidaruva iicajirubadi. ⁶ Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachiiji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu

icidano icano unucufesuhachijji, jilliro ifoboociqui. ⁷ Jaanoti gaifi fo-
boocijitirahi, diiboco Moocaani ifibadiro ifiivusumaño, bu diibo iminehe-
jequere omooninofañodi Moocaani imi ifuvusucafotomaño icano. Jaanoti
naha gaigo iminehejequere omooninofañodi gaifi imi ifuvusucafetehi.
⁸ Miïro Moocaani gaifico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutiiho.
Jaanoti naha gaigooco gaifi baciti eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaifiguiiha
eetavocafutuuihi. Jaanoti gaifi gaigooguiiha eetavocafututiihi. ¹⁰ Jaamaño
jilliti gaigo iinigaico fabaacunicihi aiji mitiyaguiino iicanoco Moocaani
toomominaaco ihifusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofañodi mihicamaño maga-
ajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo cha-
hajirahi icano iicanoco. ¹² Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuhi.
Jabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaaniti saahi.

¹³ Enecata amiihairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo
Moocaanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magajahi gaifi imee-
baiguima iicano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaigu-
ima iicano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saatoho
toonoti ejenaauhachijji igaajaqui miïhai, bu Moocaani iijanominaa iicamo
magaajatihii uufocovi siinoco.

Aivojiiho Imi Machu Onoonovi Miyaminaa Imitino Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinooco amiihaico onoonovi amiihaico imotihii. Miïro
amiihaivaha mihigaivusumi imino moonitimoro imitino momoonihicahi.
¹⁸ Miïro uco jiihogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabadiro
icatimo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicahachijji
ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogominaa iicamo igaajacafetequi.
²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivojiiho Imi Machuco meheetavono
miyaano Aivojiiho Imi Machu icacutino. ²¹ Miïro mamachucujisumi saa-
tohova ijeevadisahaje imegaviro mamachuhicahi. Jaamaño saatoho aje-
bama icanaaca saatoho mutuvamoro miguiriacocinihicahi. ²² ¿Nacu
amiihai iijano chahahi mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño
jilliti Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama acha-
hamoco munucufesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho amiihaico
neeji? ¿Nacu toonoti amiihaico imeji? Chaha, imotihii.

Aivojiiho Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivojiiho ijiibugunoco amiihaico jiibuguhi: Miïro Aivojiiho
Jesuco aacijifucu ihusefaño maahuco gaayicuboo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico
toonohallivi iimuudi iquisicuboro nuuhi: Hfaaji, mamachu. Jino taahucu
amiihaihallivi iquisicucafotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafete-
hicahi, nooboro. ²⁵ Jabadiro bu toonoco amachunobuunati ihusefaño
ihadutahilluco agaayicuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanotiro
eheetavono tatyijohofañodi. Jaanoco fahijjivaroo mahaduno ticovovi uco
mehesafetehica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha amiihai fahijjivaroo tohicaco ma-
machusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofañodi magajashuhicahi
Aivojiiho Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivojiiho Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivojiiho Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi
cajaatyohacho Aivojiiho maahuco imitino amachumo, bu ihaduhilluti
imitino aadumo icano imitino moonihi Aivojiiho ifico, itijohoco
icano. ²⁸ Jaaneguiiha iticoni paryi amiihai imitico mehesamaaimoro

Moocaanico mijibogo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivojibo ifi eneejirunoco gaajatimo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliviro imitino iicajinoco icih. ³⁰ Jaamaño amihaiti ajashutimo saatoho guihuvahi, bu saatoho niinovahi, bu saatoho guivecinicuhi icano. ³¹ Jaaneguiha imino mihai mofico mehesamaaimoro Moocaanico mijibogomoro momooniruva Moocaani mihai tolli moonitibo iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani mihai mohimitihalliti jilli moonifihi mihai ahaamibo sano Moocaanico imiyaavogotimoma mihai cijigaifaño igañijiruneguiha.

³³ Jaaneguiha tañahabomi, Aivojibo Imi Machuco mamachuqui mihi-gaivusumi motoomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saatoho sihidi mahajebavahachiji iticoni amihai ijafañerehiica mamachu, amihai Moocaani imitino mihigaivomoro momooninohalliti aamidiibo. Jaanoti sanehejeque ufucu amihai uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

12

Moocaani Gaija Aacino.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinoco magajaanoco Moocaani Gaija mihai aacifinehejeque.

² Amihairyo magaajacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jihovoto ijinita ihiimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiha imeguehi jisumi magajaanoco: Cajaatyohacho Jesuco afajjamo Moocaani Gajari toono ihi-imaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojibo, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiimaamo.

⁴ Miuro icano siibadihije Moocaani Gaija aacinoco miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiuro Moocaani Gaija toonoco aacibo. ⁵ Jaamaño siibadihije omoonino ducicamaajeri Aivojiboco jeecivefimo. Jaaruno saafiuro iicaaboco Aivojiboco mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani ducicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihije momooninichi. Jaarunoco saafiuro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihije aacinoco momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaaajasuqui famoova imiguiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoco acibo gaaja iimaaco. Jaabofenediro bu saatohoco acibo sihidi gaajari ihiimaanoco. ⁹ Jaabofenediro bu saatoho gaayicichi miyaavogoco. Jaabofenediro bu saatoho gaayicichi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatoho gaayicichi sihidi ejevano mityaco omoonjinoco. Jaanoti bu saatoho gaayicichi Moocaani iimaaco ijibogonoco. Jaanoti bu saatohoco Moocaani acihagaajacijino mityaco jihovo gajjaco, miya Gajjaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatoho gaayicichi agaajaratijiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatoho gaayicichi toojiri ihiimaanoco agaajaciboro ijibogono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idiboro Moocaani Gaija acih. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acih diibo imogobadi.*

Saafi Ifihotoro Mihai.

¹² Miuro mofisanooro icaruno fiivaano mino ifiti sihidi dugaacacineneheje iicanobadi, bu Cristota famaño va jeecivomañehejeque meheetavorahi. Jaarumo saafiitaro mihicahi. ¹³ Jaabadiro mihai judiom mihicarumo, griegomi mihicarumo, sifi jijovoto mihicarumo, bu sifi jijovoto

* 12:11 Meeci Col 4.7-16.

mihicaturumo icano, sagaijariro minitacafotonofeenedi saafi ifibadiro miminifutucuuhi bu sagaijacoro paryi miihai magaaayicicuumaño.

14 Miiro mofiiti fiivaano inonohocinihi sanooro icatino. 15 Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiono icatihii, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. 16 Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiono icatihii, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. 17 Jaamaño paryi mofi sano aalloo icaruva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofi paryi sano nohojiro icaruva, ¿milli mininihicijirahi? 18 Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevefi ficuubo. 19 Jaanoti sanooro muhuseere icaruva, ¿cuuca mofi icajirahi? 20 Miiro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofi sanooro.

21 Jaamaño mohaalli muhuseque: Ico imogotihii, neejitirahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotihii, neejitirahi. 22 Tolli icatino. Mofiono ajaaparyanehejeque janaanici magaijiihi. 23 Jaabadiro bu mofiiti miiro magaijinehejeque imino gaachehuri mijicunicihi. Jaabadiro bu oovosiimañehejeque imino mofoboocihii gaachehuri. 24 Jaanoti naha oovosiimañehejeque mofoboocitihii oovosiimaño. Jilli Moocaani mofico eetauuhi, mofi oovosiimañehejeque janaanici magaijiqui. 25 Toonoti mofioneheje ijeevadi dugaacamaaitino iicaqui. Jillo fanoovaro sabadiro igaijicasiqui. 26 Jaaneguiiha samaño aavuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

27 Jaamaño jaabadi amiihai Cristo ifi mihicamo. Jaamo famooro diibo ifioneheje mihicamo. 28 Jaamaño Moocaani famooco saafisari iticovocivi acihii Moocaani iijafaño dudicamaajeque: Iticoni minisuminaaco, jaanohallivi Moocaani iimaaco agaayicinoco ijibeguefimoco, jaanohallivi jibogominaaco, jaanohallivi sihidi ejeevanehejeque omoonifimoco, jaanohallivi iguihuvamoco ubuheetesufimoco, bu aamusuminaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratino iijineri ihiimaafimoco icano. 29 ¿Nacu jaamo famooro minisuminaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaaminaa? ¿Nacu bu famooro jibogominaa? ¿Nacu famooro sihidi ejeevano eetavominaa? 30 ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mityama icahi? ¿Nacu famooro iimaafihii agaajaratino iijineri? ¿Nacu bu famooro jibeguefihii toojiri ihiimaanoco? Chaa, tolli icatino. 31 Jaaneguiiha janaanici iiminoco Moocaaniti magaaayicijinoco miguino. Jaarunaaca uujoho amiihaico jibegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

1 Miiro uujoho miyaminaa iijineri, bu Moocaani toomominaa iijineri icano iimaaruubo, gaijima chaharuva, jilli ciimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño mehuco mohojisuno idicuno icabadi jeevajirahi. 2 Jaabadiro bu Moocaani ijico jibuguruubo, bu fanoova itihinehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu sihidi miyaavogoma iicanofeenedi ifabainoco sihigovi afatigusunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihifoobejiru. 3 Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco ifehicaruuubo, bu tolliro tafico gaijitibo acijirahi Moocaanico imogobadi ijigasuhachijii, jaarunaa gaijima chaharuva, ¿jilli tolli omooniruno uudi jinehejeguiiha imijitirahi?

⁴ Jaanoti naha gajjima iicaabo, bu fanoova jaabicima icahi. Jaabo bu imhusehi, sitaaco inohallitiro jiihevetatiibo, uujoho sihidi jeevahi nootatiibo, tafico mitya mitya moonitatiibo icano. ⁵ Bu tolliro idicunoono moonitatiibo, gajjififatatiibo icano. Tolliro bu sifiiratotatiibo, bu imitino omoonimoco gueenene jiihevetatiibo. ⁶ Bu tolliro sita imitico omoonineri imo imo icatatiibo miyaaneriro imo imo iicafiibo, ⁷ fanoovaaco miyaavogooboro jaabicifiibo tomooboro siicujeebiri.

⁸ Gajji ufucuro finijitih. Jaanoti naha ufucu iicajinoco jii bogoneheje finiji. Jaabadiro bu agaajaratino iijineri ihiimaa lliiveji. Jaabadiro bu gaajahaño finiji. ⁹ Miïro Moocaani iijiti sasitusacohoro magaaajahi. Jaasitusacoro mijii beguehicahi. ¹⁰ Jaanoti fanoocoro imino magaaajuudi toono midimañehejequere magaaahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicauhi icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesucuhi. ¹² Jaabadiro jisumi miïhai jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryicino gaajatihi. Jaaruubo ufucu paryicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onono miyaavogo, bu gajji icano ufucuro finijitih. Jaarunehejeti aivo gajji janaanici jeevahi.

14

Agaajaratino Iijineri Iimaanoco Onoono.

¹ Jaaneguiha gajjima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gajja aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani iijico mijii beguejinoco amiihaico ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiha iimaatiibo, miïhaiñooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gajjariro iimaabo toovono iicaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani iijico jii bogooobo sitaaco jii beguehi. Jaanofenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo ifiguiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusihi. Jaanoti Moocaani iijico jii bogooobo paryi Moocaani iijaminaa miyaavogoco jusisuhi.

⁵ Uujoho imogorahi paryicino amiihai agaajaratino iijiri mihiimaanoco. Jaano janaanici iimeguehi Moocaani iijico mijii bogonoco. Miïro Moocaani iijii jii bogoo aivo janaanici imihi. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatih. Toojiri onoonoco saatoho jii bogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani iijaminaa uguubuner i miyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amiihaico abaatoobo agaajaratino iijiri amiihaima iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaaayicijirahi? Jaanoti naha miïhaico Moocaani agaajasanoti, bu amiihaico miyaanoti jii buguruva, Moocaani iijico jii buguruva icano naha amiihaidi imijirahi.

⁷ Eneecau bu masii oono ifiima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojisuruva, ¿milli bu magaaajirahi imasijico?, ¿cojico ojisinoco? ⁸ Jaabadiro bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿miïjoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadiro bu amiihaidi magaaajitiri onoonoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihi-imaamobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jii nijehallivi ajashutinno iijino icahi. Jaaruno paryi fanooro gaajavechuh. ¹¹ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri

saatoho uuma ihiimaamedi diitedi uujoho siijiinijeobobadi jeevajirahi, uuti bu diibo siijiinijeobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amiihai Moocaani Gaija aacinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaañi oono Moocaani iijamínaa miyaavogoco ujusisunoco.

¹³ Jaanoti bu agaajaratino iijiri ihiimaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro iijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagaijafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino.

¹⁵ Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiimaasumi tagajari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadiro bu Moocaani masinoco amasivasumi tagajari, bu tagaajama icano sano masivajirahi.

¹⁶ Jaamaño ijoho Moocaanico digajariro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Miiro ijoho ononoco gaajatiibo.

¹⁷ Jaano toono ijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofeenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amiihai janaaniciyi agaajaratino iijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani iijafaño imeguehi ajashunogayi ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino iijiri diez mildino munuuruno janaaniciyi.

²⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaajatisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadiro mehesamaaje iiminojaagodiro. ²¹ Miiro Moise tajiiba Caatinhaamefaño jilli neehi: Jiicumimínaaco siicumimínaa iijiri neehi siicumiotofeenedi. Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro.

²² Jaamaño agaajaratino iijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui iicano; iijiyavugucumoco igaajasuqui icatino. Jaanoti bu Moocaani iijiiyobogo mitya imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani iijamínaa sahigoviro iigaivomoro sabadiro agaajaratino iijineri ihiimaamofeenevi saafi agaajatiibo, bu imiyaavogotiibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegivehi, neejiruubo.

²⁴ Jaanoti famooro Moocaani iijico mijibogomofeenevi imiyaavogotiibo, bu agaajatiibo icano ijicafuturuva, diibo imitino iicahicanoco gaajacujiruubo, toono paryi amiihai monoonoco uguubunofeenedi. ²⁵ Jilliti jari diibo jeebifaño iicano agaajarahicatino foovoñevi. Jaadi jari ememuivooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amiihaifeenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Iijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiiha tañahabomi, jilli amiihaico neejirahi: Mihigaiyusumi amiihaiti saatoho masima iicahachijii, bu iijibeguejinoma iicahachijii, bu Moocaani agaajasunoco iijibeguejinoma iicahachijii, bu agaajaratino iijiri ihiimaanoma iicahachijii, bu toojiri ihiimaanoco iijibeguejinoma iicahachijii icano, imino momooni Moocaani iijamínaa miyaavogoco ujusisujino iicahachijii. ²⁷ Jaamo bu agaajaratino iijineri ihiimaajisumi miimisiciro mihiimaa; sihidi iicasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho iijibequi diito ononoco. ²⁸ Jaanoti toonoco iijibeguejirumo achahachijii sijijeri mihiimaadino mihigaiyusumi. Jilliro amiihaifañodiro mihiimaa Moocaaniryo.

²⁹ Jaabadiro bu Moocaani iijico mijibeguejino iicahachijii; miimisiciro mihiimaa. Jaanoti iguirasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicimoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo,

noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniboco sabogoco Moocaani igaaasuruva imegavi ihiimaabo illivequi. ³¹ Jilliti paryi amiihai Moocaani iijico magaaayicihicamo saafisari mijibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiiha Moocaani iijico ijibogomo ihesamaajeque iguiononiqui saafi ihiimaanohachutahiica. ³³ Miiro Moocaani sajeebii icaco aaciibu imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño llivi iimaatimo iicaqui, Moise tajibafaño onoobadi iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachijii jari iijafaño ofoodi ajico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaja Moocaani iiji amiihaiti ticovahinitihii, bu idimoro amiihai toonoco magaaayicihinimo mihiicatihii. ³⁷ Amiihaiti saatoho: Moocaani iijico ijibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gaijafenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaja jihaamefañodi jilli amiihaico onoono jino Aivojii Moocaani tajiiba iicanoco. ³⁸ Jaanoti jinooco imiyaavogotii bo onoonoco: Miyaano, meneedino.

³⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, Moocaani iijico mijibeguejinocoro aivo miguiino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino. ⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijibogono.

(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, imeguehi taajasujibogoco amiihaico uujoho ijibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amiihai magaaayicihinibogofaño quehecuno mihiicabogo. ² Jaabogofenediro bu amiihai mataajacuhi amiihaico ijibeguehinibadiro mihiicahachijii miyaano mimiyaaveguehinihachijii.

³ Miiro amiihaico iticoni jibeguehinihii Moocaaniti agaayicihinibogoco: Cristo mohimitihallivi iguijeveunoco, oono Caatinihaamefaño unuubadi.

⁴ Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinihaamefaño unuubadi. ⁵ Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saatoho paryi famooro iminisuminaavi icano. ⁶ Jaabadiro bu tolliro safoono saatoho miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaanivii icaumovi. Jaamehiica icacinihi, Pablo unuusumi. Jaanoti saatoho diitoti choomocinicuhi. ⁷ Jaanobuunati bu Jacoobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

⁸ Jaanobuunati bu niinoonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sosituviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago iseemeneque sosituviro agaaniicibadi iicaboco. ⁹ Miiro uujoho minisuminaati sihidi ejeevatiibo uco minisuminaafi monoostatiruubo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihiniimaño.

¹⁰ Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamaño diibo uco imino omoonuno sicamañovi footihii. Miiro paryi diito janaanivii ducicamaaihi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. ¹¹ Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijibeguehi. Jaabogoco amiihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

12 Jaano bu moꞑibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onoono bu iicanaaca, bu ꞑmilli amiihaiti saatoho siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? 13 Jaano bu tolli iicaruva, ꞑjaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? 14 Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteutihachiiꞑi jino moꞑibogo jilli sicamañovi, bu oono amiihai miyaavogo jilli sicamañovi icano. 15 Jaaneguiiha jahi bu mihihai Moocaaniti sicamañooꞑo miꞑibeguehicahi, Moocaani Cristoco guijevefañoti buheetesuuhi, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa ꞑmilliti bu siino Cristo buheeteuhi? 16 Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. 17 Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachiiꞑi, amiihai miyaavogo jilli sicamañoo. Jaaneguiiha jahi amiihai imitifañerehiica mihicahi. 18 Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujitihii. 19 Jaaneguiihacu Cristoco mehesicinino jilli jiijehalliviro mihicaquiguiiharo iicahachiiꞑi mihihai famoo janaanicivivi idasano mihicahi.

20 Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuboco siino Moocaani ubuheetesuono. Jaamañoo Cristo imegaooꞑo ufucu siino ubuheetejimoto ubuheetecuubo. 21 Miiro oono saafi Adan onooꞑofañodiro guijeve asaabaꞑiro, bu saafi Cristofañodiro iguijevecumo siino ubuheetejino saahi. 22 Oono paryi Adanoto iicamañoo iguijevenicibaꞑiro, bu oono paryi Cristoto iicamañoo fiivoma icaji. 23 Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuui. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. 24 Jaadi jari jiiñije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisujii paryi jihovo tajiiꞑbaco, bu fanooro paryi aivoꞑico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivoꞑico acijiiꞑo. 25 Miiro Cristo aivoꞑivejii jari paryiicino Moocaani iminaaco iguinomicudi. 26 Jaadi bu guijeveque niinoono finisujiiꞑo. 27 Miiro Moocaani paryiicino Cristoguiinovi ficuucuui. Jaaruno Caatinahaamefañoo paryi diiboguiino ficucafotono nuurunaaca idiiꞑoro Moocaani diiboguiino ficucafototihii. Miiro diibo paryi fanoovaaco Cristoguiinovi ficuui. 28 Jaadi paryiicino Cristoguiinovi ificucafutucuudi, Cristo illi iicaabo Moocaaniguiinovi ficucafetetii; miiro diibo Cristoguiinovi fanoovaaco ificuubo. Jaamañoo jilliti Moocaani fanoovahallivi icaji.

29 Jaanoti bu saatoho ooomocinihicaameguiiha ifinicoo nitihicahi. ꞑCollihii bu jaamo tolli moonihicahi? Miiro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotiruva tolli moonihicajitirumo.

30 ꞑNacu milliti mihihai fahiiꞑivaro ñihicunofañoo mihicahicahi? 31 Miiro uujoho fahiiꞑivaro guijevefañoo icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomi, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomañoo uujoho imo imo icahicano miyaano iicabadi. 32 Uujoho jilli onoomañoo Efeso cuumivi ꞑicumibadi iicahinimo miyaminaama moonicasihinihi. Jaaneguiiha, ꞑtoonoti jinejeque icijirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecuutimo iicajiruva? Jaaneguiiha saatoho eneehicabadi imijiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano civohogo miguijevecujimañoo, noomoro.

33 Amiihaico sita bañidino. Miiro noonicimo: Imitino gataavominaa imino iicafiruiboco imitino jeevamaaisufihi, noomoro. 34 Jaaneguiiha amiihai iminoro mihica iticovono ifima. Jaamoro imitico momoonidino. Miiro oono amiihaiti saatehehiica Moocaanico gaajatihii. Jilli amiihaico neehi, jaanoti jaamo munucufevahi.

Jilli Uchuumucuumo Siino Buheeteji.
(1 Ts 4.14-17)

³⁵ Fine saatoho dillujirahi: ¿Milli fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Milli jeevano ifiinoma fine icajimo? noomoro. ³⁶ Jeedi fine aivo agaajatimo. Miïro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunati ifaho iinefihi. ³⁷ Miïro trigoco, bu tobadi iicanoco mabasujisumi, ifahoooco mabasuno ihiinotatihi itoogaico mabasuno iinefihi. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani iimogobadi fiivusufihi siyomono toogaico siibadi, bu siyomono toogaico siibadi icano. ³⁹ Miïro sabadiro ifino icatihi: Siibadiro miyaminaa ifi, bu siibadiro asimi ifi, bu siibadiro joomi ifi, bu siibadiro taava ifi icano. ⁴⁰ Jaabadiro bu icano niquejeminaa ifi, bu jiiinjeminnaa ifi icano. Jaarunaa niquejeminaa ifi ovosii siibadiro, bu jiiinjeminnaa ifi ovosii siibadiro icano. ⁴¹ Jaabadiro bu cuujeo nihiba sese siibadiro, bu fucuo nihiba sese siibadiro icano. Jaabo sese bu meeciri seseeti siibadiro. Jaabadiro bu meeciri sese saafi sese siibadi, bu sifi sese siibadi icano. ⁴² Jaabadi bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucifino ifico micinichihi. Jaanobuunati siino mubuheeteedi utuucicujitino ifiima mihicaji. ⁴³ Hdicunoco micinichihi. Jaaruno siino ubuheetecudi ovosicinicuhi. Bu niinovanoco micinichihi. Jaaruno siino ubuheetecudi sefacuno. ⁴⁴ Miyaminaafi ifico micinichihi. Jaaruno siino ubuheetecudi gaija ifirucu icano. Jaamaño miyaminaa ifi icabadiro, bu gaija ifi icahi.

⁴⁵ Miïro jilli Caatinahaamefaño noono: Iticonio miyaminaafi Adan onoobo fiivo ifiima eetavocafutuhi. Jaanobuunati Cristoco: Niino Adan, neehi-caumo jilli Gaijafenedi fiivoco aacineguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gaija ifi iticoni mihicatihi. Jilli miyaminaa ifiiti iticoni mihicahi. Jaadi jari Gaija ifiiti mihicatahi. ⁴⁷ Iticonio miyaminaafico jiiinjeti eheetavuubo jiiinjeminnaafiu. Jaano allivooobo iicaabo Aivojiiho Jesucristo niquejeoobo. ⁴⁸ Jaamaño jiiinjeminnaa ifiino johono jiiinjeti eheetavuubo ifibadi jeevahi. Jaanoti niquejeoto igaijano johono niquejeoobo igaijabadi jeevahi. ⁴⁹ Jaabadiro miïhai oono jiiinjeti eheetavuubo ifibadi mejeevamaño, bu ufucu oono niquejeoobo ifibadi mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amiihaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itiihohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejitihii. Miïro oono guenene iicatino ufucuro ifinijitinofaño icajitihii, eneejiruno. ⁵¹ Imeguehi bu jino agaajaratinoco magajaanoco: Famooro miguijevejitihii. Sano famooro siibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miino aalliiico mimichihyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojisucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuumucuumo iicaqui. Jaanoti miïhai sifiiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi guenene icatino ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi guenene iicatino ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti ifiivutucuudi, bu oono mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti ifiivutucuudi icano, Caatinahaamefaño onono miyaaveji:

Guijeveque Moocaani mitya guinoniji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya miïhaico iguijenihicano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guinoniji eneehicano? Caatinahaamefaño onono.

⁵⁶ Miïro imiti, gujejeveque mityaco acihicahi, miïhaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise suiijeo tajiiha imitico mityaco acihicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi miïhai Moocaanico mihimehi, Mohaivojiiho Jesucristofenedi miïhai gujevecuumo mihicajino mityaco aacinhallivi.

⁵⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahiijivaro janaaniviro Mohaivoj#bobo dudidamaajeque eetavomoro mihica. Miuro am#hairyo magaajacuui Mohaivoj#bedi mududicamaaño sicamañovi iicatinoco.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu am#haico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi nihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jiiinjieri iicajano Moocaani iijanominaco ij#buguubo unuubadi momooni. ² Fajaguisivaviro famooro am#hai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mifichuca magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi am#hai monoomoco galluji Jerusalem aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi am#hai mahallacaruno nihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachijji, uuma feejimo.

Pablo Efejinoco Ifitacamaaño.

⁵ Jaabo am#haijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jiiinjefañodi. Jaadi jari am#haiivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo am#haima guenejisuno iicahachijji. Jaanoti bu pary#cino jiiinjaco toonoviro afatyohachijji. Jaachijji uco mahamusu efeejihigovi ofooboco. ⁷ Imogot#hi am#haijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi am#haima guenene iicanoco Mohaivoj#bobo Jesucristo iimogohachijji. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajihica Pentecoste j#baimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudidamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidi saatoho imogotimo uco ij#hegueme iicamaño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo am#haiivi #fotohachijji imino diiboco magaayici sajeeb# iicaqui. Diibo bu uubadiro Mohaivoj#bedi ududicamaaibo. ¹¹ Jaaneguiiha am#haiti saatohoba diiboco mit#imejetasudino. Jilli ro diiboco mahamusu sajeeb# ofooboro uco imeeciyaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onooboti am#haico j#beguehi: Monahabomima diiboco galluucuurahi am#haico ibaatequi. Jaaruubo foogot#hi. Jaaruubo iimusu sumi feejiibo.

Niinoono Afaj#nino.

¹³ Jaaneguiiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofaño, gaifiimi mihica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magaijinofañodiro meheetavo.

¹⁵ Tañahabomi, am#hairyo magaajacuui Estefano iijaminaama iticoni Acaya jiiinjevi Jesu j#bogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeeci vehicamoco icano. ¹⁶ Jaaneguiiha uujoho imeguehi diito onoobadi momooninoco, bu saatoho diitobadi iicamo onoobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onoobadi icano momooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onoobo, bu Fortunato onoobo, bu Acaico onoobo icamo tajaago asaaneri. Jaamo uco amusuhi am#hai uco mahamusutinoco, juuga machahamaño. ¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono am#haico abaahinisumi am#hai mihicahinibadiro. Jaaneguiiha diitobadi iicamoco mobocigo.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jiiinjieri iicajahajeminaa am#hajjaa iijico galluui. Jaabadiro bu Aquila onoobo, bu mogai Pricila onoogo iicamisi, bu diitisi

iijafaño iigaivehicamo icano, amiihaijaago Aivojiiibo momofañodi iijico gallu-
uhi. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici
fahigovavi midillucasi ihiihicicasimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti
uujoho caatinihi tahuseri. Amiihaijaago taajico galluhi.

²² Jaanoti cajaanohacho Mohaivojiiibo Jesucristoco agaijitimo imitino
iicaqui.

Jaanoti Mohaivojiiibo, mojaa disaa.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojiiibo Jesucristo imino moonihi. ²⁴ Paryi
amiihaijaago galluui Cristo Jesufañodi tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jiiinjeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaayiciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaivojiiho Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masii Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico mihimequi. Miiro diibo Moocaani miihaico iidaasugoo, bu jaabo diibo Dios miihaico fahiiivaro ajacusuhicaabo. ⁴ Miiro Moocaani minoco jacusufihi paryi fanoovari idaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu miihai idaasuno iicamoco majacusuqui, oono miihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miiro miihai Cristo idaasufañodi mihicamaño, bu diibo Cristofañodiro ajashutino majacusucafetehi. ⁶ Jaamo miihai amiihaico taajasujiihogoco mijiihogonoti idaasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacusucafetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu miihaico Moocaani ajacusuneri amiihai bu majacusucafetequi. Jaamo bu tolliro amiihai siicujeebii mijaabicihii jino miihai idaasuno mihicanehejeque mijaabicihicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico miihai imino mehesicinihi. Oono miihai idaasuno mihicanofañodi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofañodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaaanoco sihidiro imitineri Asia jiiinejevi miihai mihichahininoco, sihidi jeevano idaasuno mihichahicunoco. Jaaneri mosefama machahuuhi mijaabicicujitihii: Fine aivo muchuumucuuji, munuurahi. ⁹ Iguijenicuujiimo iicanicibadi mihichahicauhi. Jaaruno fine jilli mofiiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufiibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani miihaico toonoti taajasuuhi, bu jisu miihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejevano miihaico iguijenijirunoti. Diiboviro miihai mehesicinico mificuuhi miihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai miihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaaneguiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihuimaahachiiji, diibo miihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, miihaico Moocaani imino omooninohallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutihii.

¹² Miiro icano sano miihaico imo imo omoonino; jiijehallivi miihai miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaaaneri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amiihaifeenevi imino mihichahicahi. Moocaani miihaico iimihuseri amusuhiicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno miihai gaajariro tolli mihicano icatino. ¹³ Miiro amiihaidi paryi aameneque macaatinihaamenefaño meneehicahi amiihai memeeemoro magaaajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaaanoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaaajuubadi, jaamo ufucu, Mohaivojiiho Jesucristo asaajifucu, miihaiti imo imo mihicahi, bu miihai amiihaiti mihicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco esiciniiboro iticoni esamaahinirahi amiihaico mifooci abaahinijinoco, amiihaico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahinihi Macedoniajaago ofoobo amiihaico abaahinijinoco, bu

siino tahigoti uhuumiibo am#haico abaahinjinocono icano. Jaamo am#hai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho esamaaihurunoco, ¿fine uco bañ#bobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco am#hai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saatohoco: J#hi, onoomoro, bu saatohoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ M#ro Moocaani gaajahi m#hai am#haico: J#hi, monoomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ M#ro m#hai Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi j#bogoco mijibeguehicaabo: J#hi, onoboro, bu siino: Chahano, neejibuutih. M#ro Cristofañodi pary#icino miyaano m#haiñ#obaco bañ#tat#bo. ²⁰ M#ro diibovi pary# miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoonicini Cristo Jesuco magajacuunofeenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani m#haico, bu am#haico icano Cristofañoco quehecuno ificuuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuui. ²² Jaaboro m#haico igajataco ificuuboro Igajaco mojeeb#nofaño ficuubo, toonoti magajacuqui ufucu niquejefaño magay#icinjinocono.

²³ Jaanoti eesamaahinibadi Corintovihiica footihi am#haico agajimaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachij#i imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevene icano. ²⁴ Jaarumo m#hai mihimogotih am#haico: Jilli mimiyaavogo, noomoro am#haico mataj#banoco. M#ro am#hairyo, miyaavogofaño quehecuno mihicacuui. Ivi jilliro mihimeguehi am#haico janaanici imo imo momoonisunoco.

2

¹ Jilliti imeguehin#t#hi am#haico siino abaatonoco siino idaasuno am#haico omoonijiruneguiiha. ² Jaabo uujoho am#haico idaasuno moon#ruva, ¿m#joho bu uco imo imo moon#jirahi? Am#haico bu uujoho idaasuno omoon#nubuuna. ³ Jilliti am#haidi jino uujoho aameque jilli caatin#uhi am#haijaago ofooboco, uco am#hai imo imo momoon#jirumo, jilliro idaasuno momoon#jirunoco iimogot#maño. Jaamaño am#hai imitico mejeevesuhachij#i uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro am#hai imo imo mihicaji. ⁴ M#ro toohaameque am#haidi acaatin#usumi idaasuno iicaneri tafi uco niji niji iicahicauneri taahicauhi. Jaaruubo toohaameque caatin#utih am#haico idaasuvusuqui icatino, jilli am#haico gaajasuqui sihidi am#haico agaj#noco.

Imitino Omoon#boco Imibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idaasuno omoon#boco saaficoro uco idaasuno moon#utih. Tolliro bu pary# am#haico moon#ubo. Jilliro m#viro neehi. Imogotih janaanici sefano ih#banoco. ⁶ M#ro am#hai Moocaanico mihiimusumi diiboco am#haifañoti mihiinusucuui. Jaanoti eesafotooboro gaajacuubo. ⁷ Jaaneguiiha jilliro ivi jisumi diiboma mihimibachumoro diiboco majacusucu, sihidi idaasuno iicaneri janaan#viro imitino icadiibo. ⁸ Jaaneguiiha am#haico neehi: Siino diiboco magajasu diiboco magaj#noco. ⁹ M#ro iticonio aamefañodi toonoti am#haico nooboro caatin#uhi, am#haico gaajasuqui ¿naa uujoho onobadi moon#jimo? uoomaño. ¹⁰ Jaanegui jisumi am#hai oono iimiut#boco mihimibachucuuhachij#i, bu uujoho tolliro diiboco imibachucuui. M#ro uujoho iimibachuuboco imibachuhi Cristo imefeenevi am#haico agaj#bobo. ¹¹ Toonoti m#haico Satanas quehevediino iguiinon#bobo, m#ro diibo omoon#gonoco m#hai imino magajahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeeb# Niji Niji Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo j#bogoco j#bseguequi ufuubo #futusumi, aivo uudi imiuno Aivoj#bo dudicamaajeque toonovi eetavuujiino. ¹³ Jaarunofaño tajeeb# uco sajeeb# icauthi, monahabo Titoco toonovi aatyimeutimaño. Jaaneguiha diitoco ifitacuuboro toonoti fuuhi Macedonia jiinijejaago.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico imehi, diibo m#haico Cristo Jesuta j#mitaco iguinonimoro miyaminaa mitya mitya agaimuavomofaño m#haico asatyefinohallivi. Bu jaaboro m#haifeenedi i#bogoco j#bugusuhicaabo. Oono facici uusuno fahigovadi ofoonicibadi icaqui.

¹⁵ Mi#ro m#hai oono aimoguijico, Cristo Moocaanico ejeecivoobo, ijigasuno uusu fahigovadi atajajimofaño, bu atajajitimofaño icano ofoonicibadi m#hai paryi miyaminaa iicadimoco mij#beguehicahi. ¹⁶ Jaano atajajitimed i namita uusunicibadi jeevahi. Jaanoti atajajimedi facicino uusuno, fiivoco aacino uusubadi jeevahi. ¿Jaanoco m#joho fine iinoro eetavejirahi? ¹⁷ Mi#ro m#hai nihibamiguiiharo Moocaani ijico mij#bogotih, saatoho iicabadi simañejejero iinoro ubuunanimoro ij#beguehicabadi. Miyanotiro naha m#hai mij#beguehicahi Moocaani imefeenevi, diibo Moocaani m#haico agalluumo mihicamaño, bu Cristo jecivominaa mihicamaño icano.

3

Bohono Iiji J#bogo.

¹ ¿Nacu m#hai jilli munuusumi fine am#haidi, m#hai mofitiro imino mihimaamo meneehicahi? Cha, ¿collihi jaamo mihimeguehi m#haiditi sita aameri: Diito aivo iimihuseme, onoonoco? Am#hairyo imino m#haico magaaajacuuhi. Jaabadiro m#hai magaaajagotih sita aameri am#haiditi ij#bogonoco. Jaamaño uujoho ¿collihiica aamema icajirahi u-diti sita: Imiibo, noomoro acaatinahaamema? ² Mi#ro uujoho am#haico ij#bugusumi, am#hai jeeb#faño mimiyaavuguumoro imino miminifutucuumoco aatyimemere tadyudicamaaje imino iicanoti gaajajirumo. ³ Mi#ro am#hai toohaamebadi mihicahi, Cristo acaatinuhaamebadi mihicacuuhi. Mi#ro m#hai mij#bogomo am#hai jeeb#faño macaatinicunobadi mificuhicacuuhi. Jaanoti caatiniri macaatinicinitih. Jilli Moocaani iicaabo Gajjariro macaatinicinihi. Guisibabujehallivi Moise taj#bano acaatinicinobadi icatino. Jilli miyaminaa jeeb#fañoro acaatinicinuuno.

⁴ Jaano m#haidi toono miyaano iicanoco m#hai magaaajahi Moocaanifañodi, bu Cristofañodi icano. ⁵ Jaamaño m#hai momityariro siinoco momoonino icatino. Pary#icino fanoovaaco momoonino Moocaaniti saahi. ⁶ Mi#ro diibo m#haico mityaco aacineri bohono iiji onoobadi diibedi mududicamaaihi. Jaano toono bohono iiji oono eedeetaj#bano acaatinicininu iicabadi icatih. Jilli Moocaani Gajjati magaaayicinotionoro iicamaño. Mi#ro oono acaatinicininu taj#ba Moise taj#ba, gui#vefaño satyefih. Jaanoti naha Moocaani Gajja m#noco fiivoco acih.

⁷ Jaano toono Moise taj#ba guisibabujehallivi acaatinicininu aricuno saauhi. Jaamaño israelmi Moise imeque meechicautih ihime sihidi aricuno #fuvusuhicaumaño. Jaaruno toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totaj#ba gui#vefaño asatyefiruno sihidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo sihimi icano oono Moocaani Gajja ij#bogoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono m#noco gui#vefaño asatyefiruno taj#ba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo sihimi icano, oono Moocaani j#bogo m#haico: Am#hai imitima machahacuuhi, onobogo. ¹⁰ Mi#ro totaj#ba iticoni iimima iicaruno jisumi

miyaadi jeevacuutihi, jino sihidi iimima iicanoguiniodi. ¹¹ Jaano toono gueenene iicaujiritiruno iimima icauhi. Jaano janaanici aivo imijino ufucuro ifinijitino iimima icahi.

¹² Jaamaño miñhai toonoco imino magaaajamaño, nucufeguetimo miñibeguehicahi. ¹³ Jaamo miñhai Moise omoonibadi momoonitihidi diibo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuuihi israelmi toono gueenene iicajitino aricu ajaabavonoco atyimetimo iicaqui. ¹⁴ Jaarunoco diito gaajatihidi. Jaabadiro bu jisumi toono eedeetajibaco emeecisumi tobaryuro diito esamaajeque afabaacucinino iicabadi jeevamo gaajatimo. Miñro tobaryuro diitoti gañicafototihica idiboro naha Cristofañodi tobaryuro gañicafetjirahi. ¹⁵ Miñro jisumihachuta Moise tajiba aameneque emeecisumi tobaryubadi diitoco ihesamaajeque fabaacuhicahi gaajatimo iicaqui. ¹⁶ Jaano naha jari gañicafetefihi Aivojibogaagovi iminifutusumi. ¹⁷ Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiha diibo Moocaani Gaija iicahigo sajeebiñ icahicahi. ¹⁸ Jaamaño paryi miñhai tobaryuri mohimeque mafabaacucinicutimo. Mofiivi Mohaivojibo imi ifuvusuhi, oono meecimefaño mofi ifuvusunicibadi. Jaamaño miñhai janaaniviro diibobadi minifotomoro mefeeci fahijivaro janaaniviro diibo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojibo Gaija iicaabo eheetavono.

4

¹ Jaanegui masiñ suufenitimo momooniqui, Moocaani miñhaico ñdaasugoboro idudicamaajeque atajibaunoco. ² Miñro miñhai toovono omoonifinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuutihi. Bu tolliro sitaaco bañimoro mofootihidi, bu Moocaani iijico simañehejediro buunanimoro mofootihidi icano. Jilli miyaanocoro meneehicahi. Jaamaño jilliti Moocaani imefeenevi saatohoco magaaajasuhi, miñhai Moocaani imefeenevi imino miñhicanoco. ³ Jaanoti jino Moocaani taajasujibogoco miñibogono toovono iicahachijji, oono ciiñgaifaño ufuucuujimediro toovono. ⁴ Miñro diito imiyaavogotimo, jiije caani ijiñjeebñnoco mitasucuuihi. Jaaneri gaajacuuñtimo Cristo jibogo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. ⁵ Jaamo miñhai Moocaani jibogoco miñibugusumi, mofiditiro miñibeguehicatihidi, idiboro Jesucristo amñhai Aivojibo iicaabediti miñibeguehicahi. Jaanoti naha miñhai jilli amñhai jeevivominaa miñhicanoco Cristoco magaiñmaño. ⁶ Miñro diiboro Moocaani: ñcivuuneguiha daachicisu, nuubo. Jaaboro jisumi bu diiboro mojeebñnofaño achicisuhi. Tooneri Moocaani imico magaaajajqui Jesucristo imefañoti ifuvusunoco.

Miyaavogofeenedi Miñhicanoco.

(1 Co 2.1-5)

⁷ Jaano toono Moocaani Gaija mofiñhaño icahi, oono aivo iiminoco nifaqui eetavotahillu guirihillufaño mificujirubadi jeevano. Toonoti igaajaqui toono sihidi ejeevano mitya miñhaiti saatinoro Moocaaniti asaanoco. ⁸ Jaamaño fanoovari imitino miñhicanoco, toonoti mataajanichidi, bu fanoovari gaihuiñbaro miñhicanoco, aivo tooneri ñdaasuno miñhicanocatihidi, ⁹ bu miñhaico sihidi iññiñheverumo, Moocaani miñhaico jeevesutatihidi, bu miñhaico iguininorumo, miguijebetatihidi icano. ¹⁰ Jaamaño fahigovadi mofoomoco gaicaaujirumo Jesuco agaicaumaño. Jaaneguiha mofiñhañodi bohono ifiico Jesu aacinoco miñhifusuhicahi. ¹¹ Miñro miñhai jino miñhicanohachuta fafucuvaaciviro ññhicunofaño miñhicanoco miñhaico agaicaaujirunofaño Jesuco

magaijimaño. Toonofeedi bohono ifico Jesu aacino ihifusucafetequi. ¹² Miiro taajasujibogoco mijibeguehicanohalliti mihaico sita gaicaaujirahi. Jaanofeedi amihai mataajajino ifico magaaajiqui.

¹³ Miiro Caatinihaamefaño noono: Miyaaveguehi, jaamaño iimaahi, noonoro. Jaabadiro bu mihai tomiyaavogofañodiro, mimiyaavogomoro mihiimaahi. ¹⁴ Jaamaño mihai magaaajahi Moocaani Mohaivojibo Jesuco ubuheetesuubo, bu mihaico sano amihaima buheetesujiibo, Jesuma micaqui. ¹⁵ Jaaneguiiha jilli fanooñhicufaño mihicahi amihai iiminofaño micaqui. Jaamo sihidi Moocaani imino omooninoco agaayicimo, toonohallivi ajashutimo Moocaanico sihidi ihimequi.

¹⁶ Jaamaño mihai suufenitimo momoonihicahi. Jaamo mihaico mofino niinovatorono fuurunaaca, mogaija jilliro fafucuvaaciviro buheetenere feehi. ¹⁷ Miiro jino jiejhallivi idaasuno mihicaruno goovano fatyonoro feehi. Jaanofañoti magaaayiciji ifnijitino imi, aivo aajashutinoco.

¹⁸ Jaamo mihai mahatymenehejequere mehesamaaiti. Jilli jisumi mahatymetinehejequere mehesamaahi. Miiro mahatymeneheje gueenene icatatihi. Jaanoti jisumi mahatymetineheje ufucuro finitino iicajino.

5

¹ Miiro mihairyo magaaajahi oono mofi iija goovano unucufjabadi ejevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani mihaidi niquejefaño ifnijitino ifico aacinoma. Toonoco miyaminaati saafiba acijitirahi. ² Miiro miyaano jino mofiima mihicanohachuta macanifehicahi, niquejefaño ifnijitino fiivoma mihicacujirunoti. ³ Jaanofaño mijicafeteji mofi gaachehufaño iicanicibadi. Jaanegui mojeebi scaimobadi iicatiqi. ⁴ Miiro jino mofifaño mihicanohachuta macanifehicahi, idaasuno mihicaneri. Jaaruno moheedehefiico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaño mijicafetejinoco mihimeguehichahi. Jino jjeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiiha Moocaani mihaico iimibachuuboro Igaijaco aciuihi ufucu magaaayicijino gaajatabadi iicano.

⁶ Jaamaño mihai imino magaaajamoro mehesicinihi jino jiejhalliri muuhucuma mihicanohachuta toofiti buhigovi mihicanoco. Aivojiboma niquejefaño mihicatinequehiica. ⁷ Jaamaño miyaavogofañodiro mihicahi. Jijeonoco mahatymenejaagodi mihicatihi. ⁸ Jaamaño mihai mesefaquifotomoro mihimeguehi jjeo ififaño mihicanoco mejeevesumoro Aivojiboma mihicatonoco. ⁹ Tooneguiiha mihimeguehi fahijivaro Mohaivojiboco imo imo momooninoco, jifiima mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ Miiro paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryicino moticovoocivi momoonihicano jaadaco magaaayiciqui, jiejhalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeebico AACINO JIBOGO.

¹¹ Jaamaño mihai Aivojibo ñhicuno omoonijnoco magaaajamaño paryicino miyaminaaco mimiyaavugusuqui momoonihicahi. Miiro Moocaani mihaico gaajacuui. Jaabadiro bu mihimeguehi amihai mihaico magaaajanoco. ¹² Jilli monoomo, mihaiditiro siino imino mihiimaano icatino. Jilli amihai moneehi. Jaamo mihai imino momooninoco amihai magaaajamoro quehe quehe micaqui. Jaamo saatoho ijeebifañoonoco esicinitimo ificoro: Aivo mihai sihidi mejeevahi, onoomoco

mejenaaujirahi miihaihalliti. ¹³ Jaamo miihai mejeegavomo mihicahachiiji, jaafa Moocaaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihicahachiiji jaafa amiihaidi mihimimo. ¹⁴ Miiro Cristo miihaico agaijinoguino mihicahi, saafiro famoohalliviro iguijeveunoco magaaajamaño. Jaaneri bu famooro iguijevecuunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuuumuuboro diitedi siino ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miihai saato hoco jijeo miyaminaa eesicinibadi mehesicicuutiihi, iticoni naha miihai Cristoco jijeo miyaminaa iicabadi mehesicinihicauhi. Jaarumo jisu tolli mehesicinicuutiihi. ¹⁷ Miiro Bistoma iicacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuuhi, jisu paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani eetavehi Cristofañodi miihai diiboma sajeebii miiicaqui. Jaaboro miihaico tajii baubo famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjeminaaco ifiivi sajeebii iminiyuhicaabo diito imitico jeecivotiibo. Jaabo miihaico tajii bauhi toono sajeebii ica jii bogoco miyaminaaco magaaajasuqui. ²⁰ Jaamaño miihai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miihaifeenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miihai meneehi Cristo miihaico atajii baneguiiha: ¡Moocaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutiihi. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitiiboco mihicanicibadi mooniuihi, diibojaagovi miihai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogbadi.

6

¹ Jaaneguiiha miihai Moocaani dudicamaaje nahaboniminaa mihicamaño amiihaico meneehi: Sicamañovi magaiiisudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miiro Caatinihaamefaño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miihaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miiico miihai mihiijevesutiihi, miihai dudicamaajediti miihaiiñooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilli ro ivi fanoovavi Moocaani jeecivominaa mihicanoco miihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idaasuno mihicanoco, fanooti mucuuji vaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, siicuno jeebii ri fanoovaaco majaabicinofeenedi. ⁵ Miiro miihaico aamihicamo, miihaico civojaanihicamo, miihaiditi ñaaahicamo, bu sihidi jeevano dudicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco miihai miihifusuhicahi mohimi icaañodi, miyaanoco magaaanofañodi, bu mosii cujeebii ri majaabicihicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco miihifusunofañodi, bu miihai miya gaijima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco mijii bogonofeendi, bu miihaifaño Moocaani mitya iicanofeenedi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaaayicinihi, mahamocasi qui niisugaco magaaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofico magaihuinimoro mefeehi imitimehejediti, bu mahamocasihi imitinehejema icano. ⁸ Jaamo safo miihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaaayicinihi. Jaanoti safo miihaico aatajagomoco iicanicibadi magaaayicinihi. Safo miihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo miihaiditi imitino iimaamo. Safo miihaico abañiifimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai abañiifimo mihicatiihi. ⁹ Jaamoco miihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo.

Jaarunofaño miihai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguijevaccumoco iicanicibadi miihaico moonirumo. Jaarumo ¿milli mihicatihí? Safo miihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototíhi. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahiiívaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti mucuujiivaachurumo, ajashutimoco mabusumijenihi niquejeo busumijeri. Jinehejebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amiihaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebiiñaño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebiiñaño amiihaico meneejiruno. Jaanoti naha amiihai jeebiiñaño icano miihaico amiihai meneejiruno.

¹³ Jaaneguiiha amiihaico neehi. Oono caani iseemeque paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amiihai jeebiiñaño iicanoco uco monoo, oono amiihaico uujoho iicabadi.

Miihai Moocaani Iijati Mihicahi Mojeebiiñaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amiihaico neehi: Imiyaavogotimehejema magataavocasidino. Tolle mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogoobo imiyaavogotiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miiro Moocaani jeeçivo iijafaño ijinitama sano diibo jeeçivotatimo. Miiro miihai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Uujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojiiho:

iDiito iimitimofeeneti miihinomoro sihiçoví mudugaavo! jJaamoro iidicunoco mududicicudino! Jaachiiji amiihaico gaayiciji. ¹⁸ Jaaboro amiihai caaniti icaji. Jaanoti amiihai taseemeti mihicaji, noobo Aivojiiho sihidi ejeevaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha miihaico mofico, mojeebiiho icano imihininijirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihiguimoro diibeguiiharo ijeevadi mofico mificuuqui icano.

Corintio Cuumiminaa Iimitono.

² Jaanegui miihaima imino mihica. Miiro miihaiñoobaco miihai imitino moonitíhi, bu miihaiñoobaco imitino mejeevamaaisutihi, bu miihaiñoobaco mabañihicatíhi icano. ³ Jaaruubo jilli onobo amiihai imitico onono icatino. Miiro iticoni amiihaico unuucubadi: Amiihaico uujoho sihidi gaijihi. Taciidití muduujeciníhi sano mihicamoro, bu sano mecheemequi.

⁴ Amiihaico imino eesiciniihoro aivo amiihairi imo imo icahi. Jaamaño jino sihidi idaasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵ Jino Macedonia jiiinjevi magasehininotiro aivo mojaguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofohigo idaasuno mihicahicahi, saatho miihaico aamineri, bu mojeebiiñañoti mihiguinehejeri icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani iniinovafimoco equehecutusufiibo, miihaico imo imo miniiyuhi Tito agaseneri. ⁷ Jilli agaseneriro icatino, bu diibo Tito amiihaiti imo imo iicaneri icano. Jaabo miihaico jiiheguchi amiihai miihaico mahatyimegueneque sihidi mihimogonoco, bu tolliro jiihogoobo idaasuno mihicanoti, bu tahalliti mihicagonoti icano. Jaaneri sihidi janaanici aivo imo imo icahi.

8 Am̄haijaago agalluhinihaame am̄haico idaasuvusuhinirunaaca jaaruneri uujoho idaasuvotihī. Iticoni naha idaasuvehinirahi am̄haico toohaame idaasuno omoonihineri. Jaaruno jilli jihachutarehini. 9 Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono am̄hai idaasuno mihicaneri imo imo icatihī, jilli toono idaasuno mihicahineri am̄hai imitico mejeevesumaño. Jaanoco am̄hai majaabicuhi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño m̄hai am̄haico imitino momoonino icatino. 10 M̄ro oono m̄no imitico mehesafotomoro mihidaasuvonoco Moocaani imeguehi. Jaaneri m̄no imitico mejeevesuhi. Jaano jino taajasuco miticonino. Jaaneri mihidaasuvotatihī. Jaanoti naha idaasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinijitino gujefefaño feeji. 11 M̄ro am̄hai imitico mehesafotomoro mihidaasuehinihī Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño am̄hai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magajacuhi iimitiboco. Bu am̄hai jaabojaago misifiratuuhī. Bu jaamoro am̄hai mihigutuuhī. Jaamaño uco mahatymeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohallitī mihibaumoro Moocaani iijati magañūhi. Jaamaño m̄hai magaacuhi am̄hai diibo omoonihinibadi momoonihinitinoco. 12 M̄ro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafico imitino omoonuboco eesamaaiumaño icatino. Jilli m̄haico sihidi aivo am̄hai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magajasuqui. 13 Jaanoco m̄hai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatymeneri. M̄ro am̄hai diiboco mahamusuhinihī sajeeb̄ iicaqui. 14 Jaamaño am̄haiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuunoti nucufevetihī. M̄ro paryi am̄haico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu am̄haiti Titoco: Imimo, munuuno miyaanoti icahi. 15 Jaamaño am̄haico sihidi gaij̄bo, paryi am̄haico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magaaicumaño icano. 16 Jaamaño am̄haico imino imiyaavogoboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gajitimo Acino.

1 Tañahabomi, mihimeguehi am̄haico mij̄ibogonoco Macedonia jinijeri icajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse ifusucafotonoco. 2 M̄ro idaasuno iicaneri nisucafaturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idaasufirumo gajitimo acūhi sihidi inihibamima iicamobadi. 3 Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gajitimo iicadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaanici acūmo. 4 Jaamoro bu imogomoro dilluumo monahabomi Cristofeenedi Judeari iicamojaa uujoho nihibamico asaatonoco inahaboniqui. 5 Jaamo aivo m̄hai imino mehesicinuno janaanici moonimuto. M̄ro iinoro Mohaivoj̄bojaagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. 6 Jaaneguiha Titoco sihidi munuuhī toono am̄hai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nihibamico ticonihincuubo icinoco tahimega ificuqui. 7 M̄ro am̄hai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mij̄ibogonoco imino magajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi imogoma mihicahi, bu m̄haico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijimoro mahamusunovi janaanici mihica.

8 Jilli uujoho onoo toonohallivi am̄haico ataj̄bano icatino. Jilli imeguehi am̄hai imino momooninoco, toonoti am̄hai miyaano sitaaco

magaijino igaajacafetequi. ⁹ Miiro amiihairyo magaajacuuhi Mohaivojiiibo Jesucristo imihuseeque. Miiro diibo sihidi busumijeevauroobo amiihaico agaijimaño iidaasuboti minifutuhi. Jaamo amiihai diibo iidaasufaodi sihidi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiiha amiihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: Miiro amiihairyo juufaijio ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi.

¹¹ Jaaneguiiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momoonubadiro, amiihaima iicadinoti acimoro. ¹² Miiro saafi sitaaco imogooboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani minoma achahano janaanacivi minoco dillutatiibo.

¹³ Jaamaño uujoho nootih: Saatohoco mahacimoro amiihai iidaasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi amiihaima sihidi icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo amiihai mu-cuujivaachusumi diito amiihaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinahaame onoobadi iicaqui: Sihidi icubedi atyuuvuutino. Jaabadiro bu miiidino icuruubedi, cuujivaachutino, onoobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeebifaño amiihaico agaijiiiboro amusunoco ificuunohallivi jino uco iicabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi amiihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogoboro feejiibo amiihaico emecitoobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaaje Moocaani iijaminaa imino ihiimaahicaaboco, taajasuiibogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa icimoro galluuhi miihaima iigooboro miihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino dudicamaaque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehichahi Mohaivojiiiboco mihimequi, bu amiihai mihimogomoro momoonihicanoco magaajasuqui icano. ²⁰ Jilliti miihaiditi miihaiiiooba jino nihibamico mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miiro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojiiibo imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafiico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogoboro miihaico amusuhicahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicumaiño aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saatoho amiihaico Titoditi idilluhachiiji diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma dudicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saatoho monahabomisiti idilluhachiiji monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojiiibo Cristoco iimehicanosi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gaijima mihicanoco fahigova Moocaani iijafaño iicadimo igaajaqui, bu amiihaiti miihai imo imo mihichicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogofeenedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amiihaidi caatinicujitih. ² Miiro amiihai imihuseeque uujoho imino gaajacuhi. Fahiijivaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiinjeminaaco neehicahi: Amiihai Acaya jiiinjeminaa juufaijio ficabatiro mehesicinihicauhi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti

saatoho sihidi Macedonia jiiinjeminaa agaajamoro imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiiha jito monahabomico amiihaijaago galluui, amiihaiditi toonoti imino eneehicano sicamaño icajiruneguiiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicinicuui. ⁴ Jilli amiihaico neehi saatoho Macedonia jiiinjeminaa uuma ofoome amiihaico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri miihai munucufevajirahi sihidi amiihaiditi imino miihimaahicarumo. ¿Milli bu amiihai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiiha jito monahabomico imegavi galluui amiihaico ibaatequi. Jaamo amiihai mahallacarui, munuunoco ihamusuqui. Jiliti amiihai mahallacaruno imitucuuono. Tolliti amiihai imihuse igaajacafetequi, miihai amiihaico midiluneguiiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiiha amiihai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miiidino abasuubo, bu miiidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiiha famooro mahaci amiihai jeebi onoodino, gaijimoro icatino, bu sita idiluneguiiharo icatino. Miiro Moocaani gaijiihi gaijitiiho imo imo aacifiiboco. ⁸ Miiro Moocaani amiihaico fanoovaaco sihidi acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutimo mihicahi. Jaamoco bu janaanivivi acijiiho, tooneri imi-noono dudicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miiro Caatiniihaame jilli neehi:

Jaabo imihuseebe gaijitiiho iidaasumoco acifih. Jaani iimihuse ufucuro finijitiihi, noonoro.

¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasiqui aacifiibo, bu amiihaico machutaaco aciji. Jaaboro bu amiihaico aciji paryi diibo dudicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuuboro guiraatusujiiho ajashutino iiminooono dudicamaajeeneti. ¹¹ Jaamo tolliti amiihai fanoova imima mihicaji. Jaamo gaijitimo mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofenedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucuujivaachuneguiiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidi iimequi icano. ¹³ Miiro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofenedi gaajajimo, amiihai Cristo jiiibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bocigujimo amiihai gaijitimo diitedi, fameeguiiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro amiihaico sihidi agaijimoro amiihaihallivi Moocaanima iimaajimo amiihaifeenedi Moocaani iimihuseque ifusumaño. ¹⁵ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo illi sihidi ejeevaaboco miihaico aacinohallivi.

10

Pablo Idudicamaajehalliti Iimaahi.

¹ Uujoho Pablo amiihaico dilluhi Cristo siicujeebiiiri, imihuseri icano. Miiro uco neehicamo, amiihaima iicasumivaha, uujoho siicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iicasumi mityaabobadi amiihaima iimaahicahi icano. ² Jii, jaaneguiiha amiihaico neehi: Uujoho amiihaico emeecitodi, uco misifiratusudino, oono amiihaiti saatoho miihaico: Jilli ticovo jiiinje miyaminaa icahicabadiro moonihicamo, eneehicanohallivi. Miiro diitoma iibacasijinoco imibaicinicuui. ³ Jii, miyaanoco, noomo miihai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo miihai jilli ticovo jiiinjeminaa aamocasinicibadi mahamocasitiihi. ⁴ Miiro miihai jiiinjeminaa iibacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinicibadi momoonicasitiihi. Jilli Moocaani mit-yariro miyaminaa sefa eesamaaiñehejeque mifinisuihi. ⁵ Jaabadi mifinisuihi

miihaiditi iminootino eneehicanehenjeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque Cristoguiinoví mificuuhi, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo amiihai imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque miihai ma-haamiji.

⁷ Miiro amiihai allionocoro magaaajahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agaajamo, bu igaajaqui tobadíro miihai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo miihaico aacino mityama mihicanoti sihidi ihiiimaaruubo, uujoho toonoti nucufevetihí. Miiro Mohaivojiiibo miihaico jino mityaco aciuhí amiihai miyaavogoco mujusisuqui, jilli mifiniisuqui icatino. ⁹ Jaanegui uujoho amiihaico aamenefañodi jilli iigutusuuno, noomoro saatoho eesamaañoco imogotihí. ¹⁰ Miiro neehicamo: Tahaamenefañodivaha sefano, mityano iimaahicahí. Jaanoti amiihaimavaha iicasumi niinovano icahicahí, sícuno iimaahicahí icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli meneehicamo magaaaja, miihai sihigoti aameneque magalluhaamejefaño mihimaahicabadíro, bu amiihaifeenevi mihicadi momoonijinoco.

¹² Miiro miihai mofiico momoonitihí, oono saatoho ifiditíro imino ihiiimaahicamo ticovovi mihifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli miihifomo icamo, ifivíro ifiico ohoovicimaño, bu saminaaro fahigova ohoovicicasimaño icano. ¹³ Jaanoti naha miihai mofiico mitya mitya momoonitihí miihaíño icatineri. Jaanoti naha idíboro Moocaani miihaico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onobadi amiihaijaago mihifetehi Corintovi. ¹⁴ Jaamaño miihaico Moocaani atajiiibano janaanícivi mafatyotihí. Jaanoti naha amiihaivi mihifututiruva naha, Moocaani unuuno janaanícivi mafatyejirahi miiro miihai iticoni amiihaijaago Cristo jiiibogoco masatyuuhi. ¹⁵ Jaamaño miihai sita dudicamaajeriro quehe quehe mihicatihí. Ivi jillíro mihimeguehi amiihai miyaavogo iguiraaatonoco. Bu tollíro mihimeguehi amiihaifeenevi janaaníci mududicamaañoco. Jaarumo Moocaani miihaico uhuuvuunoco mafatyejitihí. ¹⁶ Jaadi bu janaanícivi mafatyeyi amiihai janaaníci iicamojaago, diitoco taajasujiiibogoco mijiiibeguequi icano. Jaamaño uujoho sita dudicamaajeriro quehe quehe icatihí.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyohacho ifiico quehe quehe omoonihachíiji, Aivojiiiboditíro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ Miiro ificoro: Uujoho aivo imino icahí, onooobo díibo iimiibo icatino. Jaanoti naha idíboro Aivojiiibo diiboco: Imino icaabo, onooobo naha iimiibo.

11

Pablo Jihovo Minisuminaaditi Ijiiibogono.

¹ Jaanovaha uco majaabicijirahi sicamañoti mihiiimaabadi ihiiimaaboco. Jilli tolli icarunofaño uco majaabíci. ² Miiro amiihaico uujoho cigueguehi Moocaaniti asaano cigueegueri. Miiro amiihaico uujoho Cristodi ficucu-uhí. Jaamaño diiboco amiihaico aciguehi, oono bagocaja imino iicago saafiicoro atajevago iicaníciyadi. Jaamo mihicahí. ³ Jaarunofaño oono jiiinimo ibaíñíirari Evaco abaíñubadi, bu amiihaico mabañicafetejirunoco iguihi. Jaaneri imino miyanotíro Cristoco mejeecivehicanoco mejeevesujirahi. ⁴ Miiro sita asaamoro miihai mijiiibogoyomoobo iicatíibo siyomo Jesuti ijiiibogonoco muguubunicihicahí. Jaamoro bu magaaayícinicuubo iicanaaca siyomo gajaco imo imo magaaayíchicahí. Bu tollíro magaaayícinicuubogo iicanaaca, bu siyomo jiiibogoco imo imo magaaayíchicahí.

5 Bu oono diito ificoro: Sihidi mejeevano minisuminaa, eneehicamo onoonoco: Jii, meneehicahi. Jaarunaa uujoho diitoguinovi icatihi.

6 Tahiiamaajaagoti naha siicuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajeagoti sihidi gaajahi. Miïro jaanoco amiihaico magaaajasuhicahi fahiijivaro fanoovaaco momoonihicnofeenedi.

7 ¿Nacu fine imitino mooniuhi, oono taajasujibogoco amiihaico iijibuguumumi jaadusutibbo iicaumaño, bu amiihaico bocigusuqui tafico guinovi ificuumañico icano?

8 Miïro fahigova iicajahaje Moocaani iijaminaa nihibamico tajaa agallunoco mudumitiicinibadi gaayichicauhi, toono sefati amiihaico amusuqui.

9 Jaabo amiihaima iicausumi siinoti cuujivaachuuruubo miïhaiñoobaco dilluutihi. Miïro monahabomi Macedonia jiiñjetei agaseumo uco aciuihi ucuujivaachuunoco. Tolle iicauboro idilluutibadiro, bu icaji.

10 Miïro Cristo miyaanoco imino agaajano tajebeifañico iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco miïhaiñooba paryicino Acaya jiiñjeri iicamo dumitiicijitihi.

11 ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine amiihaico agaijitimaño? Chaa, tolli icatino. Miïro uujoho amiihaico guiraano agaijinoco, Moocaani gaajahi

12 Jaabo jino uujoho iicahicabadiro moonihicaji. Jaaneri: Diitobadi mududicamaaihi, eneehicarumo abañico gaajacafeteji.

13 Miïro jaamo diito jilli jihovo minisuminaa, jilli bañisuminaa iicamo, Cristo minisuminaabadi minifetehicahi.

14 Jaano jilli agaajaratino icatino. Miïro iji Satanas Moocaani toomominaafibadi iminifotooboro saajirahi.

15 Jaabadiro bu tihitino diiboco ejeecivomo iminoco omoonibobadi minifetejirahi. Jaamo oono omoonino jaadaco icineri finiji.

Pablo Moocaani Minisuminaafi Idaasuno Icano.

16 Jaaneguiiha siino amiihaico neehi: Miïhaiñooba uco jilli jeegavoobo needino. Jaanoti tolli uco mehesicinihachijji, muguubunichica amiihaima iimaanoco, toonofañodi uujoho mitya mitya iicanoco magaaajai.

17 Jaaruno uco Aivojibbo atajjibaneguiiha tolli nootihi. Jilli ejeegavoobobadi neehi mitya mitya iicanoco.

18 Miïro sihidi saatoho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi.

19 Miïro amiihai: Sihidi magaaajahi, munuurumo. Jaarunaa paryi ejeegavomoco imino muguubunificihi.

20 Miïro amiihai imino muguubunificihi, oono: Miïhaico mejeevivo, noomoro amiihaico atajjibahicamoco, bu amiihaico ananihicamoco, bu amiihaico iguininihicamoco, bu amiihaico jihovotobadi omoonihicamoco, oono bu amiihai imefaño amiihaico agabacuhicamoco icano.

21 Jaanoti naha miïhai tolli momooniutihi mesefautimaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguetimo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iicanicibadi.

22 ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreomiobo. ¿Nacu Israel jiiñjeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachimihai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi.

23 ¿Nacu diito Cristo jeecivominaa? Miïro diito janaanivivi uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoonicibadi neehi. Miïro diito janaanivivi uujoho dudicamaaihi, bu diito janaanivivi uujoho gaicicafeteji, bu diito janaanivivi uujoho civojanicafeteji, bu fiiva foova uujoho guiveveti fatyehicahi,

24 bu sahusefoova uco judiomi aamiuhi treinta y nuevedifoova gaicihicauco.

25 Bu mifooci, safo icano aamicafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aamiimo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma ciijigaimenene fiimacamaaihi. Jaabo safoono imuaifañico icauhi fucu,

cuuje icano fatyuuhi nifaihufaña. ²⁶ Bu ajashutino i gooboro feehicahi tee-hino ñihicunofañodi, bu tolliro nanivaminaa ñihicumehejefañodi, bu tolliro taajiinijeminaa, bu siijiinijeminaa icamo ñihicumehejefañodi feehicahi. Bu tolliro cuumino ñihicunehejefañodi feehicahi. Tolliro buhigueeje muuañaño icano ñihicunehejefañodi feehicahi. Bu tolliro miya gataavominaa iicatimo, ñihicumehejefañodi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi ducicamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco #daasuvusunofañodi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaabic#boro feehicahi. Ajebanoco, adufiraco icano jaabic#boro feehicahi. Guiraafoova machuti#bo icauhi. Bu s#curaco jaabic#hicauhi, gaachehubama chahahicauhi icano.

²⁸ Jaana janaanivivi bu iicarunehejeque nootihii. M#ro fafucuvaacivi paryi Moocaani iijaminaati eesamaaiñeri tajeebi niji niji icahicahi. ²⁹ M#ro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoto sita imitinofaña aga#susumi, uujoho sifirari idaasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro toneheje ta#inovaco #fusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ M#ro Moocaani Mohaivoj#bo Jesucristo Caanico fahiivaro iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco onoonoco. ³² M#ro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivoj#boti, imiya aivoj#bo Aretas onobo ificuubo itoomominaaco tuucuumi guhuganovi ficuuhi, uco agaayicimoro civojafaña isatyequi. ³³ Jaarunaaca uco j#ibaifaña ij#hacuumoro tuucuumi mecuhallidi jahisivivi niitusuumo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ M#noditiro imino mihiimaano jilli mi#fono. Jaarunofaña iimaaji Aivoj#bo uco gaijaco #fusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² M#ro uujoho gaajahi saafiico Cristoco imiyaavogooboco. Jaabo satyocafutu- uhi niquejefaña, aivo janaanivi iicajefaña, s#cije toonoti fahuseeci siino mifcabaci, mifcabaci idiino ficabanoco mafatyucuuhi. Jaanoco gaajatihi fine ifiima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco #d#boro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifiima baacho, igaijaro baacho idi#boro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ M#ro Moocaani iicahigo niquejefaña satyocafutuubo. Jahigo guubuubo agaa- jaratino iimaaco aivo mi#hai#ooba ij#beguejiti#runoco. ⁵ Jaabediti uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanoti tafiiditiro: Aivo mityahi, nootihii; idi#noro naha ta#iinovati iimaajirahi. ⁶ Jaanoti naha tafiiditiro imino j#buguruva, bu sicamaño icajiti#runo, miyaanehejequere ij#bogomaño. Jaaneguiha tafi- iditiro imino j#bogotihii, saatoho uuditi janaanivi eesamaajiruneguiha. Jilli uco aatyimenetiro, bu tahiimaaco uguubunotiro icano igaaajaqui.

⁷ Jaano toono Moocaani uco #fusuno, aivo uudi sihidi ejeevauno. Jaaneri uujoho sihidi tafiico mitya mitya omoonjiruneguiha tafifaño aivoco Moocaani ficuuhi. Jaano taahucufaña icahi januuu macafatyic#inibadi. Jaanoco ijro juvivehi, tooneri uco idaasuno imooniqui. ⁸ Jaano toonohallivi mifocci, safo idi#no Aivoj#boco dillucuurahi toono aivoco uuti ibuusiqui. ⁹ Jaarunofaña Aivoj#bo uco neehi: Ico agaijinofañodi fanoovari diica. M#ro ifi iniinovamofañodi tamitya aivo janaanivi #fusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovanneri imo imo icahi tafifeenedi Cristo mitya ih#fusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño ta#iinovaneri imo imo icahi, bu tolliro uco imitino ononehejeri,

bu fanoovati ucuujivaachunehejери, bu uco ijiiheguenehejери icano. Miiro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaanici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintominaaco Agaijiboro Esamaaihi.

¹¹ Amiihai uuditи imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafiditiro ihiimaamaño jeegavominaafibadirucu. Miiro uujoho sihidi jeevatiruuho, oono amiihai: Sihidi ejeevano minisuminaa, noomoro diito dojicuti mefeehicamo guinovi icatihi. ¹² Miiro oono amiihaifeenevi sihidi fanoovaaco jaabiciboro ududicamaailhicauno imino gaajacafutuuhi ifusuneri, aatyimeratitinehejери, ajabafiiranehejери icano. Jaanoti magaajahi uujoho miya minisuminaafi iicanoco. ¹³ Miiro sijahaje Moocaani iijanominaaguiinovi amiihaico moonitirahi idiiinoro naha tafiguiiha nihibamico amiihaico dilluutihi. Jaaneri fine amiihaico imitino omoonunoco mihimibachucasiqui sajeebi miicaqui.

¹⁴ Miiro amiihaico mifooci baajecuui. Jaabo siino bu amiihaico baatequi imibaivucuui. Jaabo amiihaico uujoho jinejebaco dillujitihi. Miiro amiihai nehejeguiiha feejitihi, jilli amiihaiguiiharo feeji. Miiro caanimi iseemeguiiha nihibamico allacarufihi, iseeme caanimiguiiha allacarutatihi. ¹⁵ Jaabadi uujoho paryi tañehejeque amiihaihallivi gañijirahi imo imo. Jaabadiro bu tafico uujoho finisujirahi amiihai jeehinohallivi. Miiro uujoho amiihaico sihidi agaijitonaaca, amiihai uco guinoviro miidino magaijhi.

¹⁶ Miiro amiihaiti saatoho, uujoho amiihaico jinejebaco idilluutinoco, imino gaajarumo neehicahi: Amiihaico abañuborovaha tacuraihufaña gañisuui, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu amiihaico bañuui amiihaijaago oono saathoco agalluumofeenedi? ¹⁸ Miiro Titoco uujoho tajibauhi amiihaico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluui. ¿Nacu Tito amiihaico bañuui? Miiro misi sabadiro mihicafihi, bu sagaijafeenediro.

¹⁹ Fine amiihai mehesicinahi; jilli mofeenevi ifiguiiharo icamisi, noomoro. Jaaruno tolli icatino. Miiro misi Cristotaotisi Moocaani imefeenevi mihiimaahi. Jaamo paryi agaijino nahabomi, amiihai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ Miiro uujoho ñihicuguehi amiihaico emeecitodi, uujoho imogobadi mihicatimoco aatyimeneque, jaabadiro bu amiihai mihimogobadi iicaaboco mahatymejitinoco icano. Bu tolliro ñihicuguehi amiihaifeenevi ibacasino iicanoco, bu sitaaco inohallitiro mijiheneheje, bu icajisuhaño, bu gaijiraneheje, bu sicamaño jibogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igavusumi imino momoonitineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tolliro ñihicuguehi jino siino amiihaico abaatoobo, Moocaani amiihai imitico aatyimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashutimo saatoho amiihaiti siicijetiro imitico omoonihicamo; toono iimitico jeevesutimo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimitino imogonehejeque icano omoonihicamoditi uujoho aivo idaa suveji.

13

Afagoono, Niino Iimaa Icano.

¹ Miiro amiihaico mifooci baajecuui. Jaabo siino bu jino amiihaico baateji. Jaamo saatoho imitico omoonimohallivi mijibogodi miimisiici, saafi idiiimo diibohallivi mijibogohachiiji miyaavegueji. ² Jaamo siicijetiro imitico omoonihicaumoco faguucuui siino eeguejeusumi. Bu paryi famocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino amiihaico abaatodi

am#haico idasugucujit#hi. ³ Jaadi jari magaaajaji, Cristo tafeenedi ihi-imaanoco, magaaajaguehicanoco. Jaabo Cristo am#haico omoonidi niinovajit#bo m#iro am#haifeenevi isefaco gaajasuj#bo. ⁴ M#iro miyaano iniinovaaboco iicanic#badi tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu m#ihai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofa#nodi mihicacuma#no Moocaani mityari mihicaji, toonofeenedi am#haico mahamusuqui.

⁵ Jaanegui#ha am#hairyo am#hai ifico magaaajaci. ¿Naa imino miyaavogofa#no mihicanoco? Am#hai ifico imino m#nisu. M#iro am#hairyo magaaajahi Jesucristo am#haifa#no iicanoco, miya miyaavogom#naa mihicahach#iji. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi am#hai magaaajanoco, m#ihai miya miyaavogom#naa mihicanoco. ⁷ Jaamo m#ihai am#haihallivi Moocaanima mihiimaahicahi, imitico am#hai moonit#mo miicaqui. Jaaruno m#ihai imino mihicanoco magaaasuqui icatino, jilli am#hai iminocoro momooniquigui#ha, jilli m#haiditi imitino mehesic#nirunaaca. ⁸ M#iro m#ihai miyaanoditi imitino momoonitat#hi, miyaj#bogat#haro momoonihicahi. ⁹ Jaama#no m#ihai niinovano mihicarunaaca am#hai sefano iicama#no m#ihai imo imo mihicahicahi. Jaamo m#ihai Moocaanima am#haihallivi iimaamoro mihicahi, aivo am#hai imit#bama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaanegui#ha jihaameque am#haidi caatin#hi am#haico abaatejino imegav#ro. Jaabo am#haijaago ufuusumi sefano am#haico moonit#bo icaqui, jino tamitya Aivoj#bo uco aac#hinino mityari. Tooneri am#haico jusisuqui aac#hinino, jilli am#haico fin#suqui icatino.

¹¹ Jaanegui#ha ta#habomi, tahigo imino mihica, bu am#hai jeeb#fa#no iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu am#haico afaj#ninoco magaaay#ci, bu sabadiro imo imo mihicamoro sajeeb# mihica icano. Jaafa Moocaani gaijico, sajeeb# icaco icano aac#bo am#haima icahi. ¹² Fahigovavi midilluucasi ih#ib#casimoro. ¹³ Jima#neri iicamo miyaavogofa#nodi monahabomi paryi iijico am#haijaago galluui.

¹⁴ Mohaivoj#bo Jesucristo imino omooninoco magaaay#ci, bu Moocaani gaijico, bu Igaija am#haima iicajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco icimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guijevefeneti ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo miñhai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatinñhi Galacia jiinjeri iicajano Moocaani iijanominaadi. ³ Jaamo amñhai Moocaani, bu Mohaivojñibo Jesucristo icamisi aacino sajeebñi imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifico mohallivi aaciuboro guijeveuhi mohimitihallivi, miñhaico itaajasuqui jihimiti jiinjeti; Dios Moocaani jeebñi onobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahijivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasujñibogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheetyesuhi guenene icatimoro Moocaanico mejeevesuneri Cristo miñhaico agajjinofoenedi amñhaico ucuuhuvahinñiboco. Jaamoro siibadi iicano jñibogocoro magaayicñhi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasujñibogo. Jilli ñfurumo sita amñhaico casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasujñibogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti amñhaico taajasujñibogoco mahacñhinñobuunati uujoho, bu niquejefañoti asaabo Moocaani toomominaafi iicaruuco, bu saatoho sita iicaruva icano siibadi iicabogoco mijñibogohachijji, miñhai Moocaani afaijanoguino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nuucuuhi. Jaarunoco bu jino siino neehi: Amñhai taajasubogoco magaayicñhinicuboghallivi sita amñhaico sibogoco ijñibogohachijji diito Moocaani fajaguino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli onoonoti miyaminaa uco cahacisuhi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotñhi uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jeecivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuuhi.

(Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanegui magaaja jinooco tañahabomi: Uujoho taajasujñibogoco ijñibogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaan miyaminaafiti gaayicñhinñitihi. Miñhaiñooba uco jñibeguehinñitihi. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinñhi.

¹³ Amñhairyo magajacuui iticoni judiomñi iijico omoonñhicausumi imino omoonñhicaunoco. Amñhairyo magajacuui uujoho Moocaani iijanominaaco finisuqui idaasuno omoonñhicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiomñi iijico aivo tayoto tatyicovoviro ificabano iicaurumo janaanñicivi imino moonñuhi. Uujoho aivo imino moonñhicaui moheedetemñhai iijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahijñitiro icñhi fiivuutñibocoro, sihidi agajjimaño uco icñbo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco Illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasujñibogoco jñibeguequi judiomñi iicatimofeenevi. Jaabo jilli iicausumi miñhaiñobajaago fuutñhi toonoti uco ijñibeguequi. ¹⁷ Bu Jerusalemñi fuutñhi iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuumoco toonoti idillutoobo. Jilñiro guenene icatñboro fuuhi Arabia jiinjivi. Jahigoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satihai idiino fucuvaro icauhi. ¹⁹ Jaaruubo bu saatohoba minisuminaaco atyimeutihi idiibocoro Jacoobo Aivojibo Jesu nahaboco atyimeuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotiro jino neehi acaatinibo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jinijevi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jinijeri iicamo imino atyimeutihi. ²³ Jilliro uguubuumoro uuditi neehicauhi: Iticoni mihaico toonohalliti idasuno omoonihicaubo, jisumi taajasujibogoco jibogoooro feehicahi toonoco iticoni ifinisiqui omoonihicaurunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uuditi Moocaanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicahi. (Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idiino ficavabuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyuuhi tahigo Tito onooboco. ² Tahii fuuhi, Moocaani uco tahii difo ununeguiiha. Jahii Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuhii diitoco imino jibuguuhi taajasujibogoti judiomi iicatimofeenevi jibeguehicaaboti. Jilli mooniuhii ududicamaahicauno jihovonobadi iicajiruneguiiha. ³ Jahigo uuma ufuubo Tito judiomi oobo icautiruuboco iimeheque mihi miquticisuutihi. ⁴ Jaarunaa miya nahabomi iicautimomo mofaodi toovono jicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquiticunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuuhii gaajaminaati ufuumo, Cristo Jesuma mihicacuunofeenedi judiomico atajibahicanoti mataajacuunoco agaajatumo. Jaamoro mihaico siino Moise tajiba jiovototi moonisuqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidi mejenaucasiuhi. Amihai taajasujibogoco miyaanoco magayicacuunoco jeevesutimo toonofaoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadi iicanoco ajashuno jibuguutihi. Jaaruno diito tolli iicano uco milli moonitii, Moocaani miyaminaaco udugaacutimaño. ⁷ Jaamo uco bohobobadi jibogotimoro jilliro gaajaciumo uco Moocaani judiomi iicatimojaago taajasujibogoco satyequi aaciuboro atajibaunoco, Pedroco diiboro tobogocoro judiomi jaago isatyequi aciubo. ⁸ Miuro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafiti judiomi feenevi agalluubo, uco minisuminaafiti galluuhii judiomi iicatimofeenevi.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo enehicaumo gaajaciuhi Moocaani uco toono dudicamaajeque aaciunoco. Jaamoro misico ihuseneque aciumo uco, Bernabeque icano. Jilli mooniumo magajicasiromo manahabovacasiunoco. Jaamoro bu imuguumo misi judiomi iicatimofeene mududicamaaituujinoco. Jaanoti diito judiomi guuiha toonoviro fitafutuuhii diitofeenevi idudicamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idinocoro tajibauhi iidaasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajevetibo imino moonihicahi.

Pablo Hibahi Pedroco Antioquia Cuumivi. (Hch 11.1, 2)

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivi ufuuboco ihimefeenevi uujoho iibauhi, imitino omoonihicahiti. ¹² Iticoni machuhicaubo sano judiomi iicatimehejema. Jaanaa Jacoobo jaagodi iicaumo saatoho judiomi

agasecuudi diito judiomĩ iicauti moti udugaavuuboro siino diitoma machu-
cuuti bo, diito ibai meehe quitici taji bami naa iicaumaño diitoco iguiuboro.
13 Jaabadiro bu saatoho judiomiti Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro
abañisuubo omoonihicaubadiro minifutuumo, bu Bernabe icauruubo di-
itobadiro minifutuuhi. 14 Jaamo diito miyaano taajasuji bogo onobadi
icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: Hjóho
judiomioobo diicaruubo judiomĩ iicanicibadi icatiboro, judiomĩ iicatimo
icabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomĩ iicatimoco judiomibadi
iicaqui taji bahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomĩ, Saato hoadiro Miyaavogofeenedi Taajahi.

15 Miihai naha mifiivunotiro judiomĩ. Jaamo miihai siijiinijeoto
imitiminaa icabadi mihicatihi. 16 Jaarunofaño magaaahi, Moise taji baco
omoonirumoco miihaiñoobaco Moocaani agaayicijitinoco. Jaanoti idiinotiro
miihaico gaayicijiibo Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Jaamaño bu
miihai Jesucristoco mimiyaavuguuhi miihaico toonofeenedi Moocaani
igaayiciqui. Jaamo miihai taji baco momooninoti magaaayicifototihi.
Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicijitihi taji ba onoonoco
omoonimoco.

17 Jaanoti Cristofeenedi miihaico Moocaani agaayicinoco momooninaaca
saatoho miihaico neehicahi: Imitimo, Moise taji ba onobadi moonitimo,
noomoro. ¿Nacu fine Cristo miihaico imitiminaati eetavehi? ¡Cha, tolli icatino!
18 Jaanoti naha ifinisucuno taji baco, bu siino dojicuviro etavuruva uu-
joho imitiminaafiti icajirahi. 19 Miiro uujoho taji bati iguijevucubobadi
icacuuhi; toonoro taji ba uco gaajasuuhi toonofeenedi taajatibo iguijeve-
jinoco. Jaaneguiiha jisumi uujoho Moocaani imogobadi moonihicahi diibe-
guiiharo iicacumaño. 20 Jaabo Cristo imohohallivi iguijevihinisumi uuma
sano guijevehinicuubo. Jaaneguiiha uujoho iguijevucunobadi. Jaamaño
uujoho diibo icacuutihi, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano
ifiima icahi, Moocaani Achico imiyaavogonofeenedi. Diibo uco agaijuboro
tahallivi ifico aciubo guijevefaño. 21 Jaamaño Moocaani imihuseque uu-
joho tihsutihi. Jaanoti taji ba onoonoco momooninoti minoco Moocaani
igaayiciruva, Cristo iguijeveuno jaaduvechujitirahi.

3

¿Taji ba Nacu Imihi? ¿Nacu Miyaavogo Imihi?

(Rm 4.1-25)

1 ¡Ay! Aivo jihovoto amiihai Galata cuumioto. ¿Miijóho amiihaico
bañihi miyabogo taajasuji bogoco miyaavogotimo miicaqui? Miiro
amiihaico mijibogomoro imino amiihaico mihifusucuuhi diiboro Jesucristo
etetecuciniboco foovono magaaajahi. 2 Eneecata jinoti uco mijibogo: ¿Milliti
amiihai Moocaani Gaijaco magaaayicihiniihi? ¿Nacu Moise taji ba onoonoco
momoonihicaunoti? ¿Nacu muguubuhininoco mimiyaaveguehininoti?
3 Milliti jaamo amiihai jihovotobadi mejeevahi. ¿Nacu Moocaani Gaija safari
miticonihininoco, jilli mosefariro mihifutusuji, noomoro mehesiciniihi?
4 Sicamañobadiro mafatyusudino toonohalliti idaasuno mihicanoco.
Tollí fine icajitino. 5 ¿Nacu milliti amiihaico Moocaani Igaijaco aaciboro
amiihaifeenevi aatyimeratinehejeque moonihicahi? Taji ba onoonoco
momoonihicamaño icatino, muguubunoco mimiyaavuguumaño.

6 Miiro Abraham Moocaanico imiyaavuguumaño diiboco Moocaani
gaayicuihi. 7 Toonoti amiihai magaaaja, paryi imiyaavogomo miyaano

Abraham iyaachimihai. ⁸ Miiro Moocaani siicijetiro judiomi iicatimoco imiyaavogofeenedi agaayiciujinoco aatyimeuboro Abrahamco siicijetiro jiiibugucuuhi jino iimino jiiibogoco Caatinihaamefaño: Difeenedi paryiicino jiiinije cuumiminaa imino moonicafeteji, nooboro. ⁹ Jaamaño paryi imiyaavogomo, Abraham imiyaavoguuboma sano imino moonicafotonicino.

¹⁰ Jaamaño paryi Moise tajiiba onoonocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguiino icahi. Miiro Caatinihaame neehi: Paryi tajiiba Caatinihaamefaño onoonoco imino ifutususitimo Moocaani afaijaunoguiino icahi, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicitihi tajiiba onoonoco omooninoti. Miiro Caatinihaame neehi: Moocaani agaayicimo, imiyaavogofeenedi icaji, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajiiba miyaavogoyomono icatihi. Miiro noono: Jinehejeque paryi imino omoonimo toonofeenedi icaji, noonoro.

¹³ Jaano toono tajiiba fajati Cristo miihaico taajasucuuhi. Miiro diibo mohalliti fajaguino minifutuuhi. Miiro Caatinihaamefaño noono: Afaijacinimo paryi imohohallivi etetecufotomo, noonoro. ¹⁴ Jilli icauno Abrahamco imino omooniguunoco Jesucristofeenedi judiomi iicatimo igaayiciqui, bu famooro miyaavogofeenedi Moocaani Igaajaco aaciguuboco magaayiciqui icano.

Tajiiba, Bu Aaciguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifiivi ooviciiboro jino amiihaico jiiibeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco miihaiñooba siino toonohallivi cuhubarutatithi, bu buusutatithi icano. ¹⁶ Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacijninoco eetavuuhi. Miiro Caatinihaamefaño: Ajashutimoco monoonicibadi, diiyaachimihai, nootino. Miiro: Diiyaachico, noono. Jaabo saafi diibo Cristo. ¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahaama ihiiamauboro diiboco aaciguunoco eetavuubo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajiiba cuatrocientos treintadi ficabavabuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduveechucutuunobadi moonijitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajiibaafeenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa miiro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanegui, ¿nacu, collihiicaqui Moise tajiiba icahi? Jiliiro imitino mihicanoco igaajasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diiyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajiiba iicaqui. Jaano tajiibaco Moocaani itoomominaafeenedi Moiseque jiiibuguuhi diibo miyaminaaco iijibeguequi. ²⁰ Jaanoti saafi jilli ticovono aaciguunoco aacimaño siffeenedi acitatiiibo. Jaabo Moocaani saafi ihaciguunoco jilli ticovono aciiibo.

Tajiiba Onoono.

²¹ ¿Nacu jino Moise tajiiba Moocaani aaciguunojaagodi icatihi, eneejiruno? Cha, icano. Miiro fiivoco ihaciqui tajiibaco ihaciruva Moocaani miinoco gaayicijirahi tajiiba onoonoco momooninofeenedi. ²² Miiro Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jijovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajiiba miihaico iiguinovi jijovototi ficuhicauhi, miyaavogoco aacino agaajacafutuutinochuta. ²⁴ Jaamaño

tajjiba, seeme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihicanicibadi miñhaiotoco jibeguehicauno Cristo asaatinohachuta. Jaamo miñhai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igaayiciqui. ²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumaño tajjiba miñhaico ootoomonoguiino mihicacuutihi. ²⁶ Miñro miyaavogofenedi paryi famooro amñhai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumaño. ²⁷ Paryiñcino famooro amñhai Cristo Jesujaagovi miminifetequi minitica futuumo diiberi mijñcinñhi gaachehuco mohallidi mijñcinibadi. ²⁸ Jaamaño judiomi, griegomi monoono chahacuui, bu jijovoto, bu jijovoto iicatimo, bu gaifiimi, bu gaigoomi oono icamo. Miñro Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiuro mihicacuui. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuui. Jaamo magaayiciji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaamaño uujoho neehi: Miñro seemene caanimi busumijeque agaayicijiibo seemene iicasumi jijovoobobadi icafihi, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miñno saatoho tonehejeque ootomomoro imino ficufihi caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenhachuta. ³ Jaabadi miñhai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinochachuta. Jilli miyaminaa esamaaje ononoguiino mihicahicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluuhi gaigooti ifiivuuboco. Jaabo jijehallivi saauhi judiomi tajjibaguuiino iicaubo. ⁵ Jilli saaubo miñhai toono tajjibaguuiino toono jijovototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi miñhaico Moocaani isemeti igaayiciqui.

⁶ Jaamo amñhai Moocaani seeme mihicacuunoco igaajasuqui Illifeenedi Igaijaco* amñhai jeebññaño galluubo. Jaabo Igaijafenedi meneehicahi: Moocaani, ñjoho Taacaani, noomoro. ⁷ Jaamaño ñjoho Moocaani seemenerucu, jijovono diicacuutihi. Jaabo ñjoho isemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofenedi.

Pablo Jeeñ Miyaaavogominaajaagovi Icahi.

⁸ Iticoni naha amñhai Moocaanico magaajautisumi, jihovoto caanimi jijovototi mihicauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magaajacuui. Cha, tolli icatino, imiga amñhaico Moocaani agaajacuumo. ¿Collñhi jaamo siino dojucuviro miminifetehi toono iniinovano esamaajefaño, bu ñdaasunofaño icano siino toonoguiinoví jijovotobadi? ¹⁰ Amñhaihiica suufenitimo mifichicahi siibadi iicafucujeque, bu niñibanoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise tajjiba unuubadi rehiica. ¹¹ Aivo ññhicuguehi tadyudicamaaje amñhaifeenevi sicamañovi ofoomañovi.

¹² Tañahabomi, amñhaico neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amñhaibadi iminifotobadiro. Amñhai uco imitino momoono uno icatino. ¹³ Amñhairyo magaajacuui iticoni amñhaico taajasujibogoco iguihuvaumaño sihigo footño amñhaico ijñbuguunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amñhaico inisuuno. Jaaruuboco amñhai uco mitñisuutihi, mijñheguteutihi icano. Jilliro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanicibadi uco magaayicuihi. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cu- uca jaano jisumi icahi? Amñhaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amñhai aallñnoco tusumi mihiciumoro uco mahacñjirahi sihidu uco magaijumaño.

* 4:6 Griego ijiri: Illi Gaijaco, noono.

¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amihaiminaafiti minifutucuuhi, amihaiico miyaanoco onoonohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajiiba jibogominaa amihaiico imeguehicahi, jilli amihaiico imino imooniqui icatino. Jiliro amihaiico mihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amihai diito onoonocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saatoho amihaiico agaijinoco mihimogono. Jaarunofaño amihaima iicasumiro icatino uujoho icabadi fahijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amihaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanicibadi. Jaabo idaasuno icaaboro icaji amihafaño Cristo jibogo ujusitino, bu diiboadi mihicatino hachuta icano. ²⁰ Jaachijiro amihaima iicacuujiirahi, simañodi amihaima iimaagui. ¿Jaaruubo mill bu amihaiico neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Amihai Moise tajiibaguino mihicanoco mihimogomo jinococo uco monoco: ¿Nacu amihai muguubutihi toono tajiiba onoonoco? ²² Miïro Abraham miiseeciico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ijijovogo Agar onoogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onoogoma jijovogo iicautigoma. ²³ Ijijovogo seemene fiivuuhi paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuhi diibofeenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minocci unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onoogajivi unuunoco. Tuseumivi unuuno seeme fiivehi tajiiba jijovototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono tajiibaguino jijovototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefaño iicano Jerusale sajeebima iicacuumi. Jaacuumi seeme mihai. ²⁷ Miïro Caatinihaame neehi:

Imo imo diica ijoho achiba idiicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi ijoho seemeva aivoco agaa-jatiguehiica. Miïro ijoho edeevesucafutuugo sihidi diseemema diicaji, aijima iicago janaanivivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise tajiiba janaanivivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño mihai Isaac icabadi mihicamo. Mihai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño miïro Agar achi Ismael onoobo johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuubo. Jaanoti Sara achi Isaac onoobo, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifivuuboco Ismael jiheguehicauhi. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto jiheguehi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu mill Caatinihaame neehi? Miïro noono: Bui gallu dijijovogoco illima. Miïro ijijovogo seemene ibusumijeque gaayicijitihino sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño mihai ijijovogo seemebadi mihicatihino. Imiyaago seemebadiro mihicahi.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ Miïro mihaiico Cristo taajasuhinicuuhi sajeebini mihicacuuqui. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino tajiibaguino jijovototi miminifutu-cuudino.

² Uujoho Pablo jino amihaiico onoonoco muguubu. Siino amihai meehe quitici eetavoguino miminifotohachijii, Cristo amihaiico taajasujitirahi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho amihai meeheque miq-uiticibo matajibacafetehi paryi Moise tajiiba onoonoco imino momooniqui.

⁴ Tajjibaco imino momooniñaño Moocaani miihaico gaayiciji, noomoro mehesicinimo. Cristoditi sihigovi miminifutucuuhi, bu Moocaani gaijiti sihigovi miminifutucuuhi icano. ⁵ Jaanoti miihai Moocaani Gaijafenedi, bu miyaavogofenedi icano mehesicinihi Moocaani miihaico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufaño di mihicacumaño miihaidi sihidi jeevacuutino miquticinino, bu miquticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijaadama iicano magaijimoro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni amiihai imino mufuui. Jaarumoco, ¿miijoho amiihaico miyaanoco jeevesusuhi? ⁸ Toono ejeevesusuno amiihaico ucuuhuvaubo Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesicini, ajashuruno levaduraguiiji siihifaño paryi adicifihi. ¹⁰ Uujoho aivojiboco amiihaiditi esicinihi. Jaamo amiihai siino simaño di esamaicuutimo mihicahi. Jaanoti amiihaico niiji niiji omoonisuhicamoco Moocaani idaasuno mooniji, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, miiro uujoho quiticicoro jibuguruva judiomi uco jiihevejiraahi. Jaanova bu Cristo guijeve imoho jibogo diitoco taficugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono amiihaico quiticico jibogomoro efehicamo. Jaanova paryi jisumiro finicuujiurumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, miiro amiihai mihicacafutuui tajjiba mityaguiinoti mataajaqui. Jaarumo: Miihai jisumi mihimogobadi momoonijiraahi, meneedino. Jiliro fahigovavi mejeecivocasi magaijicasinofaño di. ¹⁴ Miiro paryicino tajjiba onoono jinoovi sano ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁵ Jaanoti amiihai meheeducasimoro muduucasihachiji, imino mehesicini sanomiro mifinisucasidino.

Moocaani Gaija Aacino. (Rm 8.5)

¹⁶ Jino amiihaico onoono: Moocaani Gaijafenediro mihica. Jaachiji amiihai ifi iimogonoco momoonijitihii. ¹⁷ Miiro mofi iimogono Moocaani Gaijajaagodi icatihii. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofi iimogonojaagodi icatihii. Jaamaño amiihai mihimugurunoco momoonijitihii. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amiihaico isigohachiji tajjibaguino mihicacuutihii.

¹⁹ Tihitino magajacinicihii mofi atajjibanocoro omoonimo omoonifinoco: Jahishijedi mogaimi iicatimehejemama icamo, iidicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jihovocaanimico iimomoro jeecivomo, gaibanicoro eetavomo, sitaaco jiihegueme, iibacasififimo, cigueeguefifimo, chahanoti sifiratefimo, dugaacufifimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jiihevefimo, sitaaco gaicaauffifimo, guiriicavefifimo, machuffifimo jilli iicanehejequere moonifimo. Jaanoco jino amiihaico nuucuui iticoni eneehinicubadi: Paryi jinehejeque omoonihicamo Moocaani aivojifaño feejitihii.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onoovasuno toono naha gaiji, imo ica, sajeebii ica, jaabici, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ siicujeebii mihicano, mofi esamaajeheneque miguiinonino icano. Jinehejehallivi chahano tajjiba tolli momoonijirahana onoono. ²⁴ Jaamaño Cristota iicamo sano diito ifinoma fanoova imitico iimeghehicanenehejeque jeevesuuhii iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gaijafenedi mihicabadiro bu jaafa miihaico diiboro ticuvusuhi paryi meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiiha moficoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusuucutimo miicaqui, bu iinohallitiro sitaaco jiihevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahigovavi Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitifaño aacotooboco mahatyimesumi amiihai miyaavogofaño imino mihicacumo tolli iicamoco mahamusu siino miyaavogofaño quehecuno miicaqui. Jaamo siicuno amiihai jeebico miminiyumoro momooni. Amiihai ifico gaihuinimoro, tolliro bu amiihai toonofaño mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idaasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanicibadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajibaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo sihidi gaajahi, noomoro ifico esicinimo. Tolli iicamo ificoro bañihi. ⁴ Famoovaro amiihai ifinoco imino magaaaja. Jaadi jari imo imo mihica, amiihai ifiditiro sita ifiditiro icatino. ⁵ Miuro famoova ijeevadisahaje iticovocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiha amiihaico taajasujibogoco ijibogomo amiihai jibogominaa iicamoco amiihai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amiihai ifico mabañisudino: ¿Miijoho Moocaanico dejecutihu? Paryi miyaminaa abasuno, paryicino icicafeteji. ⁸ Jaanoti saatoho ifico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiuro diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onovasuuboro aciji. ⁹ Jaaneguiha suufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo suufenitimo imino momoonihachiji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofañodi iicamo monahabomico imino momooniqui.

Afagoono, Niinohimaa Icanoco Pablo Inoro Acatinicuuno.

¹¹ Memeeeci cono noono tyigabaje jino amiihaidi tahuseri caatinihi. ¹² Amiihaico meehe quiticiguiinov iificuunoco imeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco imeguequiuro, bu jaamoco miijoho Cristo guijeve imohohalliti jiihevetimo. ¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguiinov icarumo tajiba onoonoco imino moonihicatihi. Jaarumo imeguehicahi amiihai tolliro amiihai meeheque miquticinoco. Jaamoro toonoti ifico quehe quehe imooniqui amiihai ifi tolli iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejete tafico quehe quehe omooninoco imogotihu, idinoro Mohaivojibo Jesucristo imohovi iguijeveuneri imo imo icahi. Miuro Cristo guijeve imohofeenedi uudi paryi jiiijeoneheje finihinicuuihi. Jaabadiro bu uudi toojiiije imitico imeguehicauno finihinicuuihi. ¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufañodi mihicacuumedi jaaducafutucutino miquticinino, miquticinitino icano sabadiro idinoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano. ¹⁶ Jaanegui amiihai sajeebiiima, Moocaani idaasugonoma icano mihica. Amiihai jibadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiha jisumi imugucuutihi miihaiñooba uco siino itihisunoco. Miuro jino tahalliri iicano tatyujaavono jibeguehi uujoho Aivojibo Jesu jeevivominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiihaico Mohaivojibo Jesucristo imino moonihi. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedi Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatinihi Moocaanita icamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedi. ² Jaamo amiihai magaayici Dios Moocaani, Aivojiiho Jesucristo icamisi imino omooninoco, sajeebiioco aacinoco icano.

Moocaani Cristofeenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojiiho Jesucristo Caanico, miho Cristofeenedi mihaico Moocaani niquejefaanoonehejeri imino moonihi. ⁴ Miho mihaico Moocaani Cristofaadi icicuuihii siicijetiro jiiinje fiivutinaacaro, aivo imimo mihinivatimo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedi siicijetiro mihaico ficuubo, Jesucristofaadi mihaico iseemeti igaayiciqui ijeebii unuubadi. ⁶ Jaamaano Moocaanico fahiijivaro mihimehichahi iimihuse ovosihallivi. Jaano iimihuseri mihaico imino omoonimaano agaijiiho Illima sano mihai mihichahi. ⁷ Jaamaano ajashutino Moocaani gaiji iicanofeenedi Illi mihaico taajasuhi iguijeveunofeenedi mohimitico ubuusuuboro. ⁸ Jaabo Moocaani mihaico ajashutino igaiji iicanoco ifusuhi fanoovaaco magaaajiqui gaajaco aacinofoenedi. ⁹ Jaamaano mihaico gaajasuubo diibo iimogono agaajarautinoco ijeebiiifaadi eesamaaiuboro iinoro omoonijinoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinijino oovovi ifotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani igaijiiho Cristo tajiibaguino, paryi fanoovaaco niquejefaano iicanehejeque, paryi jiiinjehalliri iicanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofaano mihicamaano siicijetiro mihaico Moocaani iicuboro ficuuihii ufucu diibo aacijnoti magaayiciqui, Moocaani ijeebii iimogobadi fanoovaaco omoonimaano. ¹² Jilli mooniubo mihai iticoni Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imihallivi. ¹³ Jaabadiro bu amiihai taajasujiihogoco muguubuusumi Cristoco mimiyaavuguumo diibojaagovi miminifutucuui. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco aciji unuubofoenedi Moocaani amiihaifaano igaajataco ficucuui. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaano iicacumaano ufucu Moocaani mihaico aacinoco magaayiciji ufucu niquejefaano mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sihidi ejeevanohallivi mihimequi.

Pablo Miyaavogominaaguuiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguuiha uujoho, Aivojiiho Jesuco amiihai mimiyaavogonoti, bu Moocaanita iicamoco magaijinoti icano uguubuuboro ¹⁶ suufenihicatihii amiihallivi Moocaanico iimoobo, diiboma fahiijivaro ihiimaano ticovocivi, ¹⁷ iimino Moocaanico dilluhichahi, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico, amiihaico gaajaco ihaciqui. Jaamo Moocaani iijiihogonoco imino magaajahi. ¹⁸ Tolliro bu Moocaanico dilluhi amiihai esamaajeque foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaajahi toonoco meteemehicanoguiha amiihaico ucuuhuvanoco, tolliro bu aivo sihidi iimino busumijeque Moocaani ita iicamoco aacijnoco magaajahi icano. ¹⁹ Guiraacanino imitya, aivo niquequebavi ifotoratino. Jaano toono mitya mihai diiboco mimiyaavogomofaano dudicamaaano. Jaano tomityaco Moocaani ifusuuihii

sihidi sefano ²⁰ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuuboro imiyanaagonovi casihacuubo niquejefaño. ²¹ Fanoo aivoji janaanici, fanootajiba iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiihahallivi icano aivoji janaanici icano, jisumi icano janaanici, ufucu icajino janaanici icano iicaqui. ²² Paryi fanoovaaco Cristoguiinoví ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijamínaaguiiha Cristoco aciubo diito nigaibadi iicaqui. ²³ Jaanoti miihai Moocaani iijamínaa Cristo ifibadi mihicahi. Jaamo miihai ifinofaño Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahígovaví icaabo.

2

Moocaani Gaijiri Mataajano.

¹ Miiro Moocaani Cristofeenedi amiihaico fiivoco acihi amiihai imitifaño muchuumucuurumoco. ² Jaamo jijeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivojiibo iimitino gaija iimogonocoro. Jaabo diibo quehecutusuhicahi Moocaani ononoco: Jii, nootimo iichicamoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauhi mofi iimogonocoro momoonihicauhi, toono onoobadi meheetavehicaumaño, bu mohesamaaje onoobadiro momoonihicauhi icano. Jaamaño, saatoho icabadiro, ñihicuno idaasuno Moocaani omoonijinofaño mihicauhi. ⁴ Jaarunofaño Moocaani miihaico idaasugono aivo ajashutihi. Jaamaño miihaico sihidi agaijiburo, ⁵ Cristofeenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuurumoco. Jaabo Moocaani imihuseri amiihaico taajasucuuhi. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuhi. Jaaboro miihaico sano diibo cojivi niquejefaño casihacuijibo. ⁷ Jilli mooniibo ajashutino miihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufañodi miihaico iimihuseque aacihicanoco. ⁸ Miiro Moocaani gaijiri amiihai mataajacuuhi mimiyavogonofeenedi. Jaano jino amiihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amiihaico aacino. ⁹ Miihairyo siinoco meheetavono jaadaco magayicino icatino. Jaano jeevari miiijoho toonoti ifico quehe quehe eesicinijiruno. ¹⁰ Miiro Moocaani fiivusutamo miihai Cristo Jesufeenedi miihaico fiivusuubo iiminoonocoro momooniqui sicijetiro Moocaani eheetavucunoco imino momooniqui.

Cristofañodi Sajeebii Mihicano.

¹¹ Jaaneguiiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amiihai judiomi cuumioto mihicautihi. Jaamaño judiomi gaifico iimeeheque iquiticifimoro ificoro: Miihai miquiticinimo, neefihi. Jaamoro amiihaico iquiticiratimo, neehicahi. ¹² Tusumi naha amiihai Cristoma machahaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiihahalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³ Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicacumaño iticoni tehesino mihicaurumo fiitino mihicacuuhi Cristo iguijeveubo tiihohofañodi. ¹⁴ Miiro Cristo sajeebii miihaico omoonibo. Jaabo saacuumiro eetavehi judiomima judiomi iaticuumico, fagajityigaba icano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuboro. ¹⁵ Jaabo Cristo ifiivi finisucuuhi judiomi tajiba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuumiro eetavucubo diibofañoro iicaqui. Jilli sajeebii icaco eetavucubo. ¹⁶ Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuhi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebii ficuubo saacuumiro tuucuumicico eheetavuuboro.

17 Cristo asaaboro famoocoro imibogo sajeebico aacino jibogoco jibuguuhi, amihai tehesino mihicaurumoco, bu judiomi fitino iicaurumoco icano. 18 Jaamaño Cristofeenedi Sagaijariro Moocaanijaagovi mifitivehi judiomi mihicarumo, bu judiomi iicatirumo icano. 19 Jaamaño amihai jisumi siicumiotobadi mihicacutihi, icaminaatiro mihicacuui, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuui, Moocaani yotorucu. 20 Miyaminaa iijaco imitoohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitoonohallivi amihai ficutuhi iminisuminaa, bu ihimaaminaa icamo jibugucuunohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. 21 Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo mihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojibofañodi. 22 Jaabadiro bu amihai Cristoma magataacinofeenedi paryi saatohoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gaija iicaqui.

3

Pablo Judiomi Icatimocoro Jibeguehi.

(Col 1.24-27)

1 Jilliti uujoho Pablo amihai jibeguehi Cristo Jesu jibogoco amihai judiomi mihicatomoco. Jaanohalliti civojafaño icahi. 2 Amihairyo magaajacuuhi uco iimihuseri Moocaani amihai guuiha taajasujibogoco atajibahininoco. 3 Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco ifusuuboro gaajasuhi toonoti amihaidi jihaamefaño midino unuucubadi. 4 Jaanoco memeeceidi magaajaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. 5 Jino agaajarautinoco sicije cajaatyobaco agaajasuutinoco, jisumi Moocaani Igaijafeenedi gaajasuhi iminisuminaaco, ihimaaminaaco icano. 6 Jino toono agaajarautino: Jesucristo taajasujibogofeenedi judiomi iicatirumo, bu gaayiciji judiomico aacijinoti saafi ifiotoro mihicamaño magaayiciji Moocaani Cristo Jesufaño aaciguunoco. 7 Toono jibegueguiha uujoho icicafutuui Moocaani mitya toonoco ticovono uco aacimaño. 8 Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaanici guuinovi uujoho icaabo. Jaaruuboco uco acibo judiomi icatimoco jibeguequi taajasujibogoco aivo ohoovorantino Cristo busumijeti. 9 Amihai gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaafi esamaajeque sicijetiro iicauno agaajarautinoco. 10 Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofeenedi paryi niquejefaño iicano aivojito, bu tajibaminaa icamo igajaqui, paryi Moocaani sihidi agaajanoco. 11 Jilli Moocaani moonihi sahijitiro eesamaaicuunoco Mohaivojibo Jesucristofeenedi. 12 Jaamaño Cristofañodi iguitimoro Moocaanijaagovi mifitivehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofeenedi. 13 Jaaneguiha amihai neehi: Mejeevesudino, jilli uujoho idasuno amihaihalliti icarunaaca. Jilli uujoho iicano, amihai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo Mihai Agajino.

14 Jaaneguiha uujoho Mohaivojibo Jesucristo Caaniguiinovi memuvehichi, 15 diiboti saamo paryi cuumiminaa jijnijehalliri iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. 16 Jaaneguiha Moocaanico uujoho amihai guuiha dilluhi; iimi busumijeti mityaco, sefaco icano amihai ihaciqui Igaijari amihai jeebifaño, 17 bu Cristo amihai jeebifaño iicaqui diiboco mimiyaavogonofeenedi amihai gaiji sefano Moocaanifaño

ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famooro miyaavogominaama magaaajahi, ajashutino Cristo gajji iguiraanoco tehesino ofoocinoco, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Amihaico neehi: Jaamo toono Cristo gajjico magaaajahi, amihai ifinofaño gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofaño aivo ufucuro mihifetejitirahi fanoocoro Moocaani gajjico magaaajamo.

²⁰ Jaaneguiha Moocaanico mihimo mihai midillunoco mehesicinico janaanivivi eetavoobo, imitya mofifaño iicanofeenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jesufeenedi fahiijivaro ufucuro finitino. Fine.

4

Moocaani Gajjifeenedi Sano Magataacinhi.

¹ Jaaneguiha jino uujoho, Aivojibbo Cristohalliti civojafaño iicaabo, amihhaico neehi: Iminoro mihica Moocaani amihhaico #icuumo. ² Siicuno amihai jeebico momooni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi ma-jaabicacasi magajjicasimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gajja amihhaico aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeebii ica amihhaico agataacunofañodi. ⁴ Saafiuro, Sagajjaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanooro iicabadi tooneguiha Moocaani amihhaico ucuuhuvano. ⁵ Saafiuro Aivojibbo, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶ saafiuro Dios Moocaani famoocaniro iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famoofañodiro iicaabo, fahigova fanoovafaño iicaabo icano.

⁷ Jaaboti mihhaico iimihuseti acihi Cristo mihhaico aaciuno ticovovi. ⁸ Jaamaño Caatinahaamefaño jilli noono: Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciibo fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaamo toono: Caamo niquejefaño fuubo, ononoo, zmilli eneejiruno? Miuro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiinije dojibavi aivo faicuvano ¹⁰ diiboro jiinije dojibavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiiri paryi fanoovaaco igahafusuqui. ¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaa-coro acihi saatohoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iimaaminaati iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo jibogominaati iicajimoco icano. ¹² Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeevominanaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusibadi diiboco imiyaavogomoco ijusisuqui ¹³ famooro mihifetequi sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifidino. ¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacuujitihii sibogouinodi agaajacunoco ejeevesunicimobadi, sita iimitimo mihhaico abañimoro iimitino jiihaijaagovi asatyonoco mimiyaavugucuujitihii. ¹⁵ Jilliro miyaanocoro mihiimaamoro magajjicasi. Jaamo mujusihii Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojibbo inigaibadi iicaabodimo miicaqui. ¹⁶ Jaanoti mihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiyicisuhii. Tolliro bu paryi mihai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahigova mahamusucasihii. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gajjima guiraatonoro.

Cristofañodi Bohono Ifima Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amihhaico miyaano iicanoco onooboro jibeguehi Mo-haivojibbo momofeenedi: Siino mihicacuujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, diito imihifo esamaaje onoobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco

ihesamaaje cívono minifutucuuhi. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo ucuhufojeeb#maño. ¹⁹ Inucufeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifico acímo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti am#hai tolli Cristoti magaajahiníthi. ²¹⁻²² Diibofaño miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachíji, bu miyaano diiboti magaajahinihachíji icano, am#hai eedeehifi imitiri utuucicu ifico mejeevesucu imiti abañihicahifíco. ²³ Am#hai jeeb#ico, esamaajeque icano bohofiti miminiyu ²⁴ bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogooboro eheetavobadi. Jaanofenedi mihifusu miyaano ifico, iticovono ifico, aivo iimino ifico icano.

²⁵ Jaamoro sicamañooco siino mihiimaacuudino. Famooro sitaama miyaanocoro mihiimaa m#ro famooro m#hai saafi ifiitoto.

²⁶ Misifiraturumo janaanici imitico mihicidino, bu am#hai icaj#sucu gueenene mificuudino. ²⁷ Toonofañodi ijico am#hai ififaño mij#hacusudino.

²⁸ Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jilliro dudicamaaje. Jaabo ududicamaajeebere idiicinoti ucuujivaachumoco daacíhi.

²⁹ Iimitino iimaaco mihiimaadino iiminocoro mihiimaa miyaavogoco ujusisuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imooniqui. ³⁰ Moocaani Gaijaco mihidaasuvusudino. Diiberi am#haico, Moocaanita miicaqui ihoovoco ificuumaño am#haico atajasujifucu iicadi, mihicicafetequi.

³¹ Fanoova #bacasiti buhigovi miminifoto, bu sifiratoti, sitaaco mih#bamo mocoovadiivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³² Tolli icatimoro imino mihica fahigova mihidaasugocasi. Fahigovavi am#hai #bacasico mihimibachucasi, am#haico Moocaani Cristofenedi am#hai imitico iimibachucubadi.

5

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

¹ M#ro am#hai Moocaani seeme agaijimo. Jaamo diibo iicabadiro mihica. ² Gaijima mihica, oono Cristo m#haico agaij#boro mohallivi aacifafutuuboro guijeveubo asico agaicaaumoro Moocaanico ejeevívono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³ Jaamaño am#hai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno am#haifeenevi miguiyicicuudino gaigoomíma ica iimaaco, bu siomo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco icano. ⁴ Munuucuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañejejeque, bañifiranejejeque icano, imino iicamo tolli icatatihi. Jilliro Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵ Jaanoti saatoho fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeevívefimobadiro jeevahi, saatoho jahisihijedi gaigoomíma iicafimo, bu fanoova imitico omoonino icano Cristo Moocaani icamisi aivojifaño, efeejitinoco am#hairyo magaajacuuhi. ⁶ Am#haico sita bañidino ibañifira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani ñhicuneri idaasuno mooniji diiboco uguubuhicatímoco. ⁷ Jaaneguiha am#hai diitojaagodi toonofañodi mihicadino.

⁸ Iticoni naha am#hai cívonoguino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magaajautisumi. Jaarumo jisumi sesehi mihicacuuhi Aivoj#bo Cristoma mihicacumaño. Jaanegui sesehi iicamobadi mihica. ⁹ M#ro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifiima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivoj#boco imo imo omooninoco. ¹¹ Mihifono ifijaagodi mihicajirahana; cívonoguino iicamo omoonifinoco.

Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehejete mihiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafehi, sese fanoovaaco aatyimesufimaño.

¹⁴ Jaamaño jilli noono:

Jijoho Moocaanico uguubut#bo cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti sihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiiha imino mehesicini amihai icaco, agaajatimo iicabadiro mihiCADINO, agaajamo iicabadiro mihiCA. ¹⁶ Jifucuje iminootihi. Jaaneguiiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi mihiCano, magaaja conoco Mohaivoj#bo Moocaani iimogonoco.

¹⁸ Guirricabobaco meheetavedino toono minoco imitasuno. Jilliro Moocaani Gajari amihai jeeb#co magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amihai jeeb#nofañodi, Mohaivoj#boco mihimo, masivamoro. ²⁰ Fahijivaro Moocaanico fanoovahallivi mihimo Mohaivoj#bo Jesucristo momofeenedi.

²¹ Fahigovavi sifi guinovvi miminifotocasi Moocaanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Iijaminaama Icano.

²² Gaigoomi amihai tajemi iijiguiinovi miminifoto Mohaivoj#bo iijiguiinovi mihiCABADI. ²³ Mi#ro aiji mogai aivoj#bo iniga#badi, oono Cristo Moocaani iijaminaa Aivoj#bo inigai iicabadi iicaabo. Mi#ro monigai onobadi meheetavonicihi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguiino Moocaani iijaminaa iicabadiro, gaigoomi amihai tajemi mityaguiinovi fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amihai taabamico magaiji oono Cristo Moocaani iijaminaaco agaij#uboro diitohallivi ifico aciubo. ²⁶ Jaamaño jilli moon#uhi diitoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasuj#begueri icano ifilluuboro, ²⁷ iimino iijaminaati ihimefeenevi ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogay# añahicininimañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi diibedi ificucafetequi.

²⁸ Jaabadi amihai taabamico magaiji amihai ifico magaij#badiro. Mogaico agaij#bo ifico gajijhi. ²⁹ Mi#ro cajaatyoba ifico ij#heguemeba chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo moonihi Moocaani iijaminaaco, ³⁰ mi#hai diibo ifibadi mihiCAMAÑO.* toofioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. ³¹ Mi#ro Caatinihaamefaño noono: Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamisi saafiirucuj#i, noonoro. ³² Jino aivo sihidi ejeevanoco miyaminaa gaajathiica. Jaanoco bu uujoho j#begueji jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaifi mogaico ataabavasumi iicanicibadi mihiCA. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noono.† ³³ Jaaneguiiha famooro amihai, amihai taabamico magaiji mi#no ificoro magaijinicibadi, bu jaabadiro gaigoomi amihai tajemico mobocigo icano.

6

¹ Seeme amihai caanimico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino.
² Jino aivo taji#ba aivo iticoniono aacigonoma icano: Diicaani, diiseeji,

* **5:30** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamo mi#hai † **5:32** Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi ejeevano agaajaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo guenene jiinjehalliri diicahi icano, noonoro.

⁴ Jaabadiro bu amiñhai caanimi amiñhai seemeque misifiratusudino. Jilliro fajñimoro mujusisu jibogomoro Aivojibo Cristoco imiyaaveguequi.

⁵ Jaabadiro bu amiñhai jeecivominaa, amiñhai aivojitoco: Jii, monoo jiijehallivi mihicanohachuta, bocigomoro, ñihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecivomo mihicabadi.

⁶ Imino mejeecivo, diito amiñhaico ihñifinicsumiro diito imefeenevi imimobadi mihicaquiro icatino. Jilli Cristo jeecivominaabadiro mihica, paryi amiñhai jeebñifañodi imino meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiñhai dudicamaajeque meheetavo, miyaminaaco mihicabadi icatino. Jilli Mohaivojibo Moocaanico mejeecivono iicabadi. ⁸ Amiñhairyo magajacuuhi famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojiboti magayicijinoco jijovoto icarumo, bu jijovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiñhai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, ditoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadiro bu amiñhai Aivojibo niquejefaño iicaaboguiinovi mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutihi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojibofañodi, diibo sefa mityari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofaño. Jaamo quehecuno mihicahi iji amiñhaico abañjiruneguiiha. ¹² Miño ihuucuma, itñijohoma icano, miyaminaama mahamocasitñi, imiti gajjami mityama momoonicasitñi, caamo jisituo gajjama, icivo jiinije aivojitoma, jisumi jiijehallivi atajñbamoma icano. ¹³ Jaaneguiiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicñi iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatyoodi quehecuno mihicahi. ¹⁴ Amiñhaifeeneebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihicanicibadi, miya iijñri amiñhai feeyjeque mafabaacu amocasiminaafi kuhufeneri ifeeyjehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihimibaivomo mijñibeguehi sajeebñico aacino jibogoco amocasiminaafi iimibaivoobo itñihaipajeque ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi iji inisunoti onoo amocasiminaa ijagabamaaje bujeque ihusevari cñijgaima icaneri diitoco itñihunoco ijagabamaai asatyonibadi. ¹⁷ Taajasuco amiñhai nigañhallivi majavuuvo amocasiminaafi jigaiño nijegaco ajavuvonicibadi. Jaamoro Moocaani iijico magayicñi aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiñhaico aacinoco. ¹⁸ Paryi jinoooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocaanico Igaijafenedi. Jaamo paryi jinoooco momonihi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihicahi. Moocaanima mihiimaa famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahijico ihaciqui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agajaratino taajasujibogoco. ²⁰ Miño uco Moocaani tobogoguiiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihiimaa quehecuno jibogoco jñibeguequi.

Niino Imaa.

²¹ Magajñibo monahabo Tiquico onooob Mohaivojibo dudicamaaje amusuminaafi amiñhaico uuditi paryi imino jñibegueji, bu jisumi eetavonehejeti icano. ²² Tooneguiiha diiboco amiñhaijaago galluuhi, amiñhaico, jilli miñhai mihicahi, ineequi. Jaamo toonofenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojiiɓo Jesucristo icamisi monahabomɓo acihi sajeebiɓi icaco, gaijico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino moonihi paryi famooro Mohaivojiiɓo Jesucristoco agaijimoco, milli iicajitino gaijiri.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatiniuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeecivominaatisi jihaameque macaatinihi paryi monahabomiguiiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahaboniminaa diaconomi onoomedi icano. Filipino cuumiri iicamo Moocaanita Jesucristofañodi iicamedi. ² Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi iimihuse, isajeebi icanoma mihica.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Amihaiditi fahijivaro eesafutusumi Moocaanico imehicahi amihaihallivi. ⁴ Moocaanima fahijivaro ihiimaasumi imo imo paryi amihaihallivi dilluhicahi. ⁵ Miuro amihaima sano miyaavogofañoti mihicamoro mijibeguehi miticoniunoti jisumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amihai jeebifañoti iimihijico ificuunoco. Jaabo suufenitiibo eetavejiibo imino ujusisunohachuta Jesucristo siino jijehallivi asaadi. ⁷ Imino aivo jilli uujoho amihaiditi eesamaañoti, amihaiico agaijimañoti, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamañoti. Jaamañoti uujoho civojafañoti icarunaaca, bu aivojito imega uco asatyurunofañoti jilli diitoco jibegueji taajasujibogoco, bu miyaano iicanoco neeji. ⁸ Moocaani gaajahi amihaiico uujoho paryi sihidi agaijinoco Jesucristo gaijiri. ⁹ Moocaanico amihaihallivi dilluhicahi amihai gaiji sihidi iguirateequi sihidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agaijbadi sitaaco magaijiqui. ¹⁰ Jaamo magaaajahi aivo iiminoco mihicinoco. Jaamo mihinivatino ifilima mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi iimitino amihaihallivi chahaji. ¹¹ Jaachijiji Jesucristo amihai ifiinoco imino eetaveji. Jaamo iiminonocoro miguiraatusuhi Moocaani sihidi ejeevaaboco magaaasuqui, mihimequi icano.

Pablo Neehi: Jijehalliri Iicanohachuta Cristo Imogonocoro Moonihi, Noobo.

¹² Tañahabomi, imeguehi magaajanoco uuma jilli iicanofañoti janaanici taajasujibogoto jibogocafotonoco. ¹³ Jaamañoti toomominaa paryi tuucuumi aivojibo iijaco eteemehicamo, bu sitahaje icamo gaajacuhi Cristoti jibeguehicanohalliti uco icivojaaninoco. ¹⁴ Civojafañoti iicaruubo imo imo iicanoco tañahabomi aatyimemere quehecutehi Moocaani jibogoco Aivojibofeenedi iguihitimo jibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanoti saatoho Cristoti jibeguehicahi uco jiihevemere uuma ihibacasimañoti. Jaamo Cristoti jibeguehicahi jilli imiyaavogomoro icatino. Jilli ifurumo civojafañoti iicaaboco uco janaanici idaasuno imoonisuqui. Jaanoti saatoho miyanotiro jibeguehicahi. ¹⁷ Jaamo uco agaijimoro imino moonihicahi, gaajamo uujoho taajasujibogohalliti jineeri iicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudi milli icatino. Tolle icarunaaca saatoho miyanotiro jibeguehicahi. Jaanoti saatoho jilli miyaavogotirumo jibeguehicahi. Paryi jaaruno uudi imino Cristoditi jibogono. Jaano uco imo imo moonihi, imi janaanici imo imo icaqui. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tolli fanoova icarunofañoti civojafañoti ihiinejinoco amihai tahallivi Moocaanima mihimaahicanofeenedi, bu Jesucristo Gaija uco aamusunofeenedi icano. ²⁰ Uujoho sihidi iimogooboro esamaahicahi nucufeguetiibo icaqui,

iguiti#bo j#ibeguequi jisumi, fahijiva iicahicabadiro janaanici Cristo sihidi ejeevanoco fahijivaro uuv# ihifuvusuqui uujoho iicaabovi, bu iguijevecuudicano. ²¹ Uujoho jijehalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro moonihi. Jaabadiro bu iguijevedi janaanici iiminoco gaayiciji. ²² Jaanegui guijeveti#bo icaruva Aivoj#bo Jesuguiiha ducicamaajirahi. Jaama#o gaajat#hi conooco uujoho iimogonoco. ²³ Uudi tih#no toonociti conoocohacho iimogono. Saanaagoobo imeguehicahi iguijeveneque Cristoma icacuuqui toono aivo uudi iimino. ²⁴ Jaanoti saanaagoobo imeguehicahi iicanoco toono am#haiguiha iimima#o. ²⁵ Jaabo jinooco iimogonoco imino agaajacuma#o, gaajahi jijehalliv# am#haima gueenene iicajinoco am#haico amusuqui. Jaamo janaanici mefeehi, bu jaamo janaanici imo imo mihicahi am#hai miyaavogofa#o. ²⁶ Jilliti am#haima uujoho gueenene icaji imo imo miicaqui Cristo Jesufa#odi.

²⁷ Jaanegui am#hai ifico imino momooni Cristo Jesu j#ibogo onoobadiro miicaqui. Jaaneguiiha am#haico meeciturunaaca, bu tolliro am#haiti tehesino icarunaaca sabadiro imeguehi am#hai quehecuno sahigoviro mihicanoco. Bu tolliro imeguehi am#hai miyaavogo taajasuj#ibogofa#oti asaanhalliv# quehecuno mihicano j#ibogoco uguubunoco. ²⁸ Am#haico am#hai minaa omooninoti mihiguetedino. Toono diito omooninoti foovono magaaajirahi diito ifinjihigo efeejinoco. Jaabadiro bu diito am#haico omooninoti foovono #fusumo am#hai mataajacuudimoco. Jino am#hai mataajacuuno Moocaaniti asaano. ²⁹ Mi#ro Cristo am#haico acih# diboco mimiyaavogonocoro icatino, tolliro bu am#haico diibohalliti sita idaasuno omooninjino. ³⁰ Am#hai, bu uujoho icano sabadiro idaasunofa#o miicaqui. Am#hairyo mahatyimehinicuuhi toonohalliv# equehecucafetehininoco. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Imogobadi: Ifico Iguinonisuno, Bu Sihidi: Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo am#haico equehecatusuhachijji, diibo gaiji am#haico ajacusuhachijji, diibo Gaija am#haima iicahachijji, gaijico, idaasugoco icano magaaajahachijji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadiro mihicanofeenedi, gaijifa#o sahigo mihicanofeenedi, bu sagajafeenediro, bu sabadiro momooninofeenedi icano. ³ Am#haiguiiharo momoonidino, bu quehe quehe am#hai ifico mehesicinimoro momoonidino. Jilli s#icuno am#hai jeeb#co miminiyumoro momooni. Am#haiti famooro am#hai janaaniv# diitoco mejeevasu. ⁴ Pary# am#hai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino iicajinocoro miguiino.

⁵ Am#haifa#o mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Mi#ro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocanibadi iicanoco gaijut#bo ⁷ uufocov# ficuubo iino iicaurunoco. Jaaboro jee#vominaafi ifibadiro ifico miniyuui ifivovaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyam#naafi ifibadi iicaaboro ifico guinovi miniyuubo ejenaautima#o guijevafa#o fuubo. Jaama#o guijeve imohobujehalliv# guijeveubo. ⁹ Jaama#o Moocaani diiboco aciuhi janaanici allinoociv# bocico, bu fanohallinoociv# sihidi ejeevano momoco aciuho icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememu#vequi pary#cino niqejefa#o iicamo, jijn#jehalliri iicamo, bu jijn#jeguino iicamo

icano. ¹¹ Jaamo famooro Jesuco magaaamoro: Jesucristo Mohaivoj#bo, meneequi, Dios Moocaani oboc#cafetejineguiha.*

Cristota Jiinjehall#vi Aachicinobadi: Icamo.

¹² Jaaneguiha agaij#mo ta#ahabomi, am#haima iicasumi uco: Jii, meehicabadiro jisumi uco: Jii, monoo tehesino icaruuboco. Am#haico ataa#asunofa#oro mududicamaaje. Am#hai jeeb#co s#icuno miminiyumoro i#h#icunoguiinoro mihica. ¹³ M#iro Moocaani am#haico acihicahi iimineheje imogoco. Jaaboro am#haico amusuhicaabo meheetavequi diibo jeeb#iimogobadi.

¹⁴ Pary# fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu jenaautimo icano. ¹⁵ Am#hai#vi m#hai#ooba am#hai imitico aty#imejitihi. Jilliro iimitino jihovotobadi icano miyaminaafeenevi Moocaani seemetiro mihica. Am#hai diitofeenevi imino mihicaneri mahachicini, meeciri icivono jiinjehall#vi aachicin#badi. ¹⁶ Fiivo j#ibogoco masatyonofeenedi tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji am#haiti, s#icama#ovi i#ibeguehicitama#o, bu s#icama#ovi tadyudicamaaje ofootima#o icano. ¹⁷ Bu taficcio gujen#sujirahi am#hai miyaavogofenedi Moocaanico mejee#vonoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco pary# am#haima uujoho dugaacuhi. ¹⁸ Am#hai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro uujoho imo imo iicanofa#odi mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluuno.

¹⁹ Aivoj#bo Jesu iimogohachii# Timoteoco goovano galluji am#haico imeecitequi. Jaabo am#haiditi uhuumiibo uco i#ibogonoco uguubuuboro imo imo icaqui. ²⁰ Uma chahamo saato#o uujoho eesamaabadi eesamaaimo, bu chahamo saato#o miyanotiro am#hai imino mihicajinoco aivo iimogomo. ²¹ Famooro imeguehicahi ificoro imino omooninoco. Jaamo imogatimo Cristo Jesuguiha imino omooninoco. ²² Jaanoti am#hairyo magaa#acuhi Timoteo iimihuseque #fusuhicanoco, jaabo caanico illi aamusunicibadi uco amusuhicaabo taajasuj#bogoco i#ibeguehicaaboco. ²³ Jaaneguiha millihacho uco omoonijinoco agaajacudi diiboco am#haijaago galluuj# am#haico imeecitequi. ²⁴ Jaabadiro bu Aivoj#bo Jesufenedi esicinihi uujoho bu am#haico goovano emeecitejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imino monahabo Epafrodito onoboco am#haijaago agalluuno, tadyudicamaajeque, taj#ibogoco icano uco anahabon#icaaboco am#hairyo uco ihamusuqui magalluu#in#boco. ²⁶ Jaabo imogoobo am#haico aaty#meneque guiraano idaasuvehin#bo diibo iguihuvaunoco am#hai muguubuhin#noti. ²⁷ Miyaano guihuvahin#bo guijevahin#icuruubo. Jaaruuboco Moocaani idaasuguehin#hi, diibocoro icahanitino, tollirehini bu uco. Jino idaasuno iicano diibo iguijevahin#neri janaan#i idaasuno iicajiruneguiha. ²⁸ Jaaneguiha imeguehi diiboco agalluunoco. Jaamo siino diiboco maaty#memere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihi#i idaasuno icat#ibo icaqui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magaay#i Aivoj#boco mimiyaavogonofeenedi monahabo iicama#o. Jaanegui fahii#varo moboc#gusuhica diibobadi iicamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco ejee#vonofa#odi iguijeveruubo miyaminaa gaicaajirunoti iiguit#ma#o uco amusuhico am#hai uco mahamusuj#tirunoti.

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

3

Miyaano Iticovono Ica.

¹ Jaaneguiiha tañahabomi Mohaivojiboco mimiyaavogomo, imo imo mihica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano ivicoro amihaidi acaatinino amihaiico imino ificuuqui. ² Mehesicini jicumibadi iicamoti, iimitinocoro omoonihicamo iimeehequere iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti miihai miyanotiro mojeebifañodi Moocanico mejeecivehicamo. Jaamaño imo imo mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafiico acahacisujiruubo, miihaiñooba tajanaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Miïro uco judiomiooboco tameeheque quiticiumo ifiivuunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idiino icauboco. Miïro uujoho israelmioobo, Benjamin cuumioobo. Uujoho ifiivuunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomni tajibaco imino miyaavuguuhi. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idaasuno moonihicauhi, tajiba onobadi imino iicahicamaño. Jaamaño miihaiñooba uuti milli neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidi aivo miyaano iicahicauruno jisumi uudi sihidi jeevacutitahi Cristomaryo icacuuqui. ⁸ Jaamaño paryicino fanoovaaco jeevesucuhi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiboco agaajacumaño. Cristoguinodi paryi fanoovaaco ejevesucuunoco jihovonobadi esicinicuuhi Cristoco agaayiciboro diibomaryo icacuuqui. ⁹ Moise tajibanofañodi iticovono ifiima icacutiboco icaqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofenedi. Miïro Moocaani imiyaavogomoco gaayicichi. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icaqui, tolliro bu diibo idaasuno iicaubadi icaqui, bu diibo iguitiboro iguijeveubadi guijevequi, ¹¹ diibo guijevefañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹² Paryi tonehejevi ifutucuuhi, bu aivo imicuuhi onoonoco imogotitahi. Jilli gamicinihi ofoobo toonovi ifetequi Cristo Jesu iticoni uco iciumaño. ¹³ Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuuhi, nootitahi. Dojicuvi iminifotonoco iimogotiboro sefaquifetehi tahimega iicanovi ifetequi, ¹⁴ niquejevi ifetequi sefano moonitahi ijaadaco gaayiciqui. Tooneguiiha Moocaani mihaico niquejefaño cuuhvahi Cristo Jesufañodi. ¹⁵ Paryi famooro imino mimiyaavogucuumo sabadiro mehesicinicuuhi. Jaanoti siibadiro mehesicinihachijji, Moocaani amihaiico tolliro gaajasuji. ¹⁶ Jaanoti oono mihifutucuunofañoro masi sabadiro quehecuno mihicacuuqui.

¹⁷ Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maatyimemere magaaaja, ¿naa miijoho imino amihaiico monoobadi icahi? ¹⁸ Fahijjivaro amihaiico neehicacuuhi. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashutimo icahi Cristo imohohallivi iguijeveubo jibogoco jheguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹ Jaamo Moocanico caanivahicatitahi. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihidi mimitiyahi, noomo. Jilli jinihahallinocoro esamaaimo icano. ²⁰ Jaanoti naha miihai niqueje cuumiminaa, tahigoti Motaajasuminaafi Aivojibo Jesucristo asaajjiboco meteamehichahi. ²¹ Diibo mihaico mohimiti ifinjino ifico iimino ifiiti miniyuji. Jaabo diibo ifi ovosibadi iicaqui, imityari tolli moonijibo paryi jinijeque iguiinonijino mityari.

4

Aivoj#bofaño Imo Imo Mihica.

¹ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, am#haico sihidi aivo aatyimeguehicamo, am#hai tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agaijimo quehecuno Aivoj#bofaño mihica.

² Evodia onoogo, Sintique onoogo icamifeque neehi: Sabadiro miminifoto Aivoj#bofañodi. ³ Bu ijoho tadyudicamaaje nahaboniminaafico neehi: Diitifeque daamusu. Mi#ro diitife sihidi jenaano dudicamaaiuhi uuma, taajasuj#bogoco ij#buguuboma, tolli#ro Clemente onooboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefaño fiivo-haamefaño caatinicinicuuhi.

⁴ Jaaneguiha Aivoj#bofaño imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵ famoovaro am#hai imihuseque igaajaqui. Jaanegui mehesicini, Mohaivoj#bo fiiticuuhi.

⁶ Fanoovati idasuvotimoro toonohallivi Moocaanima mihiimaa. Di-ibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diiboco mihimo. ⁷ Jaachijji am#haico Moocaani isajeeb#ico aciji, miyaminaafi eesicini janaan#civi afatyocininoco. Jaano am#hai jeeb#ico, bu am#hai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufañodi.

Iiminocoro Mehesamaaje.

⁸ Niinoono jino ij#bogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Pary#cino miinoco obocigusunehejeque, pary#cino iticovonehejeque, #idicutinehejeque, aivo oovos#nehejeque, m#noditi imino unuusunehejeque, pary#cino iiminehejequere mehesamaaje miinoco acahacisusunehejequere icano.

⁹ Am#haico ij#beguehicanoco momooni #fusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahatyimehicanoco muguubuhicanoco icano. Tolli momoonihachijji Moocaani sajeeb#ico aaci#bo am#haima icaji.

Filipominaa Pabloco AACino.

¹⁰ Jaanegui Aivoj#bofañodi imo imo icahi uco siino mehesafetenegui-ih: Uco majabajeevecuuhi, uujoho nootih. Gaajacuuhi uco mahamusu-jiruno nihibamima machahanoco. ¹¹ Ucuujivaachumaño, nootih. Uuma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuuhi. ¹² Gaajacuuhi idasuno iicajirunoco, bu sihidi sinehejema iicajirunoco icano. Jeevamaaicuuhi fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihidi iicanovi, achanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuuhi Cristo uco mityaco aacimaño.

¹⁴ Jaarunofaño am#hai uco imino momoonih tahidaasufañodi mihicamaño.

¹⁵ Mi#ro am#hai Filipino cuumiminaa magaajacuuhi taajasuj#bogoco ij#buguubo iticonunoco. Jaabo Macedoniati ufuusumi id#moro am#hai Filipori iicaja Moocaani iijaminaa tajaa magalluuhi uco mahamusuno nihibamico tafeenedi Moocaani am#haico aamusunoco magaay#cino jaada.

¹⁶ Mi#ro uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca am#hai tajaa nihibamico magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaay#ciqui icatino, tolli#ro bu am#hai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaay#ciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaan#civi gaay#cicuuhi. Epafroditoma tajaa magalluuno uudi imino ifutucuuhi. Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. Mi#ro siicijeminaa Moocaanico afacicineri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaay#cihu. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaay#cih. ¹⁹ Jaanegui am#hai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acih paryi mucuujivaachudinoco,

diiboma ni quejefaño fanoo ajashutino iicamaño. ²⁰ Jaanegui Moocanico mihimo fahiiivaroo. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi tajiico paryi famoocoro mahaci Moocanita iicamoco. Paryi monahabomi uuma iicamo amiihaijaago iijico galluuhi. ²² Tolliro bu iijico galluumo famooro jimañeri Moocanita iicamo, bu tolliro imi janaanici Roma aivojiiibo Cesar onoobo iijaminaa amiihaijaago iijico galluuhi.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojiiibo Jesucristo imino moonihi.

COLOSENSES

Colosa Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuhaame. Pablo Caatinuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeebii imogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ² jihaameque macaatinuhi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani amiihaico imino omooniboro isajeebico acihi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Fahijivaro Moocaanico Mohaivojiiibo Jesucristo Caanico mihimehacahi diiboma amiihahallivi mihiimaamoro. ⁴ Miihai amiihaiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magaijinoti icano. ⁵ Jilli amiihai momoonihicahi, amiihaidi niquejefano ificuucininoco motoomoro. Jaamo amiihai toono eesicininoma mihicahi taajasujibogoco muguubuunofano. ⁶ Tobogocoro amiihaico ijjibuguubogo jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojiinjirero guiraatobogoro feehi, oono amiihai Moocaani gaijiti amiihaifeenevi ihiimaunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco amiihai magaajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷ Jaano toonoco amiihaico magaijiibo monahabo Epafra onooobojibuguuhi. Diibo miihaima ududicamaaiubo. Jaaboma miihai mihicahi Cristoco jeevesutiiibo ejeecivehicaaboma. ⁸ Diibo miihaico jibeguehi amiihaiditi, bu amiihai Moocaani Gaija aamusunofenedi magaijicasinoditi icano.

⁹ Jaamaano miihai toonoco amiihaiditi muguubuhininotiro suufenitimo Moocaanima mihiimaahicahi amiihahallivi, dilluumoro amiihaico Moocaani igaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro amiihaico fanoovaaco igaajasuqui, bu fanoohedene Moocaaniti asaanoco igaajasuqui icano. ¹⁰ Tolliro bu midilluhicahi jaamo imino mihicahi Aivojibota iicamo iicanicibadi fahijivaro momooni diiboco imo imo omooninoco fanoova imico sihidi eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹ Tolliro bu midilluhicahi amiihaico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabicahi. ¹² Jaamoro Moocaanico mihimo miihaico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacijinoti niquejefano magaayicijinohallivi. ¹³ Jaabo Moocaani miihaico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro miihaico agaijiibo Illi aivojifano ficuucuubo. ¹⁴ Diibo miihaico taajasuhinicuuhi mohallivi iguijeveunofanodi mohimitico ubuusuuboro.

*Moocaanima Sajeebii Mihicacuuhi Cristo Iguijeveunofenedi.
(Jn 1.3; Heb 1.2)*

¹⁵ Moocaani otoovoobo foovono saauhi jiijehallivi Illi ifiiri. Jaabo diibo sahijitiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶ Diibofoenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi niquejefano iicanehejeque, jiiinjehalliri iicanehejeque icano; ifuvusunehhejeque, bu ifuvusunehhejeque icano. Tolliro bu paryi aivojinoco, paryi guinonihenehejeque, bu paryi tajibanehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofoenedi eheetavocafutuuno diibeguiiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuuhi. Jaabofoenedi paryi fanoova sahigo imino

icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji miihai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivojii bo inigaibadi iicaabo. Jaabo sefari miihai mihicahi. Jaabo aivo iticoni guijevefañoti buheeteuhi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ Miiro Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi imogobadi iicaama. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi Cristofañodi paryicino fanoovaaco sajeebii ificunoco, paryicino jiiñijehalliri iicanehejeque, bu paryicino niqnejefaño iicanehejeque icano. Paryicino sajeebii fanoovaaco Cristo imohovi itiijoho ucuunofañodi ificucuuboro.

²¹ Iticoni naha amiihai, amiihai jeebii fañodi Moocaaniminaati mihicauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifimaryo sajeebii ficucuui, ²² Cristo idaasuno ifiiri iguijeveunofenedi. Jilli mooniubo diiboco amiihaico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiiha quehecuno mihica miyaavogofaño faicuvano mabacoocovamoro taajasujii bogoco mimiyaavuguunofenedi mehescininoti buhigovi minifototimo. Jaabogo jii bogocafetehi paryi fanoojiiñijeri. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi jii bogoo.

*Pablo Moocaani Iijano Jeecivominaafiti Ficucafetehi.
(Ef 3.1-11)*

²⁴ Jaabo jisumi amiihahalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti ifutusuuboro feehi tafivi, oono Moocaani iijaminaaguiiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeecivominaafiti icahi amiihaico imino mooniqui Moocaani uco atajii baumaño, bu tolliro paryi jiiñijeminaaco imino Moocaani jii bogoco jii beguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo sicijetiro agaajaratino, paryi sicijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasucuui. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agaajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratinofaño iicanoco judiom iicatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo amiihaifaño iicano. Jaabo diibo imino niqnejefaño mihicajinoco mehesciniibo.

²⁸ Jaamaño miihai Cristoti mijii beguehicahi, bu famoovaaco mafajiiñihicahi. Famoovaaco magaajasuhicahi imino igaaajuqui. Jaamo famooro imino Cristofañodi ijusiqui. ²⁹ Tooneguiiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aacinofenedi dudicamaahicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaajanoco sefano amiihahalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu paryi uco tahimeque aatymetimohalliti icano. ² Imeguehi amiihai diito jeebinoco mequehecutusunoco sano gaijifaño iminifotomoro paryicino gaajaco igaayiciqui. Jaamoro imino Cristoco igaaajuqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofaño jisumi diiboco magaajacuui. ³ Miiro diibofaño paryi gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije paryi ficucinicuui.

⁴ Jilli amiihaico neehi miijoho amiihaico ihiiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Amiihaiti thesino icaruubo tahesamaajeri amiihaifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi amiihai sabadiro mihicamoro quehecuno Cristoco mimiyaavogonofaño mihicanoco agaaajaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco amiihai jeebii aivojiiiboti magaayiciuhi. Jaanegui-
iha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofañodi amiihai ifico quehecuno
mabacooconimoro mificu, sefano amiihai miyaavogoma oono amiihaico
iijibugubadi, fahijivaro Moocaanico imomoro.

Cristofañodi Bohono Ifiima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Amiihaico sita sicamañehejeque onoomoro abañinoco
miyaano menedino diito Cristofañodi icatitii. Jilli miyaminaa jeevamaaje-
quere sivamo, miyaminaa ejecevefinocoro sivamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño
amiihai paryi fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinovi
icano paryi tajjibaneheje, gajano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu
amiihai miquiticicafutuui. Jaaruno ifico iquiticifibadi icatino, jilli amiihai
ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quitici. ¹² Miiro
miniticafotoneri amiihai sano Cristoma micihacafetehi. Jaamoro bu sano
diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevefañoti siino
ubuheetesuunoco mimiyaavogomaño. ¹³ Iticoni naha amiihai muchuumu-
cuuhi amiihai jeebii fañodi amiihai imitiri, bu miquiticiniutimaño icano.
Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco acicuuhi sano amiihaico Cristoma,
paryi amiihai imitico ubuusuuboro. ¹⁴ Moocaani paryi mohallivi jaadu-
cuuhi. Miihaico mohimitico eenehicaunoco finisucuubo imohovi etetecu-
uneri. ¹⁵ Miiro Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guiinonicuuihii tajjibanoco,
gajano mityanoco icano miyaminaa imefeenevi guiinoniuhi. Jaanoco
icivojaaniuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco iguiinoniuboro.

Niquejeonehejequere Miguiino.

¹⁶ Jaaneguiiha miihañiiooba amiihaico mamachunoti, mahadunoti icano
amiihaico dejecudimo, bu tolliro bohono nihiba iinuusumi jibaimonoco
meheetavonoditi, bu jaguisifucujediti icano amiihaico dejecudimo.
¹⁷ Toneheje jilli asaajuino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo
Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho sicujeebii mobadi iicahicarumo
Moocaani toomominaacoro ejecevehicamo, amiihaico ufucu ajaadunoco
magaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatyimetinehejeque
omoonimoro: Aivo sihidi mejeevahi, noomoro quehequimaaihicamo,
jilli sicamañocoro ifiitiro tolli jeevanobadi esamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito,
Cristo monigaibadi iicaaboma gataacinitii. Jaanoti miihai Cristo ifibadi
mihicamoco diibo aamusuuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje
onoobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amiihai sano Cristoma miguijevecuumoro sineheje-
quere miyaminaa esamaajeque momoonicuutihii. Jaamaño ¿collitii jaamo
jimijeminaa agaajatimobadi mihicahicahi, jiiijeoneheje atajjibanoguiinovi
miminifotomoro? ²¹ Oono:

Jinooco dudicidino, toonoco machudino, dihusefaño gaayicidino, onone-
hejequere momoonimo.

²² Paryi toneheje jilli miyaminaa tajjibanehejere. Jaano paryi finijino itajjiba
omoonihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama iicanehejebadi jeevajirahi,
sihidi ejeevano iijicoro atajjibamaño sicujeebii icanehejequere, sihidi jee-
vanehejeri ifiinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque
miguinonijitirahi.

3

1 Jaanegui amiihai Cristoma sano mubuheetehinicumoo miguiino niquejefañoonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igiciniohigonehejequere. 2 Jiiinijeonehejequere esamaaitimo niquejeonehejequere mehesamaaje. 3 Miiro amiihaima sano Cristo miguijevihinicuuihi. Jaamaño jisumi amiihai ifi diiboma sano Moocanifaño fataniicinicuuihi. 4 Jaabo Cristoro jino miihai mihicano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi amiihai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovosiihaivojifaño mihicaji.

Edeehifi, Bohono Ifi Icano.

5 Jaaneguiiha jiiinijeono amiihai ififaño iicanehejeque miguijeni. Miihaiñooba buhigueejedi amiihai taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliro idicunehejeque momoonidino, fanoovaaco iimeguehicanenehejeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohoro mujuvihicinidino toono jihovo caanimi jeeecivobadiro jeevahi. 6 Tonehejehalliti ñihicuneri idaasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. 7 Tonehejeque amiihai paryi momoonihicauhi eedeehifima mihicausumi. 8 Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiratedino, icajisunehejeque mifinisui, bu imitino momoonidino, sitaaco aivono noojohoco, idicuno iimaaneheje amiihai iijiti ihiinejirunehejeque icano mifinisui. 9 Fahigovavi mabañicasidino. Amiihai eedeehifico, bu iticoni momoonihicaunehejeque icano mejeevesucuunoco siino momoonicuudino. 10 Bohono ififaño mijicafutucuuno janaanicivi imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco eheetavuubo ifi iicabadi. Jaamo imino diiboco magaaanovi mihifetehi. 11 Diibofaño chahano diito gregomi, diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinimo, siijinijeoto, bajiminaa, jijovoto, bu sajeebii iicamo icano oononeheje. Jilli paryicino fanoovaro Cristo. Jaabo paryi famoovafaño icahi.

12 Amiihaico Moocaani gajiji diibotaro miicaqui amiihaico icicumoo. Jaaneguiiha idaasugo mityanofaño mihica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma mihica, sicujeebii omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. 13 Jaamoro sabadiro fahigovavi majaabicicasi, fahigovavi amiihai iibacasico mihimibachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitino iicahachijiji oono Cristo amiihai imitico iimibachucubadiro mihimibachucasi. 14 Fanoohalliviro aivo gajijima mihica. Toono paryi fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco ifutusunoo. 15 Jaaneguiiha jaafa amiihai jeebii noco Moocaani isajeebii ticuvusuhi. Tooneguiiha amiihaico cuuhuvaubo saafi ifitiro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehcamoti mihica.

16 Tolliro bu jaafa Cristo jibogo amiihai jeebii noco paryi imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijibogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecucusasi. Tolliro bu Moocaanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Moocaniguiiha iicano masinoco, diiboco amiihai jeebii fañodi imomoro mamasiva. 17 Paryi fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momooni Aivojiiho Jesu momofenedi, diibofenedi fanoovahallivi Moocanico imomoro.

Cristota Jilli Iyotoma Icano.

18 Gaigoomi amiihai tajemi iijiguiinovii miminifoto. Jilli mooni Aivojiiho Cristoco imiyaavogomo tolli icafihi. 19 Jaabadiro bu amiihai gafiimi amiihai taabamico magajiji. Jaamoro diitoma misifiratedino. 20 Jaabadiro

bu amihai seeme amihai caanimi, seejimi icano atajihbanoco: Jii, monoo. Toono mohaivojiboco imo imo omoonino. ²¹ Caanimi amihai seemeque misifiratusudino, diito ifico mejeeveesudino. ²² Jaabadiro amihai jeevivominaa amihai aivojitoco fanoovavi: Jii, monoo, jiihallivi mihicanohachuta diitoma imino mihicaquiro. Diito ihifinicumiro icatino, jilli miya jeehiri Moocaanico mihicugomoro. ²³ Paryi fanoovaaco momooninoco imo imo momooni Aivojibo Jesuco mejeevivonicibadi, miyaminaaco mihicanicibadi icatino. ²⁴ Amihairyo magaajacuuhi toono jaadabadi icano Aivojibo ibusumijeque amihai aacijinoco. Miuro amihai Cristoco mejeevivehichi amihai miya Aivojibo iicaaboco. ²⁵ Jaabadiro bu iimitinoco omoonihicaabo toono jaadaco gaayiciji. Miuro Moocaani miyaminaaco dugaacutihi ijeevadisahaje.

4

¹ Jaabadiro bu amihai aivojito, amihai jeevivominaaco imihuseme omoonibadi, imino momooni. Mehesafoto tolliro bu amihai, amihai Aivojibo niqejefano iicaaboma mihicahi. ² Suufenitimo Moocaanima mihiimaa imino mehesicinimoro, bu Moocaanico fanoovahallivi imomoro mihica icano. ³ Tolliro bu mihaihallivi Moocaanima mihiimaa, Aivojibo mihai aamusunofenedi taajasujibogoco mijibeguequi, Cristo jibogo agaajarautinoti mijibeguequi icano. Miuro tobogohalliti jino uujoho civojafano icahi. ⁴ Jaanohallivi Moocaanima mihiimaa imino foovono uujoho toonoco gaajasuqui omoonijibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogominaa icatimoma sicamañovi ifafucuvaaco mafatyusudino. ⁶ Fahijivaro imino mihiimaahica imo imo. Imino magaaja sitaaco mihiimusuhicajinoco.

Niino Imaa.

⁷ Magaijibo monahabo Tiquico onoobo mihai aajevesutiibo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivojiboco ejeevivehicaabo, amihai paryi uuti imino jibegueji. ⁸ Toonegiiha amihaijaago diiboco galluuhi amihai jilli mihicahi ineequi, bu amihai iquehecutusuqui icanouno mihica miyaavogomi. ⁹ Tolliro bu diiboma foobo magaijibo mihai aajeveesuhicatibo monahabo Onesimo diibo amihaiti saafi iicaabo. Diitisi amihai jibegueji paryi juu iicanoco.

¹⁰ Tacivojati uco anahabonibo Aristaco onoobo amihaijaago iijico galluuhi, tolliro bu Marco Bernabe nahabo icoomoobo achi amihaijaa iijico galluuhi. Diibo amihai aajeveehicacuubo. Jaabo amihai abaatohachijii diiboco imino magaayici. ¹¹ Tolliro bu Justo onooboco bu Jesu eneehicaabo iijico amihaijaago galluuhi. Jito idimoro judiomiti imiyaavugucuumoti Moocaani aivojiguiha uuma sano ududicamaaimo. Jaamofenedi uujoho tafiico jacusucafetehi. ¹² Tolliro bu Cristo jeevivominaafi Epafra onoobo amihaijaago iijico galluuhi, diibo, bu saafi amihai aajeveesuhicacuubo. Diibo fahijivaro sihidi amihaihallivi Moocaanico dilluhicahi diiboma ihimaaboro. Jaamo amihai quehecuno mihicanoro aivo imino amihai jeehico miminiyuhu Moocaani iimogonocoro meheetavejinojaagoviro. ¹³ Uujoho imino gaajahi Epafra amihaiditi ifico nijii omoonihicanoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano iicahicanoco. ¹⁴ Tolliro bu magaijibo taabuminaafi Lucas iijico amihaijaa galluuhi, tolliro bu Demas onoobo icano.

¹⁵ Tolliro bu monahabomi Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Tolliro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu tolliro diigo iijafano iigaivehicaamoco

icano. ¹⁶ Jaamoro jihaameque amiihaifeenevi memecidi magallu, bu tolliro Laodiceari iicaja Moocaani iijafaño imeeciui. Tolliro bu amiihai memeci uujo Laodicea iicamedi acaatinicuuhaameque. ¹⁷ Bu jinooco mijibogo Arquipo onooboco: Meeci, jaaboro imo dihi futusu Aivojii bo ico diibo jeecivo dudicamaajeque aacininoco.

¹⁸ Uujoho Pablo jino ico idillunocoro, caatinihi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihiimaa jino civojaminaafiti iicanohallivi. Jaafa amiihaico Moocaani imino moonihi.

1 TESALONICENSES

Pablo Inahaboni minaama Caatinihi Moocaani Ijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi icajahaje Moocaani ijaminaadi. Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisima sano agataacini medi. Jaamo amihai Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi iiminoco acinoma, sajeebi ma icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahijivaro mihai Moocaanico graciaco mahacihicahi paryi amihaihallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amihai miyaavogofeenedi mududicamaaihicano, sihidi amihai gajifañodi mejeecivehicahi, amihai Aivojibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amihai gajiji. Jaamaño diibo amihai icuboro ificuunoco mihai magaaajahi, ⁵ amihai taajasujibogoco mijibuguusumi ticovohijiri mijibuguutih, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano iicanoco imino magaaajamoro mijibuguuhi. Amihai magaaajahi amihai feenevi mihai imino mihicaunoco, amihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amihai, mihaiti, Aivojibo Jesucristoti icano magaaajahi. Jaamoro mihai badiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaaajahi imo imo amihai Moocaani Gaija aciueneri, idasuno sihidi mihaicuruofeenedi. ⁷ Amihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jinijeminaa, Acaya jinijeminaa icamo igaaajahi. ⁸ Jiliti amihai magaaajahi Aivojibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jinijeviro icatino. Tolliro fahigova jinijeminaa gaajacuuhi, amihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño mihai diitoco milli munuucujitirahi. ⁹ Diitoro mihai sahigotiro jibeguehicacuuhi, mihai amihai jaago mihigutumoco imino magaaajacuumoco, bu tolliro amihai jinitaco mejeecivehicaunoco mejeevesuumoro Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibo jaagovi miminifutumoco, ¹⁰ tolliro bu jibeguehicamo amihai, Jesu niquejefañoti asaajibocoto motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijevucuumoco siino buheetesuui. Jaabo diibo Jesu mihai taajasuji idasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaaihini.

¹ Tañahabomi, amihai magaaajahi, amihai mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipo cuumivi mihai: Imitino, unuumoro idasuno moonirumo amihai magaaajacuno. Jaarunofaño mihai Moocaani amusuui itaajasujibogoco amihai iguitimoro mijibeguequi sihidi jeevarunofeenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijibuguutih imitino momooniqui icautino, bu mabañiqui icautino. ⁴ Iticoni Moocaani mihai inisuboro aciubo tajibaubo fiivo jibogoco. Jaabadi mihai mijibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanico imo imo mihicasuqui mojeebinoco agaajacuboco. ⁵ Amihai magaaajacuumo mihai amihai mabañamaaihicautih oovosinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamicoro amihaiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro

bu miyaminaa mihaico obocigonoco miguiniotihimi amihaiditi, bu sitaaditit
 icano. Mihaico Cristo agalluumoco amihai mobociguejiruno icarunaaca,
 7 jilli amihai moociguro icigusuno momooniuhimi gaigo iseemegayimico
 otomonibadi. 8 Sihidi amihai magajimaño Moocaani jibogocoro
 mahacitihimi, tolliro bu amihaihallivimi mofico mahacijirahi sita iguijeniqui,
 amihai sihidi magajicumaño. 9 Tañahabomi, amihai moociguro magajacu-
 uhi mihaicudicamaajeque sihidi jeevarunofaño; fucu, bu cuuje icano
 mududicamaaihicaui toono sefati miicaqui, amihaiñoco mudumitihiciqui
 icatino Moocaani ijico amihai mijibeguehicaunohachuta.

10 Jaanoco amihai magaajahi, bu tolliro Moocaani gaajahi, amihai
 mimiyaavogomofeenevi mojeebimi imino iicaunoco imino momoonihicaui,
 amihaiñooa mihaicimimito. Imitino, nootimo iicaqui. 11 Tolliro bu magaajahi
 amihai saafisari mafajinihicaui, majacusuhicaui icano caani
 iseemeque iicanibadi. 12 Amihai moneehicaui imino miicaqui
 Moocaanita iicamo iicanibadi. Jaabo amihai cuuhuvahi diibo
 bociguino ihaivojifaño miicaqui.

13 Jaamaño jilliti mihaicifajivaro Moocaanico graciaco mahacihicahi
 amihai Moocaani ijico mihaicimimito muguubuusumi magayicuihimi miyabogo
 Moocaani jibogoco; miyaminaatiobogobadiro icatino. Jaabogo amihai
 miyaavogominaafeeneri sihidi ejeevanoco eetavehicaui. 14 Monahabomi,
 amihai yotoro amihai idaasuno moonihimi. Moocaani ijaamo Judeari
 iicajaheminaa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco tolliro iyotoro judiomi
 idaasuno moonihimi. 15 Diito judiomi, Mohaivojibo Jesuco guijenihimi. To-
 badiro bu iticoni Moocaani iimaaminaa iicaurumoco guijeniumo. Jaamoro
 mihaicobuhigovi gañimo. Moocaanidi imino moonitimo. Jaamoro
 paryicino miyaminaaco jiveheme. 16 Jaarumo bu judiomi iicatimoco
 itaajaqui mijibeguejirunaaca imeguehacatimo. Jilliti janaanciviro imitico
 guiraatusumo. Jaamaño jisumi imino Moocaani nihicuno omoonijino gase-
 cuhi diitohallivimi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

17 Tañahabomi, amihai sihigovi miminifutusumi, amihai fafucu-
 vaaciviro mahatymetirumo mojeebifañodi amihai mehesicinihicahi.
 Tolliro bu sihidi mihimeguehi amihai mabaatonoco. 18 Jaamoro
 mefeeguehicarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi
 moonihicaurahi. Jaarunofaño iji mihaicocasivusuhicahi. 19 ¿Nacu cono
 moonihicini, cono mihaicimo ica? ¿Toono jinejeti nacu mihaicimo
 imo mihicahi? Fine toono, Mohaivojibo Jesucristo asaabo imefeenevi
 amihai mihicajineguiiha mihaicimo imo mihicahi. 20 Amihai mihaicimo
 macahacisufeteji, imo mihicaji.

3

1 Jaamo amihai mihicanoco magaajagonoco majaabicuutimoro Ate-
 naviro mifitafeteji. 2 Jaamoro monahabo Timoteocoro amihaijaago ma-
 galluuhimi Moocaani jeevivominaafi iicamaño, bu mohamusuminaafi Jesu-
 cristo jibogoco mijibogonoco meheetavehicañovi. Jaabo amihai
 afajiniboro iquehecutusuqui amihai miyaavogoco. 3 Jilli iicanoti saa-
 tohoba Moocaani ijico jeevesutimo iicaqui, amihai moociguro magaajahi tolli
 iicanehejeri idaasuno mihicanoco. 4 Jaanoti amihai mihicausumi
 mijibugucuuhimi idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaajacuubadi.
 5 Jaarunaaca jaabicuutihimi uujoho galluuhimi amihai idilluqui, amihai

miyaavogoti gaajaqui, iji am#haico iimitinofaño aga#sujirunoco iguuiaboro. Jaanoti m#hai dudidamaaje sicamañovi iicajiruneguiiha. ⁶ Jaarunaaca Timoteo am#haijaagoti uhuumiubo m#haico imino am#hai miyaavogo iicaunoti m#haico j#buguui, tolliro bu am#hai gajiti icano. Tolliro bu m#haico magaijimoro mehasafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu m#hai am#haico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti m#hai, iminootino idaasuno mihicahicaurumo imo imo miminifutuui am#hai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño m#hai bohono ifiima mihicabadi mihicahi am#hai Aivoj#bofañodi sefano mihicahachiji. ⁹ Jaamo m#hai sihidi janaanici graciao Moocaanico mahaciji am#hahallivi, am#haiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiiha. ¹⁰ Fahii#varu suufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi m#haico am#haico ithatimesuui. Am#haico imino mihifutusuqui am#hai miyaavogo imino ifototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivoj#bo Jesucristo icano aamusunoco, am#haico mabaatequi. ¹² Jaabo Aivoj#bo am#hai gajico iguiraaatusuqui. Jaamo magaijicasihi fahigova jino m#hai am#haico mihicabadi. ¹³ Am#hai jeeb#noco diibo quehecuno ijeevadi ificuqui Moocaani imefeenevi iimitinobama icatino iicaqui, ufucu Aivoj#bo Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomonino.

¹ Tañahabomi, tooneguiiha am#haico monoomoro mataj#bahicahi Aivoj#bo Jesufañodi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomoniqui am#haico mji#beguehicabadiro am#hai moomonihicaqui janaanici.

² Am#hairyo magajacuui am#haico Aivoj#bo Jesu onobadi mji#beguehicanoco. ³ Moocaani imeguehi am#hai ifinoco diibojaagoviro miminiyumoro saatohoba buhigueejedi gaigoomima icacuutimo mihicanoco. ⁴ Tolliro bu famooro am#hai taabamima iminoro mihicamoro magaijiqui. ⁵ Sihidi aivo iimitinoco mihimogomoro icatino, siicumije miyaminaa Moocaanico agaajatimo iicanicibadi icatino. ⁶ Mehesicini, m#haiñooba am#hai nahaboco imitino moomonidino, toonhalliti Aivoj#bo Jesucristo aivono aamjirahi am#haico meneehicacubadi. ⁷ Moocaani m#haico imitigui cuuhvat#hi, imino mihicaquiro cuuhvaabo. ⁸ Jibogoco agaayicigot#bo miyaminaafico guubut#bo icat#hi jilliro Moocaanico guubut#bo. Jaabo Moocaani m#haico Igaijaco aaciuboco guubut#hi.

⁹ Jaanoti am#hai nahabomima magaijicasiqui am#haidi caatinit#hi; am#hairyo Moocaaniti magaijicasinoco magajacuuneguiiha. ¹⁰ Jaamoro tolli moomonihicahi famoomaryo monahabomima Macedonia jinijeri iicamoma. Jaarunofaño monohabomi, am#haico meneehi: Janaaniciviro am#hai imihuseque miguiraaatusu. ¹¹ Jaamoro sajeeb# mihicamoro am#hai dudidamaajeeneriro mihica am#hairyo dudidamaaimoro mihica am#haico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiyaavogotimo am#haico imityaguequi, bu am#hai jinejebati cuujivaachutimo mihicahi.

Aivoj#bo Asajino.

¹³ Monahabomi, iguijevucumo m#lli iicajinoco gaajatimo iicanicibadi mihicadino. Jaamo idaasuvotimo miicaqui saatoho Cristoma niquejefaño iicajinoco eescinitimo iicanicibadi icatimo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijevubo sino ubuheeteunoco mimiyaavogobadiro, bu diitoco Moocaani buhetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiyaavogomoro iguijevumoco. ¹⁵ Jilli iicanegui

amiihaico meneehi Aivojiiho jiiibogo onoobadi: Miihai jino Aivojiiho asaa-
 jinohachuta guijevetimo mihicajimo, iguijevehinicumoco misiiiguejitihi.
 16 Aivojiiho Jesu ticoniji niquejefañoti iniiitoobo imitya iijima. Jaasumi
 Moocaani toomominaa aivojiiho mityano sahagueji. Moocaani miiicuoco
 iguisinofeenedi niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiyaavuumoro igui-
 jevecinimoro ticoniji siino ubuheeteme. 17 Jaasumiro miihai miguijevetime
 jiiinjehalliri mihicamo sano diitoma magaiiiveji aimuufafeenedi Aivojiiho
 Jesuma mahatymecasiqui caamovi. Jaamo tolli fahiijivaro diiboma mihi-
 cacuuji. 18 Jaanegui fahigovavi mequehecusuquimaje jinofeenedi.

5

1 Tañahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano amiihaico
 caatinitihii. 2 Amiihairyo imino magaaajacuuhi, Aivojiiho asaajifucu gaseji im-
 imañobati fucu nanivaminaafi agasenicibadi. 3 Jaasumi miyaminaa sajeebii
 mihicahi, imino mihicahi nuurunaaca diitohallivi imimañobati aivo gaseji,
 gaigo isemevacuuqui aivonicibadi, aivo ifinisujinoti taajajitimo. 4 Jaanoti
 tañahabomi, amiihai gaajatimo mihicatihii. Jaamaño amiihaivi tufucu nani-
 vaminaafi iicanicibadi iicafucu gasejitihi iiguitusuqui. 5 Jaamo paryi amiihai
 magaaajacomo cuje eseseñefañodi mihigobadi mihicacuumo. Miihai fucu
 icivonofaño mihicacutihii. 6 Jaanegui saatoho miyaanoco agaaajatomobadi
 micigadino imino esicinimoro motoomo. 7 Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro
 iguiricavomo fucu guiriicavehi. 8 Jaanoti miihai Cristoco magaaayicuumo
 imino mehesicinihii miyaavogo, gaiji icaneri mofico mofoboocihi, amo-
 casiminaafi jigaiño meehuri ifiico ofoboocinicibadi. Tolliro mataajainoco
 mehesicinineri, monigainoco mofoboocihi amocasiminaafi jigaiño nijegari
 iinigaico ofoboocinicibadi. 9 Moocaani miihaico idaasuno imooniqui ficu-
 utihii jilli Mohaivojiiho Jesucristofañodi mataajaquiro ficuubo. 10 Diibo
 Jesucristo mohallivi guijevuehi diibomaryo miicaqui mubuheerumo, migui-
 jevecuurumo icano. 11 Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi meque-
 hecutusucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajiiñihii.

12 Tañahabomi, amiihaico meneehi: Jaamo amiihaifaño ududicamaaimoro
 amiihaico Aivojiiho Jesufañodi iijiiibogomoro afajiiñimoco mobocigusu.
 13 Jaamoro diitoco mihimogomoro guiraano magaiji toono
 dudicamaajeminaa iicamaño. Jaamoro sajeebii fahigovavi mihica.

14 Tañahabomi, tolliro bu amiihaico meneehi: Mafago ududicamaaiñoco
 iimogotimoco, bu tolliro imiyaavogoti iniiinovamoco mequehecutusu iniiino-
 vafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

15 Mehesicini saatohoba miihaiñooobaco imitino omoonimoco, bu imitino
 moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovaryo
 icano.

16 Fahiijivaro imo imo mihicahica. 17 Fahiijivaro Moocaanima iimaamoro
 mihicahica. 18 Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli Moocaani iimogono
 amiihaiditi Cristo Jesufañodi.

19 Moocaani Gaijaco mojeebiiñoti miguihanisudino. 20 Moocaani Gaijari
 Moocaani iimaaminaa iijiiibogonoco mitiiisuguedino. 21 Fanoonisuco iimino
 magaaajamoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. 22 Paryi iiminotinoti
 amiihai ifiico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeeb# iicaabo am#hai ifico imino ijeevadi ificuuqui, paryi am#hai ifico am#hai jeeb#co, am#hai gaijaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivoj#bo Jesucristo asaajino imega.
²⁴ Jeevesutat#bo am#haico ucuuhuvaabo. Jaabo m#noco ba#isutat#bo jilli mooniji onoonoco.

Niino Imaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahijjivaro mihiimaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino ijjiri.

²⁷ Am#haico tajj#bahi Mohaivoj#bo mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiimaasuhi.

²⁸ Mohaivoj#bo Jesucristo jaafa am#haico imino teemehi.

2 TESALONICENSES

Pablo Inahaboni minaama Moocaani Iijaminaadi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani iijaminaa Tesalonicari iicamedi macaatinihi Moocaani, Aivojũbo Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amũhai imino mihica, sajeebũma mihica icano Dios Moocaani, Aivojũbo Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imitiminaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amũhaihallivi mũhai fahiijivaro Moocaanico graciaco machihicaji imino aivo jilli momoonino amũhaihallivi amũhai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magaijicasino fahiijivaro janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño mũhairyo imo imo amũhaiditi mihiimaahicahi Moocaani iijanofaño amũhai, amũhai idaasuno mihicarunofañoði majaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amũhai magaajasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amũhai diibo aivojima mefejinoma mihicahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amũhaico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo mũhaima amũhaico sano jaguisisuijibo idaasuno mihicahicamoco ufucu Aivojũbo Jesu niqnejefañoti imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo ciijigaiguihuma saajilbo idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojũbo Jesucristo taajasujibogoco imiyaaveguehicitimoco. ⁹ Jaamoco idaasuno moonijilbo ufucuro ifinijitino guijevefaño. Tehesino gañicafetejimo Aivojũboti, diibo boci, diibo mitya icanoti ihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojũboco ita iicamo icahacisucui asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoomominaa iheetyequi mũhai jũbogo amũhaifeenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiha jilliti mũhai amũhaihallivi Moocaanico midilluhicahi amũhaico iicihinimo Moocaani iicicumo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amũhai mimiyaavogomoro meheetaveguehicanehijeque iimivusucafetequi. ¹² Amũhaifañoði Mohaivojũbo Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amũhai diibofañoði miicaqui Moocaani Mohaivojũbo Jesucristo icamisi imihusefañoði.

2

Iimiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amũhaico meneehi, Aivojũbo Jesucristo mũhaico igaiyiciqui asaajifucuti amũhaico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihicahicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafeneedi ijuibogono jũbogoco mugubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco mugubumoro mũhai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojũbo asaajifucuri mihicacuui, noomoro ijuibogonoguiinodi mejeevesudino. ³ Mũhaiñooaba amũhaico abañinoco mimiyaavegedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi ciijigaifaño igañiqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitatoc, bu fanoco ejeevefimoco iminaanifibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ ¿Nacu mehesiciniitihi amiihaico amiihaima iicausumi toonoti eneehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amiihai jisumi magaaajacuuih saafi toonoco ugucicarunoco imegaviro ihoovovi ifototinaacaro asaajiruneguiiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacuuih idiiboro icaabehiica toonoco ifiitiscisuhicaaboco jiiijeti buhigovi icidi. ⁸ Jaadi jari tohimitiibo gaseji. Jaabo iimitiiboco Mohaivojiiibo Jesu finisuji ijagabari diiboco ufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimitiiboba asaajiibo ijijaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco ifusunofañodi bañiiboro. ¹⁰ Fanoova imitico moonijiibo miyaminaaco ibañisuqui jaahaivofaño efejimoco, miyaanoco ataajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹ Jilliti Moocaani diitojaago bañifira mityaco galluuih diibo abañinoco imiyaaveguequi. ¹² Jaamo cijiigaifaño igañicafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimitinocoro iimegueneguiiha.

Itaajasuqui Ficimo.

¹³ Jaanoti miihai fahiijivaro amiihaihallivi Moocaanico graciaco mahacihicahi Mohaivojiiibofañodi amiihai magaijino nahabomi mihicaneguiiha Moocaani amiihaico sahiijitiro mataajaqui icicuumo Gaijafeenedi amiihaico ijeevadi ificuucumaño, bu miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴ Tooneguiiha amiihaico Moocaani coovauhi taajasujibogoco miihai mijiiibogonofenedi. Jaamo tolliro Mohaivojiiibo Jesucristo bocifaño mihifetejinoma mihicahi.

¹⁵ Monahabomi, jaanegui mejeevesumoro majabajeevedino amiihaico moojiri, bu aamefeenedi icano mijiiibeguehicanoco. ¹⁶ Diiboro Mohaivojiiibo Jesucristo, bu Dios Moocaani iimihuseri miihaico agaijiiibo ifnijitino jacusuco aaciibo, imino miyaavogo esicinicico iimihuseri aaciibo. ¹⁷ Jaabo amiihai jeebiiinoco sefatusuji, jaamo iiminocoro monoomoro meheetavehi icano.

3

Mohallivi Moocaanima Miihima.

¹ Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima miihima Mohaivojiiibo iiji goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gaijima igaayiciqui amiihai mihicabadi. ² Tolliro bu miihima miihaico iimitimo miyaamo icatimo useti itaajasuqui. Famooro miyaavogominaa icatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³ Jaarunofaño Mohaivojiiibo miiinoco jeevesutatiiibo. Jaabo amiihaico esefasuuboro iimitiiboti teemeji. ⁴ Miihai Mohaivojiiibofañodi magaaajahi miihai amiihaico matajiiibanoco suufenitimo momoonihicabadi momoonijinoco. ⁵ Jaabo Aivojiiibo amiihaico amusuji. Jaamo Moocaani gaijico magaaajacahi, bu Cristofañodi majaabicinoco magaaajahi icano.

Jilli Mududicamaaje.

⁶ Monahabomi, amiihaico matajiiibahi Mohaivojiiibo Jesucristo momofeenedi. Jaamo imitino icano nahabomiditi mudugaavehi ududicamaaigotimoditi, miihai mijiiibogobadi icagotimoditi icano. ⁷ Amiihairyo magaaajacuuih milli mihicamoro miihai mihicabadi mihicajinoco miihai amiihaifeenedi dudicamaaitimo ticovono mihiguutihi. ⁸ Miihaiñooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutatihi. Tolli icatino fucu, bu cuuje icano mududicamaaahicauhi amiihaiñooco dumitiicitimo miicaqui. ⁹ Moocaani dudicamaajeminaaco sita oobajaji Moocaani

unuurunofaño miihai dillutimoro mududicamaaihicauhi, miihaiti magaaamoro miihai mihicaubadiro momooniqui. ¹⁰ Amiihaima mihicausumi jilli amiihaico matajiibauhi cajaanoyohacho ududicamaaiñoco iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Amiihaifañoti saatoho imino icatimo dudicamaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mijii bogomoro matajii bahi Mohaivojii Jesucristo mityafeenedi: Iinoro ududicamaaimoro sajeebii iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti amiihai imino momooninoti muhuuchuedino.

¹⁴ Jaanoti saatoho jihaamefañodi matajii banoco agaayicitiiboti mudugaavomoro diiboma magataavucujirahana inucufevequi. ¹⁵ Jaaruuboco amiihai minaa fibadi mijii hevedino. Jiliiro mafajii ni amiihai nahabobadiro.

Fitacu Imaa.

¹⁶ Jaabo Aivojii bo sajeebii co aacifiibo amiihaico fahii jivaro sajeebii co aciji siibadije mihicarunaaca. Aivojii bo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo amiihaidi jino taajico jihaamefaño tahuseri jimañogayicoro caatiniihi. Jilli tahiimaanogayicoro caatiniihicahi paryicino agalluhicahaamenefaño. ¹⁸ Jaafa Mohaivojii bo Jesucristo paryicino amiihaico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatinuahaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi ataj#baneguiiha uco agalluubo, bu Mohaivoj#bo Jesucristo icano, diibo mohesicin# iicaabo. ² Timoteo #di caatin#hi jahaameque #joho tamiyaabo tamiyaavogofeenedi #ci#bo taseemene idiicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivoj#bo Jesucristo icamisi #daasugoma#no imino omooninoma, sajeeb#ico aacinoma icano idiicanoco.

Sicama#no J#bogoco Sita I#b#beguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia j#in#jevi ufuusumi ico unuucubadi: Efeso cuumiv#ro fitafoto. Jaabo taji#bahi saato#hoco, sicama#no j#bogoco j#bogatimo iicaqui. ⁴ Jaamoco guubunicidimo eede j#bogojinoco, ifin#tino s#cijem#naa momono guic#badi iicanehejeque. Toneheje jilliro mih#fono jenaaucasijaagov#ro satyehi. Toono m#noco amusut#hi Moocaani ataj#bano miyaavogov# imino mih#futusuqui.

⁵ Jaano tataj#ba imeguehi imih#nima achahano jeeb#iti, bu iimino esamaa-jeti icano ifivono gaij#ri magaj#casinoco, bu miya miyaavogoti asaaneri icano. ⁶ Saato#ho jinooti imit#moro mih#fono jenaaucasicoro moonihicahi. ⁷ Imogomo Moise taji#bano j#bogom#naati iicanoco. Jaarunoco gaajat#mo unurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro ij#bugurunehejeque icano.

⁸ M#hairyo magaajacuuh# toono Moise taji#ba onoobadi mihichachii#i taji#ba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoon#mohalliv#i taji#ba chahahi. Jaanoti naha toono taji#ba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicat#mo imit#m#naaguiiha, imiti esamaa-jem#naa, Moocaanico, bu ih#imaa ij#ico icano oboc#guehicatimeguiiha, bu caanico, seej#ico icano agaicaaufimo bu pary# gaicaaum#naaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buh#gueejedi mogaim# iicatimehejema iicahicamedi, bu tolliro sano gaifim#ro iicasihicamedi, bu miyam#naaco ananihicamedi, bu aba#iff#f#m#medi, bu aba#imoro sicama#nov#i Moocaani momoco iguiy#ichicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono taji#ba ficuafetehi pary# oono iimino j#bogoco imeguehicat#mohalliv#i icano. ¹¹ Jaano toono iimino j#bogo, aivo iimibogo taajasuj#bogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani M#haico #daasugonohalliv#i Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivoj#bo Jesucristoco imehi, diibo jinohalliv#i uco sefaco aac#boco. M#ro diiboco ejeevesujit#noco agaajac#boro uco idudicamaajefa#no ficuubo. ¹³ Pary# jilli uco imino moon#bo iticoni uujoho tahiimaari diiboco imit#no omoon#hicauruuboco, diiboco im#naanihicauboro imitinooono neehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani #daasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogom#naafi iicaut#ma#no. Jilli gaajat#bo toll#h#je moonihicauhi. ¹⁴ Jaama#no Mohaivoj#bo aivo ajashut#no uudi imino moon#hi sano miyaavogoma icano, bu tolliro gaij#ma Cristo Jesuma sano mihicama#no toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaama#no jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu j#jehalliv#i saauhi imit#m#naaco itaajasuqui. Jaamo imit#maati uujoho ih#aivoj#bo. ¹⁶ Jaabo j#neguiiha Moocaani uco #daasuguuhi, aivo guiraano

tafeenedi paryi Jesucristo ijaabícico ihifusuqui, bu jaanoti uuti agaa-jamoro diiboco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanegui masi fahijivaro ufucuro ifinijitino Aivojiboco mobocigomoro macahacisuqui, ufucuro iguijevetiiboco, aatyimeratiiboco, diibo idiiboro Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinooco tajibahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihi miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi itti ihiimaamoro Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitumaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Tolle icaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuihi iji Satanasco toonoti agaaJamoro Moocaanico iijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihimaaqui Ijibogono.

¹ Ticonihi jinohallivi ico atajibaabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiimaaqui, dillumoro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajibamo aivojitohallivi imimo miicaqui sajebei Moocaanijaagodi mihamoro, paryi fanoovaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famoro atajanoco, bu famoro miyaanoco agaaJanoco icano. ⁵ Saafi Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabo feenedi mihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo guivevefano ifico aciuihi famoro mataajaqui, mohallivi jaaduboo. Jaano ifusucafutuui ihoovovi ifutuusumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuui jibogo satyuminafiti, minisuminaafiti icano, judiomi iicatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco neehi bañitibo.

⁸ Tooneguiiha imeguehi fahigovati gaifiimi Moocaanima ihiimaanoco ihuseneque caamovi agañiyicimobadiro imino jeebiri, sifiirama, iibacasima icano achahano jeebiri. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofano. Ticovono, siicuno icano ijeebico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaqui. Jaaruno siibadi iicaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijadama iicano gaachehuneru icatino icano. ¹⁰ Jiliro iiminoonocoro meheetavo oono Moocaanidi amihai jeebico mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amihai gaigoomi amihai iijibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotih gaigo miyaminaafeenevi ijibogonoco, bu tolliro imogotih gaifico gaigo iguiinoninoco. Jilli lliiviro iicaqui. ¹³ Miho Moocaani ticoniui Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutihi, igaigo bañicafutuuihi. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idasuno icafigo esemevasumi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejeevesutihachijji, gajifaño iicahachijji, bu mihinivatino iicahachijji, siicuno ijeebico omoonihachijji icano.

3

Moocaani Ija Jibogominaa Aivojito.

¹ Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivojiboti iicagoobo iimino ifiima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañehejequere eesamaaitibo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahijivaro baaminaaco imino igaaayicihicaqui iijafaño, bu imino ijibeguequi, ³ guiriicavotibo iicaqui, amocasico guinotibo iicaqui, bu nihibamico gajitibo iicaqui. Jilliro iimihusequi, siicujeebiba iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebii icatibo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco atajjibanoco igaaajaqui, iseemeque afagueeneri ijihicuqui, sitaaco ibociguehicaqui icano. ⁵ Mino iijaco imino matajibanoco magaaajatibo, bu zmilli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivojibo bohono Cristoco agaayicibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifico mityano eesicininoti, ifico iinoro gañisudiibo iji aacutuuno idaasuno yomonofaño. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi miyaavogominaa iicatimofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificuunofaño aacototibo iicaqui icano.

Diaconomi.
(Hch 6.1-7)

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucuunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico icinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaa-jarautinoco imino igaaajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachijji jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañehejeque jibocasiffitimo iicaqui, sicamañehejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajjibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanico iimino ibocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Iimaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emeecitono. Jaarunaaca jihaameque idi caatinihi. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano ifototihachijji, jaabo gaajahi Moocanico miyaavogominaama milli mihicanicinoco. Jaamo Moocaani milliba iicatibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jibogoco aciubo toonoco sitama ihimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, miihai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco:

Moocaani miyaminaafi ifiri acavirivuuboro buhugaavuuhi, Igajafeenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jibogocafutuuhi fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinijeriro jaabo imiyaavogoobo, bu jaabo niquejefaño agaayicifotoobo.*

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

* 3:16 (Jn 1.14) Aivo miyaano, miihai iimaa iiji aivo agaajaraut

¹ Miiro Moocaani Gaija foovono neehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaacamaaaji, abañififino gaijamaryo ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jibogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa abañisumo ononehejequere, diito esamaajene aivo, iñihicugonoco gaajacuutihi. Jilli diito esamaajene miño usegaico miquiticinaagono uchuumucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotihi miyaminaa ataabavanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacuumoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Miiro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanegui jinejebaco jiiheguetimoro magaayici toonohallivi Moocaanico mihimomoro. ⁵ Miiro toonohallivi Moocaanima mihiimaacuno. Jaano iimibachucinicuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinooco dinahabomico idibogohachijji aivo iimino jeecivominaafi Jesucristo jeecivominaafiti diicaji. Jaabo miyaavogo iimaa sefari diicaji, bu toono iimino jibogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jihovobogoje jiiñije jibogono ononoco uguubuniciboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebico iminiyunocoro nisiquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu sieneje bañamaajeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiiha. Jaanoti Moocaaniguiiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefaqui famooguiiharo imihi. Jino jiijehalliri mihicano ifiguiiha imino, bu ufucu mihicajino ifiguiiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiiha bu mududicamaaihicahi, sita mihaico imitino ononehejeri idaasuno mihicahicahi icano, mihai iicaabo Moocaanico mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaafi iicaabo.

¹¹ Jaanegui paryi jinehejeque tajiibaabo dibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafehi idiicanoti. Jilliro difiiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gaijima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototinochuta miyaminaafeenevi Caatinihaameque idifinicinoviro diica, monahabomico equehecutusuboro jibogo diica. ¹⁴ Daabajeevedino Moocaani ico deetavequi aacininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagoviro dijeebico ficu. Difico sahigoviro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanivivi imino ofoonoco. ¹⁶ Difico imino deesicini, bu idibogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli idiicahachijji iiro difico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafeque mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatino.

³ Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibaijito iseemema iicamoco, bu ihiyaachimihaima iicamoco icano dibogo seejimihaiico, bu itagomico imino itemequi. Jaaneri diitoco

ifivusunoco ajaadubadi iicano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibaijigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanicoresicinifhi. Jaago fahijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibaijigo ifico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaaniciivi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibaijito tojafaño ududicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaaniciivi ificabano iicacugo momoco, bu jaago saafi taabaro iicacugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifivusuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayicichicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñooco initisugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehichahachijii, daasuno iicamoco aamusuhichahachijii, bu conohacho sano iiminoco omoonihichahachijii icano.

¹¹ Jaanoti fibaijito momono aamefaño mificuudino saafigo fibaijigoguiinoviro ificabano iicagoco. Tonoodino ificabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiiyudi siino atajevanoco imegvejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unuubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneri igomoro ofoomoro gaiquifitejirumo. Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje jibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvichinimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli iicajiruneguiiha uujoho imeguehi fibaijito bagocajami iicamo atajevanoco. Jaamo esemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fiitvusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Miño saatoho fibaijito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuui.

¹⁶ Jaanegui cayaatyocho miyaavogominaa ifibaijigoma iicamo diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucuujivaachuno fibaijigoco ihamusuqui.

¹⁷ Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaaniciivi aivo mobocigo oono Moocaani jibogoco ihimaamoro ijjibogonojaagoviro iicamoco. ¹⁸ Miño Caatinihaame neehi: Buey itrighallidi jgoneri jehetiibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimaño, noonoro. Bu tolliro noono: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicichicaji, noonoro.

¹⁹ Miño quillahutoobohallivi: Imitino icahicaabo, nooboro saafiro ijjibogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisici ijjibogohachijii jari miyaavogo. ²⁰ Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeeneviro, toonoti saatoho ihiguetequi. ²¹ Jino ico tajibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinoco imino moonihi miyaminaaco dugaacutiibo, bu saatohoco guinovvi miniiyutiibo diicaqui icano. ²² Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifaño dicafetedino. Jaanegui paryi imitino iicajirunoco sihigoviro jeecivotiibo minifoto.

²³ Dihibari saicino aivo guihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu midino daadu.

²⁴ Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutathi imegaviro jaribuunati ifuvusujino. ²⁵ Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitihhi.

6

1 Jeecivominaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitinno nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojjiboditi icano. ² Jaanoti bu jeecivominaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachiiji diitoco jiihgeduimido miyaavogofaodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeeveequi; toono diitoco imino mejeecivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magaijino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque diibogo imino.

Sicamaño Jiihogominaa.

³ Jaanoti bu cajaanoyohacho sicamañooco jiihogomo, mihihai iiminoco Mohaivojiiho jiihogoco mijiihbeguehicanobadi bu mohiimaahiiji onobadi iicatinoco jiihbeguehichachiiji, ⁴ jilli diibo ificoro mitya mitya omooniiho. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatiiho. Jilli sicamañejeje iimaahallivi ejenaucasififiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jiihevefiibo jibafiiho, sitaaco aivonono neefiiho, sitaaco imino eesiciniitiiho, ⁵ ifinitino amocasineheje ihesamaajene iimicuutimofaño icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacuutiiho. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa iijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. ⁶ Jiihi, eti miya iimaahiiji imino icasunohiiji, oono diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotiiho. Jaabo jilliro imo imo icaabo. ⁷ ¿Mihiro jiihchallivi jinejebaco misivautihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejitihhi icano? ⁸ Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihihachachiiji tonoodinomaryo imo imo miicaqui. ⁹ Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabicitihi diitoco inisunoco. Jaamaño mihiifono fanoovama ica imogo tacurafaño aacotono miyaminaaco imitinno omooninoro jinejebama achahanofaño, finisufaño icano ficuhi. ¹⁰ Mihiro nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifico jilliro idaasuno icariro gahafusumo.

Imino Moonicasi.

¹¹ Jaanegui ijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejeti digaa. Jaaboro iticovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gaijico, jaabicico, isiicuno jeebico icano mooni. ¹² Iimino moonicasi, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinijitino fiivoco imino gaayici. Mihiro tooneguiiha ico Moocaani cuuhuvahinihi. Jaabo ijoho imino omooniihoro dimiyaavogoco gaajasuuhi ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico tajiihahi Moocaani fanoova jiihchalliri iicanoco fiivoco aaciibo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico tajiihahi. ¹⁴ Jaabo jino ico atajiihbanoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanitiiho diicahi ico toonohalliti jibatimo icaqui Mohaivojiiho Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi Moocaani jinoooco paryi mooniji diibo idiihoro Moocaani imino omooninociibo, sihidi ejeevaabo, tajiihaminaa Tajiihbaninaafi, bu fanoova aivojito Aivojiiho iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idiihoro iguijivetiiho mihihiñooba ifitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco caaani miyaminaafi aatyimetiiho, bu aatyimeratiiho icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahiijivaro. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesicinico ficuudimo toono miyaano icatihi. Jilliro Mooaaniviro ihesicinico ifcuuqui diibo iicaaboro mihaico fanoovaaco ajashutino aacibo imino miicaqui. ¹⁸ Tajiba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihacifiqui, ihifefiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niqejefano sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari kuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiqui. Jaamo ifinjitino fiivoco imino igaayiqui.

Niinoono Timoteoco Atajibano.

²⁰ Timoteo, ico atajibanoco imino toomo. Guubunigidino jiinije iimaano sicamañeje iimaanoco, bu tolliro sicamañejeque ejenaanehejeque, jino miya gaaja onoonehejeque icano. ²¹ Miuro saatohosa toneheje miya gaaja onoonehejejaagoviro iminifotomaño miyaavogoti mitacuumo. Jaafa ico Mooaani imino moonihi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agal-
luubo, Cristo Jesuma sano magataavonofaãodi fiivoco aaciguuno onoobadi.
² Jaabo ïdi jihaameque caatinihi Moocaanifeenedi taseemene, agaijïbo
Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojïbo Jesucristo icamisi ico
ïdaasugomaño imino omooninoma, sajeebïco aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi Jïbbogomo.

³ Uujoho Moocaanico imehicahi taheedemihai iicaubadi imihinima cha-
hano esamaajefaãodi. Jaabo uujoho suufenitïbo ïti esafetehicahi dihallivi
Moocaanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahiijivaro uujoho
asaasumi ïjoho ataaunoco esafetehicahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi
sihidi imo imo icaqui. ⁵ Tollïro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idi-
icanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseejï Eunice icamife iticoni tomiaavogoma
icauhi. Jaabadiro bu ïjoho tollïro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiiha ico tajiïbahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi
uujoho tahuseque ificuumi aaciuno dudicamaajeque diïbeguehicaqui.
⁷ Mïro Moocaani gaijama mihicamo fanoovaaco miñihicugotihï. Jïlliro
mityama mihicahi, saatohoco magaijïhi, imiti esamaajeque imino esamaa-
jeriro miguiinonihï. ⁸ Jaaneguiiha nucufeguejirahana Mohaivojïbo Jesu-
cristoditi idïbbogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diïbohalliti cïvojafaño
iicanoti. Jïlliro dimaãoonoti gaayici taajasujïbbogohalliti minoco idaasuno
omooninoco, Moocaani ico sefaco aacino ticovovi. ⁹ Moocaani miïhaico
ataajasuuboro cuuhuvahi diïbedi mofiico imino mihimibachumoro ijee-
vadi diïbedi miicaqui. Iiminoco momooninoti icatino. Jïlli tolli diïbo
iimuguubadi, bu tollïro Cristo Jesufaãodi mihicacuunoti miïhaico agaijïboro.
Jaabo Moocaani miïhaico gaijiuhi siicijetïro jïinije fiivuutinaacaro. ¹⁰ Jaabo
toonoo igaijico ïfusucuubo jisumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaeneri.
Jaabo diïbo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujïbbogofeenedi esesehejïgovi
ïcucuubo miïhaico ifinisujitino ifiico ihaciqui.

¹¹ Mïro uco Moocaani ficuuhi jïbbogoco jïbbeguequi. Jaaboro uco gallu-
ubo minisuminaafiti judiomi iicatimoco jïbbeguequi. ¹² Jaamaño uujoho
paryi jinehejeri idaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufevetihï, cajaanivi
tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diïbo imityama
icamaño uujoho tafico diïboco acihinicuuhi imino ificuuqui ufucu diïbo
dojicuvï asaajifucuguiiha.

¹³ Jaanegui suufenitïbo mooni ico iimino jïbbogoco atajiïbahinibadi.
Jaaboro diica miyaavogofaño, bu Cristo Jesufaãodi mihicacumaño gaijama
mihicanofaño icano. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño icaabo. Jaaneguiiha diïbo
miïhaico aamusuneri Moocaani ico atajiïbanoco imino toomo.

¹⁵ Iro agaajaacuuno paryi famooro Asia jïinijeoto uco jeevesuhiniuhi.
Jaamotisi bu tollïro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani
idaasuguehi Onesiforo onoooboto. Diïbo fiiva foova uco tafico buheesu-
vahicauhi, cïvojafaño iicanoti nucufevetïboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri
iicausumi, uco iguiinehicauboro atyimeteubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuvï

Mohaivoj#bo Jesucristo diiboco idasugueji. #ro imino gaajacuuhi diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Imino Jesucristo J#bogominaafi.

¹ Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogoma#o imino moonico magaa#icineri sefano diica, #joho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicano gaajamo; jaanoco #joho uuti uguubuhicanoco saatoho imihusene gaifinimico taj#ba sitaaco ij#beguequi.

³ Jaaboro #joho Jesucristo j#bogominaafi, daabici sihidi idasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idasuno iicarunoco ajaabicinibadi. ⁴ Mi#ro cajaanoty amocasiminaati iicamo sineheje naaje dudicamaajeaagovi minifototatihi ihaivoj#bo diiboco amocasiminaafiti iicaqui #c#bo ataj#banocoro imooniqui iicama#o. ⁵ Jaabadiro bu saatoho ba#amaajefa#o iicacuumo toono taj#ba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihii. ⁶ Jaabadiro bu faguinofa#o sefano ududicamaaimo aivo imegaviro ima#oonoti gaayicifihii. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivoj#bo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivoj#bo David iyaachimioobo iicaubo gujivefa#oti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasuj#bogoco ij#beguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti uujoho sihidi idasuno iicarunoco jaabicihicahi, gaicaauminaafi iicanicibadi jigai#ehiri isisicininehejeque. Jaarunofa#o Moocaani j#bogoo siscinitihii. ¹⁰ Jaama#o paryi uujoho jaabicihicahi Moocaani #cicumoco j#bogohalliti. Jaamo oovosino taajama iicaqui ufucuro ifinijitinoma Cristo Jesufa#odi mihicacuma#o diiboti asaanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano:

Diiboma sano migujivehincuhachijji, bu diiboma sano mihicaji. ¹² Tolliro bu idasuno mihicarunehejeque majaabicihachijji, sano diiboma ma-haivoj#veji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaihihachijji, mi#haico bu tuunamaaijiiho. ¹³ Diiboco mejeevesurumoco, diibo mi#haico jeevesutihii, Moocaani ifibadi mihicacumoco, #milli bu ificoro jeevesu-jiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayuubo diitoco taj#ba Mohaivoj#bo imefeenevi jihovonehejeque jenaucasitimo iicaqui, jilli mi#ifono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafiti idiicanoco igaa#acafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufevet#bo diicahi, imino aivo miyaano iicano j#bogoco id#beguehicama#o. ¹⁶ Sicama#eheje iimaa, jii#jeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiiamaamo jilli janaan#iviro imitifano feefihii. ¹⁷ Jaamo j#bogono sitaavi j#vonoro feehi #inisi ij#von#icibadi. Jaamootisi Himeneo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuheetjino, eneehicano si#ije fatyehin#cuuhi, noomisiro saatoho miyaavogoco sihigoviro miniiyumisiro efeehicamisi. ¹⁹ Jaarunofa#o Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri dojiban#cuuhi. Jaamo gaajataco ificuuhaame neehi: Aivoj#bo Moocaani gaajahi ita iicamoco, noonoro. Tolliro bu noono: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Miiro iguiraaaja iijafaño sanooro oro eetavota, nihibami eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguiharo icafihi, bu jaanoti sanoodino #dicunonoguiiha, beevanoguiharo icafihi icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiharo miiaaqui imino mofico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivoj#bo dudidamaajeguiharo mihicajimo iimit#nehejeti mihinivatino mofico mificuuqui. Jaachiji jari fanoova iiminooro eetavoguiharo mihicahi.

²² Jaanegui ijoho sicafefi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jee#vot#bo. Jaaboro iticovono ificoro deesamaaje, miyaavogoco, gaijico, sajeebi icaco icano sano imino jee#ri Aivoj#bo Jesucristoco ejeecivomoma. ²³ Bu mih#fono fanoova jenaucasico deeci#vedino. #iro gaajacuui toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivoj#bo Jesucristo jee#vominaafi sitaama amocasiiboro igotatihi. Tolli icati#boro famoovamaryo imino icafihi. Jaabo imino j#bogominaafi fanoovaaco jaabi#boro icafihi. ²⁵ Jaabo siicuno jee#ri iicaj#sumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli iicano ifico ubuunan#boro miyaanoco agaajasujinoco esicin#boro. ²⁶ Jaamo aaicomoro itaajaqui iji diitoco itacurahihufafaño agañ#suneri #ci#boro diitoco iimogobadi imooniqui ificunoti.

3

Niinoosumi Jilli Miyaminaa Icaji.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi #ihicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyaminaa ifi imiguiharo fanoovaaco omoonififimo, sihidi nihibamima iicanoco iimeguefifimo, ificoro sihidi jeevahi eneffifimo, mih#fonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicafifimo. Jaamoro Moocaaniditi iminootino ihiimaafifimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicafifimo, sita diitoco imino omoonirunehejeque diitoco cabi#acujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahijico boc#guejitimo, ³ sitaaco agaijimoro idaasuguejitimo, sicama#nehejeque j#bohocasififimo, iimoy#cinocoro omoonififimo, idaasugotimo omoonififimo, fanoova iimino j#hegueminaa iicamo, ⁴ iyotocoro imitino omoonisufifimo, guucibatimo fanoovaaco omoonififimo, sicama#neheje mih#foneriro ijee#no agahafucuumo. Moocaanico guinotimoro jilli ificoro imo imo omoonisunehejequere iguiinomo. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahijico jilli ihifuvusuro all#ohifiriro imino moonijimo. Jaarumo tuunamaajimo toono mityaco miyaano iicarunoco. Tolli iicamoti diifico gaihuini.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofaño ijicafotomoro agaajatimo gaigoomico ba#ihicahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifiinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahijivaro gaajamoro icarumo miyaanovi ufucoro #fototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhicaui, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicutimo icano, bu miyaavogofa#odi agaajaracuutimo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauumisico gaajaciumo jihovotisi iicanoco. Jaabadiro bu diito ba#ijitih paryi jii#je miyaminaa diito jilli jihovoto iicanoco agaajaciuudi icano.

Pablo Timoteoco Ataj#bano.

¹⁰ Jaanoti naha ijoho imino uujoho ij#beguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omooniguehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabi#tico, tagaijico icano, bu uco ij#hevenehejeque ajaabi#hicano, ¹¹ bu uco idaasuno

omoonihicanehejeque, iiro bu gaajacuuhi uco ijiihevenehejeri idaasuno iicahicaunehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Litra cuumivi icano. Jaaruno paryi tonehejeti Aivojiiibo uco taajasuhinihi. ¹² Jaabadi paryi famooro Cristo Jesuguiiha ifiico iimibachumoro ijeevadi ificuumo. Toonohalliti diitoco ijiiheveneri idaasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, abañiffimo icamo imitifaño janaaniviro feeji bañimoro, bu ificoro abañineri icano.

¹⁴ Jaanoti ijoho agaajahininofaño mityano diica, iiro toonoco imino agaajacuunofaño. Iiro gaajahi jaanoco mijoho ico ijiiibeguehininoco. ¹⁵ Miiro seemenetiro ijoho gaajahi iimino Caatinihaamefaño onoonoco. Toono ico ijiiibogonoro taajasufaño ico asatyejino Cristo Jesuco imiyaavogonofenedi. ¹⁶ Miiro paryicino Caatinihaamefaño onono Moocaani ifusuuboro agaajasuunoco acaatinuuno. Jaano miiinoco jiiibeguehi. Jaanoro imitino mihicanohalliti miiinoco iibano, fagoono, miiinoco jiiibogono iticovono ifima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jeevivominaafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivooboro paryi fanoova imicoro imooniqui.

4

¹ Jino ico guiraano tajiiibahi Moocaani imegavi, bu Mohaivojiiibo Jesucristo aivojiiibobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeeciiboro ijeevadi sahaje udugaacujiiibo imefeenevi. ² Jaabo diibeguehi taajasujiiibogoco suufenitiibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaajagomo iicasumi idiiibeguejiturusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabiciibo fagojiiibogo iijiri. ³ Miiro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabiciicujitihii aivo iimino jiiibogo iijico. Jilli iinoro iimogobadi ajashutimo jiiibogominaati iguiinomoro ficujimo diitoco ijiiibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonocoro. ⁴ Miyaano jiiibogoco ibujinaago ificucuumoro jihovobogoje fanoova jiiibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino iijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujiiibogoco idiiibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihiifutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafico acicuui Moocaani jeeviceguiiha idaasuno imoonicafetequi, fiitivucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuui, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuui, miyaavogoco uujoho ejeevesutiiiboro imino eetavucuui. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuui. Jaanoco ufucu uco acijiiibo Aivojiiibo iimino emeeciiboro udugaacufiibo. Jaabo ucoro acijitiiibo, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeeciivaabo. ¹⁰ Miiro Demas onoo bo uco jeevesucuui ijjeonehejequere janaanici aivo iimoyicimaño. Jaaboro Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoo bo feehinicuui Galacia jiiinijevi ijiiibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jiiinijevi feehinicuui ijiiibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiiiboro Lucas uuma icahi. Jaanegui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagaachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoo bo iijafañovi ejeevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaamene pergaminohaamehallivi acaatinihaameneque icano.

¹⁴ Alejandro onoobo j̄igaiño dudidamaajeminaafi aivo uco imitino moonihu. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difico gaihuini, mojiibogoco iimogotiiboro toonojaagodi iicatiboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiimaausumi mihihaiñooba tahalliti icautihi uco aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhinumo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototiibo iicaqui. ¹⁷ Jaarunoti uco Aivojiibo Jesucristo uco aamusuubo sefaco acihi. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujiibogoco ijiibogoobo. Jaamaño faajiinijeminaacoro tobo-goco guubusucuuhi, judiomi icatimehejeque. Jilli Aivojiibo uco sihidi ihihicunehejeti taajasuui. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitinehejeti ataa-jasuuboro ficujiibo niquejefaño icano ihaivojiguiha. Jaabo Mohaivojiibo Jesuco macahacisu fahiivaro. Fine.

Niinoono Iijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onoogoco, bu Aquila onooboco icano, bu tolliro Onesiforo onoobo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoobo Corinto cuumiviro fitafetehinhi. Jaanoti Trofi onooboco ficuuhinhi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jiniija imegavirocahi disaa. Dijaago Eubulo onoobo iijico galluui, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryi monahabomi icano iijico galluui.

²² Jaafa iima Aivojiibo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro amhaico imino moonihi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatinuahaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeeivominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogogaagovi sivaqui Moocaani icimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojaagovi isivajinoco igaajaqui, ² bu ifnijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaajaqui icano. Jaanoco Moocaani abañitatiibo: Ifnijitino fiivoco aciji, nuuhi sicijetiro jiinije fiivuutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, mihaico ijibogoco gaa-jasucuubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ijibogoco jibeguequi atajibanofeenedi. ⁴ Jaaneguiha idi jihaameque caatinihi Tito ijoho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idiicabedi. Jaano miyaavogoma ma misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi ico imino omooninoco, bu sajeebi icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaño.

⁵ Ico uujoho Creta chugaivi ficuuhinuhi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuuqui Moocaani iijano faacuumivari iicajajefaño oono ico atajibaubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa icamediti sita diitoco: Iimitimo, bu gubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ Miuro Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifima icanicahi. Jaabo jenaauffitibo iicaqui, bu icajisutibo iicaqui, bu guiriicavefitibo iicaqui, amocasifitibo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico icinoco imogotibo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino iijafaño igaayicihicaqui, bu iimino icaco iimeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoonihicaqui, bu Moocaanidiro ifico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonitibo iicaqui, ⁹ bu miyaano jibogoco diiboco ijibugunoco jeevesutibo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino jibogori iquehecutusiqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ Miuro sihidi icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaanici judiomifaño icamo icano. Jaamo sicamañoooco ihiimaamoro miyaminaaco bañihicamo.

¹¹ Jaamoco llinoci iimaatimo iicaqui. Miuro fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mijibogogatinooco ijibogomo ifurumo toonohallivi nihibamico igaayiciqui.

¹² Miuro diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañififimo, bu aivo asimibadi jeevamo, aivo machuffimo, gaiquififimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiomi bañifira jibogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano jibogoti uuvuduehicamo ijibogonehejeti icano.

¹⁵ Miuro ihesamaaje imihinivatimedi paryi fanoova mihinivatihii. Jaanoti imiyaavogotimedi, bu ihesamaaje imihinivatimedi icano fanooro mihinivano. Miuro ihesamaaje, ijeebi icano paryi diitoco imihinivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocaanico magaajahi, unuuruo omoonihicanofañodi gaajaveechuno miyaano iicatino. Miuro idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano J#bogo.

¹ Jaabo id#bugusumi miyaano j#bogofañodiro d#beguehica. ² Bu amiyato gaifimico d#bogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaiqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gaij#ma iicaqui, bu jaabicima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, sicamañehejeque j#bohocasitimo, bu guiriicavotimo iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico ejevamaaisuneri diito aij#mico igaij#qui, iseemeque igaij#qui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaiqui, bu ajevatigo iicaqui, bu ijijaco imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji onoonoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi m#haiñooba Moocaani j#bogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi ijijoho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco id#bogosumi imihusene d#bogo, jeejeje icat#bo, ⁸ iminoro diimaa, toonofenedi m#joho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucufevejimo oono paryi Moocaani j#bogoco imeguehicatimo. ¿Jaamo milliti bu m#haiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeevivominaaco faj#ni ihaivojito ataj#banoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu onoonoco iimusuffitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere iicaqui. Jaanoco aatymemere famooro igajjaqui Motaajasuminaafi Moocaani j#bogo oovosiinoco.

¹¹ M#iro Moocaani m#haico iimihuseque #fusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse m#haico j#beguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jiinj#eo imogonehejeque icano. Jaamoro j#jehall#vi imino miicaqui, ticovono ifiima Moocaanidiro. ¹³ Tolliro bu m#haico gaajasuno oono oovosiino sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo m#haico unuunoco. ¹⁴ Jaabo m#iro mohall#vi guijeveuhi paryi mohimitico init#uboro m#haico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinooco diitoco d#bogo, quehecutusuuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Icano.

¹ Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivoj#toco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminoonocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeeb#ma iicamoro sitaama imihij#no iicaqui, bu sicujeeb#ma paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ M#iro bu m#hai iticoni tolliro m##fomo mihicauhi, bu Moocaani onoonoco: Jii, m#nehicautih, jilli m#mitaciniuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano j#jovoto mihicauhi fanoohimitifaño mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicauhi, m#j#heveciniuhi, bu fahigova sitaama m#j#hevecasihicauhi icano. ⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaij#co, bu iimihuseque icano miyaminaaco #fususumi ⁵ m#haico taajasuubo. Jaaruno m#hai iiminoco momooniunoti icatino, jilli m#haico #daasuguumaño. Jaabo m#haico taajasuubo Igaijari m#haico initiuno bohofico aacinofenedi. Jaano Moocaani Gaija m#haico bohofima icasuhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofenedi Moocaani m#haico

Igajjaco ajashutinno aci:uhi. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi miihaico igaayici:qui jaanofeenedi miihai ifini:jitino fiivoco meteemehicanoco magaayici:qui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiiha imeguehi iijoho jinoco sefano atajii:banoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoonihicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti miihifono iimaaco deecivedino siicijeminaa momono guicibadi icanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu oono Moise tajii:bahallivi jenaucasinehejeque icano. Toono jilli miihifoneheje, jihovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachijii fagoo mifoociro. Jaanoco: Jii, onootihachijii diiboco buhigovi gañii. ¹¹ Jaano uguubutinoti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Ifitacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onooboco, bu Tiquico onooboco icano agalluudi, tolli icarunofaño disaa Nicopoli cuumijaago uco emecitoobo. Uujoho tuucuumivi jii:nijadiihico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onooboco, bu Apolo onooboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejeti cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aatyimemere mota iicamo igaajaqui imino moonico. Jaamoro ucuujivaachunoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifiino sinejeguiiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluui. Iijoho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi amiihaico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatinihi sano monahabo Timoteoma #di, agaij#bo Filemon mududicamaaje nahaboniminaafidi, ² bu Moocaani iijaminaa oono diijafaño igaivehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo m#haico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo am#hai magaayici Moocaani, bu Aivoj#bo Jesucristo icamisi imino omooninoco, bu sajeeb#i icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahiij#varu uujoho Moocaanico dihall#vi imehicahi. Jaabo diiboma ihiiimaasumi #iti esafetehicahi, ⁵ Aivoj#bo Jesuco #ijoho agaijinoco, imiyaavogonoco icano, bu paryi Moocaanita icamoco agaijinoco icano uguubuuboro. ⁶ Tolliro bu Moocaanico dilluhicahi oono dimiyaavogoco aatyimemere imiyaavogomohall#vi, jaamo Cristo Jesufa#odi paryi iiminoco magaayicinoco imino igaajaqui. ⁷ Jaabo tajeeb#i jacusucafetehi, bu uujoho sihidi imo imo icahi #ijoho sihidi gaij#ma idiicanoti. M#iro #ijoho ta#ahabo, difa#odi miyaavogominaa jeeb#i jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jijovonohall#vi Filemoco Idilluno.

⁸ Jaanegui uujoho Cristo minisuminaafi iicaruubo ico taj#bajitih#i #ijoho omoon#jinoco. ⁹ I#vi jilliro gaijifeenedi ico dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ ico dilluhi jaani Onesimo onobohall#vi. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi tasemeneti minifutucuuhi.

¹¹ Iticoni naha Onesimo jilli mih#foobo diijovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaabotiro misidi icacuuhi, #di bu uudi icano. ¹² Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaayici tafico idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoovi uuma iicanoco dibuunavi uco ijeeceivequi jino Cristo j#boghalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho imogotih#i #ijoho idiimogotinoco omooninoco. Jaabo uudi #ijoho omoonino uujoho ataj#baneri icatino iicaqui, jilli #iro idiimogooboro omoonino iicaqui. ¹⁵ Fine Onesimo #iti dugaavuuh#i gueenene sihi iicat#qui. Jaaruubo jisumi #ma fahiij#varu icacuuj#bo. ¹⁶ Jaaruubo jijovonobadi icacujitih#i. Jilli jijovono janaan#ivi imino icacuuj#bo. Jaabo agaij#bo dinahaborucuuj#i. Jaaboco uujoho sihidi gaij#hi. Imi jaano janaan#ivi #ijoho diiboco gaij#i diijovono iicama#o, bu Mohaivoj#bofa#odi dinahabo iicama#o icano.

¹⁷ Jaaneguiiha digataavominaafi uujoho iicahachiij#i diiboco gaayici uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti ico diibo imitino omoon#uhachiij#i, bu ico edebehachiij#i icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatinihi: Uujoho ico jaaduj#i. M#iro bu uujoho ico neejirahi: #ijoho tahall#vi guijevejirahi uco edebeneque daaduqui, neejirahi. Jaarunoco ico uujoho nootih#i. ²⁰ Jaaneguiiha ta#ahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivoj#bo Jesuco imiyaavogomo iican#ibadi. Jaaneguiiha tajeeb#ico daacusu Cristo-fa#odi ta#ahabo idiicama#o.

²¹ Jilli #di caatinihi #ijoho omoon#jinoco agaajaaboro, bu jino ico onoonoco janaan#ivi omoon#jinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho

#fetejimañoco tahimega dimibachu. M#ro jino teemehi am#hai Moocaanico midilluhicanoco am#haico ihaciqiu uujoho am#haico emeecitejinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoobo dijaago iijico galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoobo, bu Aristaco onoobo, bu Demas onoobo, bu Lucas icamo jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago iijico gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivoj#bo Jesucristo am#haico imino moonihi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Ihiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Siicije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajibuuhi saicino si-badihije, jibogominaafeenedi. ² Jaaruubo jisumi jino niinoosumi mihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jinijeneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco ifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco ifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahiijifeenedi. Jaaboro bu mohimitico ifilluuboro casvuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Miño caani busumijeti gaayicibo diito janaanicivi aivo imityamañovi. ⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco:

ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiboro illi iicaaboco jiijehallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeevivominaaco ciijigaiguuhuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahiijivaro icahi, bu ditajiba imino atajibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogoboro imitinoco diheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojibo, ijoho aivo iticoni jinijeque tanooco ficuuhi. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuuhi. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti ijoho ufucuro finibo fahiijivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ooomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehuco mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunanaji gaachehuco siino mubuanananicibadi. Jaanoti naha ijoho diiboro fahiijivaro diicaji; ufucuro difi finijitih, noonoro.

¹³ Jaamaño miño Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutih:

Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco iguinionijinohachuta, nooboro.

¹⁴ Miño paryi Moocaani toomominaa jilli gajamiro Moocaanico ejeevivomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhinoco, iimino jihaiti buhigovi minifototimo miicaqui. ² Jaanoti naha siicije Moocaani toomominaafeenedi aacino jibogo sefano icauhi. Jaanoco

guubuutimo imitico omoonimoco toonohalliti idaasuno moonicafutuuhi. ³ Jaabadiro bu mihai aivo aajashutino taajasuco mejeecivotihachijji, mihaico idaasuno moonijiruubo. Miuro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojibo jibuguuhi. Jaanobuunati jari toonoco uguubuumo imino agaajaciumoro mihaijaagovi fatyusuuhi. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuui miyaano iicanoco. Toonoti igaajaqui ajabafiranehejeque, sihidi ejeevano, mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofenedi, bu tolliro mihaico Igaijaco siibadihije aacinofenedi icano ijeebi onobadi.

Jesu Inahabomi Iicabadi Minifutuuhi.

⁵ Miuro oono toojeti mihiimaaje ufucu icajino jinijeque Moocaani itoomominaa usefano ficuutihi toojeque itaajibaqui. ⁶ Miuro samañoohaame Caatinihaamefano saatohe nehi:

¿Milli ijoho Moocaani sihidi edevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti desesamaajirahi? ¿Jaabo collihi diito iguijevefimojaago feejirahi?*

⁷ Miuro jihachutasituro diitoco diitoomominaaguinovi ficuuhi. Jaarumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuuhi. Bu jaaboro diitoco mityaco daaciuhi paryi edeetavuunohallivi. ⁸ Paryi fanoovaaco diitoguiinovivi ficuuhi, noono.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguiino ificuucumaño diitoguiinovivi fanooro icauuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihiica paryi fanoovaro diito iijico obocigonoco. ⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinovivi ificuunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguuhi diibo famoohalliviro iguijeveujinoco. Jaaruubo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomotihidi diibofoenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofoonoco. Tooneguiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuuhi imi Taajasuminaafiti iicaqui. ¹¹ Jaamaño paryi imibachucinicumoco ijeevadi ificuucuumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihidi diitoco: Tañahabomi, onoobo ¹² Caatinihaamefano:

Hiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noono:

Uujoho Moocaanicoro esicinihi, noonoro.

Jaabadiro bu siino noono:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacinimoma, noonoro.

¹⁴ Miuro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itijohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuuhi ihuucuma, bu itijohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifinisiqui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jiovotobadi iicaucuumoco. ¹⁶ Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui saautiibo. Jilli Abraham iyaachimihacoro aamusuvaubo saauhi. ¹⁷ Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojiboti iicaqui jeevesutiibo iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibusuqui ifico idaasuno omooninofenedi. ¹⁸ Miuro idaasuno iicauneri ifi nisucafutuuhi. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

* **2:6** Sahaamefano noono: Miyaminaafi.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amiihai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaaaja Cristo Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojiiibo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuuihi. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco ejeecivuunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanicivi; oono iijaco eheetavoobo tooja janaanicivi ibocima iicanicibadi. ⁴ Miiro iijanoco eheetavomo iticovooicivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani iijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaaihicaunobuunati Moocaani eheetavuujinoco ijiiibogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani iijaminaa miihai mihicamoco ootoomoobo. Jaamo miihai Moocaani iijaminaa mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo onoonoco imo imo momoonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

⁷ Miiro jaamaño, Moocaani Gaija neehi Caatinihaamefañodi: Jaachiiji amiihai Moocaani iijico muguubuhachiiji ⁸ amiihai jeebiiico mucuhufutusudino, johono sicaihiigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiratuumoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amiihai eedeetemihai uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atyimehicaurumo. ¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiratuuboro nuuhi: Jilli fahiijivaro ijeebiiinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehicitimo taajiihaico agaajanoco, nooboro. ¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiratuuboro tamomofañodi, nuuhi: Uuma ajaguisijimañovi diitoco ifutusujitihii nooboro, noono.

¹² Tañahabomi, jaaneguiiha mehesicini cajaanoyoba amiihaiti iimitino jeebiiima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³ Tolli icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecucusacasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amiihaiti cajaanoyobaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amiihai jeebii Moocaaniditi jenaano minifetedino. ¹⁴ Jaanoti sicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofañooro quehecuno mihicamoro niinofucuvi miihifotohachiiji, Cristojaagoti samañoonoti mataañovaji.

¹⁵ Miiro jilli noono:

Jaachiiji Moocaani onoonoco muguubuhachiiji amiihai jeebiiinoco mucuhufutusudino, johono diibojaa isifiratuumo iicaubadi.

¹⁶ ¿Cajaanoyobaco nacu diibo iimaaco guubucuurumo diibojaa isifiratuumo? Eti bu johono paryi Moise Egipto jiiinijeti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaanoyoma Moocaani sifiratuuhi cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jiiinijeti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finiuihi sicaihiigovi, iguijevumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaanoyoco Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo miihifetejitihii, nooboro? Eti bu diibo unuunoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Miiro magaaajacuuihi imiyaavuguutimaño diito ifutuutino.

4

1 Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijnoco aaciguunoma mihicanohachuta imino mehesicini amihaiti saatoho toonovi ifototimo mihicadino. 2 Miño mihaico bu aciuimo tobogo taajasujibogoco diitoco iicaubadiro. Jaaruno diito uguubuuruo diitoco imino mooniutíhi uguubuuruonoco imiyaavuguutimaño. 3 Jaanoti naha mihai toonoco mimiyaavogomaño toono jaguisifaño mihifetehi. Oono Moocaani jilli nuuhi: Jaamaño diitojaago ujoho isifiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uuma ajaguisijimañovi ifetejitimo, nuubo Moocaani.

Jaarunofaño Moocaani jinijeque ifiivusunotiro iticoniubo eetavuubo imivuudi jaguisubo. 4 Jaamaño miño samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi:

Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiuihi, noonoro.

5 Siino bu Caatinihaamefaño noono:

Ifetejitimo uuma ajaguisijihigo, noonoro.

6 Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujibogoco uguubuuruo toonofaño ifutuutíhi: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño. 7 Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu ooviciuhi jisumico, jino mihicasumico. Miño Moocaani mihaima iimaahi, toonobuunati goovacutinoti David ununofeenedi. Oono Caatinihaamefaño ononoco munuucuuihi. Jaanoco bu siino meneehi:

Jaachijí Moocaani iijico muguubuhachijí amihai jeebico mucuhufutusunodino, noono.

8 Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihaciuruva, Moocaani siino si-fucuditi iimaacuujitirahi. 9 Jaanegui icanehiica sano Moocaani cuumiminaa ajaguisijino. 10 Jaamaño miño Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisicuubo, oono Moocaani iinoti ajaguisicubadi.

11 Jaanegui masi mesefaquifetequi toono majaguisijnofaño mihifetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavuguutimo iicaubadi mihicadino.

12 Miño Moocaani iijí buheehi mityama icano aivo janaanici sijevano fanoova aamigano fahigovaaciti iijino icano sijeva janaanici sijevano. Jaamaño mojeebi, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicino, bu miyaminaafi ifico faabeheri adicino icano. Jaanoro foovono miniyuno mohesamaajeque, mojeebi esicnico icano. 13 Aivo jinehejeba chahahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryi fanoovaro foovono icacuui faayacafutucuuno. Jaadi johono diibo imefeenevi mohimitico mihimibachujibo imefeenevi.

Jesu Aivo Janaanici Sacerdotemi Aivojiboti Ichi.

14 Jesu Moocaani Achi aivo janaanici mihai sacerdote aivojiboti ichi. Jaabo niqueje janaanici Moocaani imefeenevi aivo ifotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa iijico. 15 Miño mihai sacerdotemi aivojibo mihaico idasuguejirahi moniivanoti, miño mihaico iicabadiro diiboco fanoova inisuuneri idasuno icabo. Jaaruubo imitico mooniutíhi. 16 Jaanegui masi imino mimiyaavogomoro Moocaani sihidi gaijima iicaabovi mifitívequi. Toonoti mihaico inidasuguequi, jaaboro iimihuseri mihaico ihamusuqui sihidi idasuno mihicasumi.

5

¹ Famooro sacerdotemi aivojito iicamoco miyaminaafeeneti #cimoro toonofaño ficuumo Moocaani imefeenevi miyaminaahallivi iimaajinoco, bu diibo jeecivoco iheetavequi, asimico agaisiraicimoro Moocaanico tooneri ijeecevequi miyaminaa imitihallivi icano. ² Jaabo diibo sacerdotemi aivojibbo, bu icaruubo ififañodi iniinovanoma iicamaño, bu amusujiruubo agaajatimehejeque, iimino jühaiti imitamehejeque icano. ³ Jaabo bu ifi niinovama iicamaño jeecivo asiri Moocaanico iimitihallivi jeecivefihhi, oono miyaminaa imitihallivi iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cajaanooaba jilli iinoro sacerdotemi aivojiboti icatatihi. Moocaaniro #ciboro toono obocimañovi ficufihhi, johono Aaron onooboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tolli Cristoco moonuubo: Jilli iinoro diibo sacerdotemi aivojiboti icautihi. Jilli Moocaaniro diiboco toono bocifaño ficuuhhi diiboco unuubadi:

Hijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Hijoho sacerdotemi aivojiboti fahiijivaro idiicaabo, Melquisede onoobobadi edeevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiijhalliri iicausumi sihidi Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaalli tofaihuco gañiboro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevafañoti atajasuujiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuuhhi diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanotiro ejeecivehicamaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icauruubo gaajauhi: Jii, onoonoco idaasuno iicauboro iguijeveunofañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifico imino ifutusuucumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi ifutuubo paryi oono diibo onoonoco: Jii, onoomedi. ¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojiboti ficuuhhi Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Ñihicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneejino icahi. Jaaruno aivo tihino mijibeguejiruno, amihai magaaajagotimaño. ¹² Aivo gueenecuuno mihicano jisumi jibogominaati mihicatacuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amihaiico sita ijibogonoco; Moocaani iiji jibogo aivo itihitnoti. Aivo jilli fañooviro miniinovatucuuhhi. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitihhi. Jilliro mifañofaihuco aaducuujimobadi mejeevacuhi. ¹³ Miuro Moocaani iijico ajashunoro agaajamo seeme mifañototobadi iicamo. Jaamehiica gaajatihi iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoocoro imino emeecimo oono jusitamobadi ejeevacuumo, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuumo, iimitinoco iiminofeeneti aatyimeneque ejeevamaaicuumo icano.

6

¹ Jaanegui masi janaaniviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni mihaico ijibuguunocoro meesudino, siino janaaniviro gaajamor mofoo. Minoco guijevafaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaaajacuuhhi. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaaajacuuhhi. ² Bu nitihallivi ijibogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinejehallivi ijibogonehejeque, bu uchuumucuumo siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifinijitino cijigaiñaño efeejinehejeque icano magaaajacuuhhi. Jaarunaaca janaaniviro gaajamorohiica mofoo. ³ Jaanoco tolli momooniji Moocaani iimogohachiji.

⁴ Jaamaño miiro saatoho seseeqe agaayicihinicuurumo, bu Moocaani aacino imoco gaajacihinicuurumo, bu tolliro Moocaani Gaijati agaayicihinicuurumo. ⁵ Moocaani jiiibogo imoco gaajacihinicuurumo, bu ufucu iicajino jiiinje mityaco icano agaajacihinicuurumo, ⁶ siino dojicuviro eedeehifijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeecivucutimo siino eedeehiri jeevesufeenedi bohomoti miniiyuracuujitihi. Jaamo diitoro siino Moocaani Achico dojicuviro imohobujehallivi metetecubadi omoonimoro diiboco miyaminaa imefeenevi dejecumoro icahicahi. ⁷ Jaamo jiiinjebadi, fahiijivaro toojehallivi niijaba aaigonoco adujere iicanicibadi jeevamo: Jaaje toojeque ududicamaamedidi imino basutaaco ihiinusujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omooninoma icaje. ⁸ Jaanoti jariimocoro, ñaavahucoro icano ihiinusuhachiiji jinehejebaguiiha imitiije. Jaamaño Moocaani: Imitino, onoboro afaijanoguiinovi aaquetejije. Jaanofeenevi jigasucafetejije. Jaabadi dojicuviro eedeehifijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani faijaji.

Mohesicini Miiinoco Sefano Ficuuhi.

⁹ Agaijimo tañahabomi, jilli munuurunaaca, aivo imino magaajahi, amiihaiti ajashutino Moocaani miihaico imino omoonino mohallivi taajasuma asaanoco. ¹⁰ Miiro Moocaani aivo iimiibo. Jaamaño jabajeevejitiiibo amiihai momoonihicanoco, bu diiboco amiihai gaijico miihifusumoco, miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jisumihachutahi moonimerehi mihicahi. ¹¹ Jaanogui mihimeguehi famooro miihai toonoco miihifusumoro mofoomo nijequevi miihifotonoco. Jaamo imino miihifutusuhi oono meteemehicanoco. ¹² Miihai miihimogotihii amiihai majaparyatonoco. Mihimeguehi oono imiyaavogofeenedi, bu ijaabicifeenedi icano Moocaani aaciguunoco agaayicimoro iicabadi miihicanoco.

¹³ Miiro Moocaani onoonoco Abrahamco aaciusumi ififañodiro oovicuuihi miyaano iicaujinoco. Aivo diibo janaanivivi iicamo momofeenedi ohoovicujirumo achahaumaño. ¹⁴ Miiro jilli nuubo: Miyanotiro aivo ico imino mooniji. Jaaboro ico ajashujitino diiyaachimihaiti aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abraham tuumuuihi jaabiciboro. Jaamaño gaayicubo Moocaani diiboco unuubadi. ¹⁶ Jaabadiro bu miyaminaa siinoco unuusumi noonicimo diito allinoocivi iicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano siino miyaano iicanoco, unuusumi Moocaani momofeenedi unuucuunoco, ¿milli bu janaanivivi siino mejenaauucuujirahi? ¹⁷ Jaamaño Moocaani imomofeenedi nuuhi aaciguuno miyaano iicajinoco foovono ihifusuqui toono ibusumijeque aaciguunoco agaayicijimoco, bu jaano unuucuuno siino boobanicafutucuutihii iicaujinoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano minooci diibo, bu diibo unuucuuno icano oboobaniracutino. ¿Jaanohocifeenedi milli bu Moocaani unuucuunoco bañijirahi? Jaanofeenedi miihaico Moocaani acihii sefano majacusucafotomoro meteemehicanoco mohimega ificuunoco magaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebiiico huhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma miihai miihicanoo miihaico huhufono ficuuihi niqiejefahii iicaja Moocaani iija gaachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuuihi mohallivi miihaidi jiihaico

* **6:19** Sahaamefaño jilli ficuuno: Toono esicini sefano iicanoro mojeebiiico huhufono ficuuno, anclaa cijijgai meenegaco samañoviro huhufono ificuunicibadi onoonoco.

ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemi aivoj#bo fahiijivaro iicanovi ifutuuhi. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

7

Jesu Sacerdotemi Aivoj#bo Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivoj#bou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdotu. Jaabo Melquisede Abraham minaaivi jiinjijene aivoj#toco iguiinonijehigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguiinon#unoti #ciunoco. Jaano Melquisede onono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivoj#bo, eneejiruno. Jaabo Salem aivoj#bo iicaumaño, bu: Sajeeb#i ica aivoj#bo, eneejiruno. ³ Jaabo buhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. Jiibogoratino diibo fiivoti, bu iguijeveti icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicaacuobo sacerdotemi aivoj#boti fahiijivaro icacuobo.

⁴ Jaanoco jisu magaajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. Mi#ro moheedebe Abraham icauruubo diiboco aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivoj#to nehejeque udumit#ciunoti. ⁵ Mi#ro Moise taji#ba onoobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejete fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno taji#bama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icautiruubo Abrahamco jaadusuuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayiciubo. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanici sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevifimoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijeveti#bobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduui sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ Mi#ro jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatyimeteusumi.

¹¹ Mi#ro Israel cuumiminaa taji#baco gaayiciuhi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihai#faenedi. Jaano miyanotiro toono taji#baco omoonimoco Moocaanijaagovi isatyejiruva collihiicaqui, bu siino sifi sacerdotu saajirahi. Jaabo Aaron yomoobo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuuji. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiiti ubuunanicafutucubadiro, bu taji#ba buunanicafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivoj#bo diibediti jino Caatinihaame jilli onoobo, siicummi israelni cuumioobo, tuucuumiti mi#hai#noobahiica sacerdoteti iicati cuumioobo. ¹⁴ Mi#ro imino gaajavechuno Mohaivoj#bo Juda cuumiti asaano. ¿Mi#ro Moise milliba nuutih jiuucumiditi, sacerdotemiditi ihiiamaasumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdotu Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa taji#ba unumaño diibo sacerdoteti icautihi. Jilli oono ifinisuratino ifi mityari diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ Mi#ro jino Moocaani jilli diibediti onono: Ji#joho fahiijivaro sacerdoteti idiicaabo, Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

18 Jaamaño jilliti eedeetajii ba buhigovi ficucafetehinicuuhi, toono iniinovau-
maño iimiutimaño. 19 Miïro toono Moise tajiiba jinejebaco imitusuutihi. Jaa-
maño toonobuuna aivo iiminoco mehesicininoma mihicahi, toonofeenedi
Moocaanivi mifitivonoma.

20 Jinooco Moocaani eevavuuhi imomofeenedi unuuboro. 21 Jaanoti saa-
toho sacerdotemi jilli ticovonoro icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo.
Jaanoti naha diibo sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuuihi.
Miïro Caatinihaamefañodi diiboti neehi:

Aivojii bo imomofañodi unuucuuno, siino boobanicafutucuujitihi: Ijoho
fahiijivaro sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edevaabo,
nooboro.

22 Jaamaño Jesu bohonohiiji eedeejihallivi aivo iiminoco agaajasuubo.

23 Miïro iticonio sacerdotemi aivo ajashutihi, iguijeveticamaña guenene
icahicautimo. 24 Jaanoti Jesu iguijvetatimaño diibo sacerdoteti iicano
sifivi siino jeenetihii. 25 Jaamaño fahiijivaro taajasujiruubo diibofeenedi
Moocaanivi ifitivomoco, ufucuro millii iicatimaño diitohallivi Moocaanico
idilluhicaqui.

26 Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemi aivojii bo miïhai mihimogoobo.
Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitibama achahaabo
imitiminaati ijeevadi udugaacuubo, bu caamovono niqueje janaanivivi
agañiivicicafutuubo icano. 27 Jaamaño saatoho sacerdotemi aivojito iicabadi
jeevatii bo diito naha asimico agaisiraicimoro fafucuvaaciviro jeevivoco
eetavehicamo. Jaanoco iticoni sacerdotemii imitihallivi jeevivivehi. Jaanohallivi
jari miyaminaa imitihallivi jeevivomo. Jaanoti Jesu sano famoohalliviro
jeevivucuuihi, safooro ifico iinoro aaciusumi. 28 Jaanoti Moise tajiiba
ficuuihi miyaminaa iimitimoco. Jaanoti toono tajiibabuunati Moocaani
imomofeenedi ro unuuno Ili Jesuco ficuuihi sacerdotemi aivojii boti.
Jaamaño diibo millii iicatii bo fahiijivaro iicaqui imiiboti eetavocafetehi.

8

Jesu Bohono Iijihalliti Iicaabo.

1 Aivo jino imiyaanoco monoono, miïhai sacerdotemi aivojii bo Cristo
jilli ejeevaabo casivutuuihi niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi
imiyanaagonovi. 2 Jahigo sacerdoteti jeevivoo bo imiyaaja iimija
Moocaani iijafaño. Jaaja miyaminaa useti eheetavocafotoja icatino;

Aivojii bofeenedi ro iicaja. 3 Paryicino sacerdotemi aivojiti ificucafotomo
icahi asimico agaisiraicimoro Moocaanico ijeevivivequi. Jaamaño bu
tolliro Jesucristo iguijeveuneri ita iicamohallivi jeevivuuhi. 4 Jaabo
jijehalliviro iicaruva ajashunogayi sacerdoteti icajitiruubo. Miïro
icamehiica sacerdotemi Moise tajiiba onono jeevivoverehiica omoonimo.

5 Jaamo jito sacerdotemii ijeevivoco moonihicahi niquejefaño iicaja ijimico
iicijahajefañoro. Magaajahi jilli ihijimiro iicanoco, miïro Moise tabernaculo
onoojaco iheetavequi omooniusumi, Moocaani diiboco nuuhi: Meeci,
jaaboro imino deetavo paryi, johono ico ifagajihallivi ifusuujabadiro,
nooboro. 6 Jaanoti naha miïhai sacerdotemii aivojii bo Cristo ijeevivoco
eetavehi. Aivo janaanivi imiyajeevivoco eetavoo bo diibo bohono iijihalliti
iicaabo toono aivo imino onocininoco aaciguunofañoti iicano iicamaño.

7 Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico
eheetavono. 8 Jaarunaa miïro Moocaani tsumio miyaminaa imitico
atyimeuhi Caatinihaamefaño diitoti unuubadi:

7 Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico
eheetavono. 8 Jaarunaa miïro Moocaani tsumio miyaminaa imitico
atyimeuhi Caatinihaamefaño diitoti unuubadi:

Aivoj#bo Moocaani neehi: Icajinehiica uujoho bohono iijico Israel miyam#naama, Juda miyam#naama icano eheetavono. ⁹ Diito eedeetemihaima eheetavuno iicabadi icajitino, johono diitoco ihuseti agaay#ciuboro Egipto jiinijeti ihinusuusumi. Jaaruno diitoco unuuno taajico imino mooniutimo. Jaanoma iicaubo diitoco jeevesuuhi, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumim#naama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyaj#baco ficuji diito esicinifa#o. Jaaboro ijeeb#nofa#o toonoco caatiniji. Jaadi jari uujoho diicaaniji. Jaanoti diito uuti taacuumim#naaji. ¹¹ Jaadi iticovocivi saafisari igataavominaafico, bu inahaboco icano Aivoj#boco igaaajacui j#bogorajitino, famoovaro uco agaajajima#o. Famooro diitoti uco gaajajimo iguiraabo, aajashuubo icano. ¹² Jaamoco uujoho iimitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucujit#hi, nooboro.

¹³ Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihii#maaboro, iticonio iijico: Edeeneti, nuucuubo. Jaano edeeneti iicacuuno unuucucuubadi iicama#o goovacuujiino ifinino.

9

Moocaani Ijahaci Jiinijeoja, Niquejeoja Icano.

¹ Mi#ro iticoni unuuno iijifa#o noocinino milli Moocaanico iimejinehejeque jii#jehalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafa#o. ² Jaaja tooja jilli eetavocin#uhi, imeganaagonovi aivo iimima#o onooma#eri icauono c#ijigai iicuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijee#civo maahunu icauhi icano, ³ bu jaanohallivi iicaubaryuty#igaba bujinago icauono aivo janaanici iimima#o onooma#o. ⁴ Jaama#eri icauono Moocaani jee#civoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onono. Jaaruno aivo fa#o icautino igaachehubaryuty#igaba imegariro icauono jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusuno maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihii#maano j#bogoba cajonbabad# jeevahi arca del pacto onoba. Jaaba paryi ihallidi orori jeesucin#uhi. Jaabafa#o icauhillo guirihillugay# oro eetavotahillu. Jaahillufa#o icauono mana onono. Bu tolliro icauono Aaron quesei uruhutuuhi, bu tolliro icaubujeci guisibabujeci. Tubujecihallivi Moocaani ataj#baunoco acaatin#ubujeci. ⁵ Bu toobahallivi eetavuno miimisiici Moocaani toomominaatisi querubin onoomisi ijico. Diitisiti miyam#naa igaaajacui tooneri Moocaani iicanoco. Jaamisi ijijecuhuciri toobahallidi foboocin#ihicauhi asim# t#j#jeheri efefachuhicama#ooco miyam#naa imitico Moocaani ubuusuhicauma#ooco. Jaarunoti jisumi faanooro mij#bugucutihi.

⁶ Jaajaco tolli eheetavuudi toojafa#o sacerdotemi fafucuvaaciviro feej#ibuuhi imegoma#o imima#o onooma#ovi Moocaani jee#civoco iheetavequi. ⁷ Jaanoti naha janaanivivi iicama#o aivo iimima#o onoo#igovi saafiuro id#bobo diito sacerdotemi aivoj#bo feej#ibuuhi safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asim# t#j#johoco asatyoboro Moocaanico jee#civeji#buuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibusuqu#i, bu miyam#naa imitico ibusuqu#i icano. ⁸ Jaano toonoti Moocaani Gaija mi#haico gaajasuhi, onoo imegoma#o imima#ovi Moocaani jee#civoco eheetavehicaunohachuta, aivo imima#ovi #fete#hicautinoco. ⁹ Jaano toonoti jisumi magaajaqui. Mi#ro onoo toma#ovi Moocaanico ejee#civono, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli

ejeecivomo jeeb# imiti buusucafototatihi. ¹⁰ Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onoono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro ataj#bano. Jaarunoco Moocaani ubuunanicuudi sihidi jeevacuutino.

¹¹ Jaama#o jisumi Cristo asaacuuma#o, jino iiminooono asaano sacerdoteti Cristo icacuuhi, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diibo Cristo Moocaanico jisumi jeecivucuuhi janaanici aivo imijafa#o. Jaaja miyam#naa useri eheetavoratija: Jijehalliri iicatija, eneejiruno. ¹² Mi#ro Cristo aivo imima#ovi jicafutucuuhi. Jaaruubo asimi tijeheri ijeecevequi icatino, jilli itijeheriro ijeecevequi. Mi#ro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifinjitino fivoco mi#haidi icubo. ¹³ Mi#ro asimi tijjoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasuguijino icaneri, iimitima iicamohallivi fefachufimo. Jaano imityama iicama#o ifihallinocoro imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. ¹⁴ Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tijjoho janaanici imityama icahi. Mi#ro milli iicatino Gaijafenedi Cristo ifiiriro Moocaanico jeecivuuhi imihinibama achahano ifico iguijen#uneri. Jaabo tijjoho mojeeb# imiti mi#noco guijevafa#o asatyonoco, mi#haico nitih, Moocaani iicaaboco mejeecevequi.

¹⁵ Jaama#o Jesucristo jino bohono iimaa eetavom#naafi. Mi#ro diibo guijevfeenedi, eedeehiimaaguinovi imitinoco omoonuno buusucafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifinjitino busumijeque diibo unuunoco gaayiciji. ¹⁶ Mi#ro saafi inehejediti: Jillicahi momooni, nooboro ihiimaahaameque acaatinino. Jari diibo iguijevecuudi toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁷ Mi#ro diibo iguijevatinohachuta toohaame onoobadi mooniratatino. Jari diibo iguijevecuunobuunati toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁸ Jaama#o iticonio iimaa eetavo ticonicafutuuhi tijjoho ga#ifeenedi. ¹⁹ Mi#ro Moise paryi Moocaani ataj#baunoco paryi famoocoro miyam#naaco j#buguuhi. Jaaboro oveja ijeene taataco tifa#noco #ciuboro, bu hisopo onooahaafequ #ciuboro, toohaafe nijequevi tootaataco ificuuboro, asimi tijjoho nifaihuma icanofa#o acaduuhacuuboro, itaj#ba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyam#naahallivi icano. ²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Jino tijjoho miyaavusuhi am#haidi Moocaani iimaaco ataj#banoco. ²¹ Jaabadiro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi toojafa#o iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejecevehicaui nehejeque icano fefachuubo. ²² Jaano toono taj#ba onoobadi fiiticujiruno paryi fanoovara tijeheri imibachucafotonicino. Jaama#o tijjohoco iga#itiruva, imiti buusurajitirahi.

Cristo Agaicaaucafutuuno Imitico Buusuuhi.

²³ Mi#ro toono niquejefa#o iicanobadi jijehallivi iicaunoco imibachuicaumo asimico agaisiraicinofa#odi. Jaano toono niquejefa#o icaneheje asimico agaisiraicino janaanici aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo mi#ro tooja iimija, miyam#naa useri eheetavocinijafa#o jicafutuutih. Mi#ro jilli tooja niquejefa#o imiyaaja iicaja ijiro iicauja. Jilli niquejefa#oro jicafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenevi icaabo mollahivi ihiimaaqui. ²⁵ Jaanoti judiom# sacerdotemi aivoj#bo faticabaciviro safooro jicafetefihi aivo iimihigo onoohigovi itijjoho iicatineri Moocaanico ijeecevequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri jeecivotatih. ²⁶ Jaanoti tolli icaruva, Cristo saicino guijevhecajiruubo s#icjetiro j#inije ifiivunotiro. Jaaruno tolli icatino. Mi#ro jisumi jino niinosumi Cristo safooro

saaui fanoohalliviro. Jaaboro guijeveubo imitico ibusuqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiro Cristo safooro guijenica futuuhi paryi jiniijeminaa imitico ibusuqui. Jaanobuunati siino saajiibo jiijehallivi. Jaaruno tusumi imitico ibusuqui icacuujitino. Jilli diiboco ootomomocoro atajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti miiro Moise tajiiba oono iminoono asaaujino gajaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi jeevatihii. Jaamaño tajiiba, toono asimi gaicaauro faticabavaviro omooninofeenedi Moocaanijaagovi ofoomoco imitusutatihii. ² Jaanoti miiro tolli tajiiba onoobadi omoonino imitico ibusuufiruva siino tolli moonihicacuujiturumo. Miiro tolli omoonihicamoco iimiti ibuuuuruva, iimitima iicanoco esicinicujiturumo. ³ Jaanoti tolli iicatimaño, toono asimi gaicaauro eheetavono diitoco faticabavaviro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi tiijoho miyaminaa imitico ubusuutimaño.

⁵ Jaamaño jiniijehallivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi:

Uuro gaajacuhi ijoho idiimogotinoco asimico idi agaisiraicinoco, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliro uco miyaminaafiti deetavehi. ⁶ Miiro ico imo imo moonitino idi asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibusuuqui asimico agaisiraicineheje icano. ⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinahaamefaño onoobadi iicaqui, nooboro.

⁸ Miiro iticoni noobo; Moocaani imogotihii, asimico diibedi agaicaaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibusuuqui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiro bu toono Moocaanico imo imo moonitihii, toono tajiiba onoobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivi bu noobo: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedeahasimi gaicaauro Moocaani ifinisuboro, toonoco boobaniibo bohono uujoho iguijevejineri, eneejirunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani mihaico mohimitico buusuucuui, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohalliviro iguijeveumaño.

¹¹ Jaarunaaca paryi judiomi sacerdotemi fafucuvaaciviro tolli moonihicahi. Jaamo saicino sahomonocoro asimi gaicaauro jeecivomoro icanicahi, imitico buusuujitirunoco. ¹² Jaanoti naha Jesucristo safooro sano paryi mohimitihallivi guijeveui. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivuubo fahijjivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro tahigoti toomoo diibo minaa iguiinovii ficucafetejinoco. ¹⁴ Miiro safooro iguijeveunofaño dii imitico ubusuucuumoco imitusucubo, ufucuro milli icacuutimo iicaqui. ¹⁵ Jaabadiro bu Moocaani Gaija mihaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Miiro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Miiro jilli noobo Aivojibo Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jilliji tahiimaaco eheetavono. Diito jeebifaño tatyajibaco ficuji, bu tolliro ihesamaafefaño ficuji, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitihii diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaño imiti ubusuucafutucudi siino jeecivoco toonohallivi eetavorat-acuutatihii.

Moocaanijaagovi Mifitavequi.

19 Jaaneguiha tañahabomi, jisumi masii ñihicugotimo aivo iimihigovi mijicafetequi Jesucristo tiihohofañodi. 20 Bohojiri mefeequi, fiivo jiihairi igachehubaryutyigaba bujinagovi mafatyequi: Diibo Cristo ififañodi mafatyequi, eneejiruno. 21 Jaabo Jesu aivo momiyasacerdoteti icacuuhi, Moocaani iija niquejevi iicajafaño. 22 Jaaneguiha masii Moocaanijaago mefeequi miyajebeima mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Miiro diibo mojeebinoco niticuuhi mohimitico esicinicuutimo miicaqui, bu jaabadiro mofiinoco imino nifaihuri niticuubo. 23 Jaaneguiha masii sefano jino mimiyaavogonoco mehesicininoñaforo miicaqui, siino iijijaagovi fatyucuutimoro; miiro Moocaani miihaico unuunoco aciji, abañatimaño. 24 Jaaneguiha masii miguiinequi fahigovavi mahamusucasinoco toonofenedi sitaaco magaijinoco mihifusuqui, bu iiminocoro momooniqui icano. 25 Bu tolliro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efehicitimobadi iicatimo miicaqui. Ivi jilliro fahigovavi mesefasucasimoro mefeehicaqui. Jaano janaanici aivo jisumi miicaqui, oono Aivojiiho Cristo asaajifucu ifiitivucuunoco magaajamoro.

26 Jaanoti miyaanoco magaajacuurno jilli imitico mihimogomoro momoonihachijii, chahuuno siino imitico ibususuuqui toonohallivi iguijenimoro ejeevejino. 27 Idinoro naha mohallivi icaji ñihicuneri miihaico ajaadujino dugaacusumi. Jaasumi cijigai, sihidi inifotono ijigasunoro, finisuji Moocaaniminaaco. 28 Miiro saatoho Moise tajiiba onobadi omoonitimohallivi miimiisiici iijiibugusumi, diitoco idasugotimoro gaicauufimo. 29 Imi fine jaano janaanivi idaasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itiihohoco itiihisoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiboco: Imitino, eneehicamo. Miiro totiijeheri Moocaani iimaa miyaavuhi. Jaaneri diito niticafutuuhi. 30 Miiro magaajacuuhi Aivojiiho Moocaani unuunoco: Uujoho idiboro ahaamijiiho. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojiiho iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. 31 Jaamaño aivo sihidi jeevano ñihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefaño ifetejino.

32 Jaaneguiha amiihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jiihogoco magaayicinobuunati, amiihaico idaasuno omooniusumi majaabicunoco. 33 Miiro amiihaiti saatoho miyaminaa imefeenevi idaasuno moonicafutuuhi. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguuneri tolliro idaasuno mihicauhi. 34 Tolliro bu amiihai civojafaño iicaumoco mihidaasuguehicaui, tolliro bu imo imo majaabicuihi amiihai busumijeque udumitiihicausumi, niquejefaño aivo janaanici imino busumije ufucuro ifinijitino iicanoco magaajamoro. 35 Jaaneguiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejeevesudino; toono amiihaico imino busumijeque aciji. 36 Jaaneguiha imino majaabicimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaayiciji. 37 Miiro Caatinahaamefaño noono: Jaabo asaajiiho goovajino, aivo goovajino asaano, gueneene icatiiho.

38 Jaanoti imino iicamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachijii, diiboma imo imo icajitiihi, noonoro.

39 Jaaruno miihai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatitiihi. Jilli miyaavogofenedi ijeebiiho ataaajasufimootoro mihicahi.

1 Jino miyaavogo: Ufucu magaayicijinoco imino magaajamoro mo-toomono, bu tolliro mahatymetiruno miyaano iicanoco imino magaajano icano. 2 Miïro moheedetemihai ivi imitocafutuuhi imiyaavuguumaño. 3 Bu miyaavogofeenedi magaajahi jiniijeque, bu paryi niquejefaño iicanehejeque icano Moocaani ihiiamafeenedi eheetavunoco. Jaamaño siicije aatymerautinoti jino mahatymeneheje eetavocafutuuhi.

4 Miïro bu Abel imiyaavuguumaño, Cain jeecivo janaanici, aivo imineri Moocaanico jeecivuuhi. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeevivoco gaayiciuhi. Jaamaño Abel guijevecuurunaaca, diibo miyaavogo jibogoti magaajahicahi.

5 Bu tolliro Enoc onoobo imiyaavuguumaño choomotiboro niquejefaño satyocafutuuhi. Jaaboco siino atymecuutimo Moocaani asatyuumaño. Miïro Caatinahaamefaño noono diiboco asatuyjino imegavi: Enoc imino iicahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. 6 Jaarunaa miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miïro Moocaani-jaago mefeeljimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

7 Jaabadiro bu Noe imiyaavuguumaño Moocaani diiboco iicajinoco jibugunoco atymerautinunoco miyaavuguuhi. Jaaboro meenegaco eetavuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofeenedi jiniije miyaminaaco ifinisiqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuui imiyaavuguumaño.

8 Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco ucuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aacujjino jiniijejaago. Jaabo ijinijeti fuuhi, jilli agaajatino jiniijejaago. 9 Jaabo Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco aaciguuno jinijehallivi siicumiminaafbadi icaubo. Jaabo tahigo nijeganoguinooro icaaboro feehicauhi. Jaabadiro bu Isaac onoobo, bu Jacob onoobo icano icahicauhi toono unuunoco agaayicirumisi. 10 Miïro Abraham guinehicauhi ufucuro ifnijitinocuumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

11 Jaabadiro bu Sara imiyaavuguumaño, aivo amiyago icacuurugo seemevauhi. Miïro gaifico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavuguumaño. 12 Jaamaño Abraham aivo amiyaabo iicauneri niinovacuuruubo sihidi iyaachimihavauhi, ajashutino niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiniigaiyihaiño ajashutino oovorotino iicadino.

13 Jaarumo paryi famooro guijeveumo Moocaani unuunoco gaayicitimoro. Jilli imiyaavuguumaño tehesinotiro aatymeuneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nuumo: Mihai jijeoto mihicacuutithi. Jilli jiijehalliri guenene mihicajitithi, noomoro. 14 Jaamaño tolli ihiiamaamo imino gaajasuhi siijiniije imiyajiniijeque guinomoro ofoonoco. 15 Jaanoti miïro tahigoti asaano jiniijequere ihesamaauruva, tahigovi dojicuviro uumiujirumo. 16 Jaanoti iimino jiniije imiyajiniije iicajeque imuguumo, niquejefaño iicano jiniijeque. Jaamaño Moocaani neehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nucefetibo, miïro diibo diitedi cuumico tahi eheetavucuumano.

17 Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onooboco asatyuuboro gaicaujirahi Moocaanico ijeeceivequi. Miïro idiboro illi iicauboco; diibofeenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. 18 Miïro jilli nuubo: Isaacfeenedi diiyaachimihaima diicaji, nooboro. 19 Miïro Abraham imino gaajahicauhi uchuumucuumoco

Moocaani ubuheetesuhicaujirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayiciuhi iguijenjurunofaṇoti.

²⁰ Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. ²¹ Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaño iguijeveujino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqeseivi esefaquifutuuboro Moocanico imuubo. ²² Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaño ichuumucuquiro israelmico nuuhi, Egipto jiiṇijeti ihiinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajiḅbauhi: Jilli jei tabacinoco momooni, nooboro.

²³ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivuusumi miiniḅbaaci, saniḅba idiiṇo ticovovi aivo oovosiḅneguiiha. Jaamisiro iguiutimisi Egipto jiiṇije aivojiiḅbo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajiiḅbaunoti. ²⁴ Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaño imuguutihi Egipto jiiṇije aivojiiḅbo aicigai iseemeneti ificujirunoco. ²⁵ Jiliro imuguubo Moocaani cuumiminaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutiḅbo jiiṇije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. ²⁶ Miṇo diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idaasuno iicaujino, toono jaada Moocaani diiboco aaciujinocoro utuumumaño. ²⁷ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Egipto jiiṇijeti fuubo toojiiṇije aivojiiḅbo icajiiḅsoco iguitiiḅbo. Miṇo sefano icaubo omooniiujinofaño Moocaani aatyimeratiḅboco aatyimeubobadi.

²⁸ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Pascua jiiḅbaimoco eheetavuuboro tajiḅbauho iguhuganoco ovejami tiiḅheheri ijeesuqui toonoti Moocaani toomominaafi guijeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco guijenitiḅbo iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño israelmi Tifai Muuaifeenedi fatyuuhi, imuuai nifaihuco fahigovaacivi udugaacusuumoro iijiiḅjehallidiro fatyuumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jiliro macaniuhi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuui, israelmi tuucuumihallidi sahuse juugahuseti mifucuci icano iviuvuuno niḅjequeti. ³¹ Jaabadiro bu ajevaminaago Rahab onogo imiyaavuguumaño Moocanico uguubuutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaño.

³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi jiiḅguruva, bu Barac onoboditi, bu Sansonditi, bu Jefte onoboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Moocaani iimaaminaaditi icano jiiḅguruva.

³³ Jaamo imiyaavuguumaño siijiiṇijeminaaco ajashutino guinonimo, bu tolliro imino iijiiṇijeque tajiḅbahicaumo, bu tolliro Moocaani aaciḅuunoco gaayicimo. Jaamoro bu tolliro jicumi eedujirumo iijinoco jimihicusuumo, ³⁴ bu ciiḅjigaiṇi sefarunoco jabaasuumo, bu aamiganeri iguijeniiujirunoti taajaumo, bu iniinovafiuromo quehecufiituuhi, bu miṇaavi mityano iicaumoro siijiiṇijeo amocasiminaaco guinonimo,

³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuurumo siino ubuheeteumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idaasuno omoonineri, toono diitoco idaasuno omooninoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedejeecunehejeri, bu ahaaminehejeri, bu jigaiṇehineri isisimoro icivojaaniunehejeri icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaamineri. Jaanoti bu saatohofenedi feeducufutuuhi. Jaanoti saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeeheneri ofobocamaaimoro, diitoco idaasuno omoonineri sihidi idaasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofaṇodi aivo obociumaño jiiḅjehalliri iicaujitirumo icahicauhi. Jaamo sicaihiḅuehejedi

igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jiiinjepaajenefañodi, bu guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofeenedi iimitusucafutuurumo Moocaani aaciguunoco gaayicitimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito miihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesucristocoro Mihifinici.

¹ Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi miihaico imibocininoco magaaamor, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico miihaico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti miihaico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mefeequi jino mohimega ofoocinineri.

² Jesucoro ifinicimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusiuubo. Miiro jaabo Jesu imohobujhallivi guijeveuhi. Tohoomono guijeve nucufesuno icarunoco jeevivotiiboro, tolli idasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujinoco agaajaumaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo.

³ Jaanoco amiihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaaja imitiminaa useri idasuno iicaunoco. Jaaneguiiha muhuuchuvomoro mejeevesudino.

⁴ Miiro amiihaihiica miguijvetihi imitima momoonicasihicanohalliti.

⁵ ¿Nacu fine amiihai majabajeveecuhi Moocaani amiihaico iseemebadi afajinihicanoco? Miiro Caatinhaame jilli neehi:

Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaamiboro afagoonoco, bu deevesudino ico ihibasumi. ⁶ Miiro Moocaani agajimoco ahaamiboro fagueefihi, bu tolliro aamifiibo iseemeti iicaqui agaayicicumoco, noonoro.

⁷ Jaaneguiiha amiihai majaabici amiihaico ahaaminoco. Miiro Moocaani amiihaico iseemebadi moonihi. ¿Nacu cajaaniseemeque ahaamimoro fagotatitih? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afajiniibadi amiihaico ahaamiboro afajinihachiiji, diibo miyaseeme mihicatitih, jilli ajevaseemebadiro mihicahi. ⁹ Jaabadiro bu seeme mihicausumi jiijehallivi miihai caanimi miihaico afajinimoro aamijiibuuhi. Jaamoco mobociguijibuuhi. Jaamo bu niquejeoobo Moocaaniguiinovi miminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai caanimi miihaico faguejiibuuhi jino guenene mihicajitino jiiinjehallivi miicaqui. Jaamo miihaico faguejiibuuhi diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani miihaico faguehi miihai miyanotiro imino mihicajineguiiha, miihaico iimimoti ificuquui, diibo iimiibo iicabadi. ¹¹ Miiro magaaajuuhi miihoco ahaamimoro afagueeneri imo imo mihicatatitih, jilli miihoco aaivomaño. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofeenedi gaayicifihitico jeebiiha iicanoco, bu sajeebii iicaco icano.

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo Nihiicuuihi.

¹² Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mesefatusu miyaavogofañodi mininovanoco, bu Cristoditi muhuumigonoco icano.* ¹³ Jaamoro iticovono jiihaicoro miguiino amiihai sefa niinovatucurunoco mesefatusumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino mininovacujititih.†

* **11:40** Sahaamefaño noono: iminoco ificumaaño. * **12:12** Griego iijiri noono: mesefatusu amiihai usene iniinovatonoco, bu amiihai memuijene iniinovatonoco icano. † **12:13** Griego iijiri noono: Jaamoro iticovono jiihaico miguiino amiihai tihai iimicuutirutihai siino iimitequi. Jaadi siino amiihaico ciryjeeveecuujititih.

¹⁴ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeeb# mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. M#ro iimino ifiima achahamo Aivoj#iboco atyimejit#hi. ¹⁵ Jaaneguiiha mehesicini Moocaani aacigonoco saatoho gaayicitimo mihicadino. Jaabad#ro bu saatohoba namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashutimo imiyaavogomo miyaavogoco chu-umusuutimo mihicahi. ¹⁶ Jaaneguiiha am#haiti saatohoba buhigueejedi gaigoom#ma icadino, bu Moocaaninehejeque m#th#s#dino. M#ro tolli Esau moon#uhi iticonio seemenedi iicafinoco naajeubo safo machutahalliviro. ¹⁷ M#ro am#hairyo magaajacuui doj#cuviro toonoco Esau agaay#cinoco imuguurusumi diiboco th#s#uubo. Jaaneri sihidi ataarunofa#o tolli omoon#uno siino imibachucafutucuutihi.

¹⁸ M#ro am#hai israelni jogaji ifagaji mududiic#jirugajivi ufuubadi masaatihi. Jaagaji c#j#gairi nifotocini#uhi, bu jaagaji c#vonoguino icauhi fucubadi icanoguino, bu tolliro sefano quijeba icaunoguino icano. ¹⁹ Bu tolliro muguubuutihi m#ricu ooj#noco, bu Moocaani icoooco diitoma ih#iimaunoco icano. Jaano Moocaani ih#iimaunoco uguubuomoro sihidi dilluui: M#haima iimaacuudiibo, noomoro. ²⁰ Tolli nuumo Moocaani ataj#baunoco iguimoro ajaab#cut#ma#o. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magaicaau guisibaneri, bu saatohoco aamigari magaicaau icano, bu asi iicaruuboco, noonoro. ²¹ Aivo jano sihidi #h#icuno #fuvusuuma#o, Moise icauruubo nuuhi: Aivo i#h#icuri sihidi iguiiboro terere icahi, nooboro.

²² Jaanoti naha am#hai masaahi Sion iicagajijaago, bu Moocaani iicaabo cuumijaago icano. Jaacuumi niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifa#o si- hidi aivo ajashutino Moocaani toomom#naa icahi. ²³ Jaamo sahi igacin#hi Moocanico iimomo. Jaabad#ro bu masaahi Moocaani seeme niqueje- fa#o imomono acaatinic#imo iigaicin#mojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacum#naafi iicaabojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gai- jaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. ²⁴ Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa eetavom#naafijaagovi, tolliro bu it#joho efefachucin#no Abel t#joho janaanic#ivi m#haico imino ij#bogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiiha mehesicini jaamo, m#haima ih#iimaaboco th#sutimo mihic- ahi. M#ro taajautimo, jaatyo j#jehallivi diitoco Moocaani unuurunoco ugu- ubuutimo. Jaanegui imi m#hai mataajajitirahi oono niquejefa#oti m#haico ocoovaaboco muguubutihachijji. ²⁶ M#ro Moiseama ih#iimaausumi Moocaani ico j#nijeqe mary#basuui. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro mary#basuji j#nijeqe, bu niquejeque icano, nooboro. ²⁷ Jaama#o: Siino bu safooro mary#basuui, ononoti magaajahi, diibo eheetavuuno pary# amary#banoco ifn#s#ujinoco. Jaanobuuna id#noro atyuuvejino amary#batino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ih#ivojico m#haico aacino mary#bajit#hi. Jaanohallivi mas#i Moocanico mejeecevomoro mihimequi, #h#icugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ M#ro Moocaani c#j#gai ifn#s#ufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomon#hachijji Moocaani Imo Icaji.

¹ Jaaneguiiha Cristofeenedi am#hai nahabomi iicamoma magaj#casinoco mejeevesudino. ² Am#hai i#javi agasemeque imino magaay#cihiica. M#ro tolli omoon#hicauma#o saatoho Moocaani toomom#naaco i#jafa#o gaay#ciuhi, diito Moocaani toomom#naa iicaunoco gaajat#moro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu amihai idaasuno mihicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amihai taabavacasico mihininidino. Miiro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaa-jema iicamoco icano.

⁵ Bu nihibamico sihidi mihimoyicidino, amihaima iicadinomaryo imo imo mihica. Miiro Moocaani jilli nuuhi:

Íco jeevesujitihí, bu íco gañijitihí icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha iguitimoro meneejirahi:

Aivojübo tahamusuminaafi iicaabo. Jaamaño iguitihí miyamínaa uco omoonijirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto amihaiico atajübajübuumo iicajübuunoco, bu tolliro amihaiico Moocaani iijico ijübuguumo iicajübuunoco. Jaamo diito ivi miyaavogoco magaaamoró tolliro momooni.

⁸ Miiro Jesucristo diiboro fahijüvaro icaabo, ubuunavatübo iiji iicahinüboro, bu fahijüvaro iicajübo icano. ⁹ Jaaneguiiha amihai siy-omojübogo agaajaratinoco magaaýicicuudino. Jaanoti naha aivo imino mojeebüno Moocaani gaiji sefaco agaayicino. Jaanoti toono machutahallivi atajübanoti mojeebüno sefaco gaayicijitirahi. Miiro toonoco eheetavurumo, ¿toonofañodi jinejebaco icatatihí?

¹⁰ Jaanoti naha mihai Moocaanico mejeecivono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedeehimihijafaño ejeecivejübuubadi omoonihicamo, mihai jeeçivofañó iicajitirahi. ¹¹ Miiro judiomí sacerdotemi aivojübo asimi tüjohoco aivo iimihigo onohigovi satyefihí, imitico ibuusuquí tooneri jeeçivomo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buhigovi jigasunicimo. ¹² Jaabadiro bu cuumiti buhigovi Jesu guijeveuhi, miyamínaa imitico itüjeheri ibuusuquí. ¹³ Jaaneguiiha masü Jesujaago mefeequí cuumiti buhigovi, diibo nufufesuno iicaubadiro mücaquí. ¹⁴ Miiro jüjehallivi mühaidi chahacuumi ufucuro ifinijitino cuumi. Jaamaño miguiinehicahi ufucu asajino cuumico. ¹⁵ Jaaneguiiha fahijüvaro masü Moocaanico mihimehicaquí Jesucristofeedi. Miiro jino mihimono mojeecivo iicanoco, masü fahijüvaro meheetavehicaquí. Jaaneguiiha masü mihimequí moojiri.

¹⁶ Jaamoró majabajevedino imino momoonihicanoco, bu saatohoma mühifocasiüca amihaima iicanehejeque icano. Miiro jilli mejeecivono Moocaanico imo imo moonihí. ¹⁷ Bu amihai jübogominaaguüinoví minifotomoro diito amihaiico onoonoco: Jii, meneehica, miiro diito amihai jeebünooco ootomomo iicamaño. Miiro amihairyo magaañahi diito amihai jeebünohallivi Moocaanico ijübeguejinoco. Jaachijü diito Moocaani dudicamaajeque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonitimo idaasunoba omoonihachijü, ¿amihai jinejebaco toonoti mihicijitirahi?

¹⁸ Tolliro bu mohallivi Moocaanima mihümaahica. Miiro mühairyo magaañahi mohesamaaje imono iicanoco, fanoovavi imino mihicagonoco mihimogomaño. ¹⁹ Tolliro bu amihaiico neehi: Jaamo Moocaanima tahallivi mihümaahicahi, diibo uco siino goovano amihaijaagovi igalluuquí.

Niino Imaa.

²⁰ Jaabo Moocaani sajeebüco aacifübo, Mohaivojübo Jesucristo ita toomominaafi aivo sihidi ejeevaabo itüjeheneri bohono iimaaco imiyaacaruuboco siino guijevefañoti ubuheetesuubo, ²¹ amihaiico

iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofifaño iimogonoco imooniqui Jesucristofenedi. Jaaneguiiha Cristoco macahacisu fahijivaro. Fine.

²² Tañahabomi, majaabici jino amihaiico afajinibo onoonoco. Miro amihaidi jihaameque midinoro caatinhi. ²³ Bu tolliro imeguehi amihai magaañanoco, monahabo Timoteo civojati iinucunoco. Jaabo goovano agasehachiji, diiboco satyeji amihaiico emecitodi.

²⁴ Tolliro bu paryi amihai jibogominaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi amihaijaago ijico galluuhi icano.

²⁵ Jaafa paryi amihaiico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Iicamedi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeeçivominaafi, bu Jesucristo jeeçivominaafi icano iicaabo, taajico galluuhi fahuseeci motihaiti miicumiiçi idino iicamo Israel cuumiminaa faajiinjeri agavaracini medi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amiihaico inisusumi. ³ Miïro amiihairyo magajacuhi amiihai miyaavogoco inisusumi toonoti magaa-jahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amiihai jeebiifa mificu. Jaamo imino mujusihî sanooba atyuuvoratino imino majaabicihicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amiihaiti gaajama machahahachijî Moocaanico midillu amiihaico ihaciqui. Diibo famoovaaco acihi gajitiiibo, siguubutiiibo, bu millî nootiiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacijinoco miyaavogomoro: Acijitiiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiiibo muuai tyuucabadi jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonicijadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiiibo Jesucristoti agaayicijinoco esicinidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachijî sanooço imeguehi. Jaadi bu civoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebiï sahigoviro icatatihi.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli mihiifoobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi iniihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitisumi imo imo iicaqui. Miïro iniihibamima iicaabo, ñaavahu deecano guenene icatibadiro guenene icatatihi. ¹¹ Nihiba ihinoobo sefano aachicisumi, iñaavahu ochoomoneri ideecano aifefihi. Jaamaño ihovosi goovano finiihi. Jaabadi iniihibamima iicaabo inajeetefeeneti finiji.

Miinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani icaabo diiboco inisunoco ajaabiciiibo. Jaabo inisucinicuubo toono jaadabadi icano fiivoco gaayicijiiibo chaahimigaco magaayicinicijadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agajimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniqui eesamaaisunoco: Moocaani mojeebiico inisuno, meneedino. Moocaani jeebiifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiro bu miihaiñoobaco nisutatiiibo iimitinoco imoonisuqui. ¹⁴ Jilli saatoho inoro ifiiti iimitinoco iimoyiicino asano diitoco imitino moonisuihi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico mihimoyiicinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi guiiveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agajimo tañahabomi, amiihaico sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco miihaico aacino niquejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicinimoco eheetavuubojaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo miihaico fiivoco acihi miyaano jiiibogfeenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticoni onoovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebiï onobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agajimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihiimaahicadino, bu goovano misifiiratehcadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiiratefiibo Moocaani imogobadi moonitiihi.

21 Jaaneguiha mejeevesu paryi ñdicunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro siicuno amiñhai jeebico miminiiyumoro, magaayici imino jibogoco amiñhai jeebifaño abasucunoco. Jaabogo amiñhai jeebico ataaasujino mityama icahi.

22 Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunícidino. Amiñhai ifico jilli mabañsudino. 23 Jaanoti ticovono uguubuníciboro omoonitíbo meecimefaño ihimeque emeeciñbobadi jeevahi. 24 Jaabo ihimeque meecihi milli ejeevanoco. Jaaruubo ofoodiro jabajeeveficuubo milli ejeevanoco. 25 Jaanoti uguubunoco ajabajeevetíbo imino mataajajino tajíbacó emeeciñboro toono onoonobadi mooníboro ofoobo imicani icahi omooninovi.

26 Jaanoti saatocho: Moocaanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifico bañsuihi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. 27 Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jijovotoco mahamusuno, fibajito idaasuno icamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jijnjeminaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

2

Miyaminaa Sabadiro Mihicahi.

1 Tañahabomi, amiñhai Mohaivojibo Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoco mobocigomoro saatohoco guinovi mificudino. 2-3 Míro amiñhai Moocaani ijafaño mihigaivusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiviicunoma iicaaboco imino magaayicimoro: Jino imimañovi casívo, meneejirahi. Jaanoti idaasuuho imítichehujema asaaboco, meneejirahi: Íjoho jahígoví jillí dulleve, jahí baavi casívo, noomoro. 4 Jaamo tolli momoonimaño amiñhaifeeneviro saafico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacuminaati mihicahicahi imitino esamaajema.

5 Agaijimo tañahabomi, jinoco muguubu: Moocaani jiijhalliti ícivi ñdaasufimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agaijimoco aaciguuno ihaivojico onó nihíbamico magaayicinicibadi.

6 Jaamaño amiñhai ñdaasufimoco munucufesuhicahi. ¿Nacu diito onó iníhibamíma iicamo amiñhaico idaasuno omoonimoro, bu amiñhaico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? 7 Míro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejeevaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amiñhai Cristota mihicaaboti.

8 ¿Nacu jeedi miyaano amiñhai imiya tajíba Caatiníhaamefaño onoonobadi momooníhicahi? Míro noono: Sitaaco gaiji, difico agaijibadiro, onoonoro. Jaabadi momooníhachíji, imino momooníhi. 9 Jaanoti saatohoco mobocigomoro, bu saatohoco guinovi mificuhachíji, imitico momooníhi. Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajíbaunohallívi imitico mihicíhi.

10 Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajíbanoco paryi onoonobadi imino mooníhi, unuuruubo sanooco imino omoonitimaño paryi fanoohimitifaño minifutucuui. 11 Míro bu diiboro Moocaani: Jahisíhijedi gaigoomíma diicadino, unuuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisíhijedi gaigoomíma mihicatirumo, sitaaco magacaumo, paryi Moocaani Moisefeenedi atajíbanoco imino momoonícutíhi. 12 Jaanoti jísumi imino mihíimaamoro momooni, Jesu taajasu tajíba onoonobadi mihicatíhachíji ufucu Moocaani amiñhaico omooníjinoco magaaajacumaño.

13 Jaanoti sitaaco idaasugotimo omooníhicamoco, bu tolliro idaasugoratino

moonicafeteji. Jaanoti #daasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Moomonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Eneecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amiihaiti saatoho ciijigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahí feemeebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitíhi ijicafetejiruno gaachehuti, bu ucuujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadiro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco moomonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatoho neejirahi: Iijoho jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino mooninichi. Jaabo uco dihiifusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi, nooboro. ¹⁹ Jaanogui ijoho miyaaveguehi Moocaani saafiuro iicanoco. Ji, imino mooníhi. Jaabadiro bu ijimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro iñihicuri tererere icamo. ²⁰ Jaaruubo gaajatíhi miiro mimiyaavuguruubo imino moomonitimaño momiyaavogo icaruno uchuumucuunobadi jeevahi. ²¹ Miiro mootadi Abraham imibachucafutuhi illi Isaac onooboco Moocaanico ijeecevequi asimico agaicaaufimañovi illico isisiuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusuhi tolli omoonimaño. ²³ Jiliti miyaavuno Caatinihaamefaño onoono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicuumaño diiboco gaayicubo. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magajacuhi amiihai, Moocaani miyaminaafico gaayicitíhi jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tolliro imino moomoninoti gaayicubo.* ²⁵ Jaabadiro bu Rahab onoogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco iijavi gaayicugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi iicajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayicuihi. ²⁶ Jaabadiro bu mofi igajama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadiro bu miyaavogo imino moomonitino uchuumucuunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amiihaifaño sihidi jii bogominaati mihicadino. Miiro amiihairyo magajacuuhi jii bogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Miiro famooro imitino moomonifíhi. Jaanoti saafi imitino iimaatatii bo aivo ijeebi imino iicaabo. Jaabo tolliro bu paryi ifico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadiro bu miihai caballomi iijifaño jigaiñehico mijiihacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadiro bu mahatyime, tolliro bu meenegaco guiraarugaco guibuhuba stefano sihigovi satyefíhi. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusuíhi ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵ Jaabadiro bu tolliro monejeba jeevahi ajashuruno mofiiti icano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno ciijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba ciijigaibadi jeevahi, miiro ifiivi ajashutinó jiiñijediiño imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi

* 2:24 (Rm 4.1-25)

mofico faabohocoro mihininihi. Jaano ijimi cijigairi nifotocinino. Jaamaño paryi diifi jiihaico jigasujirahi. ⁷ Miiro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jiiinomomico, bu paryi teehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicuumo. ⁸ Jaanoti miihaiñooba aivo mon-ejebaco jeevamaaisujirahi. Toono imiti iicano aivo guinoniratihi, namita agaicaaufferi mataancinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivojibo Moocaanico mihimehicali. Jaabariro bu miyaminaaco: Idicuno, meneehicali Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ Miiro sahigotiro moojiti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi ¿nacu bu sahojitiro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi ¿nacu bu baacuno añaaajebaco noovajirahi? ¿Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahojitiro nifaihu saajitirahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti amiihaifeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachijii toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igaaja diiboco ijeebico siicutiyiba omoonifeenedi icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai jeebifaño sitaaco iinohallitiro mijiiheveneheje iicahachijii, bu jilli amiihaiguiiharo sinehejeque momoonifihachijii icano toono amiihai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoonimo miyaano iicanoco bañihi. ¹⁵ Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jiiñjeo gaajaro, miino esamaajetiro asaano gaajaro, bu ijitiro asaano gaajaro. ¹⁶ Miiro iinohallitiro sitaaco ijiihevene iicahigo, bu ifiguiiharo omoonifino iicahigo icano sajeebii chahahi. Jilli fanoova imitiro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocaanijaagoti asaano gaajama iicamo jeebii mihinivatihi. Jaamo sajeebii icahi, bu siicujeebii ma icamo, imihuseme eesicinimo, bu iidaasugomo, imino moonimo, onoonoco jeenesutimo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeebii iicanoco imogomo, sajeebii icaco moonifihii ifi itiquevequi.

4

Jiinije Imitico Mihimeguedino.

¹ ¿Cuucati amocasi, iibacasi icano amiihaifeenevi saahicali? Amiihai jeebifaño imiti imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ² Miiro amiihai siinoco mihimeguehicali. Jaarunoma mihicatinoma mihicamo sitaaco magaiacaauhicali. Siinohalliti mataquiyomoro mihicatinohalliti momoonicasimoro miihiibacasihicali. Jaamaño amiihai siomonoma machahahicali Moocaanico midillutimaño. ³ Jaanoti midillurumo magaayichicatihi imino midillutimaño. Jaamo mihimeguehicali imitinoco mihimogonohalliviro magañiqui. ⁴ Amiihai miyaminaa: Oono gaigo aijico ejeevesugoro sifiima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaaajatihi amiihai jiiñje icaco iimogomo, Moocaaniminaati iicanoco? Miiro cajaatyohacho jiiñjeque anahabovamo Moocaaniminaati iminifutucuumo. ⁵ Miiro sicamaño iicatinoco jahi Caatinahaamefaño noono: Moocaani Igaijaco mofifaño ificuubo miihaico sihidi gajiji, noonoro. ⁶ Jaabo Moocaani miihaico amusuhi iimihuseri siinoco aacinofeenedi. Miiro jilli noono Caatinahaamefaño: Moocaani quehe quehe ifico omoonimoma iibasihii. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeebii siicumoco, noonoro. ⁷ Jaanegui diibo iijiguiino mihica. Jaamoro ijico mejenaau amiihaiti igaaqui. ⁸ Moocaanijaagoviro mifitivo, amiihaijaagovi bu diibo ifititvequi icano.

Imitiminaa amiihai eedeefico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jiniije iicanoco magaijiihcamo, amiihai jeebiiinoco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro idaasuno miminifotomoro, mataacasi macanifobamaje, bu amiihai jehebaco, taafirati miminiyu; imo imo mihicanoco, idaasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivojiiibo Jesuguuino amiihai ifico miguiinoni. Jaadi amiihaico sihidi ejeevamoti ficujiibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino mihiimaadino. Miiro inahabediti imitino eesamaaiboro: iimitico, onoobo, bu Moise tajiiibati imitino ihiimaaboro toonoco: iimitico, onoobo. Jaabo: Tajiiiba imitico, onoomaño, jilliro toonohallivi fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiro icahi tajiiibaco aaciubo. Jaabo diibo fagominaafi idiiiboro ifinisujiruubo, atajasujiruubo icano. ¿Jaanoti miiijoho nacu iiijoho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civohofucuvi Iicajino.

¹³ Jaanegui jisu muguubu amiihai jilli meneehicamo: Jaachiiji mefeaji. Jaanoti iicatihachiiji civohogo mefeaji tuucuumivi. Jaamoro tahigo mihicaji saficaba ticovovi naajeteuco mificumoro manaajeji sihidi nihibamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴ Jaarumo magaatatiji civohofucu siibadi millihacho mihicajinoco. ¿Milli fine miino ifi? Oono fucuro aimuufai agaasenero goovano afatyonibadi jeevano. ¹⁵ Jaanegui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachiiji tolli mihicamoro tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶ Jaaruno icanaaca amiihai suufenitimo mejenaauhicahi mitya mitya amiihai jeebiiico momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷ Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruubo imino omoonitimaño imiticoro iciiibo.

5

Inihibamima Iicamediti Onoono.

¹ Jinooco muguubu sihidi miihiibamivamo, mataacasimoro sefano magaacasimoro idaasuno ufucu mihicajineri. ² Miiro oono amiihai nihibami tuucicuhi, amiihai imi gaachehuno nucuciniicuuhi. ³ Amiihai nihibami, amiihai oro icano tivaciniicuuhi. Jaamaño magaaacafutucuuhi jaabadiro amiihai ifi guenene icajitiji ciiijigairi ijigasunicibadi finiji. Jaarunaa nihibamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje mihicacuunaaca. ⁴ Miiro bu amiihai faguinoco ududicamaahicamoco majaanuhicatinoco, amiihaico dillujimo. Jaanoco guubuujiiibo Moocaani mitya Aivojiiibo iicaabo, amiihai dudicamaajeminaa amiihaico ajaadusunoco. ⁵ Jaamo amiihai jiiije jiiijehallivi iminoonoma mihicahicahi, mihimogobadi. Jilli amiihai ifinoco mihicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecuunaaca. ⁶ Jaamo bu amiihai iimihusemeque magaaicaasuhicahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Miihima.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebii motoomo Aivojiiibo Jesu asaajinohachuta. Eneecau bu memeeeci, oono faguico abasuubo ajaabiciiiboro sajeebii toomonichi iticonio niija aigonoco. Jaadi niino niija afatyonobuunati ibasuta imino onoovanoco ihiciqui iicanicibadi. ⁸ Jaabadi amiihai majaabicimoro sajeebii motoomo, quehecuno mihicamoro. Miiro jino Mohaivojiiibo Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹ Tañahabomi, sifiditi fahigova imitino mihiimaacidino, amiihaico ufucu toonoco jaadusudiibo. Miiro Moocaani fagominaafi iicaabo fiitiiicuuhi jino guhugari icacuubo.

¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, eneecau magaaja johono Moocaani iimaaminaa diibediti ijibeguehicaumo idaasuno iicamoro ajaabihicaunoco. ¹¹ Miro mihai: Aivo imino icamo, meneehi idaasuno iicanoco ajaabimoco. Miro amihairyo bu muguubuhicacuui, Job onoo bu idaasuno iicanoco ajaabihicaunoco. Jaano nijequeti Aivojibo Moocaani sihidi iidaasugunoco magaajacuhi. Miro Aivojibo minoco agaijiboro idaasuguefiibo.

¹² Tañahabomi, amihai bu neehi: Jinooco imino mehesicini. Siinoco munuusumi niqejefañodi, jiinjefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro meneedino. Jaanegui: Jih, munuusumi: Jih, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Amihai Moocaani toonohalliti idaasuno moonidino.

¹³ Jaanoti bu amihaiti saafi idaasuno iicasumi diibohallivi Moocaanima mihimaa. Jaanoti bu saatoho imo imo iicasumi, Moocaanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴ Jaanoti bu saatoho iguihuvahachiji Moocaani iija quillahutoco mucuuhuva diibohallivi Moocaanima ihiimaamoro diribari ihalli aivomañoco ijeeuqui Moocaani momofenedi. ¹⁵ Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaabo taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tolliro imitico omoonino ijeebifaño iicahachiji Moocaani diibo imitico buusuji. ¹⁶ Jaaneguiiha amihai imitico fahigovavi mihimibachucasi amihai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohallivi mihimaa amihaiti toonoco ibusuqui. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihidi jeevahi. ¹⁷ Miro Moocaani iimaaminaafi Elia onoo bu mihai badiruu miyaminaafi. Jaaruubo aigotino iicaqui Moocaanico idilluneguiiha mificabaci, saficaba, bu sificabafenedi icano aigotino icauno. ¹⁸ Jaadi siino Moocaanima iimaabo, jaadi aiguneri jinije basutaano noovahi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, amihaiti saatoho miyajibogoco ejeevesumoco saatoho dojicuviro uhuumisuhachiji, magaaja diiboco imiti jihaiti uhuumisuboro diibo jeebico guijeveti atajjasunoco. Jaamaño diibo imiti sihidi iicanoco buusuubo.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiniuhi Miyaavogominaa Agaaciniumedi.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinihi ijiinijeneti sihi agaaciniumedi Ponto jiinijeri, bu Galacia jiinijeri, bu Capadocia jiinijeri, bu Asia jiinijeri, bu Bitinia jiinijeri icano iicamede. ² Jaamo amiihaico Moocaani icihuhi sicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amiihaico Igajafeenedi itaatiro ificuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo gujiveve tiijohofaãodi miniticafetegui icano. Jaamo magaayici sihidi Moocaani imino omooninehejeque, bu sajeebii icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masi mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo sihidi miihaico idaasugooboro miihaico iseemeti fiivusucuubo. Jaabo Jesucristo gujivefaãoti siino ubuheeteunofeenedi miihaico acihi imo imo mehesicinino ifico. ⁴ Jaanoro amiihaico gaayicisujino amiihaidi Moocaani ibusumijeque niquejefaão ificuunoco. Jaano finisurajitihii, bu mihinivatusurajitihii, bu deecano ochoomobadi icajitino. ⁵ Jaamo amiihai Moocaanico mimiyaavogomaão imityari amiihaico teemejiibo. Jaamo taajasuvi mihifetehi niinofucusumi ihaciqui ificunovi.

⁶ Jaamaão amiihai sihidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amiihaico ijiinisuneri idaasuno gueenejisuno mihicajihiiica. ⁷ Miiro amiihai miyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nisucafetefihii cijigairi iiminoco igaajaciqui. Jaano amiihai miyaavogoco ijiinisunoco ajaabicino oro ifinifino janaanicivi sihidi jaaducafetehi. Jaamaão amiihai miyaavogo tolli inisucafotono cacacisucafeteji, imocafeteji, bu bocigocafeteji icano Jesucristo siino asaadi.

⁸ Miiro amiihai Jesucristoco magaijiihi diiboco mahatyimetirumo. Jaamo jisumi diiboco mimiyaaveguehi mahatyimetirumo. Jaamoro sihidi imo imo mihicahi aivo ovosino ajashutino jibogoratino. ⁹ Jaano jino amiihai jeebii taajasuco magaayicino, toono amiihai miyaavogo jaada.

¹⁰ Miiro sicije Moocaani iimaaminaa jino taajasuco idillumoro guinehicauhi. Jaamoro iimaahicaumo Moocaani iimihusemaão amiihaico aaciujinoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija diitoco gaajasuhicauhi diibo Cristo idaasuno iicaujinobuunati iiminoco agaayicijinoco. Jaanoco diito esamaahicauhi: ¿Miijoho fine diibo? noomoro, bu diitofaão diibo Gaija iicaubo diibo asaaujisumico iijibugunoco igaajaqui icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaajasuuhii idudicamaaje diitedi icatino, miihaidiro iicaunoco. Jaano jino toonocoro jisumi amiihaico jibogomo, bu diitoro amiihaico taajasujibogoco Moocaani Gaija niquejefaãoti agalluubo mityafeenedi iijibuguumoro. Jaano jinoco Moocaani toomominaa, angeles onoomo, emecimoro agaajaguehicano.

Moocaani Miihaico Cuuhuvahi Imino Miicaqui.

¹³ Jaaneguiiha imino mehesamaaimoro momooni. Jaamoro imihusene mihicamoro imino mehesicini Jesucristo asaadi Moocaani amiihaico iimihusefaãodi aacijinoco. ¹⁴ Oono, amiihai: Jii, enefimo seeme mihicamaão Moocaanico magaajautisumi mihimeguehicaunehejeque momoonicudino. ¹⁵ Jiljiro aivo imino mihica, oono Moocaani amiihaico ucuuhuvaubo iimiibo iicamaão. ¹⁶ Miiro Caatinihaamefaão noono: Amiihai imimo mihica, jino uujoho iimibadi, nooboro.

17 Jaamo amiihai diiboco: Moocaani, meneehicaabo paryi momoonihicanoco ihuifiniciiboro gaajacihicahi sabadiro saatohoco guinovi miniyutiiibo. Jaaboco mihigui jino jiiinjehalliri mihicanohachuta. 18 Miuro Moocaani amiihaico taajasuhi amiihai imiti ifiiti oono amiihai eedeetemihaiti magaayicunoco. Jaanoco amiihai imino magaajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaaduutiiboco. 19 Jaanoti naha idinoro jino Cristo tiijoho iimineri jaaduubo, oono cordero iimiiibo, imihinima achahaaboco agaicaaunicibadi diiboco agaicaauno tiijeheri. 20 Jaabo Cristo sicijetiro jiiinije fiivutinaacaro tooneguiiha ificucafutuubo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi amiihai iminoco magaayiciqui. 21 Jaabo diibo Cristofeenedi amiihai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco guijevafañoti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaamaño amiihai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesisinihicahi. 22 Jaamo amiihai jino miyaano jiiibogoco: Jii, monoomoro amiihai jeebiinoco mihimibachucuui. Jaaneguiiha amiihai nahabomico miyanotiro imino magajii. 23 Miuro amiihai siino mifiivucuui Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijefefino miyaminaati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuui. 24 Miuro Caatinihaamefaño noono: Miuro miyaminaa ñaavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. Miuro iñaavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabadi miyaminaa, bu imitya goovano finiji, noonoro. 25 Jaanoti naha Aivojiiibo Moocaani iiji ufucuro finijitihii. Jaaji jiiiji tooji taajasu iijico amiihaico mijiiibogono.

2

1 Jaaneguiiha fanoova imitico mejevesu, oono fanoo bañifiranehejeque, bu inehejehallitiro mijiihevenehejeque, bu fanoova sicamañejeje jiiibocasico icano. 2 Jaamoro oono seeme bohono ifiivomo mifañoco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofeenedi mujusimoro mataajahi. 3 Mohaivojiiibo iiminoco magaajacuumo.

*Cristo, Ubuheeneguisiba.**

4 Jaaneguiiha Mohaivojiiibojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojagovi. Miuro jaaboco miyaminaa iimuguutimoro gañiiuhi. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijaadama iicaabo. 5 Jaabadi bu amiihai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo amiihai Jesucristofeenedi jeevivoco mehetavonoco Moocaani igaayiciqui. 6 Jaamaño miuro jilli Caatinihaamefaño noono: Uujoho Sion cuumifaño saafico ficuui iija tano guisibati iicaaboco. Jaabo aivo iimiiibo sihidi ijaadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufvetimo iicaqui, noonoro. 7 Jaamo amiihai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefaño jilli onono ifeteji: Iija eetavominaa itihisuumoro agañiiuba jisumi aivo imiyaabati minifetehi, onono. 8 Jaabadiro bu jilli noonoro onono ifeteji: Jiba nanigaiva guisiba, bu gañiiisuguisiba icano, onono.

* 2:3 Cristo buheeba. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

Jaamo diito Moocaani j̄ibogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacuumaño.

Moocaanita Icano.

⁹ Jaanoti naha am̄ihai Moocaani ñicucuumi, diiboco mejeeçivequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiha Moocaani ifiivusuneheje oovosiñehejeque mij̄ibogo. Jaabo am̄ihaico taj̄ibahi icivonoguiñoti mihiinomoro ihovosi seseefaño mij̄icafetequi. ¹⁰ Jaamo am̄ihai iticoni cuumibadi mihicautihi. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuui. Jaamo am̄ihaico iticoni mij̄johoba ðaasuguutihi. Jaarumoco jisumi Moocaani ðaasuguehi.

Moocaanico Mejeeçivequi Mihica.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, am̄ihai j̄iin̄jeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino am̄ihai ifi imitinoco. M̄iro mofi imiti mojeeb̄i imi esamaa-jeque fin̄isujirahi. ¹² Jaaneguiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi am̄ihaiditi imitiminaa iicanicibadi ihi-imaarumo am̄ihai imino momoon̄inoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

¹³ Jaaneguiha jilli Mohaivoj̄iibo Jesucristo iimegueneguiha miyaminaa aivoj̄ito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivoj̄iibo onoobadi, ¹⁴ bu taj̄ibamin̄aa iimitimoco icivojan̄iqui, bu imino iicamoco iboc̄iguequi icano agallumo onoobadi icano. ¹⁵ M̄iro Moocaani imeguehi am̄ihai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli mih̄ifomo iicarumoco icano am̄ihaiditi: Imitimo, eneehicarumo ill̄ivequi.

¹⁶ Jaaneguiha Moise taj̄ibaguino mihicaritumo mihimogomoro imitinoco momoon̄idino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani j̄ijovotobadiro mihica. ¹⁷ Jaaneguiha famoovaacoro moboc̄iguehica, bu am̄ihai nahabomico magaiji, Moocaanico miñ̄hicugo, bu emperador aivoj̄iiboco moboc̄igo icano.

Cristo ðaasuno Icaunoti Magaaja.

¹⁸ Jeeçivominaa am̄ihai aivoj̄ito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro am̄ihaico ðaasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. ¹⁹ M̄iro imino Moocaanico magaij̄imoro sicamañ̄ohalliti ðaasuno mihicanoco majaabicino. ²⁰ Jaanoti bu, ¿milliti am̄ihaidi imijiruno iimitinoco momoon̄inohalliti am̄ihaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momoon̄inohalliti ðaasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. ²¹ M̄iro tooneguiha Moocaani am̄ihaico cuuhuvauhi, Cristo ðaasuno iicaunoti cuuhuvauhi, Cristo ðaasuno iicaunoti magaajamoro diibo iicaubadi miicaqui. ²² M̄iro diibo sanooba imitico moon̄iutihi, bu bañ̄ifira diibofaño chahauhi icano. ²³ M̄iro diiboco aivono eneehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicaut̄iibo. Bu diiboco ðaasuno omoon̄isumi jaadamaaiutiibo, jilliro Moocaanico imino emeeç̄iboro udugaacufiiboviro sefahicaubo. ²⁴ Jaabo Cristo mohimitico ifihall̄ivi ñicuboro imohohall̄ivi satyuuhi mohimiti ifiico miguj̄ienimoro iticovono ifimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri am̄ihai mibuheeuhi. ²⁵ M̄iro iticoni am̄ihai ovejami im̄itamobadi mihichicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuui. Jaaboro am̄ihaico ovejami toomom̄inaafibadi otomooboro am̄ihai jeeb̄inoco imibaiȳic̄ihi.

3

Jilli Ataavacumoo Miicaqui.

¹ Jaabadiro bu amiihai gaigoomi, amiihai tajemi atajiiibanoco: Jii, meneehica. Jaaneri diitoti saatohe imiyaavogotimo mijiiibogotirunaaca imiyaaveguequi amiihai imino mihicanofeenedi; ² jaamo amiihai imino mihicamoro diitoco mobocigonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amiihaihallicoro mihimbaiquimaaidino, oono janaanici famañoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminooono gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amiihai jeebiiifaño aatyimeratihigocoro mihimbibachu. Jaamoro ifinijitino ovosii sajeebii, siicuno icano jeebiiima mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miiro siicijeo gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miiro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajiiibanoco: Jii, onogoro diiboco: Tahaivojiiibo, neehicauhi. Jaagobadi amiihai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachiiiji.

⁷ Jaabadiro bu amiihai aijimi, amiihai taabamico gaajacimoro mificu, bu mobocigo. Jilli iniinovaneguiiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amiihaico aacyomo ifimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amiihai Moocaanima mihiimaanoco jinejeba tihiisudino.

Imino Omoonijinoco Imogomo.

⁸ Niinoono jino amiihaico neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miino nahabomima mihicanicibadi, bu magaijicasi, bu siicujeebiiima mihica icano. ⁹ Bu amiihaico imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono meneedino jilliro diitoco imino monoo. Miiro Moocaani amiihaico cuuhuvauhi diibo amiihaico imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miiro ifico agaijimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitinoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro imooniqui, bu sajeebii icaco iguinoomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miiro Moocaani imino iicamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitinoco omoonimoco imogotiiibo. ¹³ ¿Miiijoho bu amiihaico imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti iidaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miiiti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco mobocigo amiihai jeebii Aivojiiiboco. Jaaneguiiha fahiijivaro mihimibaicini. Jaamo amiihaico amiihai miyaavogoditi idillumoco miihimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro siicujeebii miihiimaa. ¹⁶ Jaarumo imino mihica niji niji icatimo, oono amiihai Cristoco miiyaavogomo imino mihicahanoti imitino iimaahicamo inucufevequi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti iidaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachiiiji. Jaanoti imitinohalliti iidaasuno mihicano imiithi.

¹⁸ Miiro Cristo mohimitihalliti iidaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino guijevecuutiiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo miihai mihimitimohalliti Moocaanijaagovi miihaico isatyequi. Jaaruuboco ifi guijeveurahi. Jaaruuboco igaija buheetesuuhi. ¹⁹ Jaano Igaijari ufuuboro bu siicije iguijevecinicaumo jeebiiino iji civojafaño iicaumoco jiiibegujeubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi imiyaavugutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabiciboro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esiciniuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo

sahuse juugahuseti miitooci, saatoho idinoro. ²¹ Jaano tonifaihu minoco initino nifaihubadi icano. Jaafaihufeenedi jisumi mihai mataajacuuhi. Jaano toono niti mino ifico initino icatino, idinoro Moocaanico mino esamaaje mihinivati iicaqui midilluno. Jaanoro minoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofeenedi. ²² Jaabo niquejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasivutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani Mihai Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiiha bu amihai idaasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo idaasuno iicaubadi. Miuro idaasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jiiijehalliri iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacutino. ³ Miuro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omoonicibadi iticoni momoonihicauno. Miuro tusumi amihai fanoova imitico mihimoyicihicauhi, bu iimitino imogoco mihimoyicimoro momoonihicauhi, bu guiriicavonehejeque, bu agañuhusuno jibaimonoco icano, bu jeeb#batiro adumoro, mihaiñoobaco mejeecivehicautihi, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeevivomoro mihicahicauhi icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitinoco momoonicutineri eheetyemere amihaiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeeci#boro ijaadaco aacii#boma paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani jibogoco jibugucuumo, igajano Moocaani icabadi iicaqui. Jiiijehalliri iicausumi famoovaaco icabadiro Moocaani omoonirumo.

⁷ Miuro jino fanoova ifinijino fiiticuuhi. Jaaneguiiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihiiama. ⁸ Jaano janaanivi gaijicasima mihica. Miuro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiiha amihai iijanofaño fahigovavi magaayicasi iimaafivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejeecivocasi amihai Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani amihai fanoovaaco aacinoco imino mootoomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiiamaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco siinoco mahamusuhachiji, Moocaani amihai aacino sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofañodi mihimequiro iicano iicaqui. Jaabediro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahii#varo. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Amihai tañahabomi, sefaneri inisuno amihaihallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo idaasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovos#ma asanoco mahaty#meneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiiha amihai Cristo iijhalliti aivonoono unuusumi, imicani amihai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija amihaihalliri iicamaño. ¹⁵ Jaanoti amihai sita gaicau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iima juvihici icanohalliti ivi idaasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti idaasuno mihicaneri munucufvedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ Miuro jino tusumi mihicacuuhi Moocaani idaasuno omoonijino iseemeti iticovano. Jaano mihaiti jilli iticonino, jjaanequi milliji fine Moocaani

jibogoco imiyaavogotimovi aallibaanijiibo omoonibo? ¹⁸ Miro jino iimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. ¿Jaanegui milli fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jaamaño Moocaani imogobadi idaasuno iicarufenedi imino iicamoro diitoco ifiivusuubo Moocaani usefaño ijeebico ificuuqui. Miro diibo abañitaiibo.

5

Miyaavogominaaco Afagoono.

¹ Jino uujoho amiihai igaivominaa quillahutoco faguehi. Jino uujoho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo idaasuno iicaunoco aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañoma icaji Jesu ihovosiima ufucu asaadi. ² Jaaneguiiha amiihai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejamibadi iicamoco motoomo amiihaico utuumusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli amiihaico atajibaneguiiharo icatino, bu jilli nihibamicoro magaayiciquiro icatino icano. Jilliro imino mududicamaaje. ³ Amiihaiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo amiihai momooninoco aatyimemere igaaajauqui. ⁴ Tolti momoonihachijji, imiya toomominaafi agasedi amiihai magaayiciji imino chaahimigaco, milli icajitinoco.

⁵ Jaabadiro bu amiihai sicafe quillahuto iijiguiinovimi miminifoto. Jaamoro sabadiro sicujeebima mihicamoro fahigovavi: Jji, monoocasi: Miro Moocaani imogotih: Aivo uujoho sihidi jeevahi, eneefimoco. Jaanoti naha sicujeebima iicamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiiha sihidi ejeevano Moocaaniguiino* miminifoto amiihaico diibo unuufucu agasedi sihidi mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiiha paryi amiihai esamaajeque Moocaani usefañoro mificu. Miro diibo amiihai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro bu imino magaaamoro mehesicini. Miro oono amiihaiminaafi iji jicubadi nigooboro iguehi, aatyimeme miyaavogoco ifinisuuqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofañodi sefano mihicamoro, tolliro bu fahigova iicamo amiihai nahabomi, tobadiro bu idaasuno iicanoco magaaamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno idaasuno mihicanobuunati Moocaani amiihaico imino imibachujibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujibo. Jaabo diiboro Moocaani paryi fanoovaaco aacifiibo miihaico cuuhuvahi Jesucristoma sano ifinijitino fiivofaño miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fahijivaro. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi eesiciniubo Silvano onoobofeenedi jihaamegayico caatinii amiihaico fajiniboro miyaano iicanoco oono Moocaaniti paryi magaayicineheje Moocaani miihaico sihidi agaijinoco ijibogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babiloniaru iicajaminaa Moocaani amiihaico iicabadiro iciumo amiihaijaago iijico galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo amiihaijaago iijico galluhi.

¹⁴ Jaanegui fahigovavi mihibicicasimoro midillucasi.

Jaamo paryi amiihai Jesucristota mihicamo sajeebima mihica.

* **5:6** Griego iijiri janaanici jilli noonicino: Moocaani useguino.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatinuono.

1 Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeeçivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amiñhaidi jihaameque caatinihi, miñhai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miñro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro miyaavogodimoco acihi iimico. ² Jaaneguiha Moocaani, bu Mohaivojübo Jesucristo icamisico magaañanofoenedi amiñhaico sihiidi imino omooninoco, bu sajeebhi icaco icano magaañiçi.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

3 Miñro Moocaani miñhaico imityafañodi paryi mofiguiha mucuujiivaachunoco, bu diiboco mejeeciivequi mucuujiivaachunoco icano aciiço, toonofeenedi diiboco magaañajui, sihiidi ejeevanofeenedi, bu ovosiinoonoco eheetavonofeenedi icano miñhaico ucuuhuvaaboco. ⁴ Jaanehejefeenedi unuunoco miñhaico aciiço, jaano ajashutino, sihiidi ijaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofeenedi amiñhai Moocaani iicabadi miminifetehi iimitino imogo jiiñjehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiha mesefaquifotomoro amiñhai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amiñhai ificoro imino matajiiñbaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiçiri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeciiveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amiñhai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

8 Jaano jinehejema mihicanoco miguiraatuhachiiji amiñhai ifiino mihifonoti icajitihhi, bu Mohaivojübo Jesucristoco magaañano sicamañovi feejitihhi. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaallinoma chahahi, jabaiyimo; iticoniono iimiti initicañafutuunoco ajabavecuumo. ¹⁰ Jaaneguiha tañahabomi, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amiñhaico iicuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachiiji ufucuro imitinofaño mahaquetejitihhi. ¹¹ Jaachiiji amiñhai imino tihitino mijicafeteji Mohaivojübo, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifiniñjitinofaño.

¹² Jaaneguiha amiñhaico jinehejeque magaañacurunoco esaayuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miñro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amiñhaico eesaayuboro afajiiñino. ¹⁴ Miñro Mohaivojübo Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiha uujoho tasefañino moonihhi. Jaano uujoho iguijevenebuuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Sihidi Ejeevaaboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miñro amiñhaico Mohaivojübo Jesucristo mityati, bu jiiñjehallivi asaunoti icanoco mijiiñbuguno sicamañoco miñhairyo meheetavomoro mijiiñbuguno icatino. Miñro miñhai mohaalliri mahatyimeuhi Mohaivojübo sihiidi jeevaaboco. ¹⁷ Jaaboco miñhai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaciusumi, bu tolliro muguubuuhhi Moocaani ihovosiñri: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niñquejefañoti unuunoco miñhai monohojineri muguubuuhhi Mohaivojübo imibaari mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaaaji Moocaani iimaaminaa acaatiniunoco. Jaanoco amiihai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatiniuno ifuvusuhi oono civohigoti ciijigaimecu mesesevetinohachutaro ifuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onoobadi asaacudi amiihai jeebiiinoco achicijibo janaanici imino Moocaanico magaaajui. ²⁰ Jaaneguiiha iticoni jinooce magaaaja, chahano Caatinihaamefaño inoro ihesamaajeriro onoono. ²¹ Miiro toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeebiiitiro onoomoro acaatiniuno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi jiiibuguumo.

2

Sicamañaoco Jiiibeguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifaño icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo abañiififimo. Jaabadiro bu icajimo bañiifiira jiiibogominaa. Jaamo amiihaifeenevi toovono ijicafotomoro sicamañehejeque jiiibeguefimo amiihai miyaavogoco ifinisiqui, oono Aivojiiibo aamiiibo ataajasuuboti bañimoro. Jaarumo goovajiro ificoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho imiyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli icanoti sita miyahuii jiiibogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nihibamico sihidi iimogomoro amiihaico nanijimo sicamañehejeque ijiiibogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo miiro sicijetiro diitoco Moocaani ahaamijinofaño icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomominaa icaurumo imitico omooniumoco gaijutiiibo jilliro diitoco jigaiñehiri isisiuboro ciijigaifaño icivohigo gañiiuhi, tahi iicaqui jaadusufuco agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu sicijeo miyaminaaco iimitihalliti gaijitiibo nifaibari amachisuuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro idiibocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: Imino mihica, nooboro tomiyaminaaco ijiiibuguuboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sietedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco ciijigairi ijigasuuboro, baiguiijiti miniiyuuhi, toonobunati iicano imiti miyaminaa toonoti igaaajui. ⁷ Jaanoti idiibocoro Lot onooboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aatyimeebere idaasuno iicahicauboco. ⁸ Miiro diibo imino iicahicaubo fafucuvaaciviro iimijeebiiifañodi idaasuno icahicauhi diito imitino omooninoco aatyimeebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivojiiibo taajasufihi iji abañino inisunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imooniqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno mooniji janaaniciivi oono idicunoco ifi iimogonoco omoonimoro, bu diibo tajiibaco iimeghehaticimoco icano. Jaamo jenaauififimo, jeebiiibatiro moonifimo, iguitimo iñihicunoono mityati imitinoono ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomominaa sihidi imityama icarumo diito Aivojiiibo imefeenevi: Imitino, onoomoro iibatihii.

¹² Jaamo diito asimibadi ihesicinibama chahahi, oono sahiijitiro iicacubadi iicamo iimitimo, ifiivomoco agaayicimoro agaicaaufimo asimibadi iicacuumo. Jaamo diito agaajatinioti imitino iimaahicahi. Jaamaño asimii iicanicibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji sitaaco idaasuno omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo guenene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amiihai jiiibaimonofaño ofoomoro amiihaico nucufevesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amiihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigooce jilli ticovono ifinichicatimo, bu iimitico jeevesuhicatimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo

gaajamo fanoovaaco iimogomoro #cinoco. Jilli Moocaani afaijacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino jihaiti imitacumo, johono Moocaani iimaaminaafi Balaam onooBo Beor achibadi jeevamo. Miiro diibo imuguuhi iimitinoco omoonunohallivi nihibamico agaayiciujirunoco. ¹⁶ Jaaruuboco iimitihalliti asi burro #bauhi miyaminaafibadi ihiiamauboro. Jaamaño fuutiibo ijee-gavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai inifaihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhuba sihigo asatyonibadi jeevahi icano. Jaamo ficucinicuhi fahijivaviro aivo icivonoguino iicacuuqui, ¹⁸ mihifonehejeque sihidi ejeevamobadi ihiiamaahicamaño. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoy#chicanofenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofaño iicahicaumoti miyanotiro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Amiihaico iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu jijovoto icarumo. Miiro fanoohimiti iguiinonicumo imiti jijovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu AivojiiBo, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jiiinije imititi atajacuurumo siino dojicuviro tonehejefaño imitamoo siino tonehejeguiino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajautino janaanivivi imitino minifetehi. ²¹ Jaamedii imijiruno oono imino jihaiico gaajatimo iicano. Jaanoti iimino tajiiBaco diitoco aaciunoco gaajacuurumo siino ejeevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino #fotono jilli onoonicino: Jicu siino iguibamaajeque dojicuviro faiyihii, bu faafaibaco initicuubo siino dojicuviro caamefaño jeeffiji, onoono.

3

AivojiiBo Asajino.

¹ Agaijimo tañahabomi, jino siino amiihaidi acaatiniihaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afajiiinofaño miyanotiro amiihaico eesamaaisunoco. ² Jaanegui mehesafoto johono Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu MohaivojiiBo Taajasuminaafi tajiiBaco galluminaa amiihaico jiiibuguunoco icano.

³ Jaaneguiiha jinooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaaninehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onobadiro iicamo. ⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Miiro jiiinijeque ifiivusuunoti moheedetemihavi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jiiinije iicabadiro icahi, noomoro. ⁵ Miiro diito imogotihii agaajanoco niquejene sicijetiro ifiivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufañoti jiiinije iinuunoco jaaniunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jiiinijehalliri iicaunoco ifnisunoco icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jiiinije icano jino iicano cijigaiguiiharo ficuucinihi, diiboro Moocaani onobadi. Jaagai cijigai toonoco jigasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihicatimo finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, miiro MohaivojiiBede safucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro jeevahi icano. ⁹ Jaabo MohaivojiiBo unuunoco ajabajeevecuuno icatino, oono saatohe eneehicabadi. Jilli miihaico ajaabiciiBoro imogoobo famooro iimitico ejeevesunoco, miihaiñooba cijigaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ Miiro MohaivojiiBofucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaajaciratinfocuu asaanicibadi. Jaasumi niquejene paryi dubaicamaajii nihicuno guubuvusunoro. Jahi paryi iicaneheje cijigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jiiinije paryi toojehalliri iicanoma jigasucafeteji icano.

¹¹ Miiro paryi jilli finisucafetejino. Jaaneguiiha aivo imino Moocaaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano. ¹² Jaaneguiiha Moocaani fucu agasejinoco motoomomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niquejene cijigairi finicafeteji. Jaano icijigairi tahi iicaneheje paryi chucucamaaiji. ¹³ Jaanoti naha miihai meteemehi Moocaani eetaveji unuunoco bohono niquejeneque, bu bojiinijeque icano. Jahigo paryi famooro imifimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiiha, agaijimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amiihaico Moocaani sajeebiiima mihicamoco, bu mihinivatimoco ihatyimequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaaamoro Mohaivojiiibo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miiro bu jinooco tolliro amiihaidi caatiniubo magaijiiibo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri. ¹⁶ Miiro paryi ihaamenefaño di jinehejeque amiihaico neehicaabo, samañosafaño tihino noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniiyuhicahi, bu tolli oono Caatinihaamefaño simañoohaamefaño ononehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonihicamo icano. Jaamaño ifinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaaajacumaño imino amiihai ifico motoomo. Jaamo iimitimo amiihaico abañnofaño minifototimoro amiihai miyaavogofaño quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha aivo janaanici imino Mohaivojiiibo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaaamoro diibo gaijifaño imino mujusi. ¡Jaaboco macacacisu jisumi, bu fahiijivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Iimaa Cristo.

¹ Amiihaidi macaatiníhi jino iticoni jiinije ifiivutinaacaro iicacuunoco miihai muguubuunoco, mohaallíneri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mududíciuhi. Jaabo jino Fiivo Iimaa iicaabo. ² Jaabo miyamínaaco fiivusuuhi. Jaaboco miihai mahatyimeumoro toonoti mijíibeguehicahi. Jaamo amiihaico mijíibeguehi jino ifiníjitino fiivoco, Moocaanima iicauhíji; miihaivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amiihaico mijíibeguehi muguubuunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo miihaima manahabovahi Moocaanima miihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanogui amiihaidi jilli macaatiníhi. Jaamo síhidi imo imo mihicahi.

Moocaani Seseene Aachiciníbo.

⁵ Jibogoco Jesucristo miihaico jíibuguhi. Jaanoco amiihaico mijíibeguehi Moocaani seseene aachiciníbo iicanoco. Jaabovi ajashuno ícivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo cívohi mihicamo jilli mabañíhi moojiri, sícamañoooco monoomaño, bu momoonímaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani iicabadi seseehi mihicahachíji; diiboma magataaciníhi. Jaamaño miihaico Illi Jesucristo tíjoho mohimitico paryí nitíhi. ⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofíico mabañíhi. Jaamaño mojeebífaño miya íji chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mijíibogohachíji; diibo aivo imihuseebe abañítatíbo, mohimitico ubuusuuboro paryí nitíjibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoohachíji; Moocaanico: Bañífíibo, meneehi. Jaamofaño diibo íji chahahi.

2

Íji Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohallíti Iicaabo.

¹ Taseeme amiihaidi jilli caatiníhi. Jaamo iimitinoco moonítimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitinoco momooníhachíji; Moocaani imefeenevi mohallíti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofeenedi mohimiti jaaducafutucuuhi. Jaano miihaidiro icatino, faajíiníjemínaadiro bu icano. ³ Jaanoti Moocaani atajíibabadi mihicahachíji; magaajaji diiboco magaaýícicunoco. ⁴ Jaanoti saatocho: Diiboco gaajacuhi, onoomo, itajíibaco imiyaavogotímaño, bañífíímo. Jaamofaño miya íji chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajíibaco imiyaavogoobo Moocaanico aivo imino agaijibo. Jillíti magaajahi diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onoobo Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Tajíiba.

⁷ Tañahabomí, botajíibaco amiihaidi caatinítíhi amiihai Cristoco mimiyaavuguunotiro amiihaico atajíibacunoco. Jaano jino síicjetiro atajíibauno jíibogoco amiihairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajíibaco amiihaidi acaatiníno jino bohonobadi minífetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amiihaifañodi icano. Jaamaño ícívono afatyucunoguíinodi miya seseehi aachínicuhi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuuhi, nuuruubo inahaboco ijihegueebe cívohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agaijibo seseehigo icahi. ¿Jineje bu diiboco iimitinofaño gañisujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijihegueebe cívonofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatíhi, iciveri aatyimetifaño.

¹² Taseeme, jaaneguiiha amíhaidi caatiníhi, Moocaani amíhai imitico Jesucristofeenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amíhaidi caatiníhi, iticoni jiiñije fiivutinaaca iicauboco magaaajacumaño. Sicafe, amíhaidi caatiníhi, iji Satanasco miguinonicumaño.

Taseeme, amíhaidi caatiníhi, Moocaanico magaaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amíhaidi caatiníhi, iticoni jiiñije fiivutinaacaro iicauboco magaaajacumaño. Sicafe, tolliro amíhaidi caatiníhi, mequehecufimaño Moocaani jibogoco amíhai jeebifaño magaaayicimoro ijico miguinonicumaño.

¹⁵ Jaaneguiiha jiiñijeque magaijidino, bu jiiñijehalliri iicanoco magaijidino icano. Jaanoti saatoho jiiñijeque agaijimo Moocaanico gaijitíhi. ¹⁶ Míro paryi jiiñijehallivi iicano imiti Moocaaniti saatíhi. Jilli jiiñijehallitiro asaano, oono mofi imitinoco iimogoneheje, mohaalli imitinoco iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidi jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jiiñijeonehejere. ¹⁷ Jaano jino jiiñije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuuhi. Jaanoti Moocaani iimogobadi iicahicaabo finijitíhi.

Abañifífiibo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuuhi. Amíhairyo magaaajacuuhi Cristominaaniminaafi asaajinoco. Míro jino jisumi icacumo Cristoco iminaanihicamo. Jinoti magaaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo miihaioto icautimo, miihaioto iicauruva miihaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaaajacui paryi famooro miihaioto iicatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amíhaico Cristo Igaijaco acícuhi. Jaamaño amíhai famooro imino magaaajacui. ²¹ Jaaneguiiha amíhaidi caatiníhi miyaanoco magaaajacumaño, magaaajataño icatino. Míro amíhairyo magaaajacui miyaanofañoti sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacui miijoho abañifífiibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatíbo, enehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Míro Moocaani Achi Jesuco utuunamaaihicaabo, bu Moocaanico tuunamaaihicaabo icano. ²³ Míro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico ijiibogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiiha amíhai jeebifaño míficu oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amíhai jeebifaño iicahachiji Moocaanima, Illima icano mihicahi. ²⁵ Míro Jesucristo miihaico acígúuhi ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiiha jino amíhaidi caatiníhi jilli amíhaico abañihicamoditi. ²⁷ Jaanoti naha amíhai Moocaani Gaijama mihicahi Jesucristo amíhaico aaciuboma. Jaamaño sita amíhaico jibeguejitirahi, Moocaani Gaijaro amíhaico paryi ijiibogomaño. Jaabo jibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amíhaico ijiibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiiha amíhaico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucufevetimo, bu ñihicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Míro amíhairyo magaaajacui Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadíro bu oono iimihuseme Moocaani seeme iicamo.

3

Moocaani Seeme Icamo.

¹ Jaaneguiha magaja m̄ro sihidi Moocaani m̄haico agaij̄iboro, iseemeti m̄haico oovic̄hi. Jaano miyaano diibo seeme m̄hai. Jaamaño j̄inj̄eminaa m̄haico gaajatihi, Moocaanico agaajatimaño. ² Agaij̄imo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacuui. Jaarunaaca m̄haico gaajasut̄i behiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magajahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, m̄ro iicabadiro iicaboco mahatyimejimaño. ³ Jaanoco paryi eesicinimo, jeeb̄i imibachucafetei diibo Jesu imiibo iicabadi.

⁴ Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani taj̄ibaco imitino moonihi. M̄ro imitino momoonino Moocaani taj̄ibaco: J̄i, monootihi. ⁵ M̄ro am̄hairyo magajacuhi Jesucristo mohimitico ibusuqui asaunoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma paryi iicamo imitico moonit̄ihi. Jaanoti imitico moonimoro iicamo diiboco atyimetimo, gaajati moicano. ⁷ Taseeme, m̄haiñooaba am̄haico bañidino. Jaanoti imino iicabo Cristo imihusebebedi jeevahi. ⁸ Jaanoti imitino iicabo ij̄itahe. M̄ro iji sahij̄it̄iro iimitinoco omoonifiibo. Jaanegui Moocaani Achi sauhi iji omoonisunoco ifinisiqui.

⁹ Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonit̄ihi, Moocaani ifico mojeeb̄ifaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicut̄ihi, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰ M̄ro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agaij̄it̄imo Moocaani seeme icat̄ihi.

Sabadiro Fahigova Magajicasi.

¹¹ M̄ro mimiyaavuguunotiro muguubuno j̄ibogo jino: Sabadiro fahigovavi magajicasi, onono. ¹² Cainbadi mihicadino. M̄ro ij̄itahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicaut̄imaño, jaanoti inahabo iimihicaumaño.

¹³ Tañahabomi, majabafit̄edino j̄inj̄eminaa am̄haico ijihevehachij̄i. ¹⁴ M̄hai naha guijeveṽi buheefaño mafatyucuhi. Jaanoco magajahi monahabomico magajimaño. Jaanoti inahaboco agaij̄it̄ibo guijeveṽi taajat̄ihiica. ¹⁵ M̄ro paryi inahabomico ijihegueme gaicaauminaa. Am̄hairyo magajahi gaicaauminaa ifinij̄it̄ino fiivoma ij̄eeb̄ifaño achahanoco. ¹⁶ M̄ro jilliti magajahi magajicasinoco Jesucristo mohallivi ifico aaciunoti. Jaabadiro bu m̄hai mofico mahacijirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehejema iicamo inahabo idaasuno iicanoco atyimecuurumo diiboco idaasugot̄imo. ¿Milli bu: Moocaanico gaij̄ihi, neejirahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo iij̄iriro magajidino, miyanotiro magaj̄i imino momooninofañodi.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magajahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeeb̄i mofi iimitinoco gaajacuf̄ihi. Jaarunofaño Moocaani ajashut̄ibo mojeeb̄ifaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaij̄ino nahabomi, mojeeb̄i Moocaani imefeenevi m̄haico milli onootihachij̄i Moocaani imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo m̄haico siinoco midillunoco aciji diibo taj̄ibaco: J̄i, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itaj̄iba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magajicasino icano, diibo ataj̄ibaubadi. ²⁴ Jaamo itaj̄ibaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu

diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magaaajahi diibo miihaima iicanoco Igaijaco miihaico aacinofeenedi.

4

Moocaani Gaija, Bu AbañifiiBo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Miiro jiiñjehallivi sihidi gahafucumo bañifiraminaa: Moocaani iijico mijibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaaajirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Miiro paryi oono Jesucristo miyaminaafibadi ifivuuboro saauhi, nooboro ijibogoobo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootiibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Miiro amiihairyo muguubuhicacuui togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiiñjehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amiihai Moocaanita. Jaamo abañififimoco amiihai migui-inonicuhi. Miiro amiihaifaño iicaabo janaanici mityahi jiiñjeminaa iicamo-faño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiiñjeminaa. Jaamaño jiiñjeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiiñjeminaa iicamo diitoco guubunicihii. ⁶ Jaanoti miihai Moocaanioto. Moocaanico agaajamo miihaico guubunicihii. Jaanoti Moocaanioto iicatimo miihaico guubunicitihii. Jilliti magaaajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abañififiiBo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Miihaico Gaijahi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicasii. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijiibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijitiibo Moocaanico gaajatihiiica, Moocaani saato-hoco agaijifihicaaboco. ⁹ Miiro Moocaani miihaico agaijinoco ifusuhi miihaidi idiiibocoro Illico jiiñjehallivi agalluunofeenedi, diibofeenedi fivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai Moocaanico magaijinoti gaiji saatihi. Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijiburo Illico galluui mohimitici ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, miihaico Moocaani agaijibadiro miihai tolliro sabadiro magaijicasiqui. ¹² Miiro Moocaanico miihaiñooba atyimetatihii. Jaanoti sabadiro magaijicasihachijii, Moocaani miihaima icaji. Jaano igaiji miihaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magaaajahi Moocaanima miicanoco, bu miihaima diibo iicanoco icano Igaijaco miihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Miiro miihai mahatyimeumoro mijibeguehi Moocaani Illico jiiñjeminaaco itaajasuqui agalluunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jilliti magaaajamoro mimiyaaveguehi Moocaani miihaico agaijinoco. Miiro Moocaani saato-hoco agaijifihicaabo. Jaabo gaijima iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jilliti gaiji miihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñihicugotimo miicaqui. Miiro miihai jiiñjehallivi Jesucristo iicabadi miichahi. ¹⁸ Miiro gaiji iicamañovi ñihicugo chahahi, gaiji ñihicugoco buhi agañimaño. Miiro ñihicugo ñidaasuhigovi minoco satyehi. Jaamaño iiguuibovi gaiji imino jusitihiiica.

¹⁹ Jaanoti naha miihai Moocaanico magaijahi iticoni miihaico diibo agaijumaño. ²⁰ Jaanoti saato-ho: Uujoho Moocaanico gaijahi, onoomo inahaboco ijiihegueme bañifihii. Jaamo mino nahabo mahatyimebeque

magaijitimo, çmilli bu Moocaanico magaijijirahi mahatyimet#boco? ²¹ Jaabo mi#haico ataj#bauno jino Moocaanico agaij#bo tolliro inahaboco igaijiqui.

5

Miyaavogo Jiinijeque Guinonih.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro iseemeque gaijifhi. ² Jaamo Moocaanico magaijimo, diibo taj#baco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³ Mi#ro Moocaanico magaijino itaj#baco momoonino. Jaano itaj#ba sihidi jeevatih. ⁴ Mi#ro oono paryi Moocaani seeme iicamo jiinijeque guinonih. Jaano momiyaavogofenedi jiinijeque miguinonih. ⁵ Mi#ro idi#boro jiinijeque guinonih Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogoobo.

Jesu Moocaani Achi Icano.

⁶ Mi#ro diibo Jesucristo asaano j#bogocafutuuhi nifaihufenedi, bu it#johofenedi icano. Jaabo initicafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija j#beguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo iicama#o. ⁷ Jaano j#bogominaa icahi niquejefa#o miimisiici, saafi idi#no; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinoodimo icarumo saafiviro gataacinih.* ⁸ Jaabad#ro bu minooci, sano idi#no icahi jiinjehalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu ti#joho icano. Jaano jino minooci, sano idi#no icano sabadi#ro iimaahi. ⁹ Mi#ro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonicihi. Jaamo bu, çmilli mimiyaavegvejitirahi Moocaani Illi Jesucristo iicanoco i#j#bogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono j#bogoma icahi ijeeb#fa#o. Jaanoco Moocaanico imiyaavogot#bo Moocaanico: Ba#fifiboti, neehi, Moocaani Illiditi i#j#bogonoco imiyaavogotima#o. ¹¹ Jaano jino Moocaani onoono: Diibo mi#haico ifinj#titino fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinj#titino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofivoma chahahi.

Niino Faj#ni.

¹³ Jaamo am#haidi jinoco caatinih Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinj#titino fiivoma mihicanoco.

¹⁴ Mi#ro mi#hai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco sinoco midillunoco, ijeeb# onoobadi, mi#haico uguubunoco. ¹⁵ Jaano mi#hai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubunoco magaajabadi#ro, bu magaa-jacuhi diiboco midillunoco mi#haico aacacunoco.

¹⁶ Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevefa#o #futusutenehiica iicahachijji, diibohallivi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi diiboco Moocaani aciji fiivoco, guijevefa#o #futusuno imiti iicatihachijji. Mi#ro jaanoti icano guijevefa#o #futusuno imiti. Jaanoti uujoho nootih toonohallivi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷ Mi#ro paryi fanooro imiti imitih. Jaaronofa#o icano sanoodino imiti guijevefa#o #futusutino.

¹⁸ Mi#ro magaajahi paryi Moocaani seeme iicamo iimitinoco omoonitatinoco. Jaamoco Moocaani Achi otoomoma#o iji diitoco dud#citatih.

* ^{5:7} Sahaamefa#o ficuutimo: Jaano j#bogominaa icahi niquejefa#o miimisiici, saafi idi#no, onoonoco.

¹⁹ Miiro miihai Moocaanioto mihicanoco magajahi, bu tolliro paryi jiiinjeoto iji mityaguinovi iicanoco icano.

²⁰ Tolliro bu magajahi Moocaani Achi asauboro miihaico gaajaco aacinoco, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magajajui. Miiro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinijitino fiivoma iicaabo. ²¹Taseeme, mehesicini jihovo ijinita caanimiti.

2 SAN JUAN AAME

Cristo J#bogofaño Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatinihi jihaameque monagoti Moocaani ificuuguedi, tolliro bu isemeque uujoho miyaano agaijimedí. Saafiro uujoho icatino, bu paryi oono miyaanoco agaajacumo icano. ² Jaabo uujoho am#haico gaijihi miyaano mojeeb#faño iicanofenedi. Jaano fahiijivaro m#haima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivoj#bo Jesucristo icamisi am#haico imino mooniji, bu idaasugueji, bu sajeeb# icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaijifañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani m#haico ataj#babadi imino #gomoco aaty#meneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi mas# sabadiro magaijicasiqui. Jino ico onono bohono taj#ba icatino, iticonitiro toonoma mihicacuunoco neehi: ⁶ M#ro Moocaani ataj#babadi mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono taj#ba iticonitiro muguubucuuno, gaijicasifaño mihica, onono.

Bañ#minaa.

⁷ M#ro jino jiinjehalliri sihidi icamo bañ#firaminaa, Jesucristo jiinjehallivi miya miyam#naafibadi asaauboco utuunamaaimo. Tolli iicaabo, jilli bañ#minaaafi, Cristom#naanim#naaafi iicaabo. ⁸ Jaanegui am#hai imino mehesicini am#hai ducicamaajeti mihicicuunoco mimitasudino. Jaamo ufucu ijaadaco paryi magaay#ichi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo ij#bugunoco ejeevesumoro sihigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo j#bogofaño mihicahachiji Moocaanima mihicahi, bu tolliro Illima mihicahi icano. ¹⁰ Jaaneguiiha saatoho j#bogominaa am#haijaago agasevamoro Cristo j#bogoma ofootimoco am#hai iijafaño magaay#icidino, bu: Tahí imino difoo, menedino icano. ¹¹ M#ro diitoco ifitacumo diito imitifaño bu minifetefhi.

Niino Imaa.

¹² Sihidi am#haico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogotíhi aamefeenedi, acaatininoco. Cusumihacho feeji am#haima faño mihiimaacasiqui. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³ Moocaani #c#cugo, dinago seeme dijaa iijico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatiníhi jihaameque agaijübo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaijübedi.

² Agaijübo tañahabo, dihalliví Moocanima iimaahicahi. Fanoova üma imino ifeequi tolliro guihuvatübo diicaqui, bu oono imino dijeebü ofoobadi diicaqui icano. ³ Mïro saatoho monahabomü asaumo imino dijeebü miyaanofañodü iicanoco, bu imino jübogo onoobadi idiicanoco icano ijübuguunoco uguubuhinüboro imo imo icahi. ⁴ Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodü imino mihigonoco guubuhi.

⁵ Agaijübo tañahabo, imino aivo moonihicahi monahabomico adaamusuubo shigoti asaamoco adaamusunofenedü aivo imino moonihicahi. ⁶ Jaanoco diito Moocaani iijanominäafeenevü jübeguehicahi üjoho sihidi gaijüma idiicanoco. Jaanegü diitoco imino daamusu, ucuujüvaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷ Mïro diito Cristo dudicamaajeguiiha ügomo. Jaamo imogotihü Moocanico agaajatümo aacinehejeque agaayicüinoco. ⁸ Jaaneguiiha mühai diitoco imino momooninofenedü mahamusuqui iimino jübogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Icano.

⁹ Uujoho caatinühi aameque Moocaani iijaminaadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutühi mühai ijüco, diitofeenevü aivojüboti iicanoco imogooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ofoohachijü faamo imefeenevüro neeji: Mühaiditü sicamañööco ihiimaaboro abañihicanoco, bu tolliro monahabomü tahi üfotomoco gaayicühicatübo, bu agaayicügomoco gaayicüsuhiicatübo icano. Jaaboro Moocaani ijatü diitoco gañühicaabo.

¹¹ Jaaneguiiha agaijübo tañahabo, diito imitino omoonübadü diicadino iminoro diica. Mïro iiminoco omoonübo, Moocanitahe. Jaanotü iimitinoco omoonübo, Moocanico atyümetihüca.

Demetrio Imino Omoonino.

¹² Jaanotü famooro Demetriotü imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedü gaajacafetehü. Jaanoco mühai bu tolliro mijübeguehi. Bu jaanoco amühai magaaajahi miyaano iicanoco.

Niino Ima.

¹³ Sihidi üco neejirahi. Jaaruubo imogotihü caatinütafaihu, bu caatinütai icanofenedü eheetavonoco. ¹⁴ Imeguehi goovano üco aatyümeneque. Jaadi jari mühiimaacasijü faño.

¹⁵ Jaanegü sajeebü diica. Juuga nahabomü dijaa ijüco galluuhi. Ijoho bu paryü famooro monahabomico moojüco daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatiniuhi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeecivominaafi, Jacobo nahabo, jihaameque caatinihi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinihi Jesucristofeenedi. ² Jaabo Moocaani amiihaico sihidi idaasugueji, bu gajiji, bu sajeebii icaco aciji icano.

Sicamañoooco Abañifimo.

³ Agaijimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amiihaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amiihaidi caatinihi. Jaamo momiyaavogohalliti mejenaauqui, Moocaanita iicamoco aacinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amiihaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amiihaifeenevi jicamaaimo sicijetiro Caatinihaamefaño diitoti ijiibugucumo, ciijigaifaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico iicimoro siibadi miniyuhicamo fanoova imitinocoro iimoyiiciqui. Jaamoro idiiaboro Mohabajaabo Aivojiiho Jesucristoco tuunamaahicamo.

⁵ Amiihairyo magaaajacurunoco siino amiihaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiiinjeti taajasuui. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuubo. ⁶ Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajibauno mityaco aacjirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuui. Jaamoco Moocaani civojaniuhi civocongüino ifinijitino jigaiñehineri isisuboro niinofucuguiha ificuumo. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra noocuumici miyaminaa, bu ifitino iicacuumijeminaama Moocaani ifinijitino ciijigairi jigasuuhi, itoomominaa imitino iicaumoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifiimiro gaifiimima iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli mooniiho. Jaanoti famooro igajaqui tolli iicahicamo ifinijitino ciijigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gaija onoobadi omoonimo ifico idicuno moonihi. Moocaani iijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojiiho Miguel icaruubo Moise chuumuhuhalliti ijima ihii bacasiusumi idicuno nuutihii idii noro nuubo: Moocaani jei ico ii baji, nooboro. ¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaa-jatinoti. Jaamo sahiijitiro jii bogoratiño gaajamo bajio asimi ihesiciniima chaharumo agaajamoro omooninicibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui. ¹¹ jidaasucani icajimo! Cain imiticoro agajaumo, nihibamico iimoyiicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isfiiratuuboro Moocaani onoonoco imuguutimaño guijeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amiihai imo imo mamachuqui mihigaivomema ofoomo amiihaico nucufevuhicahi iimitiri. Jaamo amiihaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itaadimo iicaru-moco jeecivotimo ificoro toomomo. Aimuufai nifaihuma achahanoco guibhuba asatyonnicibadi ejevamo. Imoho onoovafisumi onoovatihobadi

aivo ifahifema agaijuyicicho aivo ochoomonicibadi ejeevamo. ¹³ Muuai tyuucai aivo isifirano ijivaaseque agañnicibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji civono fucuro ifinjitinoguiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onoobofenedi, diitediti Moocaani nuuhi: Memeeci, Aivojibo Jesu ajashutino itoomominaama asaajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco cijigaiñaño gaññji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano, nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati famaño vaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico iguirasumo, ifihalliviro ifiico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti amiihai, agaijimo tañahabomi, mehesicini, siicijetiro amiihaico Mohaivojibo Jesucristo minisuminaa unuucuunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeebi onoobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo amiihaico dugaacusuji, jiinjije iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti amiihai, agaijimo tañahabomi, quehecuno mihica amiihai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiimaa Moocaani Gaija mityafañodi. ²¹ Moocaani gaijifaño mihicamoro, motoomo Mohaivojibo Jesucristo iidaasugofenedi ifinjitino ifico miihaico aacijinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu cijigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu jiiheguemere icano.

Niino Imaa.

²⁴⁻²⁵ Idiiboro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari amiihaico teemeji acototimo miicaqui, mihinivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihid ejeevanoco, imityaco, itajibaco, Mohaivojibo Jesucristofenedi siicijetiro, bu jisumi, bu fahijivaro icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristoco aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iicajinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jiiibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihifinimico. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihiiimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miro tufucu fiitivucuuhi.

Jua Moocaani Iijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jiiijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amiihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaajiibo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiiici icano imino gajjami Moocaani aivoji icaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco ijiiibogooobo, bu iguijevemefeeneri iticoni ubuheeteubo. Jaabo jiiinjeminaa aivojito aivojiibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiiboro itiiijeheri mohimitico nituui. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuui diibo Caani Diosco mejeecivequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahiijivaro finiratino. Fine.

⁷ Memeeci ono Cristo aimuufaifeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jiiinjeminaa aatyimemere taaji. Jiihi tolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaobo, bu allivioobo icano, abecedario iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojiibo Moocaani sihidii ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asaajiibo icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amiihai nahabo. Jaabo amiihaima sano idaasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabicico Jesucristo aacinofaño icano. Jaabo uco icivojaanuijirunohachuta uco gajiiumo Patmo onoochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco ijiiibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojiibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gaijafeenedi esamaaihicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi: * Jino adaatyimeneque aamefaño caatini. Jaaboro Asia jiiijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiiha acafesaavooboro meeciuihi: ¿Miiijoho ico, fine, uma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minocci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco. ¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivuubo ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihaicivi ifotocinicahuco jiiiciniiboco jaachehu oro niivigaimeeheri siyiciniuhi

* **1:11** Sahaamefaño janaanici jilli ficuuno: Uujoho imegaobo, bu allivioobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

ifeeyijevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeeneu aivo seseene jadiotobadi. Jaanoti ihaallinou ciijigaiguihunobadi jeevauhi. ¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecuno ifuvusuhi bronze aparyicisucinobadi, ciijigaifañodi eheetavocininobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuhi sihidi guisino uguubuvusunicibadi. ¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaanoti iijifañoti inoociniga niisuga siijevaga fahigovahaciti siijevasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicinisumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiinov i acutuuihu chuumuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuuboro uco nuubo: Diguetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijevaurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutibo iicaqui. Jaabo uujoho guijevi janaanici mityacuuihu. Jaaneguiiha guijevaminaa iicahigo uudi sihidi jeevatino. Jilli iimogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaajaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooici icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooici icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofeenedi jigoobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano dudidamaajeque edeetavehicanoco, bu adaabichicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabicitinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa eneehicarumo miyaano iicatimoco ijoho inisuuboro bañiminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihidi daabichicahi, sihidi idasuno dicahicahi, bu uuguiiha sihidi dudidamaahicahi niinovatotibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Miuro iticoni imiyaavuguusumi uco sihidi gaijuhi. Jaaruubo jisumi midinoro gaijuuhi. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonitihachiiji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumiiticiji, dihimitico edeevesutihachiiji. ⁶ Jaarunofaño jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiheguene. Jaanoco bu uujoho jiiheguehi. ⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani goohasihalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaooobo, bu diiboro allivioobo icano iicaabo, iguijevuruubo, siino ubuheeteubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idasuno idiicahicanoco, bu fanoovat iucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho jinejete cuujivaachutihu. Tolliro bu uujoho gaajahi: Mihai judiomi, unuurumo iditi imitino ihiiimaahicanoco. Jaamo judiomi unuurumo jilli

Satanas iji igaivominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idaasuno idiicajinoti. Muro iji amihaiti saatothoco civojafaño jihacusuji. Jaamo paryi amihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihi-caji. Jaarunofaño suufenitibo diica iguijevejinohachuta. Jaachiji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifaño feejitih.

Pergamo Cuumijaago Ijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti isijevacusinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanasi atajibahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco jeevesutibo diicahicahi. Bu tamiya jibogominaafi Antipa onoboco amihafeenevi oono Satanasi iicamañovi agaicaasumi uco imiyaavogonoco jeevesutibo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofaño dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi ima iicamo saatoho Balaam jibogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onoboco Balac onoboco fajiniuhi israelmi imitico imooniqui jihovo caanimi jeevico asimico uduuneri, bu gaigoomima imitinoono iicauqi icano. ¹⁵ Tolliro bu ima icamo oono Nicolaitami jibogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho ijiheguene. ¹⁶ Jaaneguiiha iimitico mejevesu. Jaanoti mejevesutihachiji goovano amihaijaago feeji. Jaaboro diitoma amocasiiji taajifañoti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isijeva iicagari. ¹⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco: Mityano iicaboco toovono iicamo manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatinicini. Jaamomoco mijoho gaajajitih idiboro toonoco agaayicibo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino cijigaiguihunobadi iicaabo, bu itihaiño bronce aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, gaijima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edeeivehicanoco, dijaabico icano. Bu gaajahi iticoni omoonuno janaanivivi jisumi omooninoco. ²⁰ Jaarunaaca sano icahi dihallivi. Oono Jezabel onogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onogoro tajeecivominaaco ijihbegueneri abañihicagoco adaabihicanoco. Diigo jibeguehichi diitoco gaigoomima imitinoono iicauqi, bu tolliro jihovo caanimi jeevico asiminooco iduuhicauqi. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqi. Jaarunofaño ihajevaco jeevesuhicatigo. ²² Jaaneguiiha diigo omoonihicanoco diito ejeevesutihachiji diigoco uujoho guihuvasuqi, diigojaago efehicao idaasuno iicauqi. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jilliti paryicino Moocaani ijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeneque paryi agaajanoco, bu paryi ijeebinofaño iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi amihai amo moonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu amihaiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejevano agaajaratino Satanasi iiji eneehicanoco minisutimoco neehi: Sibogoco siino amihaihallivi ficutih. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mificu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiiha mityano iicamoroo uujoho iimogonoco eetavomoro nijequevi ifotomoco aciji mityaco jijnijeminaahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jijnijeminaaco tajibaji sefano

jugaiñehiri nifaqui illunoco magasuucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetavio meecirigaico aciji. ²⁹ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi: Jilli noobo sahuse juugahuseti miimisiiici idino Moocaani gajjamima iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaimima iicaabo: Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, bu saatoho: Buheebe, ico eneehicarunoco. Jaarunaa ico dijebehi iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiiha deesiciniiboro sefatusu imino omooninoco, miiro oono fiiticuuno miinoco imitasuquiguiiha. Miuro uujoho gaajahi toono ijoho omoonihicano Moocaani imegavi imino iicatinoco. ³ Jaaneguii desafoto oono jibogoco agaayicunoco deevesudino. Jaaboro dihimitico deevesu. Jaanoti edeesicinitihachiji oono nanivaminaafi ofoonicibadi gaajaciratino uujoho dijaa feeji ico dihimitihalliti aamiqwi. ⁴ Jaarunofaño ima icamo tahi Sardi cuumivi midimo imino iicamo imitico eetavotimoro iicamo. Jaamo uuma sesechehujefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo sesechehujefaño jicucafeteji. Jaamo ifinijitino fiivoma iicamo momoco caatinihi fiivo-haamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitih. Jilliro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomominaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfia Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivojibo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicunoco mijoho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco mijoho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco. Jaabo uujoho dihimegavi guhugaco faayicihidi dibeguequi. Jaanoco mihiinooba jilli: Dibeguedino, neejitirahi. Miuro sihidi sefatiruubo tajibogoco agaayiciboro uco tuunamaaitih. ⁹ Jaaneguiiha Satanas igavominaaco galluji: Mihai judiomi, noomoro abañifflhicamoco. Jaaboro diguiinovi diitoco tajibaji imemuminaaaiqui, toonoti ico uujoho agaijinoco igaaajiqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho atajibanoco imino moonihidi ijoho fanoovaaco adaabicibo. Jaaneguiiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi jinijehallivi asaajinoti, paryicino jiniije miyaminaaco nisiqui. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiiha imino ficu ima iicanoco, sita dihacitaco dumitidino. ¹² Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi iijafaño ficuji tooja imahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucuumo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatiniji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañoti asaacuumi momo bohono Jerusale onocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo bomomo iicamomoco caatiniji. ¹³ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco eneefiibo, diiboti paryi Moocaani ifiivusuno atanociniibo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi

ijoho paryi omoonihicanoco. Jaabo ijoho midino miyaavogoma idiicaabo mivi nifaihu aigucufaihubadi edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiiha iijifañoti foomovaiba iicafaihuco agañinibadi ico uujoho esicinahi. ¹⁷ Miïro: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino foono neehicahi, bu jinejebati ucuujivaachutihi, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacitihi idaasuubo idiicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaallinoma achahanoco, bu botiïbo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco ciijigairi imino imibachucinicunobadi iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseeene gaachehunoco. Jaabo idicamaaboro nucusefono sicaiïbo diicacujitihi. Tolliro bu uuditi aallino taabutaco anaajeebere dihaallinofañu ficu. Jaabo imino daatyimehi. ¹⁹ Uujoho agaijmoco ibahi, aamihi icano. Jaaneguiiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico deevesu. ²⁰ Meeci jino uujoho dihimegari julleecinahi coovaaboro. Jaanoco cajaanoyahacho uco uguubuuboro: Tajaa disaa, nooboma icaji, bu diïbo uuma icaji icano.* ²¹ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tajojivi casihacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasivobadi. ²² Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaco onoonoco.

4

Niquejefañu Moocaanico Iimono.

¹ Jinobunati emeeçubo atyimeuhi niquejefañu guhuga faayicinihugaco. Jaanaaca oono uuma mriicu ojibadi iticoni ihiimaauono uco nuuhi: Juu caamovi disaa, jinobunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovi minifutuhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefañu iicagaco. Jaagahallivi saafi giciniboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igicinibo ifi ifuvusuhi namecuno jaspe onono guisiyi namecubadi, bu cornalina onono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tihi cajetacinuhi esmeralda onono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaa je veinticuatro digaa gicinigaae icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefañu jicucuciniuhi, bu inigainohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minocci idiïno cuugahunu. Jaano toono Moocaani gaijano sahuse juugahuseti minocci idiïno iicano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacun sinaagonovi foovono ifuvusuno. Bu jaagahallidi icaumo igueene-mehejedimova fahigovati sihidi ihaallinoma iicaumo. ⁷ Jaamoti saafiu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo cimimi mogaa je agahaftoobobadi jeevauhi. ⁸ Jaamo paryi diito iticovoocivi sahuse juugahuseti sacu idiïno ijijecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficinuhi alliomoti fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuujehachuta icano suufenitimo neehicauhi:

Imiïbo, imiïbo, imiïbo, Aivojibo, Moocaani sihidi ejeevaabo. Diïboro iicaubo, bu diïboro iicaabo, bu diïboro asaajiïbo icano, noomoro.

* **3:20** Griego iijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga imegari julleecinahi tetecuuboro. Jaanoco cajaanoyahacho uco uguubuuboro iguhugaco afaayicimo iijafañu jicafeteji diïboma imachuqui, diïbo bu uuma imachuqui icano.

⁹ Jaamoro diito ihaivoji icagafaño igiciniubo ufucuro ifinijitiuboco acachacisusumi, iimosumi, obocigosome icano ¹⁰ oono veinticuatrodimó quil-lahuto iicamo diibo imegavi ememuvomoro imehichi ono ufucuro ifinijitiuboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

¹¹ Aivojiubo Moocaani, ijoho aivo sihidi edevamaño gaayici; cahacisuco, bocigoco, mityaco icano, ijoho fanoovaaco edeetavumaño, ijoho idi-imogomaño ifiivunoro icano, noomoro.

5

Afaayiciratino Aame.

¹ Jaadi atyimeuhi ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagovi usefaño aame paimecinihaame fahigovaaciti caatinicinihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooi idineri kuhufono sisiciniuhi. ² Jaanaa guubuuhi Moocaani toomominaafi sefano idilluhicaunoco: ¿Cajaani fine aivo iimiibo isisitaaco udubaiciboro jihaameque faayicijirahi? nooboro.

³ Jaarunofaño niquejefaño, bu jinijehallivi, bu jinijeguiino icano mihaiñooba aivo chahauhi toohaameque afaayicimoro emeeciirumo. ⁴ Jaaneri uujoho sihidiro taahicauhi. Sano imifitimoro iicauneri toohaameque afaayiciboro jilli ajashunogayi emeeciirumo achahauneri.

⁵ Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: ¡Taacadino! Miuro Juda cuumi Leon onoobo, aivojiubo David Iyaachimihaiobo iicaabo fanoohimitico guinonicuui. Jaaboro paryi toohaame sisitaaco udubaiciboro ifaayiciqui.

⁶ Jaanaaca ihaivoji icaga, bu igueenemehejedimova iicamo, bu quil-lahutofeenevi icano atyimeuhi saafi Corderobadi iicaabo julleeciniuboco. Jaabo agaicauciniubo ifibadi ifi ifuvusuhi. Jaabo sahuse juugahuseti minooi idino iicunoma icauho, bu tonoodinoro icauho ihaallino. Jaano toono ihaallino sahuse juugahuseti minooi idino iicamo Moocaani gajano paryi faajinijehalliviro agalluuno. ⁷ Jaanaa diibo Corderobadi iicaabo ufuboro ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagohusefañoti toohaameque icijehui.* ⁸ Jaahaameque gaayicibaaca igueenemehejedimo iicaumo, bu veinticuatrodimó quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo imega memunamaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovoocivi iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofaño maaniguijinoma icauhi icano. Jaamo Moocaanita iicamo diiboma ihimaasumi maaniguijico ijigasuno diibojaa uusunicibadi jeevahi. ⁹ Jaamo jiji bohono masijico jilli masivahicauhi:

ijoho aivo idiimimaño toohaameque idiciboro isisitaaco sinaayu. Miuro iguijeveumaño ditijeheri diitoco Moocaanidi naajehui fahigova miyaminaati, fanoohiji miyaminaati, faacuumivati, bu fanoojiinije cuumino miyaminaati icano. ¹⁰ Jaaboro diitoco Moocaanidi aivojitoti, bu sacerdotemiti icano deetavehi. Jaamo diito jinijehallivi tajibaji, noomoro.

¹¹ Jaadi emeeciubo guubuuhi ajashutimo Moocaani toomominaa ihimaanoco, togahallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomominaa aivo ajashuutimo millones y millonedi iicamo sefano neehicauhi:

¹² Jaani Corderobadi iicaabo agaicaucafutubo aivo iimimaño, jaafa gaayicibo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahacisuco, bu imoco icano, ononoco.

* 5:7 (Lc 1.33)

¹³ Tolliro bu guubuuhi fanoova Moocaani ifiivusuuno niquejefaño iicano, bu jiinjehalliri iicano, bu jiinjeguiino iicano, bu muuaifaño iicano, paryi tonehejefaño iicano jilli unuuno:

Bocigoco, bu imoco, bu cahacisuco, bu mityaco icano jaafa acicafetehi oono ihaivoji icagahalliri igiciniiboco, bu tolliro Corderobadi iicaaboco fahijivaaciviro, unuunoco.

¹⁴ Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro.

Jaanoti bu veinticuatrodimoo iicamo iquillahuto ememu#vuumoro imuumo fahijivaro iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Idino Isisita Icano.

¹ Jaadi atyimeuhi Icorderobadi iicaabo toohaame sisitaati sanooco iticoniibo isinaayuunoco. Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiriribabadi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

² Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi caballo sesebeque. Jaobohalliri iicaubo usefaño tiibuga icauhi. Jaaboco Moocaani aciuihi chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniboro, bu fahijivaro guinoniboro iicaqui.

³ Jaanaa allivio sisitaaco siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁴ Jaabo atyimeuhi sicaballo tifaibo ihinuuboco. Jaobohalliri iicaubo mityaco gaayiciuhi jiinjehalliti sajeebi icaco ifinisuboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisuqui. Jaaboco Moocaani ajashutino niisugaco aciuihi.

⁵ Jaano allivionoco bu siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeciubo atyimeuhi saafi caballo civooboco. Jaobohalliri iicaubo oovota meecuco gaayiciniuhi. ⁶ Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicaumofeeneti unuunoco: Safucuo dudicamaaje jaada trigoti sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudicamaaje jaada cebadati tres kilodinoviro ifeteji icano. Jaanoti dhiribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

⁷ Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicaumoti niinoobo: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁸ Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaobohalliri iicaubo momo Guijeve onoobo. Jaabo dojicuti saabo saafi gujeveminaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onooboco Moocaani mityaco aciuihi jiinije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuvari, bu jiinjehalliri iicamo inihicufino asimiri icano iguijeniqui.

⁹ Jaano allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeecivoco omoonifnoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijiiibugunohalliti iguijeniumo jeebinoco. ¹⁰ Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimiibo Aivojiiibo, onoonoco abañitatiibo, ¿mihachutahica diicaji miihaico iguijeniumo jiinjehalliri iicamoco emeciuboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

† 5:14 (Filipenses 2.9-11)

11 Jaasumiro diitoco Moocaani aciuhi seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisihiica jaafahi amihai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihoovovi ifetehi, jaamoco amihaiico iicaubadiro agaicaaunohachuta, nooboro.

12 Jaano allivio sisisaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeciubo atyimeuhi jiinije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tijohobadi minifutuuhi. 13 Bu meeciri niquejefañoti jiinijehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri baavi aafonicibadi. 14 Bu niqueje sano finiuhi aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañehejevi jeeneuhi. 15 Jaano ñihicuti jiinije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanooahivojitoma, sihidi inihibaminoma iicamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejeevafimoma, bu paryi faaboho jijovotoma, bu jijovoto iicatimoma icano 16 ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro mihaiico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igicinibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

17 Miro jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu mijoho jaabicijirahi? nomoro.

7

Israel Cuumininaati Hicimo.

1 Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jiinijejinibacihalliri julleleecinimoco. Jaamo igueenemehejedino iicano jiinije guibuhubaco gaayiciniuhi, jiinijehallivi ajashuno guibuutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. 2 Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijijaagoti saauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jiinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayicumoco. 3 Jilli nooboro: Jiinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeevivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

4 Jaamo diito icicafutuumo oovoco jinoodino guubuuhi: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. 5 Jilli faacuumivatoti icuubo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuuhi, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, 6 bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, 7 bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, 8 bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Sesechehujefaño Hicucucuinimo.

9 Toonobuunati emeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojiinijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleecinuihi aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo

oovorautimo seseechehujefaño jicucucinimo tucojihunoco gaayiciniumo.

¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniiboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa jullelleecinuihi Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedino iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jiiinjehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico iimomo nuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano. Jaafa Moocaanidi icahi fahiijivaro icano. Fine, noomoro.

¹³ Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluui: ¿Miiijoho jino jito seseechehunofaño ijicucuciniimo, cuucati asaamo? nooboro.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivojiibo iiro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano iidaasufaño di afatyomo. Jaamo imifiutimoco Corderobadi iicaabo tiijeri iimitusucuumo.

¹⁵ Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icamo. Jaamoro cujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeevivomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igiciniibo imityaguiino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui? ¹⁶ Jaamo ajebari, bu adufirari icano iidaasuno icacujitih, bu nihiba ihaiguucuri diitoco jigasucujitih, bu jinejeba aiguucu diitoco iidaasuno moonicujitih icano. ¹⁷ Oono miiro Corderobadi iicaabo aivoji iicagafeeneri iicaabo diitoco teemeji ovejamico motoomonicibadi. Jaaboro fiivoco aacino nifaihunojaagovi diitoco satyejiibo, bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

¹ Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño lliivi icauno fine sano nihiba oovofeene ticovovi. ² Jaadi atyimeuhi sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani toomominaa Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovocivi aciuno miriicunoco. ³ Jaanobuunati saaubo sifi Moocaani toomominaafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeevivobuje imegavi julleveuhi. Jaaboco saafi aciuihi sihidi maaniguiijinoco paryi Moocaanita iicamo Moocaanima ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeevivobuje oro eetavotahallivi ificuboro ijigasusqui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. ⁴ Jaano imaaniguiijinoco ijigasuumo aimuufai itoomominaafi usefañoti Moocaanijaagovi fuuhi sano Moocaanita iicamo diiboma ihiimaanehejema. ⁵ Jaadi bu imaanijigasuta iilluco itoomominaafi icuboro tubuje cijigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiiinjehallivi ganicarui. Jaaneri sihidi sisiimi icaui, bu jiiinije sefano guubuvusuui, sihidi namebahicauno, bu jiiinije sefano maryibaui icano.

Miriicuno.

⁶ Jaanaaca sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumo Moocaani toomominaa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuui iguisiqui.

⁷ Jaadi saafi ticonuihi miriicuco iguisiubo. Jaano ticovovi jiiinjehallivi aifuno nifaihu ifiigatyono guisiyinobadi ejeevano, bu cijigai icano sano tiiijohoma caisecinino. Jaaneri samañooje jiiinije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti samañoono jigauhi, bu faijihuti icano.

8 Jaanaa allivioobo imiriicuco iguuisiuno ticovovi ifabaijadi jeevano jiganoro muuaifaño acutuuhi. Jaaneri samaño muuai tiihohoti minifutuuhi. 9 Jaaneri tumuuaifeñaño iicaumoti samañooto guijeveuhi, bu tolliro cihigai meeneneti samañoono finiuhi icano.

10 Jaanaa allivioobo imiriicuco iguuisiuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefañoti acutuuhi nifotociniiboro tehinoti samañoonohallivi, bu pisirigañoti samañoonohallivi icano. 11 Jaabo momou Namita onoo. Jaaneri paryi nifaihunoti samañoono namitati minifutuuhi. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuui inifaihu fafaño iminifutuuneri.

12 Jaanaa allivioobo bu imiriicuco iguuisiuno ticovovi nihibati samañoobo jabaavuui, bu fucuooboti samañoobo jabaavuui, tolliro bu meeciriti samañoobo jabaavuui icano. Jaamaño diitoti samaño achicicuutih. Jaamaño cuujeti samañoono achicicuutih. Jaabadiro fucuti samañoono achicicuutih.

13 Jaadi emeciubo atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi niquejeenedi cimimi mogaaje agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! Idaasucani jiinjehalliri iicamo icaji siino miimiici, saafi idinehiica iicamo Moocaani toomominaa imiriicunoco iguuisidi, nooboro.

9

1 Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguuisiuno ticovovi bu atyimeuhi saafi meecirigai jiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco inihicuno oji llaveque aaciunoco atyimeuhi. 2 Jaahojico afaayicuneri tohojifañoti sihidi aimuufai inuui gaicuhai aimuufabadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacuui. Jaaneri jiinije civutuui. 3 Jaano toono ihaimuufafañoti inuuno sihidi chahacami jiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mityaco gaayicuihi iniqui oono jiinije juuvemi iicabadi. 4 Jaamoco tajiibaubo: Jiinije faijihuco imitino momoonidino, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idimocoro miyaminaaco Moocaani gaajatari ihimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. 5 Jaarumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahaivuvusu, nooboro. Jaamo inihno aivo juuvehu inihno aivobadi jeevauhi. 6 Jaasumi miyaminaa guijeveque guineji. Jaarumo atyimejitih. Iguivevequi moonirumedi guijeve chahaji.

7 Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadi jeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadi jeevano icauhi ihimeneu miyaminaa imenebadi jeevauhi. 8 Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebauginobadi jeevauhi. Jaanoti igaiño jicu igaiñobadi jeevauhi. 9 Jaanoti imeehene kuhufunuuih jigaiñomeehunobadi. Jaanoti bu ijijecuno sefano guubuvusuuih aamocasivi ofoomo sihidi caballom i carronoco iguicino uguubuvusuunicibadi, 10 bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadi jeevauhi niquejenedi ituunoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofaño imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. 11 Jaabo ichahacami aivojibo toono inihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi iijiri Abadon onoo. Jaanoti griegomi iijiri Apolion onoo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoo.

12 Jino imegao idaasu fatyuuhi. Jaarunaaca icanehiica minooci.

13 Jaano allivioobo imiriicuco iguuisiuno ticovovi guubuuhi iugeenemeheje imegari iicano ijecivobuje oro eetavotabuje inicuno iugeenemeheje iicaunofañoti diiboco unuunoco: 14 Sinaayu oono iugeenemehejedimo iicaumo imitino toomominaa Eufrate onoomuujiniri isisicinimoco, noonoro.

15 Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuuhi miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi icano tolli imooniqui ifivusuumo. 16 Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuuhi.

17 Jilli uujoho icaballomico gaijafenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyijehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaño, bu atyivano, bu guiguivano icaneri tifaicuninoma iicaunoco. Jaanoti icaballomi nigainou jicu nigabadi jeevauhi. Jaamo iijnoti cijigai, aimuufai, azufre icano ineehicauhi.

18 Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooi, sano idiño icano imiti diito iijnoti ineehicaunerí. Jaano toono minooi, sano idiño icano imiti cijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. 19 Jaamo diito icaballomi mitya icauhi iijnofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jiinimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

20 Jaanoti sanoodimo diitoco idasuno omoonicuurunoti guijevetimo ataa-jaumo iimitico jeevesuutíhi. Jilli suufenitimo imitino gaijamico, bu oro, plata, bronze, juuisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeecevehicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. 21 Bu tolliro suufenitimo sitaaco agaicaaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono iicanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toomominaafi Aamegayima Icaabo.

1 Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi miniciniibo, inigaihalliti tiihi cajetaciniuboma niquejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achiciniuhi, bu idiño cijigai mahacinobadi jeevauhi. 2 Jaabo usefaño aamegayi faayicinihaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotíhaico muuaihallivi ficuui, jaanoti inaninaagotíhaico jijnijehallivi ficuubo icano. 3 Jaaboro sefano coovadiivuubo oono jicu sefano inigonicibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimiisiici idiño sisiimi ojiuhi. 4 Jaamo isisiimi oojiunoco uujoho caatiniqui mooniunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuuhi: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

5 Jaanaaca Moocaani toomominaafi jijnijehallivi, bu muuaihallivi icano ujulleecinibo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi ganiiyicuihi. 6 Jaaboro fahijivaro iicaabo niquejeque, jijnijeque, muuaiñooco, bu paryi tonehejefaño icamoco icano ifivusuubo momofañodi miyaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuuihi. 7 Niinoobo imiriicuco iguiisicudi Moocaani esamaaje agajarahicatino icacuui jjeecivominaa, ihiimaaminaa icamoco unuubadi, nooboro.

8 Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiimaano siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toomominaafi johono muuaihalliri, jijnijehalliri icano ujulleecinibo usefaño iicahaame afaayicinihaamegayico, nooboro.

9 Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluui uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Ifaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaityejino, nooboro.

10 Jaaneguiha diibo usefañoti toohaamegayico hicuboro machuui. Jaano taajifaño imiño iimihu imobadi. Jaanoco amachuuno taabafaño faafaituui.

11 Jaadi uco nuumo: Siino d#bogo ajashutino cuuminoditi, jiiinjeminaaditi, siijiminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimisici Moocaaniti Ihiimaamisi.

1 Jaadi uco aciumo noofaijicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuhi: Gañiivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijecivobujeque doovo icano, bu doovo, znaa minoodimo tomañovi ejeecivehicamo miyaminaa icahi? 2 Jaanoti idinocoro igoohasico deeedino tohasi siicumijeo miyaminaaguiiharucu icano. Jaamo diito tuucuumi imino cuumico quicuji cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. 3 Jaasumi uujoho taj#bogominaatisico galluji uujoho onoonoco ij#beguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño j#cinimisico.

4 Jaamisi diitisi Moocaani jiiinje Aivoj#bo imega iicahooci olivohooci, bu cuugahu ficuta mihiicuuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. 5 Jaamisico saatoho imitino omoonigohachiiji diitisi iijiti c#jigai iineeji diito iminaaco ijigasiqui. Tolle guijevejimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. 6 Jaamisi jiiinjehallivi Moocaaniti ihiimaanohachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco t#johoti iminiyujino mityama icahi, bu jiiinjeminaaco idasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. 7 Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi iñihicuubo oono iñihicuhojifañoti asaaboro diitisico moonivaji. Jaabo diitisico iguiinon#boro gaicaauji. 8 Jaamisi chuumuhuno tuucuumi sihidi jeevacuumi, Mohaivoj#boco etetecuucuumi j#haifaño acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinihi. 9 Bu jaamisi c#rajitihimifucuci, safucu, bu sifucutifeenedi icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajiiinje miyaminaa icamo ihatymequi. 10 Jaamisi iguijeveneri jiiinje miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo iicamoro sinehejeque fahigovavi acicasiji; Oono diitisi Moocaaniti ij#beguehicamisi diitoco idasuno omoonihicamisi iguijeveneri. 11 Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucutifeenedi icano niquejete Moocaani diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatyimemere sihidi iguetejimo. 12 Jaanaa diitisico sefano niquejefañoti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaaneguiiha caamo fuumisi aimuufaifeenedi. Jaanoco iminaa atymeuhi. 13 Jaano ticovovi aivo sefano jiiinje amary#bauneri tuucuumiti fahusecijaava iicamañoti sajaaro callajaavehicauhi. Jaabadiro tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuuhi. Jaaneri siete mildimo miyaminaa guijeveuhi. Jaaneri saatoho iguituumoro Moocaani niquejefaño iicaaboco imuuhi.

14 Jino alliviono imiti fatyehi. Jaano allivo imiti goovajino asaano.

Niino M#riicuco Iguisiino.

15 Jaadi niinoobo Moocaani toomominaafi im#riicuco iguisiuno ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefaño ajashutimo jilli unuuno: Jiiinje aivojino Mohaivoj#bedi, bu Iristodi icano icacuuhi. Jaabo taj#baji fahiijivaro, noomoro.

* 10:11 Sahaamefaño: nooboro, noono.

16 Jaanaa veinticuatro dîmo quillahuto Moocaani imefeeneri ihaivoji icaganohalliri iicaumo jîinjehallîvi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuuhi, 17 jîlli noomoro:

Ico mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco. Ijoho idiicauboco, bu idiicaaboco, bu asaajîiboco icano, bu dîmityaco agaayîcîiboro atajîibacuumaño icano. 18 Mîro jîinjîmînaa dijaa sîfiratehi. Jaarunofaño ijoho adaamîjîfucu, bu uchuumucuumoco udugaacujîfucu icano gasecuuhi. Jaasumi dijîecîvîmînaa ijoho onoonoco ijîibeguehicamoco, bu îdîro îcîhîcîamoco, bu dîmomoco obocîguehicamoco icano sabadîro sihidi ejevamehejeque, bu sihidi ejevateimehejeque icano adaadujîfucu, bu tollîro jîinjîjeque îfînisuhîcîamoco îfînisujîno icano, noomoro.

19 Jaasumîro nîquejefaño Moocaani temploja faayîcîcîafutuuhi. Jaaneri Moocaani unuunohaameque îfîcuuba cajonbaco atyîmeuhi. Jaasumîro sîsîimî sihidi namebauhi, jîinjîe ñîhîcîuno guubuvusuuhi, bu sîsîimî gîirîrîbauhi, bu jîinjîje sefano maryîbauhi, bu guîsîyînobadî ejevano sihidi sefano aîfuuhi icano.

12

Îñîhuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

1 Jaanobuunatî nîquejefaño jabafîrîno îfîvuvusuuno: gaigo nîhîbarî îmbocînîgobadî arîcîuno îfîvuvusuuno, fucuo nîhîbahallîrî julleecînîgo, docedîmo meecîrîrî îchaahîmîga eheetavocînîgaco javucînîgo. 2 Jaago oovago îcago îseemevaquî aîvevenerî gaîbahîcauhî. 3 Jaanobuunatî bu sîino nîquejefaño îfîvuvusuuhî: dragon ñîhîcuubo tîfaîbo, sahuse juugahusetî mîyîcî îdîno înîgînîma îcaubo, bu fahusecîdîno înîcîuno, bu înîgîno tîcovoocîvî îchaahîmîganoma îcaaubo. 4 Jaabo îbuhurî samañooto meecîrîco nîquejefañotî ubuutuucîbîro jîinjîehallîvî gañîuuhî. Jaaboro îseemevaquî omooîngîgo îmegavî julleeveubo dîigo eseemevasumîro tooseque îduuquî. 5 Jaago gaîfî seemeneque seemevauhî. Jaabo jîinjîmînaaco sefano tajîjbajî jîgîañohîrî îcîcîbîbadî. Jaabo nîquejefaño satyocîfutuuhî Moocaanî avoîjî îcagahallîrî îcaabojaago. 6 Jaanotî îgaigo gaauhî sîcîhîgo îcîhîgîvî Moocaanî dîîguedî îmbachuhîgo tahî dîigoco machuco îhacîquî mîl doscîentos sesentadî fucuva tîcovovî.

7 Jaanobuunatî nîquejefaño îdragon fuuhî îyotoma. Jaamoma moonîcîsîubo Moocaanî toomomînaa avoîjîbîo Mîguel onooîbo îyotoma. 8 Jaaruubo îdragonco sahîgotîro guînonîumo, bu tahî nîquejefaño dîito îcîajîrumaño samañîo chahauhî. 9 Jaamañîo dîibo sihîdî ejevano dragonco baavî gañîumo, johono sîcîjîe jîinjîmîmo oono îmomo îjî, Satanas îcaaboco. Jaabo jîinjîmînaaco abañîhîcaaboco îyotoma baavî jîinjîehallîvî gañîumo.

10 Jaanaa guubuuhî sefano nîquejefañotî unuunoco: Moocaanîtî asaano taajasu, bu îmîtya, bu îhaivojî icano, bu Îcristo mîtya icano gasecuuhî. Mîro baavî gañîcîcîafutucubo Moocaanîco monahabomîhallîvî îmîtîno îjîibeguehîcaabo fucuhachuta, cuujehachuta icano. 11 Jaaruuboco monahabomî guînonîcuuhî Corderobadî îcaabo tîjîhofañodî, bu Moocaanî jîibogo mîyaano îcîanoco îjîibeguehîcanerî icano. Mîro îfîco gajîjutîmo, bu guîjeveque îguîhîutîmo icano. 12 Jaanerî nîquejefañîo îcîamo îmo îmo îcîhî, bu amîhîhî tahî paryî mîhîcîamo icano. Jaanotî îdaasucanî mîhîcîajî amîhîhî jîinjîehallîrî, bu muuainîfîfîno mîhîcîamo icano. Mîro oono îjî tahîgo sihîdî îsîfîratîoboro nîtehi guenene îcîajîtînoco agaajaaboro.

13 Jaabo idragonco agañunoma iicaabo oono gaifico eseemevaugoco bucasiubo. 14 Jaanegui diigoco cñmimi mogaaje jjecuucico aciumo jiinimobadi iicaaboti tehesino igaaqui sicaihigovi diiguedi iimibachuuhigovi. Tahí diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu saficaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. 15 Jaago dojicuti ijinimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluui muuaiti ifivotonoro diigoco ibecasuqui. 16 Jaarunofaño jiniije diigoco amusuui, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. 17-18 Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiiratuuboro fuuhi diigo iyaachimhai aatyuvuudimo sanoodimo Moocaani tajibaco imino omoonimoro, bu Jesucristo jibogoco jeevesutimo iicahicaumoma ihamocasiqui.

13

ñihicumisi.

1 Jaadi muuai jiniigaibaahohallivi ujulleveubo atyimeuhi ñihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miyici icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iniicuno iticovoocivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno onono momo icano. 2 Jaabo ñihicuubo jicubadi ejeevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi bocí iiji icanoco aciui. 3 Jaabo ñihicuubo nigaiti sahiti icauno itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno diiboco buuhi. Jaaneri paryi jiniije miyaminaa ajabafituumororo diiboco miyaavuguui. 4 Jaamoro idragonco chacacisuumo diibo ñihicuuboco mityaco aacumaño. Jaabadiro bu ñihicuuboco chacacisuumo jilli noomoro: ¿Mñijoho fine jaani ñihicuubobadi jeevahi? ¿Mñijoho fine diiboma amocasijirahi? noomoro.

5 Bu tolliro diibo ñihicuubo Moocaaniditi idicunoono ihiimaano jaabicafutuui cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui. 6 Jaamaño ticovaubo Moocaaniditi imitino ihiimaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. 7 Tolliro bu ajaabicuboro jilli ñinicuubo Moocaanita iicamoma amocasiuboro diitoco iguiniñunoco. Bu gaayicuubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacuumivahallivi, fanoohiji miyaminaahallivi, bu faajiiniije miyaminaahallivi icano. 8 Jaabo diibo ñihicuuboco chacacisuumo paryi jinijehalliri iicamo oono jiniije ifivuunotiro diito momono Corderobadi iicaabo agaicaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

9 Amñihai nohojima mihicamo jinooco imino muguubu. 10 Sitaaco civojafaño asatyomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu nisugari sitaaco agaicaaumo, bu nisugari gaicaucafeteji. Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicamo imiyaavogomoro ijaabicihicaqui.

11 Jaanobuunati sifi ñihicuubo jinijefañoti asaunoco atyimeuhi. Jaabo iniicuuci cordero iniicuubadi jeevauhi. Jaaruubo dragonbadi iimaahicauhi. 12 Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayicuihi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jinijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. 13 Bu tolliro sihidi ejeevaneheque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jinijehallivi cñjigaico initusunehejeque icano. 14 Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofeenedi jiniije miyaminaaco bañiubo. Jaaboro diitoco tajibaubo diibo iticonio ñihicuubo nisugari agavirñunoma

iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asaano ñihicuuboco mitya acicafutuuhi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebiico aaciiboro ihimaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajiibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idaasumehejeque, bu sihidi inihibamima iicamehejeque, bu miyaamoco, bu jiovotoco icano. ¹⁷ Jaadi miñhaiñooba ticovono naajejitihii diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo iñihicuubo momo, bu imomo oovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino iñihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeciubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cumibaihalliri julleeciniuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatiniciniumo. ² Jaadi guubuuhi niquejefañoti sihidi teehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano igiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco oojisunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocaani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico miñhaiñooba aivo gaajahicautihii idimoro diito ciento cuarenta y cuatro mildimo iicaumo jiniije miyaminaafeeneti atajasucafutuumororo. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuutimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojicuti feehicahi diibo fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuhi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi atajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifira atyimerautihii.

Moocaani Toomominaa Miimisiici, Saafi Idino Ijibogono.

⁶ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi niquejeguiinodi ifinijitino taajasujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jinijeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miñro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jinijeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiiha niquejeque, bu jinijeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifiivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi paryi jinijeminaaco ihajevari iguiricavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono iñihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuumoco ¹⁰ Moocaani ñihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomominaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cujehachuta icano jaguisisuratino diito iñihicuuboco, bu ihijico icano acahacisumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

13 Jaanaa guubuuhi niquejefañoti: Jinooco caatini, noonoro uco ununoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojũbo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jĩhi tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajavechujimo icano.

Basuta Ujusicunoco Mihicinicibadi Moocaani Niinofucu Naniji Iimifimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Iimitifimoco Imitino Imooniqui Icano.

14 Jaadi emeeciubo atyimeuhi aimuufai seeseñeque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijevahuco gaayiciniuboco. 15 Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuuhi. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticũbo basuta noovataco diicicu tufucu mihicacuui. Jino jiinije basuta noova tifaicuui, nooboro.

16 Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jiinijehallidi iguiyiciuboro jiinije basuta noovataco icuui.

17 Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuuhi niquejefaño iicaa templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijevahu meeyuhu icahuma.

18 Jaanaaca bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevobujejaagoti saauhi cijigaihallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticũbo diici jiinije baacuco oono icivucunoco, nooboro.

19 Jaanegui diibo imeeyuhuco jiinijehallidi iguiyiciuboro icuui jiinije baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifiira nitibafaño gañiũhi imahamicafetequi.

20 Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuui. Jaano initibafañoti tĩjoho ucuono trescientos kilometrohachuta ifutuui fahigovavi, bu ifaicuva ifutuui caballomi ujulleecinimo iijihachuta icano. Miyaminaa tĩjoho eneejiruno baacutofaihuviro oovicafutuui.

15

Niino Imiti Iicajino.

1 Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ifuvusuuno jabafirano. Jaanou sahuse juugahuseti miimiisici idĩno Moocaani toomominaa iticovoocivi niino idaasuno omoonijnoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifirataco.

2 Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cijigaima icano foovono sinaagonovi ifuvusunoco. Jaanoiniri jullelleecinimo Moocaani aaciuno iharpanoma johono inihicuuboco, bu ihijico icano iguiinonumoro, bu diibo momo oovotaco agaayicitimo. 3 Jaamo masivahicauhi Moocaani jeevovinaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi ijoho edeatavono Aivojũbo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiquevehi, bu aivo miyaano icano, Ijoho jiinije miyaminaa Aivojũbo idiicaabo. 4 ¿Miijoho bu ico, Aivojũbo, ñhicugotimo icajirahi? Paryi famooro ico cahacisuji. Miuro ijoho idĩboro imihinivatĩbo. Jaamaño fanoojiinije miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo ijoho imino omoonino aatyimecafotomaño, noomoro.

5 Jaanobuunati emeeciubo atyimeuhi niquejefañoti temploja iimimañoma iicauja faayacafutuunoco. Tomañovi tajiiba guisibabujecico ificuhicaumaño. 6 Jaamaño iimimañoti inuumo diito sahuse juugahuseti miimiisici idĩno Moocaani toomominaa Moocaani idaasuno

omoonijinama iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehujе, aricuchehujе, mihinivatichehujefaño jiciniumo. Jaamo oro niivigaimеeheneri ifeeyijenehallidi siyiyiciniuhi. ⁷ Jaamoco igueenemehejedimo iicaumoti saafi aciuhi iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanofaño Moocaani fahijivaro iicaabo sifira gahaficininoma. ⁸ Jaasumiro iimimaño onoomaño aimuufairi gahafuui Moocaani sihidi ejevano, bu mityati icano asaano. Jahigo mihaiñooba jicafutuujitirahi oono sahuse juugahuseti miimisiiici icano iicaumo Moocaani toomominaa iticovoocivi Moocaani idaasuno omoonijnoco asatyumo toonoco omoonumo imivutinochachuta.

16

Moocaani Sifira Guirihilluno Aamitaditi Ijibogono.

¹ Jaanaa guubuuhi templojafaño icano iimimañoti Moocaani toomominaa sahuse juugahuseti miimisiiici idhno iicaumoco sefano unuunoco: Moomoro jinijehallivi mutucaruto toono sihidi ejevano Moocaani sifira iguirihillunofaño iicanoco, noonoro.

² Jaaneguiha diitoti saafi ticoniuihi jinijehallivi iguirihillufaño iicaunoco utucaruubo. Jaaneri paryi miyaminaa oono inihicuubo oovotaco agaayicumoco, bu ihijico iimumoco icano fiivuuno idicuno cinisino sihidi aivonono.

³ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco muuaiñofaño tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno chuumuhi tihohobadi minifutuuhi. Jaaneri paryi tumuaijefaño iicaumo chuumuuihi.

⁴ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco teehinohallivi, pisirigañohallivi icano tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno tihohoti minifutuuhi.

⁵ Jaanaa guubuuhi diiboro unuunoco: Aivojibo Moocaani, ijoho aivo imino omoonifibo, idiimiibo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano.

⁶ Miuro diito idiro iicaumoco, bu dijibogoco ihimaaumoco icano itihohoco agañumoro guijeniuhi. Jaamaño ijoho jisumi diitoco tihohoco diisuihi tolli diito imogomaño, nooboro.

⁷ Jaanaa bu guubuuhi saafi Moocaani jeevivobuje iicauhigoti unuunoco: Jii, Aivojibo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moonihi, nooboro.

⁸ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco nihibahallivi tucaruuhi. Jaaboro nihibaco mityaco aciubo miyaminaaco ihaiguucuri ijigasui.

⁹ Jaaneri paryi miyaminaaco nihicuuno jigasubo. Jaarunofaño iimitico jeevuutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jilliro diibediti idicunono iimaaumo toono inihicuunono imitihallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano allivioobo iguirihillufaño iicaunoco oono inihicuubo aivoji icagahallivi tucaruuhi. Jaaneri diibo aivoji jiniije cionoguiino minifutuuhi. Jaanaa miyaminaa aavovomoro kuhufono imicicifotomoro majaabicinicibadiro diito inehejebanoco jimicamaahicauhi. ¹¹ Jaarumo iimitico jeevesutimo omoonimoro Moocaani niquejefaño iicaubediti imitinoono iimaauihi icinisiiino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco sihidi ejevamuuai Eufrate onoomuaifaño tucaruuhi. Jaaneri tumuaii figatyuuhi jihaiti iminifetequi tojiri aamijijaagoti jiniije aivojito isaaqui.

¹³ Jaadi atyimeuhi dragon iijifañoti, bu inihicuubo iijifañoti, bu jihovo iimaaminaafi iijifañoti icano inuumoco, miimisiiici, saafi idimova iimitino

gajjami jacucugamibadi jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitou iji gajjami sihidi ejeevanehejeque omoonihicaumo, bu jinijeminaa aivojitoco igaiyicituumo Moocaani sihidi ejeevaaboma ihamocasiqui. ¹⁵ Jaanegui mehesicini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asaanicibadi. Imicani icajiiibo ifico imino imibachuubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucufeguecujitibo sicaibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gajjami aivojitoco igaiyiciuhi hebreomi iijiri Armagedon onomañovi.

¹⁷ Jaanobunati niinoobo iguirihillufaño iicaunoco tucaruuhi sicaisituvi. Jaanaa niquejefaño iicaja iimimañoti Moocaani aivoji icagati sefano unuuno guubuvusuuhi: Fine imivocafutucuuno, noonoro.

¹⁸ Jaasumiro sihidi namebauno, bu jiniije ñihicuno guubuvusuuhi, bu sihidi sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidi sefano jiniije maryibauhi jinijehalliri miyaminaa iicanoti amaryibahicauno janaanicivi. ¹⁹ Jaaneri sihidi ejeevacuumi dujavavuuhifeedi minooci, sano idiño. Tolliro bu jiniije miyaminaa cuumino callajanamaaiuhi icano. Jaadi bu Moocaani sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumiti esafutuhi. Tuucuumico isifiirafaihuco ifayisuqui tuucuumijaago isifiiratuuboro agalluufaihuco. ²⁰ Jaaneri bu ifachugaiño, bu ifabaino icano buuhicauno. ²¹ Tolliro bu miyaminaahallivi niquejefañoti guisibanobadi ejeevano aifuuhi. Jaanaa saba boci cuarenta kilodino icauhi. Jaanohalliti miyaminaa Moocaanico: Imitinoono, nuuhi jihishitineri diitoco idasuno omoonunohalliti.

17

Sihidi Ejeevano Ajevaminaagoco Ahaamino.

¹ Jaanaa tajaago saaubo oono Moocaani toomominaa sifira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, ico ifusuqui oono sihidi ejeevano ajevaminaago muuaiñohalliri igicinigoco ahaaminoco, nooboro. ² Miñiro jinijeminaa aivojito diigoma imitino icahicahi. Jaaneri jinijehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guriicavehicahi.

³ Jaanobuunati Moocaani Gaija uco ifusuunofañodi Moocaani toomominaafi uco sicaihigovi satyuuhi. Jahigo atyimeuhi gaigooco ñihicuubo tifaibohalliri gicinigoco. Jaabo ñihicuubohalliti sihidi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno ononeheje, bu jaabo nigaino sahuse juugahuseti miyici idiño, bu fahusecidiño iinicuno icano. ⁴ Jaago diigo diibohalliri igicinigoco jiciniuhi tifaibaba iicachehuri, bu atyvachehuco icano. Jaago imibaiquimaacinuihi orori, bu iminoono guisiyineri, bu perlari icano. Jaago gaayiciniuhi oro guirihilluco idicuneneri, bu ihajeva idicuri icano gatyuuci icahilluco. ⁵ Jaago imecuri caatiniciniuno itihño momo: Sihidi ejeevano Babilonia cuumi ajevaminaa seeji, bu paryi jinijehalliri iicano idicuno seeji icano, onono. ⁶ Jaadi uujoho gaajaciuhi diigo Moocaaniti iicamo tijeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco iijibeguehicaumo tijeheri icano imo imo iicagoro guriicavocinigoco. Jaanoco aatyimeuboro sihidi jabafituuhi.

⁷ Jaaneguiha Moocaani toomominaafi uco nuuhi: ¿Collihi daabafitehi? Ico uujoho gaajasuji oono itihño diigoco adaatyimene milli eneejirunoco, bu ñihicuubo sahuse juugahuseti miyici idiño, bu fahuseeci iinicuno iicaabo diigoco ifiseebeti icano. ⁸ Diibo ñihicuuboco adaatyimeebe johono iicahinibo. Jaaruubo jisumi chahacuhi. Jaaruubo siino ñihicuhojifañoti saajiibo ifnicujihigovi efiejino imegavi. Jaaneri jinijehalliri iicamo jiniije

ifivuunoti fiivohaamefaño imomono achahamo sihidiro jabafiteji oono ñihicuubo icahinño, achahacuubo, siino asaadi.

⁹ Jimañeri ononoco gaajama iicamo gaajaji: Miiro oono inigaño, sahuse juughuseti mibaici idño ifabaino iicanoco eneejiruno: Tobaijhalliri digo igicinibaijediti. ¹⁰ Jaayñjere bu sahuse juughuseti miimiisiici idño aivojito iicamediti eneejiruno. Jaamoti sahusedimo finicuuihi. Jaanoti saafi jino icahi. Jaanoti saafihiica gasetihi. Jaaruubo agasedi guenene icajitihhi. ¹¹ Jaabo oono ñihicuubo icahinño, achahacuuruubo diitobuunati asaajiubo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juughuseti miimiisiici idño iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifinucujihigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onono. Jaamo tajjibatihhiica. Jaarumo sano nihiba oovoti aivoji iijico gaayicijimo sano oono ñihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihiiamaamoro imitya, bu ihaiivoji icanoco oono ñihicuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, miiro diibo aivojito Aivojibo, bu tajjibaminaa Tajjibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro icuihi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuaiñooco ajevaminaago tumuuaijehalliri gicinigoco adatyimemuuaije oono cuumino miyaminaa, bu fanoohiiji miyaminaa, bu jiiñjeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu oono ñihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco ijiihevenere sicaliigoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco ciijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Miiro Moocaani diito jeebifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihiiamaamoro ihaiivoji iijico ñihicuboco acijimo Moocaani ununo imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigooco adaatyimene oono sihidi ejeevacuumi jiiñje miyaminaa aivojitoco atajjibahicacuumiti onono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifnjinjo.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama icabo niquejefañoti iniituunoco. Jaabo seseene jiiñjeque achiciuhi iharicuri.

² Jaabo sefano nuuhi: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanoohimiti gajami iijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo ñdicufiimo, bu ijiihechufiimo icamo iijanurucu icano. ³ Miiro paryi jiiñjeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi, bu jiiñjeminaa aivojito diigoma ihajevari imitineheje icahicahi, bu jiiñje naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuihi niquejefañoti unuunoco: Amiihai taty mihi-camo tuucuumi mihiino tuucuumi imitifañodi mihiCADINO, bu tuucuumico idaasuno omoonijino amiihaivi ifetedino. ⁵ Miiro tuucuumi imiti ajashutino jiiñjete niquejevi ñfutucuuihi. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuuihi.

⁶ Jaanegui diigoco mahaci oono saatohoco diigo aachicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu oono diigo omoonino allinocovi. Bu oono diigo sitaaco iimitino eheetavhicano janaanacivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihidiro avono, idaasuno icano diigoco momooni oono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miiro

diigo ijeeb#fañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo iicatimaño idaasuno icajitih, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro digoco idaasuno omoonijino ihallivi gaseji: guiveve, bu idaasu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetejigo icano. Miïro jishit#bo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jinijeminaa aivojito diigoma iicahicamo, bu imitico sihidi imeguehicamo icano ataacasimoro sihidi diigueri idaasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimemere. ¹⁰ Jaamoro diigoco idaasuno omoonino ñihicuti thesino iicahigoti neejimo: ¡Ayi! Idaasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiraacuumi, sihidi eedeavacuumi. Dihallivi sano goovanogayi ico idaasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jinije naajeminaa tuucuumico #daasuvomoro taacasiji diito inaaajeteque isivanoco m#haiñooba anaajecuujitineri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneheje, bu oovosino guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoo gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifa#iba iicaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono afacicinoo, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoneheje, bu ucuhufono guisibano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacicinoo, maaniguujino, mirraneheje, facifaihuno, vinofaihuno, d#ribano, bu hari-naguijino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jiovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: Ijoho sihidi idimeguehicano chahacuuhi, bu fahiivaro chahacujino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi inihbamivahicamo thesinotiro iicajimo tuucuumico idaasuno omoonino ñihicuti, ihidaasuri ataamoro neeji: ¹⁶ ¡Ayi! Idaasucani sihidi ejeevacuumi icahi. Miïro gaigo imichehujefaño, itifa#iba iicachehujefaño, aatyivachehujefaño icano j#cinigo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinigobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayi finih, noomoro.

Jaabadiro bu paryi cijigameenene aivojito bu togajeri #gomo, bu togaje dudicamaajeminaa, bu paryi muuaiñofoño ududicamaimeheje icano thesinoro julleecamaajiji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico aatyimene idaasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jicuumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jininoco gavaracuuji idaasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ayi! Idaasucani sihidi ejeevacuumi icahi. Miïro tuucuumi busumijeri paryi muuaifano icijigameenenema iicamo sihidi nihbamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finih, noomoro.

²⁰ Jaarunofaño am#hai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu am#hai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani iijico m#jibeguehicamo, bu diibota mihicamo icano. Miïro tuucuumico tolli omoonineri am#haiño jaadaco Moocaani icih, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyigabaco gañiyic#uhi machuta chahasutaguisibatyigababadi iicabaco. Jaaboro muuaifano gañ#uhi, jilli nooboro: Jilli gañ#cafetejicuumi baavi sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujitih. ²² Bu ufucuro dijihaiñofoño arpa, bu siru, miriicuno icano guubvususucujitih, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco ahasuno guubvususucujitih icano, ²³ bu ico achicinihicano cijigamecuno ifuvususucujitih, bu ufucuro #vi guubvususucujitino

taabava jibaimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejevamo paryi jiniije miyaminaaco dihapichuneri abañihicaumaño.

²⁴ Miro tuucuumifaño Moocaani ijico jibeguehicaumo tijohoco agaño uno atyimecafetehi, bu tolliro Moocaanita icamo tijoho, bu paryi jinijehallivi agaicaauhicamo tijoho icano, nooboro.

19

¹ Jaanobuunati niquejefañoti sefano sihidi miyaminaa unuunoco guubuuhi:

¡Aleluya! Itaajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino. ² Miro diibo imino miyaanoro emeeciiboro dugaacufihi. Miro sihidi ejevamo ajevaminaago jinijeminaaco ihajevari imihiniigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijecivominaa tijohoco agaño uno jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai sufenitino aimuuji, noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatro dino quillahuto icamo, bu igueenemehejedimo icamo icano jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaani ihaivoji icagahalliri icaaboco imuumoro neehicaui: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuuhi: Moocaanico mihimo paryi amihai diibo jecivominaa, diiboco mihiguimo mequehefimo, bu munumefiimo icano, noomoro.

Corderobadi Icaabo jibaimo Iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhi sihidi miyaminaa ihimaabadi icano, sefano guubuvusuhi guisino uguubuvusunicibadi icano, bu sefano sisiimi igiriribanicibadi icano, jilli neehicaui:

¡Aleluya! Aivojibo Moocaani sihidi mityama icaabo atajibacumaño. ⁷ Masii imono mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco macahacisuqui. Miro jino Corderobadi icaabo taabava jibaimo iicajino gasecuuhi, bu mogai iicajigo imibaivucuuhi. ⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mihinivatichehu, aricuchehufaño jihacucuumo, noonoro.

Jaano toono iimichehufaño jihacuno onono Moocaanita icamo mihinivatimo iicanoco eneejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani icajino Corderobadi icaabo taabava jibaimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaani iiji aivo miyaano icano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguiino memuvuui diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Toli moonidino uujoho, bu tolliro Moocaani jecivominaafi ijoho idiicabadiro, bu dinahabomi Jesu jibogoco sufenitimo jibeguehicaomabadiro icano. Jaanegui Moocaanico diimo, nooboro.

Miro toono Jesu jibogoco jibogomo Moocaani iimaa jibogominaa.

Eseseene Caballohalliri Icaabo.

¹¹ Jaadi atyimeuhi niqueje faayiciniunoco. Jaanofañoti inuubo seseebe caballo. Jaobhalliri icaabo momou Abañitaiibo, Miyaabo icano. Jaabo imino atajibahicaaboro miyaano iimitinoco iguiinoniqui minaaco eheetavefiibo. ¹² Jaabo aallino cijigaiguiihunobadi jeevauhi, bu inigaihallivi sihidi chaahimigano icaui, bu imomo caatinicuihi. Jaamomoco idiboro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo tijohori jeesucinicuhufaño jiciniuhi. Jaabo momou Moocaani iimaa. ¹⁴ Jaabo dojicuti fuumo niqueje amocasiminaa imichehuje, mihinivatichehuje, sesechehujefaño jicucuciniimo. Jaamo bu

tolliro seseefiimo caballomihalliri icaumo.* ¹⁵ Jaabo iijifañoti siijevaga nisuga inoociniuhi. Togari jinijeminaaco iguiniñiqui. Jaaboro tajibajiibo jigaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aamijiibo oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iquicunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaani imityaabo idaasuno mooniji. ¹⁶ Jaabo idihallivi igachehuti caatiniciniuno aivojito Aivojiibo, bu tajibaminaa Aivojiibo icano onoomomo.

¹⁷ Jaadi bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi nihbahalliri julleeciniboco. Jaabo sefano coovadiivuhi paryi joomi asimi niquejeguinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro mihigaivova ajashutino Moocaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amocasiminaa aivojito uucunoco, bu esefafimo uucunoco, bu caballomi uucunoco, bu diitohalliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu jijovoto uucunoco bu unumefiimo uucunoco, bu equehefiimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹ Jaadi atyimeuhi inihicuuboco, bu tolliro jinijeminaa aivojito ihomocasininaama igaiuumoro oono eseseene caballohalliri iicaaboma, bu diibo amocasiminaama icano imoonicasiqui asaumoco. ²⁰ Jaadi inihicuuboco, bu jihovo iimaaminaafico icano sano agaayiciuboro sisiiibo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi inihicuubo imegavi jabafiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefeenedi diibo jihovo iimaaminaafi miyaminaaco bañihicauhi oono inihicuubo oovotaco agaayiciumoco, bu jaamoro diibo ijico iiumumoco icano. Jaamisico gañiubo buheemisico cijigai jicooba azufrema ijigabafaño.

²¹ Jaanoti diitisi yoto guijenifafutuuhi oono eseseene caballohalliri iicaubo iijifañoti niisuga inoociniugari. Jaamo uucuneri paryi añimi sihidiro tuvauhi.

20

Mil Año Ticovovi Imino Iicajino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi ihusefaño inihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefañoti niituuboco. ² Jaaboro dragonco agaayiciuboro tohiri sisiiuhi. Jaaboco siicijeo jiniimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo. ³ Jaaboro diiboco inihicuhojifaño agañiuboro ihallivi maaniniuhi. Jaaboro tuhuga imega igaajataco ficuuhi siino miyaminaaco bañicuutiibo iicaqui mil año ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo guenene icajitiibo.

⁴ Jaanobuunati atyimeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniimo itajibaqui mityaco agaayiciumo. Tolliro bu atyimeuhi johono Moocaani iijico Jesucristofañodi iijibeguehicanohalliti inigainoco iquitiumo jeehinoco. Jaamo diito inihicuuboco, bu ihijico icano imuutihi. Tolliro bu diibo oovotaco ficusuutiimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheetuumoro Cristoma mil año ticovovi tajibauhi. ⁵ Jaano toono iticonio buheete iicajino. Jaanoti saatoho uchuumucuumo buheeteutihi. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶ Imicani icamo Moocaanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheetefañodi iicajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco cijigaifaño agañijirunoma. Jilli ro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotemitiro icajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajibajimo.

⁷ Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji inihicuhojifañoti. ⁸ Jaadi feejiibo paryi jinijeminaaco ibañiqui. Jaaboro

* **19:14** Griego iijiri noono: Jaaboro diitoco iisujiibo Moocaani imityaabo sifira aivofaihuco.

Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucuumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiiñigaiyihaiñobadi icamoco igaiyicijiibo minaaguiiha. ⁹ Jaadi saajimo jiiñijejinibacidi. Jaamoro Mooaanita iicuumico, Mooaani agaijicuumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Mooaani ciijigai agalluuno paryi diitoco jigasuji. ¹⁰ Jaanoti iji diitoco abañuboco gañijjiibo ciijigai azufrema ijigano jicoobafaño; oono iñihicuubo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agañiubafaño. Jahigo idaasuno aivono moonicafetejimo fahiijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejeevano Eseseene Aivoji Icaga.

¹¹ Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igiciniuboco icano. Jaabo imefeeneti niqueje, jiiñije icano sano finiuhi atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimerautihi. ¹² Jaadi atyimeuhi paryi iguijevheicaumo unumefiimo, bu equehefiimo icano sahigo Mooaani imefeenevi julleleecinimoco. Jaadi faayiciumo aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi uchuumucuumo jaaducafutuuhi omoonihicaunoco toohaamejefaño iicaubadi. ¹³ Jaasumi iguijeveumo tee-hinofaño, bu muuaiño faño icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famooro iguijeveumo jeebino buheeteuhi guijeveminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehejeque emeeciiboro. ¹⁴ Jaadi guijeve, bu guijeveminaa iicahicaumaño icano gañicafutuuhi ciijigai jicoobafaño. Jaaba toba ciijigai jicooba allivio guijeve icano. ¹⁵ Jahigo bu tolliro gañicafutuumo fiivo aamefaño imomono acaatinirautimo icano.

21

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jiñije Icano.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jiiñijeque icano. Miñiro iticonio niqueje, bu iticonio jiiñije icano ifinicuumaño, bu tolliro muuaiño chahacuui icano. ² Uujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Mooaani imefeeneti iniituumicuumico. Jaacuumi imino imibachuciniuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³ Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuuhi: Meeci, jino Mooaani miyaminaafeeneri jisumi iicacuunoco. Jaabo diitoma icajiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Mooaani diitoma icaji diito Caaniti iicaqui icano. ⁴ Jaamo taafirafaihuunoco Mooaani filluji. Jaadi siino guijeve chahacuui, bu taafiira chahacuui, bu idaasuhiica, bu aivehicano chahacuui, eedeene achahacuujimaño, noonoro.

⁵ Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igiciniubo nuuhi: Meeci, paryi uujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahiiji aivo miyaano iicano, nooboro. ⁶ Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutucuuno. Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo. Jaabo uujoho adufirari iicaaboco pisirigai nifaihu fiivoco aacifaihuti isujui jaadusuratino. ⁷ Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinicibadi. Jaamo Caaniji uujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸ Jaanoti iñihicuguehicamoco, bu miyaaveguehicitimoco, bu fanoova imitiminaaco, bu agaicaaofhicamoco, bu gai-goomima imitinoono iicahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani iimico ejeeciivehicamoco, bu paryi abañifihicamoco icano

gañijimo ciijgaima azufre ijigano jicoobafaño. Jino allivio guijeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idiimo niinoono Moocaani sifira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asauboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba iicagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰ Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofaño atyimeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai nijequevi asatyuuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejeevacuumi, Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeenet iiniitucuumico. ¹¹ Jaacuumi seseene achiciniuhi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jasje guisiba aricu imino oonoonovi ifuvusunicibadi. ¹² Jaacuumihallidi cuhufono guisiri meegecinüno ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idiino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idiino iicacuumije momono caatiniciniuhi icano. ¹³ Jaano aamijinaagoocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idiino, bu nijequenaagoocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idiino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino icano. ¹⁴ Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idiino guisibaneri eetavociniuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatiniciniuhi.

¹⁵ Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico ihevequi iguhuganoco, bu imeguetaco icano.

¹⁶ Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachataruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciühi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷ Jaadi bu imeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciühi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovonicyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸ Jaanaa imegueta jasje guisibaneri eetavociniuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicuciniuhi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹ Jaanoti bu imegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachuciniuhi:

Iticoniöoba jasje guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba zafiro onoono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba agata onoono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba esmeralda guisibari imibachuciniuhi;

²⁰ Jaano allivöoba onice guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba cornalina guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba crisolito guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba berilo guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba topacio guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba crisoprasa guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba jacinto guisibari imibachuciniuhi; bu niinooba amatista guisibari imibachuciniuhi icano.

²¹ Jaanoti iguhugano docedino iicano perlanorou. Jaahugaje iticovoocivi sano perlaro eetavociniuhi. Jaanoti tuucuumifeene jiihai sano ororiro eetavociniuhi, imino vidriobadi foovono onoonoonovi ifuvusuuhi.

²² Jaacuumifaño templojaco atyimeutühi Aivojübo Moocaani sihidi imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famañovaviro tuucuumifaño mejeciveji. ²³ Jahigo cuujeo nihiba, fucuo nihiba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahachiciniamaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aachiciniübo icamaño icano. ²⁴ Jaacuumi seseefañodi jiiinjeminaa

ataajasucafutuumo igueji. Bu jiiinjemināa aivojito tuucuumijaago imitya, iboci icanoco satyeji. ²⁵ Jaacuumi guhugano fobooicirahicajitihī tahigo fucu achahacujimaño. ²⁶ Jahigo jiiinjemināa imityaco, ibocico icano satyeji. ²⁷ Jaanoti imihinivanoba tahigo feejitihī, bu idicunoonoco, bu bañifiraco icano omoonihicamo tahī feejitihī icano. Jaanoti naha idimoro Corderobadi iicaabohaame fiivohaamefaño imomono acaatinicinimo feeji.

22

¹ Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino inifaihu fiivoco aacimuaaico. Jaa-muuai nifaihu jaacuhi cristalbadi icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icagati iinoociniuhi cuumifenedi. ² Jaacuumi iicaui jiihai imiyaji guiiraaji. Jaaji guiraaro tumuuaajinicidiro icaji. Jaanojinivi fiivo imohooi icahi fanaagovaacijjiniivi. Jaahooci faficabavaviro ifanihibava ticovovi noova icahi fanihibavaviro. Jaahooci aamene jiiinjemināaaco itaabuqui iicano. ³ Bu jahigo afaijacinino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icaga icaji. Jaamisico ijeevivominaa imehicaji. ⁴ Jaamo bu diiboco faño ihimeque atyimehicaji, bu diibo momo ihimecunoti icanoma icajimo icano. ⁵ Jahigo fucu chahaji. Jaa-maño tuucuumifaño iicamo siino seseeqe esucuujiitihī cijigaimecuno seseeqe, bu nihiba seseeqe icano esucuujiitihī Aivojiiibo Moocaani diitoco ahachicinijimaño. Jahigo diito fahijivaro aivojtoti icaji.

Jesucristo Asaajino Fiiticuuhi.

⁶ Jaadi bu uco siino Moocaani toomominaafi nuuhi: Jino aivo miyahiji. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivojiiibo Moocaani ihiimaaminaaco, Igaijaco aacifiibo itoomominaafico jino galluui ijeevivominaafico ihifusuqui goovano iicajinehejeque.

⁷ Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajiiibo jiihaamefaño Moocaani jiiibogo acaatinicinino onobadi omoonibo, nooboro.

⁸ Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuui, atyimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomominaafi tonehejeque uco ifusuuboguiino memuvuuhi diiboco imeequi. ⁹ Jaarunofaño uco nuubo: Tolli moonidino. Miño uu-joho Moocaani jeevivominaafi iibadiro, bu oono dinahabomi Moocaani iijico iijibeguehicamobadi, bu paryi oono jihaamefaño acaatinicininoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanicoro dihimo, nooboro.

¹⁰ Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani jiiibogo jihaamefaño acaatinicininoco toovono ficuudino. Miño fiiticuujiino toneheje iicano.

¹¹ Jaanegui jaafa iimitiibo iimitico mooniiiboro icahi. Jaanoti bu idicuubo jaafa ihidicuunoco mooniiiboro icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco mooniiiboro icahi. Jaanoti bu Moocaanidiro iicaabo diiboco jeevesutiibo iicaui.

¹² Jiihi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaciqui. ¹³ Jaabo uujoho imegaobo, bu allivooobo icano, bu iticonioobo, bu nijequeoobo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴ Imicani icamo imifiutimoco iimitusucuumo fiivoco acino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵ Jaanoti idicufimo, bu apichuco ihiimaahicamo, bu gaigooma imitinono iicafifimo, bu sitaaco agaicaaufifimo, bu jihovo ijimico ejeevifimo, bu paryi famooro bañifiraco iimogomoro omoonifimo icano buhigoro icaji.

¹⁶ Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijiibeguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihaloobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cuujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷ Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa. Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro maduva. Jino ifnijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸ Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño ononehejeque janaanici ucuubaryuhachiji, bu diitohallivi Moocaani galluui isifira idasuno omoonijinoco jihaamefaño eneehicacuunoco. ¹⁹ Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañoo agañihachiji, diboco fiivo imoho noovatati icitibocoro imicumifañoti gañiji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuui.

²⁰ Jinehejeque ijiibogoobo jilli neehi: Jiihi goovajino asaano, nooboro. Jiihi. ¡Disaa, Aivojiiho Jesu!

²¹ Jaafa Mohaivojiiho Jesucristo paryi amiihaico imino moonihi. Fine.